

INOVACIJSKI PROJEKTI

2009/2010

Zbornik strokovnih prispevkov

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Inovacijski projekti 2009/2010

Zbornik strokovnih prispevkov

Avtorji: Urška Vavdi, Mašenka Rodman Madric, Silvester Polc, Marina Knific, Dragica Babič, Damijana Sgerm Kristan, Dominik Hribovšek, Neli Šuler, Irena Jeraj, Ksenija Šket, Simona Roškar, Irena Kenk, Ivanka Erjavec, Alenka Grčar, Metka Svetina, Nataša Ahačič, Marjeta Sebanč, Urška Šimnic Novak, Martina Ozimek, Renata Celcar, Ana Klemenčič, Mojca Mavri, Tjaša Vidmar Kenda, Manca Vernig, Samira Lah, Andreja Založnik, mag. Milena Križnik Golavšek, Irena Gorenjak, Darja Pintar, Petra Likar Jan, Kristina Šolmajer Stropnik, Karolina Hostnik Amon, Barbara Babnik Mravlja, Sabina Venek, Polona Bogataj, Dragica Radojevič, Sonja Koželj-Juhant, Marta Krt, Barbara Volmajer, Jasna Korenjak, Nataša Horvatič, Ksenija Mlekuž, Darja Gašperšič, Tatjana Selan, Leon Kernel, Maja Končar, mag. Vesna Kralj, Leonida Arsič, Rafael Hrustel, Bojana Modrijančič Reščič, Mojca Kukovec, Tatjana Rituper, Mateja Turk, Judita Levin, Dragica Ropret Žumer, Tamara Danieli, Damjana Jurman, Vilma Borucky, Mateja Vajda, Silvija Jelen, Barbara Baštič, Irena Hajd, Katja Zalar, Katja Hribar, Marinka Žnidaršič, Bernarda Skledar, Janez Kokalj, Zdenka Černelič, mag. Majda Jurkovič, Barbara Topolovec Klanke, Petra Škof, Andreja Četina, Radika Muhič, Mojca Štor.

Avtorici fotografij: Martina Ozimek - OŠ Stranje in Mateja Turk - Vrtec Ciciban Novo mesto

Vodja inovacijskih projektov: dr. Natalija Komljanc

Tehnična urednica: Nataša Malovrh

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavniki: mag. Gregor Mohorčič

Objava na spletnem naslovu:

<http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2009-10.pdf>

Ljubljana, november 2010

Prva izdaja

Besedilo ni lektorirano.

Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.313(082)

INOVACIJSKI projekti 2009/2010 [Elektronski vir] : zbornik strokovnih prispevkov / avtorji Urška Vavdi ... [et al.]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010

Način dostopa (URL): <http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2009-10.pdf>

ISBN 978-961-234-928-8

1. Vavdi, Urška
253586944

© Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2010.

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja gradiva ni dovoljeno reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršen koli pomnilniški medij) oblike reprodukcije.

KAZALO

UVOD.....	5
IKT PRI POUKU.....	6
VKLJUČEVAJE STARŠEV V DELO Z UČENCI S TEŽKO MOTNJO V RAZVOJU	10
GIBALNO ŠPORTNE DEJAVNOSTI KOT SREDSTVO K ZMANJŠANJU NEGATIVNIH OBLIK VEDENJA OSEB Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU	13
DLAN V DLANI.....	17
FILMSKA GLASBA V IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMIH GLASBENE ŠOLE	19
POVEZOVANJE GLASBE Z OSTALIMI SCENSKIMI UMETNOSTMI	23
BIENALE OTROŠKE GRAFIKE-SPODBUDA LIKOVNE KREATIVNOSTI NA ŠOLI	28
KOMUNICIRAM BREZ BESED.....	34
SKUPAJ IZDELAJMO ČUTNO POT.....	37
DVA BREGOVA ENE REKE	42
STRATEGIJE ZA IZBOLJŠANJE RAZREDNE IN ŠOLSKE KLIME.....	47
DOBRA KOMUNIKACIJA MED RAZREDNIKOM IN UČENCI SPODBUJA UGODNO RAZREDNO KLIMO	53
SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV NA PODRUŽNICI BOHINJSKA BELA IN PODRUŽNICI RIBNO	58
SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV V ČETRTEM IN PETEM RAZREDU.....	62
SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV V PRVI TRIADI	67
KAKO RASTE UČITELJ.....	72
PROSTOVOLJNO IN USTVARJALNO DELO MLADIH – MODEL VIZ.....	78
TUDI MOJ GLAS ŠTEJE	88
ODPIRAJMO VRATA IN OKNA UČNIM SPRETNOSTIM IN TALENTOM	97
MAGIČNA MOČ PISANE BESEDE (500-LETNICA PRIMOŽA TRUBARJA)	102
SUPER SMO!.....	112
GLAVA, SRCE, ROKE - MISLIM, ČUTIM, DELAM.....	118
TI IN JAZ SKOZI SOCIALNE IGRE	123
DOBER DAN – TEGA PA ŠE NE ZNAM	131
SODELOVANJE UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI S STAROSTNIKI V DOMU UPOKOJENCEV	137
OPISMENJEVANJE IN RAZVOJ VSEH ČUTIL NA TEMELJIH PEDAGOGIKE MARIE MONTESSORI	141
DVA UČITELJA, EN VZGOJNO–IZOBRAŽEVALNI PROJEKT	145
OPISNA OCENA.....	150
INDIVIDUALIZIRANI UČNI PRIPOMOČKI	157
OPISNA OCENA.....	162
HODIMO V PRIJAZNO IN UREJENO ŠOLO	167
OD PRAVLJICE DO GLEDALIŠKO – LUTKOVNE PREDSTAVE	172
OBOGATITVENI PROGRAMI ZA NADARJENE UČENCE	176
VPLIV PLEZANJA NA PSIHOSOCIALNI RAZVOJ OTROK V POSEBNEM IN PRILAGOJENEM PROGRAMU OŠ	181
BRALNI KLUBI KOT SPODBUDA BRANJU.....	186
VPLIV NEFORMALNEGA DRUŽENJA MED UČENCI IN UČITELJI	190
VPELJEVANJE SODOBNIH METOD IN OBLIK DELA ZA IZBOLJŠANJE DOSEŽKOV PRI UČENCIH IN STROKOVNO RAST UČITELJEV PRI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM DELU	196
POTOVANJE V BRANJE	202
UČILNICA V NARAVI.....	207
BODIMO PRIJATELJI	210
MLADOST IN MODROST	219
RAZVOJ IKT KOMPETENC STROKOVNIH DELAVCEV IN OSTALIH ZAPOSLENIH	223

OPRAVLJANJE DOMAČIH NALOG.....	227
RAZREDNIK NA POTI USPEHA.....	231
UČNA POT PO IZBIRI POKLICA	235
BRATI, SPOZNATI, PISATI.....	241
POIŠČIMO SVOJ NOTRANJI MIR S SPROSTITVENO VZGOJO	245
MOJ DOM – MOJ KRAJ – MOJA DEŽELA	249
KAM GREDO SMETI?.....	256
RAZLIČNOST NAS BOGATI - KAKO JO IZKORISTITI	261
KAKO DOŽIVLJAM, USTVARJAM, SE UČIM.....	266
PROJEKT AJABIBA ALI POČITEK IN IGRA Z ROKO V ROKI.....	273
»GIBANJE – IZZIV IN POTREBA ZA ZDRAVJE OTROK IN ODRASLIH	279
POGLEJTE, TO ZMOREM SAM!	282
METODOLOGIJA FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM PRI SPODBUJANJU OTROKOVE SAMOSTOJNOSTI.....	282
GOVORICA PLESA	289
UČENJE JE IGRA OB GIBANJU.....	293
LET'S HAVE FUN	297
ANGLEŠČINA V VRTCU.....	301
»NAŠE IGRIŠČE MINI UČILIŠČE«	306
Z MAJHNIMI KORAKI S PRAVLJICO V SVET	311
VZGOJA ZA ODGOVORNO VEDENJE	316
VRSTNIŠKO UČENJE OTROK V DOMU ŠOLE	329
UPORABA PROMETHEAN INTERAKTIVNE TABLE IN SHAREPOINT SERVICESA	333
STARŠI IN RAZREDNA KLIMA.....	340
UVAJANJE ELEMENTOV IGRALNE TERAPIJE V OSNOVNO ŠOLO.....	344
ČLOVEK NE JEZI SE.....	350
RAJE HRUŠKA KAKOR BUŠKA.....	354
UPORABA IKT PRI POUKU MATEMATIKE.....	359

UVOD

Bralec v paleti strokovnih prispevkov v nadaljevanju najde raznotere vplive in kratke opise, ki predstavljajo njihove pozitivne spremembe. Posodobitelji imajo v mislih ideje in cilje kot odgovor na vprašanje: «**Kako ubežati dolgočasju?**».

V inovacijskih projektih je več ravnanj v smislu naslednjih formul oz. odnosov:

1. »računalnik + učitelj = znanje«,
2. »šola + starši = uspešen učenec«,
3. »gibanje + prosti čas = zadovoljen človek«.

Vsa spoznanja se nanašajo na **inovativne oblike povezovanja**, združevanja, zблиževanja, integracije:

1. interesov in izkušenj za kakovostno medgeneracijsko sobivanje,
2. čustev za ustvarjanje in
3. raznoterih umetnostnih disciplin za bogatenje ustvarjalnosti.

Igra in branje sta ob naštetem še vedno temeljni temi socializacije oz. opismenjevanja.

Redkejši inovacijski projekti rešujejo konflikte oz. disciplino, vsi pa vplivajo na mlade, učitelje in starše z metodami povezovanja, oblikami gibanja in vsebinami čutenja.

Med rešitvami strokovnih prispevkov so navedeni viri, vedno pogosteje najdeni na spletu, med tujimi pisci. Poleg konzulentov ti pisni viri usmerjajo ne le samorazvoj pedagoških raziskovalcev, pač pa posredno tudi mlade in njihove starše.

Naslovi inovacijskih projektov vabijo bralca, zresnjeni in daljši naslovi čakajo na strpne in vztrajne bralce, ki jih opisana tema še posebej zanima, medtem ko redki, humorni naslovi inovacijskih projektov že kar v naslovu samem uspejo razkriti rešitev.

Da bi šola zaslovela po kratkočasu, je smiselno mlade med seboj zблиževati. Za kratkočasje mladi potrebujejo čas in prostor za sooblikovanje priložnosti, ki bodo nudila raznotera razmišljanja in zato različne ideje ter upoštevala čas za doseganje osebnih in tudi skupnih ciljev.

Želim, da pedagoška spoznanja koristijo v prihodnje nosilcem idej in bralcem! Predstavite novosti mladim in njihovim staršem, da bi videli in morda dodali še ščepec začimb k že okusni mineštri!

Dr. Natalija Komljanc
Vodja inovacijskih projektov

Prva osnovna šola Celje
Vrunčeva 13
3000 Celje

IKT PRI POUKU

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Urška Vavdi, prof.

Sodelavci: Klavdija Kumer, prof.

Konzulent: Mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Živimo v obdobju, ko računalniki in druge informacijsko-komunikacijske tehnologije posegajo v vse segmente našega življenja. Tako se tudi učenci in učitelji na razredni stopnji srečujemo z različnimi IKT sredstvi, s katerimi želimo posodobiti načine poučevanja. Občasna uporaba IKT sredstev je pomembna za učenje in razvijanje računalniških veščin. Znanje, kako se znajti v svetu informacij in iskanje novih možnosti za uporabo IKT pri učenju, bo učencem koristilo ves čas šolanja in v nadaljnjem osebnem in poklicnem življenju. Pokazalo se je, da je motiviranost učencev pri takem pouku večja in s tem višja tudi učinkovitost pouka. S pomočjo računalnika so učenci deležni učenja z večimi čutili in raznovrstnim podajanjem dejstev in znanj, zato lažje usvojijo potrebna znanja. Tako pridobljeno znanje je kvalitetnejše, obširnejše in trajnejše. Ob tem pa pouk bolj pester in zanimiv. Pri preverjanju znanja so učenci, deležni takega načina učenja (v primerjavi s kontrolno skupino), pokazali kvalitetno znanje, podprto z mnogimi podrobnostmi in detajli.

Abstract:

We live in the time when computers and other information and communication technologies affect all segments of our lives. Even students and teachers at primary level are facing a variety of ICT resources with which we want to update teaching methods. Occasional use of ICT resources is important for learning and the development of computer skills. Knowledge of how to navigate the world of information and searching for new opportunities of ICT use in teaching will benefit students throughout school and in their future personal and professional lives. It is evident from our work that the motivation of students in classes with ICT resources increases and leads to higher school effectiveness. With the help of a computer, students enjoy learning through multiple senses and providing a wide range of facts and knowledge, and help acquire the necessary skills. Such knowledge is of a higher quality, broader and more lasting. Education is more varied and interesting. At examination the pupils involved in learning with this method (in comparison to the control group) showed high-quality knowledge supported by many details.

Ključne besede: sodobna informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT), pouk, računalnik, učitelji, znanje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Živimo v obdobju, v katerem je neizogibno poučevanje tudi s sodobna informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT). Za tako učenje morajo biti usposobljeni tako učitelji, opremljene šole, kot nanj pripravljeni učenci.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

IKT sredstva pri pouku in kakšna je dejanska vrednost znanja pridobljenega s pomočjo računalnika na razredni stopnji?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Poiskati sva želeli ustrezne načine in možnosti, s katerimi bi lahko poučevali s pomočjo IKT sredstvi na razredni stopnji. Ob tem pa se prepričati, kakšno vrednost ima tako pridobljeno znanje, če ga primerjamo s klasičnim poučevanjem.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V začetku oktobra 2008 sva naredili posnetek (anketa), kaj učenci vedo o računalniku in njegovi uporabi. V večini so poznali računalnik le za igranje igrice in pošiljanje sporočil, o pomenu in delovanju računalnika znanja niso pokazali. Ob zaključku šolskega leta, v katerem sva računalnik na različne načine vključevali v pouk, sva anketo ponovili in ovrednotili napredek v poznavanju računalnika in njegovega pomena in uporabnosti.

Učenci dopolnilnega pouka so se opismenjevali s pomočjo računalnika (program Stavnica, pisanje v Wordu, branje pripravljenih besedil, mali programi ponujeni na spletu). Prav tako urili računske operacije in druge matematične vsebine. Učenci dodatnega pouka so znanje nadgrajevali s spoznavanjem internetne pošte, varne uporabe internetnih vsebin, risanjem s pomočjo programov za risanje in spoznavanjem življenja drugod po svetu preko elektronskih publikacij. Spoznavali tudi pomen iskalnikov in se urili v njihovi uporabi pri iskanju podatkov.

Pripravili in poiskali sva tudi nekaj elektronskih gradiv, ki sva jih uporabili pri pouku. Učenci so vsakodnevno rokovali z računalnikom (en v razredu), redkeje v času pouka, pogosteje med odmori in v prostem času.

Ponudila se nam je priložnost, da smo s pomočjo računalnika spoznali tudi konkreten način življenja, delo in učenje sovrstnikov iz Afrike, s katerimi sodelujemo preko prostovoljcev.

Posneli so nam veliko fotografij, ob katerih smo izjemno uživali in veliko spoznali.

V mesecu novembru 2008 sva sodelovali v projektu Mesec širjenja e-gradiv, kjer smo nekaj učnih ur izpeljali v računalniški učilnici.

Anketa ob zaključku šolskega leta pa je pokazala, da so učenci navedli veliko več dejavnikov uporabe računalnikov in jih tudi podrobneje opisali. Nekateri pa so navajali različne možnosti njegove uporabe.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V začetku novega šolskega leta 2009/2010, sva na predlog konzulentke raziskovalno vprašanje skrčili in se osredotočili na dejansko vrednost znanja pridobljenega s pomočjo računalnika.

Pouk pri posameznih (v naprej določenih) vsebinah sva dopolnili s projekcijo oz. učnimi materiali za rabo na razrednem računalniku ali v računalniški učilnici.

Konkretno smo si ob obletnici rojstva našega največjega pesnika F. Prešerna (3. decembra) ogledali projekcijo s pomembnimi življenjskimi podatki in deli njegovega življenja. Podrobneje smo se posvetili pesmi Povodni mož in slovenski himni, ki smo si ju ogledali v obliki slikanice na projekcijskem platnu, dramatizaciji znanega slovenskega igralca in himno tudi poslušali. Učenci so z zanimanjem spremljali pouk, zbrano poslušali in si ob tem veliko zapomnili. V to sem se prepričala, ko smo 8. februarja zopet govorili o Prešernu, ter preverjali znanje. Takrat so učenci, ki so bili prisotni pri prej predstavljenem učenju, predstavili veliko več podatkov in podrobnosti, kot učenci, ki takega poučevanja niso bili deležni. Nastalo je tudi kar nekaj zanimivih ilustracij v povezavi s pesnikom (portreti, kipi, rojstna hiša...).

Podobno spoznanje sva doživeli tudi pri podrobnem ogledovanju snežink, ki so si na prvi pogled vse enake. Mi pa smo se poglobili v njihov nastanek, jih v praksi pogledali zunaj na prostem, nato pa še s pomočjo internetnih strani, ki kažejo oblike snežink.

Pripravili sva učno uro matematike, pri kateri smo usvajali, urili, utrjevali in ponavljali snov (telesa). Ko sva preverjali znanje sva ob pomoči kontrolne skupine, ki je snov usvajala na klasičen način ugotovili, da so bili učenci (računalnik) uspešnejši pri reševanju raznovrstnih nalog in delo jim ni predstavljalo posebnega napora. Njihovo znanje pa je bilo tudi trajnejše, kar sva preverjali ob zaključku šolskega leta.

Obdelava podatkov

Podatke sva zbirali s pomočjo anketnih listov, kontrolnih listov in uporabili metodo primerjanja, s katero sva primerjali začetno stanje s končnim stanjem. Kar nekaj odgovorov pa sva pridobili z lastno refleksijo in pa ustno refleksijo staršev, ki so z navdušenjem podpirali najino delo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so pouk, ki je podkrepljen in podprt z računalnikom z veseljem sprejeli in se radi učijo. Meniva, da bo tak način pouka v šolah vedno pogostejši, saj pestrost, raznovrstnost, zanimivost in brezmejnost, ki ga ponujajo e-gradiva in internet, pouku doda posebno vrednost. Ponujena internetna gradiva so zanimiva, a jih je potrebno sproti dosledno pregledovati, včasih kaj dodati ali izboljšati. Pri pregledovanju e-gradiv sva porabili mnogo časa in ugotovili, da je le teh primernih za razredno stopnjo malo, v večini v tujem jeziku.

Potrdila so se spoznanja prvega leta projekta, da je tako lažje usvojiti nekatera znanja, da je tako pridobljeno znanje trajnejše, kvalitetnejše in obširnejše. Pouk pa pester in bolj zanimiv.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sva se pa vso leto izobraževali in spoznali tudi spletno učilnico Moodle, kar je spet nov izziv in iščeva različne možnosti uporabe le te na razredni stopnji.

Širjenje novosti

Inovacijo lahko uporabijo učitelji razrednega pouka kot primer uvajanja, razvijanja in izboljšanja »dobre prakse«. Prinaša nove oblike in metode dela v razredu in izboljšuje kvaliteto pedagoškega dela in seveda kakovost pridobljenega znanja.

Literatura

Dr. Jože Rugelj: Strategije uporabe IKT pri poučevanju; zapiski s predavanja

Seminar Uporaba sodobnih medijev pri pouku matematike, PEF Ljubljana

Dr. M. Kovačič, mag. A. Žavbi; mag. T. Dolenc: Deskanje po varnih vodah, gradiva za učitelje; Projekt Safe-si

Zabukovec, A. (2006): Vodnik po spletnih učilnicah Moodle, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

Bojan Rebernak: Pomen IKT in e-gradiv pri pouku v sodobni šoli. Dostopno na:
[http://www2.arnes.si/~breber1/zg/clanki/viz_clanek.pdf]

Dr. Dušan Krnel: Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) pri pouku v nižjih razredih osnovne šole (strokovni članek) PEF Ljubljana.

Dostopno na:

[<http://www.google.si/#q=Strategije+uporabe+IKT+pri+pou%C4%8Devanju&hl=sl&ei=JMdwTKbfDcuBswaCxbG5Bg&start=20&sa=N&fp=ae62599244872474>]

Center za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava
Vojkova 33
5271 Vipava

VKLJUČEVAJE STARŠEV V DELO Z UČENCI S TEŽKO MOTNJO V RAZVOJU

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mašenka Rodman Madric

Sodelavci: Alenka Premrl Lemut, Ester Fabčič, Katarina Trbanc

Konzulent: Sonja Dobravc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Raziskave kažejo, da so učenci uspešnejši in bolj motivirani za delo, če so starši vključeni v proces vzgoje in izobraževanja. Posebni program vzgoje in izobraževanja je s tega vidika morda posebnost, kajti vanj so usmerjeni učenci z najtežjo motnjo v razvoju, pri katerih so lahko uspehi z vidika okolja majhni, z vidika staršev in učiteljev pa ogromni.

Abstract:

Research shows that children are more likely to succeed academically and are more motivated if their parentes are involved in their education. If you look from the parent's point of view is special programe of education a sort of specialty. It's intendet to train severly disabled students, witch suceses are maybe small if you look it wider or very big from parents and teachers point of view.

Ključne besede: starši, delavnice, posebni program

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Izhodišče posebnega programa je vzgoja in izobraževanje otrok in odraslih oseb z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju. To je specialno pedagoško-andragoški proces, pri katerem je sodelovanju s starši dragoceno zaradi pomanjkljive dvosmerne informacije.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Strokovna literatura se večinoma ukvarja s problemom vključevanja staršev po rednih osnovnih šolah in ne v institucijah, vendar so ugotovitve raziskav uporabne tudi v našem primeru. Starr (2009) ugotavlja, da je prvi vtis tisti, ki največ pove. Zato mora biti komunikacija s starši redna, jasna, preprosta, pozitivna in potekati mora v obe smeri. Svoje mnenje je (prav tam) opisala s frazo postavljanje mostov. Becher (1986) navaja, da starši, ki so aktivno vključeni v proces vzgoje in izobraževanja, razvijejo pozitivnejši odnos do šole in osebja. Učitelji se moramo zavedati, da imajo starši izdelano vizijo o perspektivah svojih otrok in so lahko dober vir informacij (prav tam). Poleg tega je njihov odnos do otroka oseben, subjektiven in dolgoročen, v nasprotju z učiteljevim, ki je objektivni, medoseben in kratkoročen (McDonald, 2005).

Cilji projekta

- Predstavitev dela PP
- Spoznavanje dinamike skupin
- Spoznavanje socialne vloge posameznika v skupini
- Povezovanje staršev z učiteljem
- Odprta komunikacija s starši
- Izmenjava izkušenj med starši in delavci Centra

Raziskovalno vprašanje

S projektom smo želele preučiti dva vidika, starševski in učiteljski. Kako lahko starš pripomore k kvalitetnejšemu delu v oddelku PP ter kako lahko učitelj pritegne starša k aktivnejšemu delu z otrokom s težko motnjo v razvoju.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Starši so otrokovi prvi in vseživljenjski učitelji (McDonald, 2005) vendar imajo velikokrat napačne in slabe predstave o tem, kaj se dogaja v šoli, zlasti pri učencih s težko motnjo, kjer je komunikacija otežena. Za učitelja je pomembno, da pridobi sodelovanje staršev, saj lahko ti nadaljujejo doma njegovo delo in se ne počutijo izločene. Intenzivnejše sodelovanje s starši je tudi za otroka oz. učenca pozitivno, saj postane njegov odnos z učiteljem globlji, osebni in intenzivnejši (Becher, 1986)

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Določitev redne oblike sodelovanja šole in doma – delavnice
- Določitev števila delavnic in vsebin
- Promocija delavnic na roditeljskem sestanku
- Oblikovanje in izpeljava primerne dobrodošlice
- Spodbujanje aktivnega sodelovanja pri vključevanju v šolsko delo
- Predvidenih in izvedenih je bilo deset delavnic

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi pomanjkljive povratne informacije o mnenju staršev ter želji po sodelovanju je vsak starš izpolnil evalvacijski vprašalnik in sodeloval v nestrukturiranem intervjuju, ki je pripomogel k izboljšanju kvalitete delavnic.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Starši so bili pozitivno presenečeni.
- Presežena so bila naša pričakovanja, ker so se prijavljali celo na večje število delavnic in ne samo na eno, kot smo pričakovali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V delavnicah je sodelovalo 12 staršev od tega 8 mam in 4 očetje učencev druge stopnje posebnega programa.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo evalvacijskega vprašalnika in nestrukturiranega intervjuja.

Metode obdelave podatkov

Uporabljali smo odprto obliko intervjuja, brez do potankosti pripravljenega vprašalnika.

Prikaz rezultatov

Odzivi staršev:

- Večina bi še sodelovala pri taki obliki dela
- Predlagani so bili razni športni dnevi, obiski, izleti v naravo,...
- Želeli bi si predstavitev učnega načrta posebnega programa
- Izrazili so potrebo po odkritem dialogu

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Naša spoznanja so bila naslednja:

- Prvi kontakt s starši mora biti pozitiven.
- Komunikacija z njimi mora biti preprosta, naravnana v prihodnost, brez učiteljskega žargona.
- Učitelj mora poskrbeti za dobro, natančno in jasno informacijo.
- Starši si želijo deliti svoje mnenje in skrbi z nami.
- Pri sodelovanju z domom je potrebno upoštevati urnik staršev, njihove kulturne in jezikovne razlike.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- Ustvarjanje primerne šolske klime in strukture, ki podpira vključevanje staršev.
- Sprotno informiranje staršev tudi preko spleta.
- Ideje staršev za nove delavnice povezane z njihovim znanjem.

Literatura

Becher, R., (1986). Parents and School. Pridobljeno decembra, 2009 s svetovnega spleta: <http://eric.ed.gov/PDFS/ED269137.pdf>

McDonald, E. (2005). Developing Positive Parent Partnership. Pridobljeno decembra, 2009 s svetovnega spleta: http://www.educationworld.com/a_curr/columnists/mcdonald/mcdonald004.shtml

Nord, C., W., Brimhall, D. & West, J. (1997). Involvement of Resident Parents. National Center for Education Statistics. Pridobljeno decembra, 2009 s svetovnega spleta: <http://nces.ed.gov/pubs98/98091.pdf>

Starr, L. (2009). A Dozen Activities to Promote Parent Involvement. Pridobljeno decembra, 2009 s svetovnega spleta: http://www.educationworld.com/a_curr/curr200.shtml

Center za usposabljanje delo in varstvo Črna na Koroškem
Center 144
2393 Črna na Koroškem

GIBALNO ŠPORTNE DEJAVNOSTI KOT SREDSTVO K ZMANJŠANJU NEGATIVNIH OBLIK VEDENJA OSEB Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Silvester Polc prof. športne vzgoje

Sodelavci: Špela Mlinar prof. defektologije, Matjaž Ferarič učitelj športne vzgoje; svetovalec, Vasja Mrdavšič varuh, Vojka Lipovšek prof. defektologije; višja svetovalka, Karel Kranjc varovanec

Konzulent: mag. Darinka Ložar, ZRSŠ Ljubljana

Povzetek:

Projekt z naslovom »Gibalno športne dejavnosti kot sredstvo k zmanjšanju negativnih oblik vedenja oseb z motnjami v duševnem razvoju« je bil zasnovan leta 2008. V projekt je bilo vključenih 14 vedenjsko problematičnih gojencev in varovancev. S projektom smo želeli zmanjšati število negativnih oblik vedenja gojencev in varovancev, ki v času vikendov in praznikov ostajajo v ustanovi. Glavno nit projekta so tako predstavljale različne gibalno-športne dejavnosti v katere so se gojenci in varovanci vključevali. Delo na projektu je potekalo redno, načrtovano z izvedbo mnogih gibalno-športnih dejavnosti, katerih glavni akterji so bili gojenci in varovanci. Na začetku je bilo kar nekaj problemov, ki pa smo jih s skupnim sodelovanjem večine zaposlenih uspešno rešili. Vmesni rezultati, predvsem pa zaključek so pokazali, da je bilo delo uspešno. Občutno se je zmanjšalo število negativnih oblik vedenja, gojencev in varovancev, ki v času vikendov in praznikov ostajajo v ustanovi. Ta pa čas preživijo precej bolj aktivno in kvalitetno. Dodatno vrednost uspešno izpeljanega projekta kaže dejstvo, da mnogi zaposleni športno-gibalno dejavnost v času dežurstva redno izvajajo v različnih oblikah, ter na tak način dvigujejo kvaliteto njihovega življenja.

Abstract:

The project, entitled "Movement of sports activities as a means to reduce the negative behavior of people with intellectual disabilities" was conceived in 2008. The project involved 14 students and proteges with the behavior problem. The project aimed to reduce the number of negative behavior students and protégés during weekends and holidays remain in the institution. The main thread of the project are represented by different physical-sporting activity in which the students and the protégés involved. Work on the project was held on a regular basis, planned to carry out a number of motor-sport activities, the main actors were students and protégés. At the beginning it was quite a few problems, but we have the joint participation of the majority of employees successfully resolved. Mid-term results, particularly the closure showed that the work was successful. There was a decrease of negative behavior students and protégés during weekends and holidays remain in the institution. They are spend their spare time much more active and better. The additional value of successfully implemented project indicates the fact that many employees use sport and physical activity the regularly in

various forms, and thereby improve the quality of life of students and protégés in our institution.

Ključne besede: osebe z motnjami v duševnem razvoju, gibalno-športna dejavnost, negativne oblike vedenja, kvaliteta življenja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vsak izmed nas se veseli petka iz zasluženega počitka med svojimi domači. Tako šolarji, dijaki, študentje kot zaposleni. Pa vendar za vse ni tako. Veliko naših gojencev in varovancev ostaja v naši ustanovi preko vikendov in praznikov. Prvi stres, ki ga ponavadi doživijo je odhod domov njihovih prijateljev iz skupine. Druga pomembna stvar je, da se skupine zaradi manjšega števila zaposlenih združijo in se tako število gojencev v skupini v času dežurstva poveča. Prihaja do različnih interesov, medsebojnih trenj in preprirov katerih posledice so različne negativne oblike vedenja.(avtoagresija, razbijanje inventarja, fizična obračunavanja, kraje, pobegi..)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali lahko, in v kolikšni meri s povečanim vključevanjem vzgojno problematičnih gojencev in varovancev v različne oblike športno-gibalnih dejavnosti zmanjšamo število negativnih oblik vedenja v času sobotnih in nedeljskih dežurstev

Znotraj raziskovalnega vprašanja smo si zastavili naslednje cilje:

- Zmanjšati število vzgojnih problemov s strani učencev, ki so vključeni v projekt
- Motivirati in postopoma aktivno dolgoročno vključiti v izbrane gibalne dejavnosti čim več vzgojno problematičnih učencev
- Ob enakem številu zaposlenih dvigniti kvaliteto dela in socialno varstvenih storitev v času dežurstev
- Preko praktičnih vsebin, primerov dobre prakse in razgovorov izboljšati pozitivno samopodobo učencev, odgovornost do sebe, soljudi in domskega inventarja
- Načrtovano in koristno izrabljati prosti čas v času vikendov in praznikov preživetih v ustanovi
- Aktivno sodelovati na različnih športno-rekreativnih prireditvah znotraj CUDV, Specialne olimpiade in širše, bodisi kot aktivni udeleženci ali pa kot gledalci

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- V začetku smo opravili razgovor s potencialnimi udeleženci projekta(kaj to je, čemu je namenjen, vsebinska oblika, način izvajanja..).Po določenem času in razmisleku so gojenci in varovanci prostovoljno pristopili k sodelovanju
- Pripravili smo program dejavnosti, ki naj bi se izvajale po tromesečjih
- Konkretna izpeljava z načrtom zadanih športno rekreativnih dejavnosti ob vikendih (pohodi, izleti, elementarne igre, plavanje, krpljanje, različne oblike taborov, sodelovanje na tekmovanjih in drugih prireditvah...)
- Usmerjeni pogovori in razgovori z učenci, ki izhajajo iz njihovih izkušenj in občutkov pridobljenih pri dejavnostih

- Dokumentiranje in beleženje posameznih aktivnosti
- Sprotno spremljanje dnevnika opažanj in posebnosti ob vikendih in praznikih
- Razgovori z matičnimi pedagogi in drugim osebjem, ki dela znotraj posamezne skupine
- Postopna vključitev v dejavnosti tudi druge učence, ki niso vedenjsko problematični
- Predstavitev poteka projekta drugim delavcem
- Izvajanje posameznih aktivnosti s strani drugih delavcev

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je predstavljalo 14 gojencev in varovancev, ki s svojim motečim vedenjem precej odstopajo od povprečja populacije v ustanovi. Zaradi njihove primarne motnje in specifičnih potreb je bila mnogokrat potrebna tudi dodatna individualna obravnava.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Razgovori z gojenci in varovanci, razgovori z matičnimi pedagogi in ostalim osebjem, spremljanje dnevnika opažanj.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Gojenci in varovanci, ki so bili vključeni v projekt so pokazali veliko zadovoljstvo in željo po nadaljevanju takega dela. Vidno je bilo opaziti precej manj negativnih oblik vedenja, večja tolerančnost in pripravljenost na razgovor ob kritični situaciji. Želijo, da se aktivnosti ob vikendih nadaljujejo in postanejo način preživljanja njihovega prostega časa. Nekateri izmed gojencev že tudi samoiniciativno načrtujejo posamezne aktivnosti v praktični izvedbi pa sodelujejo kot pomočniki vzgojiteljem. Veseli nas, da se v aktivnosti čedalje več vključujejo tudi ostali neproblematični gojenci in varovanci. Predvsem pa se nam zdi pomemben korak naprej v tem, da posamezne dejavnosti izvaja čedalje več vzgojiteljev, kar le kaže o pomembnosti te oblike dela.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Gojenci in varovanci se veselijo vikendov, ker že v naprej vedo, da bodo imeli možnost doživeti nekaj lepega, prijetnega. Negativnih oblik vedenja je precej manj. Na drugi strani pa tudi zaposleni raje pridejo v službo, so pod manjšim stresom in nenazadnje kvalitetnejše opravijo delo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gibalno športne dejavnosti-aktivnosti kot učinkovito sredstvo v preprečevanju negativnih oblik vedenja pridejo v poštev v vseh vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Uporabijo se lahko kjerkoli (šole v naravi, zimovanja, letovanja..) v smislu aktivnega preživljanja prostega časa, razvedrila, izboljšanja psihofizičnega stanja učencev in nenazadnje zaposlitve, ki jih odvrne od negativnih oblik vedenja.

Literatura

Kremžar B., M. Petelin, Otrokovo gibalno vedenje; Ljubljana: Društvo za motopedagogiko in psihomotoriko, 2001

Lačen M. Odraslost: osebe z motnjami v duševnem razvoju; Ljubljana Zveza Sožitje - zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije, 2001

Dvoršak A. Preživetje v naravi; Ljubljana : Kmečki glas, 1995

Vidovič I., Srebot I., Cerar M., Markun-Puhan N. Hopla, en, dva, tri zame (Ljubljana 2003), Zavod republike Slovenije za Šolstvo

Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje
Gimnazijska cesta 10
1420 Trbovlje

DLAN V DLANI

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Marina Knific, prof.; Dragica Babič, prof.

Sodelavci: Darja Užmah, mag; Marjetka Kafel, prof, Tina Pušnik, prof.

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V šolskem letu 2009/10 smo začeli izvajati IP Dlan v dlani in prvo leto smo namenili raziskovanju življenja staršev naših dijakov, ko so le-ti bili mladostniki. Raziskovali smo različna področja: modo, glasbo, zabavo, migracije, služenje vojske, prehrano, vrednote, bolezni, šport. Delo smo predstavili februarja na skupni prireditvi v šolski telovadnici v obliki skečev, filmov, plakatov.

Ključne besede: dijaki, straši, učitelji

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Šibka socialna interakcija dijaki-starši-učitelji; kar nekaj nestrpnosti in ne sprejemanja razlik, predvsem s priseljenci iz bivših jugoslovanskih republik, jezikovne in kulturne ovire.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Skupna dejavnost (raziskovanje, priprava razstav, snemanje filmov, klepetalnica s starši...) naj bi povezala dijake, učitelje in starše v kvalitetno sobivanje

Cilji projekta

*Raziskovalno vprašanje- **SPREMENJENO!***

Kako ustvariti kvalitetno sobivanje med dijaki, učitelji in starši?-->**Kdaj z animacijo ustvarjamo kvalitetno sobivanje?**

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ker imamo dobre izkušnje s projektnim delom, veliko dijakov, ki radi prostovoljno delajo in imajo razvite številne veščine smo hoteli preseči ovire.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

September- oktober načrtovanje raziskovalnega dela, izdelava anket.

Do konca januarja praktična izvedba raziskovalnega dela(anketiranje, obdelava podatkov, snemanje filmov, pisanje skečov...)
Februar- zaključek projekta Svet naših staršev z organizacijo družabnega srečanja(dijaki, starši, učitelji) in predstavitvijo projekta

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ker smo v projekt vključili vse dijake 2. In 3. Letnikov gimnazije nekateri redki posamezniki niso bili pripravljene za delo (zbiranje gradiva, pogovor s starši ob anketiranju...) Takrat je bilo ključno, da smo na roditeljskem sestanku mentorji seznanili tudi starše z delom njihovih otrok in ti so potem odigrali ključno vlogo, saj so oni spodbujali svoje otroke.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Zadovoljstvo staršev in dijakov, ter seveda mentorjev, ki so ob prebiranju elektronske knjige vtisov spoznali, kako veliko delo so opravili in kako je bila prireditev všeč staršem.

Obdelava podatkov

Opis vzorca:
Elektronska knjiga vtisov

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)
Elektronska knjiga vtisov

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Spoznali smo, da skupno delo pomaga odpravljati tako kulturne kot jezikovne ovire, da smo dobri raziskovalci, snemalci, pisci skečov, repotaž, zbiralci kuharskih receptov.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Menimo da smo dosegli večjo povezanost med dijaki, starši in učitelji. Skupno, neformalno druženje je pripomoglo k odpravljanju ovir.

Širjenje novosti

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Dobre izkušnje s projektnim delom, snemanjem filmov, reportaž.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/gzm/dokumenti/literatura.html>)

Glasbena šola Radlje ob Dravi
Koroška 13
2360 Radlje ob Dravi

FILMSKA GLASBA V IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMIH GLASBENE ŠOLE

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Damijana Sgerm Kristan, učiteljica klavirja, glasbene vzgoje in NGL, prof. glasbe

Sodelavci: Vojko Trnjek, učitelj saksofona in klarineta, dirigent pihalnega orkestra, odgovoren za projekt, Zlatka Fras Godec, prof. violine, Galina Čajka, učiteljica baleta, Matej Švab, učitelj kitare, bakk.art, Bruno Domiter, učitelj tolkal, bakk.art, Dejan Kus, učitelj saksofona, Oskar Globočnik, učitelj trobente, Jani Lorber, učitelj trobente, Aleš Marčič, učitelja petja, mag. art, Nataša Pospihalj, učiteljica klavirja, prof. glasbe, Suzana Krivec, učiteljica flavte, prof. glasbe, Oto Kolednik, učitelj NGL, prof. glasbe, Nada Bauer Krivograd, učiteljica harmonike

Konzulent: dr. Dimitrij Beuermann, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Projekt z naslovom Filmska glasba v izobraževalnih programih glasbene šole smo izvajali na Glasbeni šoli Radlje ob Dravi in v Osnovni šoli Ribnica na Pohorju. Trajal je dve leti.

Naš cilj je bil:

- pregledati uporabo filmske glasbe v izobraževalnih programih glasbene šole
- poznati, razumeti in analizirati uporabo klasične glasbe v filmski produkciji
- spodbuditi učence k iskanju gradiv, ustvarjanju priredb na znane filmske teme ter predstavitev v njihovih razredih na osnovni šoli in na internih nastopih v glasbeni šoli
- predstaviti projekt v glasbeni šoli, osnovni šoli, za javnost ter ga ovrednotiti.

Projektno delo je potekalo redno, bodisi individualno ali skupinsko. Točke s filmsko glasbo so oblikovali posamezniki, različne komorne skupine, godalni in pihalni orkester ter v sodelovanju z osnovno šolo mladinski pevski zbor. Poiskali smo odlomke iz filmov in jih med izvajanjem posameznih točk projicirali na filmsko platno.

Učenci in učitelji so bili za tovrstno delo motivirani, iskanje, učenje in izvajanje skladb s tematiko filmske glasbe pa je za oboje predstavljala prijetno popestritev ob obveznih vsebinah, ki jih določajo učni načrti.

Vsi naši nastopi so bili zelo dobro sprejeti tudi s strani poslušalcev.

Abstract:

Project titled »Film music« in educational programs of music school was performed at Music school Radlje ob Dravi and Primary school Ribnica na Pohorju. It endured for two years.

Our goal was:

- to examine usage of film music in educational programs of music school
- to know, understand and analyse usage of classical music in film production
- to encourage students towards searching material, creating adaptations on famous movie themes and to present them in their classes and internal performances in music school
- to present the project in music school, primary school, for public and to rate it

Work proceeded regularly, either individual or group. Acts with film music where designed by individuals, different chamber music groups, string and wind orchestras and, in cooperation with primary school, children choir. We slide projected movie excerpts from during performances. Students and teachers were motivated for this sort of work, while searching, learning and performing thematic compositions for both represented pleasantly diversification from required contents, that are defined by syllabus.

All performances also received good receptions of audience.

Ključne besede: filmska glasba, projekt, učenci glasbene šole, učenci osnovne šole

Problemsko stanje

Učenci se v času svojega glasbenega izobraževanja srečajo z glasbeno literaturo oziroma izborom skladb iz različnih obdobj. Ker je vsebin s filmsko glasbo v učnih načrtih zelo malo, nas je zanimalo, kako je z uporabo tovrstne glasbe v izobraževalnih programih glasbene šole in osnovne šole.

Cilji projekta

V izobraževalnih programih glasbene šole in osnovne šole je filmska glasba malo zastopana, (le v sklopu nekaterih vsebin zadnje triade). Ker je všečna in zanimiva tako za poslušalce kot izvajalce, smo ji sklenili nameniti več časa, pri pouku, s tematskimi nastopi in urami pouka.

Prav tako nas je zanimalo, kako na ustvarjalen in učinkovit način vključiti filmsko glasbo v izobraževalne programe glasbene in tudi osnovne šole.

Naša zamisel je bila, da učenci pod mentorskim vodstvom učiteljev v različnih krajih javno izvajajo in predstavljajo filmsko glasbo. Vrh dogodka bi bil ustvarjanje glasbe za posnet filmski material.

Učenci bi se ob tem naučili spoznavati, razumevati in analizirati klasično glasbo v filmski produkciji ter sistematično zbirati podatke.

Potek dela:

Glede na zastavljeni cilj smo načrtovali delo najprej učitelji. Že na prvem srečanju smo našli nekaj zanimivih idej in predlagali tudi aktivnosti za njihovo izvedbo.

Določili smo okvirne datume za izvedbo nastopov in se dogovorili za potek prve produkcije, vključno s točkami, ki so jih pripravljali posamezni učitelji in orkester.

Delo je v nadaljevanju potekalo z mesečnimi srečanji učiteljev, kjer smo pregledali dosedanje delo in določili smernice za naprej.

Ob pripravljanju posameznih točk s solisti, komornimi skupinami in orkestri, so potekale dejavnosti tudi v višjih razredih nauka o glasbi in razredih zadnje triade v osnovni šoli.

Tukaj smo se posvečali predvsem spoznavanju in analiziranju nekaterih odlomkov klasične glasbe v filmski produkciji, učence pa smo spodbudili tudi, da so sami poiskali znane filmske

teme. K tem odlomkom smo ustvarjali različne spremljave (ritmične, melodične), ob pomoči učiteljev tudi priredbe.

Posneli smo kratek film, kjer so učenci k risanki ustvarili svojo spremljavo oziroma zvočne slike.

Omenjene dosežke smo predstavili v razredu ter na internih produkcijah.

Pripravili pa smo tudi štiri javne koncerte: enega na osnovni šoli, dva na glasbeni šoli in enega v Kulturnem domu Radlje ob Dravi v okviru glasbenega abonmaja. Na teh nastopih smo k pripravljenim točkam poiskali ustrezne odlomke iz filmov in jih med izvajanjem projicirali na filmsko platno.

Obdelava podatkov

V projektu so sodelovali:

- posamezni učenci inštrumentov Glasbene šole
- različne komorne skupine
- pihalni orkester
- godalni orkester
- mladinski pevski zbor osnovne šole
- razredi učencev pri nauku o glasbi v glasbeni šoli in zadnje triade OŠ.

Učitelji, ki so v projektu sodelovali, so aktivnosti načrtovali timsko in tudi individualno, rezultate smo po nastopih na produkcijah ali v razredu tudi ovrednotili.

Ugotovitve in spoznanja

V okviru inovativnega projekta smo izpeljali več ur pouka na tematiko filmske glasbe, več internih in tri javne nastope.

Učenci in mentorji so za projektno delo motivirani.

Iskanje gradiv in ustvarjanje je spodbujalo njihovo kreativnost in ustvarjalnost, saj so ustvarjali lastne zaokrožene vsebine in improvizirali z zvočnim gradivom. Navajali so se na skupinsko delo, razvijali kritično presojo in si s tem oblikovali odnos do glasbe in splošne glasbene kulture.

Širjenje novosti

Učenci so bili v času trajanja projekta zelo motivirani, iskali, izvajali in improvizirali so na različne filmske teme. Ob različnih aktivnostih so pridobili tako na ustvarjalnosti, kreativnosti in na osebnem odnosu do glasbe.

Različne aktivnosti so pripomogle k navajanju na skupinsko delo, nenazadnje tudi k poglobljanju pozitivnih odnosov med učitelji ter učenci in učitelji, saj smo na nastopih v različnih točkah aktivno sodelovali tudi učitelji.

Literatura

Izobraževalni programi glasbene šole

<http://www.zrss.si>:Inovacijski in razvojni projekti Inovacijski projekti

Notna literatura

Glasbena šola Trbovlje
Keršičeva cesta 50a
1420 Trbovlje

POVEZOVANJE GLASBE Z OSTALIMI SCENSKIMI UMETNOSTMI

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Dominik Hribovšek, učitelj klarineta, dirigent pihalnega in simfoničnega orkestra

Sodelavci: Danijela Djordevič, učiteljica violine, Urška Meglič Sadiki, učiteljica klavirja, korepetitorica, Anton Šemrov, učitelj trobil, Alojz Stradar, učitelj harmonike, dirigent harmonikarskega orkestra, Božena Grum, učiteljica predšolske glasbene vzgoje, glasbene pripravnice, nauka o glasbi, Ana Kralj, učiteljica kitare, Sergej Čamer, učitelj kitare, Maja Lebar Kotar, učiteljica violine, Julija Klančičar, učiteljica klavirja, korepetitorica, Igor Podpečan, učitelj diatonične harmonike in pozavne, Daliborka Podboj, učiteljica plesne pripravnice in sodobnega plesa, Barbara Černe, učiteljica flavte in kljunaste flavte, Tanja Božiček, učiteljica klavirja, korepetitorica, Magda Klančičar, učiteljica flavte, kljunaste flavte, Katja Mikula, ravnateljica in učiteljica violine, dirigentka godalnega orkestra

Konzulent: dr. Dimitrij Beuermann, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Na glasbeni šoli se pri svojem delu srečujemo z vprašanjem kako učencem približati glasbo. Ideja je bila, da nastop učencev povežemo v zgodbo, dramsko dopolnimo in likovno obarvamo. Vsaka točka ima scensko ozadje in je del celote, koncerta, mjuzikla. Učenec se zaveda, da zaključek vaj ne bo le klasičen nastop. Instrument – učenec. Ta bo del neke večje zgodbe, skupinskih priprav, vadenja. Predvsem pa timskega dela s sošolci, prijatelji... Pri vsem procesu imajo učitelji poleg svojega pedagoškega dela tudi funkcijo koordinatorja.

Kot cilj smo si zadali izvesti mjuzikl. Na sestanku se dogovorimo o aktivnostih, razdelimo naloge med učitelje. Povežemo se z dramsko skupino, ki na podlagi programa pripravi vezni tekst. Pripravi se tudi scena. Učitelji razdelijo delo med učence, sestavijo se skupine in naredi se plan vaj. Učitelji po potrebi glasbene točke dopolnijo oz. prilagodijo.

Delo je potekalo v več fazah: priprava mjuzikla, izbor in osvajanje notnega materiala. Priprava koncerta v vseh detaljih: scenografija, dramska povezanost, medijska pokritost koncerta, priprava na skupne vaje. In zaključek dela s koncertom, mjuziklomv dveh zaporednih večereih. Ta je bil tako odmeven, da smo zaradi zanimanja pripravili še reprizo mjuzikla za učence osnovnih šol. Po koncertu smo prejeli mnogo pozitivnih odzivov staršev, učiteljev in otrok.

Raznolikost in mnogostranost pristopov pri poučevanju v glasbe se je pri tem projektu izkazalo za uspešno. Učenci so pridobili na glasbeni globini in širini. Z zanimanje sprejmejo način izvedbe koncerta. Tako je tudi njihov pristop k vadenju drugačen.

Abstract:

At work in the music school we face the question how approach music to students. The idea was to connect students performance into the story, drama and art, to make a musical. Each

music act is part of the whole concert. Learner is aware that the completion of exercises and preparations will not only be a classic show. Instrument - student. It will be part of a bigger story, block preparation and exercising. Above all, team work with classmates, friends, teachers ... In addition their teachers have also function as coordinator of all the process.

We set the goal to carry out musical concert. At the meeting we agree on activities, divided tasks among teachers. We connected with the drama group which prepared the program link text and prepare the scene. Teachers give the work among students, made groups and plan work. Teachers, if necessary, supplement or adjusted music pieces.

The work was done in several stages: preparation of the musical, musical selection and preparation of the concert in all details, set design, dramatic interaction, media coverage of the concert, preparing for exercises. And at the end completion of the work, the concert, musical. Because of the interest we made another concert for the elementary school. After the concert, we received many positive responses of parents, teachers and children.

The diversity and versatility of approaches to teaching in music schools has in this project proved successful. Students have gained the musical depth and width. Students with interest take the challenge to take part in this concert. Their approach to practice music is different.

Ključne besede: skupinsko delo, ustvarjalno okolje, raznolikost pristopov, medpredmetno povezovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učni program je zastavljen tako, da učenci preko izvajanja skladb različnih skladateljev in obdobji osvajajo glasbene prvine. Predvsem klasičnih skladateljev. Učenci bi najraje igrali glasbo, ki jim je blizu, sodobno popularno glasbo, ki se danes vrti prav na vsakem koraku. Ta glasba pa ne zadošča za razvoj igranja določenega instrumenta. Zato je potrebno spoznati vse stile različnih obdobji. Pri tem projektu se pokaže možnost raznolikosti in mnogostranost pristopov pri poučevanju glasbe.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Kako se lotiti približevanja glasbe, načina vaje na sodoben in otrokom sprejemljiv način. Pomagamo si lahko z izbiro orodji, učnih pripomočkov, ki nam olajšajo zastavljen cilj. V tem primeru si pomagamo z dramsko in likovno umetnostjo, ki imata možnost ustvarjanja ugodnega okolja za učenje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako ostale scenske umetnosti vplivajo na učence glasbene šole skozi proces učenja, nabiranja novih znanj in učnih vsebin?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Poiskati in opisati nove pristope k poučevanju glasbe, ter spremljati proces učenja učencev, njihovega razvoja, sposobnosti za učenje, njihov odziv in sprejemanje ponujenega ter njihovih občutkov.

Potek dela

<i>Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve</i>	<i>Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta</i>	<i>Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta</i>
Priprava projekta	- dogovor o aktivnostih med učitelji - razdelitev nalog med učitelje	Uspešna razdelitev nalog med celoten kolektiv, izbira in priprava sodelujočih učencev, vezni tekst, plakati, programski listi, projekcija, pripava scene...
Priprava in usvajanje notnega materiala	- delo z učenci - formiranje glasbenih zasedb in plesnih skupin - obdelava notnega materiala - snemanje glasbenih predlog za plesne točke	Kjer je potrebno, mentorji izbrane skladbe priredijo za določene zasedbe v skladu z namenom projekta. Učenci vadijo izbrane skladbe. Timsko delo med učitelji ter tudi skupinsko delo med učenci. Problemi nastajajo s časovno koordinacijo.
Priprava koncerta	- delo z učenci - sestanki med učitelji - razgovori s starši - kritično vrednotenje rezultatov vaj s starni sodelujočih pedagogov - izboljšave in zaključne priprave na koncert	Dokončen dogovor o sceni in poteku koncerta, priprava veznega teksta, oblikovanje koncertnega lista, scene, skupne vaje učencev, skupin ter sodelujoče dramske skupine.
Koncert in repriza koncerta	- nastop učencev - fotografiranje in snemanje za arhiv in TV	Pozitivni odzivi na koncert s strani učencev, staršev in učiteljev. Glavni koncert je bil v dveh zaporednih večerih polno obiskan zato je bilo treba koncert ponoviti.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Podatke za spremljanje inovacijskega projekta smo pridobili s strani udeleženih učencev, učiteljev in staršev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Učence smo povprašali po točkah koncerta (katera točka ti je bila najbolj všeč, zakaj...). Učitelji so na sestankih kritično presojali izvedbo in priprave na koncert (kaj je bilo dobro, kaj bi se dalo izboljšati, mnenja in predlogi...). Starši so svoja mnenja izrazili učiteljem, učenci svojim mentorjem.

Metode obdelave podatkov

Iz vseh skupin so se oblikovale pozitivne misli, predlogi za v bodoče, kritike in mnenja o preteklem delu.

Prikaz rezultatov

Mnenje, ki se je oblikovalo je bilo pozitivno. Pristop, ideja koncerta, mjuzikla je bila pohvaljena z vseh strani: učenci, učitelji, starši.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Celoten inovacijski projekt je pri sodelujočih in tudi pri poslušalcih, v zadnjih fazah projekta naletel na izredno odobravanje in podporo. Iz pogovorov lahko ugotovimo, da je bil večini mjuzikl všeč. Učenci so se počutili bolj sproščene pri vadenju, posebej če so vadili s svojimi prijatelji, sošolci.

Za učitelje je bil dosežek tudi to, da je na tem nastopu nastopilo več učencev kot običajno. Zaradi ideje mjuzikla je bila v ospredju komorna igra in tudi kombinacije inštrumentalistov s pevci, kar je zahtevalo dodatne priprave in zbranost udeležениh učencev.

Negativna spoznanja. Veliko število nastopajočih na odru, težave pri usklajevanju urnikov in organizaciji dodatnih vaj udeležencev, učitelji so se pri pripravi in izvedbi koncerta do učencev in staršev obnašali motivacijsko in korektno. Pred fotografiranjem in snemanje preverimo ali se udeleženci s tem strinjajo. Običajno so navdušeni, zato radi za družinske arhive naročijo kopije fotografij ali DVD-jev.

Pri tem projektu smo spodbujali timsko delo in spoštovanje drug drugega, ki sta pogoj za uspešno sodelovanje, saj v zadnjih letih opažamo vse večje število otrok z individualističnimi in egocentričnimi nagnjenji, ki se težje prilagajajo drugim, kar pa je lahko zelo moteče pri doseganju skupnega cilja, uspešna izvedba koncerta.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z inovacijskim projektom smo obogatili kraj v katerem delujemo, saj ljudje množično obiskujejo koncerte in si želijo takšnih prireditev. Spodbudili smo večje sodelovanje med učitelji različnih inštrumentov, med učenci različnih ali istih inštrumentov, poglobili sodelovanje med in s starši. Glasbo smo povezali z dramsko in likovno umetnost. Vse pa smo projecirali tudi izven šole, s koncertom, ki smo ga pripravili v osrednji kulturni ustanovi našega kraja in ki so se ga udeležili tudi poslušalci, ki nimajo direktne povezave z glasbeno šolo. Koncert je bil predvajan na lokalni televiziji, na lokalnem radiu pa so pred tem opravili z ravnateljico intervju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Glasba v povezavi z ostalimi scenskimi umetnostmi spremeni, dopolni okolje v katerem učitelji in učenci delujejo. Ta je običajno osredotočen samo na glasbo in ples. Učenci delujejo v okolju, ki jim je bližje. Učitelji pedagoško in spremljajo in dopolnjujejo učenčevo delo in delo skupin.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pri tem projektu Povezovanje glasbe z ostalimi scenskimi umetnostmi se je izkazalo kako vsak vpleteni pridobi na globini in širini spoznanj na področju s katerim se ukvarja. Tudi sodelujoči pri likovni in dramski umetnosti so s tem obogatili glasbeni dogodek.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Povezovanje glasbe z ostalimi scenskimi umetnostmi lahko doprinese pri iskanju novih pristopov k delu, načinu vaje, spoznavanju okolja v katerem glasba deluje in del česa lahko

glasba je. Mnogostranost in raznolikost pristopov pedagoškega dela pa sta orodji, ki pomagata učiteljem k podajanju snovi, glasbe.

Literatura

Programski list Božično novoletni koncert Broadway v Trbovljah

Video posnetek koncerta Božično novoletni koncert Broadway v Trbovljah

I. Osnovna šola Žalec
Šilihova 1
3310 Žalec

BIENALE OTROŠKE GRAFIKE-SPODBUDA LIKOVNE KREATIVNOSTI NA ŠOLI

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Neli Šuler, prof. lik. pedagogike (učiteljica likovne vzgoje)

Sodelavci: Zdenka Virant, vzgojiteljica, druga učiteljica v 1. Razredu, Jerneja Menzinger, diplomirana slikarka (dodatna učiteljica likovne vzgoje), Tatjana Žgank-Meža, ravnateljica,

Konzulent: Marjan Prevodnik, Zavod RS za šolstvo Ljubljana

Povzetek:

Z razstavo BIENALE OTROŠKE GRAFIKE na I. OŠ Žalec želimo predstaviti pomembnost otroškega likovnega ustvarjanja širši javnosti ter njihova dela postaviti ob bok odraslim umetniškim grafikam, saj v istem obdobju razstavlja tudi umetnik-grafik. Tako dvigujemo poznavanje in kvaliteto tega likovnega področja. Z didaktično postavljenimi razstavami v MGLC v Ljubljani, kjer so bile predstavljene likovne naloge in doseženi cilji, pa smo opozorili na oblike mišljenja, ki se razvijajo v procesu likovnega izražanja. Na bienalu se srečajo likovni pedagogi, izmenjajo izkušnje ter se pogovorijo s priznanimi grafikami. Pokažejo se smernice za nadaljnje delo in razvoj grafike.

Tako se lahko ovrednoti prizadevanje in uspeh likovnih pedagogov povsod po Sloveniji, pokaže se mesto otroške grafike na Slovenskem; to področje dobi širšo veljavo in trdne korenine. Otroci-mladi grafikam lahko predstavijo svoje grafične liste širši množici ljudi in jim tako nudijo nemalo kulturnih užitkov. Izkažejo se v vsej svoji izvirnosti in ustvarjalnosti. Sodelovanje pri bienalu otroške grafike tudi močno vpliva na motiviranost učiteljev za izvajanje grafičnega področja pri likovni vzgoji.

Razstava je bogato učilo in priročnik skozi motive in grafične tehnike učiteljem, študentom likovne pedagogike, učenci pa z učnimi listi razstavo raziskujejo na zabaven način.

Ker je bilo to področje na nižji stopnji premalo razvito, smo pri izbiri in izvedbi grafičnih tehnik učiteljicam dodatno priskočili na pomoč in približali široko uporabnost grafičnega področja. Z igro in eksperimentiranjem z različnimi materiali so učenci odkrivali različne možnosti in uporabe grafike. Izvajali smo tehnike ploskega, visokega in globokega tiska, potiskovali in izdelovali darilne vrečke, voščilnice, majice, nakit, logotipe in grbe, s pečati krasili stene in keramiko, matrice uporabili za prostorsko dekoracijo šole... Ustvarjali so prav vsi učenci naše šole, in si tako na zanimiv način obogatili poznavanje grafičnega področja, s tem pa tudi izobraževali svoje starše in druge obiskovalce naše šole.

Tako želimo popularizirati grafiko in pouk likovne vzgoje prikazati kot organiziran, a še vedno ustvarjalen učni proces.

Abstract:

With exhibition "Biennial of children's graphics" at Žalec Primary school, we would like to present the importance of artistic creation to general public and to put children's work alongside adult graphic arts because at the same time is also exhibition of the artist. Thus we raise knowledge and quality of artistic field. With didactic exhibition, where were presented all tasks and achieved objectives, we call attention to forms of ideas, that develop in the process

of artistic expression. At the Biennale art educators meet each other, exchange their experiences and discuss with renowned graphics. There are shown directions for further work and development of graphics.

Thus, it can evaluate the success and effort of art teachers and level of children's graphics in Slovenia. Children, young artists can present their graphic prints to a wider set of people and at the same time give them plenty of cultural delights. They can show themselves in all their originality and creativity. Participation in the Biennale of children's graphics strongly affects on motivation of teachers to derive in the field of graphic in their class-room. The exhibition is a guide through graphic designs for art teachers and students of art. With different tasks pupils research exhibition in a fun way.

Because this area was underdeveloped in lower classes, we helped teachers with selection and performance of graphic techniques. By playing and experimenting with different materials, pupils discovered various options and use of graphics. We performed the art of techniques of high, plane and deep print, made gift bags, greeting cards, T-shirts, jewelry, logos and equipped them with graphic prints. We adorned walls with seals and ceramics and used moulds for school decoration. At creating participated all pupils of our school, who enriched their knowledge of graphic area in interesting way and at the same time educated their parents and other visitors of our school.

In this way we want to popularize graphics and present art class as organized, but still creative learning process.

Ključne besede: bienale otroške grafike, motivacija razrednih učiteljic za področje grafike, široka uporabnost grafičnega področja, didaktična razstava

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

- Likovna vzgoja v osnovni šoli izgublja na veljavi, čas namenjen ustvarjanju se krči. Inovativnost, kreativnost in domišljija niso vrednote, ki si jih ta svet najbolj želi. Brez kreativnosti pa bi bilo življenje prazno in pusto.
- Javnosti želimo z razstavo najboljših otroških grafičnih del pokazati kakovost likovne vzgoje v Sloveniji ter izboljšati poznavanje in uporabnost grafičnega področja.
- Z didaktično postavljeno razstavo pomagamo obiskovalcem in gledalcem razumeti likovni proces in njen produkt (likovna dela).
- Učitelji na razredni stopnji zaradi premajhnega poznavanja grafičnega področja le tega ne izvajajo. S sodelovanjem likovnih pedagogov se jim široko uporabnost grafike približa.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako motivirati učitelje 1. in 2. triade, da vnesejo področje grafike v pouk likovne vzgoje?
- Kako uporabiti razstavo bienala otroške grafike kot učilo in vzpodbudo za ustvarjalnejšo klimo na šoli
- Katere novosti lahko vnesemo v likovni natečaj bienala otroške grafike?
- Kako približati grafično ustvarjanje mladim staršem in širši javnosti ter postaviti otroško izraznost ob bok odraslemu ustvarjanju

- Kako opozoriti na pomanjkanje likovnega izražanja v osnovni šoli, ki je nadvse pomembno za razvijanje kreativne in inovativne osebnosti

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S pomočjo Bienala otroške grafike spodbuditi kreativnost v grafičnem izražanju učencev na naši šoli in izboljšati poznavanje tega področja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrtovanje:

- 1) Oblikovanje akcijskega vprašanja
(kako motivirati razredne učiteljice za izvajanje grafike, kako uporabiti razstavo bienala kot učilo, kako približati otroško grafično ustvarjanje javnosti...)
- 2) Oblikovanje projektne skupine
(dve dodatni učiteljici za pomoč pri izvajanju grafičnih tehnik na nižji razredni stopnji in skupina učencev za pomoč pri postavljanju razstave)
- 3) Postavljanje vprašanj
 - zakaj je takšno stanje
 - kakšno stanje želimo
 - kaj bomo morali za to narediti
 - kako bomo merili uspešnost

Izvajanje in spremljanje akcije:

- Demonstracija in pomoč pri izvedbi grafičnih tehnik v 1. in 2. triadi ter motiviranje učiteljic za sodelovanje na bienalu.
- Uporaba grafičnih tehnik v druge uporabne namene in s tem približati grafiko kot raziskovalno igro najmlajšim učencem.
- Pomoč učencev pri postavitvi razstave ter jih tako seznaniti z zakonitostmi, ki se pri tem upoštevajo.
- Postavitev bienalne razstave v Žalcu in didaktične razstave grafik v MGLC Ljubljana, s spremljevalnimi besedili v slovenščini in angleščini ter tako otroško grafično ustvarjalnost približati širši javnosti.
- Izpeljava raziskovalne ankete med učiteljicami 1. in 2. triade ter med likovnimi pedagogi, ki so razstavljali na Bienalu otroške grafike.

Evalvacija:

- Z anketami in z vidno aktivnostjo učiteljic na grafičnem področju smo ugotovili velik napredek in zadovoljstvo pri izvajanju vseh aktivnosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Uspešno skupno delo pri izvajanju grafičnih tehnik, dojemljivost učiteljev za novosti, aktivnost učencev, sodelovanje s konzulentom, sodelovanje s kolegi likovnimi pedagogi iz cele Slovenije ter ne nazadnje podpora ravnateljice.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Vsi postavljeni cilji projekta so doseženi, kar so potrdile razne ankete in vsa ustvarjena likovna dela. Odziv učiteljev, učencev, staršev in drugih obiskovalcev naših razstav je navdušujoč.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Anketa, pogovor

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ankete, pogovori z akterji in obiskovalci razstav.

Metode obdelave podatkov

Pregled anket in zbiranje povratnih informacij učencev, učiteljev, staršev, obiskovalcev naše šole.

Prikaz rezultatov

Rezultat so likovna dela učencev in njihovo navdušenje pri ustvarjanju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učitelji 1. in 2. triade so poznali področje grafike le teoretično, le nekaj mlajših je v času študija izvedlo grafiko tudi praktično.

Učitelji so ob pomoči likovnega pedagoga in 2. učiteljice, poznavalke tega področja, z veseljem izvedle grafično tehniko z grafično prešo.

Učenci so uporabili tiskanje za različne namene (darilne vrečke, voščilnice, glinasti reliefi, krašenje sten s pečati, tiskanje na majice) ter matrice uporabili za ploskovno in prostorsko dekoracijo šolskih sten. Pri tem so izredno uživali in z igro spoznavali grafično področje.

Vsi učenci 9. razredov so izvajali tehniko večbarvnega linoreza z eno matrico, kjer se je izkazalo, da zelo nadarjeni učenci niso bili pri rezultatu najuspešnejši. So bili pa vsi izredno navdušeni in presenečeni nad rezultati.

Otroška ustvarjalnost se je poleg razstavljenih delih odraslih umetnikov pokazala na zavidljivem nivoju likovne in grafične kulture in presenetila s svojo živo ustvarjalnostjo ter tako s pomočjo mentorjev pozitivno izkoristila svojo kreativnost.

Didaktična razstava najlepših grafik preteklih bienal je bila postavljena v MGLC Ljubljana in je s predstavljenimi nalogami in doseženimi cilji opozorila na oblike mišljenja, ki se razvijajo v procesu likovnega izražanja (z besedili v slovenščini in angleščini-v okviru mednarodne konference MICY in v soorganizaciji ZDSLJU, PEF LJ, ZRSS in INSEA-od 13. do 25. oktobra 2009).

Preko 2500 slovenskih in tujih obiskovalcev je lahko primerjalo otroško in odraslo grafično ustvarjanje; javnost je tako spoznala proces in produkt likovne vzgoje in umetnosti.

Povzetki in ugotovitve iz ankete, narejene med likovnimi pedagogi, ki so razstavljali na Bienalu otroške grafike v Žalcu:

- zaradi krčenja ur sedaj premalo časa, da bi bilo področje grafike enako zastopano kot prej
- tudi učenčevo samostojno tiskanje je pogojeno s časovno stisko, torej to mnogokrat opravi učitelj sam
- razredne učiteljice same ne uporabljajo grafičnega stroja, rabijo pomoč likovnega pedagoga

- mnogim likovnim pedagogom je sodelovanje na bienalu motivacija
- kvaliteta grafik se skozi leta dviguje; še bolj, če so mentorji hkrati aktivni ustvarjalci grafik
- večina bi si z večjo skupino otrok ogledala razstavo in pri tem še reševala zanimiv učni list
- mnogi učitelji kvalitetne grafike ne pogojujejo z učenčevo nadarjenostjo

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Na okolje s tem projektom ne vplivamo, ga pa s svojim likovnim delom precej olepšamo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Bienale otroške grafike je edina razstava s tega likovnega področja, kjer lahko učenci in učitelji pokažejo svoje dosežke; z arhivom grafik nudimo bogato gradivo v študijske namene; razstava je bogato učilo za učence, učitelje, študente; didaktično postavljena razstava pa gledalcem ponazori zakaj je likovna vzgoja za razvoj otroka tako zelo pomembna; uporaba grafike za različne krasilne in uporabne namene

Možnosti uvajanja v druga področja

Vizualno ustvarjanje je bolj specifično za likovno vzgojo, se pa prepleta tudi z drugimi predmeti na šoli.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Bienale otroške grafike na I. OŠ Žalec je za druge; torej za učence-ustvarjalce, učitelje-mentorje, vse obiskovalce naše šole.

Literatura

JESIĆ, B.: Grafika: visoki, ploski tisk. PEF Ljubljana, 2000

HOZO, Đ.: Umjetnost multioriginala. Kultura grafičkog lista. Ljubljana, ČGP Delo, 1988

KOSCHATZKY, W.: Die Kunst der graphik-Technik Geschichte Meisterwerke. DVT München, 1972

ŠULER, N.: Diplomsko delo. Grafične tehnike in njihov razvoj. Bienale otroške grafike v Žalcu, 1993

DUH, M.: Likovna vzgoja v prvi triadi devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje razrednega pouka. Rokus, Ljubljana, 2003

PIBERNIK, J.: Drugačnost. Priročnik za učitelje likovnega pouka v OŠ. Celjska Mohorjeva družba, 2006

TACOL, T., ČERKEZ TOMŠIČ B.: Ustvarjalni učitelj. Dejavniki osebnostne in strokovne rasti. Debora, Ljubljana, 2006

PREVODNIK, M.: Strategije vstopanja v problematiko likovno nadarjenih otrok in mladostnikov. Prispevek na Mednarodni znanstveni konferenci: Holistični pogled na nadarjenost, Ptuj. MIB d.o.o., Ljubljana, 2008

PREVODNIK, M.: Problematika likovnih natečajev in dileme v zvezi s prodajo otroških in mladinskih likovnih del na sejmih, javnih dražbah in šolskih prireditvah-1. del (Likovna vzgoja, letnik 8, št. 39-40, str. 44-49), 2. del (Likovna vzgoja, letnik 9, št. 41-42, str. 57-63), 3. del (Likovna vzgoja, letnik 9, št. 43-44, str.51-62) in 4. del (Likovna vzgoja, letnik 9/10, št. 45-46, str59-62). Debora, Ljubljana, 2008

PREVODNIK, M.: KOMISIJA ZA PRIPRAVO DIDAKTIČNIH LIKOVNIH RAZSTAV V OKVIRU MEDNARODNEGA IZOBRAŽEVALNEGA SEMINARJA/KOLOKVIJA ZA LIKOVNO UMETNOSTNE IN DRUGE UMETNOSTNE PEDAGOGE, Navodila, elementi in priporočila za pripravo omenjenih razstav, Ljubljana 2009

JVIZ Mozirje OE vrtec Mozirje
Šolska ulica 25
3330 Mozirje

KOMUNICIRAM BREZ BESED

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Irena Jeraj

Sodelavci: Helena Drev - pomočnica vzgojiteljice, Slavica Jakšič - vzgojiteljica, Nevenka Beričnik - pomočnica vzgojiteljice, Milica Petković - vzgojiteljica, Irena Škulj - pomočnica vzgojiteljice

Konzulent: Mirjam Senica, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

S projektom smo veliko pridobili vsi udeleženci projekta. Otroci so razvijali kreativnost, večje kritično mišljenje, boljše socialno rast in kooperativnost, komunikacijske sposobnosti, moralne in duhovne vrednote in zavedanje samega sebe. Lutka je služila kot medij v reševanju konfliktov, izražanju, prepoznavanju in razumevanje čustev in sproščanju svojih občutij. V vzgojno izobraževalnem procesu pomaga otrokom z vedenjskimi težavami in posebnostmi v razvoju ter velik napredek na čustveno-socialnem področju. Čustva so prepoznavali preko opazovanja v različnih ogledalih, oziroma odsevnih telesih, slikovnem gradivu, krajših zaigranih vsakdanjih prizorih iz življenja v vrtcu in igro z ljubkovalnimi igračkami in lutkami, ki smo jih izdelovali v lutkovnem kotičku. Svoja občutja so izražali na likovnem, glasbenem in plesnem področju. Otroci so razvijali empatijo preko vživljanja v položaj druge osebe. V igri z lutko so se vživljali v druge osebe in s tem sprejemali njene občutke.

Skupno smo uredili » tihi kotiček«, kjer so otroci med seboj komunicirali samo neverbalno. Presenetljivo so se otroci tega dosledno držali. Otroci od enega do šestega leta so si ogledali lutkovno(neverbalno) predstavo in ji prav vsi zbrano sledili. Otroci pri treh letih pa so samo dogajanje in vsebino tudi razumeli. Naš končni cilj je bil izdelava animiranega filma, kar nam je na koncu tudi uspelo in smo z njim presenetili sebe, naše delovno okolje in tudi starše. V animiranemu filmu so bili glavni akterji otroci, ki so animirali lutke, pomagali so pri vseh fazah priprave: izdelava lutk, rekvizitov in scene. Končni izdelek je vreden pohvale, saj je razumljiv otrokom različnih jezikovnih področij in različnih starosti.

Abstract:

I can communicate without using words

All participants gained a lot during this project. Children were developing their creativity, improved their critical thinking, their social growth and co-operation, communication skills, moral and spiritual values as well as awareness of the self.

Puppets were used as a medium while solving conflicts, expressing, recognising and understanding feelings and letting out their feelings. In the education process and the process of upbringing puppets help children with behaviour problems, or other particularities in development of social and emotional fields.

Feelings were recognised through observation in various mirrors or reflective objects, picture materials, short role-plays of everyday situations from children's lives in the Kindergarten, and through play with soft toys and puppets, which were made in the Puppet Corner. Children expressed their feelings through Art, Music and Dance. Children were developing their

empathy by acting out the role of another person. In the Puppet Play they took up a role of another person and took on their feelings.

Together, we set up a 'Quiet Corner', where children communicated amongst themselves only non-verbally. Surprisingly, all children consistently obeyed this rule. Children aged from one to six watched the non-verbal Puppet Show and attentively followed it. Three-year old children also understood the actions and content of the Play.

Our final goal was production of a Cartoon and we managed reach it, too. We surprised ourselves, our work environment and parents. Children were the main characters in the Cartoon. They animated puppets and helped in all stages of preparation and organisation; they made puppets, requisite and scenery. The final product is to be commended, as it is understood by children of various languages and different ages.

Ključne besede: lutka, čustva, neverbalna komunikacija, animiran film

Problemsko stanje

Zanimalo nas je kako otroci neverbalno komunicirajo s pomočjo lutke in ali razumejo določeno vsebino, čustva in stanja, ki jih izraža lutka. Lutka nam je služila predvsem kot medij za komunikacijo in osebno interakcijo med udeleženci projekta. S pomočjo lutke otroci lažje razumejo medčloveške odnose, se vživijo v življenje drugih ljudi in uvidijo alternativne možnosti za reakcije in dogodke. Otroci eksperimentirajo v situacijah in se z igro distancirajo od realnosti in ustvarjajo domišljjski svet. Posluževali smo se kreativne drame, kjer so otroci razvijali osebni razvoj, oblikovanje njegove samozavesti in izboljšati samopodobo, torej je bila lutka namenjena otrokovi rasti in razvoju otroka. Vključevali smo pantomimo (gibanje, geste, mimiko obraza in izrazni ples), improvizacije in neverbalno igro vlog, z lutkami, maskami in živo igro. Otroci so si razvijali kreativnost, večje kritično mišljenje, boljše socialno rast in kooperativnost, izboljšanje komunikacijskih sposobnosti, razvoj moralnih in duhovnih vrednot in zavedanje samega sebe. Kreativna lutkovna dejavnost je lahko uspešna metoda učenja na vseh področjih kurikulumu. Ne le, da je uspešna, je nujna v sodobnem vrtcu, ki poleg znanja želi tudi ustvarjalne, sproščene otroke, polne domisljice ter želja in sposobnosti za reševanje problemov. Vzgoja in izobraževanje sta brez tovrstnega ustvarjanja osiromašena doživljanja notranjega sveta in zreducirana na suho objektivno znanost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako se lahko lutka neverbalno sporazumeva z otroki?

- Razvijanje neverbalnih komunikacijskih spretnosti
- Otrok razvija zmožnost odzivati se na neverbalno izražanje želja in predlogov drugih
- Otrok se seznanja z različnimi načini komunikacije

Potek dela

- Spoznavanje in prepoznavanje čustev preko opazovanja in igre vlog.
- Izražanje čustev preko igre z lutkami in na likovnem glasbenem in plesnem področju.
- Ogled lutkovne (neverbalne) predstave.
- Izdelava animiranega filma z lutkami Lačna gosenica in Trije metulji).

Največji problem je predstavljala tehnološka izvedba animiranega filma, kar smo nato s sodelovanjem v kolektivu uspešno rešili.

Otroci so zmožni odlične neverbalne komunikacije, kar se je dobro pokazalo v »tistem kotičku«.

Iz samega poteka projekta je razvidno, da so otroci spoznavali različne vrste komunikacije in si razvijali neverbalne komunikacijske spretnosti.

Obdelava podatkov

Opazovanje z udeležbo, proučevanje materialnih (fotografije, film) in nematerialnih proizvodov kot elementov kulture skupine. Raziskovalne tehnike: pisanje raziskovalnega dnevnika (zapisovanje dogodkov, zanimivih interakcij in drugih opažanj - vse udeležence projekta, uporaba videa).

Skupno interpretiranje dokazov, intervjuji vseh udeležencev projekta, delovnega okolja, staršev.

Rezultati so bili predstavljeni na pedagoški konferenci, aktivih ter staršem.

Ugotovitve in spoznanja

Projekt je bil predstavljen vsem zaposlenim in staršem otrok, ki so v projektu sodelovali. Animirana filma so si ogledali otroci od drugega leta dalje. Animiran film bomo dali na ogled na splet ter na lokalno televizijo.

Projekt je bil velika osebna izkušnja in z njim smo pridobili vsi udeleženci projekta. Hkrati je bilo to uvajanje odlične prakse in odkrivanje novosti, ki smo jih ponesli v naše delovno okolje in prepoznavnost našega vrtca širše.

Širjenje novosti

Urejanje »tistega kotička z različnimi sredstvi«, snemanje animiranega filma, animacija lutk brez besed.

Močni smo pri izvedbi gledaliških in lutkovnih predstav.

Literatura

Mag. Helena Korošec viš.pred.: Lutke- otrokov vsakdan v vrtcu in šoli
Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti

Robi Kroflič:
Pomen umetnosti v institucionalni predšolski vzgoji (vrtec Vodmat 29.1.2008)

Edi Majaron: Lutka vsakodnevna naša pomočnica

JZ Otroški vrtec Šmarje pri Jelšah
Slomškova ulica 13
3240 Šmarje pri Jelšah

SKUPAJ IZDELAJMO ČUTNO POT

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: dipl. vzg. Ksenija Šket, mentor

Sodelavci: vzg. Irena Artnak, dipl. vzg. Ksenija Čuješ, dipl. vzg. Jelka Čujež, mentor.

Konzulent: Urška Stritar, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Čutna pot predstavlja učinkovito učno okolje. Otroci imajo možnost samostojnega raziskovanja in igre, ki jo doživljajo preko vseh svojih čutil.

Naš cilj je bil združiti otroke, starše, zaposlene in okolje k načrtovanju in izvedbi čutne poti. Vse leto smo se pogovarjali o čutilih, jih preizkušali, vabili starše, zaposlene, obiskali zeliščno lekarno, širili smo znanje in ga povezali v čutno pot. Za tem smo pričeli z načrtovanjem naše čutne poti. Najprej z otroki in kasneje še s starši in zaposlenimi. Sprva je bil to en hribček z rožami in zelišči, prepleten s potkami iz različnih materialov. Kmalu so otroci dodali še glasbeno hišico na že obstoječem hribčku. Po načrtu študenta projektanta nam jo je izdelal in podaril naš mizar. Pot je nastajala in se spreminjala v procesu načrtovanja. Sodelovali so vsi, ki smo jih vključili v projekt. Najbolj pomembno pa je, da so otroci intenzivno vključeni v izvajanje projekta. Trenutno smo pred začetkom zemeljskih gradbenih del, ki jih bo izvedel eden od staršev s svojimi stroji in v sodelovanju z drugim staršem, ki je narisal osnutek zadnjega načrta in ga bo v naravi tudi označil. Ostali bomo nato pomagali pri zasaditvi rož, zelišč in dreves. Varovanci Varstveno delovnega centra so nam izžgali in pobarvali deščice za poimenovanje posameznih delov poti, ki jih bomo na ta način označili in bodo kazale, kateremu čutilu dajejo poudarek.

Ker je projekt zasnovan na dvoletno obdobje, ga bomo po dokončni ureditvi lahko preizkušali in ugotavljali njegove koristi v smislu učinkovitega učnega okolja v naslednjem šolskem letu.

Ključne besede: čutna pot, čutila, otroci, starši, okolje.

Abstract:

The sensory path represents the effective learning environment. Children have the opportunity to explore while playing through all the senses (TPR)

Our objective was to involve the children, the parents, the staff and the environment to plan and realize the sensory path.

During the whole academic year we have been talking about the senses and testing them. We have also invited the parents and the staff to help us. We have visited The Herbal Pharmacy in Olimje. Through all these activities we have broaden our knowledge and put it together to create our sensory path.

Then we've started to plan it. First with the children, then we invited also the parents and the other staff. At the beginning it was only one small hill, full of flowers and herbs, intertwined with the paths made of different materials. Soon the children added the music house on the same hill. The plan for the music house was made by an architecture student and it was designed

and donated by our carpenter. The sensory path has been creating and changing all the time in the process of planning. Everyone who was invited in the project has taken an active part in it.

The most important think is that the children have taken an active part in the whole process of the project.

Right now everything is ready for the earth works. One of the parents offered us to make it with his working machines in collaboration with one of the other parent who has drew the plan. He is also going to mark the path and than the earth work will be done.

Then we will all help with planting the flowers, herbs and trees. The clients of the Rehab Centre burnt out and painted the panels for marking and naming the parts of the path. In these panels we will mark the sensory path and they will show which sense is the strongest.

The project is planned for 2 years. After the regulation of the path, we will get a chance for exploring and testing it and trying to find out its advantages in sense of effective learning environment in the coming academic year.

Key words: the sensory path, senses, children, parents, environment.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zraven vrta smo dobili velik travnik, ki ga bomo uredili v novo otroško igrišče. Odločili smo se, da bi del tega uredili v čutno pot. Zanimalo nas je, kakšno čutno pot bi imeli otroci in kako bi pri tem sodelovali. Želeli smo vključiti tudi starše in širše okolje. Tako smo problem opredelili tako: Kako aktivno vključevati otroke, njihove starše in okolje v načrtovanje in izvedbo čutne poti?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Sama izvedba projekta ni tako težka kot načrtovanje vključevanja in kombinacije vseh načrtovanih sodelujočih v projektu. Iz knjige Med starši in vzgojitelji ni mogoče ne komunicirati Jurke Lepičnik Vodopivec je moč razbrati, da smo na pravi poti. Na podlagi ankete, ki smo jo izvedli med starši, smo ugotovili, kaj o projektu menijo starši in kje želijo sodelovati. Tisti del, ki bi bil po rezultatih ankete najmanj obiskan, smo zato vključili v najbolj obiskano obliko sodelovanja in starši so se lahko tja lažje vključili.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako aktivno vključevati otroke, njihove starše in okolje v načrtovanje in izvedbo čutne poti?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Izdelati želimo uporabno in zanimivo čutno pot za otroke in pri tem vključiti njihova mnenja in zamisli. Preko otrok želimo doseči tudi njihove starše in okolje kot aktivne udeležence v projektu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvi fazi projekta smo z otroki razmišljali o čutilih. Tako smo sproti risali čutila in ugotavljali čemu služi posamezno čutilo. Izpeljali smo pravo viharjenje idej in zapisovali izjave otrok. Pogovor smo navezali na pot in na koncu otroke vprašali, kakšna pa naj bi bila po njihovem mnenju čutna pot. Najbolj iskren odgovor je bil: »čutna pot najbrž ni taka kot bi mogla biti pot«. Vendar smo nato prišli do ugotovitve, da jo lahko izdelamo za vsa čutila, ki smo jih našli.

Tako so otroci risali čutila in dodali, kaj bi lahko vključili v čutno pot. Kasneje smo po ogledu travnika, na zimskem vrtu, risali še načrt za čutno pot. Otroci so bili zelo ustvarjalni, a njihovi načrti so bili zelo enostavni, ravni, niso se obremenjevali z obliko, pomembno jim je bilo le, kaj bodo vključili v to pot.

V drugi fazi projekta smo v igralnici uredili različne koticke. Velik, obsežen glasbeni kotichek, zeliščni kotichek, na zimskem vrtu smo imeli mivko, prodnate kamenčke, les. Otroci so preizkušali te materiale v svoji igri. Med drugim smo plesali na Malo nočno glasbo z borovimi vejicami, ki so čudovito dišale po borovi smoli. Tako smo združili sluh in vonj; v skupino smo povabili kuharja, ki nam je predstavil različno hrano in dodatke k hrani. Ob preizkušanju okusa smo si beležile izjave otrok. Otroci so s permanentnimi flomastri v temi risali na folijo na grafoskopu, ki je bil usmerjen v strop, ostali otroci pa so lahko opazovali risanje, leže na blazinicah. Hodili smo po pesku, travi, med lužami in v gozdu po listju, podrtem deblu, koreninah dreves ter tako preizkušali svoje ravnotežje.

V tretjo fazo projekta smo vključili še druge sodelavce: starše in varovance Varstveno delovnega centra. Najprej smo starše z anketo vprašali, kaj menijo o sodelovanju samih otrok pri tem projektu, če bi želeli tudi oni sodelovati v njem ter kako. VDC je sodeloval z izdelovanjem deščic za označitev delov poti. S tem sodelovanjem želimo otrokom približati varovance na aktiven način v sodelovanju z nami. Naši obiski jim popestrijo njihov vsakdan, nam pa omogočijo spoznavanje drugačnosti in sprejemanje le te.

V tretji fazi smo izvedli tudi okroglo mizo s starši. Starši so si najprej ogledali naše načrte in načrte otrok in nato dali tudi svoje predloge. Dogovorili smo se tudi za dva predora in donacijo različnih materialov. Skupaj s starši in otroki smo obiskali zeliščno lekarno v Olimju, kjer nas je pater Ernest popeljal po njihovem zeliščnem vrtu, iz katerega nam je podaril nekaj zelišč. Predstavil nam je tudi eno najstarejših lekarn v Evropi. Ko bomo imeli pripravljene gredice, nam bodo podarili še nekaj zelišč, ki so primerna za otroke.

Obiskali smo še potencialne donatorje v kraju in se dogovorili za sadike češenj, rože, zelišča.

Kot že rečeno, čaka nas še zadnja faza v tem šolskem letu: začetek zemeljskih gradbenih del z izkopom poti, nasutjem hribčka, tamponom poti in ureditev poti z različnimi materiali ter zasaditev. Oče, ki je narisal, upam da zadnji načrt, ki je združil vse naše ideje, bo v naravi narisal geometerski plan izkopa. Čutna pot v obliki stopala bi morala biti končana do jeseni. Seveda pa je v našem terminskem planu še vedno tveganje, da se zaradi nepredvidenih stvari le ta poruši.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi so se pokazali v usklajevanju sodelavcev v projektu. Tako obsežnega projekta kot je ta, še nismo izvajali skupaj s starši in otroki. Največji izziv je bil, kako starše navdušiti za sodelovanje. Ta problem smo rešili preko izdelkov in izjav otrok o projektu, ki smo ga staršem predstavili na prvem roditeljskem sestanku..

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Prvi sodelavci so otroci. Ti so sodelovali pri viharjenju idej o čutilih in načrtovanju čutne poti. Risali so vsak svojo različico čutne poti in se vso zimo igrali s potencialnimi materiali za čutno pot ter preizkušali svoja čutila. Drugi sodelavci so starši, ki so narisali svojo čutno pot, seveda le redki, a dovolj, da so kasneje na okrogli mizi predlagali spremembe in dopolnila, ki so se jim zdela pomembna. Pri anketi so sodelovali prav vsi starši. Tretji sodelavci so varovanci VDC, ki so izdelali deščice za označitev poti. Sodelovali bodo tudi pri zasaditvi. Četrti sodelavci pa so potencialni donatorji iz okolja, ki nam bodo podarili zelišča, drevesa, ipd.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- iskanje literature;

- načrtovanje projekta;
- viharjenje idej z otroki;
- načrtovanje z otroki;
- preizkušanje materialov in čutil v igri;
- anketa za starše;
- okrogla miza za starše;
- načrtovanje s starši;
- sodelovanje z VDC;
- obisk zeliščne lekarne;
- vloga kritičnega prijatelja (skupna evalvacija);
- predstavitev projekta, do začetka gradbenih del, sodelavcem..

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Poiskali smo literaturo in si teoretično osvetlili problem.
- Pričeli smo z otroki – viharjenje idej o čutilih.
- Kaj je čutna pot in kakšno si želimo. Načrtovanje čutne poti – risanje.
- Evalvacija izdelkov in igra z materiali, ki naj bi jih uporabili v čutni poti. Beleženje izjav otrok.
- Načrtovanje s starši – anketa, okrogla miza.
- Sodelovanje z VDC.
- Evalvacija sodelujočih v projektu.

Metode obdelave podatkov

Pregled zapisov izjav otrok, fotografij, posnetkov ter risb otrok in staršev ter izjave staršev.

Prikaz rezultatov

- mapa risb otrok z načrti čutne poti;
- načrti staršev;
- izjave otrok ob fotografijah;
- rezultati ankete.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Veseli smo, da smo uspeli dejavno vključevati v samo načrtovanje čutne poti otroke in njihove starše. To je prvi takšen projekt v našem vrtcu do sedaj. Vsi so s sodelovanjem zadovoljni in se čutijo vključene v življenje vrtca.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ko bo čutna pot urejena, bo trajno ostala na našem igrišču. Spreminjala se bo v letnih časih in po potrebi otrok.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Čutna pot ni novost. Je pa novost tako obsežno sodelovanje in predvsem plodno sodelovanje otrok, staršev, okolja in zaposlenih v projektu. Vse leto smo se pogovarjali o čutilih, jih preizkušali, vabili starše, zaposlene, obiskali zeliščno lekarno, širili smo znanje in ga povezali v čutno pot. Za tem smo pričeli z načrtovanjem naše čutne poti. Smo tik pred izvedbo zemeljskih gradbenih del.

Možnosti uvajanja v druga področja

V projektu so vključena vsa področja dejavnosti po kurikulumu.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V naslednjem šolskem letu bomo dokončno uredili čutno pot in jo svečano odprli. Pripravili bomo predstavitev vseh dejavnosti v projektu in same čutne poti.

Literatura

Med starši in vzgojitelji ni mogoče ne komunicirati, Jurka Lepičnik Vodopivec, Ljubljana: Misch, Oblak in Schwarz, 1996;

Šola in vrtec skozi ogledalo; Priročnik za vrtce in šole; Eva Dolar Bahovec, Ksenija Bregar Golubič, DZS, Ljubljana, 2004;

Vzgoja in učenje predšolskih otrok; Mary Hohmann, David P. Weikart, DZS, Ljubljana, 2005.

Osnovna šola in vrtec Apače
Apače 38
9253 Apače

DVA BREGOVA ENE REKE

2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Simona Roškar, prof. RAP

Sodelavci: Mojca Foršek-prof. nemščine, Renata Jakič-prof. nemščine, Marija Foršek-vzgojiteljica, Leonida Kolman Vogrinec-prof. RAP, Marjan Mihalič-prof. RAP, Violeta Kardinar-prof. RAP, Simon Štrakl-prof. zgodovine in tehnične vzgoje, Bogdan Fleisinger-prof. kemije in biologije.

Konzulent: Nada Nedeljko, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Vezi čezmejnega sodelovanja že vrsto let tkemo z ljudsko šolo Mureck v sosednji Avstriji. Ker nas drug od drugega loči le nekaj kilometrov predvsem pa reka Mura, smo se odločili, da bomo inovacijski projekt poimenovali »Dva bregova ene reke«. Sprva smo se srečevali nekajkrat letno na različnih prireditvah predvsem ob zaključku pouka. Kasneje pa smo sodelovanje poglobili, ga začeli ciljno načrtovati, ter skupaj pripravljati in predstavljati različne dvojezične lutkovne in druge igrice na obeh bregovih reke Mure. Sledile so različne športne dejavnosti, skupni tehnični dnevi, številne delavnice, na katerih smo skupaj izdelovali različne izdelke. Glavni poudarek inovacijskega projekta leži predvsem na spoznavanju in čim bolj naravnemu usvajanju tujega jezika v avtentičnem učnem okolju ter spoznavanju kulture sosednjega naroda. S projektom želimo slovenske in avstrijske učence zavestno spodbujati k uzaveščanju pomena čezmejnega sodelovanja za skupno evropsko prihodnost, zlasti na področju jezika in večkulturnosti.

Ključne besede: čezmejno sodelovanje – avtentično učno okolje za usvajanje tujega jezika – večkulturnost

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kljub neposredni bližini nemško govoreče dežele, v prostor vzdolž avstrijsko-slovenske meje, vedno bolj na mesto nemščine kot prvega tujega jezika, prodira angleščina. Brez dvoma je, da je angleščina *lingua franca* današnjega sveta. Vendar so spričo njenega uveljavljanja v slabšem položaju ostali jeziki. V našem primeru gre za nemščino, ki je jezik sosedov, s katerimi smo zgodovinsko, socialno, gospodarsko in kulturno zelo povezani.

Da bi se naši učenci še naprej zanimali za učenje jezika svojega sosedu, smo se odločili za poglobitev čezmejnega sodelovanja, saj smo mnenja, da ravno sosedstvo govorcem nalaga, da se vedno bolj zavedajo mosta, ki jih združuje in ločuje. Nepoznavanje sosednjega jezika in kulture ta most ruši oz. ne dopušča, da bi ga sploh zgradili. Zato je nujno, da se jezika sosedu učimo še naprej. Vsakodnevni stiki preko meje preprosto pogojujejo znanje jezika. Če bomo s sosedi komunicirali samo še v angleščini, bomo osiromašili kulturno bogastvo medsebojnih

povezav kot npr. posredovanje tuje kulture, deželoznanstva, vzgajanja k zavedanju podobnosti in razlik.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Spodbujanje in ohranjanje večjezičnosti je eno izmed pglavitnih vodil evropske jezikovne politike. Vsak Evropejec bi naj znal komunicirati v maternem in še v dveh drugih tujih jezikih (M + 2) (Resolucija Sveta EU o evropski strategiji za večjezičnost, 2008).

Slovenija, kar se tiče začetne starosti učenja/poučevanja tujega jezika, zaostaja za večino držav članic Evropske unije (Evrobarometer, 2006). Formalno učenje obveznega prvega tujega jezika se v Sloveniji po šolski zakonodaji začne v četrtem razredu osnovne šole (Učni načrt za nemščino kot prvi tuji jezik v OŠ 2000), kar pomeni v devetem letu starosti. Z učenjem izbirnega ali obveznega drugega tujega jezika pa se začne v sedmem razredu osnovne šole, torej s trinajstimi leti (Učni načrt za nemščino kot izbirni predmet v OŠ 2001; Učni načrt za obvezni drugi tuji jezik v OŠ 2008). Zaradi potreb zunanjih dejavnikov, kot npr. gospodarstvo, migracije, izobraževanje, se starši vedno bolj zavedajo, da je znanje tujih jezikov pomembno in zato na različne načine pri svojih otrocih že ob všolanju spodbujajo učenje tujih jezikov in tako prehitujejo šolsko jezikovno politiko. Otroci obiskujejo interesne dejavnosti, fakultativni pouk, jezikovni pouk v jezikovnih ali zasebnih šolah, saj je na osnovnih šolah v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju za učenje tujih jezikov različno poskrbljeno. Torej so v prednosti predvsem otroci, katerih starši imajo boljše finančne možnosti oz. kjer lokalna skupnost z občinskim programom spodbuja učenje tujih jezikov.

Problem v osnovni šoli nastane tudi zaradi kontinuitete učenja tujega jezika. Vsi učenci se prvi tuji jezik začnejo učiti v četrtem razredu in to učenje se začne »od začetka« za vse, ne glede na to, da so nekateri že v prvih treh razredih obiskovali razne neformalne oblike učenja tujega jezika (Brumen, 2003: 10), kar posledično pri učencih privede do upada motivacije za učenje tujega jezika.

Prav tako pa je treba izpostaviti še dejstvo, da mlajši učenci jezik usvajajo intuitivno, torej s posnemanjem, sklepanjem, ugotavljanjem, poskušanjem in preizkušanjem v različnih situacijah (Wode, 1995). Zato je treba iskati nove poti in načine za učenje tujega jezika, ki se najbolj približajo naravnemu usvajanju jezika. Ena možnost je ta, da uporabimo učne oblike, ki učencem omogočajo realno srečanje in soočanje s tujim jezikom ter obenem tudi učenje le-tega osmislijo.

Usvajanje tujega jezika v avtentičnem učnem okolju bistveno bolj pripomore k uresničevanju zahtev Evropske jezikovne politike po znanju dveh ali več tujih jezikov ob koncu šolanja (Akcijski načrt 2004–2006 za spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti), saj se takšno učenje ne osredotoča na sistem jezika, temveč na uporabo jezika v konkretnih življenjskih situacijah. Lahko bi dejali, da avtentično učno okolje omogoča izboljšanje in razvijanje splošne jezikovne kompetence, še posebej komunikacijske zmožnosti. Učenci pridobijo samozavest za komuniciranje v tujem jeziku, širijo svoj spekter individualnih učnih strategij in večajo svojo motivacijo za učenje. Nazadnje pa ne smemo zanemariti dejstva, da učenci pridobivajo medkulturno znanje, hkrati pa ohranjajo svojo lastno identiteto.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako vzpostaviti in ohraniti komunikacijo ter različne oblike ciljnega sodelovanja v skladu z načeli medkulturnega dialoga in razvoja jezikovnih kompetenc?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vzpostaviti komunikacijo in smiselne oblike sodelovanja, ki bi pozitivno vplivale na razvijanje jezikovne in medkulturne kompetence v skladu s smernicami VIZ za trajnostni razvoj.

S projektom želimo v tradicionalno poučevanje tujega jezika, predvsem pri mlajših otrocih, vnesti spremembe in razvijati novosti na način, da se konkretno premestimo v tuje jezikovno okolje, z njim komuniciramo in v njem delujemo. Na takšen način preko izkustvenega učenja osmislimo poznavanje jezika sosednjega naroda v smislu spoznavanja njegovega kulturnega univerzuma.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Osnovna populacija projekta so bili sprva učenci prve triade OŠ Apače, vključeni v proces zgodnjega učenja tujega jezika nemščine ter učenci ljudske šole VS Mureck (1. do 4. razred), Avstrija, ki obiskujejo krožek slovenskega jezika. V naslednjem letu smo k sodelovanju pritegnili tudi otroke in vzgojiteljice iz vrtca ter del druge triade OŠ Apače. Tretje leto pa nam je uspelo projekt po vertikali razširiti na celotno šolo in tako sedaj v projektu sodelujejo učenci prve, druge in tretje triade OŠ Apače. Med drugim smo takšen način dela in sodelovanja uvedli še z partnersko šolo v Halbenrainu ter v zadnjem letu z gimnazijo BORG Radkersburg.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za zbiranje podatkov so bili uporabljeni naslednji instrumenti: opazovanje, anketa, videosnemanje, fotografiranje, pogovor.

Metode obdelave podatkov

Ključni pomen smo ob našem akcijskem raziskovanju pripisali refleksiji. S pomočjo dobre refleksije se lahko namreč iz izkušenj marsikaj naučimo, si postopno pridobimo razumevanje okoliščin in s tem tudi možnost vplivanja. V refleksijo naših srečanj smo vedno vključevali različne vidike; vidik učiteljev, učencev, staršev, skratka vseh na kakršen koli način povezanih z našim vzgojno-izobraževalnim procesom. Velik pomen je imelo tudi opazovanje – opazovanje učnega okolja, kot nove učne priložnosti, opazovanje otrok in strokovnih delavcev v tem novem učnem okolju, vrednotenje dosežkov in presežkov v smislu iskanja novih izzivov. Pri metodi akcijskega raziskovanja se nam zdi refleksija zelo pomembna predvsem z namenom, da nadgradimo dejavnosti in akcije, ki so učinkovite in nam vsem dajejo pozitivne izkušnje. Pomembne so vse povratne informacije, ki jih lahko pridobimo in med seboj izmenjamo. Refleksijo bi potemtakem lahko poimenovali celovita interpretacija konkretnih dogodkov, ki nam je v našem primeru predstavljala dosežek na podlagi katerega smo lahko načrtovali in tudi uresničevali nove izzive v smislu novih dosežkov in presežkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so bili prikazani širši avstrijski ter slovenski javnosti in sicer v obliki dvojezičnih lutkovnih in dramskih predstav kakor tudi v obliki različnih delavnic (na obeh šolah), razstav (Sejem inovativnosti in ustvarjalnosti – LJ; Regija raznolikosti – Štajerska - Mureck) ter v obliki strokovnih prispevkov v različnih pedagoških revijah kot npr. Razredni pouk, Didakta, Šolski razgledi.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Razvijanje medsebojnega sodelovanja med otroci iz ene in druge strani meje temelji predvsem na različnih igralnih improvizacijah. Učenci se skozi različne igre, plesne in dramske aktivnosti spoznavajo in med seboj besedno in nebesedno komunicirajo. Takšna srečanja dajejo

otrokom možnost, da stopijo v stik s svojimi vrstniki na drugi strani reke in da s pomočjo osebnih srečanj in skupnega dela spoznavajo način življenja, šolski vsakdan, jezik in kulturo svojih sosedov. Ugotavljamo, da je možnosti skupnega sodelovanja zares veliko, od skupnih lutkovnih predstav, preko dramatizacije do najrazličnejših športnih in drugih dejavnosti. Najpomembnejše se nam zdi spoznanje, da je motiviranost za sodelovanje na obeh straneh vedno večja, tako s strani učiteljev kot tudi staršev, predvsem pa so zelo navdušeni učenci, ki po vsakem srečanju izrazijo željo po nadaljnjem sodelovanju.

V smeri razvijanja jezikovnih in medkulturnih kompetenc smo naredili velik korak naprej, tako kvalitativno, kot kvantitativno, hkrati pa smo razvijali tudi razna druga področja sodelovanja, kar je ustvarilo med nami zelo pozitivne vezi. Sodelovanje je ciljno naravnano, vključuje otroke, starše, učitelje in vodstvi obeh šol. Po triangulaciji ugotavljamo vsestransko pozitivne odzive in želje po poglobljanju sodelovanja. Ta spoznanja nas vodijo naprej, da bomo projekt tudi v prihodnje peljali po ciljno zastavljeni in načrtovani poti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z vključevanjem sodelovalnega in raziskovalnega učenja ter s kombinacijo že znanih didaktičnih elementov smo v procesu inovacijskega projekta razvili nov projektni model »Jezikovno mineštro«, ki poteka v slovenskem in nemškem jeziku. Nastalo didaktično gradivo nas spodbuja k načinu vseživljenjskega učenja po vzoru medkulturnega povezovanja. Inovacijski projekt omogoča otrokom in učencem relevantno in avtentično učno okolje s pomočjo katerega dobivajo pravi občutek za okolje v katerem živijo in pravilno vrednotijo življenje v sosednji državi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Pomen sodelovanja med šolama (tudi med vrtci), ki poteka v obliki rednih srečanj, je v preiščenih in razvojni stopnji ustreznih didaktičnih pristopih, ki spodbujajo radovednost in motiviranost učencev za učenje tujega jezika. Metodologija akcijskega raziskovanja nas učitelje spodbuja k raziskovanju lastne prakse, k strokovnim diskusijam s sodelavci in zunanjimi strokovnjaki ter k večji odprtosti v komunikaciji z učenci. V vseh fazah projekta se izražajo močna področja učencev ter njihova inovativnost in ustvarjalnost. Pri tem nastajajo dvojezična gradiva za različne igre, glasbene dramatizacije, pesmi, pravljice in lutkovne predstave. S projektom smo v vsakdanje življenje šole vnesli novo kakovost, ki se kaže tako v drugačnih pogledih učiteljev na aktivno vlogo učencev v procesu učenja, kot tudi v omogočanju in spodbujanju izražanja idej, inovativnih rešitev učencev ter iskanju različnih poti do znanja (konstruktivistični pristop).

Možnosti uvajanja v druga področja, kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Nov projektni model »Jezikovna mineštra« bi lahko v širšem smislu v svoje delovanje vključile vse vzgojno izobraževalne ustanove. Idealen pa je za obmejne šole in vrtce, ki jim bližina partnerske ustanove omogoča številne možnosti in se dajo ob pogojih, kakršne imamo, oz. smo določene tudi sami vzpostavili, zelo konstruktivno izkoristiti.

Literatura

Borg, S. et al. (2009). *Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Brumen, M. (2003). *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu*. Ljubljana: DZS.

Eurydice (2006): *Content and language integrated learning (CLIL) at school in Europe*. Brussels 2006. <http://www.eurodice.org> (28. 04. 2010).

Kač, L., Šečerov, N. (2008). *Učni načrt: obvezni drugi tuji jezik: program osnovnošolskega izobraževanja. Nemščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kondrič Horvat, V. et al. (2000). *Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Nemščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kondrič Horvat, V. (2001). *Učni načrt: izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja. Nemščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Wode, H. (1995). *Lernen in der Fremdsprache: Grundzüge von Immersion und bilinguaem Unterricht*. München: Hueber.

Osnovna šola Črni Vrh
Črni Vrh 95
5274 Črni Vrh nad Idrijo

STRATEGIJE ZA IZBOLJŠANJE RAZREDNE IN ŠOLSKE KLIME 2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Irena Kenk, šolska svetovalna delavka, Ivanka Erjavec, učiteljica razrednega pouka

Sodelavci: Elizabeta Bonča, učiteljica razrednega pouka, Martina Habe, učiteljica predmetnega pouka, Lilijana Homovec, učiteljica predmetnega pouka, Drago Kavčič, učitelj predmetnega pouka, Valči Kavčič, učiteljica klavirja, Barbara Petkovšek, učiteljica predmetnega pouka, Vera Podkrajšek, učiteljica razrednega pouka, Vera Rudolf, učiteljica razrednega pouka, Darja Rupnik, učiteljica predmetnega pouka, Frančiška Rupnik, vzgojiteljica, Marija Rupnik Hladnik, učiteljica razrednega pouka, Maja Sever, učiteljica predmetnega pouka, Karmen Simonič Mervic, učiteljica predmetnega pouka, Damjana Vončina, učiteljica predmetnega pouka, Aleksandra Žakelj, učiteljica klavirja

Konzulent: mag. Milan Čotar, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Nova Gorica

Povzetek:

V prispevku predstavljamo kroskurikularni pristop razvoja strategij za izboljšanje razredne in šolske klime na OŠ Črni Vrh, ki je vgrajen v delovanje šole kot celote in sicer tako, da smo cilje razvoja strategij integrirali med cilje posameznih predmetov, omenjena prizadevanja pa so postala integralni del življenja in dela šole in del šolske kulture. V ospredju inovacijskega projekta je bilo prizadevanje, kako pomagati učencu pri učenju odgovornosti in vedenj, sprejemljivih za skupnosti. Razvoj odgovornosti pričakujemo od družine kot primarne družbene institucije, pa tudi od šole, ki ureja vrsto pravil in predpisov in jih morajo upoštevati vsi, ki se na kakršenkoli način vključujejo vanjo. Uporaba pristopa se je izkazala kot učinkovita, saj poudarja pomen razvoja kognitivnih, motoričnih, čustvenih in socialnih veščin otrok in mladostnikov. Učenci so se preko interdisciplinarnega pristopa, različnih oblik, metod in tehnik dela učili odgovornosti zase, razvijati pozitivno samopodobo, se spoprijemati z različnimi situacijami in jih znati obvladovati. Projektna skupina je iskala, preverjala in evalvirala nove didaktične elemente oz. novo kombinacijo elementov za razvijanje strategij reševanja konfliktov ter izboljšanje razredne in šolske klime, tudi z vključevanjem zunanjih strokovnjakov, in sicer z medrazrednim, medpredmetnim in medgeneracijskim sodelovanjem na športnih in kulturnih področjih ter v okviru pouka s poudarkom na ustvarjalnosti udeležencev različnih akcij.

Abstract:

Abstract: The article introduces a cross curricular approach to the development of strategies for the improvement of class and school atmosphere at Primary School Črni Vrh, which is embedded in the action of the school as a whole, through integration of the aims of developing

strategies and the aims of separate school subjects. These efforts have become the integral part of the life and work of our school and a part of the school culture.

In the forefront of the innovational school project was the effort of helping students to learn the responsibility and the manners acceptable in the community. The development of responsibility is expected from the family as the primary social institution, as well as, the school which manages a number of rules and regulations, which are to be abided by everyone involved. Using the approach has proved to be effective due to the emphasis on the meaning of the development of cognitive, motoric, emotional and social skills in children and adolescents. Through the interdisciplinary approach to different shapes, methods and techniques the students have been learning how to take responsibility for themselves, develop positive self-image, cope with various situations, and to be able to handle them. The team working on the project was researching, verifying and evaluating new didactic elements – a new combination of elements for the development of strategies for resolving conflicts and the improvement of classroom and school atmosphere. The integral part of the team were also external professionals who contributed through interclassroom, cross curricular and intergenerational collaboration in the fields of sport and culture and within curricular activities with emphasis on the creativity of the attendees in different areas.

Ključne besede: kroskurikularni pristop, razredna in šolska klima, učinkiljni in procesno-razvojni model načrtovanja, aktivnosti, ustvarjalnost udeležencev

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Šolska klima pomeni vzdušje v šoli, način življenja šole, duh šole, to pomeni, kako se počutijo učenci in učitelji na šoli in kakšni so odnosi med njim. Je splet različnih dejavnikov, ki dajejo šoli svojstven način delovanja in po katerem se posamezne šole razlikujejo med seboj. Na šoli so bili ogrožujoči dejavniki neustrezna šolska razredna klima, nejasna šolska pravila, učni neuspeh ter nasilje med vrstniki. Ker ima šola veliko možnosti za odkrivanje in preprečevanje nasilja, smo preventivno delovanje pričeli že z načrtovanjem življenja in dela šole, ki vključuje izobraževanje strokovnih delavcev, aktivnosti za učence, različne pristope in vsebine pri delu s starši in nenazadnje postavljanje ciljev šole same.

Razredna klima zajema proces v ožjem okolju, to je v razredu in upošteva odnose med posamezniki v razredu ter tudi elemente sistema. Gre za preplet različnih vidikov delovanja posameznikov.

Ker so za vsakega otroka odnosi in življenje v razrednih skupnostih zahtevna in pomembna življenjska preizkušnja ter podlaga za njegovo dobro počutje in uspešno delo, smo jim učitelji pri tem pomagali s primernim vodenjem tako, da smo jih nevsiljivo naravno vpeljevali v raznovrstne situacije, v katerih so preizkušali svoje ravnanje.

Reševanje konfliktov je tesno povezano z uspešnimi pogajanja, zato je ozaveščanje in izobraževanje učencev, učiteljev in staršev o konfliktih (vzroki, oblike, reševanje idr.) pomembno orodje, ki zagotavlja spodbudno ozračje v razredu, na šoli, pa tudi v širšem okolju. Sprememba pri posamezniku se lahko zgodi le, če vplivamo na razvoj kognitivnih, motoričnih, čustvenih in socialnih veščin posameznika. Zato je bila naša strategija, da smo po tem kriteriju izbirali različne dejavnosti, saj lahko spretnosti in izkušnje, ki jih tako pridobimo, koristno uporabimo v vsakdanjem življenju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Projekt, ki ga izvajamo na OŠ Črni Vrh je ena izmed strategij razvoja socialnih kompetenc. Izhaja iz teoretičnih izhodišč različnih avtorjev, ki z različnih perspektiv znanstveno razlagajo učenje, iz Eriksonove teorije psihosocialnega razvoja (Erikson 1963), iz vedenjskih teorij, kjer

je bistvena podkrepitev vedenja iz teorij socialnega učenja (Bandura 1978; Berger 1986), informacijsko procesnih teorij (Stenberg 1989, Siegler 1991). Izhaja tudi iz Gestalt teorije. Ščuka (2007) pravi, da osebnost oblikujejo spoznanja, ne strokovna znanja, kajti znanja zbledijo, spoznanja pa nikoli. Gestaltski pristop omogoča boljše razumevanje dogajanj in doživljanj otrok in mladostnikov v intenzivnem in burnem obdobju odraščanja, ki je pomemben za razvoj osebnosti. Človek daje smisel svojemu delovanju in življenju z razvijanjem lastne osebnosti s tem, da daje v ospredje doživljanje celote tako, da se zaveda organiziranja svojega doživljanja in odgovornosti pri oblikovanju realnosti vsakdanjega življenja, ki ga soustvarja z vsemi tistimi s katerimi vstopa v medsebojne odnose. (Marjanovič Umek 2004). V pomoč pri izvajanju modela nam je služila tudi ena izmed sistemskih teorij skupinske dinamike-kibernetična teorija, ki izhaja iz dejstva, da »krmar« oziroma vodja projekta s pomočjo stalnih informacij in prilagajanj glede na informacije, visoki stopnji organiziranosti, sistematičnosti, celostnemu in individualnemu pristopu, doseže zastavljene cilje v čim večji možni meri (Vec 2007).

Cilji projekta

Razvijanje strategij za izboljšanje razredne in šolske klime ter dvig zavesti o pomenu učenja in kulture v šolskem in javnem prostoru.

Raziskovalno vprašanje

Kako razvijati strategije za izboljšanje razredne in šolske klime ter dvig zavesti o pomenu učenja ter kulture v šolskem in javnem prostoru?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Prepoznavanje značilnosti organizacijske kulture in klime je iztočnica, ki zaposlenim v vzgoji in izobraževanju omogoča usklajevanje razvoja kulture učenja na šoli z razvojno vizijo ter vzpostavlja kakovostno interakcijo z okoljem. Načrtno smo se odločili, da bodo učenci spoznavali načine usklajevanja med ljudmi različnih interesov in načine reševanja konfliktov. Pristop je vgrajen v delovanje šole kot celote, saj zajema razvoj socialnih spretnosti, ki jih je potrebno neprestano vaditi. Učenci preko interdisciplinarnega pristopa, različnih oblik, metod in tehnik dela razvijajo tista področja osebnosti, ki se nanašajo na sistem vrednot in obsegajo stališča, mnenja in argumente. Hkrati pa se usposabljujejo za konstruktivno ravnanje in odločanje v primeru različnih oblik nasilja.

Izpostavljali smo večjo potrebo po strpnosti, prepoznavanju svojih predsodkov in nenasilnem reševanju sporov, ki so del našega življenja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V zapisu strukture strategije, ki vodi do razvoja strategij za izboljšanje razredne in šolske klime, želimo opisati proces dela v letih od 2008 do 2010. IP izhaja iz teoretičnih izhodišč različnih avtorjev. Projektna skupina je načrtovala, izvajala in evalvirala posamezne aktivnosti. Delo je potekalo transparentno za vse člane projektne skupine. Znotraj projektne skupine se je oblikoval tandem vodij, ki sta prevzeli koordinacijsko vlogo in sta delovali kot tim ter pogosto prevzemali vlogo zaključevalk aktivnosti. Za izvedbo posameznih akcij so se oblikovale delovne skupine, ki so delovale po načelih dela v timu.

Primeri nekaterih aktivnosti:

Pravila vedenja

Izdelana so Pravila vedenja učencev OŠ Črni Vrh od prvega do devetega razreda (na šoli, v razredu, pri pevskem zboru, likovni vzgoji, na kulturnih in športnih prireditvah ter različnih srečanjih-npr. Šolski otroški parlament, med odmori, pri malici ter pri podaljšanemu bivanju).

Čudežna kocka v 3. razredu

Na šestih ploskvah so napisana navodila za lepo obnašanje, za primerne odnose med učenci. Vsak dan vrže kocko učenec, ki je na vrsti za metanje. Učenec prebere pravilo na kocki in navodilo na listu. Pogovorimo se, kako bomo pravilo upoštevali.

Pozitivne zatrditve v 9. razredu

Voljan sem se spreminjati in rasti. Vesel sem, da sem to kar sem. Bom najboljši, kot sem lahko. Odgovoren sem za svoje življenje. Sem pozitivno naravnan. Imam velik potencial, ki ga bom izkoristil. Življenje je iz dneva v dan razburljivejše.

Učenčev zvezek refleksij v 7. razredu

Kako z zvezkom refleksij za učenca vplivati na boljše spoznavanje samega sebe? Učenec pri tem zavestno usmerja svoje dejavnosti k zastavljenemu cilju ob spodbudi staršev in razrednika.

Razredna klima

Vprašalnik za učence od 1. do 4. razreda; Vprašalnik za učence od 5. do 9. razreda.

Vprašalnika izvedemo v oktobru in maju.

Izpolnjene vprašalnike uporabljamo tudi kot učno gradivo za obdelavo podatkov pri matematiki v 7. razredu.

Projektni teden v 5. razredu

Preprečujemo nasilje, Strategije za razvoj socialnih kompetenc, Za boljše odnose med ljudmi; Plakati z naslovi Nasilje, Kultura odnosov med ljudmi, Za boljše odnose med ljudmi, Razlike med ljudmi in strpnost; Roditeljski sestanek za starše (pouk, predstavitev projektne oblike dela); Govorni nastop učencev; Vprašalnik za starše in učence Merjenje razredne klime

Šolske atletske olimpijske igre na stadionu v Postojni

Atletski troboj, Štafetni tek, Pravila vedenja na športnih prireditvah, Rezultati tekmovanja, Priznanja, Vprašalnik za učence od 1. do 9. razreda, Vprašalnik za učitelje. Izpolnjene vprašalnike uporabljamo tudi kot učno gradivo za obdelavo podatkov pri naravoslovnem dnevu za učence 6. razreda.

Izbrane vsebine razrednih ur, socialne igre

Vsakodnevna želja sošolcem ob začetku dneva, Jutranji krog, Učenje je lahko zabavno

Nastopi, prireditve, srečanja, roditeljski sestanki, predavanja

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Vrednost projekta je v uresničevanju Vzgojnega načrta šole in letnega programa življenja in sodelovanja učencev, učiteljev, staršev ter okolja. Poudarek je na učenju socialnih spretnosti in veščin v medosebnih in medgeneracijskih odnosih ter izboljšanju razredne in šolske klime, na spodbujanju medpredmetnega in medrazrednega sodelovanja ter sodelovanja z zunanjimi zavodi.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Projekt kaže učinkovitost s tem, da učencev ne opozarja, kako naj upoštevajo pravila, temveč jim omogoča razvoj zmožnosti pozitivnih socialnih veščin. Z evalvacijo vsebin in aktivnosti smo dokazali, da se je klima v večina razredih in na šoli izboljšala.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni vsi učenci, učitelji OŠ Črni Vrh in zunanji sodelavci.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Uporabljamo deskriptivno in kavzalno neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja ter kvantitativne in kvalitativne raziskovalne postopke, ki se med seboj prepletajo.

Metode obdelave podatkov

Metodologija dela pri evalvaciji in samoevalvaciji projekta je vključevala naslednje instrumente. Spremljanje, analizo in vrednotenje didaktičnih enot, kvalitativno analizo otroških izdelkov in analizo anketnih vprašalnikov.

Prikaz rezultatov

Načrtovanje, izvajanje in spremljanje inovacijskega projekta je proces, ki je tesno povezan s poslanstvom in vizijo šole. Strategija načrtovanja je potekala procesno, skozi različne aktivnosti in izobraževanja, s konsenzom vseh udeležencev. Evalvacija je nastala na osnovi analize izvedenih dejavnosti. Na osnovi rezultatov smo ugotavljali ali sledim ciljem inovacijskega projekta. S preventivnimi dejavnostmi, z razvijanjem socialnih veščin, z dejavnostmi, ki povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost, s humanitarnimi dejavnostmi in sodelovanjem v projektih smo hkrati uresničevali tudi cilje Vzgojnega načrta šole.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Izvedene dejavnosti so rezultat prostovoljnega timskega sodelovanja in sodelovanja strokovnih delavcev v različnih delovnih skupinah z vključevanjem učencev v delo in življenje na šoli, kjer so lahko pridobivali različne veščine s sodelovanjem v različnih skupinah. Vrednost realiziranih dejavnosti inovacijskega projekta se kaže v proaktivnem soustvarjanju prihodnosti in razvijanju sposobnosti vrednotenja vseh, ki so na različne načine vključeni v delovanje zavoda.

Iz analize lahko razberemo, da okolje in z njim povezane specifične okoliščine, bistveno vplivajo na oblikovanje in izvajanje inovacijskega projekta.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Evalvacija aktivnosti kaže, da je bil inovacijski načrt vir navdiha in motivacija za kakovostno in učinkovito šolsko delo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Oblikovali smo model strategij za izboljšanje razredne in šolske klime, ki je prilagojen okolju naše šole. Na osnovi rezultatov aktivnosti smo ugotovili, da je inovacijski projekt omogočil in pripomogel k doseganju ene izmed pomembnih nalog učitelja: oblikovanje razreda v kakovostno skupino in naloge razvijanja proaktivnega soustvarjanja prihodnosti.

Možnosti uvajanja v druga področja

Didaktično novost lahko uporabijo učitelji v osnovnih in srednjih šolah, vrtcih, v domovih za ostarele, v zavodih ter društvih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Uporabo modela priporočamo v razrednih skupnostih za izboljšanje razredne klime in razvoj odgovornosti učencev za lastno znanje.

Literatura

Marjanovič Umek, L.[et al.]. 2004. Razvojna psihologija. Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Vec, T. [www.socped.org/uploads/files/Teorije skupinske dinamike.ppt](http://www.socped.org/uploads/files/Teorije_skupinske_dinamike.ppt) (obiskano 3. 5. 2010)

Osnovna šola III
Trstenjakova ul. 73
9000 Murska Sobota

DOBRA KOMUNIKACIJA MED RAZREDNIKOM IN UČENCI SPODBUJA UGODNO RAZREDNO KLIMO

2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Alenka Grčar, mentor

Sodelavci: Dominika Sraka, ravnateljica, svetovalka, Sonja Čerpnjak, pomočnica ravnateljice, svetnik, Gordana Kolarič, svetovalka, Simona Prša, mentor, Zorica Rojko Horvat, svetnik, Mario Čep, svetovalec, Sonja Kepe, mentor, Franc Bencak, svetnik

Konzulent: ga. Irena Kumer, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota

Povzetek:

V okviru inovacijskega projekta na naši šoli smo se lotili problema preživljanja 15-minutnih odmorov. Za raziskavo smo izbrali učence 6. razredov. Naša šola ima ločeni stavbi, kjer poteka pouk razredne in predmetne stopnje. Učenci v 6. razredu prvič obiskujejo starejšo zgradbo. Poleg spremembe stavbe je za njih tudi novost menjava učiteljev pri posameznem predmetu. Učitelji na predmetni stopnji so ugotavljali, da imajo učenci 6. razredov več težav z disciplino ob preživljanju 15-min odmorov. Učitelji in razredniki so jih morali večkrat opozarjati. Učencem smo predstavili problem. Strinjali so se, da je za njih stresna menjava stavbe. Povedali so še, da bi v času 15-min odmorov želeli imeti dodatne dejavnosti, povedali so nam, da jim je pogosto dolgčas, da jih moti hrup na hodnikih. Želeli bi imeti odklenjene učilnice, kjer bi se lahko pogovarjali, pisali naloge, se pripravljali za pouk. V okviru projekta smo učencem 6. razredov ponudili dodatne dejavnosti: preživljanje odmora v športni dvorani pod vodstvom športnega pedagoga, preživljanje odmora v računalniški učilnici pod vodstvom učiteljice računalništva, preživljanje odmorov v knjižnic, preživljanja odmorov pod vodstvom učitelja likovne vzgoje in preživljanje odmora v učilnici z družabnimi igrami. Proti koncu šolskega leta, pa so učenci preživljali odmore na prostem pod spremstvom dežurnih učiteljev. Učenci so z veseljem sprejeli novosti in se jih redno udeleževali. Dejavnosti so potekale enkrat tedensko. Športni pedagog je pri izbiri dejavnosti upošteval časovno omejitev 15 minut in dejstvo, da se morajo učenci pravočasno vrniti v učilnice in nadaljevati pouk. Dejavnosti so bile zelo dobro pripravljene, bile so zabavne, zanimive in učenci so radi preživljali odmor v športni dvorani. Prav tako so radi obiskovali ostale dejavnosti, v računalniški učilnici so pod vodstvom učiteljice lahko spoznavali nove programe ali si ogledali novosti na spletu, v učilnici z družabnimi igrami so se pod vodstvom dežurnega učitelja igrali razne družabne igre. V knjižnici so lahko brskali po revijah, knjigah ali se pogovarjali z knjižničarko. V okviru likovnih dejavnosti so učenci izdelovali novoletne voščilnice. Vse dejavnosti smo vključili tudi razrednike, ki so imeli dodatno možnost komuniciranja z učenci. Vse dejavnosti so bile dobro obiskane. Izboljšali smo kvaliteto preživljanja 15-min odmorov, vključili smo razrednike, s tem spodbudno delovali na izboljšanje klime v razredu in s tem izboljšali kakovostno delovanje šole.

Abstract:

As a part of innovation project at our school we have decided to work on a problem of spending 15-minutes breaks. For this research we chose 6th grade learners. Our school has two separate buildings and in one there is a class for 1st to 5th grade learners and the second building is for older learners of primary school. For the first time 6th grade learners start visiting the older building. Besides change of building, novelty for them is also change of teachers for different subjects. Teachers of 6th to 9th grade learners have observed that 6th grade learners have more problems with discipline during 15-minutes breaks and had to be constantly reminded because of it. The learners were presented with the problem and they agreed that changing the school building is stressful and they expressed a wish for some extra activities during 15-minutes breaks. Because they are often bored and distracted by noise on the corridors they wished for unlocked classrooms where they could talk, write homework and prepare for lessons. As a part of this project we offered 6th grade learners some extra activities: spending the break in a gymnasium under the direction of a physical education teacher, spending the break under the direction of a computer science teacher, spending the break in the library, spending the break under the direction of an art teacher and spending the break in the classroom with social games. Coming to the end of the school year learners have spent their breaks outside under the direction of teachers on duty. The learners accepted the activities with joy and participated in them on regular bases. Activities were set once a week. Since the gymnasium is on the other side of the school, the physical education teacher had to have that in mind when preparing the activities and getting the learners be back on time for lessons. The activities were well prepared, they were funny, interesting and learners loved spending the break in a gymnasium. They have also enjoyed in other activities, in computer science classroom they got to know new programs or watch novelties on the internet under the direction of a teacher, in classroom with social games they played different social games. In the library the learners read magazines, books and talked with librarian. Under the direction of an art teacher they were making Christmas cards. In all the activities we involved also class teachers who had an extra possibility in communicating with learners. All of the activities were well visited. We have improved quality of spending 15-minutes breaks, involved class teachers and by this stimulating on improving class climate and qualitative functioning of our school.

Ključne besede: učenci, 15-minutni odmor, razredniki, komunikacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na naši šoli smo se lotili problema komunikacije med učitelji in učenci. Začetna raziskava je pokazala, da imajo učenci 6. razredov največ težav s preživljanjem 15-min odmorov. Težave nastopijo v 6. razredu zato, ker učenci menjajo zgradbo. Pouk na naši šoli poteka v dveh fizično ločenih zgradbah, ki sta povezani s hodnikom. Učenci do petega razreda obiskujejo novejši del zgradbe, za učence od 6. do 9. razreda pa pouk poteka v starejšem delu zgradbe. Za učence 6. razredov je poleg menjave zgradbe, sprememba še organizacija pouka na predmetni stopnji, kjer vsak predmet poučuje drug učitelj. Tako so učenci med 15-min odmori večinoma na hodniku, kjer jih spremlja le dežurni učitelj. Učenci 6. razredov so imeli več konfliktov s starejšimi učenci. Dežurni učitelji in razredniki so jih morali večkrat opozarjati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Problema, kako izboljšati komunikacijo na naši šoli, smo se lotili tako, da smo si zastavili pravo vprašanje. S pomočjo le-tega, smo si zastavili cilj, kako to uresničiti v praksi. Zbrali smo sodelavce, ljudi, ki so tem učencem najbližje – razrednike. Nato smo se lotili načrtovanja prvega akcijskega kroga. Naredili smo evalvacijo in se lotili naslednjega akcijskega kroga. Po

vsakem krogu se je stanje komunikacije izboljševalo in učenci so bili bolj umirjeni med preživljanjem 15-min odmorov. Disciplina preživljanja odmorov se je izboljšala in komunikacija med razredniki, učenci in ostalimi učitelji je stekla v boljšo smer.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko razrednik z aktivnim pristopom prispeva h kakovostnejšemu preživljanju 15-min odmora?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Odločili smo se, da na področju odmorov učencev 6. razredov naredimo raziskavo.

Razlogi za raziskavo so bili: učenci 6. razredov so bili v času 15-min odmorov bolj živahni in prihajalo je do več konfliktov, večkrat so za pomoč prosili tudi razrednika.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Najprej smo člani tima pripravili anketni vprašalnik za učence 6. razredov. Povprašali smo jih, kaj jih najbolj moti pri prehodu iz razredne na predmetno stopnjo. Učenci so napisali, da nimajo večjih težav. Povprašali smo tudi razrednike 6. razredov, kako se učenci znajdejo ob spremembi. Razredniki so nam povedali, da jih moti hrup, ki ga povzročajo učenci 6. razredov. Menijo, da učenci niso več pod stalnim nadzorom učitelja razrednika (kot na razredni stopnji) in da so zato bolj živahni. Povedali so še, da učenci pogosto poiščejo pomoč razrednika, kljub stalnemu nadzoru dežurnega učitelja. Učencem 6. razredov smo predstavili rezultate ankete in pogovora z razredniki. Učenci 6. razredov so se strinjali z opažanji razrednikov. Želijo si dodatne dejavnosti v času 15-min odmorov ob spremstvu razrednika. Učencem smo ponudili dodatne dejavnosti v času 15-min odmorov. Uvedli smo preživljanje odmorov v športni dvorani pod vodstvom športnega pedagoga, dejavnosti v računalniški učilnici pod vodstvom učitelja računalništva, dejavnosti v knjižnici in dejavnosti v likovni ulilnici in družabnimi igrami. Razredničarke so uvedle tudi možnost neformalnih pogovorov učencev z razrednikom. Po uvedbi novosti smo s sprotno evalvacijo ugotovili, da se je stanje na hodnikih izboljšalo, tudi komunikacija z razrednikom je bila bolj kvalitetna.

Učenci so vse ponujene dejavnosti dobro sprejeli in jih redno obiskovali. Najbolje obiskana je bila dejavnost v športni dvorani. Športni pedagog je z zelo dobrim pristopom in dobro pripravljenimi dejavnostmi veliko prispeval k uspehu. Upošteval je časovno omejitev 15-min in dejstvo, da se morajo učenci pravočasno vrniti v učilnice in nadaljevati pouk. Dejavnosti so bile zanimive in zabavne. Prav ta angažiranost in inovativnost športnega pedagoga je bila ključna za uspešnost dejavnosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Člani tima smo si zastavili cilje:

- ugotoviti obstoječe stanje med 15-min odmori
- ugotoviti želje in potrebe učencev 6. razredov glede 15-min odmorih
- izboljšati kvaliteto preživljanja 15-min odmorov
- razvijati medsebojno zaupanje med razrednikom in učenci ter pripadnost oddelčni skupnosti

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Z opazovanjem dogajanja na hodnikih v času 15-min odmorov smo ugotovili, da so učenci 6. razredov živahni, pogosto prihaja do konfliktnih situacij, kljub prisotnosti dežurnega učitelja pogosto poiščejo pomoč razrednika.
- Sledili smo željam in potrebam učencev v času odmorov, upoštevali smo tudi kadrovske in prostorske omejitve.
- S ponudbo dodatnih dejavnosti smo jim popestrili in izboljšali kvaliteto preživljanja odmorov. Imeli so možnost neformalnih pogovorov z razrednikom, s tem se je izboljševala komunikacija med njimi in razrednikom. Ob dejavnostih so spoznavali tudi druge učitelje, jim zaupali. Med športnimi dejavnostmi so se razgibali, doživeli uspeh ob športnih dejavnostih in se bolj zadovoljni vrnili k pouku.
- Ob prisotnosti razrednika na dejavnostih so imeli možnost neformalnih pogovorov z razrednikom, s tem se je povečevalo zaupanje med njimi. Pri športnih dejavnostih so sodelovali tudi kot oddelčna skupnost, začutili so pripadnost skupnosti.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za vzorec smo vzeli vse učence 6. razredov na naši šoli.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri raziskavi smo uporabljali različne metode zbiranja podatkov in obdelave podatkov. Največ smo uporabljali anketo, intervju, opazovanje dogajanja, sprotne beleženje stanja. Trudili smo se, da bi izbirali predvsem kvalitativne tehnike zbiranja podatkov.

Metode obdelave podatkov

Zbrane podatke smo interpretirali in s pogovorom z akterji dosegli dogovor in pripravili načrt za reševanje problema. Večkrat smo se posvetovali z celim učiteljskim zborom, jim predstavili podatke in upoštevali njihova mnenja.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo predstavili učencem, učiteljskemu zboru.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovili smo, da dodatne dejavnosti ugodno vplivajo na komunikacijo med učenci in razrednikom. Več dejavnikov vpliva na rezultate. Če učitelj poučuje več ur tedensko v svojem razredu, potem dejavnosti nimajo večjega vpliva na komunikacijo. V razredu, kjer pa učitelj poučuje manj ur 2 do 3 tedensko, pa imajo dejavnosti večji učinek.

Športne dejavnosti smo uporabili za sredstvo, izkazalo pa se je da bi lahko na tem področju še veliko postorili.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice:

- manj hrupa na hodnikih
- mirnejše preživljanje 15-min odmorov
- boljša povezanost med učitelji in učenci – boljša komunikacija

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost – aktivnejše preživljanje 15-min odmorov. Različne, zanimive aktivnosti, ki potekajo enkrat tedensko in se mesečno menjavajo. Učenci so bolj umirjeni in več je stika z različnimi učitelji in tudi razredniki.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ker se že na osnovnih šolah pojavljajo proste ure učencev in je za njih organizirano določeno varstvo. Menim, da bi jih bilo tako preprosto, a zanimivo vodeno preživljanje proste ure bolj zanimivo. Tak način zapolnitve prostih ur bi lahko uvedli tudi na srednjih šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Menim, da je že sama ideja aktivnega preživljanja 15-min odmorov dobra in zanimiva, da jo lahko ponudimo drugim. Izboljša se komunikacija na celotni ravni: učenec – učenec – učitelj – razrednik.

Literatura

Mag. Marija Kramer, mag. Milan Koželj (2007): Spletni zvezek akcijskega raziskovanja, ZRSS

Dr. Barica Marentič Požarnik (2007): Nekatere dileme konzulentove vloge v načrtovanju, spremljanju in evalvaciji projektov na šolah. Vzgoja in izobraževanje, št. 5/2007, str. 12-18

Mag. Maša Mlinarič (2007): Inovacijski projekt – proces raziskovanja in razumevanja lastne prakse učitelja. Vzgoja in izobraževanje, št. 5/2007, str. 25-29

OŠ prof. dr. Josipa Plemlja Bled
Seliška 3
4260 Bled

SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV NA PODRUŽNICI BOHINJSKA BELA IN PODRUŽNICI RIBNO 2006–2010

Vodja inovacijskega projekta: Metka Svetina, prof.

Sodelavci: Cvetka Arh, Justi Barle, Urška Beber, Alenka Branc Demšar, Alenka Čeh, Nataša Klinar, Veronika Koselj, Nuša Poljanec, Meta Skumavec, Blanka Valant

Konzulent: Marjeta Kepec, Zavod za šolstvo Kranj

Povzetek:

Konflikte doživljamo tako otroci kot tudi odrasli povsod. Pomembno pa je, da znamo konflikt uspešno rešiti. Da bi pomagali našim učencem pri spopadanju s težavami ob reševanju konfliktov, smo pričeli z izvajanjem delavnic, pri katerih je bil poudarek na razvijanju socialnih veščin. Tri šolska leta smo kontinuirano tedensko izvedli od 12 do 14 delavnic. Na delavnicah so sodelovali vsi učenci na obeh podružnicah. Zaradi manjšega števila otrok, so večinoma potekale v kombiniranih oddelkih. Pri izvajanju sta bili ves čas prisotni dve učiteljici – ena je vodila, druga opazovala otroke. Med delavnicami so učenci spoznavali samega sebe, se učili izražati svoja čustva, na primerih reševali konflikte, se vživljali v druge, ... Ob koncu so otroci na slikovnih prikazih označili, kako so se počutili med samo delavnico, učiteljici pa sta skupaj analizirali preteklo delo in načrtovali delo za naprej. Po prvem letu smo spoznali, da učenci najbolj uživajo na delavnicah pri katerih so vključene gibalne igre, manj sproščeno se počutijo ob poslušanju primerov in njihovi analizi. V šolo smo povabili tudi starše in jim podrobneje predstavili naš projekt. Njihov odziv je bil izredno pozitiven, želeli so, da se projekt nadaljuje. Izvajalci delavnic so se srečevali na sprotnih analizah, kjer so skušali odpraviti težave, ki so nastajale. Opažali so pozitivne spremembe na učencih. Vsako leto so oblikovali nekaj novih delavnic, jih prirejali učnemu načrtu in razvojni stopnji udeleženih otrok.

Konflikti so in bodo, boljše reševanje le teh pa lahko naše učence privede do kvalitetnejšega in lažjega sodelovanja s soljudmi. Če smo ob izvajanju delavnic le malo prispevali k temu, si lahko rečemo, da je bilo naše delo ne le dobro, temveč odlično opravljeno.

Abstract:

Children and adults experience conflicts everywhere but it is important that we know how to solve them successfully. To help the children fight the problems connected to solving the conflicts, we have started to perform workshops with the emphasis on the development of social skills. Every week during three school years we performed from 12 to 14 workshops. All pupils of both branch schools participated in the workshops. Two teachers were present all the

time – one of them was conducting the workshops and the other one was observing the children. During the workshops pupils were getting to know themselves, learning to express their feelings, resolving conflicts from examples and they were getting accustomed to others. At the end they used pictures to mark the feelings they felt during the workshop while the teachers analyzed the past work and they planned future work. After the first year we realized that pupils most enjoyed workshops which included motive games and they were less relaxed listening to cases and their analyses. We also invited parents to come to school and presented them the project in detail. Their response was extremely positive and they wanted the project to continue. The workshop performers were meeting for regular analyses were they tried to abolish all the problems which were appearing. They noticed positive changes in children. Every year they designed some new workshops, adapted to the curriculum and the developmental stage of the participating children.

Conflicts exist and will exist in the future but better solutions can bring our pupils to better and easier cooperation with other people. If performing the workshops we made only a small contribution to that, we can say that our work was not only good but excellent.

Ključne besede: socialne veščine, razredna klima, konflikt

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Nepravilen način spopadanja s konflikti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Z rednim izvajanjem delavnic na razredni stopnji bomo razvijali socialne veščine ter se navajali na konstruktivno reševanje konfliktov.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako pomagati učencem pri krepitvi in pridobivanju novih socialnih veščin za boljše obvladovanje konfliktov?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Pri opazovanju otrok smo opazili, da imajo vedno večje težave pri reševanju konfliktov.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Sprva se je bilo potrebno dogovoriti z vodstvom šole o izvedbi projekta. Nato so bili učitelji razrednega pouka seznanjeni s teoretičnimi izhodišči in potekom izpeljave. Projekt je potekal tri leta, zato smo si vsako leto zastavili nove izzive, ki naj bi nam pomagali pri izvedbi (oblikovanje novih delavnic, zaporedje delavnic je lahko določil vsak učitelj sam, vključevanje delavnic v učni načrt).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učiteljem je povzročalo največ problemov prenatrpan program. Menili so, da imajo premalo časa za izvedbo le tega. Nekaj težav smo imeli tudi z načinom umeščanje naših delavnic v

učni načrt. Reševali smo jih sproti na analizah med izvajanjem projekta, temeljiteje pa smo se jih lotili ob letnem zaključku.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je bil krepitev in pridobivanje novih socialnih veščin za boljše obvladovanje konfliktov. Učiteljice so odgovorile, da opažajo pri učencih dobro poznavanje teoretičnih izhodišč reševanja konfliktov. Ob nastalih konfliktih se otroci naslanjajo na spoznanja, ki so jih pridobili na delavnicah in le ta so jim v pomoč pri reševanju nastalega problema. Menijo pa, da je težko ugotoviti od kod izvira napredek, ki so ga opazile pri posameznih učencih, v enem primeru celo v celotni skupini. Lahko bi ga pripisali tudi odraščanju ali posameznim spremembam v oddelku.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Anketo je reševalo 11 sodelujočih učiteljic. Med izvajanjem delavnic so sprotno beležili svoje počutje tudi vsi sodelujoči učenci (69).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Učiteljice so rešili vprašalnik in poročale o svojih ugotovitvah, težavah na rednih evalvacijah. Učenci so ob koncu vsake delavnice na listu označili kako so se počutili med izvajanjem delavnic. Ko smo delavnice že nekaj časa izvajali, smo v vsakem oddelku prikazali nekaj socialnih iger tudi staršem. Povprašali smo jih, kaj o projektu menijo oni.

Metode obdelave podatkov

Analizirali smo vprašalnike, ki so jih reševale učiteljice. Zbrali smo povratne informacije s posameznih delavnic s strani učencev. Povprašali smo starše o njihovem mnenju.

Prikaz rezultatov

Staršem in učiteljem smo predstavili rezultate ankete.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učiteljice opažajo, da učenci bolje poznajo teoretična izhodišča reševanja konfliktov.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci in starši so spoznali ustrezne načine reševanja konfliktov, ki jih uporabljajo v praksi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Kontinuirano izvajanje delavnic za razvijanje socialnih veščin.

Možnosti uvajanja v druga področja

Naše delavnice bi lahko izvajali na vseh področjih izobraževanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Poznamo veliko socialnih iger, zgodb in načinov razvijanja socialnih veščin pri učencih na razredni stopnji.

Literatura

Amiot Karine-Marie: Živali na počitnicah, Ljubljana 2005

Cimerman Petrovič Petra (et al.): Od prepira k strpnosti (priročnik za razvijanje socialnih in komunikacijskih veščin), Sv. Ana, 2007

Lovše Tanja, Moder Suzana: Sklop delavnic o obvladovanju konfliktov za razredno stopnjo osnovne šole, Zavod RAKMO, Ljubljana, 2006

Macgrath Helen, Kobolt Alenka: Prijazni učenci, prijazni razredi, Ljubljana, 1996

Peternel Sonja: Prvih pet minut, Educa, 2005

Ružič Silvio: Bonton za otroke, Ljubljana 1973

Srebot R., Menih Kristina: Potovanje v tišino: sprostitvena vzgoja za otroke, DZS, Ljubljana, 1996

Srebot R., Menih Kristina: Na krilih domišljije: domišljajska potovanja, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana, 1993

Utič Tršinar Darja: Iskalci biserov (priročnik za razredne ure), Maribor, 2004

Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled
Seliška 3
4260 Bled

SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV V ČETRTEM IN PETEM RAZREDU 2006–2007

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Ahačič, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Dana Sušnik - učiteljica razrednega pouka, Martina Bevc Špik - učiteljica razrednega pouka, Aleš Ambrož - učitelj razrednega pouka, Saša Zupan - učiteljica razrednega pouka, Marina Vukašević – knjižničarka, Lidija Vidic - učiteljica razrednega pouka, Cvetka Arh - socialni pedagog, Magda Bogataj - učiteljica razrednega pouka, Saša Eržen - učiteljica v podaljšanem bivanju, Andreja Urbanec - knjižničarka

Konzulent: dr. Inge Breznik, Zavod za šolstvo, OE Kranj

Povzetek:

Če sami ne znamo obvladovati konfliktov, težko pričakujemo, da jih bodo znali naši otroci, učenci. Zato je prva dolžnost učiteljev pa tudi staršev v tem, da se naučijo obvladovati konflikte. Otroci se namreč osnovnih vzorcev v odnosih, še posebej pa načinov soočanja s konflikti, naučijo predvsem v družinskem okolju.

Pomembno je, da problematiko najprej ozavestimo in nato zavestno pristopimo k razvijanju ustreznih sposobnosti. To je osnovno izhodišče delavnic »Socialne veščine za obvladovanje konfliktov«.

V projekt mi je uspelo pritegniti vse učitelje četrtil in petih razredov. Odločili smo se, da sta bila vsako uro socialnih veščin v razredu prisotna dva učitelja – tako je bilo delo kvalitetnejše, lažje je bilo opazovati in usmerjati pozornost. V projekt so se vključili tudi učitelji podaljšanega bivanja, socialna pedagoginja, knjižničarka in socialna delavka.

Izvedba delavnic je potekala po predhodnem načrtu v vseh četrtil in petih razredih. Najprej smo delavnice izvajali s pomočjo priročnika zavoda Rakmo, kasneje pa smo dodajali svoje delavnice, ki smo jih črpali iz različnih virov, spreminjali in dodajali. Tako je nastal interni priročnik z 12 novimi delavnicami. Vsi razredi so izvedli 12 delavnic. Na zaključnem srečanju so učenci odigrali nekaj prizorov različnega reševanja konfliktov, s pomočjo lutk ali lastne igre staršem in jim tako prikazali del našega druženja. Na tem srečanju smo nekaj socialnih iger odigrali skupaj z starši.

Abstract:

If we can't master conflicts ourselves, it is hard to expect that our children/pupils will be able to do so. For this reason, the first duty of the teachers and the parents is to learn the skill of mastering conflicts. Namely, children learn the basic patterns in the relations, particularly methods of facing conflicts, first of all in the family circle.

It is important to become aware of the problems first and then to consciously start developing adequate skills. This is the basic starting-point of the workshops in the project "Social skills to master conflicts."

I have managed to get all the teachers of the fourth and fifth classes in the co-operation. We decided to engage two teachers each lesson of the social skills - this gave the work higher quality, and also, it was easier to observe and to direct the attention. Even the teachers of the extended staying at school joined the project, and the social pedagogue, the librarian and the social worker as well.

We have carried out the workshops in all the fourth and the fifth classes according to the preliminary plan. At first we carried out the workshops by the help of the Rakmo Institute handbook, but later on we added workshops of our own, the ideas for which we got from different sources, and changed them in our way. In this way we have prepared an internal "handbook" for twelve new workshops. At the final meeting the pupils performed in some scenes of different solving the problems, by the help of puppets or acting, for their parents, and showed them a part of our work, activities. In the end some social games were performed together with the parents.

Ključne besede: socialne veščine, konflikt, socialne igre, četrty razred, peti razred

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vse prepogosto je stavek, ki ga slišijo otroci tako iz ust staršev kot tudi učiteljev: » Nehajte se prepirati!« Otroški prepir kaže na neuskklajenosti v ozadju. Te neuskklajenosti pa otroci ne znajo konstruktivno razrešiti. Učitelji opažamo, da otroci probleme rešujejo s pestmi (močnejši), z jokom ali umikom (šibkejši). Če si vzamemo čas in jim pomagamo, da prepir konstruktivno razrešijo, bodo s tem razvijali tako svoje sposobnosti obvladovanja konfliktov kot tudi prepričanje, da je razreševanje mogoče.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pomembno za bivanje v neki skupini, skupnosti je upoštevanje socialnih norm in pravil.

Pravila so obrazci obnašanja, ki jim sledijo člani določene skupine, ko se znajdejo v situaciji, da razrešujejo kak problem ali realizirajo kak skupen cilj. (Nastran Ule, 1994)

Z interakcijskimi vajami so otroci aktivno udeleženi, saj prihajajo do novih spoznanj s pomočjo lastnih izkušenj. Dobivajo tudi povratne informacije o tem, kaj in kako so kaj naredili in kakšne so posledice njihovega ravnanja. Imajo možnost, da izrazijo svoje misli, fantazije, želje, strahove ter pričakovanja, ter jih primerjajo z drugimi. Vaje omogočajo tudi boljše sprejemanje drugih-spoštovanje in strpnost do mnenj (Irena Dragoša, 1991).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako večja ozaveščenost in zaznavanje konfliktov pripomore k zmanjšanju nasilja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Problem reševanja konfliktov je prisoten na vseh ravneh življenja. S skupnim pogovorom tako z učenci, učitelji, starši na roditeljskem sestanku in sestankih Sveta staršev smo želeli ozavestiti, da se je moč naučiti konstruktivnih tehnik reševanja konfliktov. Zavedati pa se je potrebno, da je to dolgotrajen proces. Vsi smo se strinjali, da je potrebno na tem področju bolj intenzivno delovanje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Organizirano izobraževanje na temo »Socialne igre kot pomoč pri reševanju konfliktov« za vse učitelje razredne stopnje (september 2006),
- Predstavitev vsebine delavnic vodstvu šole in na Svetu staršev (september 2006),
- Prijava na razpis Občine Bled za pridobitev sredstev za izvajanje delavnic (september 2006),
- Pričetek izvajanja delavnic (Oktober 2006-maj 2007),
- Evalvacije posameznih delavnic (Oktober 2006 –maj 2007),
- Prijava na Inovacijski projekt ZRSŠ (2007),
- Osvežitveni seminar za vodje delavnic (po prvem letu)
- Izvajanje delavnic (v letih od 2007 – 2010),
- Zaključna evalvacija za izvajalce (vsako leto),
- Predstavitev delavnic sodelavcem na predmetni stopnji (september 2009),
- Predstavitev evalvacije na Svetu šole in Svetu staršev.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Problematika nasilja, neustreznih odnosov, premajhnega poudarka na vzgojnih vsebinah, stalnih pritožb s strani učiteljev, učencev in staršev je prisotna na šoli že dalj časa. Veliko časa smo na šoli v preteklih letih namenili temam nasilje, odvisnosti itd. Večina preventivne dejavnosti se je odvijala v obliki predavanj, razrednih ur itd. S poglobljenim študijem dogajanja na šoli, ugotavljanjem ustrezne preventive in možnosti zanjo smo se odločili, da je potrebno preventivo prenesti v dejavni del in ne zgolj v predavanja in prikazovanja posledic.

Omogočiti je potrebno možnosti za pridobivanje konkretnih znanj in spretnosti obvladavanja konfliktov. Možnost za izobraževanje in usposabljanje otrok ter mladine se ponuja prav v šolah.

Za uresničitev naših ciljev smo se na razredni stopnji zavestno odločili za učenje preko socialnih iger.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Po nekajletnem delovanju ugotavljamo na podlagi mnenj učencev, učiteljev, staršev, da smo uspeli spremeniti način komuniciranja in izpostaviti dobre medsebojne odnose.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci: v projektu so sodelovali vsi učenci četrtil in petih razredov, skupno (v letošnjem šolskem letu) 100 učencev iz petih oddelkov.

Izvajalci – vodje: v vsakem oddelku sta vodenje prevzela učitelj razrednik ter učiteljica v podaljšanem bivanju, knjižničarka ali socialna pedagoginja. Skupno je sodelovalo 11 pedagoških delavcev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za učence smo oblikovali vprašalnik, ki so ga učenci izvajali po vsaki končani delavnici. Ob vprašalniku so izrazili svoje počutje (veselje, žalost, nezadovoljstvo...).

Za vodje: anketni vprašalnik ob zaključku projekta.

Metode obdelave podatkov

Statistična obdelava podatkov anketnega vprašalnika, zbiranje povratnih informacij.

Prikaz rezultatov

Učenci:

Glavno vrednotenje sem izvedla na osnovi opazovanja in udeležbe v skupini.

Glede na evalvacijske vprašalnike **pri učencih**, lahko sklepamo:

98% otrok se je med delavnicami dobro počutilo, vsi otroci si delavnice želijo še v naslednjem šolskem letu, večina otrok meni, da lažje rešujejo konfliktno situacije, nekaj otrok meni, da so pri sošolcih bolje sprejeti.

Glede na odgovore **vodij delavnic** lahko sklepamo sledeče pomembne ugotovitve za naš projekt:

Da vodje opažajo pomemben napredek pri odnosih med učenci in vključevanju manj priljubljenih učencev ter boljše poznavanje učencev, da se znanje o socialnih veščinah, da uporabiti tudi izven razreda, da so evalvacije in medsebojna izmenjava izkušenj za veliko večino dobrodošla, da so z delom in koordinacijo vodij projekta v veliki večini zadovoljni.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Izboljšanje reševanja konfliktov - Otroci se predvsem neposredno po delavnici drugače vedejo. V četrtem in petem razredu je izboljšanje reševanja konfliktov že večkrat opaziti, kajti ti otroci so že tri leta vključeni v projekt (npr. med odmori, na športnih dnevih...)

Izboljšanje doživljanja sebe in drugih – Tu bi lahko govorila predvsem o otrocih, ki so bili na začetku zelo zadržani in tihi. Po treh letih delavnic so postali bolj samozavestni, sami se znajo postaviti zase in več govorijo o težavah, s katerimi se soočajo.

Izboljšanje kvalitete življenja – Tu bom povzela mnenja vodij. Vsaj 10 vodij trdi, da opažajo razliko v vedenju in odnosih v razredu po uvedbi projekta. Predvsem se izboljšanje kaže med motečimi ali preveč neopaznimi učenci z ostalimi učenci v razredu.

Izboljšanje socialne vključenosti – kot že rečeno so se največje razlike pokazale na področju socialne vključenosti posameznih učencev z ostalimi učenci v razredu. Vidno se je socialna vključenost spremenila 9 učencem. Ti učenci so bili pred delavnicami ali neopazni in izolirani ali pa moteči in izolirani. To seveda niso vsi učenci, ki imajo težave z socialno vključenostjo, pa vendar se nam zdi številka velika in smo tega zelo veseli.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Učenci se bolj zavedajo pomena dobrih medsebojnih odnosov in vpliva le teh na razredno klimo. Konflikte rešujejo bolj konstruktivno, več se o tem pogovarjajo.
- Primerjajo vsebine delavnic z realnim življenjem in tako lažje najdejo ustrezno rešitev za nastali konflikt. Izboljšajo se komunikacijske spretnosti.
- Učenci dobijo možnost, da spregovorijo o težavah, o katerih si prej niso upali spregovoriti oziroma niso imeli priložnosti, da bi se o tem pogovorili. Pogosto tekom delavnice zaupajo svoje težave, za katere skupaj s sošolci poiščemo ustrezno rešitev.
- Učitelji bolje spoznamo učence (tudi njihovo čustveno plat) in gradimo na medsebojnem zaupanju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gre za obsežen projekt izvajanja interakcijskih iger, kjer sodelujejo četrti in peti razredi devetletne osnovne šole.

Odločili smo se za izvedbo dvanajstih delavnic letno, **katerih cilj je izoblikovati boljše medsebojne odnose, konstruktivno reševanje konfliktov in sprejemanje drugačnosti**. Tako smo načrtovali, da bi bili vsi učitelji teh razredov izvajalci v svojem razredu. Vključili smo

tudi socialne pedagoge, učiteljice iz podaljšanega bivanja in knjižničarko. V pomoč nam je bilo sodelovanje z društvom Rakmo, ki so za to področje visoko usposobljeni in od katerih smo povzeli sklop delavnic za obvladovanje konfliktov.

Delavnice potekajo pri vseh razredih enkrat na štirinajst dni. Po vsaki delavnici sledi enkrat mesečno skupna evalvacija in priprava na naslednje delavnice. Vsak vodja je pripravil eno novo delavnico, ki jo je predstavil tudi drugim, tako, da imamo zbranih že okrog 20 novih delavnic. Po vsakem srečanju-delavnici opravimo tudi evalvacijo z učenci.

Možnosti uvajanja v druga področja

Socialne igre kot metodo dela lahko uporabimo pri razrednih urah, med poukom, v šoli v naravi, na športnih dnevih ter v podaljšanem bivanju. Nekaj iger smo izvajali tudi na uvodnih roditeljskih sestankih s starši in zaključnih srečanjih s starši in otroki.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Po štirih letih izvajanja socialnih veščin se počutimo močne na tem področju. Poiskali smo veliko socialnih iger, ki so navedene v različnih virih in literaturi. Veliko iger smo prilagodili, da so ustrezne določeni starostni skupini. Sestavili smo tudi nekaj svojih socialnih iger. Izvajanje socialnih veščin bi predstavili na drugih šolah ali na študijskih skupinah.

Literatura

Dragoša, I. Interakcijske vaje za mladostnike. Ljubljana: zavod republike Slovenije za šolstvo, 1991. ISBN 86-7759-019-6

Kovač, P. Težave in sporočila psička Pafija. Ljubljana: Mladinska knjiga 2002. ISBN 86-11-16284-6

Lovše, T. in Moder, S. Sklop delavnic za obvladovanje konfliktov za razredno stopnjo osnovne šole. Ljubljana: Zavod Rakmo, 2010. ISBN 978-961-91419-6-0

Macgrath, H. in Kobolt, A. Prijazni učenci, prijazni razredi. Ljubljana: DZS, 1996. ISBN 86-341-1673-5

Nastran Ule, M. Temelji socialne psihologije. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 1997. ISBN 961-6014-89-7

Utič Tršinar, D. Iskalci biserov (priročnik za razredne ure). Maribor, 2004. ISBN 961-90914-3-4

Virk Rode, J. in Belak-Ožbolt, J. Socialne igre v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo. 1998. ISBN 961-234-007-2

Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled
Seliška 3
4260 Bled

SOCIALNE VEŠČINE ZA OBVLADOVANJE KONFLIKTOV V PRVI TRIADI

2006–2007

Vodja inovacijskega projekta: Marjeta Sebanc, učiteljica razrednega pouka

Sodelavci: Ristana Dabić - učiteljica razrednega pouka, Janja Iskra - vzgojiteljica, Albina Svetina - učiteljica razrednega pouka, Elizabeta Žnidaršič – vzgojiteljica, Bernardka Bernard - učiteljica razrednega pouka, Romana Berce – vzgojiteljica, Mina Kunstelj - socialni pedagog, Mateja Sirk - učiteljica razrednega pouka, Vesna Kordež - socialni pedagog, Irena Burja - učiteljica razrednega pouka, Martina Sodja - učiteljica v podaljšanem bivanju

Konzulent: dr. Inge Breznik, Zavod za šolstvo, OE Kranj

Povzetek:

Učitelji in starši smo pogosto ugotavljali, da se med učenci pojavljajo različni konflikti, učenci pa ne najdejo ustreznih poti za reševanje le teh. Konflikte so reševali z nasiljem ali pa so se po rešitve zatekali k učiteljem.

S projektom smo želeli razvijati povezanost, sprejetost, sodelovanje in medsebojno zaupanje v skupini. Želeli smo učence naučiti spretnosti reševanja konfliktov.

Projekt smo začeli z izobraževanjem učiteljev, nadaljevali pa z delavnicami po razredih. V projekt so se vključili vsi učenci prve triade in dvanajst učiteljic oziroma strokovnih delavk. V vsakem razredu sta delovala dva izvajalca delavnic, izvedli pa smo od dvanajst do šestnajst delavnic. Temeljna metoda dela so bile socialne igre. Projekt je trajal štiri leta. V tem času nam je uspelo izboljšati ozaveščanje o konfliktih in reševanje le teh. Izboljšali smo socialno vključenost in kvaliteto življenja na šoli. Učenci prepoznajo konfliktne situacije v vsakdanjem življenju in občutja, ki ob tem nastanejo. Pogosto v konfliktnih situacijah poiščejo enega od korakov za mirno reševanje konfliktov, ki smo se jih naučili. Povečala se je konstruktivnost reševanja težav, v posameznih razredih pa je čutiti večji občutek pripadnosti in povezanosti učencev v oddelku.

Učitelji smo preko vodenja delavnic bolje spoznali učence, usvojili smo veliko socialnih iger in svoje znanje dopolnjevali z viri iz literature in ugotovitvami sodelavcev na mesečnih evalvacijah. Oblikovali smo interno šolsko gradivo, ki se še dopolnjuje in je namenjeno razvoju novih idej in spoznanj.

Abstract:

We, the teachers and the parents, have often found out that there may appear various conflicts among the pupils, but they can't find appropriate ways to solve them. They have solved conflicts by violence or they have contacted their teachers to help them.

By this project we wanted to develop connectedness, being accepted, co-operation and mutual confidence in a group. We wanted to teach the pupils the ability of solving conflicts.

The project was started by educating the teachers first and then continued by the workshops in the classes. All the pupils of the first, the second and the third classes were included in the project together with twelve teachers or other specialized co-workers. There were two leaders of the workshops in each class, and we carried out twelve to sixteen workshops. The basic working method was "social games". The project has lasted for four years. During this time we have managed to improve getting aware of the conflicts and solving them. The pupils have become more socially included in the class, and we have improved the quality of life in the school. The pupils can recognize conflict situations in everyday life and the feelings caused by them. In conflict situations they often look for a step of peaceful solving, such as we have learnt. The pupils have become more constructive in solving the problems, in individual classes we can notice a greater feeling of the pupils to belong to and be a member of the class.

As leaders of the workshops the teachers have come to know the pupils better, we have learnt a lot of social games and enriched our knowledge through the sources from the literature and the experiences of the co-workers at monthly evaluations. We have written an internal school text material, which is still being completed and serves to the development of new ideas and knowledge.

Ključne besede: konflikt, socialne veščine, socialne igre, prva triada

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Konflikti se med učenci pojavljajo vsak dan in različnih situacijah. Kot učitelji jih lahko ignoriramo, lahko jih rešujemo namesto učencev ali pa učence naučimo strategije za reševanje konfliktov. Na naši šoli smo se odločili, da učencem damo možnost spoznati različne poti za prepoznavanje konfliktov in za konstruktivno reševanje le teh.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Skupina – razred se lahko razvije v skladu s posameznimi fazami in pripomore k razvijanju socialne energije med člani. Lahko pa zdrsne v mrtvo simbiozo, v kateri se vsi člani delovno ohromljeni spojijo med seboj. Skupina pa je lahko kaotična simbioza, kjer zaradi neusklajenosti svojeglavosti člani skupine ne najdejo skupnega cilja

Najpomembnejši dejavnik pri preprečevanju takih simbioz je vsak član, ki se v skupini daje drugemu na razpolago s tistim, kar drugi potrebuje: razumevanje, zanesljivost, občutek, da nas drugi potrebuje, da nas jemlje resno zna biti tudi igriv in kreativen. Veliko možnost za izražanje tovrstnih občutij dajejo socialne igre. Preko njih se lahko odvija socialno učenje. (Jožica Virk - Rode, Jasna Belak - Ožbolt, 1990)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali večja ozaveščenost in zaznavanje konfliktov pripomore k zmanjšanju nasilja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V pogovorih s sodelavci in tudi s starši smo pogosto ugotavljali, da se med učenci pojavljajo različni konflikti, učenci pa ne najdejo ustreznih poti za reševanje le teh. Zato smo se odločili pričeti s konkretnimi aktivnostmi in učenjem tvornih medsebojnih odnosov, da bi zmanjšali predvsem nasilno reševanje konfliktov.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- **Izobraževanje za vse učitelje razredne stopnje na temo »Socialne igre kot pomoč pri reševanju konfliktov** (september 2006)
- Predstavitev vsebine delavnic vodstvu šole in na Svetu staršev (september 2006)
- Pridobitev sredstev na Občini Bled (september 2006)
- Poskusno izvajanje delavnic (2006/07)
- Prijava projekta na Zavodu za šolstvo (2007)
- Osvežitveno izobraževanje za izvajalce (po prvem letu)
- Izvajanje delavnic (2007 - 2010)
- Mesečna evalvacija za izvajalce delavnic (vsako leto)
- Zaključna evalvacija za izvajalce (vsako leto)
- Predstavitev delavnic sodelavcem na predmetni stopnji (september 2009)
- Predstavitev evalvacije na Svetu šole in Svetu staršev

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na šoli je bilo že dlje časa čutiti nezadovoljstvo učiteljev, učencev in staršev glede odnosov med učenci. Svetovalna služba je pripravila več predavanj na temo nasilje, odvisnost, odnosi,... Ugotovili smo, da teoretična izhodišča ne bodo dovolj. Želeli smo delovati predvsem preventivno in že pri zelo mladih učencih razvijati povezanost, sprejetost, sodelovanje v skupini in medsebojno zaupanje. Ker se v šoli družimo predvsem po razredih, torej skupinah, smo se za uresničitev naših ciljev odločili za učenje preko socialnih iger.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Odnosi med vrstniki so kazalec, ki se v številki težko izmeri. Razredniki v razredih opažamo boljše medsebojne odnose, medsebojne konflikte pa učenci velikokrat poskušajo reševati samostojno (brez zelenega posredovanja učitelja) in na nenasilen način.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- Učenci: v projektu so sodelovali vsi učenci od 1. do 3. razreda, skupno (v letošnjem letu) 143 učencev iz šestih oddelkov.
- Vodje delavnic: v vsakem oddelku je delo vodij prevzel razrednik, poleg njega pa še vzgojiteljica, učiteljica v podaljšanem bivanju ali socialna pedagoginja. Skupno je sodelovalo 12 pedagoških delavcev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Za učence: Oblikovali smo evalvacijski vprašalnik, ki so ga učenci izvajali takoj po končani delavnici. S pomočjo vprašalnika so izražali svoje počutje na posamezni delavnici.
- Za vodje delavnic: Anketni vprašalnik po zaključku projekta.

Metode obdelave podatkov

Statistična obdelava podatkov anketnega vprašalnika, zbiranje povratnih informacij.

Prikaz rezultatov

Za učence:

- 96 % učencev se je na delavnicah počutilo »sončno«, pobarvali so znak »Veliko zanimivega in zabavnega«.
- 3 % učencev so pobarvali znake za delno dobro počutje ali znak, ko se niso mogli odločiti o svojem počutju.
- 1 % učencev je izbralo neprijetno počutje.
- Vsi učenci si želijo nadaljevanje delavnic tudi v naslednjem letu.

Za vodje delavnic:

- Vodje delavnic so dobile zadosti informacij in znanj pred začetkom delavnic.
- Opažajo pomemben napredek pri odnosih med učenci.
- Znanje o socialnih veščinah so pripravljene uporabljati tudi izven razreda.
- Vsi vodje so pripravljene voditi delavnice tudi v prihodnjih letih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Izboljšanje reševanja konfliktov – Obvladanje konfliktov je dolgotrajen proces in hitrih rezultatov ni mogoče pričakovati. Se pa otroci po delavnici drugače vedejo. Pogosto v konfliktnih situacijah uporabljajo naučene – pridobljene strategije ali se spomnijo na prijatelja pomočnika, ki je nastopal v eni od delavnic.

Izboljšanje socialne vključenosti in kvalitete življenja – Preko socialnih iger se je v razredno dogajanje vključilo nekaj učencev, ki so prej v razredu delovali osamljeno. Izboljšanje v vedenju in odnosih pa je najbolj vidno med motečimi in agresivnejšimi učenci.

Izboljšanje notranjega delovanja šole – Z gotovostjo lahko trdim, da se je notranje delovanje s pomočjo projekta izboljšalo predvsem na ravni medsebojnih odnosov. Vsa ta skupna izobraževanja na katerih smo sami preigrali vse igre vloge, se pogovarjali: Kako se počutiš?, Kaj to pomeni tebi?, Koga bi pohvalil?,.... Vse evalvacije, kjer izmenjujemo mnenja, so nas zagotovo povezala na bolj kakovosten način.

Delo v razredu je postalo bolj kakovostno, predvsem se razlike vidijo pri delu razrednika. Razredniki imajo boljši vpogled v odnose in probleme v razredu in tako lažje pripomorejo k konstruktivnim rešitvam.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Izboljšuje se razredna klima, učenci učinkoviteje rešujejo medsebojne konflikte. Pri tem so manj nasilni in postajajo strpnejši do vrstnikov.
- Učenci se učijo spregovoriti o nasilju pa tudi o težavah z vrstniki, včasih tudi o težavah v domačem okolju.
- V vsaki učilnici so pripravljena Pravila socialnih iger. Ta pravila so učenci ponotranjili in jih večinoma upoštevajo tudi pri rednem pouku.
- Učitelji smo v teku projekta spoznali veliko socialnih veščin, že poznane igre smo se potrudili prilagoditi starostni stopnji učencev, mnogo pa smo se naučili drug od drugega.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gre za obsežen projekt izvedbe dvanajstih delavnic, kateri cilj je izoblikovati boljše medsebojne odnose, konstruktivno reševati konflikte in sprejemati drugačnost. V projektu sodeluje vsa prva triada, na šoli pa delavnice izvajajo tudi v četrtem in petem razredu in na obeh podružničnih šolah.

Možnosti uvajanja v druga področja

Socialne igre kot metodo dela lahko uporabljamo med poukom samim, v podaljšanem bivanju, v šoli v naravi in na taborih. Posamezne igre smo izvajali tudi na uvodnih roditeljskih sestankih za starše.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Preko štirih let izvajanja projekta smo »za svoje« vzeli veliko socialnih iger, ki so navedene v različnih virih. Mnogo iger smo spremenili in prilagodili starostni stopnji učencev, veliko pa smo sestavili tudi svojih. Izvajanje socialnih večin bi lahko predstavili na drugih šolah ali na študijskih skupinah.

Literatura

Lovše Veber, T. in Moder, S. Sklop delavnic o obvladovanju konfliktov za prvo in drugo triado osnovne šole in vrtce. Ljubljana: Zavod RAKMO, 2010. ISBN 978-961-91419-6-0.

Vtič Tršinar, D. Iskalci biserov (pироčnik za razredne ure). Maribor: Ekološko-kulturno društvo za boljši svet, 2004. ISBN 961-90914-3-4.

Virk Rode, J. in Belak-Ožbolt, J. Razred kot socialna skupina in socialne igre. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo, 1990.

Macgrath, H. in Kobolt, A. Prijazni učenci, prijazni razredi. Ljubljana: DZS, 1996. ISBN 96-341-1673-5.

Kovač, P. Težave in sporočila psička Pafija. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. ISBN 86-11-16284-6.

Osnovna šola Staneta Žagarja Lipnica
Lipnica 12
4245 Kropa

KAKO RASTE UČITELJ

2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Urška Šimnic Novak, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Alenka Cuder, prof. ravnateljica, mag. Nataša Durjava, prof. socialne pedagogike, Breda Gašperin, prof. slovenskega jezika in pedagogike, Vilma Kravanja Gosnik, učiteljica razrednega pouka, Andreja Lakner, prof. angleškega jezika in bibliotekarstva, Tanja Miklavčič Lukančič, prof. razrednega pouka, Andreja Modrijančič, dipl. vzgojitelj predšolskih otrok, Andreja Muhvič, prof. matematike in fizike, Helena Primc, učiteljica razrednega pouka, Danijela Rakovec, prof. razrednega pouka

Konzulent: mag. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj, višja svetovalka področja II za 1. in 2. triletje

Povzetek:

V okviru inovacijskega projekta *Kako raste učitelj*, ki smo ga na naši šoli OŠ Staneta Žagarja Lipnica začeli v šolskem letu 2007/08, smo raziskovali zastopanost osmih ključnih kompetenc med nami učitelji.

Ključne kompetence so temeljni okvir ali smernice, ki jih je potrebno razvijati, spremljati, da bi lahko posamezniku preko vseživljenjskega učenja omogočili polno življenje (Ivšek, 2004, 21). V šolstvu se poudarja sledečih 8 ključnih kompetenc: sporazumevanje v maternem jeziku, sporazumevanje v tujem jeziku, matematična pismenost ter temeljne kompetence v naravoslovju in tehnologiji, IKT – spretnosti in uporaba tehnologije, učenje učenja, socialne spretnosti, podjetnostni duh in kulturna zavest.

Naš inovacijski projekt smo gradili na omenjenih kompetencah. Z različnimi oblikami in metodami dela smo dosegali zastavljene cilje: spoznavanje kompetenc, definiranje trenutnega stanja (zastopanost posamezne komponente pri nas), razumevanje obstoječih ključnih kompetenc, poglobljanje v sprejete in že definirane kompetence, iskanje uporabnosti le-teh pri našem delu, iskanje rešitev kje in kako jih okrepiti, pridobiti, izboljšati. Delali smo na sebi, na projektni skupini ter celotnem kolektivu.

Pričeli smo z delavnicami, na katerih smo ugotavljali, kako naši učitelji poznajo kompetence in kako močno je posamezna pri njih zastopana. V okviru projektne tima smo želeli poglobiti spoznanje o lastnem poznavanju kompetenc, zato smo se poglobili vase, napisali samorefleksije ter jih predstavili kritičnemu prijatelju. V okviru kolektiva so preko šolskega leta potekale različne delavnice (izdelovanje spletnih strani, power point, lopolis in slovnična pravila), s katerimi smo okrepili naša šibka področja. V nadaljevanju je našo pozornost pritegnilo tudi odprto učno okolje, preverjali smo generične kompetence ter poglobljeno delali s kritičnim prijateljem. Naše delo se je dotaknilo treh področij ključnih kompetenc, in sicer jezikovnega, socialnega in IKT. V zadnjem letu pa smo naše aktivnosti preusmerili na učence. To smo storili s pomočjo IKT tehnologije.

Abstract:

In the school-year 2007/08 a group of teachers from Staneta Žagarja Lipnica Primary School started the innovatory project with the title »Teacher's Growth and Development«. We looked closely into all the eight key competences for lifelong learning and at the same time we investigated how well they are represented in our everyday work.

Key competences for lifelong learning are a combination of skills, knowledge and attitudes appropriate to the context. They are particularly necessary for personal fulfilment and development, social inclusion, active citizenship and employment. The following eight key competences are being used in our school system: communication in the mother tongue, communication in foreign languages, mathematical competence and basic competences in science and technology, digital competence, learning to learn, social and civic competences, sense of initiative and entrepreneurship and last, but not least, cultural awareness and expression.

In order to achieve our goals we used different strategies and methods, such as learning about and understanding different key competences, defining the present state (how well a certain competence is represented at an individual teacher), we got more engaged into the ones we knew well already and considered how well they could be used at our work. At the same time we tried to gain some new ones and strengthen and improve the ones we already have. The work has been done among the project group teachers and then spread on the rest of the teachers at our school.

The whole project work started with some workshops where we dealt with how much the teachers at our school know about the competences in general and how confident they feel at a certain competence. Later on the project group teachers started working on ourselves, we reflected on our personalities, teaching and competences. These reflections were discussed with our critical friends who we chose among our project group. Different workshops were performed during the school-year such as how to make a webpage or powerpoint presentation, how to use Lopolis efficiently, how to use certain grammar rules. All these workshops enabled us to strengthen the weaker competences. Later on we also worked on Open Learning Environment, checked the generic competences, continued working with our critical friend, and, in addition, we closely dealt with linguistic, social and digital competences. In the last year of our project we decided to start working with our pupils, especially on the field of digital competence.

Ključne besede: učitelj, ključne kompetence, samorefleksija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelj ima na voljo pestro paleto kompetenc, ki mu pomagajo pri uspešnem delu v razredu in osebni rasti. Pomembno je, da se zaveda svojih kompetenc, da jih lahko izpopolnjuje, nadgrajuje in dopolnjuje. Različne kompetence pridobimo v času šolanja, na seminarjih in s samoizobraževanjem. Glede na trende dodatnih strokovnih izobraževanj bi lahko rekli, da imamo učitelji željo po izpopolnjevanju in pridobivanju kompetenc, pri katerih čutimo primanjkljaj.

Pri vsem tem je pomembno, da se lastnih kompetenc zavedamo, saj jih le tako lahko koristno uporabimo pri našem delu. Nekdo, ki se zaveda svojih močnih področij, deluje veliko bolj samozavestno, je suveren pri svojem delu, zato je pomembno, da vsak posameznik odkrije, kje je in kaj še želi izboljšati, da bo še boljši učitelj. Zdi se, da se učitelji premalo zavedamo svojih kompetenc, saj mislimo, da moramo vse obvladati, premalo pa razmišljamo o sodelovanju in dopolnjevanju med seboj.

V zavedanju lastnih kompetenc vidimo možnost, da si med seboj pomagamo, se pri delu dopolnjujemo in se drug od drugega učimo, saj je vodilo naše šole »Sodelujemo, da bomo prepoznavni.«

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Živimo v svetu, ki od nas zahteva stalno prilagajanje, sprejemanje novosti in sledenje napredku. Svet se neprestano sooča z novi izzivi, globalizacija je pripeljala do sprememb na vseh področjih v [družbi](#), [politiki](#) in [ekonomskem](#) sistemu, ki so posledica razširjenega trgovanja in kulturnih izmenjav na globalni ravni. Vsa ta spreminjanja so pripeljala tudi do sprememb v šolstvu.

Za hitrejše in prožnejše prilaganje hitrim spremembam v svetu vsak državljan potrebuje vrsto kompetenc, ki so kombinacija znanja, spretnosti in odnosov ustrezajočih okoliščinam (Uradni list EU, L 394/13).

Delovna komisija v okviru Evropske komisije je opredelila 8 ključnih kompetenc, ki so temeljni okvir ali smernice, ki jih je potrebno razvijati, spremljati, da bi lahko posamezniku preko vseživljenjskega učenja omogočili polno življenje (Ivšek, 2004, 21).

V šolstvu se poudarja sledečih 8 ključnih kompetenc:

1. sporazumevanje v maternem jeziku,
2. sporazumevanje v tujem jeziku,
3. matematična pismenost ter temeljne kompetence v naravoslovju in tehnologiji,
4. IKT – spretnosti in uporaba tehnologije,
5. učenje učenja,
6. socialne spretnosti (medosebne, medkulturne, družbene, državljske),
7. podjetnostni duh,
8. kulturna zavest (Uradni list EU, L 394/13).

Ključne kompetence zadnjih nekaj let vse bolj stopajo v ospredje tudi v šolstvu, vključene so v prenovljene učne načrte. Z vključitvijo v projekt smo želele pridobiti nova znanja na tem področju, saj smo sklepale, da učitelji te teme premalo poznamo, oz. se jih kljub uporabi ne zavedamo. Želeli smo si nekaj novega, zato smo se osredotočili na 8 ključnih kompetenc in naš projekt naslovili Kako raste učitelj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako okrepiti kompetence, kako jih uporabljati in kaj z njimi pridobimo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ključne kompetence so se zadnjih nekaj let pričele pogosto omenjati v šolskem prostoru, po novem so vključene tudi v prenovljene učne načrte. Članice projektne skupine smo si želele nekaj novega, zato smo si izbrale področje profesionalni razvoj učitelja, v okviru katerega smo se osredotočili na 8 ključnih kompetenc in naš projekt naslovile Kako raste učitelj. Ključne kompetence so aktualna tema, o kateri na začetka našega projekta nismo vedele kaj dosti. Tema nam je predstavljala izziv, ki smo se ga lotile polne zanosa.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Inovacijski projekt Kako raste učitelj smo začeli izvajati v šolskem letu 2007/2008 ter ga izvajali tri leta. Potek dela:

- Pojem kompetenca oz. 8 ključnih kompetenc je bil za nas precej nov, zato smo se stvari najprej lotile teoretično, saj je potrebno pred praktičnim delom pridobiti nekaj teoretičnih osnov.
- Po uvodnem sestanku projektne skupine v mesecu juniju 2007 smo celotni učiteljski zbor seznanile z inovacijskim projektom Kako raste učitelj; razlago pojma kompetenca, predstavile 8 ključnih kompetenc in izvedle delavnice, s katerimi smo ugotovile močna in šibka področja kompetenc v kolektivu.
- Na osnovi ugotovljenega je projektna skupina načrtovala 1. akcijski korak, v katerem smo želele poglobiti spoznanje o lastnem poznavanju kompetenc. To smo izvedle s samorefleksijo, s pomočjo katere smo ugotovljale: katere kompetence imam, katere so tiste, ki jih moram še izboljšati, pridobiti. Zavedamo se, da je pisanje samorefleksije precej subjektivno, zato smo se odločile, da si poiščemo kritičnega prijatelja in v sodelovanju z njim bolj objektivno pogledamo na naše samorefleksije.
- V kolektivu smo izvedli delavnice, s katerimi bi izboljšali naša šibka področja, ugotovljena z delavnicami v juniju. Organizirali smo sledeče delavnice: izdelovanje spletnih strani, power point, lopolis in slovnična pravila. Delavnice smo vodile članice IP v sodelovanju z nekaterimi učitelji naše šole, s čimer smo izpostavili tudi področja, na katerih smo močni in delili oz. posredovali svoja znanja sodelavcem. Tako smo hkrati krepili močna in šibka področja.
- V drugem letu smo pričele z refleksijo dela v preteklem letu.
- V nadaljevanju smo se usmerile na učiteljeve socialne kompetence, na pričakovanja in videnja učiteljev glede na njihov osebni nivo, nivo odnosov ter vpliv njihovih odnosov na širši nivo. Ob tem smo preverjali tudi naše generične kompetence.
- Sledilo je odprto učno okolje, vsaka zase smo odgovarjale na pomembna vprašanja »odprtega učnega okolja«, na katerih smo v naslednjih mesecih dejansko delali.
- Odločile smo se, da bomo poleg samoevalvacije, ki smo jo delale v predhodnem letu naredile še dopolnitve v smeri »kritičnega prijatelja«. Poti do tja so bile različne in različno dolge (predvsem na točki dela »kritični prijatelj«). Svojega kritičnega prijatelja smo povabile k svoji uri. Ta je opazoval npr.: pohvale, odnos do posameznih učencev, vedenje določenega otroka, reakcijo učitelja v določenih situacijah, socialno integracijo v razredu... Sledila je analiza ure.
- Tretje leto smo posvetili prenosu našega znanja navzdol, na delo z učenci. Teorijo smo preizkusili v praksi. Naše aktivnosti smo preusmerili k učencem. To smo storili s pomočjo IKT tehnologije. Članice so najprej ugotovile dejansko znanje učencev na področju uporabe IKT ter si zastavile cilje, ki bi jih pri učencih rade dosegle. V nadaljevanju je vsaka članica glede na starost in predznanje učencev načrtovala nadaljnje delo. Gre za konkretne dejavnosti, ki jih izvajamo z učenci, npr.: pisanje besedil, iskanje pojmov, razlage besed na spletu, pripravljanje power point predstavitev, risanje, prižiganje in ugašanje računalnika ...
- Ves čas izvajanja projekta smo bile v stalnem kontaktu z našo konzulentko mag. Katico Pevec Semec, ki se je nekajkrat udeležila naših srečanj, sicer pa sva se dogovarjali preko elektronske pošte.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi našega projekta so bili sledeči: poznavanje pojma kompetenca, poglobitev vase in zavedanje lastnih kompetenc, kako izboljšati šibka področja in kako uporabiti močna ter kako pridobljeno znanje uporabiti. Menim, da smo vse probleme vsaj delno uspešno opravile in s tem uspešno zaključile projekt.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Naše delo je bilo usmerjeno v profesionalni razvoj učitelja, delo na njem samem, zato je težko meriti uspešnost, ker nimamo nekkih instrumentov s katerimi bi lahko izmerili osebno rast in

napredek posameznika. Lahko rečem, da smo v veliki meri uspešno izpeljali zastavljene cilje, ki so prinesli pozitivne izkušnje in nova spoznanja o nas samih in našem delu učitelja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V aktivnostih, ki smo jih izvajali v okviru inovacijskega projekta, smo ves čas aktivno sodelovale članice, posamezne dejavnosti pa smo izvedle tudi v okviru celotnega kolektiva naše šole.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri proučevanju našega raziskovalnega problema smo uporabile več različnih metod in oblik dela, saj le tako lahko zagotovimo celovitejši vpogled v proučevani problem.

Naše delo je vključevalo proučevanje in analizo različnih virov ankete, intervjuje, delavnice, pogovore, samorefleksijo, delo s kritičnim prijateljem in sprotne zapise.

Metode obdelave podatkov

Zbrane podatke smo obdelale z analizami, z razlago rezultatov, grafičnim prikazom rezultatov, iskanjem skupnih ugotovitev, oblikovanjem zaključkov in poročil.

Prikaz rezultatov

Rezultate, ki smo jih dosegli s pomočjo dejavnosti izvedenih v okviru inovacijskega projekta, smo predstavili celotnemu kolektivu na pedagoških konferencah s pomočjo analiz in grafičnih prikazov, s predstavitvami na srečanjih vodij inovacijskih projektov. Delo projektne skupine je bilo predstavljeno tudi na šolski spletni strani ter v šolski publikaciji.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Kot prvo bi izpostavila teoretični vidik poznavanja kompetence. Marsikdo med nami, predvsem starejši učitelji, ne poznajo pojma kompetenca, zato smo se najprej lotile proučevanja ustrezne literature, da smo osvetlile, spoznale same pojme, s katerimi smo delale v prihodnosti.
- Velik izziv nam je predstavljalo pisanje samorefleksij, kar ocenjujemo kot pomemben korak. Vsaka od nas se je poglobila vase in večina prvič razmišljala o kompetencah, ki jih ima oz. bi jih morala še izboljšati, okrepiti in s tem pripomogla k osebni rasti.
- Delavnice za celoten kolektiv so bile zelo pozitivno sprejete, saj smo s tem pripomogli k razvoju področij, kjer smo šibki, hkrati pa smo izkoristili znanje oz. kompetence, ki jih imajo učitelji naše šole, ki so delavnice vodili. Učitelji so tako dobili konkretne odgovore na vprašanja, stvari pri katerih se jim porajajo dvomi. Zaradi pozitivnega odziva smo se odločili, da bomo take in podobne delavnice izvajali večkrat letno.
- Svoje znanje so prenesle navzdol na učence, saj smo načrtno uvajale IKT tehnologije v naše vsakdanje delo in s tem še bolj spodbudile interes učencev, da sodelujejo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vsekakor je naše delo v projektu vplivalo na naše delo, naše ravnanje z otroki, starši, kolegi učitelji. Zdi se mi, da je bil zastavljen tako, da v prvi vrsti učitelj lahko in zmora razmišljati o sebi, lastni vlogi, ravnanju in spreminjanju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Kaj novega nam je prineslo sodelovanje v inovacijskem projektu Kako raste učitelj? Kot prvo bi omenila osebno rast vsakega izmed članov tima, saj naša projektna skupina v razmišljanju o lastnih kompetencah ne vidi pozitivnih učinkov samo na delovnem mestu, ampak tudi v osebni rasti vsakega posameznika. Druga omenjena novost je izpeljava delavnic v okviru kolektiva, ki jih vodijo naši učitelji.

Možnosti uvajanja v druga področja

Pisanje samorefleksije je dokaj težka naloga, ki od posameznika zahteva čas, poglobitev vase, razmislek. Pozitivno pri tem je, da se poglobimo vase, razmišljamo o sebi, svojem znanju, kompetencah, ki jih imamo oziroma nimamo. Samorefleksija bi koristilo vsem učiteljem, saj je marsikatera od nas odkrila znanja, ki se jih prej ni zavedala. Tudi izvedba različnih delavnic znotraj kolektiva se je izkazala za uspešno in zelo pozitivno sprejeto, saj izkoristimo znanje, ki ga imamo znotraj kolektiva in ga delimo s sodelavci, zato bi to priporočili tudi drugim.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša projektna skupina je pridobila kar nekaj znanja s področja 8 ključnih kompetenc. Veliko smo delale na sebi in osebni razvoju, nekaj pozornosti pa smo usmerile tudi v prenašanje svojega znanja na sodelavce in učence.

Literatura

Cvetek, S. Kompetence v poučevanju in izobraževanju učiteljev, <http://www.pfmb.uni-mb.si/aktivdid/o6.pdf>, 10. junij 2007.

Čop, J. (2008). Integrirane ključne kompetence in mapa učnih dosežkov za učence. Center RS za poklicno izobraževanje

Durjava, N. (2003). Osebni zapiski projekta ZRSS Portfolio. Ljubljana.

Ivšek, M. (2004). Ključne kompetence. V: Vzgoja in izobraževanje, številka 2, stran 19 – 26.

Kobolt, A. (2004). Metode in tehnike supervizije. Pedagoška fakulteta. Ljubljana

Kramer, M. in Koželj, M. Spletni zvezek akcijskega raziskovanja

Pevec-Semec, K. Uvod v akcijsko raziskovanje. Power point predstavitev s prvega delovnega srečanja vodij IP, Rogaška Slatina, 16. 5. 2007.

Priporočila Evropskega parlamenta in sveta z dne 18. december 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2006/962/ES), L 394/10 – L 394/18, Uradni list Evropske unije, 30. 12. 2006.

Razdevšek-Pučko, C. Kompetence učiteljev: <http://www.pef.uni-lj.si/strani/bologna/dokumenti/kompetence.pdf> 10. junij 2007.

Svetlik, I. (2006). O kompetencah. V: Vzgoja in izobraževanje, številka 1, stran 4 – 11.

Žorga, S. (2001). Modeli in oblike supervizije: pedagoška fakulteta. Ljubljana.

Oš Stranje
Zgornje Stranje 22
1242 Stahovica

PROSTOVOLJNO IN USTVARJALNO DELO MLADIH – MODEL VIZ

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Martina Ozimek, dipl. soc. del

Sodelavci: Boris Jemec, prof. tel. vzg., Breda Leskovšek, univ. dipl.soc. del., Irena Praznik, univ. dipl.soc. del., Sabina Ravnikar, univ. dipl.soc. del.

Zunanji sodelavec: mag. Roman Renner

Konzulentka: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Skupine mladih prostovoljcev so se predstavile v Ljubljani na Festivalu prostovoljstva.

Povzetek:

Projekt prikazuje ustvarjalni in inovativni pristop dela z mladimi. Z metodo dela ('ozimek'), ki jo vključeni soustvarjajo, dosežejo cilje: preko aktivnosti razvijati osebne potenciale,

pridobivati življenjske izkušnje, znanja in spoznanja, se izobraževati in s tem večati socialni kapital. Vključeni mladi in ostareli so se naučili, kako delovati odprto za inovativno medgeneracijsko edukacijo s komunikacijo.

Mladi pogosto svoj prosti čas preživljajo za računalnikom ali se družijo s prijatelji v lokalih. Zato smo 46 mladih osnovnošolcev povezali v skupino, do katere čutijo čustveno pripadnost in tam doživljajo potrditev ter jim nato preko organiziranih, skupinskih ustvarjalnih delavnic ponudili drugačne možnosti izobraževanja in preživljanja svojega prostega časa. Povezali smo mlade (zdrave in mlade s posebnimi potrebami, ki se šolajo v CIRIUS Kamnik) v geografsko določeni lokalni skupnosti (Kamnik z okolico), jim omogočili spoznati nove prijatelje in na zabaven način pridobivati nove izkušnje, znanja in spoznanja, kakor tudi omogočili individualno prostovoljno delo. Mladi so se srečevali z ostarelimi v instituciji in po domovih. Tako smo ostarelim omogočili ponovno vzpostavitev socialnih stikov z 'zunanjim' svetom.

Mladim smo ves čas trajanja projekta zagotavljali podporo in intervizijo s strani odrasle strokovne osebe.

Projekt je bil ves čas evalviran (skupinska vodena anketa, sociogrami, usmerjeni pogovori, opazovalni listi, spisi oziroma dnevnik).

Ob zaključku smo z rezultati inovativnega modela seznanili udeležence, okolje in institucije ter prispevali k teoriji in praksi didaktike vzgoje.

Projekt je teoretično in praktično zaključen, cilji in vsebine pa so vneseni v Letni delovni načrt šole.

Ključne besede: prostovoljno delo, inovativnost, komunikacija, izobraževanje, posebne potrebe, projektno organiziranje

Abstract:

The project illustrates the creative and innovative approach of working with young people. With the working method («ozimek»), which the people involved help to create, the goal is achieved: to develop personal potentials through activities, to acquire life experiences, knowledge and insight, to educate themselves, and by doing all this help to increase social capital. Young and elderly people engaged in the project have learned how to operate openly for an innovative intergenerational education with communication.

Young people often spend their free time on a computer or they hang out with friends in pubs. This is why we have created a group of 40 young primary school students, where they receive confirmation and feel emotional affiliation towards the group, and with the help of organized creative group workshops offered them different educational opportunities and possibilities how to spend their free time. We have connected young people (the healthy ones and the ones with special needs who are getting their educational degree at CIRIUS Kamnik) in a geographically defined local community (Kamnik and its surroundings) and have also enabled them to meet new friends and gain new experiences, knowledge and insight in an amusing manner. We have enabled them the individual voluntary work as well. Young people have been meeting with elderly people in institutions and at home. In this way we have made it possible for elderly people to re-establish social connections with the outside world.

Adult professionals provided a constant support to the young people through the whole durational period of the project in progress.

The project was evaluated at all times (group guided inquiry, sociograms, guided conversations, observation sheets, essays or as the case may be diaries).

At the conclusion we have presented the participants, all the other people involved and institutions with the results of this innovative model and thereby accumulated towards the theory and practice in the didactics of education.

The project is theoretically and practically completed, objectives and contents are entered into the annual work plan of the school.

Key words: voluntary work, innovation, communication, education, special needs, project organization

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Mladostnik na poti osamosvajanja potrebuje vzore in ideale, ki si jih želi posnemati. Že oblikovane vrednote so gonilna sila njegovih dejanj in prepričanj, ki so večinoma kritična do avtoritet. V prostem času se mladi ljudje neformalno izobražujejo, razvijajo socialne kompetence in osvajajo socialne veščine. Najtežje je v današnjih časih uspešno komunicirati in imeti lepe medosebne odnose. Še posebej težko je mladim s posebnimi potrebami ali ostarelim, saj so zaradi svojih posebnosti odrinjeni na družbeni rob. Tudi za zdrave mladostnike nastopijo težave, ko ne vedo, kako se udelejevati in si ustvariti možnosti za konstruktivno preživljanje prostega časa.

Kljub dejstvu, da mladi predstavljajo gibalo družbe s svojo energijo in elanom, so danes soočeni s posebno velikimi izzivi tudi pri vstopanju na trg dela. Z večanjem socialnega kapitala družbe se povečajo varnost in stabilnost ter možnosti za učinkovit prehod iz mladostništva v odraslost, iz izobraževanja na trg dela in v vseživljenjsko učenje. A na kakšen način, s kakšno metodo, s kakšnim modelom dela konstruktivno pristopiti k tem izzivom in soustvariti dobre rešitve?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Notranji človeški potencial sestavljajo in ga krepijo izobrazba, samopomoč, samoorganizacija, solidarnost, političnost, razne spretnosti. V skupnosti je zelo pomembna interakcija, povezovanje v mreže, v katerih se človek lahko aktivira, ker mu omogočajo informacije, vpliv, mu dajejo mandat in ga krepijo.

Ljudje so bolj srečni tam, kjer je več svobode, več sprejemanja različnosti in drugačnosti, kjer sta večja socialna enakost in izbira. Večja sreča se odraža v daljšem življenju, v boljši psihični kondiciji in v vitalnejših socialnih mrežah.

Konkretne delne rešitve - različna športna ali kulturna društva, kamor so mladi včlanjeni, različne medgeneracijski projekti, skupine za samopomoč, preventivne akcije v šolah in raznih nevladnih organizacijah.

V državi je del ciljev preventive (na primer socialne veščine) vključenih in potrjenih v šolski kurikulum, vendar je realizacija le-teh prepuščena izbiri učiteljev. Vemo, da so to strokovno zahtevne vsebine, za katere učitelji (katerekoli stroke) niso posebej usposobljeni. Lastna izkušnja: sem učiteljica kemije in gospodinjstva in pri svojem izobraževanju nisem prejela posebnih znanj glede razreševanja konfliktov v razredu, življenja skupine, regulacije odnosov... Tako sem poiskala strokovna znanja na Fakulteti za socialno delo in na Fakulteti za informacijske študije. Lahko rečem, da je sedaj delo v razredu veliko lažje, bolj sproščeno in še bolj ustvarjalno.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako pritegniti in obdržati mlade v prostovoljno delo v vzgoji in izobraževanju?

Testiranje dispozicije dvostopenjskega modela inovativnega pristopa, ki ponuja kvalitetne rešitve.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Prvi razlog je znanstveni pristop k potrditvi inovativne metode dela in interpretaciji dobljenih rezultatov. Drugi razlog je preveriti ali naše hipoteze, da na odločitev mladih, nadaljevati s sodelovanjem v skupini, vpliva število pridobljenih prijateljev, ter odgovorili na vprašanja:

- Ali so ustvarjalne delavnice ustrezna oblika dela z mladimi?
- Ali tovrstna oblika aktivnosti omogoča mladim nove izkušnje, znanja in spoznanja?
- Ali je s tovrstno obliko dela smiselno nadaljevati?

Socialni stiki krepijo istovetnost in prepoznavnost posameznikov, prav te okrepitve pa so bistvene za ohranjanje duševnega zdravja in za dostop do resursov. Tako se poveča možnost za participacijo na skupnostni ravni. Mladi so se z učenjem prepoznavanja socialnih odnosov usmerjali k pozitivnim vrednotam, ki so temelj vzgoje. Z raziskavo smo potrdili, da nekateri vključeni mladi pozitivne vrednote vsaj prepoznavajo, drugi vključeni so jih celo ponotranjili (oziroma posebili, vzeli za svoje).

Skozi raznolike prostočasne dejavnosti mladostnik spoznava področja, kjer preizkuša svoje sposobnosti in samostojnost pri izbiranju ter odločanju; pridobiva določene spretnosti in znanja. Mladostnik s sodelovanjem v dejavnostih javnega pomena (prostovoljno delo, humanitarne akcije ipd.) pridobiva znanje, ki je potrebno za vključevanje v družbeno dogajanje. Informacije se širijo s povezovanjem ljudi, kjer se povečujejo medsebojno zaupanje, čustvena podpora, javno oblikovanje zahtev, lažji dostop na trg dela. Teh trditev se ne da v celoti potrditi na kratek rok, temveč je potrebno več časa.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve:

1. faza: Priprava načrta dela

- A1.1 Mentorica pripravi osnovni program delovanja skupine.
- A1.2 Oblikuje se delovna skupina, program se predstavi kolegom v šoli in svetu šole.
- A1.3 Program se predstavi učencem, oblikuje se skupina mladih prostovoljcev.
- A1.4 Vsebinski program dela se oblikuje dokončno skupaj s timom, konzulentko in učenci.
- A1.5 Mentorica pridobi sponzorska sredstva in vzpostavi kontakte z institucijami.

2. faza: Izobraževanje za prostovoljno delo z metodo 'ozimek'.

- A2.1 Usposabljanje mladih za prostovoljno delo.
- A2.2 Usposabljanje za uporabo metode 'ozimek' v praksi.
- A2.3 Sprejem pravil in podpis dogovora.

3. faza: Priprava in izvedba posameznih aktivnosti

- A3.1 Načrtovanje in izvedba ustvarjalnih delavnic z mladimi iz razredne stopnje.
- A3.2 Načrtovanje in izvedba ustvarjalnih delavnic z mladimi s posebnimi potrebami.
- A3.3 Načrtovanje in izvedba individualnih srečanj z ostarelimi (doma - Karitas, DU, v DSO).
- A3.4 Načrtovanje in realizacija intervizijskih in supervizijskih srečanj skupine.

4. faza: Promocija projekta

- A4.1 Izdelava plakatov na šoli, redno oblikovanje poročil o dejavnostih in objave na spletni strani šole.
- A4.2 Predstavitve dela na skupnem in zaključnem (medgeneracijskem) srečanju v Domu starejših občanov v Kamniku.
- A4.3 Članki in pojavljanje v medijih.
- A4.4 Udeležba na Festivalu prostovoljstva v Ljubljani.
- A4.5 Udeležba na srečanju prostovoljcev na Brdu pri Kranju (Mladinski svet Slovenije).

5. faza: Vodenje projekta

A5.1 Izdelava projektnega načrta za izvedbo projekta.

A5.2 Organizacija in vodenje projekta.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Pomembna je časovna in vsebinska razporeditev dela - najprej gradnja čustvene pripadnosti skupini in sprotno mediacijsko razreševanje problemov; sledi podpis dogovora; šele nato priprava za delo navzven in nato delo zunaj institucije ter redna intervizija in supervizija.
- Skoraj 70% časa je namenjenega skupini - 30% časa pa delu s skupino navzven.
- Strokovno sodelovanje s Slovensko filantropijo in Zavodom za šolstvo RS je bilo odlično.
- Finančna podpora bi morala biti zagotovljena s strani institucije (ravnatelja) - zelo zahtevno je vsakoletno oziroma sprotno pridobivanje sredstev na razpisih in obenem delo s samo skupino ter organizacija in vodenje dejavnosti znotraj institucije ter navzven. Predlog za rešitev tega problema je projektno vodenje (dodatno izobraževanje za mentorje).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. **Metoda dela** je odlična in kaže rezultate - vpisani učenci so dokaj redno prihajali (obisk je 86%) na srečanja skupine, na skupne delavnice, na oba vikenda samostojnosti, individualne obiske, medgeneracijska srečanja, promocijske dejavnosti in ob koncu šolskega leta - na srečanje s predsednikom, dr. Türkom. Izpisala sta se dva učenca in ena učenka.

2. Učenke prostovoljke, ki so končale OŠ šolanje, so v začetku šolskega leta **ustanovile** svojo srednješolsko skupino. Uspešno sta jo vodila starejša srednješolca - prostovoljka in prostovoljec, ki sta v starejši skupini že pet let.

3. **Rezultati anket** kažejo, da so se naša pričakovanja in zadani cilji uresničili.

4. Fotografije in poročila o naših delavnicah in vikendih samostojnosti ter drugih dejavnostih: <http://www.os-stranje.si/index.asp?meni=projekti&show=projekti/pro-poptv&mr=rpro0910>

5. Objavljeni **članki**:

- revija Didakta: Prostovoljno in ustvarjalno delo mladih - model VIZ, str. 28-31, feb. 2010, št. 133, letnik XX
- v Kamniškem občanu:
Prostovoljci iz OŠ Stranje prejeli nagrado za najprostovoljski projekt 2009.

6. **Spletne** objave:

- Božično novoletni obiski mladih prostovoljcev iz Stranj:
http://www.os-stranje.si/index.asp?meni=projekti&show=projekti/sadezi_druzbe_bozicni_obiski&mr=r_sadezi
- Medgeneracijska srečanja -Sadeži družbe - v OŠ Stranje 2009/10:
http://www.os-stranje.si/index.asp?meni=projekti&show=projekti/sadezi_druzbe_april_2010&mr=rsadezi
- Ob dnevu invalidov in dnevu prostovoljstva stranjski prostovoljci v CIRIUS Kamnik in na Radiu Slovenija.
<http://www.brane-golubovic.com/obiski-dogodki-novice-./prstovoljci-iz-strani.html>
- Obisk na **Radiu Slovenija 1. program**, kjer smo nastopili v oddaji Program za mlade, s temo mednarodni dan prostovoljstva:
<http://tvslo.si/predvajaj/program-za-mlade/ava2.52470375/>

- Mladi prostovoljci iz OŠ Stranje gostje na **POP TV v oddaji Preverjeno** - v prispevku Časovna banka (12. 01. 2010):
<http://poptv.si/multimedia/preverjeno-casovna-banka.html>
 - Kamniški prostovoljci obiskali starejše občane:
<http://www.kamnican.si/kamniki-prostovoljci-obiskali-stareje-obcane.html?pic=10529>
 - Prostovoljstvo plemeniti družbo - tudi v Kamniku: <http://www.kamnican.si/562.html>
 - **Fotografska razstava:** Triglavski narodni park in mladost - mladi prostovoljci iz Stranj in mladi s posebnimi potrebami CIRIUS Kamnik:
<http://www.tnp.si/prireditve/termin/845/>
 - Poletna šola prostovoljstva v Srbiji,
<http://tvojemesto.si/2009/08/19/poletna-sola-prostovoljstva-v-srbiji/>
 - Odprto učenje - učilnica brez katedra:
http://www.os-stranje.si/index.asp?meni=projekti&show=projekti/odprto_ucenje&mr=rodprto
 - Skupina prostovoljcev - osnovnošolcev iz Stranj -
<http://studentka.wordpress.com/category/mladi-prostovoljci-skupina-osnovnosolcev/>
 - **Vikend samostojnosti** - prostovoljno in ustvarjalno delo mladih
<http://www.prostovoljstvo.org/index.php?id=242&lang=sl> in <http://www.os-stranje.si/index.asp?meni=projekti&show=projekti/pro-cirius-vikend-samostojnosti&mr=rpro0910>
 - **Zaključek** dve leti trajajočega inovativnega projekta OŠ Stranje »Prostovoljno in ustvarjalno delo mladih - model vzgoje in izobraževanja«:
<http://www.kamnican.si/16786.html>
 - Razglašeni najboljši prostovoljci in **najprostovoljski projekt 2009:**
<http://www.prostovoljstvo.org/index.php?id=298&lang=sl> in <http://www.mss.si/sl/novice/15/1/razglaseni-najboljsi-prostovoljci-in-projekti-za-leto-2009>
 - Vabilo na otvoritev skupne fotografske razstave mladih prostovoljcev iz Stranj in mladih s posebnimi potrebami iz CIRIUS Kamnik:
http://www.kamnican.si/assets/files/predstavljamo%20vam/2010_08_18_vabilo.pdf
 - Sprejem mladih prostovoljcev iz Stranj pri predsedniku Türku:
<http://www.up-rs.si/up-rs/uprs.nsf/dokumentiweb/7403C5D576957518C125773E00426E63?OpenDocument>
in
<http://tvojemesto.si/2009/07/06/sprejem-prostovoljcev-iz-stranj-pri-predsedniku/> in
<http://www.brane-golubovic.com/obiski-dogodki-novice-./naj-prostovoljski-projekt-v-sloveniji-je-pripravila-osst.html> in
<http://www.siol.net/slovenija/aktualno/2010/06/podelili-so-nagrade-najboljsim-prostovoljcem-in-projektom.aspx> in
<http://www.kamniske-novice.si/si/604/novice---aktualno/kamnik.html?o=c096928b757f8684cce89696d0d2b9a5b690a3ab98bec6a58890e06b798755556a6684ab645297a57c6b7853556a67> in
 - Mladi za ostarele in osamljene - Dnevnik:
http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/1042327294
7. **Predstavitev dela** in zaključno medgeneracijsko srečanje ter zaključek inovativnega projekta v Domu starejših občanov Kamnik, junij 2010
8. Udeležba in predstavitev dela na **Festivalu prostovoljstva v Ljubljani**, junij 2010

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Populacijo je sestavljala zaprta in stalna skupina mladih, ki so se prostovoljno odločili sodelovati v projektu. Sodelovalo je 70 mladostnikov in mladostnic, starih od štirinajst do sedemnajst let. 45 mladostnikov in mladostnic iz Stranj in 25 mladostnikov in mladostnic iz ZUIM-a.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vodena anketa, sociogram, usmerjeni pogovori z uporabniki, opazovalni zapisi mentoric, dnevniki mladostnikov vključenih v skupino.

Neodvisne spremenljivke: spol, starost.

Odvisne spremenljivke: ocena kvalitete preživljanja prostega časa, ocena vpliva na dejavnosti, ocena možnosti sklepanja novih prijateljstev, prepoznane vrednote, število novih prijateljev v skupini, odločitev o nadaljnjem sodelovanju, način druženja.

Metode obdelave podatkov

Kvantitativna in kvalitativna metoda.

Prikaz rezultatov

V ustvarjalnih delavnicah je sodelovalo več žensk kot moških. Mladi so za sodelovanje v projektu odločili na osnovi predstavljenega programa, uvida možnosti uresničevanja svojih želja in potreb, kakor tudi vpliva mentorice. Obstaja razlika v začetni (december 2009) in končni oceni pričakovanih mladostnikov (junij 2010) in sicer pri vseh treh ocenah: glede vpliva, števila prijateljev in kvalitete preživljanja prostega časa.

Prvi sociogram (januar 2010) kaže, da so si mladi za par izbirali poznanega mladostnika oziroma mladostnico v okviru svoje skupine. Drugi sociogram (marec 2010) kaže večje spremembe v povezovanju mladih izven svoje skupine. Tretji sociogram (maj 2010) je pokazal ustaljenost povezav. V večini primerov so se mladostniki izbrali obojestransko. Na odločitev mladih po nadaljevanju sodelovanja v projektu vpliva število pridobljenih prijateljev. Zapisi v dnevnikih prostovoljcev so bili obdelani na kvalitativni način in je za to poročilo prikaz preobširen.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V večini mladi menijo, da so ustvarjalne delavnice ustrezna oblika dela z mladimi, preko aktivnosti omogočajo alternativno preživljanje prostega časa, prispevajo k inovativnemu izobraževanju, omogočajo pridobivanje izkušenj prostovoljnega socialnega dela, razvijanje osebnostnih potencialov in pridobivanje življenjskih izkušenj, znanj, spoznanj.

Z metodo dela je smiselno nadaljevati zaradi pripravljenosti mladih in izražene želje po nadaljevanju, kakor tudi zaradi pozitivnih rezultatov evalvacije.

Mladim članstvo v skupini izboljša samopodobo, zveča samozavest in omogoča lažjo vključitev v družbo na participatorni in demokratični način, s tem pa tudi zviša socialni kapital družbe.

Suportivna mreža vseh generacij, predvsem marginaliziranih skupin družbe, deluje v vseh smereh. Stabilnost temelji na vsesmernih soočanjih s tveganji in možnostmi za kvalitetne izbire in odločitve. Ob pozitivnih izkušnjah mladih (uspešnost v izobraževalnem sistemu in zasebnem življenju) zmanjšuje ali celo odpravlja regresivne oblike vedenja in občutke nemoči. To potrjuje, da se altruizem lahko udejanja ne le zaradi 'egoističnih' oziroma individualističnih

teženj in namenov, temveč tudi zaradi večanja človeškega kapitala v družbi nasploh. Poudarek vidim v kvaliteti in intenziteti medsebojnih odnosov, na kultiviranju teh odnosov, na možnost participacije v svojem življenjskem okolju in ne nazadnje tudi na ustvarjalnosti, za katero se ravno na ta način ustvarjajo pogoji.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Oblikovana Skupina mladih prostovoljcev je dejavna v skrbi zase in za druge. Okolje in sodelujoči so bolj ozaveščeni, za doseganje postavljenih globalnih ciljev je potrebno vsebine dela z opisano metodo izvajati dalj časa. Kvaliteta življenja mladostnikov (in ostarelih), sodelujočih v projektu se je izboljšala. Socialni in kulturni kapital družbe v lokalnem okolju se je povečal.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je metoda dela z mladimi - preko različnih teoretičnih konceptov dela je zaživela skupina mladih prostovoljcev, ki do skupine čuti čustveno pripadnost, so motivirani za delo znotraj skupine in za delo navzven.

Metoda »ozimek« ponazarja ključno kompetenco za preboj mladih na polje ustvarjalne samostojnosti. Opišemo jo kot odprtost za inovativno mladostniško in medgeneracijsko edukacijo (celostna vzgoja) s komunikacijo, ki omogoča kvaliteten stik, aktivnost in izbiro med sodelujočimi.

Povzamemo jo lahko tudi s sedmimi točkami:

1. pridi v skupino,
2. učimo se poslušati,
3. spoštujmo prisotnost drugačnih,
4. postanimo odgovorni prijatelji,
5. spoznajmo prostovoljno delo,
6. pomagajmo,
7. učimo se z drugimi.

To ni recept, ki velja za vsakogar; je soustvarjanje trenutkov, ki nastanejo v enkratnem dogajanju med nosilcema/nosilci komunikacije. Spoznano in ustvarjeno po prvem stiku med posamezniki se nadgrajuje in nadaljuje v ožjo in nato v širšo družbo. Mentor mora imeti strokovna znanja na področjih komunikacije, vodenja skupine in socialno občutljivost.

Možnosti uvajanja v druga področja

Metoda je uporabna na vseh področjih dela, ustvarjanja, zabave...

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ker delujemo kot skupina, delovni tim, se lotimo vsega, kar nam življenje prinese na pot. Predvsem smo močni na področju izobraževanja socialnih veščin, mediacije, vključevanja oseb s posebnimi potrebami, duševnega zdravja. Drugim lahko ponudimo primer naše dobre prakse (od načrta do izvedbe), ogled konkretnega dela skupine, izobraževanje za mentorje podobnih skupin kot je naša, sprejmemo pa tudi dijake ali študente, ki opravljajo izbirne predmete na področju prostovoljnega dela.

Literatura

Glasser, dr. W.(2001): *Vsak učenec je lahko uspešen*. Radovljica: Mca

Grilj, Alenka et al. (2006): *Prostovoljno delo mladih na področju sociale in kulture. Zaključno poročilo podprojekta.* V Spodbujanje prostovoljnega dela z mladimi. Projekt ciljnega raziskovalnega programa 2004. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Dragoš, Srečo et al. (2005). *Krepitev moči.* Ljubljana, Fakulteta za socialno delo.

Juhant, Janez. 2003. *Človek v iskanju svoje podobe: filozofska antropologija.* Ljubljana: Študentska založba. Zbirka Claritas.

Južnič, Stane.1993. *Identiteta.* Ljubljana: FDV.
= 1987. *Antropologija. Visokošolski učbenik.* Ljubljana: DZS.

Leskovšek, Breda, Ozimek, Martina (2007): *Ustvarjalni pristopi pri prostovoljnem delu mladih.* Diplomaska naloga. Ljubljana: FSD

Lindahl, K. (2008): *Sveta umetnost poslušanja - 40 razmislekov o tem, kako negovati to duhovno vajo.* Ljubljana: Govinda.

Makarovič, Jan (2003): *Antropologija ustvarjalnosti: biologija, psihologija, družba.* Ljubljana: Nova revija. Zbirka Paradigme.
= (1986): *Sla po neskončnosti. Človek kot ustvarjalec.* Maribor: Založba Obzorja.

Mikuš Kos, Anica.et al. (2002): *Prostovoljci in varovanje duševnega zdravja otrok. Zbornik prispevkov.* Ljubljana: Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, Kolaborativni center za duševno zdravje otrok in mladostnikov pri Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše.
= (1990): *Varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov.* Ljubljana: Kolaborativni center Svetovne zdravstvene organizacije za duševno zdravje otrok pri Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše, Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Milošević Arnold, Vida in Poštrak, Milko (2003): *Uvod v socialno delo.* Zbirka Scripta. Ljubljana: Študentska založba.

Musek, Jan in Pečjak, Vid (1997): *Psihologija. Učbenik* (1. izd, 2. ponatis). Ljubljana: Educy

Ozimek, Martina (2006): Refleksija lastne prakse. *Vzgoja in izobraževanje* 37, 3: 57-61

Ozimek, M. in Rener, R (in drugi)(2010): *Razvoj sistemov za reševanje potreb starejših v občini Kamnik.* Projekt Občine Kamnik. Kamnik: Občina Kamnik

Randall, Rosemary, Southgate, John, Tomlinson, Frances (1988): *Skupinska dinamika v skupnosti.* Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije, VŠSD.

Ramovš, Jože (2001): Prostovoljstvo pri delu z ljudmi in za ljudi. *Socialno delo* 40, 6: 313 – 322
= (1995): *Slovenska sociala med včeraj in jutri.* Ljubljana : Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.

Sevenhuijsen, S. in Švab, A. (ur) (2003): *Labirinti skrbi - pomen perspektive etike skrbi za socialno politiko.* Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.

Trstenjak, Anton (1976): *Problemi psihologije.* Ljubljana: Slovenska matica.

Ule, Marjana et al (2000), Socialna ranljivost mladih. Ljubljana: MŠŠ, Urad RS za mladino, Aristej.

Interentni viri:

Portal prostovoljstvo.org, Slovenska filantropija. 2005. *Deklaracija o prostovoljstvu*. Dostopno na medmrežju (10. avgust 2010):

<http://www.prostovoljstvo.org/index.php?id=10&lang=sl>

Komljanc, Natalija: AR - orodje za razvoj novosti, predstavitev, Zavod za šolstvo RS Dostopno na medmrežju (september 2009):

<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=46&pID=228&rID=1946> in

Ostala gradiva:

<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=46&pID=228>

Osnovna šola Benedikt
Šolska ulica 2
2234 Benedikt

TUDI MOJ GLAS ŠTEJE

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Renata Celcar, univ. dipl. socialna pedagoginja

Sodelavci: Petra Cafnik, prof. angleščine in slovenščine, Darja Čep, prof. angleščine in nemščine, Irena Kos, učiteljica športne vzgoje, Jelka Pulko, predmetni učitelj matematike in fizike, Marjana Zorko, prof. razrednega pouka, Mirjana Lebreht, prof. razrednega pouka, Timoteja Haložan, prof. razrednega pouka, Marija Farasin, predmetna učiteljica biologije in kemije, Romana Slana, predmetna učiteljica matematike in fizike, Mojca Ketiš, prof. pedagogike in angleščine, Viktorija Kukovec – Potrč, prof. razrednega pouka, Smiljan Bačani, prof. biologije in geografije, Helena Kotnik, prof. slovenščine in pedagogike

Konzulent: Đano Novak, OŠ Duplek

Povzetek:

Na šoli smo želeli učence spodbuditi k aktivnejšemu izražanju svojih mnenj in predlogov ter k sodelovanju pri delovanju šole. Želeli smo tudi ustvariti toplejše in spodbudnejše okolje za vzpostavljanje dobrih in iskrenih medsebojnih odnosov med učenci ter med učenci in delavci šole.

Da bi učencem omogočili novo možnost k izražanju mnenja glede dogajanja na šoli, smo uvedli šolsko vlado učencev, v katero smo vključili vse oddelke od 4. do 9. razreda. Učenci so izpostavili področja, na katera bi želeli imeti večji vpliv. Na podlagi njihovih želja smo ustanovili štiri ministrstva (za medsebojne odnose, pravosodje, splošne zadeve in promet). V vsakem ministrstvu so bili predstavniki vseh oddelkov, ki so prenašali predloge sošolcev na srečanja ministrstev ter jih nato tudi seznanjali z dogovori. V okviru ministrstev so učenci množično izvajali številne aktivnosti (tematski tedni, skrb za prometno varnosti, izbiranje prometnega znaka, šolske zastave in knjižnične izkaznice, sodelovanje pri oblikovanju vzgojnega načrta, kriterijev za naj učenca, pri oblikovanju jedilnika šolske prehrane, priprava šolske prireditve itd.). Celotno šolsko vlado pa je povezovala in koordinirala predsednica šolske vlade, ki so jo učenci izvolili na tajnih volitvah na podlagi programov, ki so jih kandidati pripravili. Ministri in predsednica vlade so se mesečno srečevali z vodstvom šole in ga seznanjali s predlogi, pohvalami in pripombami učencev, le-te pa so potem seznanili z dogovori, ki so jih sklenili z g. ravnateljem. Zaradi večjega sodelovanja se je na šoli okrepila dvosmerna komunikacija med zaposlenimi in učenci, kar je pripomoglo k bolj zaupnim odnosom in boljši komunikaciji. Tudi komunikacija med samimi učenci se je izboljšala, saj je projekt vključeval veliko skupinskega dela znotraj oddelkov, hkrati pa so se na srečanjih ministrstev in drugih skupinskih aktivnostih boljše spoznali in sodelovali tudi z drugimi učenci. Na podlagi raziskave smo ugotovili, da smo z uvedbo šolske vlade učencev dosegli, da imajo učenci več možnosti za izražanje svojega mnenja.

Abstract:

We wanted to encourage students to participate actively: to express their opinions and participate at school. We also wanted to create a warm and encouraging environment to have better and more honest interrelations between students and teachers.

To enable student`s participation we introduced school government where students from 4th to 9th grade could participate. The students have highlighted areas where they could have greater impact. So we created four ministries: of mutual relations, justice, general affairs and transport. In each ministry there were students from each class who have passed information from classroom to ministry and then back to the classroom. The ministries have been very active, they have carried out many mass actions, like thematic weeks, concern for traffic safety, selection of a road sign, school flag and library card, they participated in the development of an educational plan, criteria for the student of the year, in the preparation of the school menu and events at school, and many others. The students have also elected a president of school government who have coordinated all the work in the ministries. The president and the ministers had a meeting with the school principal every month. Then they have passed the information through ministries. Due to all this work, due to the participation we can say that the way communication between staff and students have strengthened and we have better and more trusted relationship. This project involved a lot of team work so the communication among students themselves have improved. Based on the survey we are happy to say that students have more opportunities to express their opinion which is due to the introduction of the school government.

Ključne besede: izražanje mnenja, šolska vlada učencev, komunikacija, medsebojni odnosi, šolska klima

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na šoli smo videli problem v izražanju mnenj učencev. Ugotavljali smo, da se učenci premalo poslužujejo možnosti izražanja svojih mnenj in dajanja pobud in predlogov glede šolske klime na razrednih urah ter v okviru šolske skupnosti ali otroškega parlamenta. Hkrati pa se pogosto pritožujejo na hodnikih in izražajo nezadovoljstvo glede področij, ki se tičejo dogajanja na šoli. Učenci tudi izražajo nezadovoljstvo nad komunikacijo med učenci in učitelji, predvsem pa med učenci samimi. Ob pogovoru s sodelavci smo ugotavljali, da mogoče tudi učitelji in vodstvo šole pokažemo premalo zanimanja za mnenja, predloge in pripombe učencev, hkrati pa pri vzgojno-izobraževalnem delu dajemo premajhen poudarek upoštevanju različnih mnenj in navajanju učencev na sprejemanje stvari, ki se jih ne da spremeniti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Anderson (1997, s. 16) navaja, da v dobri šoli ustvarjajo toplo in spodbudno okolje učitelji, ki gojijo z učenci iskrene in pozitivne medsebojne odnose ter jih usmerjajo k delu na neprisilen način. Glasser (1998) tudi poudarja pomen vodstvenih delavcev, ki delujejo brez prisile tako v odnosu z učitelji kot z učenci in skrbijo za vzpostavljanje in ohranjanje dobrih medsebojnih odnosov, ki temeljijo na zaupanju, komunikaciji in spoštovanju. Hkrati pa opozarja (prav tam, s. 24), da v šolah še vedno kraljuje vodenje s prisilo, ki se izraža predvsem v zahtevanju kazni.

Jones in Jones (1998, v: Pšunder, 2004, s. 116, 117) navajata, da pri izpostavljanju medosebnih odnosov v šoli redko izpostavljamo medosebne odnose med vrstniki in njihovem medsebojnem vplivu. Poudarja, da je medsebojni vpliv vrstnikov lahko pozitiven in kot takšen izredno pomemben, saj dobri odnosi z vrstniki pripomorejo k učenju reševanja konfliktov ter k učenju sodelovanja in vzajemnosti. Tudi Čačinovič Vogrinčičeva (2008) govori o soustvarjanju v šoli in o delovnih odnosih, kjer poudarja pomen sodelovanja med učitelji in učenci.

Piaget je ugotovil, da so otroci na drugi stopnji razvoja moralnosti sposobni prevzeti perspektivo drugega in se zavedajo, da poleg njihovega mnenja obstajajo tudi drugačna mnenja (v: Pšunder, 2004, s. 24). Raziskave so pokazale tudi, da obstaja pozitivna povezanost med sposobnostjo razumevanja perspektive drugega in sposobnostjo reševanja konfliktov (po Zupančič, 1997, v: Margan, 2000, s. 9). Marganova (2000, s. 9) tudi pravi, da

pedagoški proces veliko prispeva k razvijanju socialne percepcije, zato je pomembno spodbujanje alternativnega mišljenja in veščin utemeljevanja ter zagovarjanja. Učenci zmorejo iskati in razčleniti pozitivne in negativne posledice možnih rešitev predvsem konkretnih in za otroke pomembnih problemov.

Eden od ciljev izobraževanja je tudi vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in s tem razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi (v: Zakon o OŠ, 2006). Kot pravi Bregantova (2004, s. 9), se lahko dijaki nekaterih spretnosti, ki jim bodo pozneje v pomoč v poklicnem in zasebnem življenju, učijo ob aktivnejšem delu v razrednih in dijaških skupnostih. Te spretnosti so: prepoznavanje težav in sodelovanju z drugimi pri iskanju rešitev, zbiranje ustreznih informacij, sodelovanje v razpravah in pri sprejemanju odločitev, razvijanje čuta za prepoznavanje potreb drugih in vzpostavljanja dobrih odnosov z drugimi ter izvajanje in ovrednotenje nekega opravljenega dela ali projekta ter poročanje drugim o rezultatih. Omenjena avtorica se je omejila na dijake in na pomen sodelovanja, soodločanja in aktivne participacije dijakov pri šolskem delu, mi pa smo se odločili, da bomo podobne spretnosti poskušali razvijati pri naših učencih v osnovni šoli. Zato smo se odločili, da bomo razvili model šolske vlade učencev, pri čemer smo se zgledovali po modelu, ki sta ga razvili angleška šola Bradford Academy in malteška šola St. Albert the Great College, s katerima smo sodelovali v okviru projekta Comenius.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako doseči, da bodo imeli učenci na šoli več možnosti za izražanje mnenja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Kot sem že omenila, smo ugotavljali, da učenci na šoli premalo izražajo svoje mnenje, hkrati pa se pritožujejo, da na dogajanje na šoli nimajo vpliva. Zato smo se odločili, da bomo v okviru tega projekta učencem omogočili, da bodo imeli več možnosti izraziti svoje mnenje in pridobili možnost, da bodo lahko aktivno sodelovali na različnih področjih delovanja šole. S tem smo želeli tudi izboljšati socialno klimo na šoli in komunikacijo med učenci, učitelji in vodstvom šole ter stremeli tudi k sprejemanju drugačnih mnenj in vsega tistega, na kar posredno ali neposredno nimamo vpliva.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

PROBLEM/IZHODIŠČNA IDEJA/RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Člani projektne skupine menimo, da neposredno od učencev dobivamo premalo predlogov, pobud in povratnih informacij o zadovoljstvu na šoli. Zato smo si postavili sledeče raziskovalno vprašanje: Kako doseči, da bodo imeli učenci na šoli več možnosti za izražanje mnenja?

OPIS/RAZLAGA DEJSTEV

Z anketnim vprašalnikom, ki smo ga izvedli med vsemi učenci od 4. do 9. razreda, smo ugotovili, da 25% učencev meni, da na šoli nimajo dovolj možnosti za izražanje svojega mnenja. Kot razloge za to so navedli:

- da jih učitelji premalo upoštevajo ali jim sploh ne dajejo možnosti, da izrazijo svoje mnenje;
- da se ne upajo izpostaviti v razredu, ker so drugi sošolci bolj glasni, oni pa bolj bojzljivi in jih je sram ali strah.

Iz analize anketnih vprašalnikov smo ugotovili, da imajo učenci pripombe nad veliko stvarmi, vendar le-teh ne izrazijo (razen na anonimen način). Naštevali so veliko področij, kjer bi radi spremembe in kjer bi želeli imeti večji vpliv (npr. pri šolski prehrani, vožnji z avtobusi, dogajanju med odmori, pri prireditvah, obnašanju drugih učencev itd.). To si želi tudi tistih 75% anketiranih učencev, ki sicer menijo, da imajo dovolj možnosti za izražanje svojega mnenja.

Tudi učitelji na šoli opažajo, da se učenci velikokrat ne upajo izpostaviti, ko jih sprašujejo za mnenje, preko drugih učencev pa do njih pridejo informacije o tem, nad čim vse se učenci pritožujejo in kaj vse bi želeli, da bi na šoli bilo drugače.

NACRTOVANJE

S projektnim timom smo naredili načrt, da bomo na šoli kot novost uvedli šolsko vlado učencev, ki jo bo sestavljalo več ministrstev. Le-ta bodo zajela tista področja, za katere so učenci dejali, da bi kaj spremenili. Tako smo podali predlog za 4 ministrstva (za splošne zadeve, pravosodje, medsebojne odnose in promet), ki bodo pokrivala veliko področij šolske klime. Znotraj tima smo se tudi dogovorili, kdo bo mentor posameznih ministrstev. Celotno delo pa je ob pomoči vodje projekta usklajeval predsednik šolske vlade, ki so ga izvolili učenci. Znotraj teh ministrstev so lahko učenci svobodno razpravljali, podajali pripombe in predloge. V ta projekt smo zajeli vse učence od 4. do 9. razreda, saj je imel vsak oddelek predstavnika v vsakem ministrstvu. Ministri (vodje posameznih ministrstev, ki so jih tudi izbrali učenci) pa so se skupaj s predsednikom šolske vlade dobivali z vodstvom šole, posameznimi učitelji ter so bili na razpolago učencem na različne načine. Ob sodelovanju znotraj ministrstev, v katerih so se predvidoma srečevali vsaj enkrat mesečno, so se učenci šole med seboj spoznavali in krepili medsebojne odnose tudi z drugimi učenci šole, ne samo s sošolci.

Ta načrt smo predstavili tudi drugim učiteljem in delavcem šole, ki neposredno v projekt niso bili vključeni, ter seveda vsem učencem. Ideja se je zdela vsem zanimiva, zato smo se lotili dela.

UVAJANJE AKCIJE

MESEC	IZVEDENE DEJAVNOSTI
September 2008	Izvedba ankete med učenci, analiza dejanskega stanja, načrtovanje v projektnem timu, predstavitev ideje šolske vlade med učenci
Oktober 2008	Izvedba volitev za predsednika šolske vlade, razglasitev, udeležba na seminarju o akcijskem raziskovanju na ZRSS in predstavitev članom tima.
November 2008	Ustanovitev ministrstev, oblikovanje programov dela po ministrstvih.
Januar 2009	Oblikovanje kriterij za spremljanje učinkov.
December 2008	Srečanje projektnega tima s konzulentom.
December 2008-maj 2009	Sestajanje ministrstev (ob pomoči učiteljev mentorjev), ministrov s predsednico šolske vlade (skupaj z vodjo projekta) – sestajanje z g. ravnateljem; po ministrstvih začinjajo izvajati aktivnosti in program, ki so si ga zastavili. Spremljanje kriterijev v kontrolni skupini med 6-šolci. Sodelovanje učencev pri pripravi vzgojnega načrta.
Maj 2009	Ob pomoči donatorjev smo vse predstavnike šolske vlade (45 otrok) odpeljali na ogled slovenskega Parlamenta v Ljubljano, kjer so se seznanili z delom v njem. Analiza kriterijev, spremljanje učinkov, ki nam pokažejo manjši napredek pri učencih.
Junij, julij 2009	Evalvacija dela, priprava poročila za ZRSS, načrtovanje dela za naslednje šolsko leto.

September 2009	Izvedba volitev, nadaljevanje dela po ministrstvih.
Oktober-december 2009	Nadaljevanje dela po ministrstvih s poudarkom na tem, da se učenci dobivajo brez mentorjev (izvajanje tematskih tednov, izbiranje učencev meseca, predlogi in natečaji za prometni znak, spremljanje varnih poti v šolo in domov, klopca prijateljstva, sodelovanje pri prireditvi ob Dnevu šole). Učenci so v okviru projekta Comenius 28. 10. 2009 na mednarodnem srečanju v Alytusu v Litvi predstavili delovanje naše šolske vlade šolam iz Cipra, Italije, Kanarskih otokov, Latvije, Litve, Madžarske, Malte, Norveške, Poljske in Velike Britanije. Sestajanje z vodstvom šole – podajanje predlogov, pobud – ter posredovanje povratnih informacij vsem učencem na sestankih ali preko šolskega radia. Spremljanje napredka.
Januar 2010	Izvedba anketnega vprašalnika med učenci in analiza, načrtovanje za vnaprej.
Februar – junij 2010	Delovanje šolske vlade se nadaljuje in njen vpliv na šoli še povečuje – učenci sami pripravijo zaključno prireditev, izdelovanje kriterijev za naj učenca...
Junij 2010	Evalvacija dela z učenci po ministrstvih in skupno načrtovanje nadaljevanja delovanja šolske vlade med učenci v naslednjem šolskem letu.

V vsem tem času smo imeli 15 sestankov članov projektnega tima.

SPREMLJANJE UČINKOV

- Metode (kako?)

Uporabljali smo posredne metode (opazovanje otrok na šoli - pri pouku, na hodnikih) in neposredne (neposreden pogovor s posameznimi učenci, debate na ministrstvih, pogovor s predstavniki ministrstev, oddelkov ter pregled spremljanih kriterijev in izvedenih anketnih vprašalnikov).

- Tehnike (s čim?)

Izvedli smo dva anketna vprašalnika med vsemi učenci od 4. do 9. razreda, s katerima smo spremljali spremembo začetnega stanja v želeno. Prav tako smo izdelali kriterije za doseganje zastavljenih ciljev, ki smo jih zaradi velikega vzorca vključenih učencev uporabljali pri spremljavi dveh oddelkov. Veliko smo se posluževali tudi diskusij z učenci v skupini in intervjujev s posameznimi učenci ter samopresoje. V veliko pomoč pa so nam bila tudi opažanja drugih sodelavcev, ki v projektu niso neposredno sodelovali.

RAZLAGA UČINKOV

Ugotovili smo, da se je klima na šoli izboljšala, medsebojni odnosi med samimi učenci na šoli ter odnosi med učenci, učitelji in vodstvom šole se krepijo, saj temeljijo na večjem sodelovanju. Učencem smo omogočili nov način izražanja mnenja, ki se ga tudi vedno bolj poslužujejo. Tudi v rezultatih se je pokazal napredek.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem, s katerim smo se ukvarjali, je bil, kako učence spodbuditi k temu, da bodo bolj aktivno izražali svoje mnenje, začutili lasten vpliv pri delu na šoli in hkrati sprejemali tisto, na kar ne morejo vplivati. Z uvajanjem novosti smo ta problem rešili, saj smo jim ponudili veliko možnosti za to. Seveda pa je tudi od učencev odvisno, v kolikšni meri se bodo ponujene novosti posluževali.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

ZASTAVLJENI CILJ	KAZALCI, KI KAŽEJO DOSEGANJE CILJA	NAPREDEK
Večina učencev si bo upala izraziti	- Obiskovanje predsednice šolske vlade na govornih urah in izražanje svojega mnenja pri njej.	DA

resnično mnenje, in to na kulturnen način in podkrepljeno z argumenti.	<ul style="list-style-type: none"> - Dvigovanje rok in izražanje svojega mnenja v oddelkih. - Poročanje pri skupinskem delu. - Podajanje predlogov in pripomb. - Aktivno sodelovanje pri posameznih aktivnostih po ministrstvih. - Predstavniki ministrstev spodbujajo sošolce k vljudnemu izražanju mnenja in k podajanju predlogov. 	<p>DA DA DA DA</p> <p>DA</p>
Učenci se učijo poslušati druge, upoštevati njihova mnenja in sprejemati argumente proti njihovem lastnemu mnenju.	<ul style="list-style-type: none"> - Sprejemanje stvari, ki se jih na šoli ne da spremeniti. - Sprejemanje mnenja drugega brez kritiziranja. - Dajanje predlogov, posvetovanje z ravnateljem in seznanjanje z rezultati in argumenti ostale učence. - Poslušanje drugega in ponovitev tega, kar je povedal. 	<p>DA DA DA</p> <p>DA_(odvisno od posameznikov)</p>
Učenci se bodo počutili pomembne in varne, saj bodo vedeli, da za izraženo mnenje ne bodo kaznovani. S tem, ko bodo na šoli sprejemali bolj aktivno vlogo, bodo razvijali boljši odnos do šolskega dela.	<ul style="list-style-type: none"> - Obiskovanje predsednice vlade in izražanje svojega mnenja preko ministrstev. - Učitelji in vodstvo šole prisluhne učencem in pozitivno sprejema njihove predloge in mnenja. - Učenci se v čim večjem številu vključujejo v posamezne aktivnosti vlade. - Reflektiranje odnosa do šolskega dela. 	<p>DA</p> <p>DA</p> <p>DA</p> <p>DA</p>
Spodbujanje boljše komunikacije in medsebojnega sodelovanja med učenci, učitelji in vodstvom šole.	<ul style="list-style-type: none"> - Predstavniki ministrstev spodbujajo svoje sošolce k vljudnemu izražanju svojih mnenja in k dajanju predlogov. - Predstavniki ministrstev prenašajo mnenje in predloge sošolcev na posamezna ministrstva in predsedniku/predsednici šolske vlade. - Ministri in predsednik/predsednica vlade se mesečno srečujejo z g. ravnateljem, posredujejo informacije in nato o dogovorih seznanijo vse učence. - Učenci in učitelji sodelujejo pri posameznih aktivnostih ministrstev. 	<p>DA</p> <p>DA</p> <p>DA</p> <p>DA</p>
Spodbujanje učiteljev k temu, da bodo učencem bolj prisluhnili, si zanje vzeli čas, poslušali njihovo mnenje in ga upoštevali.	<ul style="list-style-type: none"> - Učitelji prisluhnejo učencem in ne reagirajo takoj negativno na njihove predloge ali mnenja. - Učitelji so pripravljene sprejeti mnenje drugih, tudi učencev. - Seznanjanje z delom vlade ter s predlogi učencev vseh učiteljev – na konferencah, tedenskih sestankih, ob pogovorih v zbornici. 	<p>DA</p> <p>DA DA</p>

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu so sodelovali vsi učenci 2. in 3. triade (156 učencev), neposredno v ministrstvih pa 45 učencev, ki so potem prenašali informacije oddelkom. V projektu so poleg 14 članov tima posredno sodelovali tudi vsi učitelji, ki poučujejo na 2. in 3. triadi ter kuharice in hišnika ter seveda g. ravnatelj, ki je bil vedno zelo zavzet za pogovor z učenci v okviru tega projekta. Pri določenih aktivnostih šolske vlade so sodelovali tudi učenci in učiteljice 1. triade (tematski tedni, vozači...).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali preko anketnih vprašalnikov, ček-list za spremljanje kriterijev, preko pogovora z učenci in učitelji ter preko opazovanja vedenja otrok.

Metode obdelave podatkov

Ugotovitve smo sproti analizirali, se o rezultatih pogovarjali, reflektirali delo ter ga sproti nadgrajevali glede na trenutno stanje v primerjavi s tem, kar bi radi dosegli.

Prikaz rezultatov

Na vprašanje: »Ali meniš, da imaš na šoli dovolj možnosti, da izraziš svoje mnenje?« je v anketnem vprašalniku, ki smo ga izvedli septembra 2008, 25% od skupaj 160 učencev odgovorilo, da nimajo. Razloge in njihove predloge sem navedla že pri opisu 2. faze izpeljave projekta.

Januarja 2010 smo med učence razdelili anketni vprašalnik, na katerem se je vprašanje iz prvega vprašalnika ponovilo. V anketi je sodelovalo 156 učencev. Sedaj je 17% učencev odgovorilo, da nimajo dovolj možnosti, 83% pa, da imajo. V okviru projekta smo tako ta odstotek dvignili za 8%, s čimer smo zadovoljni.

Ostale rezultate bom predstavila pri ugotovitvah in spoznanjih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Ob aktivnem delu v okviru projekta se je pokazal napredek pri tem, da sedaj za 8% več otrok meni, da imajo na šoli dovolj možnosti za izražanje svojega mnenja.
- Od vključenih 156 učencev jih 70% pripisuje večji vpliv na delovanje šole prav uvedbi šolske vlade učencev. Kot razloge za to so navedli, da lahko svoje mnenje posreduje predsednici šolske vlade ali ministrom oz. zadeve obravnavajo na ministrstvih. Predsednica in ministri pa nato stvari posredujejo naprej. Učenci na šoli občutijo spremembe zaradi tega dogajanja.
- V projekt vključeni učenci so našeli naslednja področja, na katera lahko najbolj vplivajo: šolska prehrana, avtobusni prevozi, športno dogajanje, izbiranje šolske zastave, dogajanje med odmori, reševanje problemov, počutje na šoli in še kaj.
- Učenci, ki so neposredno vključeni v šolsko vlado učencev, čutijo večji vpliv vlade kot tisti, ki so posredno vključeni in jim o delu na ministrstvih poročajo predstavniki. Zato učence spodbujamo k temu, da bi se predstavniki oddelkov vsako leto zamenjali in bodo tako imeli vsi možnosti neposredno izkusiti delo v ministrstvih, hkrati pa razvijali samozavest in odgovornost ob skrbi za cel razred. Da bi v šolsko vlado čim bolj aktivno vključili vse učence, v okviru ministrstev tudi izvajamo aktivnosti, kjer sodelujejo vsi učenci (npr. priprava in izvedba tematski tednov – pri tem so se vključili celo učenci 1., 2. in 3. razredov, natečaji in izbira prometnega znaka ter šolske zastave, sodelovanje pri pripravi vzgojnega načrta in oblikovanje kriterijev za naj učenca, sodelovanje pri pripravi jedilnika šolske prehrane).
- Učenci na šoli so se med izvajanjem projekta boljše spoznali tudi po vertikali (sodelovanje mlajših in starejših učencev) ter skupaj pripravljali različne aktivnosti. Prav tako pa so po oddelkih pripravljali stvari, ki so jih potem posredovali na ministrstvih ali predstavili vsem učencem. S tem smo povečali komunikacijo med učenci ter njihove medsebojne odnose. Spletlo se je tudi veliko novih prijateljskih vezi. V okviru vsega tega delovanja je bilo tudi več sodelovanja in komunikacije z učitelji in vodstvom šole, kar je pripomoglo k bolj odprtim in sproščenim odnosom, ki pa še vedno temeljijo na spoštovanju in upoštevanju avtoritete učiteljev.

- Ob vseh – v grobem – naštetih dosežkih smo tako prišli do bistvenega spoznanja, da smo z uvajanjem naše šolske vlade učencev dosegli, da imajo učenci več možnosti za izražanje svojega mnenja. Z vsemi aktivnostmi, ki smo jih uvajali v okviru projekta, smo izboljšali šolsko klimo, zato bomo s tem tudi nadaljevali. Nadaljevali pa bomo tudi s svojo ustvarjalnostjo in inovativnostjo in skupaj z učenci reflektirali učinkovitost posameznih dejavnosti in skupaj iskali ideje ter uvajale nove dejavnosti. S tem bomo še naprej razvijali medsebojne odnose, izboljševali komunikacijo, se učili upoštevali drug drugega in razlike med nami – skratka naš projekt nismo samo uvedli, ampak ga bomo v naslednjih šolskih letih na naši šoli živeli in dihali skupaj z njim. Da smo to dosegli, je za vse nas, ki smo v projektu sodelovali, tudi velik napredek k našemu osebnostrnemu razvoju.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Kot sem omenila že pri spoznanjih, je izvajanje projekta pozitivno vplivalo na medosebne odnose (med vsemi sodelujočimi in tudi tistimi, ki so bili v projekt vključeni samo posredno), na našo osebno rast in na izboljšanje šolske klime, za katero bomo skrbeli tudi v prihodnje. Z delovanjem našega projekta so bili na roditeljskem sestankom seznanjeni tudi starši. Učenci s svojim vplivom in aktivnostmi v okviru projekta povečujejo tudi svoj vpliv v širšem lokalnem okolju (sodelujejo z županom občine in ob različnih prireditvah).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Ob zelo aktivnem delu mnogih ljudi smo oblikovali šolsko vlado učencev, ki deluje v okviru štirih ministrstev, ki zajemajo naslednja področja: pravosodje, splošne zadeve, medsebojne odnose in promet. Vsako ministrstvo sestavljajo predstavniki vsakega oddelka od 4. do 9. razreda, ki na srečanja prinašajo predloge in pripombe celega oddelka. Na srečanjih skupaj načrtujejo, kaj bodo počeli, pripravljajo in izvajajo aktivnosti ter vrednotijo svoje delo. Ministri in predsednica šolske vlade, ki celotno delo usklajuje in občasno skliče tudi zasedanje celotne šolske vlade, se mesečno vsaj enkrat dobijo z g. ravnateljem in mu predstavijo delo vlade in prenašajo predloge, pripombe in pohvale učencev. Z g. ravnateljem o njih debatirajo in se pogovorijo o možnostih sprememb ali o argumentih proti spremembam. Nato pa ministri ali predsednica po šolskem radiu ali na sestankih šolske vlade povratne informacije s sestankov z g. ravnateljem prenesejo ostalim učencem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Našo novost bi lahko uporabile tudi druge osnovne šole in srednje šole. Lahko bi uporabile naš model ali pa bi razvili podoben model in imeli ministrstva, ki bi upoštevala potrebe in želje njihovih učencev oz. dijakov.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Temu projektu smo namenili veliko časa in vanj vložili veliko truda. Pri izvajanju šolske vlade učencev se tako čutimo močne in bi naš sistem, ki smo ga uvedli, lahko podrobneje predstavili tudi drugim šolam po Sloveniji in v tujini (delovanje naše šolske vlade smo predstavili že tudi na mednarodnem srečanju šol v okviru Comeniusa v Alytusu v Litvi, oktobra 2009).

Literatura

Anderson, J. 50 korakov od teorije do prakse dobre šole: priročnik za uporabo kontrolne teorije v razredu. Radovljica, Regionalni izobraževalni center, 1997.

Bakyayita, J. Postavi se za svoje pravice. Murska Sobota: Pomurska založba, 1999.

Bregant, A. Demokracija v šoli – začne se z menoj!: Priročnik za uspešno delo šolske dijaške skupnosti. Maribor: EIP Slovenija – Šola za mir, 2004.

Čačinovič Vogrinčič, G. Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor. 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2008.

Glasser, W. Dobra šola: Vodenje učencev brez prisile. 1. ponatis. Radovljica: Regionalni izobraževalni center, 1998.

Komljanc, N. Spletni zvezek akcijskega raziskovanja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2008.

Komljanc, N. AR – orodje za razvoj novosti. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2007/2008.

Margan, U. in drugi. Moje pravice – tvoje pravice – najine pravice: tematski priročnik za učitelje. 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2000.

Novak, Đ. Kaj je akcijsko raziskovanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2008.

Pšunder, M. Disciplina v sodobni šoli. 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2004.

Strojin, M.; Mikuš Kos, A. in dr. Vsak otrok hodi v šolo. Murska Sobota: Pomurska založba, 1991.

Ustava Republike Slovenije. Uradni list Republike Slovenije 33 (1991)

Zakon o osnovni šoli. Uradni list Republike Slovenije 81 (2006)
http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis_ZAKO448.html

Elektronski viri:

<http://www.bradfordacademy.co.uk>

<http://www.stalbert.edu.mt/>

OŠ Borisa Kidriča Maribor
Žolgarjeva 4
2000 Maribor

ODPIRAJMO VRATA IN OKNA UČNIM SPRETNOSTIM IN TALENTOM

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Ana Klemenčič, svetovalka

Sodelavci: Ida Žužek, svetovalka, Jožica Šošter, mentorica, Silva Vivod, svetovalka, Metka Čepe, svetovalka, Karmen Kresnik, svetovalka, Mihaela Robič Ritonja, mentorica, Irena Kamplet, mentorica, Milan Jalen, svetovalec

Konzulent: mag. Tanja Bezič, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Projektna skupina se je ukvarjala z oblikovanjem kreativnega in spodbudnega učnega okolja za nadarjene učence v okviru slovenskega koncepta. Njihovo delo se je naslonilo na Glasserjevo teorijo izbire. Učencem je omogočila, da so svojo ustvarjalnost pokazali ob zadovoljevanju svoje splošne človeške potrebo po zabavi; in sicer z razvijanjem humorja pri pouku slovenščine in v dejavnostih ob pouku. Rezultat dela so oblikovani primeri za posamezne akcije – humorne ure in dneve (uvajanje odlične prakse), katere so razvili po načelih medsebojnega sodelovanja učencev in učiteljev šole, ob upoštevanju interesov učencev, vzpodbujanju k dajanju predlogov, sprejemanju različnih idej, odprte komunikacije, sproščenih odnosov in sprejemanju drugačnih pogledov na učenje in poučevanje.

Njihov IP dokazuje, da obstaja igriv odnos do učenja, da se humor dá razvijati v odmorih in pri pouku SLJ, s čimer lahko učenci zadovoljujejo občečloveško potrebo po zabavi, pri tem pa so prav oni tisti, ki lahko povsem avtonomno sooblikujejo posamezne akcije in suvereno razpravljajo tudi o teoretičnih izhodiščih lastnega (akcijskega) dela, kar omogoča razvoj njihovega talenta (močnih področij).

Z učenjem veščin sodelovanja je projektna skupina vzgajala mlade osnovnošolce v odgovorne bodoče intelektualce, ki so lahko po tej poti spoznavali, kako sta raziskovanje in učenje neločljivo povezana s sodelovanjem in refleksijo, kar omogoča idealno situacijo za ustvarjanje.

Abstract:

The Project Team dealt with the development of a creative and stimulating learning environment for gifted students within the Slovenian Concept. Their work has relied on Glasser's Choice Theory which enabled pupils to show their creativity by satisfying their general human need for entertainment through the development of humour whilst participating in Slovenian classes. The work results in examples of individual actions, such as humorous lessons and days (the introduction of excellent practice), which were developed by the principles of the cooperation between pupils and teachers, taking into account the interests of the pupils, encouraging their ideas, acceptance of different ideas, open communication, relaxed relations and adopting different views on learning and teaching.

Their IP demonstrates that there is a playful attitude to learning, and that the humour can be developed during the breaks as well as in the Slovenian classroom. In this way the students can gratify their general human need for entertainment. They can also autonomously form

individual actions and independently discuss theoretical starting points of their own (action) work, which allows the development of their talents (strengths).

By learning the skills of cooperation, the Project Team taught young primary school children to become responsible future intellectuals, who can this way get to know how researching and learning are inextricably linked with the participation and reflection, which allows an ideal creative environment.

Ključne besede: nadarjeni učenci, razvijanje humorja, raziskovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Primeri dobre prakse pri delu z nadarjenimi učenci so bili razviti že v okviru predhodnega inovacijskega projekta. Najti je bilo potrebno rešitve, kako le-to prakso še širiti.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Počutje učencev ni odvisno od zunanjih dejavnikov, ampak od zaupanja vase in od (visokih) pričakovanj posameznega učenca. Ob osredotočanju na čustveno in fiziološko komponento celostnega vedenja se aktivnostna komponenta celostnega vedenja aktivira, pojavlja pa se tudi sprememba v razmišljanju, v pogledu na doživeto, zato se problemi jemljejo kot izziv in tako rešujejo. Medsebojni odnosi zagotavljajo zadovoljevanje psiholoških potreb, le-te pa so po Glasserjevi teoriji izbire temeljne potrebe vsakega človeka. Še več, so genetsko prirojene (hierarhično niso razporejene) in je njihovo tešenje (redno in v ravnovesju) nujno za doseganje osebnega zadovoljstva.

»Človek je notranje motiviran, da zadovoljuje svoje potrebe« (tako Glasser v svoji teoriji izbire). Vrednote ustvarjamo in ohranjamo oz. potrebe zadovoljujemo v odnosu do sočloveka, do bližnjih, ki so za nas pomembni in so v našem svetu kvalitet. Da bi potrebo po **zabavi**, moči, pripadnosti, svobodi, preživetju, uspešno rešili, moramo pri tem nujno omogočiti, da tudi drugi v naši bližini, lahko po svoje teši te iste potrebe; v šoli pa posledično učence lažje spodbudili k aktivnostim.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z učenjem, znajo povedati, da učenec doseže več v **sodelovanju** z učiteljem **in samostojnim raziskovanjem** (Jaušovec N. 1987, str. 142). Omenjeni avtor opozori tudi na »posledice« takega sodelovanja, ko si sposodi misel Vigotskega: »Kajti to, kar otrok zna narediti v sodelovanju, bo jutri znal narediti sam.« In nadaljuje, da je »najvažnejši element, ki omogoča razvijanje ustvarjalnosti ta, da učencu nudimo priložnost za reševanje problemov«. Kot aktivnemu tvorcu učenja mu omogočamo razvoj talenta (močnih področij).

Ko se v AR razpravlja o vrednotah, je nujno potrebno izpostaviti **odgovornost**. Z uvajanjem učencev v AR je mogoče vplivati na posameznika – učenca, da postane čim bolj aktiven in tako opozoriti na vpliv in pomen družbene odgovornosti odraslih/učiteljev do učenčeve ustvarjalnosti in njegove aktivne vloge v družbi.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Želeli smo oblikovati kreativno in spodbudno učno okolje za nadarjene učence v okviru slovenskega koncepta in se vprašali:

Kako spodbuditi uspešnost in ustvarjalnost nadarjenih učencev z razvijanjem humorja?

Cilji: Razvijati humor v rednem pouku in v dejavnostih ob pouku in tako zadovoljiti potrebo učencev po zabavi.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Vzrok za uvajanje spremembe je bila premajhna medsebojna povezanost učiteljev šole pri delu z nadarjenimi učenci in nezadostno upoštevanje njihovih močnih področij. Hkrati pa smo želeli oblikovati spodbudno učno okolje in raznolike situacije, ki bi pri nadarjenih spodbudile proces aktivnega reševanja problemov, eksperimentiranja, sodelovanja in komunikacije ter uvajanje v začetke AR.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pričeli smo z ugotavljanjem realnega stanja: s predraziskavo (pričakovanja in potrebe učencev, staršev in učiteljev glede dela z nadarjenimi učenci). Temu je sledilo: načrtovanje (kaj kdo), aktivnosti (akcije), opazovanje (odzivov), spremljanje dela (pogovori na šolski skupnosti in v projektne timu), reflektiranje in zbiranje podatkov po vsaki akciji (evalvacija).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

V akcijsko raziskovanje je bila vključena skupina **nadarjenih učencev** višje stopnje, ki je sodelovala s šolsko skupnostjo in se na tak način povezala z učenci in učitelji šole. Oblikovali smo kvalitativna merila za ustvarjanje humornih idej/rešitev. Ključne zadeve so povezovale tri devetošolke, ki so delovale kot ubrana ekipa.

Humor smo razvijali po načelih medsebojnega sodelovanja učencev in učiteljev šole, ob upoštevanju interesov učencev, vzpodbujanju k dajanju predlogov, sprejemanju različnih idej, odprte komunikacije in sproščenih odnosov ter sprejemanju drugačnih pogledov na učenje in poučevanje.

Tako smo dosegli številne **manjše** cilje, kot so: razvijanje ustvarjalnosti, pozitivnega odnosa do pridobivanja novega znanja, aktivno predstavljanje idej, aktivno udeležbo v akcijah, razvijanje organizacijskih in komunikacijskih veščin, razvoj notranje motivacije, druženje,...pri čemer so bili učenci ves čas aktivni sooblikovalci procesa.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Dokazali smo, da obstaja igriv odnos do učenja, da se humor dá razvijati v odmorih in pri pouku SLJ, s čimer lahko učenci zadovoljujejo občečloveško potrebo po **zabavi**, pri tem pa so prav oni tisti, ki lahko povsem avtonomno sooblikujejo posamezne akcije. Tako nastaja spodbudno učno okolje, v katerem prav nadarjeni učenci v s primernimi rešitvami oz. premišljeno zastavljenimi akcijami dosežejo, da jim sledijo vsi učenci šole.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Kombinirali smo kvalitativni in kvantitativni model evalvacije.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Z vprašalniki smo spremljali odzive učencev in učiteljev ter delavcev šole na posamezne akcije in na tej osnovi oblikovali nadaljnje poteze.

Metode obdelave podatkov

Analiza anketnih vprašalnikov in refleksije učencev in učiteljev.

Prikaz rezultatov

Večji del (dokumentarno) gradiva z opisom akcij, s prikazanimi rezultati, s teoretično podlago o poteku in rezultatih IP je na 55 straneh zajeto v publikaciji »Brez šale ni šole«.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učitelji smo učencem omogočili zadovoljitev in razvoj radovednosti, spodbujali divergentno mišljenje in ustvarjalno predstavljanje rezultatov, spodbujali raziskovalne kompetence, s katerimi so krepili interdisciplinarnost in znanje, veščine in spretnosti začetkov akcijskega raziskovanja.

Z učenjem veščin sodelovanja smo tudi v tem IP vzgajali mlade v bodoče intelektualce, ki so po tej poti spoznavali, kako sta raziskovanje in učenje neločljivo povezana s sodelovanjem in refleksijo. Šele ko to povežemo v celoto, ponudimo idealno situacijo za ustvarjanje.

Tri najbolj aktivne učenke v IP so o svojem sodelovanju v AR pripravile tudi temeljito teoretično podlago in oblikovale samostojni aplikativno inovacijski predlog, za katerega so na srečanju mladih raziskovalcev Slovenije prejele zlato priznanje. Člani IP ocenjujemo kot pozitivno tudi to, da so svojo akcijsko- refleksivno izkušnjo bile sposobne s primerno teoretično podlago predstaviti tudi »na papirju«. Učenci šole so našli način, kako lahko sami in z (bližnjimi) drugimi uspešno zadovoljujejo potrebo po zabavi in spoznali, da to ravnanje ni povezano z zunanjimi dejavniki.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Kljub temu da projekt po enem letu že končujemo, je pri učencih še vedno živa želja po nadaljevanju podobnih akcij.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Izoblikovani so predlogi razvijanja humorja za pouk slovenščine, ki jih bomo uporabili pri nadaljnjem pedagoškem delu) in za tri tematsko zastavljene šolske dni: Festival humornih interpretacij poezije, Janček in njegove dogodivščine in Dan čopkov in kravat; Havajski božič, Humorna božično-novoletna voščila, Trapasti in smešni kviz.

Možnosti uvajanja v druga področja

Primeri dobre prakse so uporabni za dopolnitev celodnevnega vzdušja oz. sprostitve učencev med odmori in kot obogatitev pouka slovenščine v OŠ. Iz želje, da akcijsko refleksivno izkušnjo posredujejo tudi drugim izven šolskega prostora, je nastal samostojni inovacijski predlog treh učenk »Brez šale ni šole«, ki je interdisciplinarnega značaja in kot tak izziv bodočim mladim raziskovalcem (in njihovim mentorjem), ki želijo razvijati humor, se (na)učiti) AR, reflektiranja lastnega dela in tako povezovati učenje z raziskovanjem, sodelovanjem in refleksijo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Znova se je potrdilo, da so zadovoljivi dosežki učencev delo več glav. Nadarjeni učenci šole so akcijsko-refleksivno izkušnjo iz prvega IP preverili v novem okolju. Tokrat so se povezali s šolsko skupnostjo in dokazali, da če cilj doseže eden, ga tudi vsi drugi. Pridobljena strokovna znanja nam bodo pomagala, da bomo z nadarjenimi učenci delali bolj sistematično.

Literatura

Bezić, T. e tal. (2006). Odkrivanje nadarjenih učencev in vzgojno-izobraževalno delo z njimi. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Gardner, H. (1995). Razsežnosti uma, teorija o več inteligencah. Ljubljana:Tangram.

Jaušovec, N. (1987). Spodbujanje otrokove ustvarjalnosti. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Jaušovec, N. (1993). Naučiti se misliti. Ljubljana: Educa.

Mahne, M. (2007). Na valovih ustvarjalnosti. Koper: UMMI, zavod za izobraževanje, kulturo, in mladinski turizem.

Peklaj, C. (2001). Sodelovalno učenje ali več glav več ve. Ljubljana: DZS.

Trstenjak, A. (1981). Psihologija ustvarjalnosti. Ljubljana: Slovenska matica.

OŠ Cerčno
Bevkova ulica 26
5282 Cerčno

MAGIČNA MOČ PISANE BESEDE (500-LETNICA PRIMOŽA TRUBARJA)

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mojca Mavri, učiteljica slovenščine (op. pred diplomo)

Sodelavci: Mitja Dežela, pomočnik ravnatelja, Vanja Lampič, učiteljica glasbene vzgoje

Konzulent: Vladimir Pirc, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj, Stritarjeva 8, 4000 Kranj

Povzetek:

Sodobni čas prinaša potrebe po sodobnih didaktično-metodičnih pristopih ob obravnavi izpostavljenih vprašanj literarne teorije, kakršna je 500-letnica rojstva SKJ, zato predstava na izviren način prepleta zgodbe in dela Primoža Trubarja z doživljanjem poltisočletne zgodovine in odnosa do znanja današnje mladine. Primož Trubar s prižnice prebira citate iz svojih knjig in tako izraža svoj svetovni nazor. Moderni šolar iz prizora do prizora postaja sprejemljivejši za učenje in znanje, ki ju sprva kani obesiti na kljuko. V predstavi sodelujeta tudi sestra šolarja in Trubarjeva žena, poseben učinek pa ji dajejo izbor starejše glasbe ter dve pesmi slovenskih reformatorjev. Kvaliteta in globina doživljanja nacionalno-zgodovinskih vrednot, ki jih učenci doživljajo skozi javni nastop, sta v večji meri izpolnili pričakovanja. Kurikulum smo prenesli na višjo raven. Učenci so zaradi načina in globine posredovanja vsebine usvojili več znanja, kar jih je posledično napeljalo v globlje razmišljanje o narodni zavesti, primerjalno razmišljanje in doživljanje slovenskega jezika, književnosti, šolskega sistema nekoč in danes.

Abstract:

Modern times bring forward the need for new methodology of teaching literary theory when treating such questions as the fivehundredth anniversary of the Slovene literary language. For this reason the play intertwines the stories and the work of Primož Trubar in a very original manner, from the point of view of today's youth. From the pulpit, Primož Trubar reads the quotes that appear in his books and in this way expresses his point of view. From scene to scene, a modern student becomes more and more comprehensive of the knowledge which he intended to give up. Two other characters appearing in the play are also the student's sister and Trubar's wife, and a special effect is achieved by a selection of old music and two songs of the Slovene Lutherans. The quality and the depth of the students' experience of the national-historical values have met the expectations. The curriculum was brought to a higher level. The play has motivated the students to deepen their knowledge and to think about their national awareness. Moreover, they have been motivated to compare today's language, literature and school system with those of Trubar's times.

Ključne besede: nacionalna vsebina, reflektivno doživetje učencev, javni nastop

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci v razredu ob frontalni obliki s težavo spremljajo obravnavo vsebin literarne teorije, kakršna je 500-letnica rojstva SKJ. Za obravnavo tovrstnih tem jih je zelo težko motivirati, saj jim je temo težko približati, ker je zanje nezanimiva (prevelik jezikovni in časovni odklon).

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Stanje je takšno, ker:

- se ne morejo poistovetiti s stanjem protestantskega obdobja,
- je obdobje protestantizma zanje preveč oddaljeno, zato takratne situacije ne razumejo,
- jim je raba slovenščine nekaj vsakdanjega,
- težko razumejo jezik, v katerem je pisal Trubar.

Stanje bi se izboljšalo, če:

- bi uporabili druge metode poučevanja (dramski prikaz),
- bi naredili vzporednice takratnega in sodobnega časa,
- razširili kurikulum z za učence zanimivimi temami,
- v vsebino vključili učence,
- če bi se učenci na ta način izkazali na drugih področjih.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Doživljanje kulikularnih vsebin ob javnem nastopanju.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Sodobni čas prinaša potrebe po sodobnih didaktično-metodičnih pristopih ob obravnavi izpostavljenih vsebin literarne teorije, kakršna je 500-letnica rojstva skj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Misel o tem, kako učencem približati in jih seznaniti s protestantizmom.
- Zapis dramskega teksta, ki naj bi s prepletom 500-letne zgodovine in sodobnega časa vzbudil zanimanje pri učencih.
- Uprizarjanje dramskega prikaza v šoli, na srečanju gledaliških skupin, pred javnostjo in na gimnaziji (dijaki 1. letnikov).
- Snemanje odlomkov v protestantski cerkvi v Ljubljani.
- Opazovanje in zbiranje podatkov (refleksije učencev ob spremljanju predstave).
- Analiza podatkov.
- Rezultati.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Problemi:

- nezanimanje vsebin literarne teorije, kakršna je 500-letnica Primoža Trubarja oz. rojstva SKJ,
- prevelik jezikovni in časovni odklon.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Kurikulum smo prenesli na višjo raven. Učenci so zaradi načina in globine posredovanja vsebine usvojili več znanja, kar jih je posledično napeljalo v globlje razmišljanje o narodni zavesti, primerjalno razmišljanje in doživljanje slovenskega jezika, književnosti, šolskega sistema nekoč in danes.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci devetega razreda so predstavo odigrali pred publiko (med drugimi so si predstavo ogledali tudi njihovi sošolci). Učenci so po predstavi razmišljali in zapisali razmišljanje na temo Ali je v meni kaj Trubarjevega rodoljuba? oz. refleksije na predstavo. Učenci igralci so razmišljali o vlogah, ki so jih igrali. Zaradi pozitivnega odziva smo se odločili posneti še film.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Posredne (opazovanje)
- Neposredne (pregled dokumentacije, pogovor, debata, analiza teksta)

Metode obdelave podatkov

- tehnike: analiza (izdelkov)
- fotografije
- avdiovizuelna sredstva

Prikaz rezultatov

Kurikulum smo prenesli na višjo raven. Učenci so zaradi načina in globine posredovanja vsebine usvojili več znanja, kar jih je posledično napeljalo v globlje razmišljanje o narodni zavesti, primerjalno razmišljanje in doživljanje slovenskega jezika, književnosti, šolskega sistema nekoč in danes. Film, ki smo ga posneli, je še v obdelavi. Rezultati o uspešnosti projekta so konkretne refleksije učencev.

»Nacionalne vrednote so bile na predstavi nazorno predstavljene, kvaliteta doživljanja je bila dobra.«

»Moje mnenje o slovenskem jeziku je podobno Trubarjevemu. Imamo bogat jezik z mnogimi narečji, ki jih je potrebno ohranjati.«

»Trubar, začetnik slovenske književnosti, je dokazal, da je naš narod sposoben enakopravno živeti v družbi kulturnih narodov Evrope.«

»Predstavo so nam zelo približali s tem, ko so govorili tudi v narečju. Veliko več smo si zapomnili in podoživeli 16. stol. Po navadi me take stvari dolgočasijo, tokrat pa so temo predstavili na zelo zanimiv način.«

» Predstava je bila kvalitetna in poglobljena.«

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Zaradi vsebine dramskega prikaza in načina posredovanja kurikuluma so učenci usvojili več znanja o protestantizmu.
- Spoznanje in primerjava SKJ pred 500 leti in danes.
- Zavedanje za ohranitev slovenskih narečij.
- Zavedanje o narodni zavesti.
- Spoznavanje s protestantsko cerkvijo, protestantsko pesmijo in glasbo takratnega časa.

- Razlike šolskega sistema takratnega in sodobnega časa.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice izpeljave projekta v okolju so pozitivne, saj smo se po tem v naši interesni dejavnosti, ki deluje na šoli pod imenom Odmevanja, lotili novih nalog, nastopov in izzivov, ki so prav tako povezani s pridobivanjem znanja pri pouku slovenščine. Okolje tako šolsko kot javnost nas podpirajo in vzpodbujajo. Predstavo Magična moč pisane besede odigrali na Srečanju gledaliških skupin in na Gimnaziji Jurija Vege Idrija, pozivno oceno pa smo dobili tudi s strani strokovnjakov iz Zavoda v Novi Gorici.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dramski prikaz

Predstava na izviren način prepleta zgodbe in dela Primoža Trubarja z doživljanjem poltisočletne zgodovine in odnosa do znanja današnje mladine. Primož Trubar s prižnice prebira citate iz svojih knjig in tako izraža svoj svetovni nazor. Moderni šolar iz prizora do prizora postaja sprejemljivejši za učenje in znanje, ki ju sprva kani obesiti na kljuko. V predstavi sodelujeta tudi sestra šolarja in Trubarjeva žena, poseben učinek pa ji dajejo izbor starejše glasbe ter dve pesmi slovenskih reformatorjev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko uporabijo učitelji slovenščine, zgodovine, potencialno glasbene vzgoje, ki želijo učencem na zanimiv način razširiti obzorje znanja protestantizma, zgodovine in glasbe izpred 500 let. Inovacija je primerna tudi za mentorje šolskih dramskih skupin, ki želijo raziskovati doživljanje kurikularnih vsebin ob javnem nastopanju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Zanimiv način razširitve obzorja znanja protestantizma, zgodovine in glasbe izpred 500 let. Ponudimo lahko gostovanje z našo predstavo, še bolj pa film (trenutno je v montaži). Močni smo pri prenašanju kurikularnih vsebin na odrske deske in javne nastope, saj učenci dobijo nove izkušnje, predvsem pa nova znanja v dolgoročni spomin.

Literatura

<http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=46&pID=228&rID=1863>

OŠ Dobravlje
Dobravlje 1
5263 Dobravlje

VPLIV RAZLIČNIH TIPOV OSEBNOSTI NA USPEŠNO KOMUNIKACIJO V RAZREDU

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Tjaša Vidmar Kenda, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Tina Žagar, prof. razrednega pouka, Nataša Valič, prof. razrednega pouka, Mateja Kompara, prof. razrednega pouka, Erika Štrancar, dipl. vzgojiteljica, Martina Besednjak, prof. razrednega pouka, Tanja Maver, prof. razrednega pouka, Magda Bajec, učiteljica razrednega pouka, Ana Čelik Čibej, prof. razrednega pouka, Mateja Slokar, prof. razrednega pouka

Konzulent: mag. Mariza Skvarč, Zavod RS za šolstvo, Območna enota Nova Gorica

Povzetek:

S projektom smo članice inovacijskega projekta začele v šolskem letu 2009/2010, čeprav se je sama priprava na prvi akcijski krog izvajala že prej. V šolskem letu 2008/2009 smo najprej izbrale naslov Vpliv učiteljevega tipa osebnosti na uspešno komunikacijo z učenci v okviru področja posodabljanja Razredna klima kot kriterij kakovosti delovanja šole (delo razrednika in oddelčne skupnosti) ter se posvetile iskanju in prebiranju strokovne literature na temo tipov osebnosti. Ko smo se na strokovnem posvetu seznanile z akcijskim raziskovanjem, se je pričelo intenzivno načrtovanje dejavnosti prvega akcijskega kroga. Pri tem nas je vodilo raziskovalno vprašanje »Kako lahko ozaveščenost o prednostih in pomanjkljivostih učiteljevega tipa osebnosti pripomore k uspešnejši komunikaciji z učenci?«. Naši cilji so bili najprej spoznati različne osebnostne tipe (kolerik, sangvinik, melanholik in flegmatik) in njihove značilnosti, ozavestiti lasten tip osebnosti vključno s prednostmi in pomanjkljivostmi, ki jih prinaša, prednosti in pomanjkljivosti uspešno uporabljati oziroma prilagajati v komunikaciji z učenci ter tako posledično vplivati na dobre medsebojne odnose in kvalitetnejšo razredno klimo. Med samim izvajanjem projekta smo dodale še dva operativna cilja, in sicer načrtno odpravljanje pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci ter izdelava in izvedba učnih ur, ki bodo upoštevale različne osebnostne in zaznavne tipe učencev. Takrat smo tudi spremenile naslov projekta v Vpliv različnih tipov osebnosti na uspešno komunikacijo v razredu, saj se zavedamo, da za uspešno komunikacijo v razredu ni dovolj le poznavanje lastnega tipa osebnosti temveč tudi prepoznavanje osebnostnih tipov in zaznavnih stilov učencev. Na podlagi pridobljenih spoznanj in izkušenj smo začutile, da moramo učencem približati drugačen – kvalitetnejši pouk, ki jih bo motiviral za delo in komunikacijo ter tako prispeval k lažjemu in boljšemu učenju in pomnjenju. Ugotovile smo, da nam vsakdanje hitenje v želji po realizaciji učnih ciljev ne nudi osebnega in profesionalnega zadovoljstva ter nam ne omogoča sproščene komunikacije z učenci kot posamezniki z različnimi osebnostnimi lastnostmi in načini zaznavanja sveta. Menim, da smo z našim prispevkom v okviru inovacijskega projekta naredile korak naprej v smeri razvijanja odlične prakse, ustvarjanja spodbudnega in ustvarjalnega učnega okolja, izboljševanja medsebojnih odnosov in razredne klime. S tem pa naše delo še ni zaključeno, saj nameravamo pridobljene ugotovitve nadgrajevati, izboljševati in odpravljati pomanjkljivosti ter tako pozitivno vplivati na naše vsakdanje delo in komunikacijo z učenci.

Ključne besede: osebnostni tipi, komunikacija, razredna klima

Abstract:

The members of the innovation project started with this project in the school year 2009/10. However, the preparation for the first action circle started earlier than that. In the school year 2008/09 we chose to work on the topic: The influence of a teacher's personality type on successful communication with pupils. This was done in the frame of the field modernization »Classroom climate as a criterium for the quality of the schoolwork« (the work of the professional classteacher and the classroom community) . We concentrated on searching for and reading literature on personality types. When we took part at an expert consultation, we learned about action research and started to plan the activities for the first action circle. We followed the question: »How can the knowledge about the advantages and disadvantages of the teacher's personality type lead to a more successful communication with pupils?« . Our aims were to learn about different personality types (choleric , sanguine, melancholic, phlegmatic) and their characteristics, to become aware of one's own personality type including its advantages and disadvantages, to use and accomodate these traits successfully into the communication with pupils, and consequently to exert positive influence on relationships and quality of the classroom climate. During the realization of the project we added two additional operational goals: planned treatment of the imperfections in the communication with pupils and planning and performing of class lessons that would take into account different personality and perception types of pupils. At that point we also changed the title of the project into: "The influence of different personality types on successful communication in the classroom". We did that because we were aware that for successful communication in the classroom it is not enough to know your own personality type. It is also important to identify the personality and perception types of pupils. On the basis of the acquired knowledge and experience we sensed that we needed to offer different - higher quality classes that would motivate the pupils to work and communicate and thus study and memorize in an easier and better way. We came to conclusion that everyday haste in trying to accomplish all the learning goals does not provide personal and professional satisfaction and does not allow for a relaxed communication with pupils as individuals with different personality traits and ways of perception.

I think that with this project we have made a step further towards the development of excellent practice , the creation of a stimulative and creative learning environment, the improvement of pupils' interaction and classroom climate. However, our work has not been accomplished. yet. We are going to upgrade and improve the acquired knowledge, work on our weak points.and in this way improve our everyday work and communication with pupils.

Key words: personality types, communication, classroom climate

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Sposobnost učinkovite komunikacije v razredu je ključ do dobrih medsebojnih odnosov, do ustvarjanja spodbudnega učnega okolja in kvalitetnejše razredne klime. Žal se temu v obilici vsakdanjega dela in hitenja posveča premalo pozornosti in pomembnosti. S tem pa lahko izgubljam pristen komunikacijski stik z učenci in posledično ne prispevamo oziroma ne spodbujamo njihovega osebostnega razvoja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Komunikacija: Ne učimo se je. Naš obstoj je odvisen od nje. Težja je, kot si mislimo. Ne moremo je spremeniti, dokler ne spremenimo sebe.« (Green, 1991: str. 5). Sebe pa lahko začnemo spreminjati šele, ko prepoznamo lasten tip osebnosti z vsemi dobrimi in slabimi lastnostmi, ki jih prinaša. Florence Littauer (1998: str. 11) pravi, da se vsak posameznik rodi s svojimi posebnostmi temperamenta in zelo koristno je ugotoviti, kateri tip temperamenta prevladuje naši osebnosti. Prirojenega temperamenta ne moremo spremeniti, lahko pa

poznavanje prednosti le-tega uporabimo za uspešnejšo komunikacijo, slabosti pa poskušamo omiliti ali prilagoditi. Ko smo vešči samozavedanja in komunikacijskega samoobvladovanja, se lažje približamo tudi našim sogovornikom-učencem. Pridobljeno teoretično znanje nam bo pomagalo prepoznavati različne osebnostne tipe in zaznavne stile učencev. Pomagali jim bomo razviti močna področja in premagati šibke točke. Znanje o različnih temperamentih in načinih zaznavanja nam bo pomagalo pri prepoznavanju čustvenih potreb učencev in njihovem izpolnjevanju. Ob tem jih bomo lahko videli v pozitivni luči in lažje bomo sprejeli tudi njihove slabosti. Na ta način bomo lahko aktivno pripomogli tudi k njihovem osebnostnemu razvoju.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko ozaveščenost o prednostih in pomanjkljivostih posameznikovega tipa osebnosti pripomore k uspešnejši komunikaciji v razredu?

Cilji:

- spoznati različne osebnostne tipe,
- zavedati se svojih prednosti in jih uspešno uporabljati v komunikaciji z učenci,
- zavedati se svojih pomanjkljivosti in jih uspešno prilagajati v komunikaciji z učenci,
- načrtno odpravljati pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci,
- izdelati in izvesti učne ure, ki bodo upoštevale različne osebnostne in zaznavne tipe učencev,
- poiskati ustreznejše pristope v komunikaciji z učenci,
- izboljšati medsebojne odnose,
- ustvariti spodbudno in ustvarjalno učno okolje.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Glede na izbran naslov ter cilje projekta smo želele ozvestiti lasten tip osebnosti ter znati prepoznavati posamezne tipe osebnosti. Prednosti in pomanjkljivosti posameznega tipa osebnosti želimo izkoristiti v prid uspešne komunikacije z učenci. Pričakujemo, da bomo s tem posledično vplivale na dobre medsebojne odnose ter kvalitetnejšo razredno klimo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. AKCIJSKI KROG:

V prvem akcijskem krogu smo s sodelavkami v inovacijskem projektu izvedle kar nekaj dejavnosti za doseganje zastavljenih ciljev. Najprej smo s pomočjo že uveljavljenega testa (Littauer, 1999: str. 192-196) **ugotovile lasten tip osebnosti** – ocenile smo se same, nato pa so nas še sorodniki in sodelavci. Na podlagi tega **smo izdelale opazovalno lestvico in vprašalnik za kritičnega prijatelja**, ki smo ga povabile v razred – osredotočal se je na tip osebnosti ter prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci. Uporabile smo tudi **analizo avdio posnetkov učnih ur** ter izdelale **opazovalni list za učence, ki so tudi poskušali določiti naš tip osebnosti ter prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z njimi**. Izdelale smo tudi **vprašalnik za sprotno samorefleksijo**, ki smo ga uporabile pred in po izvajanju vsake dejavnosti. Ves čas pa se je prepletalo tesno sodelovanje članic projekta, izmenjava akcij, izkušenj, ugotovitev in refleksija opravljenega dela.

2. AKCIJSKI KROG:

Na podlagi ugotovitev prvega akcijskega kroga smo sestavile **individualni seznam prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci**, ki smo ga uporabile pri načrtovanju drugega akcijskega kroga. Vsaka članica projekta se je osredotočila na **zavestno odpravljanje lastne pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci**. V ta namen smo vodile tudi **dnevnik opažanj in napredka**.

3. AKCIJSKI KROG:

V zadnjem krogu smo se osredotočile na učence in poskušale upoštevati različne osebne in zaznavne tipe le-teh. V ta namen smo po predlogi (Majer, 2010) priredile in dopolnile **opazovalni obrazec in smernice za izdelavo in izvedbo učnih ur**, ki bi vključevale in motivirale čim več različnih osebnostnih (kolerik, sangvinik, melanholik in flegmatik) in zaznavnih (vidni, slušni in tipni) tipov učencev.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ko smo dobro spoznale tipe osebnosti ter prednosti in slabosti posameznega tipa, smo lahko načrtno in sistematično spremljale komunikacijo v razredu. Pri tem nam je bilo v veliko pomoč sprotne beleženje opažanj, postopno odpravljanje komunikacijskih težav, avdio posnetki učnih ur ter kritični prijatelj, ki je spremljal naš napredek v komunikaciji z učenci. Ugotovile smo, da je najbolje, da se osredotočimo le na eno ali dve težavi, ki jih potem načrtno odpravljamo in spremljamo napredek.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Učiteljice, ki smo sodelovale v projektu, dobro poznamo različne osebne tipe ter lasten tip, zavedamo se svojih močnih in šibkih točk. Močna področja uporabljamo v prid uspešne komunikacije z učenci, šibka področja pa poskušamo postopoma odpravljati z metodo triangulacije ter skupinsko refleksijo. Teoretična podlaga in pridobljene izkušnje nam omogočajo, da lahko učencem pomagamo graditi njihova močna področja in premagovati šibka področja v komunikaciji.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi je sodelovalo 9 učiteljic razrednega pouka in 1 vzgojiteljica. V raziskavo so bili vključeni tudi vsi učenci od 1. do 5. razreda, ki smo jih poučevale v šolskem letu 2009/2010.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo pridobivale s pomočjo kvalitativnih tehnik in metodo triangulacije. S pomočjo že uveljavljenega testa smo ugotovile lasten tip osebnosti, izdelale smo opazovalne točke, s pomočjo katerih je kritični prijatelj spremljal prednosti in pomanjkljivosti v naši komunikaciji v razredu, analizirale smo avdio posnetke učnih ur, izdelale smo vprašalnik za sprotne samorefleksije, ki smo ga izpolnile pred in po vsakem izvajanju dejavnosti, izdelale smo opazovalni list za učence, ki so tudi poskušali določiti naš tip osebnosti ter prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z njimi, sestavile smo individualni seznam prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci, zavestno smo odpravljanje lastne pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci in v ta namen tudi vodile dnevnik opažanj in napredka. Sestavile smo opazovalni obrazec in smernice za izdelavo in izvedbo učnih ur, ki bi vključevale in motivirale čim več različnih osebnostnih (kolerik, sangvinik, melanholik in flegmatik) in zaznavnih (vidni, slušni in tipni) tipov učencev.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelovale sproti s pomočjo vprašalnika za sprotne samorefleksije ter na pogostih srečanjih projektne skupine, kjer so nas izmenjava pridobljenih ugotovitev in izkušnji

ter refleksija in evalvacija dela vodili do načrtovanja posameznih dejavnosti in do rešitve problema.

Prikaz rezultatov

Rezultati, do katerih smo prišle, niso merljivi, so pa opazni v samem odnosu učitelj-učenec ter v boljši razredni klimi. Rezultati dela so tudi že prej omenjeni v ta namen izdelani opazovalni obrazci in vprašalniki, ki so nam bili v pomoč pri realizaciji zastavljenih ciljev.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj ter opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ugotovile smo, da imamo vse članice projektne skupine mešan tip osebnosti ter ozavestile prednosti in pomanjkljivosti posameznega tipa. Pogosto nas sorodniki, sodelavci in učenci vidijo drugače, kot se vidimo sami, kljub temu pa so bile izvedene dejavnosti vsem udeleženkam v projektu v veliko pomoč pri iskanju lastnih ugotovitev. Za posameznico je bila določena dejavnost bolj uporabna kot druga, a strinjale smo se, da je triangulacija najbolj zanesljiva pot pri doseganju ciljev. S pomočjo različnih metod, tehnik, samorefleksije in skupinske refleksije smo pridobile želeno povratno informacijo – prednosti in pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci. Analiza in refleksija prvega akcijskega kroga sta nas v sodelovanju s konzulentko vodili v dejavnosti drugega akcijskega kroga – načrtno odpravljanje ene ali dveh pomanjkljivosti v komunikaciji z učenci. Ugotovile smo, da je sprotno beleženje opažanj in napredka veliko pripomoglo k odpravljanju komunikacijskih pomanjkljivosti v razredu, saj je že samo zavedanje problema prvi korak na poti do rešitve le-tega. Refleksija drugega akcijskega kroga nas je pripeljala do razmišljanja o osebnostnih in zaznavnih tipih naših učencev, čeprav smo bile na začetku projekta prepričane, da se bomo temu lahko izognile. Dejstvo pa je, da je komunikacija dvosmeren proces, za uspeh le-tega pa je potrebno poznavanje in upoštevanje tudi sogovorčevih osebnostnih lastnosti. To smo poskušale udejaniti z izdelavo in izvedbo učnih ur, ki so bile prilagojene različnim tipom osebnosti in zaznavnim stilom učencev. Ker smo to dejavnost izvajale proti koncu šolskega leta, nismo imele časa za ugotavljanje posameznikovih osebnostnih in zaznavnih tipov. Bi pa to lahko bil izziv za začetek naslednjega šolskega leta oz. projekta. Kljub temu smo opazile, da so bili učenci na splošno bolj motivirani za delo in komunikacijo ter so posledično lažje in hitreje usvajali in pomnili učno snov. Ugotovile smo, da morajo biti vse dejavnosti, ki smo jih izvajale, del procesa posameznika in ne enkratno dejanje. Potreben je razvoj, stalno ozaveščanje problematike, uvajanje v vsakdanjo prakso ter refleksija, ki nas vodi do novih spoznanj. S prilagajanjem načina komunikacije posameznim učencem, je bila opazna tudi pozitivna sprememba v komunikaciji učitelj-učenec. Le-ta je postala bolj odprta, sproščena in zaupljiva. Učencem moramo čim večkrat ponuditi različne dejavnosti, ki so jim »pisane na kožo«, še bolje pa je, da si te dejavnosti lahko sami izbirajo, saj so tako bolj motivirani za doseganje ciljev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Z inovacijskim projektom smo dosegle boljše zavedanje samega sebe in učencev – naših partnerjev v vsakodnevni komunikaciji, ki je lahko usmerjena ali prosta, besedna ali nebesedna. V vsakem primeru nam pridobljeno znanje in izkušnje omogočajo boljšo komunikacijo v razredu in s tem tudi spodbudnejše in ustvarjalnejše učno okolje. Novost smo predstavile tudi ostalim učiteljem naše šole in jih s tem poskušale pritegniti k izpeljavi projekta v višjih razredih devetletke.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt bi bilo zanimivo in koristno izvajati in preizkusiti tudi v višjih razredih devetletke in celo na srednjih šolah, kjer je potrebno še več energije in prilagajanja na poti do uspešne komunikacije. Uporaben je za vse starostne stopnje in področja, ki vključujejo komunikacijo učitelj-učenec.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Z izvajanjem projekta smo pridobile kar nekaj teoretičnih znanj in izkušenj, izdelale smo precej opazovalnih obrazcev in vprašalnikov, ki smo jih tudi uporabile in preverile v praksi. To so naša močna področja, ki bi jih lahko delile v obliki raznih delavnic ali predstavitev za učitelje, ki želijo izboljševati oziroma nadgrajevati svoje vsakdanje delo in komunikacijo z učenci.

Literatura

Green, H. R. *Nov način komunikacije*. Ljubljana: Alpha center, 1993. ISBN 316.772.4.

Judež, M. *Komuniciranje z različnimi tipi osebnosti sodelavcev*. Diplomsko delo (online). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta. 2002. (citirano 01. 07 2010). Dostopno na naslovu: www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/judez148.pdf.

Majer, T. *Renewing the English language Classroom: Are We Reaching All Our Students? (Predavanje in delavnica: Program iz didaktike zgodnjega poučevanja angleškega jezika)*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2010.

Littauer, F. *Osebnostni plus: kako razumeti druge z razumevanjem samega sebe*. Ljubljana: P. Amalietti, 1998. ISBN 961-6235-07-9.

Littauer, F. in Littauer, M. *Osebnostna sestavljanica: sestavljanje slike osebnosti ljudi na delovnem mestu*. Ljubljana: Lisac & lisac, 1999. ISBN 961-6312-03-0.

The Personality Page (online). (MBTI® and MYERS-BRIGGS TYPE INDICATOR®): Consulting Psychologists Press, Inc. (citirano 01. 07. 2010). Dostopno na naslovu: <http://www.personalitypage.com>.

Osnovna šola dr. Vita Kraigherja
Trg 9. maja 1
1000 Ljubljana

SUPER SMO!

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Manca Vernig, učiteljica razrednega pouka

Sodelavci: Sergeja Lombar, psiholog- delo z osebami s psihično motnjo, Marjetica Šubic, učiteljica razrednega pouka, Barbara Šešek, učiteljica razrednega pouka, Karmen Zaletel, vzgojiteljica v 1. razredu, Terezija Repovž, vzgojiteljica v 1. razredu, mag. Janja Remšak, pomočnica ravnateljca, Maja Miklič, knjižničarka

Konzulent: dr. Natalija Komljanec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Ker menimo, da se morajo učenci naučiti opaziti svoja močna področja ter na teh področjih graditi pozitivno samopodobo, smo si zastavili dve raziskovalni vprašanji:

- Skozi katere oblike aktivnosti se učenec uči pohvaliti samega sebe?
- Ali samopohvala vpliva na učenčevo samopodobo?

Skupaj z učenci smo razvijali nove oblike aktivnosti, preko katerih so učenci bolj poglobljeno opazili in zaznavali svoja močna področja in močna področja sošolcev. Ko so začutili problem, so imeli veliko dobrih idej o tem, kako bi projekt lahko potekal oziroma katere dejavnosti bi vključili. Nekatero med njimi smo tudi realizirali. Uvedli smo knjigo pohval, dejavnost ogledalo, ob koncu pouka smo se pohvalili, učenci so napisali pohvalo v beležko ter na oglasno desko v učilnici in lepili smejeke na poseben list. Ob zaključku šolskega leta so učenci pomagali učiteljici pri oblikovanju pisnih pohval njihovim sošolcem in sošolkam.

Ugotovili smo, da so imeli nekateri učenci na začetku projekta težave z dajanjem pohval in sprejemanjem pohval, ki so mu jih namenili drugi. Preko projekta pa so se vsi učenci (na)učili iskati svoja močna področja oziroma pozitivne lastnosti. Zavedati pa so se začeli tudi pomena pohvale drugega.

Vse dejavnosti v okviru projekta so pripomogle k temu, da so se učenci naučili dati pohvalo (sebi in drugim) ter pohvalo sprejeti. Vrednost projekta je tudi v tem, da se mlade generacije učijo o sebi misliti dobro in si razvijajo pozitivno samopodobo, ki je pomembna za zdrav osebnostni razvoj.

Abstract:

We are convinced that children must get aware of their strengths and that positive self concept is crucial for children self concept. Because of that we tried to form two research questions:

- What are the activities that help children learn how to praise themselves?
- Does self praising influence on children's self concept?

With children's help we developed new activities that helped us answer these questions. Children had a lot of good ideas. Some of them had been realized. We introduced the praising book, the mirror activity, everyday praising at the end of the lesson, children wrote their praise in the notebook and on posters in the classroom and they stuck smiles on the special poster. At the end of the school year children help teacher with formulating the praises for their classmates.

We noticed that at the beginning of the project some of the children have problems with giving and receiving praises. During the project all the children (have) learnt how to get aware of their strengths. They realized how important it was to give compliments to others. All that activities helped children learn how to give and accept praises. The contribution of this project is also in helping young generations to developed positive self esteem and self concept which is important for healthy personal growth.

Ključne besede: samopodoba, samovrednotenje, pohvala

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Po navadi je tako, da dobimo manj pohval in spodbud, kakor bi si jih želeli in jih potrebovali, pa tudi sami nismo z njimi prav nič radodarni. Nihče nas namreč ni naučil, kako pomembne so pohvale in spodbude za to, da se čutimo uspešne in zadovoljne. Pravzaprav so nas vse življenje »varovali« pred njimi, misleč, da lahko s hvalo človeka kvariš. To pa ne drži. Prav je, da se naučimo, kako dajati pohvale samemu sebi in drugim in se spodbujati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Zakaj so pohvale tako pomembne, je razvidno tudi iz naslednjih treh primerov:

Petra je "pridna punca". Stara je štirinajst let. Ima zavidljiv uspeh, skrbno piše domače naloge in je v šoli skoraj vedno pripravljena. Sedi v prvi klopi in na vprašanja učiteljice vztrajno dviguje roko. Starša imata Petro zelo rada. Vzgajata jo v želji, kakor vsi starši svoje otroke, da bi se ji v prihodnosti dobro godilo. Do nje imata visoka pričakovanja. Petra je le redko pohvaljena. Njeni starši so jo naučili, da je zanj običajno, da je najboljša. Kadar ni najboljša, to razumejo kot Petrino nehvaležnost, saj ji zagotavljajo razmere za to, da je lahko izvrstna. Ko pa dobi pohvalo, je ta povezana s pridnostjo. Petra se stalno žene, da bi ustregla drugim in tako bila pohvaljena. V prvi vrsti svojim staršem, v šoli učiteljem in v razredu sošolkam. Če ustreže drugim, če naredi tisto, kar pričakujejo, šele potem misli, da "nekaj velja". Ima slabo podobo o sebi. (Milivojević, Z. idr., 2008, 74, 75, 76)

Klemen je star petnajst let. Že drugič obiskuje osmi razred. K pouku ne prinaša redno potrebščin, po navadi ne sledi pouku, namesto tega pa ves čas vztrajno s svojim vedenjem moti učni proces. Znan je po tem, da naredi ravno nasprotno kot zahteva učiteljica. Velja za razrednega klovna, ki vedno naredi kaj narobe, da ga sošolci in učitelji morda opazijo. Za slabe ocene mu ni mar, šola mu je nepomembna. Starši se jezijo na razredničarko, zakaj jih stalno vabi v šolo. Na sestankih v šoli pravijo, da ne vedo, kaj naj naredijo, da bo v šoli bolj priden.

Klemen v šoli kar hlepi po pohvalah in pozornosti, toda vedno izbere neprimeren način, da bi si jih pridobil. Kadar je grajan ali celo kaznovan, vrže stol ob tla, zmerja učiteljico ali pa kar odide iz razreda. Težko prenese kritiko, saj je vsaka kritika zanj dokaz, da ga drugi ne marajo. V razredu je nepriljubljen. Fant se ves čas trudi, da bi ga sprejeli za svojega prijatelja. Starši Klemenu ne postavljajo zahtev ali pa vsaj odločno premalo, tudi pohval ne dobiva in nikoli ni nagrajen. Če pa je slučajno kdaj pa kdaj pohvaljen, je to vsekakor premalo, da bi se imel priložnost naučiti, kaj je prav in kaj dela dobro. (Milivojević, Z. idr., 2008, 85, 86)

Andrej je fant, ki se ga v šoli precej otrok boji. O njem mislijo, da je nevaren. Ko stopa po hodnikih šole, s svojim načinom hoje in izrazom na obrazu ves čas izkazuje svojo telesno moč. Deluje zelo samozavestno in rad se postavlja s tem, da trenira boks in dviguje uteži. V šoli se večkrat pretepa. Njegovi starši verjamejo, da je osnova za dobro vzgojo fizična kazen. Starši ga ne pohvalijo zato, ker menijo, da če otroka hvalimo, ga razvadimo. Čeprav Andrej navzven kaže, da ima zelo dobro mnenje o sebi, to ni res. Njegova zunanja podoba se ne ujema z njegovim resničnim počutjem- zaradi sporočil, ki jih dobiva od staršev, o sebi namreč

misli slabo. Misli, da ni vreden, da bi ga drugi imeli radi, počuti se nemočnega, ne zaupa nikomur, živi v stalnem strahu pred tem, da bi ga kdo udaril, tudi takrat ko se mu to zagotovo ne bi moglo zgoditi. (Milivojević, Z. idr., 2008, 90, 92, 93)

Da bodo učenci zadovoljni in srečni, jih moramo naučiti o sebi misliti dobro. Če otrok ni bil pohvaljen tako s strani drugih kot tudi s pomočjo lastne pohvale, bo sčasoma pridobil o sebi zelo slabo mnenje. Mislil bo, da je ničvreden in nepomemben. Ne bo znal ceniti svojih vrlin, ne bo zmožeg čutiti samospoštovanja.

S samospoštovanjem in sprejemanjem samega sebe pa bo otrok lahko preživel neizogibne viharje v življenju in napredoval proti modrosti.

Potrebno je poudariti, da v okviru projekta ne gre za discipliniranje ali po drugi strani za spodbujanje samovšečnosti/arogance (slednje namreč kaže prisotnost slabega samovrednotenja). Namen projekta je, da bo učenec bolj srečen in zadovoljen in to lahko dosežemo s tem, da ga naučimo o sebi misliti dobro.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Skozi katere oblike aktivnosti se učenec uči pohvaliti samega sebe?

Ali samopohvala vpliva na učenčevo samopodobo?

(Cilja **ne** smemo razumeti kot obliko discipliniranja, ampak kot spodbujanje pozitivnega samovrednotenja in večanje pozitivne samopodobe.)

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Menimo, da se morajo učenci naučiti opaziti svoja močna področja, se znati pohvaliti ter na teh področjih graditi pozitivno samopodobo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Inovacijski projekt se je izvajal v prvih in drugih razredih (štirje oddelki). Za oblike aktivnosti smo se člani tima odločali sami, sledimo pa skupnemu cilju.

V prvem AK smo pričeli s seznanjanjem učencev in staršev s projektom, natančneje z namenom projekta. Iz Male knjige za velike starše smo prebrali tri opise otrok, ki so prejeli premalo pohval (kar je vplivalo na njihovo samovrednotenje). Razvila se je burna diskusija in predlogi za nadaljnje delo. Z učenci drugih razredov smo se dogovorili, da se vsak učenec ob koncu pouka za nekaj pohvali (lahko se pohvali za neko dejanje, ali pa pohvali sebe kot osebo: »Super sem/ Špica sem, ker...«). Če se kdo ne more spomniti pohvale samega sebe, pa mu pri tem lahko pomagajo drugi. Učenci so pohvale zapisali tudi v beležke, na oglasni deski v učilnici pa so na list z imeni napisali pohvale zase ali za sošolka/ko. Učenci v prvih razredih so se pohvalili v jutranjem krogu in na poseben list lepili smejkote. Delo v 1. AK smo nadgradili tudi s progresivno mišično relaksacijo in igrami za umirjanje, čeprav se to direktno ne povezuje z našim ciljem.

Z novim AK pa smo z učenci pripravili knjigo pohval, ki jo vsak ponedeljek dobi drug učenec, jo odnese domov, vanjo pa nariše, napiše ali nalepi pohvalo sebe ali drugih. Prispevajo lahko učenci sami ali pa tudi njihovi starši. Knjiga pohval je bila zelo dobro sprejeta tako med učenci kot tudi njihovimi starši. S pomočjo knjige pohval so bili starši bolj motivirani za sodelovanje v

projektu- v knjigo so vsi napisali pohvalo, ki je bila namenjena njihovemu otroku. Novost 2. AK pa je bila tudi ta, da so otroci narisali in napisali, v čem so dobri.

V tretjem AK pa so učenci ob različnih priložnostih pohvalili in spodbujali drug drugega. Dejavnost ogledalo je na pobudo učencev potekala takole: vsak učenec je na list narisal okvir za ogledalo ter zraven zapisal svoje ime. Vsak teden smo na tablo pritrdili dve »ogledali«. Učenci so nanje zapisovali pohvale določenega učenca.

Ob zaključku šolskega leta so učenci pomagali učiteljici s svojimi predlogi, kakšne pohvale naj napiše zanje oziroma za sošolca. Tako so poleg spričeval na zadnji šolski dan vsi prejeli tudi pohvale, ki so se nanašale na njihova močna področja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učenci se ne znajo pohvaliti oziroma se ne želijo.

Učenci se določenih svojih pozitivnih lastnosti ne zavedajo oziroma se jim ne zdijo pomembne.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Predvsem anekdotski zapisi, izdelki ter ustni odgovori otrok kažejo na to, da se učenci učijo opazovanja lastnih pozitivnih lastnosti ter jih ozaveščajo. Na začetku so imeli s pohvalo sebe kar precej težav. Skozi različne dejavnosti pa so postajali vse bolj vešč dajanja pohval ter spoznavanja lastnih pozitivnih lastnosti.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorcu so bili zajeti učenci prvih in drugih razredov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Podatke smo zbirali s pomočjo anekdotskih zapisov učiteljic.
- Uporabili smo metodo opazovanja učencev.
- Podatke smo zbrali s pomočjo učenčevega opisa samega sebe in učenčeve risbe.
- Podatke pa smo zbrali tudi s pomočjo staršev, ki so opazovali svoje otroke.

Metode obdelave podatkov

Anekdotske zapise in učenčev opis samega sebe smo razčlenili na enote- kode, tem pa pripisali pojme in jih povezali v kategorije. Podatke, ki smo jih pridobili s pomočjo opazovanja in preko učenčeve risbe, smo analizirali.

Prikaz rezultatov

Iz učenčevih opisov samega sebe ter njihove risbe je razvidno, da je vsak učenec poiskal svoje pozitivne lastnosti oziroma močna področja. Poudarek je bil na fizičnih sposobnostih (športne aktivnosti), socialnih spretnostih (dober prijatelj), kognitivnih sposobnostih (pisanje, branje, računanje).

Na neformalnih srečanjih so starši projekt pohvalili. Njihova opažanja so temeljila na ugotovitvah, da so pohvale pozitivno vplivale na njihove otroke in da smo njihovim otrokom pomagali pridobiti realnejšo sliko o samem sebi.

Izboljšalo se je sodelovanje med učenci v primerjavi z začetkom šolskega leta. S starši smo komunicirali tudi preko knjige pohval.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so pri projektu radi sodelovali ter pomagali pri razvijanju projekta s svojimi idejami. Pri podeljevanju pohval so spodbujali drug drugega. Določeni učenci se na začetku niso znali pohvaliti, oz. se jim je zdelo to pretirano/tuje, vendar so preko vaje kmalu opustili predsodke, tako da se sedaj tudi oni pohvalijo. V tem je viden velik napredek in pozitiven učinek projekta. Na podlagi analize podatkov lahko sklepamo, da se učenci bolj zavedajo svojih močnih področij in pozitivnih lastnosti ter jih poznajo, obenem pa imajo bolj pozitiven pogled na samega sebe.

To smo dosegli preko različnih dejavnosti, ki zajemajo pohvalo samega sebe, pohvalo sošolca, iskanje in zavedanje svojih pozitivnih lastnosti... Dejavnosti so pripomogle k temu, da so učenci postali bolj samozavestni, izboljšalo se je tudi sodelovanje med učenci, poznavanje pozitivnih lastnosti drugega in sebe. Učenci so se navadili pohvaliti sošolce. Preko knjige pohval se je izboljšalo poznavanje in sodelovanje med starši, izboljšala se je tudi komunikacija učitelj-starši. Učenci so ob zaključku projekta znali poiskati vsaj kakšno svoje močno področje in močno področje sošolca.

Ugotovili smo, da se je aktivna vključenost učencev v načrtovanje projekta zelo dobro obnesla. Učenci so bili motivirani, imeli so veliko idej.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt smo predstavili staršem, vodstvu šole ter delu aktiva prve triade. Kljub temu, da smo s projektom zaključili, so se nekatere učiteljice na naši šoli odločile, da bodo dejavnost knjigo pohval izvajale tudi v prihodnjem šolskem letu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Preko različnih dejavnosti se učenci naučijo poiskati svoje pozitivne lastnosti oziroma močna področja ter se na ta način učijo o sebi misliti dobro.

Možnosti uvajanja v druga področja

Spoznanja, pridobljena v projektu, lahko koristijo vsem strokovnim delavcem in svetovalni službi v šolah in vrtcih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Svoje ideje z veseljem delimo z drugimi, saj se nam zdi zelo pomembno, da se vse mlade generacije naučijo o sebi misliti dobro ter razvijati pozitivno samopodobo. Zaradi slabe samopodobe lahko pride do pretiranega, tudi nezdravega dokazovanja posameznika.

Literatura

Avsec, A. (2010). Stopnja samozavedanja kot osebna lastnost. <http://www.psiha.net/aavsec/PPT/samozave.pdf>, 2010

Avsec, A., Musek, J. (2010). Jaz, samopodoba, samospoštovanje. <http://www.psiha.net/aavsec/PPT/Jaz.pdf>, 2010.

Bucik, V. (1997). Osnove psihološkega testiranja. Univerza v Ljubljani: Filozofska fakulteta.
Ferbežer, I., Težak, S., Korez, I. (2008). Samopodoba nadarjenih otrok. Radovljica: Didakta.

Flere, S. (2000). Sociološka metodologija. Temelji družboslovnega raziskovanja. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Greenspan, S. I. (2009). Izjemni otroci: pomagajte svojemu otroku, da razvije deset osnovnih lastnosti za srečno življenje. Tržič: Učila.

Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS, str. 206-207, 226-245.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2004). Socialni in moralni razvoj v srednjem in poznem otroštvu. V: Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (ured.), Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, str. 572-573.

Milivojević, Z. idr. (2008). Mala knjiga za velike starše. Priročnik za vzgojo otrok. Novi Sad: Psihopolis institut d.o.o.

Pečjak, S. (2002). Poglavja iz pedagoške psihologije: izbrane teme. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo, str. 105-107.

Rogge, J.-U. (2004). Med popustljivostjo in strogostjo. Tržič: Učila.

Samopodoba- psihologija osebnosti (vaje).

<http://www.psiha.net/aavsec/PPT/Samopodoba.pdf>, 2010.

Sims, P. (2000). Spodbujanje odličnosti: vsak otrok je lahko dober učenec. Tržič: Učila.

Šauperl, A. (2008). Kvalitativne raziskovalne metode. v: Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigovodstvu (ured.: Šauperl, A.). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigovodstvo, 149-162.

Zabukovec, V. (2008). Akcijsko raziskovanje. v: Raziskovalne metode v bibliotekarstvu, informacijski znanosti in knjigovodstvu (ured.: Šauperl, A.). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigovodstvo, 133-148.

Osnovna šola Draga Kobala Maribor
Tolstojeva 3
2000 Maribor

GLAVA, SRCE, ROKE - MISLIM, ČUTIM, DELAM 2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Samira Lah, univ.dipl. ped. in soc.kult.

Sodelavci: Mag.Mojca Perič, prof.ped. in zgodovine, Irena Horvat, učiteljica matematike, Nada Stolcer, prof. razrednega pouka, Tadeja Vučko, prof. nemščine in Alenka Reiter, prof. razrednega pouka.

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Vodilo projekta je vnašanje elementov celostnega pristopa po načelu » mislim, čutim, delam « v različna področja šolskega življenja, k različno starostnim skupinam učencev, k učiteljem in staršem.

Aktivnost na vseh treh ravneh, prispevajo k osebni rasti, učenju, pomnjenju, kreativnosti, osvajanju spretnosti in vpetosti v okolje z večjo senzibilnostjo v socialnih interakcijah.

Celostni pristop neguje tri korake; razvija **mišljenja**, o temi poslušamo, beremo ali se o njej pogovarjamo; razvija **čutenje**, da bi postala del nas, gre »skozi srce« z ritmom, ritualom, pogovorom, vizualizacijo, sproščanjem, v čemer je moč čutenja in na zadnje krepki **voljo** z našo aktivnostjo, to je tisto, kar naredimo z rokami, nogami - z gibanjem.

V prvem letu inovacijskega projekta smo izvajali različne aktivnosti za učence, delavnice z učitelji in s starši. Aktivnosti, ki so potekale za učence so bile vključene v čas pouka (2. razred), imeli smo jutranji krog (2., 4. razred), aktivne odmore (sprva le za učence, ki so bili v projektu 2., 4. in 7. razred, nato za vse učence šole), razredne ure (4., 7. razred). Aktivnosti za učitelje, ki so sodelovali v projektu, so potekale v okviru izkustvenih delavnic, prebiranja literature, pogovorov, izvedli pa smo tudi izkustvene delavnice za starše.

V drugem letu smo aktivnosti omejili na čas tedna otroka in vnašanje vsebin celostne pedagogike k uram socialnih veščin.

Vnašanje inovacij se je izkazalo za najbolj uspešno pri učencih nižjih razredov, pri starejših učencih le pri manjšem deležu učencev, razen pri tistih, ki so bili vključeni v delavnice socialnih veščin.

Starši in učitelji so dali izjemno pozitivne povratne informacije, delavnice so jim prinesle nove poglede in izkušnje s področja socialnih veščin, osebne rasti, pogleda na otroka in vzgojo. Aktivno in načrtovano preživljanje prostega časa ter vnašanje vsebin socialne interakcije med učence in starše se je izkazalo za uspešno in zaželeno področje.

Abstract:

The premise of the project is the introduction of elements of an integrated approach to the principle of "I feel like I do" in different areas of school life, to different age groups of pupils to teachers and parents.

Activity at all three levels, contribute to personal growth, learning, memory, creativity, skills and the position of conquering the environment with greater sensitivity to social interactions. An integrated approach nurtures three steps, develop thinking on the topic of listening, read or talk about it, developing a feeling that would become part of us, is "through the heart" with the

rhythm, ritual, discussion, visualization, relaxation, in which is the power of feelings and the latest available strengthens our activity, that is what we do with your hands, feet - to the movement.

In the first year of the innovation project, we implemented various activities for pupils, workshops with teachers and parents. Activities that were held for pupils have been involved in teaching time (2nd class), we had a morning circle (2nd, 4th grade), active breaks (originally only for pupils who have been in operation 2nd, 4th and 7th grade, then for all school pupils), regular hours (4th, 7th grade). Activities for the teachers who participated in the project, held in the experiential workshops, selection of literature, interviews, we also conducted experiential workshops for parents.

In the second year of operations, we limit the time of the week the child and pedagogy integrated content introduction to the hours of social skills.

Entering the innovation has proved to be most successful with pupils of lower classes, older pupils only a small proportion of pupils other than those who were involved in social skills workshops.

Parents and teachers have given very positive feedback, workshops have brought new perspectives and experience in social skills, personal growth, and looking at the child and education. Active and planned leisure and social interaction content input of pupils and parents have proven to be effective and desirable area.

Ključne besede: celostni pristop, izkustvene delavnice, socialne veščine, kreativnost, aktivni odmori

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

»Solar se v letih zorenja resnično zanima za lastno življenje in vztrajno išče pot do sebe. Mi pa še vedno vztrajamo, naj išče pot do znanja ... Ne zavedamo se, da je za življenjsko in delovno uspešnost znanje premalo.« so besede Viljama Ščuke, ki spodbujajo k iskanju nečesa, kar bi obogatilo vzgojno izobraževalno prakso, zato smo se naslonili na holistični (celostni) pristop, da bi pri učencih vzpodbudili metakognitivne procese pri spoznavanju sebe in okolja ter izboljšali kognitivne procese, učno motivacijo, ustvarjalnost in socialno senzibilnost, z vključevanjem staršev pa vzpostavili boljšo interakcijo med otrokovim primarnim okoljem in šolo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izhodišča našega razmišljanja se naslanjajo na spoznanja, da je za razvoj osebnosti, učenja in socialne zrelosti potrebno spodbujati lastno aktivnost, ki obsega mišljenje, čutenje, voljo in hotenje. Kot pravi Jeannette Vos »Učite se s tem, kar vidite, slišite, čutite in vonjate! Učite se z dotikom, dejanjem, domišljijo, intuicijo, občutkom« Pri tem se opiramo tudi na spoznanja Eve Mees Christeller o trojnosti človekove narave: **fizično telo** (glava: živčno-čutni sistem; prsni koš: ritmični sistem (dihanje); trebuh z udi: presnova, metabolizem), **duševnost** (mišljenje, čutenje, hotenje – volja) in **duhovnost** v treh različnih stanjih zavesti (budno stanje, sanjanje, podzavest). Tako se učenje utelesi po treh stopnjah: glava: slišimo, vidimo, sprejemamo informacije; srce, pljuča: doživljamo v notranjosti; roke, noge: tipamo, naredimo, izdelamo – krepimo hotenje in voljo. Ni dovolj, da nekaj samo slišimo in vidimo; potrebno je, da tudi občutimo, doživimo, pozabimo, prespimo, se ponovno spomnimo itd. Ta proces poteka ritmično, kot menjava dneva in noči – budnosti, spanja, zavesti in podzavesti. Ko to vedenje prenesemo na učenje kot osvajanje znanja, vidimo, da pri tem ne zadostuje le nekaj razumeti, pač pa potrebujemo več – človekovo čustveno aktivnost in aktivnost s katero krepimo tudi voljo. Ali kot pravi Viljem Ščuka:» Upoštevati je potrebno celovitost človekove osebnosti: v biološkem, razumskem in duhovnem smislu, ki vsaka zase zahteva zadovoljitev svojih potreb.« Da pa je to mogoče, nam poleg razumskega podajanja snovi, pomaga še bogata

razsežnost umetnosti. Rudolf Steiner, utemeljitelj antropozofije pravi, da z umetnostjo človeka ogrejemo in nagovorimo v njegovem središču, tam kjer se najbolj čuti kot človek. Eva C. Mees ugotavlja, da k temu pripomorejo različne umetniške dejavnosti: risanje, z uporabo črte in svetlo – temnega nasprotja uri mišljenje, slikanje deluje z barvami na čustva; gnetenje, modeliranje z uporabo rok uri voljo.

S projektom smo si tako prizadevali vnašati čimveč takšnih aktivnosti, ki bi omogočale razvijati kreativno učno okolje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako kombinacija nekaterih elementov celostne pedagogike ustvarja kreativnejše in učinkovitejše učno okolje, prispeva k inkluziji učencev s posebnimi potrebami, boljšem stiku učencev s seboj in okoljem, učinkovitejšemu usvajanju znanj in razvijanju sposobnosti in spretnosti ter profesionalnem razvoju učitelja?

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prva raven: izpopolniti strokovno znanje, seznanjanje s celostno pedagogiko: branje literature, predavanja in delavnice in druga raven: uvajanje dobre prakse

Šolsko leto 2008/09

Aktivnosti po razredih: **2. razred:** vprašalnik: analiza stanja, raziskovanje potreb in želja. Izvedli smo aktivnosti v času pouka (predvsem pri pouku SPO, GVZ in LVZ teme: Skrivni prijatelj, Sprostitvena vzgoja: vizualizacija, sproščanje ob glasbi...); jutranji krog: potekal je vsak ponedeljek od 8.20 do 8.40. Aktivnosti: poslušamo se: pogovor o prijetnih dogodkih, lepe misli, razkrijmo skritega prijatelja, zanimive zgodbe), aktivne odmore (vsak torek od 10.15 do 10.35. Tri naključno sestavljene skupine imajo aktivnosti: socialne igre (pantomima, prepoznavamo se z zavezanimi očmi, pajkova mreža...); družabne igre (taktilne igre, spretnostne igre, za razvijanje motorike); ustvarjalne igre (izdelava mozaika, sestavljanke).

4. in 7. razred: tudi tukaj smo izvedli analizo stanja, imeli tematske razredne ure, jutranji krog (le v 4. razredu) in aktivne odmore (vsak petek od 10.15 do 10.35 so tri naključne skupine imele aktivnosti: socialne, družabne in ustvarjalne igre.

V vseh razredih smo sodelovali tudi s starši v obliki izkusvenih delavnic. Aktivne odmore smo v drugi polovici šolskega leta izvajali za vse učence tretje triade.

Šolsko leto 2009/10

Aktivnosti v času tedna otroka: Dejavnosti, ki smo jih izvedli so bila naslednja: Multimedijško predavanje z odlomki iz filmov na temo: Stereotipi, predsodki in diskriminacija; razstava, ki so jo pripravili na enako temo učenci sami; razstava Društva Humanitas: Od bombaža do majice - »nepravična« trgovina in prireditve kulturna raznolikost skozi ples - vsak ples ima svoj izraz, svoj stil in svojo kulturo.

Zabavne urice: skozi igro smo razvijali različne senzorne zaznave, motoriko in socialne veščine.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Projekt je prvo šolsko leto potekal v 2., 4. in 7. razredu, se z aktivnimi odmori razširil na učence tretje triade, v drugem šolskem letu pa se je projekt omejil na čas v tednu otroka.

Vključeni so bili učenci 2. in 3. Triade. Projekt pa se je celo šolsko leto izvajal za 16 učencev 1. in 2. triade v obliki interesne dejavnosti. .

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Izdelki učencev, ankete, vprašalniki, pogovori.

Metode obdelave podatkov

Analiza anket, analiza vprašalnikov, zapis dogajanj, opazovanje, pogovor.

Prikaz rezultatov

Učenčevi izdelki, analiza anket in vprašalnikov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Drugi razred: Kadar so učenci sami izbirali skupino, so se ustvarile podskupine z močnimi vodji. Z naključnim oblikovanjem skupine, so se meje med vodji skupin in odklonjenimi učenci izbrisale. Osamljeni učenci so vzpostavili stik z ostalimi, se sprostili in začeli izražati svoja mnenja in čustva. V igri in ustvarjanju so se učenci sprostili. Opazili smo, da skozi igro veliko več komunicirajo med seboj. Po samih dejavnostih se hitro vključijo v pouk in umirjeno nadaljujejo brez težav.

Četrty razred: Večina učencev ima pozitivna stališča do preživljanja aktivnih odmorov: motivacija niha glede na vrsto iger: čutno doživljajske igre in socialne igre imajo prednost pred ustvarjalnimi. Učenci so bili zadovoljni z novostmi.

7. razred: Večina učencev doživlja organizirane odmore kot »neprijetno obvezo«, le nekaj učencev tudi pozitivno. Učitelji opažamo, da se učenci v čutno – doživljajskih igrah, igrah spretnostnih in kratkih družabnih igrah in nekaterih socialnih igrah počutijo dobro, se sprostijo, družijo in spoznavajo, kljub temu, da izražajo negativna stališča do aktivnosti. Opazili smo tudi, da je vrsta iger odvisna od motivacije in želje po sodelovanju in da pridobivajo na socialnem vključevanju učenci, ki se sicer težje vključijo v neformalne oblike druženja.

Aktivnosti povezane s starši: Udeležba staršev se razlikuje glede na razred, največ staršev se je delavnic udeležilo od učencev prve triade, najmanj pa iz druge triade. Večina staršev ima pozitivno stališče do srečanj, izrazili so željo, da nadaljujejo z aktivnostmi, ki pa se naj navezujejo na čas roditeljskih sestankov.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je dosežen predvsem na področju socialne in osebne rasti posameznika, manj pa pri uresničevanju kreativnejšega in učinkovitejšega procesa učenja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Različne delavnice izkustvenega učenja, socialne in ustvarjalne igre, ki vzpodbujajo učenčevo lastno aktivnost, prispevajo k kreativnejšem učnem okolju, izboljšujejo odnose med vsemi akterji: učenci, učitelji in starši.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uvajanje celostnega pristopa v proces učenja in poučevanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

S projektom smo dobili veliko izkušenj in idej pri uresničevanju zastavljenih ciljev.

Literatura

Andrejka, Kavčič Romana: Učenje z gibanjem pri matematiki: priročnik gibalnih aktivnosti za učenje in poučevanje matematike v 2. razredu devetletke, Ljubljana: Bravo, 2005

Mennen, Patricia: Kako to lepo diši!: odkrivati svet z vsemi čuti, Radovljica: Didakta, 1999

Ščuka Viljem: Šolar na poti do sebe: oblikovanje osebnosti: priročnik za učitelje in starše, Radovljica: Didakta, 2007

Virk, Rode Jožica: Razred kot socialna skupina in socialne igre, Ljubljana: ZRSŠ, 1990

R.Steiner: Novice, Društvo prijateljev waldorfske pedagogike, marec 2000

Christellen Mees,Eva: Umetnostna terapija v praksi: Kortina, 1992

Gordon Dryden, Jeannette Vos: Revolucija učenja, Ljubljana, Educy, 2001

Osnovna šola Frana Roša
Cesta na Dobrovo 114
3000 Celje

TI IN JAZ SKOZI SOCIALNE IGRE

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Založnik, prof. razrednega pouka, svetovalka

Sodelavci: Stanka Hozjan, univ. dipl. psihologinja, Julija Grm, prof. pedagogike in sociologije

Konzulent: mag. Sonja Zajc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V izvedenem projektu smo na podlagi razmišljujočega proučevanja socialne situacije razvijali strategije za izboljšanje obstoječega stanja. Sodobna šola predstavlja središče sprememb, ki so odraz življenja v tem času. Šola prihodnosti je usmerjena v osebni razvoj z ustvarjalnimi dosežki. Sodelovanje oziroma sodelovalna kultura je nujna kot oblika delovanja, saj je današnji čas prerasel individualizem. Bistvo sodelovalne kulture so pozitivni medsebojni odnosi, ki jih ustvarjamo na podlagi znanj, veščin in izkušenj, ki jih ob tem pridobivamo. V tej smeri smo delovali v projektu, kjer so med sabo sodelovali tutorji, starejši učenci z mlajšimi in tutorji z učitelji. V delavnicah s socialnimi igrami smo se drug od drugega učili, ustvarjali ideje, si pomagali, se družili, si zaupali, osebno rasli in tako načrtno razvijali veščine, ki tako posamezniku kot skupini omogočajo kakovostnejše delovanje z okoljem. Spodbujali smo večjo sprejetost posameznikov in s tem boljše samopodobo. Svoje delo smo spremljali, vrednotili, samooценjevali in bili drug drugemu »kritični prijatelji«. Tako mlajši kot starejši učenci so vzeli ponujeno možnost aktivnega vključevanja v pouk kot priložnost za razvijanje nečesa novega in koristnega zase, za ožje šolsko in posledično tudi za širše okolje.

Abstract:

In the completed project based on thought through examination of the social situation we have been developing strategies for improving the current situation. Modern school represents the crossroads of changes that reflect living in this time. The school of future is oriented on personal progress with creative achievements. Cooperation respectively its nature is essential as a form of activity as today's time has surpassed individuality. The essence of nature of cooperation are positive mutual relations that we create based on knowledge, skills and experience that we gain along the way. In this direction we have worked in a project where tutors have collaborated, older students cooperated with younger ones and tutors with teachers. In workgroups with social games we have learned from one another, created ideas, helped each other, kept company to each other, trusted one another, experienced personal growth and as such deliberately developed skills that help a person and a group to have a better communication with the environment. We have encouraged more opened acceptance of individuals and with this a better self-image. We have monitored our work, taken assessments, self-evaluations and represented "critic friends" to one another. Both younger and older students have taken the offered possibility of actively participating in the program as an opportunity for new and useful self-development, for more narrow school environment and also for the wider environment.

Ključne besede: medvrstniško sodelovanje, socialne veščine, pozitivna komunikacija, vodenje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Aktivno vključevanje starejših učencev v VI proces pri delu z mlajšimi učenci, kot sredstvo za izboljšanje klime kot kriterija kakovosti šole.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izhajali smo iz vprašanja, na kakšen način spodbuditi in okrepiti sodelovanje starejših učencev z mlajšimi učenci. Doseči smo želeli kakovostnejše socialno šolsko okolje, z aktivnim vključevanjem učencev, kot sooblikovalcev vzgojno izobraževalnega dela. Za sredstvo sodelovanja smo izbrali socialne igre, ki so predstavljale most med mlajšimi in starejšimi učenci za razvoj boljše samopodobe in pozitivne komunikacije.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Na kakšen način spodbuditi in okrepiti sodelovanje starejših učencev z mlajšimi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Šola, v katero učenci radi zahajajo, je tista, kjer se dobro počutijo. Osnova za dobro počutje so prijazni odnosi, ki temeljijo na strpnosti in sprejemanju drugačnosti ter primerna komunikacija med vrstniki in z učitelji, kar omogoča učencem, da se počutijo varne in sprejete. Učenci, ki obvladajo socialne stike z drugimi imajo boljše samopodobo, si bolj zaupajo in so posledično temu uspešnejši.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Zbiranje in interpretacija podatkov

- a) zbiranje novih socialnih iger, primernih za izvajanje z učenci od 1. do 4. razreda
- b) motiviranje in pridobivanje starejših učencev za delo z mlajšimi

Načrtovanje in izvajanje dela

- a) izvajanje aktivnosti s starejšimi učenci - tutorji:

- usposabljanje učencev 8.razredov za delo z mlajšimi (teoretične osnove,delavnice z vajami za nastope)
- izvajanje socialnih iger že usposobljenih tutorjev iz 9.razredov v 1.a, 1.b in 4.a razredu od oktobra do decembra
- izvajanje aktivnosti tutorjev z učenci od 1. do 4.razreda na razrednih urah od februarja do junija

- b) seznanitev kolektiva z delom v projektu

c) dogovori in realizacija izvedbe razredne ure od 2. do 9.razreda v sodelovanju razredniki – tutorji na temo doživljanja uspehov in s tem povezano samopodobo

d) izvedba socialne igre »Učenec ne jezi se, ki so jo ustvarili učenci sami, kot tekmovanje med učenci 2. do 4.razreda

e) objava o delu projekta v šolskem glasilu, na spletni strani šole, predstavitev na izobraževanju Civic in education v Rigi

Refleksija

a) s člani projektne skupine:

- izmenjava izkušenj in opažanj po opravljenih nastopih v posameznih razredih
- izdelava priročnika pod naslovom »Ti in jaz skozi socialne igre«
- zbirnik dobljenih rezultatov ankete na razrednih urah

b) z učenci tutorji:

- opravljene refleksije nastopov po vsakem izvajanju na pripravljenem obrazcu
- opravljena evalvacija refleksij vseh nastopov

c) z učiteljicami od 1. do 4.razreda:

- opravljene refleksije opažanj na nastopih o izvajanju tutorjev in o učencih s katerimi so se igre izvajale

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Pridobiti učence osmih razredov, ki bodo sprejeli ponujeno možnost kot izziv.
- Iskanje socialnih iger, ki bodo najučinkovitejše za doseganje zelenih ciljev in tudi priljubljene med učenci, da se bodo veselili izvajanj.
- Pomoč tutorjem, ki niso dovolj zaupali lastnim sposobnostim za vodenje in samostojen nastop pred učenci.
- Časovni problemi pri izvajanjih na razrednih urah (usklajevanje).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Analiza refleksij med tutorji.
- Zbirnik ankete na razrednih urah.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo:

- 112 učencev prve triade in 118 učencev druge triade,
- 18 učiteljev,
- 13 učencev 8.razredov in 10 učencev 9.razredov

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- študij literature,
- zbiranje socialnih iger,
- ustvarjanje novih socialnih iger,
- anketa,
- neposredno opazovanje.

Metode obdelave podatkov:

- analiza opravljenih refleksij tutorjev in učiteljic,
- zbirnik rezultatov ankete iz razrednih ur.

Prikaz rezultatov:

- priloga 1 (refleksija opravljenih nastopov tutorjev in učiteljic),
- priloga 2 (zbirnik rezultatov ankete razrednih ur),

- priročnik »Ti in jaz skozi socialne igre« (predstavitev na predstavitvi letnega poročila v septembru).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- medvrstniško sodelovanje,
- boljša komunikacija med vrstniki paralelnih razredov,
- učenci so aktivni oblikovalci vzgojno izobraževalnega procesa,
- timsko sodelovanje tutorjev,
- sodelovanje razrednikov s tutorji,
- vključevanje učencev, ki so pogosto odklonjeni med sošolci,
- boljša samopodoba posameznika.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- opremljenost tutorjev s teoretičnimi in praktičnimi znanji za delo z mlajšimi učenci,
- tutorji ob pripravah na izvajanje iger in ob izvajanju usvajajo organizacijske in vodstvene veščine,
- seznanitev z delom v kolektivu,
- seznanitev širšega okolja na spletu,
- predstavitev v šolskem glasilu,
- predstavitev zbornika rezultatov ankete na razrednih urah kolektivu,
- izdaja priročnika »Ti in jaz skozi socialne igre«.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Obogatitev kurikula s socialnimi komponentami (v letnem delovnem načrtu za šol. leto 2010/2011 kot interesna dejavnost).

Možnosti uvajanja v druga področja

Možnost uporabe v vseh starostnih obdobjih tekom šolanja z ustreznimi prilagoditvami.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- možnost posredovanja programa za usposabljanje učencev tutorjev,
- posredovanje izkušenj na podlagi neposrednega dela kot pomoč pri izvedbi,
- priročnik, ki je nastal na podlagi izvedenega dela.

Literatura

Kobolt, A. 1992. *Ne uči me, pusti me, da se učim: (priročnik interaktivnih vaj za učitelje in vzgojitelje)*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Socialne igre v osnovni šoli. 1998. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

McGrath, H., Francey, S. 1996. *Prijazni učenci, prijazni razredi*. Ljubljana: DZS.

Peternel, S. 2005. *Prvih pet minut*. Nova Gorica. Založba Educa.

Musek Lešnik, k., Lešnik Musek P. 2007. *Mi, čuti in čutila*. Ljubljana: IPSOS.

Rotar, M. 1996. *Interakcijske vaje III. in IV. del*. Piran: Center za socialno delo.

Bergant, A. 2007. Šola za mir. (online). (uporabljeno 10.okt.2008). Dostopno na URL: <http://www.eip-ass.si/publikacije>.

Turnšek, N. 2004. *Metodika uvajanja v družbeno okolje – gradivo za študente na strnjeni praksi (nelektorirano gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana. Pedagoška fakulteta.

Virk-Rode J., Belak-Ožbolt J. 1991. *Razred kot socialna skupina in socialne igre*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Priloga 1

Zbirnik »naj« uspehov Roševcev v letu 2009

Pred vami so zbrani uspehi učencev Frana Roša v koledarskem letu 2009 tako kot jih vidijo učenci sami. Zaradi lažje preglednosti sem jih razdelila po področjih, na razredno (učenci od 2. - 5.razreda) in predmetno stopnjo (učenci od 6. - 9.razreda, razen 8.b).

Razredna stopnja:

področja	moj izbor	št.učencev
Sola in učenje	naučil preskočiti kolebnico(3),najbolje recitiral pesem (1), pisal matematiko brez napak (9),najboljši v »Kenguruju«ali na »Cankarju«(4), znam brati (6),znam poštevanke(7),se učim in potem dobro znam(6), posebej pohvaljen za opravljeno nalogo(2),odlična ocena za test (2), objava risbe v Cicibanu(1),uvrščen v skupino nadarjenih(1), ponosen, da sem že v 4.razredu(1),dobre ocene(1), uspeh pri nemščini(1),	45
Dom	Vse pospravil-bil pohvaljen(5), spekla palačinke(1)	6
Področje interesov (šport in ostali hobiji)	premagal nasprotnika – starejšega v kartah ali šahu(5), izdelujem iz lesa(1),hodim na košarko(1), glasbena šola –uspešno pisala test iz teorije (1),nastop v Glasbeni šoli(1),naučil plezat (1),naučil igrati badminton(1), dober v tenisu (1), dober v rokometu(4), dober v košarki(2),naučil voziti kolo(1), skupinske zmage - nogomet(4),petje v zboru(2),obvladam figure v plesu(1),sama zašila igračo(1), igram klavir(1), zadetek gola na tekmi(4), zmaga v atletiki(1), ujel ribo na ribiškem tekmovanju(1), uglasbil sem pesem(1), izpiti pri športih(4), naučil se voziti vodni skuter(1)	40
Odnosi	več ne ukazujem(1),pomoč vrstniku(2), se družim z nekom, ki nima veliko prijateljev(2), izvoljen za predsednika(1), pomagala starostniku(2), pomagam mucu brez doma(2),bolje poznam samo sebe(1), prvič zaljubljena(1),spoznala, kako je plesati s fantom(1),na klub prijateljic, kjer si pomagamo(1),skrbel za babičinega psa(1)	15
Drugo	premagal strah(1),zaslužil denar (1),naučil zavezat vezalke (2), sama si kupila telefon (1),na taboru skrivaj očistila vse konje(1),potovala brez staršev(1),poskrbel sam zase(1), vzgojila podarjeno cvetlico(1), pohvala za dobro očiščeno razredno parcelo(1), našel veliko gob(1), dobil bratca(1),	12

Predmetna stopnja:

področja	moj izbor	št.učencev
Sola in učenje	lepe ocene, nagrade(17),petice pri likovni vzgoji(1),uspešno vložila trud v šolsko delo(4),skupen trud za urejene šolske učilnice(1), uspešno zaključila šol.leto(1),	24
Dom	najlepši izleti z družino(1),urejanje doma (1),	2
Področje interesov	Uspeh na športnem področju(1),naučila bordat(1),da igram v državni reprezentanci v košarki(1),grem na turnir(1),igram nogomet	31

(Šport in ostali hobiji)	zraven leto starejših(1),na turnirju v kartah premagal najboljšega(1), izpit za harfo opravila z odliko(1),uspeh na tekmovanju v kajaku na divjih vodah(1),ekipni turnirji(6),zmaga v judu(2),izpit pri jezdenju konj(1),sama se učim skladbe na klavir(1),uspeh na plesnem tekmovanju(1),uspeh na modelarskem tekmovanju(1),uspeh v plavanju(2),uspeh v atletiki(1),uspeh na državnem prvenstvu(2),dobila licenco v konjeništvu(1),izboljšala znanje flavte(1), uspela mi je res lepa fotografija(1),uvrstila v finale pevskega tekmovanja(1),odigrala glavno vlogo v igri(1), opravila veliko nastopov in koncertov(1)	
Odnosi	boljši odnosi v družini(2), pogovor s starši(1),mamina pozornost(1),srečanje s sorodniki(1), razumevanje s sestro(1),lepi odnosi s prijatelji(4), nova poznanstva(3),zaljubila sem se(3),skrb za živali(1),dobro opravljanje dolžnosti(1),pomoč drugim(1),spoznala novo prijateljico(2),premagal bolečino ob očetovem odhodu ob ločitvi(1),da sta se ati in mami pobotala(1), dobri odnosi v razredu(2), postala boljša prijateljica(1),več časa posvečam svojemu psu(1)	27
Drugo	vztrajnost pri delu(1),premagala strah pred občinstvom(1),sedaj jem tudi paradižnik(1),da sem zrasel in se zredil(2),da sem se imel super v Šoli v naravi(1),šla sem na premiero(1),odpotovala na Škotsko(1),	8

Iz preglednice na **razredni stopnji** je razvidno, da sta za večino učencev najpomembnejši področji za identifikacijo šola in interesna področja, kjer prevladuje šport.

Iz preglednice na **predmetni stopnji** vidimo, da je bilo za učence največkrat področje uspeha interesno področje in področje odnosov, največkrat med vrstniki.

Učenci na predmetni stopnji so se v nekaterih oddelkih opredelili bolj na splošen opis, verjetno na podlagi predhodnega razgovora z razrednikom. Uspeh naj bi doživeli takrat, ko se za nekaj potrudimo in nam to uspe. Torej je potreben nek osebni »vloček« v to, da smo lahko ponosni nase in da si zaupamo. Kljub temu, da v nekaterih zapisih tega nisem zasledila, sem jih razvrstila v razpredelnico. V obeh devetih razredih je bilo uro težje izvesti, ker je veliko učencev vodilo uvodni del delavnic po razredih, zato so v enem od teh oddelkov izvedli ustni razgovor in niso vključeni v preglednico.

Ker je pomemben vsak posameznik, nam tudi »redki«, za učence pomembni izbori posameznikov lahko veliko povedo. Tako smo učitelji, ki so nam učenci zaupali svoje poglede, o njih izvedeli kaj več. Da bi jih bolje razumeli in tako lažje sodelovali.

Priloga 2

Refleksija opravljenih nastopov

Čas izvajanja: marec, april, maj

Izvajalci: 13 učencev 8. a in 8. b v 6. skupinah oz. dvojicah

Število opravljenih nastopov: 30

Izvajane socialne igre: Pismo, Prijateljska dlan, Stol na moji desni je prazen, Kdo manjka, Krog želja,

Tiha igra z žogo

Cilji, ki smo jim sledili

Učenci:

- ❖ razvijajo čut pripadnosti skupini in s posamezniki,
- ❖ iskanje skupnega,
- ❖ razvijajo pozitiven odnos do sebe in do drugih,
- ❖ razmišljajo o pomenu prijateljstva,
- ❖ razmišljajo o medosebnih odnosih,
- ❖ spodbujanje samozavesti,
- ❖ občutenje ugodja ob doživljanju pozitivnega,

- ❖ učijo se konstruktivno prenašati poraz,
- ❖ obvladujejo impulzivnost,
- ❖ učijo se vzpostavljati očesni kontakt,
- ❖ razvijajo pozitivno komunikacijo.

Opazanja tutorjev o učencih pri izvajanju:

- ❖ bili so živahni,
- ❖ imeli so dobre ideje,
- ❖ večinoma so poslušali,
- ❖ nekdo se ni hotel igrati, vendar ga nismo silili,
- ❖ učenci so poslušali drug drugega,
- ❖ bili so pridni,
- ❖ upoštevali so navodila in pripovedovali na podlagi le teh,
- ❖ proti koncu se je en fantek začel obnašati grdo, na koncu se nama je javno opravičil,
- ❖ bili so malo glasni,
- ❖ lepo so sodelovali,
- ❖ lepo je bilo delati z njimi,
- ❖ bili so zelo pozorni,
- ❖ hitro so pozabili na pravilo,
- ❖ nekateri so se hitro vživeli in sprostili, nekateri so potrebovali več časa,
- ❖ imeli so bujno domišljijo-bili so samozavestni,
- ❖ potrebovali so dodatno spodbudo,
- ❖ bili so zadržani,
- ❖ sami so nadgradili igro,
- ❖ bili so navdušeni,
- ❖ bili so slabi poslušalci,
- ❖ delovali so nestrpno,
- ❖ slaba koncentracija večine učencev (predlog za izvajanje vaj za razvoj določenih možganskih funkcij-spomin, koncentracija),
- ❖ veselo razpoloženi,
- ❖ deklica je med izvajanjem odšla,
- ❖ pokazali so zelo dobro koncentracijo in spomin,
- ❖ nekateri so zelo osamljeni,
- ❖ bili so pretihi in preveč mirni.

Opazanja učiteljic o učencih, s katerimi so se igre izvajale:

- ❖ učenci so zelo radi sodelovali,
- ❖ igra jih je pritegnila,
- ❖ opaziti je bilo izločenost posameznih učencev,
- ❖ dosledno so upoštevali navodila,
- ❖ bili so vodljivi,
- ❖ bili so veseli, sproščeni,
- ❖ z izvajanjem zelo zadovoljni,
- ❖ osamljena učenca sta vesela, ker so ju sošolci vključili,
- ❖ dobro so sprejeli navodila,
- ❖ slabo so poslušali navodila,
- ❖ zelo se radi igrajo, so pa glasni,
- ❖ nekoliko težav so imeli z razumevanjem navodil,
- ❖ imeli so zanimive želje,
- ❖ bili so umirjeni, srečni,
- ❖ igro so želeli še nadaljevati,
- ❖ pokazali željo po več srečanjih in več igrah,
- ❖ potrebno jih je bilo posebej motivirati,
- ❖ navdušila jih je prižgana sveča,
- ❖ z veseljem so izražali svoja občutja,
- ❖ niso se dolgočasili,
- ❖ nekateri so odlično utemeljili svojo izbiro,
- ❖ niso bili natančni pri podaji žoge,
- ❖ uživali so.

Opazanja učiteljev o izvajanju tutorjev:

- ❖ dali sta natančna navodila,
- ❖ zelo dobro,
- ❖ dobro znašli v nepredvidljivi situaciji,
- ❖ navodila podana jasno,
- ❖ samostojno vodenje,
- ❖ brežhibno vodenje,
- ❖ bili so potrpežljivi,
- ❖ dobro sodelovala z učenci,
- ❖ komunikativni vodji,
- ❖ iznajdljivi vodji,
- ❖ zelo zanimiva izvajalca,
- ❖ ravno prav glasna,
- ❖ lepo vodili skozi igro,
- ❖ brez treme,
- ❖ dala konkretna navodila,
- ❖ samozavesten nastop,
- ❖ suveren nastop,
- ❖ na začetku malo zadržane, nato pogumnejše,
- ❖ dobro razdeljene vloge,
- ❖ upoštevala sta učence,
- ❖ manjkal uvodni razgovor o pozitivnih človeških lastnostih,
- ❖ nazorno podana navodila,
- ❖ manjka povzetek na koncu igre,
- ❖ malce pretihi,
- ❖ dobro sta usmerjali učence,
- ❖ prijeten in prijazen nastop.

OŠ Glazija Celje
Oblakova ulica 15
3000 Celje

DOBER DAN – TEGA PA ŠE NE ZNAM

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: mag. Milena Križnik Golavšek

Sodelavci: /

Konzulent: mag. Sonja Zajc, Zavod za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Človek se uči vse življenje. In človek se nauči največ tedaj, ko dogodek, situacijo neposredno izkusi. To velja tudi za osebe z motnjami v duševnem razvoju. V okviru projekta so mladostniki z motnjo v duševnem razvoju pridobivali in razvijali učne, interesne in delovne navade izven učilnice. Cilj projekta je obsegal razširitev šolskih vsebin. Učenci so delovali po načelu vseživljenjskega učenja. Spoznavali so stanje ekonomije na trgu delovne sile. S svojim delovanjem so skrbeli za promocijo šole. Glavna metoda dela je bila izkustveno učenje. Mladostniki so spoznali delo rezbarja, preučevalca ptic, sadjarja, delo v galvanski, čevljarski in mizarski delavnici, delo v invalidskem podjetju, delo kmetovalca, delo vrtnarja, pridelovalca zdravih zelišč, čebelarja, fotografa in delo v mehanični delavnici in pralnici. Mladostniki so z pridobljenimi izkušnjami spoznali svoje interese in svoje omejitve. Izvajanje projekta je zahtevalo organizacijo in materialno podporo vodstva šole in dodatno delovanje učitelja. Vsebine projekta so se dopolnjevale z vsebinami učnega načrta. Mladostniki so bili veliko časa na terenu, v gibanju. Spoznavali so širše okolje in se srečevali z novimi ljudmi. Pridobljene izkušnje bomo v naši ustanovi vnesli v učne vsebine posebnega programa. Vsebine projekta so bile predstavljene staršem na odprti učni uri.

Abstract:

Man learns his entire life. And most people learn when an event, situation direct experience. This also applies to people with intellectual disabilities. Adolescents with intellectual disabilities are within the project acquired and developed learning and work habits and their interests outside the classroom. The aim of the project is to extend the learning content. Students worked on the principle of lifelong learning. They were learning about the economics situation on the labor market. They affirm the school outwards by their actions. The main method of work was a direct experience. Adolescents have learned the work of carver, bird observer, fruit growers, farmer, grower of medicinal herbs, beekeeper and photographer. They also have learned the work in electrician, mechanical, carpentry and shoemaking manufactory, work in disability firm and work in car wash. So Adolescents have known their interests and their limitations. Implementation of the project is required the organization and material support to school management and additional operation of an teacher. The contents of the project were well complemented by the content of the curriculum. Adolescents spent a lot of time outside in motion. They got to know the wider environment and meet new people. Our institution will enter obtained experiences in curriculum. The content of the project were presented to parents in an open lesson.

Ključne besede: mladostnik z motnjo v duševnem razvoju, izkustveno učenje, pridobivanje veščin, učenje za življenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kje in kako pridobivati nove izkušnje, kako oblikovati učne vsebine za mladostnika z motnjo v razvoju?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Razširitev učnih vsebin, obogatitev materialnih pogojev ustanove (izgradnja dodatnih učnih delavnic), sodelovanje in povezovanje med različnimi resorji, ki oblikujejo predloge za dopolnilo in spremembo zakonodaje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kaj, kje in kako se učiti za življenje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ponuditi uporabnikom nove, dopolnjene, obogatene oblike izkustvenega učenja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrtovanje (konzultacije), konkretno navezovanje kontaktov z izvajalci, povezovanje z vsebinami UN, terensko delo, evalvacija.

Osnovno vodilo projekta je izkustveno učenje: kar praktično naredim, znam.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Spremembe v načrtovanju učnih vsebin, načrtovanje reorganizacije dela (ponudba novih in obogatenih vsebin), načrtovanje (želja) prostorskih sprememb znotraj ustanove (obnova in izgradnja novih delavnic).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je zajemal mladostnike z motnjo v duševnem razvoju, v kronološki starosti od 15 do 18 let, ki se praviloma v ustanovi šolajo 8., 9., 10 leto.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Neposreden teren

Metode obdelave podatkov

Vzorec je premajhen, da bi ga bilo mogoče metodološko obdelati, projekt pa je fotografsko in vsebinsko dokumentiran.

Prikaz rezultatov

Vsebine v okviru učnega načrta se bodo izpopolnjevale in nadaljevale z konkretnimi dejavnostmi, dopolnili in spremembami tudi v tem šolskem letu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Mladostniki so pridobili povsem praktične izkušnje na terenu

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Mladostniki so za delo na terenu dodatno motivirani, učenje izven učilnice pripomore k večji skrb za zavestno ohranjanje zdravja (več gibanja).

Širjenje novosti

Iskanje novih priložnosti za povezovanje ustanove s širšim socialni okoljem in v povezavi z lokalno skupnostjo, spreminjanje mišljenja in vrednotenja v odnosu do oseb z motnjami v duševnem razvoju.

Možnosti uvajanja v druga področja

V vse programe šole s prilagojenim programom je nujno potrebno uvesti več izkustvenega učenja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V sprejemanju novih pristopov, v iskanju alternativnih oblik delovanja, v povezovanju navzven, v konkretnem delovanju.

Literatura

Uršič, C. *Pravice do enakih možnosti in enake obravnave – usposabljanje in zaposlovanje invalidov v Evropski Uniji in Sloveniji*. Ljubljana, 2004.

Zaviršek, D. *Hendikep kot kulturna travma*. Založba/*cf, 2001.

Hazl, V. *Priročnik za usposabljanje projektov na področju zaposlovanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije, 2009.

Dober dan – tega pa še ne znam

(zaključek inovacijskega projekta)

Res je, da se človek uči vse življenje, hkrati pa je res, da se največ nauči tedaj, ko novo nalogo, situacijo, dogodek neposredno izkusi.

Izkustveno učenje je oblika načrtnega učenja. Predstavlja tako čustveno, kognitivno kakor tudi praktično komponento posameznikove osebnosti in, v končni fazi, posameznika preusmeri v spremembo njegovih stališč in vrednot. Tako izkustveno učenje, kljub vsem novodobnim teorijam učenja, še vedno ponuja preverjeno, učinkovito, kreativno pot, ki zanesljivo vodijo do pridobivanja novih znanj in veščin.

Izkustveno učenje predstavlja, tudi pri osebah z motnjami v duševnem razvoju, ki zaradi svojih zmanjšanih in specifičnih sposobnosti, tisti praktični vidik učenja, ko se nove informacije (izkušnje) hitreje, učinkoviteje in dolgoročneje (ob nenehnem ponavljanju) ohranjajo, ter predstavljajo dragoceno osebno pridobitev za posameznika, dolgoročno pa prispevajo tudi k strpnejšim odnosom v skupnosti.

V okviru projekta Dober dan – tega pa še ne znam, ki je v šolskem letu 2009/2010 potekal na OŠ Glazija Celje, je bilo vključenih sedem učencev z motnjo v duševnem razvoju. Učenci so predstavljali heterogeno skupino, ki se je med seboj razlikovala predvsem po načinu odzivanja, čustvovanja in delovanja glede na notranje in zunanje dejavnike. Praviloma so vsi učenci predhodno (v preteklih letih) že obiskovali šolski program (program z nižjim izobrazbenim standardom). Ob preusmeritvi v posebni program smo učencem želeli ponuditi več obogatenih neformalnih učnih vsebin, v katerih bi ohranjali in tudi nadgrajevali že pridobljena znanja in veščine in hkrati pridobivali nova znanja in veščine. Kronološka starost mladostnikov, vključenih v projekt, je bila od 15 do 18 let, prvotna naloga v okviru projekta pa, da mladostniki poleg vsebin v okviru učnega načrta, pridobivajo in razvijajo učne, interesne in delovne navade izven matične učilnice.

Cilji projekta so bili naslednji:

- širjenje in bogatenje že ustaljenih šolskih vsebin (po posebnem programu)
- srečevanje z različnimi poklici, delovnimi opravili, ustvarjalnimi posamezniki
- sledenje načelom vseživljenjskega učenja
- prepoznavanje ekonomske situacije na trgu delovne sile
- pridobivanje informacij o zaposlitvenih priložnosti za težje zaposljive osebe
- afirmiranje šole navzven
- socialno mreženje

Sama izpeljava projekta je zahtevala:

- predhodno načrtovanje (vsebina, dejavnost, dan, ura)
- absolutno organizacijsko in materialno podporo s strani vodstva šole (prevozi s šolskim avtomobilom, načrtovanje dodatnega spremljevalca)
- dodatno psihofizično angažiranost učitelja
- evalvacijo novo pridobljene izkušnje (ob podpori slikovnega in drugega materiala / v matični učilnici).

Po načrtovanih srečanjih in izmenjavi mnenj s konzulentko, sem vsebine načrtovala mesečno. Starše in mladostnike sem predhodno sproti obveščala, katero dejavnost bomo v tekočem mesecu izvedli. Vodilo pri iskanju aktivnosti mi je bila predvsem želja, da so mladostniki na terenu čim bolj aktivni, da se v dejavnost zares vključijo in da se naučijo nekaj novega. Vsebinsko aktivnosti, skupaj z oblikami in metodami dela, sem nato vnesla v vsebine učnega načrta.

Seveda se je bilo predhodno potrebno dogovoriti tudi z izbranim gostiteljem. Posluževala sem se osebnega kontakta, saj sem prepričana, da je neposreden stik še vedno najboljše zagotovilo, da se vrata odpro oz. da ljudje medse, s čim manj bojazni, sprejmejo vse

drugačne in različne. Srečevanja z izvajalci dejavnosti so bila, brez izjeme, vsa izjemno odprta, spodbudna in pristna.

Pred odhodom na teren sem z mladostniki, v obliki pogovorov, na preprosti teoretični ravni, predelala čim več informacij, ki so se nanašale bodisi na obliko dela bodisi na neposrednega izvajalca določene aktivnosti.

Mladostnike so izbrane vsebine vselej pritegnile. Na tem mestu velja omeniti, da so v projekt bili vključeni mladostniki z motnjo v duševnem razvoju, ki sicer niso imeli večjih vedenjskih odstopanj in katerih predvidljivost je bila relativno zagotovljena.

Tudi sicer se je metoda učenja izven matične učilnic v našem primeru izkazala kot dragocena oblika učenja, ki je popestrila sicer ustaljene navade v zaprtem prostoru (šolski učilnici).

Metoda pridobivanja neposrednega izkustva ob novi dejavnosti je predstavljala izziv, saj so mladostniki na neposrednem terenu prepoznali svoje konkretne zmožnosti in omejitve. Njihovo interesno področje, kje in kaj resnično zmorejo, ki je žal večkrat tudi nerealistično, se je v okviru projekta izrazilo brez prikrivanja. Mladostniki so prepoznavali kaj zmorejo in česa ne zmorejo, kaj jih zanima in kaj jih ne zanima, kako so pripravljeni uspešno slediti navodilom in kako so, z določenimi navodili, pripravljeni uspešno izpeljati določeno aktivnost, dejavnost, delo (metoda razvijanja vztrajnosti ob določeni dejavnosti).

Z neposrednim opazovanjem določene dejavnosti, so se mladostniki pod mojim vodstvom in ob strokovnem vodenju izvajalca aktivnosti, naknadno vključili v proces dela. Hkrati so pod strokovnim vodenjem nadalje izpeljali vse oz. posamezne faze aktivnosti, ki jih je izbrana naloga zahtevala.

Mladostniki so proces izbrane aktivnosti spremljali v treh fazah, in sicer:

- z neposrednim opazovanjem
- s postopnim vključevanjem v konkretno aktivnost
- s samostojno vključitvijo v konkretno aktivnost.

Kar velja še posebej poudariti je dejstvo, da so mladostniki v okviru projekta, z obogatnimi in razširjenimi vsebinami, širili svoj socialni prostor in krepili občutek lastne vrednosti: to zmorem, to sem dobro opravil, to sem se naučil na novo... V okviru projekta se je izražala življenjska filozofija: kar praktično naredim- znam.

Mladostniki so se v okviru projekta srečali in spoznali z delom rezbarja, preučevalca ptic, sadjarja, fotografa . Obiskali so galvansko, čevljarsko, mizarsko in šiviljsko delavnico ter delavnico težje zaposljivih oseb. Bili so gosje v vrhunsko opremljenem invalidskem podjetju, v mehanični delavnici in pralnici. Pomagali so na kmetiji, pri čebelarju in pri pridelovalcu zdravih zelišč.

Gotovo je praktična izkušnja, pridobljena v okviru inovacijskega projekta bila priložnost, da se v naslednjih letih tudi v naši ustanovi (OŠ Glazija Celje) vsebine posebnega programa postopoma spreminjajo, predvsem pa povsem konkretizirajo v prostoru in času, ki ustreza holističnemu pogledu, in v katerem smo ljudje kot človeška bitja prisiljeni učiti se »skupnega jezika« v pojmovanju, vrednotenju in ustvarjanju vsakdanjika, ne glede na obstoječo krizo v ekonomiji in na trgu delovne sile.

Staršem sem na odprti učni uri, ob koncu šolskega leta, predstavila vse izvedene dejavnosti, v okviru projekta. Izrazili so svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da so njihovi mladostniki pridobili toliko novih izkušenj. Hkrati sem skozi razgovor s starši začutila njihovo negotovost in bojazen, kam bodo usmerjeni mladostniki po končanem formalnem šolanju. V dom za starejše, v VDC, v invalidsko delavnico?

Posamezni starši mladostnikov z motnjo v duševnem razvoju se bolj kot drugi starši zavedajo, da se človek uči v okoliščinah, ki jih oblikuje civilizacijsko okolje, v katerem živi in da sta civilizacija in kultura, katere del je tudi učenje, gibanje in nenehen proces.

Starši ne želijo, da njihov mladostnik po končanem šolanju pristane v polzaprti ustanovi. Nasprotno, želijo, da se njihov mladostnik, ob podaljšanju šolanju, priuči preprostih opravil in se kot enakovreden in enakopraven član vključi v skupnost. Starši želijo, da tudi šola kot ustanova razvijala nove, dodatne, inovativne programe, ki bi temeljili na praktičnem pridobivanju, na osvajanju veščin, potrebnih za življenje.

Projekt Dober dan – tega pa še ne znam tako predstavlja skromen prispevek in preprosto željo k večji »odprtosti sveta«. Slednje bo, poleg dobre volje in pripravljenosti posameznikov, zahtevalo seveda tesnejše in poglobljeno sodelovanje med posameznimi resorji in državo. Ti naj bi, pa ne na deklarativni ravni, povsem konkretno spodbujali in prepričevali (prepričali) vse vpletene, da lahko vsak posameznik, tudi mladostnik z motnjo v duševnem razvoju, prispeva, v okviru svojih zmožnosti, svoj doprinos v skupnost.

mag. Milena Križnik Golavšek

Osnovna šola Glazija
Oblakova ulica 15
3000 celje

SODELOVANJE UČENCEV S POSEBNIMI POTREBAMI S STAROSTNIKI V DOMU UPOKOJENCEV

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Irena Gorenjak

Sodelavci: Elizabeta Fijavž

Konzulent: mag. Sonja Zajc, zaposlena na OE Zavod za šolstvo Celje

Povzetek:

V projektu so sodelovali učenci s posebnimi potrebami in starostniki iz Doma ob Savinji v Celju. Namen je bil poglobljati pri učencih že obstoječa znanja in pridobivati nova, ki so potrebna v okviru vseživljenjskega učenja. Delo je potekalo v obliki delavnic, ki so zajemale sodelovanje učencev s starostniki. Pri tem smo uporabljali skupinske metode dela in nove pristope pri učenju. Vsebina posameznih delavnic se je navezovala na izbrane teme iz učnega in vzgojnega načrta oz. vseživljenjskega učenja.

Načrt dela sva z izvajalko projekta dopolnjevali glede na trenutne potrebe in zmožnosti učencev. Ob koncu določene teme so učenci ustno, pisno ali s pomočjo risbe izrazili svoje občutke o delavnicah. Srečanja so imela pozitiven vpliv na samo šolsko delo, saj so predstavljala dodatno motivacijo učencem. Pridobili so veliko novih izkušenj na področju komunikacije, vzpostavljanja ustreznega odnosa do starejših ter si pridobili nova znanja tudi na ostalih področjih izobraževanja.

Abstract:

The project involved pupils with special needs and elderly from »Dom ob Savinji Celje«. The main purpose was to deepen the student`s existing skills and acquire new, which are needed in the content of lifelong learning. Work was conducted out through the workshops, which covered the participation between pupils and elderly. We used group work method and new approaches to learning. The content of each workshop was related to selected topic in curriculum, educational plan and lifelong learning. The work plan was complemented according to current needs and abilities of pupils. At the end of each topic pupils expressed their feelings about the workshops in writing, orally or through drawings. The workshops had a positive impact on school work because they have an additional motivation on pupils. They acquired many new experiences of communication, established an appropriate attitude towards older people and gained new skills at the other areas of education.

Ključne besede: učenci s posebnimi potrebami, starostniki, delavnice

Problemsko stanje

Učenci na višji stopnji posebnega programa potrebujejo spodbudo in različne priložnosti za razvijanje svojih potencialov. Vedno iščemo čim več takšnih oblik in metod dela, s katerimi jim lahko to omogočimo. Učenci potrebujejo čimveč praktičnih izkušenj, saj je takrat njihovo pomnjenje tudi boljše in trajnejše.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

S pomočjo čutov spoznavamo svet in druge ljudi ter dojemamo sebe kot posameznika (Landa, 1997). Čuti so prepleteni med seboj. Posredujejo nam različne vidike ene in iste stvari. Človeški čutni aparati so v bistvu enako grajeni, zaradi česar si lahko izmenjavamo vtise o tem, kar vidimo, slišimo, čutimo, vohamo in okušamo.

Ker pa imamo ljudje različne sposobnosti, različne izkušnje in nagnjenja, pa zaradi tega vsak posameznik razpolaga s čisto osebno čutno resničnostjo. O tem, ali bo naš spoznavni svet diferenciran ali preprost, bogat ali reven, ne odločajo le talenti, ampak tudi vzgoja in šolanje. Šolati oko ali uho pomeni končno tudi šolati duha. Pri otrocih vpliva šolanje čutov na celotno osebnost. To pomeni, da je pomembno, da otroci sprejemajo informacije oz. znanje po različnih poteh oz. z različnimi čuti (preko sluha, tipa, vida, okušanja...). Tako je zelo pomembno, da dobi otrok veliko različnih informacij iz okolja preko različnih čutil in da se uči uporabljati čutila.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko s pomočjo sodelovanja učencev s starostniki izboljšamo šolsko prakso oz. z njihovo pomočjo pridobivamo, utrjujemo in poglobljamo znanja, ki so zajeta v učnem in vzgojnem načrtu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi so naslednji:

- izboljšanje šolske prakse
- vključevanje učencev v širšo okolje
- iskanje novih možnosti za razvijanje učenčevih potencialov
- izboljšanje kakovosti življenja učencev s posebnimi potrebami

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

I. del: V mesecu **septembru 2009** sva z izvajalko projekta sestavili načrt dela, s katerim sva opredelili natančen potek dejavnosti, ki se bodo izvajale v okviru projekta v **mesecu oktobru, novembru in decembru**.

Izbrali sva vsebine iz učnega in vzgojnega načrta, ki nam bodo vodilo pri izvajanju delavnic, na katerih bodo sodelovali učenci dveh skupin posebnega programa in prav tako dve skupini starostnikov.

Z zaposlenimi v Domu ob Savinji Celje je dogovorjeno, da bomo izvajali delavnice vsak teden z eno skupino učencev in eno skupino starostnikov. Z vodjo dnevnega centra smo se pogovorili tudi o samem poteku delavnic in pripravi starostnikov na izvedbo le teh. Vsaka skupina učencev je tako prišla na vrsto vsakih 14 dni.

V mesecu oktobru, novembru in decembru smo tako z vsako skupino izvedli **8** delavnic.

Mesec **januar** je bil namenjen **evalvaciji** srečanij oz. delavnic ter **načrtovanju dela za naprej**. Evalvacija ob koncu prvega dela srečanij, je potekala tako, da so učenci dobili nalogo, da

narišejo, napišejo ali kako drugače izrazijo občutke in doživetja v domu upokojencev. Veliko smo se pogovarjali.

Z izvajalko sva ocenili, da imajo srečanja pozitiven vpliv na samo šolsko delo. Učenci so v delavnicah pridobili veliko novih izkušenj na področju komunikacije in na vzpostavljanju ustreznega odnosa do starejših. V novem okolju so na drugačen način kot običajno pridobivali nova znanja na različnih področjih (splošna poučenost, razvijanje samostojnosti, razvoj delovnih navad...).

II: del : V drugem delu izvajanja delavnic v mesecih **februar, marec, april in maj** smo z vsako skupino učencev izvedli še 5 delavnic.

Skupaj je bilo izvedenih 26 delavnic.

Osrednje teme so bile naslednje: družabne igre nekoč in danes ter spoznavanje širšega okolja.

Ob koncu srečanj so ponovno učenci sami evalvirali svoje delo tako, da so napisali, narisali ali samo povedali svoje občutke in doživetja v domu upokojencev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo 15 učencev s posebnimi potrebami starih od 15 do 21 let in 15 starostnikov iz Doma ob Savinji v Celju.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Aktivnosti na delavnicah smo slikali
- Posamezna dogodke smo posneli s kamero
- Vsako delavnico oz. srečanje sva evalvirali v pisni obliki glede na zastavljene cilje.
- Učenci so dvakrat evalvirali in izražali svoja občutja pri sodelovanju s starostniki.

Metode obdelave podatkov

- Fotografije različnih delavnic smo primerjali med seboj in ugotavljali napredek
- Posnetke različnih delavnic smo primerjali med seboj in ugotavljali razlike
- Filmske posnetke smo si ogledali in jih uporabili za učenje in zapomnitve vsebin
- Primerjali smo tudi izdelke otrok, ki so izražala občutke ob obiskih v domu upokojencev.

Prikaz rezultatov

Ob koncu meseca decembra je s pomočjo samoevalvacije 12 učencev izrazilo pozitivno mnenje o obiskih v domu upokojencev, 3 učenci pa so izrazili negativno mnenje o obiskih v domu upokojencev in jim tam ni bilo všeč.

Ob koncu meseca maja je bila samoevalvacija pozitivno ocenjena pri vseh 15 učencih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovitev refleksije zadnjega akcijskega kroga je, da so učenci največ pridobili na področju **prostorske orientacije, socializacije in čustvovanja**. Naučili so se strpnega in spoštljivega odnosa do starejših.

Pomembni dosežki projekta so še naslednji:

- Učenci so pridobivali, utrjevali in poglobljali znanja in spretnosti, ki so v učnem načrtu, na drugačen način (s pomočjo starostnikov)
- Učenci so s pomočjo projekta razvijali orientacijo v širšem okolju
- Učenci so popestrili preživljanje prostega časa starostnikom v domu
- Učenci so preizkušali naučene socialne spretnosti v novi situaciji

- Učenci so razvijali časovno orientacijo od četrta do četrta
- Učenci so se učili samoevalvacije srečanj s starostniki

Na koncu izvajanja projekta sklepamo, da so se vsi sodelujoči v projektu dobro počutili, izjemno dobro sodelovali. Zelo pozitivni so bili tudi odzivi starostnikov, ki so izrazili željo po nadaljnjem druženju. Zato nadaljujemo s projektom v naslednjem šolskem letu (2010/2011)

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zaradi projekta so se učenci bolj povezali z okoljem v svoji neposredni bližini. Navezali so stike s posameznimi starostniki v domu upokoencev in skupaj z njimi spoznavali širšo celjsko okolico. Z obiski v domu so tudi upokoence vzpodbudili k sodelovanju in akciji. Zato so se v domu upokoencev veselili naših obiskov.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Cilje iz določenih tem iz učnega načrta, ki bi jih sicer realizirali v okviru pouka v učilnici, smo s pomočjo projekta realizirali izven šolskih prostorov. Novost je v novem oz. drugačnem načinu podajanja učne snovi in samem metodičnem postopku, saj je delo potekalo v obliki delavnic, ki so zajemale sodelovanje učencev s starostniki.

Pri tem smo uporabljali skupinske metode dela in nove pristope pri učenju:

- določene teme iz učnega načrta obravnavati v drugem, učencem povsem novem okolju
- v novem okolju izkoristiti vse možnosti in potencialne, ki jih le to ponuja
- s skupinskimi in individualnimi oblikami dela, ki jih delavnice ponujajo, smo čim bolj motivirali in vzpodbujali učence k učenju in aktivnemu sodelovanju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko uporabijo tako učitelji v osnovnih šolah s prilagojenim izobrazbenim standardom, kot tudi učitelji v posebnem programu. Delavnice, ki smo jih izvajali, so lahko primerne tudi za učence v rednih osnovnih šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Kot pravi Damjana Stamejčič (2006) v svojem članku :»**Z mladostjo jih zabavajo, z modrostjo pa bogatijo**«, tako bi lahko na kratko strnili naša močna področja. Učenci prinesejo starostnikom veselje, razigranost, jim popestrijo in polepšajo dan. Starostniki pa delijo z učenci svoje izkušnje, zrelost in modrost.

Literatura

Landa, N.(1997). Z vsemi čuti. Radovljica: Didakta

Stamejčič, D. Medgeneracijsko sodelovanje v Špesovem domu v Vojniku: Z mladostjo jih zabavajo, z modrostjo jih bogatijo. Delo, 2006, št. 300, str. 6

Učni načrt za posebni program vzgoje in izobraževanja (4.in 5. stopnja), šolsko leto 2009/2010

Vzgojni načrt OŠ Glazija Celje, šolsko leto 2009/2010

Osnovna šola Jakoba Aljaža Kranj
Tončka Dežmana 1
4000 Kranj

OPISMENJEVANJE IN RAZVOJ VSEH ČUTIL NA TEMELJIH PEDAGOGIKE MARIE MONTESSORI 2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Darja Pintar, učiteljica razrednega pouka

Sodelavci: Magda Štupnikar, specialna pedagoginja, Tatjana Murovec, učiteljica RP, Emina Veselič, učiteljica RP,

Konzulent: Marjeta Kepec, Zavod RS za šolstvo, Območna enota Kranj,

Povzetek:

Še pred uvedbo devetletke smo učiteljice prvih razredov iskale nove poti, ki bi nam pomagale h kvalitetnejšemu opismenjevanju in predvsem branju. Ure, namenjene opismenjevanju in spoznavanju glasov, smo nadgradile s posameznimi elementi pedagogike Marie Montessori, ki temelji na celostnem razvoju otroka, na učenju z vsemi čutili in upošteva njegovo individualnost. V pouk smo vnašale dejavnosti za razvoj čutil (sluh, vid, vonj, tip, okus), stranskosti (lateralnosti), koncentracije, motorike, ter za krepitev medsebojne strpnosti in dviganje otrokove samopodobe. Izbrane dejavnosti so potekale v jutranjem krogu vsak ponedeljek eno šolsko uro. Posamezne dejavnosti smo utrjevale ostale dni v tednu za uvod v jutranjem krogu. Pri vseh dejavnostih smo učencem zagotovile dovolj časa za izvedbo vaje in upoštevale načelo M. Montessori »Dajte nam čas!«

Dosledno smo upoštevale načelo postopnosti in vse dejavnosti vodile od lažje k težji.

Rezultati so se pokazali postopno. Prve spremembe, ki smo jih opazile, so bile: izboljšana koncentracija, večja strpnost, umirjenost ter želja in radovednost pri delu v jutranjem krogu.

Obravnavi posameznega glasu smo posvetile posebno pozornost in se držale nevroloških zakonitosti razvoja govoril in sluha ter spoznanj iz fonetike. Obravnavo glasov smo obogatile s pesmico, gibom za določen glas, sliko in črko. Glasove smo obravnavale glede na težo izgovorjave in vlečenja od lažjega k težjemu.

Opazile smo, da v drugem razredu učenci nimajo težav z bralno tehniko in odpora do branja. Tudi pri pisanju imajo veliko manj težav, saj si pri vsem tem pogosto kar z gibom prikličejo posamezno črko.

Tak način dela zahteva od učitelja dosledno pripravo, potrpežljivost in umirjenost. Vse to pa ne odtehta zadovoljstva ob doživljanju uspehov otrok, ki radi in z veseljem hodijo v šolo. Potrditev nam je tudi dobro sodelovanje s starši in njihova podpora.

Abstract:

Being the teachers of the first classes, we had been searching for the new ways, which would enable us in raising the quality in classes of alphabetization and, above all, in those of reading, even before the introduction of the nine-year elementary school was carried out. We have upgraded the classes reserved for alphabetization and sound recognition by some elements of Maria Montessori's pedagogy, which is based on holistic development of the child, on learning by all senses taking into account his individuality. In classes, we have introduced the activities enabling the development of the sense organs (hearing, eyesight, scent, touch, and taste), laterality, concentration, motor skills, and those invigorating interpersonal tolerance and

strengthening child's self image. The selected activities were carried out in the morning circle each Monday, in an hour lesson. Separate activities have been consolidated in the morning circle remaining days of the week. In carrying out activities we have given pupils sufficient time to accomplish the exercise by taking into consideration the M. Montessori principle: »Give us time! «

We have consistently observed the principle of gradation by leading activities from an easier to the heavier one.

The results have turned up in time. The first changes, we have noticed, were: improved concentration, greater tolerance, calmness, and, ambition and inquisitiveness working in the morning circle.

We have dedicated a special attention to the presentation of each sound and in performing it we have abided by neurological laws of hearing and speech organs' development as well as by phonetic cognitions. The presentation of the sounds we have enriched by song, by movement for a certain sound, by image or by letter. Dealing with the sounds, we presented them respecting the difficulties in pronouncement and in dragging them, this is why we had started with the easiest ones and kept going gradually to the more difficult ones.

We have noticed that in the second class, the pupils have no difficulties concerning their reading technique and resistance to read. Even in writing they have substantially less problems, even because often they reach for a letter using a movement.

By working this way, teacher has to respect a consistent preparation, patience and serenity. Yet, all this can't outweigh the satisfaction in living through the successes of the children who like to go to the school. We have got confirmation also from a good cooperation with the parents being awarded by their support either.

Ključne besede: čutila, glas - gib – slika - črka

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Opismenjevanje ne pomeni le, da znamo razložiti znake na papirju, temveč sposobnost, da se poučimo o pomenu in smislu tega kar vidimo, slišimo, občutimo.

Prvošolčki so ob vstopu v šolo zelo heterogena skupina. Njihov razvoj je na zelo različnih stopnjah. Učiteljice opažamo velika odstopanja, ki jih moramo pri svojem delu upoštevati. Nekateri otroci niso vajeni delati v skupinah (upoštevati želje drugih..), ne znajo poslušati, ne slišijo navodil, imajo skromen besedni zaklad, so motorično zavrti, imajo slabše razvite senzorne in govorne sposobnosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Še pred uvedbo devetletke smo učiteljice prvih razredov nenehno iskale nove poti, ki nam bi pomagale do kvalitetnega in lažjega opismenjevanja. Iskale smo različne metode in oblike dela, da bi otokom izboljšali čutne zaznave, razvili motoriko, da bi jim dali dovolj časa, da naredijo stvari sami, da z različnimi dejavnostmi razvijejo in krepijo fonološko zavedanje glasov, jih podkrepijo z gibom in glasom. .

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Opažale smo, da imajo nekateri učenci težave s slušno zaznavo posameznih glasov, jih slabo izgovarjajo, si jih tudi težje zapomnijo in priključijo. S tem se je povečal odpor do pisanja in branja. Učence smo želele z uporabo vseh čutil, zaznav in doživljanja, pripeljati do lažjega in kvalitetnega branja in pisanja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt je potekal najprej v prvem razredu. Delo smo načrtovale timsko. Mobilna specialna pedagoginja je imela ogromno izkušenj pri delu z učenci s prilagojenim programom. Znala nas je usmeriti k drugačnemu razmišljanju, nam postopno odpirala drugačne poti in nam ponudila manj znane načine dela z učenci s specifičnimi težavami pri branju in pisanju. Udeležile smo se nekaj delavnic in hospitacij s področja pedagogike Marie Montessori. Tu smo dobile bolj jasno sliko in spoznale nove načine poučevanja, ki temelji na razvoju vseh čutil.

Ob četrtek smo se sestajale in načrtovale delo za naslednji teden. Načrtovale smo dejavnosti, ki naj bi nas vodile preko celega tedna. Najprej so bile dejavnosti sestavljene iz pridobivanja socialnih veščin. Natančno smo določile pravila v jutranjem krogu in kako bo potekalo jutranje pozdravljanje.

Sestavile smo vaje in jih razdelile v več sklopov. V vsakem sklopu so bile dejavnosti razdeljene po težavnostni stopnji po načelu od lažjega k težjemu.

- Vaje socializacije, vaje za razvoj čutil, vaje za razvijanje fonološkega zavedanja, vaje za razvijanje predbralnih veščin, vaje za bogatenje besednega zaklada.

Zbirale smo predmete iz okolja, slikovni material, fotografije, materiale in snovi, ki naj bi jih uporabljali pri tipanju, vonjanju, okušanju.. Lastnoročno smo izdelale pripomočke po načelu pedagogike Montessori.

Vsak ponedeljek smo zastavile novo temo, ki smo jo predhodno načrtovale glede na učni načrt. Skrbno smo izbrale začetne in zaključne dejavnosti in seveda osrednjo ki je bila namenjena spoznavanju posameznega glasu. Vsakemu glasu smo dodali pesmico, sličico in gib, ki je ponazarjal ta glas. Načelo vsake ure je bilo, da učencem omogočimo, da vaje lahko večkrat ponovijo, da se čim bolj avtomatizirajo, zato smo določene dejavnosti ponavljali in utrjevali preko tedna v jutranjem krogu.

Vsa naša opažanja smo sproti beležile in jih primerjale med seboj glede na posamezen oddelek. Sproti smo iskale rešitve za nastale težave, primerjale izkušnje in reakcije učencev pri izvajanju vaj.

Kmalu smo opazile, da so jim te dejavnosti všeč, saj so se marsikdaj med odmori igrali tako, da so ponavljali in drug drugemu kot uganko zastavljali gibe za posamezne glasove. V vrstniških igrah so postajali veliko bolj ustvarjalni, kolegialni in umirjeni.

V jutranji krog so po nekaj mesecih učenci sami prinašali skrivnosti, ki smo jih uporabili v jutranjem krogu za pozdrav ali določeno dejavnost..

Obdelava podatkov

V projekt so bili vključeni učenci prvega triletja. Podatke o rezultatih našega dela smo zapisovale sproti. Primerjale smo uspešnost izvedbe posamezne dejavnosti med oddelki. Tedensko smo se sestajale in načrtovale dejavnosti glede na učni načrt.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Delo v jutranjem krogu je potekalo kontinuirano preko celega šolskega leta. Pravila dela v krogu so bila dogovorjena in smo jih dosledno upoštevali. Vsak učenec je vedel, da bo imel možnost in dovolj časa izvesti določeno dejavnost. Pri izvajanju vaj so uživali in s svojo domišljijo pomagali soustvarjati in nadgrajevati dejavnosti. Postali so bolj umirjeni, več strpnosti in pozitivnih medosebnih odnosov je bilo med njimi, bolj zbrano so sodelovali pri

vajah, izboljšala se jim je motorika, povečale so se zaznavne sposobnosti in bolj so se zavedati vseh čutil (vid, sluh, vonj, okus, tip) in jih tudi uporabljali.

Ob koncu prvega leta šolanja so vsi učenci poznali gibe za glasove, znali določiti pozicijo glasu v besedi in razširili svoj besedni zaklad.

Z gibi in glasovi »berejo« (besedna sinteza in analiza), tako da en učenec pokaže besedo z gibi, drugi pa pove besedo ali jo nastavi s sličicami za glasove.

V drugem razredu si učenci pri osvajanju novih črk pomagajo z gibom za glas . V pomoč jim je tudi pri zapisu (narek) in začetnem branju posameznih besed. Imajo zelo malo težav z bralno tehniko, nimajo odpora do branja in veliko manj je težav pri pisanju. Razumevanje prebranih besedil je veliko boljše.

Starši in učitelji v podaljšanem bivanju so opazili, da so jim bili gibi dobri pomočniki pri branju in pisanju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Naši rezultati na področju opismenjevanja v prvi triadi, ki temelji na razvoju vseh čutil po načelih pedagogike Marie Montessori so izredno uspešni. Vpliv našega načina dela na doseganje ciljev smo opazile tudi pri drugih učnih in vzgojnih predmetih, saj dobra senzorna in govorna razvitost pripomore k uspešnemu delu. Samozavestno govorno nastopanje pomaga učencem na vseh področjih in v vseh letih nadaljnjega šolanja. Bogatejše besedišče in spoznavanje stvari iz okolja olajša delo pri naravoslovju. Izboljšana fino motorika je v veliko pomoč tudi pri vzgojnih predmetih.

Naše delo smo predstavile na vseh (6) študijskih skupinah za prvo triletje na Gorenjskem.

Izvedle smo delavnice za učiteljice v prvi triadi na OŠ Ivana Tavčarja, Gorenja vas. Pripravile smo tudi priročnik z vsemi opisanimi dejavnostmi, posameznimi urami in ilustracijami slik za glasove, ki bo, upamo, izšel jeseni 2010.

Literatura

Pečjak, Breda, Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana 1997, ISBN 961-234-024-2

Fajfar, K. Pridobivajmo – izgovarjajmo glasove, Nova Gorica, EDUCA 1996, ISBN 961-6039-17-2

Jelenc, Dora, Uporaba testa hitrega avtomatiziranega poimenovanja v procesu začetnega branja, Defectologika slovenica, april 1996, ISSN 1316 – 1076

Žerdin, Tereza, Motnje v razvoju jezika, branja in pisanja, Ljubljana, 2003, ISBN 961-91056-1-3

OŠ Kolezija
Cesta v Mestni log 46
1000 Ljubljana

DVA UČITELJA, EN VZGOJNO–IZOBRAŽEVALNI PROJEKT

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Petra Likar Jan, prof. RP; Kristina Šolmajer Stropnik, prof. RP

Sodelavci: Damjana Mojšker, Mihaela Časar, Valerija Lebar Meze, Eva Tekavčič

Konzulent: Mojca Dolinar, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Pri načinu dela, ki ga omogoča projekt Dva učitelja, en V-I proces, je poučevanje v veliko zadovoljstvo. Zadovoljen učitelj je gotovo uspešnejši, ima več posluha za učence in več energije za izvajanje vseh z zakonom določenih obveznosti ter več ustvarjalnosti za to, da učencem ponudi še kaj več.

Šolski sistem se mora spreminjati. Spremembe so premalokrat dovolj drzne in korenite, morale bi biti pred časom, ne pa da utrujeno capljajo za njim. S spremembami v šolskem sistemu smo odrasli dolžni mladim ljudem zagotoviti kakovostno učno okolje, kakovostno znanje, kakovostne poti do znanj.

S projektom Dva učitelja, en V-I proces smo z malo kadrovske in časovne reorganizacije učencem zagotovili:

- primerno količino časa za gibanje na prostem in igro;
- kreativna in življenjska učna okolja;
- vsakemu posamezniku dovolj pozornosti;
- prilagojene učne metode in oblike dela posameznim učnim stilom.

Poučevanje je potekalo tako, da je en učitelj pričel z V-I delom v razredu ob 8.00 uri in zaključil ob 13.15, drugi učitelj je pričel z V-I delom v razredu ob 9.45 in zaključil ob 15.00. Oba učitelja sta v svojem delovnem času imela 45 minutni odmor. Sočasno sta vodila del pouka (dve šolski uri) in del podaljšanega bivanja. Pouk, ki smo ga izvajali zunaj šolskega okolja, smo izvedli v času, ko sta bila prisotna oba učitelja, s tem smo zadostili normativom spremstva.

V-I delo je potekalo tako, da je dvema strnjenima urama pouka vedno sledil daljši odmor na prostem.

Delo po projektu Dva učitelja, en V-I proces je izvedljivo le v primeru resnične pripravljenosti poučevati in delati s timskim pristopom, ki ponuja širši spekter spoznanj o učnih in vedenjskih specifikah učencev, širi zavest posameznih učiteljev, ponuja različne poglede na razne šolske situacije, bogati posameznike, vključene v proces. Tako delo zahteva zrelega in strogo profesionalnega učitelja.

Abstract:

Using working methods offered by project Two teachers, one educational process, makes teaching a great pleasure. Satisfied teacher is surely more successful, has more ear for pupils and more energy to practice all by law binding obligations and is more creative at offering pupils something more.

School system must keep changing. Changes are rarely bold enough and thorough, when they should be before time and not tiredly tripping behind. By changing school system adults are

obliged to assure young people quality educational environment, quality knowledge, quality path to knowledge.

Using project Two teachers, one educational process we did small reorganization in cadre and time to assure pupils:

- adequate amount of time to move and play outdoors;
- creative educational environment;
- each enough individual attention;
- adjusted teaching methods and forms of work to individual learning style.

Teaching began so that one teacher started his educational work in class at 8.00 and closed it at 13.15, while other teacher started his educational work in class at 9.45 and closed it at 15.00. Both teachers had 45 minutes brake during educational work in class. They simultaneously led part of the lessons (two school hours) and part of the extension lessons. We carried out lessons practiced outside the school environment during the time both teachers were present, by that we satisfied standards of escort.

During educational work two hours of lessons were always followed by long outdoor break.

Working according to the project Two teachers, one educational process can be carried through only in case of real willingness to teach and work by team approach that offers broad spectre of recognition about learning and behaviour specifics of pupils, it broadens perception of individual teachers, offers different views at variety of school situation, and enriches individuals included in the process. Working this way requires mature and strictly professional teacher.

Ključne besede: izkušnje, kreativnost, gibanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Obstoječi učni sistem strogo deli čas in dejavnosti pouka ter čas in dejavnosti podaljšanega bivanja na razredni stopnji. V mestih večina učencev preživi v šoli več kot 8 ur in zato je potrebna modifikacija tega časa.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Učenci, stari od 6 do 10 let potrebujejo veliko gibanja. Učijo se s pomočjo gibanja, gibajo se zato, da se sprostijo, z gibanjem lahko pridejo tudi do učnega okolja. Gibanje je zanje naravno, naloga nas odraslih pa je, da jim ga zagotovimo dovolj. Trenutna najpogosteje uporabljena oblika pouka (45 min pouka s 5 minutnimi odmori) učencem ne zagotavlja dovolj gibanja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako vpliva vključenost dveh učiteljev na celotni VI proces, ki združuje jutranji pouk in podaljšano bivanje ter s tem vpliv na zbranost, kreativnost in učinkovitost pri delu učencev?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Izkušnje s področja dela v podaljšanjem bivanju ter v razredu kot razrednik niso ponujale optimalnih pogojev za kreativno učno okolje, v katerem bi se dobro počutil tako učenci kot učitelj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Razpis inovacijskih projektov, ideja za kreativno obliko pouka z dovolj gibanja, oblikovanje organizacijske izvedbe projekta (kadrovsko in časovno), predstavitev ideje vodstvu, oblikovanje vprašalnika, predstavitev projekta staršem, 1. anketiranje staršev, pridobitev soglasij, pričetek izvedbe projekta, prilagoditev urnika, sestanek s strokovno skupino, 2. anketiranje, polletna analiza, sestanek s strokovno skupino, 3. anketiranje, zaključna analiza

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Starši so ob predstavitvi izpostavili problem dveh strnjenih ur pouka, niso si predstavljali, da bodo učenci zmogli aktivno sodelovati toliko časa. Rešitev se je pokazala v organiziranosti pouka, ki je ponujala dovolj različnih učnih metod in oblik v sklopu ene učne enote ter vedno dovolj dolgega odmora za sprostitev, gibanje in pripravo na nadaljevanje pouka.
- Starše je skrbela uvedba mape učenčevih izdelkov namesto zvezkov, ki sva jo uvedli ravno zaradi pestrih učnih okolij. Ob zaključku šolskega leta so starši izrazili spoznanje, da je bilo najino vztrajanje pri mapah opravičeno in da so učenci s tem pridobili sistematičnost.
- Dva učenca v prejšnjih letih šolanja nista obiskovala PB, projekt pa je bil zasnovan tako, da so bili vsi učenci dvakrat na teden v šoli do 14.00. To se je za njiju izkazalo za zelo pozitivno, saj sta oba potrebovala stik s sošolci za razvijanje socialnih veščin.
- Prva dva meseca sta bili peti šolski uri ob ponedeljkih in petkih, kar so starši in učenci zaznali kot moteče. Po premisleku in jesenskih počitnicah sva urnik spremenili tako, da sta bili peti šolski uri ob ponedeljkih in torkih. Sprememba je bila učinkovita in dobro sprejeta.
- Za učenca z motnjo pozornosti so bile ob nekaterih dnevih pete šolske ure prenaporne, zato sva mu takrat omogočili individualno obliko pouka, kar je omogočala kadrovska ureditev sočasnosti dveh učiteljic.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Glej: **priloga** Obdelava vprašalnika namenjenega izvedbi inovacijskega projekta v šolskem letu 2009/2010

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Dvajset staršev učencev 3.b razreda OŠ Kolezija.

Metode zbiranja podatkov

Staršem sva tekom izvedbe projekta trikrat razdelili vprašalnike.

Metode obdelave podatkov

Vprašalnike sva besedno in grafično obdelali.

Prikaz rezultatov

Glej: **priloga** Obdelava vprašalnika namenjenega izvedbi inovacijskega projekta v šolskem letu 2009/2010

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Projekt Dva učitelja, en V-I proces je prinesel spoznanja, da

- učenci v večini odhajajo iz šole v enakem časovnem obdobju kot sicer, vendar so bolj spočiti in pripravljeni še na druge dejavnosti izven šole;
- domačo nalogo so imeli le dvakrat do trikrat na teden, saj so bili v času pouka zelo učinkoviti, hkrati pa je bilo možno zaradi načina dela izvajati diferenciacijo in individualizacijo, kar je omogočalo, da so učenci nalogo opravili v šoli;
- so starši zaradi razbremenjenosti otrok v sistemu, ki ga je omogočal projekt celo menili, da so njihovi otroci s šolskim delom premalo obremenjeni;
- je zadostna količina gibanja na prostem za učence te starosti zelo pomembna in stimulatívna za opravljanje šolskega dela;
- pet in petnajst minutni odmori niso dovolj dolgi, da bi lahko učenci motivirani in spočiti nadaljevali s šolskim delom;
- tesna povezanost in sodelovanje dveh učiteljev omogoča dejansko izvedbo individualizacije in diferenciacije pri čisto vseh učencih in prinese kakovostnejše poznavanje učnih in vedenjskih specifik učencev;
- lahko kadarkoli ponudimo kreativno učno okolje tudi izven šole in šolske okolice.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci so tekom leta razvili dolgotrajno pozornost in visoko motivacijo za šolsko delo s pomočjo preživljanja daljših odmorov v naravi. Ob ponotranjenju načina pouka, ki jim ga je omogočil projekt jim je čas, ki so ga preživeli v šoli mineval sproščeno, ustvarjalno, življenjsko. Starše, ki so bili ob začetku izvedbe projekta skeptični, je projekt ne le prepričal, ampak tudi navdušil in so si želeli, da bi se nadaljeval v prihajajočem šolskem letu. Z navdušenjem so zelo aktivno spremljali metode in oblike dela, ki smo jih uporabljali. Aktivno spremljanje izvajanja projekta je prepričalo tudi nekatere sodelavce ter vodstvo, da je to zelo pozitivno naravnana oblika pouka.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novosti tega projekta so:

- povezanost pouka dopoldan in podaljšanega bivanja popoldan;
- prepletanje in sodelovanje pri delu dveh učiteljev; (priloga: primer urnika dela dveh učiteljev)
- drugačna časovna razporeditev pouka in prostega časa (priloga: primer urnika pouka)
- možnost izvajanja pouka v kreativnih učnih okoljih;
- daljši odmori že v času dopoldanskega dela V-I procesa, ki so namenjeni gibanju na prostem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt se bi lahko izvajal v kateremkoli razredu na razredni stopnji, če bi se zanj zagotovila kadrovska rešitev.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju timskega pristopa, obvladovanju individualizacije in diferenciacije, verjamemo v to, da mora biti pouk prijazen učencem in učitelju in vedno najdemo rešitve za omogočanje takšnega pouka.

Literatura

Jesper Juul: Kompetentni otrok, Družina na poti k novim temeljnim vrednotam, Didakta, Radovljica, 2008

Jesper Juul in Helle Jensen: Od poslušnosti do odgovornosti, Didakta, Radovljica, 2009

Jesper Juul: To sem jaz! Kdo si pa ti?, O bližini, spoštovanju in mejah med odraslimi in otroki, Didakta, Radovljica, 2008

Judith Rich Harris: Otroka oblikujejo vrstniki, Sporočilo za starše, ki precenjujejo svoj vpliv, Orbis, Ljubljana, 2007

Marta Novak: Vloga učitelja v devetletni osnovni šoli, Educa, Nova Gorica, 2005

Tony Attwood: Aspergerjev sindrom, Priročnik za starše in strokovne delavce, Megaton, Radomlje, 2007

dr. Ivona Milačič: Aspergerjev sindrom ali visokofunkcionalni avtizem, Center Društvo za avtizem, Ljubljana, 2006

Bogdan Žorž: Razvajenost, Rak sodobne družbe, Mohorjeva družba, Celje, 2002

Katarina Kesič Dimic: ADHD - Ali deklice hitijo drugače? (Spregledanost deklic z motnjo ADHD), BRAVO (društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami), Ljubljana, 2008

Gavin Reid, Marija Kavkler in sodelavci: Učenci s specifičnimi učnimi težavami: Skriti primanjkljaji - skriti zakladi, Društvo BRAVO, Ljubljana, 2007

Osnovna šola Lesično
Lesično 5b
3261 Lesično

OPISNA OCENA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Karolina Hostnik Amon

Sodelavci: Irena Krajnc, ravnateljica, Urška Drobne, prof. RAP, Liljana Cerar, prof. RAP, Vida Zajko Kovačič, svetovalna delavka

Konzulentka: Darinka Jazbinšek, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Učiteljice, ki poučujemo v prvi triadi na OŠ Lesično, smo ugotavljale, da starši in tudi otroci pomanjkljivo razumejo posredovano opisno oceno. Pogovori s starši so nam pokazali, da predvsem starši in tudi otroci, kljub množici posredovanih opisnikov, ki so podkrepljeni s konkretnimi primeri na pogovornih urah, iz posredovane opisne ocene ne razberejo otrokovega aktualnega znanja v takšni meri, da bi to zapisano znanje primerjali z referenčnim znanjem v določenem obdobju. V tej pomanjkljivosti smo videle izziv, kako dosedanje prakso izboljšati oz. nadgraditi z novostmi ali z drugimi oblikami. V šolskem letu 2008/09 smo se lotile preoblikovanja zapisa opisne ocene. Naše mnenje je bilo, da morajo biti opisniki oblikovani in zapisani tako, da bo iz zapsanega jasno vidno, kje na poti do pričakovanega cilja je otrokovo trenutno znanje. Našo idejo smo želele vključiti v inovacijski projekt. Konzulentka je naš predlog podprla nas usmerjala in spodbujala. Našo idejo za izvedbo projekta nam je potrdil ZRSS. Projekt z naslovom »OPISNA OCENA« smo izvajali dve šolski leti od septembra 2008 do junija 2010. Poleg učiteljic, ki poučujemo v prvi triadi, je pri projektu sodelovala tudi šolska svetovalna delavka. Sistematično oblikovanje zapisa opisne ocene smo po vertikali temeljito pripravile pri predmetih slovenščina in matematika. Ob koncu projekta smo bili zadovoljni otroci, starši in tudi učitelji. Odločile smo se, da bomo na enak način v naslednjih letih nadaljevale tudi pri ostalih predmetih.

Abstract:

Teachers who teach in the first three years of primary school Lesično, we have found that parents and children referred to the lack of understanding of descriptive assessment. Interviews with parents have shown us that especially parents and children, despite the large number of transmitted descriptors which are reinforced with concrete examples in the discussion hours, do not read the child's current knowledge to such an extent that they are written skills compared to the reference knowledge in a given period. In this deficiency, we see the challenge of how to improve current practice and build on new features or other forms. In the 2008-09 school year, we set about transforming the descriptive assessment. Our opinion was that the descriptors must be designed and written so that it can clearly be seen from the above, where the path to an expected goal, is the child's knowledge. Our idea was placed in the innovative project. Konzulentka supported our proposal, we were guided and encouraged. Our idea for the project has confirmed ZRSS. The project, entitled »Descriptive assessment« was carried out over two school years, from September 2008 to June 2010. In addition, teachers who teach in the first three years, in the project also participated the school guidance worker. The systematic design, we estimate descriptive record of vertical objects thoroughly

prepared in slovenian and mathematics. At the end of the project, kids, parents and teachers were happy. We decided that we will continue in the same way also in other subjects.

Ključne besede: opisna ocena, oblika opisne ocene, opisni kriteriji, interpretacija opisne ocene.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na naši šoli opisno ocenjujemo že sedemnajst let. V teh letih smo imele kar nekaj izobraževanj na to temo. Pri vsakem se je malo spremenila zahteva pisanja opisne ocene. Ves čas pa smo se s temo opisnega ocenjevanja veliko ukvarjale. Pri zapisu opisne ocene, pri posredovanju le te staršem, otrokom, smo ves čas čutile pomanjkljivost. Same smo poskušale oblikovati in posredovati, interpretirati opisno oceno na različne načine in počasi, tudi s pomočjo mnenj otrok in staršev ugotavljale, kaj oni pogrešajo, kaj si želijo pri opisnem ocenjevanju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Preverjanje pridobiva diagnostično in formativno vlogo, kar pomeni, da usmerja učenčev proces mišljenja, omogoča elicitacijo, primerjavo, izmenjavo, evalvacijo in rekonstrukcijo učenčevih idej ter mu z vsem tem omogoča, da konstruira svoje znanje.

Če naj učenec oblikuje občutek zmožnosti in občutek, da je izid dejavnosti posledica njegovega prizadevanja, mora imeti dovolj priložnosti, da sam preverja svoje znanje, da primerja svoje dosežke s kriteriji, da dobi informacijo o napakah skupaj s sugestijami, kako napake odpraviti ter končno, da ima priložnost ponovnega (neocenjevalnega) preverjanja takrat, ko oceni, da je napake in pomanjkljivosti odpravil (Razdevšek Pučko, C., 1995, str.14).

Vzporedno s poudarjanjem diagnostične in formativne vloge preverjanja znanja narašča tudi potreba po soudeležbi učencev v procesih preverjanja in ocenjevanja le-tega (Razdevšek Pučko, C., 1995, str.15).

Zelo pomembno je, da so otroci vključeni v proces preverjanja znanja s poudarkom na samopreverjanju in prav tako tudi v proces opisovanja svojih dosežkov. Na ta način ima učenec možnost, da spremlja lastno napredovanje, spozna svoja močna in šibka področja, ob usmerjanju lahko načrtuje nadaljnje delo, poveča se učenčeva odgovornost za proces učenja in motivacija za učenje.

Gippsova (1994, str 123) pravi, da služi formativno preverjanje le za povratno informacijo učitelju in učencem (posredno tudi staršem).

Ob tem Gippsova poudarja, da se funkcija povratne informacije razlikuje, ko gre za učitelja ali ko gre za učence oz. starše. Dobra povratna informacija učencu omogoča nadzor nad dosežki in mu pomaga pri usmerjanju miselnih procesov k ciljem.

Zelo pomembna je **oblika opisne ocene** in njena **interpretacija**, s čimer pa smo se ukvarjali v našem projektu.

Pri tem gre na eni strani za objektivno interpretacijo, za vsebino učiteljevega tolmačenja (delež pozitivnih in negativnih sestavin) otrokovih dosežkov, obliko (ustno ali pisno sporočilo) in za način sporočanja (mirno, prijazno, dobrohotno ali žaljivo, sarkastično). Pogosto pa je bolj kot objektivno izražena (povedana ali napisana) interpretacija pomembno subjektivno doživljanje, učenčeva subjektivna interpretacija povedanega ("kaj mi želi učitelj s tem povedati"),

prevladujoča čustvena obarvanost (pozitivna, negativna) doživljanja ob sprejemu povratne informacije.

Njen učinek je v največji meri odvisen od subjektivnega doživetja povratne informacije. Vpliva na učenca, na pomembne dejavnike učenja in razvoja, na motivacijo, na samovrednotenje, na učno vzdušje, na proces mišljenja, na odgovornost, ki jo učenec prevzema z učenjem (Razdevšek Pučko, C., 1995, str.17).

Povratno informacijo je potrebno oblikovati tako, da na učenca deluje spodbudno, mu omogoča pozitivno samopotrditvev ali pa mu vzbuja zaupanje v njegove zmožnosti za izboljšanje.

Cilji projekta

Cilj

Otroci, starši in učitelji so zadovoljni z obliko in vsebino posredovane opisne ocene.

Raziskovalno vprašanje

Kako zapisati otrokovo aktualno znanje, da bo ta zapis primerljiv z referenčnim znanjem in da bo razumljiv otroku, staršu in učitelju.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V času, ko smo veliko razmišljale o pomanjkljivosti opisne ocene in preizkušale dosedanjo prakso nadgraditi z novostmi, smo dobili na šolo vabilo ZRSŠ OE Celje za sodelovanje na inovacijskem projektu OPISNA OCENA. Cilj projekta je bil obogatitev obstoječe prakse z inovativnimi primeri in pripraviti strategijo za oblikovanje opisne ocene. Splet okoliščin je bil kot nalašč primeren za to, da smo se učiteljice prve triade skupaj s svetovalno delavko odločile pristopiti k sodelovanju v inovacijskem projektu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

a) Študij literature

Na temo opisnega ocenjevanja obstaja veliko literature, ki nam je bila bolj ali manj znana. Članice tima smo to literaturo ponovno predelale. Razdelile smo si jo tako, da je vsaka predelovala tisto literaturo, ki jo je do sedaj manj poznala. Na skupnih srečanjih smo druga drugi predstavile predelano teorijo in ob skupinskih diskusijah izostrile naš problem in zapisovale ideje za uspešno rešitev.

b) Posnetek stanja

Pri posnetku stanja smo upoštevale triangulacijo. Z otroki smo izvedle tehniko vodenega intervjuja. Starši so izpolnjevali anketne vprašalnike in svoja mnenja izražali tudi na skupinskih diskusijah na roditeljskih sestankih. Članice tima smo analizirale in vrednotile zbrane podatke.

c) Oblikovanje sheme za opisno oceno

Pri oblikovanju sheme, oblike zapisa otrokovih dosežkov smo verjele v rek »Noben veter ne pomaga ladji, ki ne ve za svoj pristan.«. Oblikovati smo želele takšen zapis, kjer se nazorno vidi učenčev napredek in končna ugotovljena raven otrokovih dosežkov s postavljenimi cilji za posamezno področje.

d) Anketiranje ob zaključku projekta

- Opisne kriterije za cilje pri slovenskem jeziku smo uredile v preglednice.
- V letu 2008/09 smo se lotile novega načina posredovanja opisne ocene pri predmetu slovenščina po vertikali.
- Novo obliko zapisa smo sproti predstavljale otrokom in staršem na pogovornih urah. Otroci so bili dobro seznanjeni s cilji, ki bi jih naj posamezniki dosegli, individualni pogovori ob takih zapisih so omogočali ugotavljanje njihovega trenutnega znanja, napredka in končne ravni znanja. Otrok je ob takem pogovoru imel možnost videti kje je njegovo znanje, bil je motiviran, da doseže cilj, ki je pričakovan, skupaj z učiteljem sta delala načrt, kako ta cilj doseči in seveda ugotavljala tudi, ali mu je to uspelo.
- Na zadnjem sestanku smo staršem posredovale naš predlog zapisa opisne ocene za slovenščino hkrati s spričevalom. Starši so lahko primerjali posredovano opisno oceno za slovenščino iz spričevala z našim predlogom zapisa opisne ocene za slovenščino.

V naslednjem šolskem letu smo s projektom nadaljevali, ker smo videle pozitiven odziv staršev in otrok, spoznale smo, da je naše delo koristno in uporabno, želele smo razširiti tak zapis tudi pri ostalih predmetih.

- Ob interpretaciji opisnih ocen na pogovornih urah smo s starši vodili diskusijo o zadovoljstvu z novo obliko posredovanja opisne ocene. Ob zaključku projekta so starši ponovno izpolnjevali anketne vprašalnike, prav tako smo z anketo pridobile mnenja otrok.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Članice tima smo postavile hipotezo: predvsem starši in tudi otroci, kljub množici posredovanih opisnikov, ki so podkrepiljeni s konkretnimi primeri na pogovornih urah, iz posredovane opisne ocene ne razberejo otrokovega aktualnega znanja v takšni meri, da bi to zapisano znanje primerjali z referenčnim znanjem v določenem obdobju.

Bile smo mnenja, da bi tako otrokom, kot tudi staršem in učiteljem pri interpretaciji opisne ocene pripomoglo opisovanje dosežkov in napredka že z vnaprej določenimi stopnjami po obliki in številu. Le te, naj bi bile oblikovane tako, da je mogoče diagnostično, formativno in sumativno spremljanje, se pravi, da se da napredek posameznika jasno označiti. V tem delu pa se lahko upošteva tudi individualni cilj posameznika.

Pri tem bo učitelj znanje vsakega učenca posebej, pri vsakem sklopu učnih vsebin še vedno opisal oz. označil na osnovi opazovanj in različnih oblik preverjanja, ga pri tem ne bo primerjal z drugimi temveč bo oblika opisne ocene preglednejša za otroka, starša in učitelja kje na poti do zelenega cilja je otrokovo znanje. Iz take oblike zapisa opisne ocene, ki smo jo me pripravile v preglednice je toliko bolj viden napredek posameznika s samim seboj, z njegovo prejšnjo stopnjo, z njegovimi zmožnostmi ter s cilji in kriteriji minimalnega znanja, ki so določeni in tudi vidni v taki preglednici.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Naš cilj, da bodo otroci, starši in učitelji zadovoljni z obliko in vsebino posredovane opisne ocene je bil dosežen, saj so to potrjevale izjave in delo otrok, analiza vprašalnika za starše ob koncu leta in naše mnenje.

- Več kot 90 % staršev ob zaključku projekta meni, da jim posredovana opisna ocena nudi več oz. dovolj informacij o otrokovem znanju in napredku in da iz opisne ocene razberejo otrokovo trenutno znanje v primerjavi s pričakovanimi dosežki v določenem obdobju – razredu.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt smo vključile učence prve triade na OŠ Lesično in njihove starše, sodelovalo je torej 52 otrok in njihovih staršev. Ob koncu projekta smo naše obrazce posredovale učiteljicam na sosednji šoli, ki so jih uporabile za spremljanje in posredovanje opisne ocene otrokom oz. staršem. Tu so bili prav tako zajeti učenci prve triade, 50 učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- anketiranje
- skupinska diskusija
- vprašalniki

Metode obdelave podatkov

Pri vodenih diskusijah z učenci smo si zapisovale njihova mnenja. Te zapise smo analizirale v diskusijah na naših srečanjih.

Po zbranih anketnih vprašalnikih, ki so jih izpolnjevali starši, smo jih natančno pregledale in analizirale. Podatke smo zbrale v preglednicah. Vse naše podatke smo tudi interpretirale in zapisale naše ugotovitve.

Prikaz rezultatov

- a) Na začetku projekta
a. Učenci

Pri učencih se je pokazala pomembna razlika v njihovih mnenjih glede na njihovo starost. Mlajši otroci, predvsem otroci prvega razreda niso imeli svojih mnenj oz. so se vsi strinjali z mnenjem redkih posameznikov, ki so imeli kakšno idejo.

Starejši otroci pa so želeli, da bi radi imeli nekakšne sheme, kjer bi se označevalo njihovo trenutno znanje in bi natančneje videli tudi, koliko in kaj jim še »manjka«, da dosežejo največ. Strinjali so se, da smo jim učiteljice to že sedaj vedno ustno posredovale, zapisane shemske oblike pa ni bilo. Vizualni tipi, ki pa na tej stopnji absolutno niso v manjšini, so takšne shemske oblike zapisa očitno pogrešali.

- b. Starši

Starši so odgovarjali na vprašanja:

- Ali jim posredovana opisna ocena nudi dovolj informacij o otrokovem znanju in napredku?
- Ali iz opisne ocene razberejo otrokovo trenutno znanje v primerjavi s pričakovanimi dosežki v določenem obdobju - razredu?
- Kaj pričakujejo od opisne ocene?

Analiza vprašalnika nam je dala jasno sliko, da posredovana opisna ocena staršem in otrokom ne nudi dovolj informacij o otrokovem znanju in napredku in da iz opisne ocene delno ali pa sploh ne razberejo otrokovega trenutnega znanja v primerjavi s pričakovanimi dosežki v določenem obdobju.

Starši so zapisali, kaj pričakujejo od opisne ocene:

- Opisno ocenjevanje je v takšni obliki dokaj razumljivo. Vendar, če bi želela otroka sama oceniti oz. uvrstiti, bi morala prebrati več različnih opisnih ocen. Največjo težavo sem imela, ko sem se prvič srečala z opisno oceno. Manjkala mi je legenda pomembnih izrazov, na katere bi starši morali biti pozorni.
- Z opisnim ocenjevanjem se strinjam. Menim, da je res vsak učenec ocenjen tako, kot se je v obdobju naučil. Razumem opisno ocenjevanje in mislim, da je dobro razložljivo.

- Od opisne ocene pričakujem odgovor ali otrok zna dovolj za svojo starostno skupino. Ocena bi morala opisovati tudi, česa otrok še ne dosega in kje se mora še bolj potruditi.
- Pričakujem jasno sliko otrokovih rezultatov glede na cilje.
- Da dobim realno sliko, kako moj otrok napreduje oz. nazaduje na različnih področjih vzgojnega in učnega dela.
- Iz ocene naj bi bilo razvidno, katera znanja (cilje) je usvojil otrok in kje so njegova šibka in močna področja.
- Bolj jasna opredelitev kaj otrok zna in kaj se pričakuje v določenem razredu, da zna.
- Da bi znala opredeliti otrokovo znanje, kam moj otrok spada (med boljše, srednje, slabše).
- Da čim bolj izvem, kakšno znanje ima moj otrok.

b) Ob koncu projekta

Nekaj mnenj staršev ob zaključku projekta:

- Zdi se mi pregledna in dobra za razumevanje otrokovih dosežkov.
- Opisne ocene so bile pojasnjene na govorilnih urah in jih dobro razumem. Mogoče bi bilo dobro, da bi dobili preglednice domov.
- Je lažje razumljiva, bolj pregledna in nam bolj v pomoč, da vidimo koliko je otrok napredoval.
- Je zelo pregledno.
- Znam se orientirati kje je otrokov dosežek in kje je otrokova stopnja napredka.
- Zdi se, da je predlagan nov način veliko preglednejši. Takoj je jasno, katere cilje je otrok dosegel in do kakšne mere. To ne bi mogla trditi za dosedanji način zapisa opisne ocene, saj včasih ni povsem jasno ali je cilj dosežen oz. ali je otrok osvojil znanje do te mere, kot je pričakovano. Iz dosedanjega zapisa se kot starš ne najdem tako, da bi mogla trditi, da vem, ali je moj otrok docela dosegel zastavljene cilje. Mogoče se učitelj v tem znajde bolje ... ampak spričevalo ni samo za učitelja, temveč za otroka in nas starše.
- Je bolj pregledno, jasno, lažje je ugotoviti, kje je otrokovo znanje pomanjkljivo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Kaj smo z novo obliko posredovane opisne ocene

- Preglednost zapisa opisnih kriterijev za posamezne cilje.
- Isti cilj se v isti preglednici spremlja večkrat (diagnostično, formativno in sumativno spremljanje).
- V preglednico še vedno lahko dopišemo posebnosti.
- Napredek je viden.
- Učence pri pouku in starše na pogovornih urah tudi vizualno seznanjamo o "bližnjih" ciljeh.
- Manjši stres pri prehodu na številčno oceno.
- Otroke s tem nismo ukalupili, omogočili smo le boljšo preglednost.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Naše mnenje (tudi glede na odziv staršev) je bilo, da je oblika zapisanega otrokovega aktualnega znanja sedaj primerljiva z referenčnim znanjem, razumljiva tako otroku kot tudi staršem.
- Ker so opisni kriteriji za posamezne standarde zapisani v preglednici, ki ima načeloma tri stolpce, tako otroci, kot starši hitro vidijo, kje je otrokovo trenutno znanje in iz besed lahko tudi razberejo, kaj pri otrokovem znanju še manjka za izboljšanje uspeha.
- Tudi mlajši otroci so glede na pobarvano besedilo v določenem polju v preglednici hitro dojeli, ali so usvojili vse pričakovane dosežke.
- Tako staršem, kot otrokom je bila to motivacija, da se otrokovo znanje še izboljša.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Možnosti uvajanja v druga področja

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Projekt smo predstavili na treh študijskih skupinah.

Naše oblike zapisa v preglednicah smo dale tudi učiteljicam 1. In 2. razreda iz OŠ Kozje, ki so staršem predstavile dosežke otrok s pomočjo preglednic.

Starši so izpolnjevali tudi vprašalnik in analiza tega vprašalnika je pokazala, da imajo o tem zapisu enako mnenje kot ga imajo starši otrok na naši šoli.

Letos smo projekt zaključile, lahko pa ga bi nadaljevale še pri ostalih predmetih, predvsem pri SPO.

Literatura

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o preverjanju in ocenjevanju

Spletni zvezek akcijskega raziskovanja

Rutar Ilc, Z. (). K novi kulturi pouka. Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. Ljubljana: Zavod za šolstvo RS, 2003.

Razdevšek Pučko, C. Samoocenjevanje-sestavina nove doktrine ocenjevanja. Pedagoška obzorja, let. XII, št. 1- 2.

Razdevšek Pučko, C. Opisno ocenjevanje. Novo mesto: Pedagoška obzorja, 1995. ISBN 8681379-17-8

Komljanc, N. Vloga povratne informacije v učnem procesu. Sodobna pedagogika 1/2004.

Razdevšek Pučko, C. Formativno preverjanje znanja in vloga povratne informacije. Sodobna pedagogika 1/2004.

Kramer, M., Koželj, M. Spletni zvezek akcijskega raziskovanja (online)

Dostopno na naslovu:

<http://www.zrss.si/zvezekAR/>

Osnovna šola Litija
Cesta komandanta Staneta 2
1270 Litija

INDIVIDUALIZIRANI UČNI PRIPOMOČKI

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Babnik Mravlja, uni. dipl. ped in prof. geo

Sodelavci: Renata Mlinar, Janja Krofl, Barbara Težak, Nataša Zupan Cvetežar, Alenka Vidgaj, Marjeta Mlakar Agrež, Milica Bučar, Vesna Kirbiš, Helena Kreže, Karolina Kaliope, Angelca Marolt, Katja Hrastar in Miklavž Šef.

Konzulent: dr. Natalija Komljanc, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Otroci s posebnimi potrebami, so v današnjem času vse pogosteje vključeni v redne osnovne šole. To jim omogoča šolska zakonodaja, kjer sta poudarjena cilj in načelo enakih možnosti s hkratnim upoštevanjem različnosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje lahko prilagodi organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka ter zagotovi dodatna strokovna pomoč. (7.člen, ZUOPP)

Ti učenci imajo z odločbo o usmerjanju in z individualiziranim programom omogočene določene prilagoditve glede na motnjo oz. primanjkljaj. Teh prilagoditev se seveda deležni ves čas, tudi ko gre za preverjanje in ocenjevanje znanja. Prilagoditve omogočajo učencem prilagojeno preverjanje, pri katerem lahko enakovredno pokažejo svoje znanje.

Učenci s posebnimi potrebami imajo v individualiziranem programu zapisane določene prilagoditve. Mednje spada tudi uporaba individualiziranih pripomočkov, ki učencu kljub določenemu primanjkljaju ali motnji omogoča učinkovitejše, hitrejše, natančnejše, samostojnejše delo... tako v razredu kot doma.

Na Osnovni šoli Litija smo učiteljice dodatne strokovne pomoči izdelale Zbirko individualiziranih učnih pripomočkov. V njej so zbrani individualizirani učni pripomočki, navodila za izdelavo le teh in opis uporabe. Učitelj tako ve kater učni pripomoček je uporaben za določeno motnjo oz. primanjkljaj.

Abstract:

Children with special needs are frequently integrated into primary schools nowadays. School legislation, where the aim and the principle of equal opportunities emphasize at the same time respect the diversity of children and youth with special needs. Organization can accommodate the method of verification and assessment of knowledge, progression and time of instruction regarding the type and degree of deficit, difficulty or disorder to children with special needs, who are oriented in educational programs with special performance and additional technical assistance. (7.act, ZUOPP)

These children have a written order on guidance and individualized program, which allows them to adjust according to disorders or deficit. Of course, these adjustments are present all the time, even when it comes to testing and evaluating knowledge.

Adjustments enables teacher to examine knowledge with methods, which can equally indicate their skills. Children with special needs have individualized program with certain adjustments.

These includes the use of individualized instruments, which despite a certain deficit or disorder allows pupil efficient, faster, more accurate, independent work ... both in class and at home. Teachers of additional technical assistance in Elementary school in Litija elaborate collection of personalized learning instruments. Book contains an individualized learning instruments, instructions for their production and description how to use them. This way, teachers know which is a useful teaching instrument for a particular disorder or deficit.

Ključne besede: posebne potrebe, individualizirani učni pripomočki, prilagoditve, inovacija.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci s posebnimi potrebami so deležni določenih prilagoditev glede na motnjo oz. primanjkljaj, ki ga imajo. Med prilagoditvami so v odločbah o usmerjanju zapisani tudi različni individualizirani pripomočki, ki naj bi jih učenec uporabljal za lažje doseganje ciljev.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kateri individualizirani učni pripomočki učinkovito pomagajo učencu pri pouku?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Glavni razlog za vpeljavo raziskave je bil, želja po ugotovitvi kateri individualizirani učni pripomočki res učinkovito pomagajo učencem pri pouku, saj smo individualizirane učne pripomočke učiteljice dodatne strokovne pomoči na naši šoli izdelovale in vpeljevale v uporabo pri pouku že dalj časa. S tem inovacijskih projektom smo nadgradile spekter individualiziranih učnih pripomočkov ter na osnovi opazovanja uporabe v razredu, razgovorov s starši, učitelji...sprotnih refleksij ugotovile kateri učni pripomočki so primerni pri določeni »motnji«. Nastala je tudi zbirka individualiziranih učnih pripomočkov. Vsak obrazec z IUP je opremljen z opisom IUP, načinom izdelave, namenom uporabe in komu je namenjen.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V mesecu septembru 2009 smo učiteljice dodatne strokovne pomoči izdelale natančen načrt našega akcijskega raziskovanja. Načrtovale smo tri akcijske kroge.

Izdelale, dopolnile in zbrale smo individualizirane učne pripomočke. Le te dale v uporabo učencem s posebnimi potrebami in spremljali njihovo delo pri pouku.

Imele smo razgovore z razredniki in predmetnimi učitelji, glede uporabe IUP pri pouku. Zbirali smo podatke, mnenja, predloge...

V tem času smo imele izvajalke dodatne strokovne pomoči tri srečanja na katerih smo druga drugo seznanile s svojimi ugotovitvami do kateri smo prišle tekom izvajanja projekta.

Na osnovi ugotovljenega smo zbrale individualizirane učne pripomočke in jih uredile glede na predmet, pri katerem bi bil določen pripomoček učencu v pomoč. Poleg tega smo vsak individualiziran pripomoček opremile z opisom načina uporabe in načina izdelave.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Naš ključni problem je bil, da smo imeli izdelanih že nekaj individualiziranih učnih načrtov, vendar nikoli nismo izvedli raziskave o uporabnosti le teh pri pouku.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Na osnovi naše raziskave je nastala zbirka uporabnih individualiziranih pripomočkov z natančnim opisom uporabe in izdelave. Predvsem je za nas pomembno, da lahko učiteljem razrednega pouka ponudimo pripomočke na katerih je zapisano na kakšen način naj posamezen učenec (z določeno motnjo) uporablja določen individualiziran pripomoček.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Otroci s posebnimi potrebami so predstavljali populacijo kateri je bilo naše projektno delo namenjeno. Vendar ta populacija ni bila objekt našega dela. Naš cilj je bil izdelati in ovrednotiti individualizirane učne pripomočke, ki jih bodo lahko učenci s posebnimi potrebami uporabljali za lažje in samostojnejše delo.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirale na osnovi opazovanja učencev, ki so uporabljali določen individualiziran učni pripomoček, razgovora z učiteljicami razrednega pouka, razgovora z mamo učenke ter medsebojnih konzultacij.

Metode obdelave podatkov

Podatke, smo si sproti beležile in po srečanjih le te vnesle v obrazce.

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela je Zbirka individualiziranih učnih pripomočkov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Naš dosežek, je že prej omenjena Zbirka individualiziranih učnih načrtov, ki učitelju omogoča da izbere in tudi izdelava primeren pripomoček za določenega učenca z določeno motnjo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Izpeljava projekta je pripeljala do nastanka zbirke individualiziranih učnih pripomočkov, do tega, da:

- učenci s posebnimi potrebami učinkoviteje in samozavestnejše uporabljajo pripomočke, ki jih potrebujejo
- pripomočke učenci prenehajo uporabljati ko/če jih ne potrebujejo več,
- da so učitelji sprejeli in uzavestili uporabo individualiziranih učnih pripomočkov, kot nekaj kar je otroku v pomoč in jih lahko zakonsko uporablja tudi pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Našo novost predstavlja zbirka individualiziranih pripomočkov, ki jih učenci s posebnimi potrebami lahko uporabljajo pri pouku ali delu doma. Individualiziran učni pripomoček jim omogoča lažje samostojno delo pri pouku, izdelovanju domače naloge, učenju, preverjanju znanja...Zbirka, poleg samih individualiziranih pripomočkov, vsebuje tudi natančen opis izdelave posameznega pripomočka, tako da ga lahko vsak učitelj izdelava tudi sam in opis

uporabe pripomočka, kjer je zapisano ob kakšnji motnji naj se pripomoček uporablja, pri katerih predmetih....

Možnosti uvajanja v druga področja

Podobno zbirko bi rade naredile tudi za tretjo triado.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Zbirko individualiziranih učnih načrtov, lahko pri svojem delu uporabijo tudi drugi učitelji. Na voljo smo jim tudi za vsa pojasnila.

Literatura (uporabljena med celotnim projektom)

Jelenc, D.(1992). Značilnosti bralnega procesa in specifične razvojna motnja branja. Pedagoška fakulteta, Ljubljana, publikacija: Kaj hočemo in kaj zmoremo.

Kavkler, M. (1990). Pomoč otroku pri matematiki. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, Ljubljana.

Kavkler, M. (1994). Nadarjen otrok z učnimi težavami: študij primera. Pedagoška obzorja, Novo mesto, publikacija Nadarjeni, str. 217-224.

Kavkler, M. in sodelavke (1991). Brati, pisati, računati. Pomurska založba, Murska Sobota, zbirka: Izstopiti ne moreš ; knjiga 3. - Str. 68-94.

Kavkler, M.a (1999/2000). Kako premagati učne težave pri pisnem računanju. Matematika v šoli, letn. 7, št. 3-4, str. 147-154.

Kavkler, M.a; Tancig, S.; Lipec-Stopar, M. (1997). Strategije reševanja matematičnih problemov pri otrocih s posebnimi potrebami. Pedagoška fakulteta, Ljubljana, publikacija: Izobraževanje učiteljev ob vstopu v tretje tisočletje.

Koprivec, A. (2000). Motnje branja in pisanja v 1. in 2. razredu. Otrok in družina -št. 1, str. 24.

Kramer,M. Spletni zvezek akcijskega raziskovanja. (Elektronski vir)

Ladinek, N.; Korenjak, M. (2001). Otroci s specifičnimi učnimi težavami. Didakta, letn. 11, št. 60/61, str. 42-44.

Magajna, L. (1983). Kako pomagamo otrokom s specifičnimi učnimi težavami. Zavod SR Slovenije za šolstvo, Ljubljana, zbirka: Sodobno pedagoško delo.

Magajna, L. (1987). Učne težave specifične in nespecifične narave. Ljubljana: Svetovalni center.

Magajna, L. (2000). Učne težave, specifične učne težave, primanjkljaji na posameznih področjih učenja - problem usmeritve v teoriji in praksi. V: Destovnik, K. (ur.), Kralj, S. (ur.).

Strokovna in strateško-operativna vprašanja pri uresničevanju nove šolske zakonodaje za področje otrok s posebnimi potrebami. Ljubljana: Društvo defektologov Slovenije: Pedagoška fakulteta.

Magajna, L. (2002). Razumeti učne težave. Didakta, letn. 11, št. 63, str. 22-25.

Opra, B.(2009).Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah: vloga in naloga vrtcev in šol pri vzgoji in izobraževanju otrok s posebnimi potrebami : uresničevanje vzgojno-izobraževalnih programov s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo. Centerkontura, Ljubljana.

Pšunder, M. (2001). Kako zaznati legastenika in mu pomagati. Pedagoška obzorja - Letn. 16, št. 1 str. 61-70.

Purgaj, S. (2008). Kako z akcijskim raziskovanjem izboljšati načrtovanje nadaljnega izobraževanja in sposobljanja. V:Vodenje v vzgoji in izobraževanju. Letnik 6, [št.] 2 (2008), str. 109-115.

Reid, G.: (2002) Nekaj v prijateljsko pomoč. Društvo BRAVO za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami. Ljubljana.

Schwarz, M. (2000). Težave pri računanju?: Kako lahko starši pomagajo. Kres, Ljubljana.

Skalar, M. (1996). Pomoč otrokom s specifičnimi učnimi težavami: izbrana poglavja iz razvojne psihologije za študente razrednega pouka. Pedagoška fakulteta, Ljubljana.

Skupina avtorjev (1983). Kako pomagamo otrokom s specifičnimi učnimi težavami. Zavod SR Slovenije za šolstvo, Ljubljana, zbirka: Sodobno pedagoško delo.

Šket, I. (2002). Otroci s specifičnim učnimi težavami. Katarina, letnik 7, št. 4, str. 4-5.

Škofic, P. (2009). Akcijsko raziskovanje kot način spremljanja lastnega dela - izkušnje gimnazije v Domžalah. V: V vzgoji in izobraževanju. Letnik 6, št. 1 (2009), str. 107-117.

Vodlan, V. (2008). Akcijsko raziskovanje kot potovanje, ki se pogosto ne konča. V: Vodenje v vzgoji in izobraževanju. Letnik 6, [št.] 2 (2008), str. 117-122.

www.zrss.si/.../_PP_prilagojeno_izvajanje_programa_OS_maj.doc (1.2.2010)

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Uradni list Republike Slovenije, 54 (2000)

Žerdin, T. (1990). Branje in pisanje: kako prepoznavamo motnje in kako jih odpravimo. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, Ljubljana.

Žerdin, T. (1991) Težavice, težave, učne motnje. Pomurska založba, Murska Sobota, zbirka: Izstopiti ne moreš.

Žerdin, Tereza (1996). Ringa ringa raja. Priročnik za gibalno-grafične vaje. Mladinska knjiga, Ljubljana, zbirka: Mala šola.

Žerovnik, A. (1994). Igrajmo se, premagajmo težave: vaje za otroke s specifičnimi učnimi težavami. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.

Žerovnik, A. (1994). Priročnik z vajami za delo z učenci, ki imajo specifične učne težave. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.

OŠ Nazarje
Zadrečka cesta 37
3331 Nazarje

OPISNA OCENA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Sabina Venek, učiteljica RP

Sodelavci: Jože Kavtičnik, ravnatelj, Vanja Hofbauer, vzgojiteljica, Manica Hudales, učiteljica RP, Karla Jeromel Rednak, učiteljica RP, Branka Nareks, učiteljica RP, Jožica Pustoslemšek, učiteljica RP, Marjana Ugovšek, učiteljica RP, Martina Zakrajšek, učiteljica RP

Konzulent: Darinka Jazbinšek, Zavod RS za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

V inovacijskem projektu Opisna ocena, ki smo ga izvedli na OŠ Nazarje, smo največjo pozornost namenili učencem in jih usposobili za spremljanje lastnih dosežkov.

Učenci prihajajo v šolo z različnim predznanjem, iz različnih sredin in bolj ali manj motivirani za pridobivanje novega znanja. Naše vodilo je, da se vsak učenec v šoli dobro počuti in napreduje po svojih najboljših močeh.

Opisna ocena v prvem triletju ni namenjena učencem, starši pa pogrešajo dodatne informacije o otrokovem znanju in napredku. Zato smo izdelali obrazec, s pomočjo katerega učenec tedensko spremlja svoje delo na vzgojnem in izobraževalnem področju. Ob tem uzavesti dejstvo, da je učenje permanenten proces in da zmore vsakdo (četudi z majhnimi koraki) izboljšati svoje znanje. Pridobi pozitiven odnos do šolanja, je bolj samostojen in nase prevzame odgovornost za svoj napredek. To pa je za uspešno delo posameznika, oddelka in šole nujno potrebno.

Starše smo pozvali, naj si otrokove zapise pogledajo, se z njim pogovarjajo in ga spodbujajo. Tako se vključujejo v učno-vzgojni proces in se že v času med govorilnimi urami delno seznanijo z otrokovim napredkom, opravljanjem domačih nalog in odnosom do vrstnikov.

Anketa, ki smo jo izvedli po dveh letih je pokazala, da učenci in starši podpirajo uvedbo obrazcev za spremljanje dosežkov in da se je pripravljenost za delo po drugem letu uporabe še povečala.

Abstract:

In the Descriptive Grading innovative project carried out at the Nazarje primary school, the greatest attention has been paid to the pupils, who were trained for monitoring own achievements.

The pupils enter the school with varying previous knowledge, from various backgrounds and more or less motivated for acquiring new knowledge. We are guided by the principle to enable each pupil to feel well at school and progress according to his or her own best abilities.

Descriptive grades in the first three years of schooling are not aimed at pupils, while the parents miss additional information on the child's knowledge and progress. We therefore designed a form with the help of which the pupils monitor their work in the field of education on a weekly basis. By doing so, the pupil becomes conscious of the fact that education is a permanent process and that everyone (even by small steps) is capable of improving their knowledge. The pupil acquires a positive attitude towards schooling, becomes more independent and takes the responsibility for own progress, all of which is crucial for successful work of individuals, classes and the school itself. We invited the parents to review their

children's reports and talk to them and provide encouragement. The parents are thus included in the educational process and given the opportunity to already partially acquaint themselves with the children's progress, homework writing and the relationship with other pupils in the periods between office hours. A poll conducted after a two-year period showed that the pupils and parents support the introduction of achievement monitoring forms and that the willingness for work has increased after a second year of use.

Ključne besede: opisna ocena, formativno spremljanje, učenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učiteljice, ki poučujemo v prvem triletju ugotavljamo, da je redovalnica z opisnimi ocenami namenjena le učiteljem. Starši strokovnega besedila ne razumejo v celoti, učenci pa dobijo premalo povratne informacije o svojem napredku, zato so nemotivirani za delo in ne pridobivajo delovnih navad, ki jih bodo v življenju zagotovo potrebovali.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Opisno ocenjevanje je oblika ocenjevanja, kjer je mnenje o učenčevem znanju ali izdelku izraženo v besedi – opisni obliki. V tem mnenju je poudarjeno, kaj učenec zna ali obvlada, česa morebiti še ne obvlada in kaj mora še narediti, da bo morebitne pomanjkljivosti odpravil. Podlaga za oblikovanje opisne ocene so cilji in standardi znanja, ki so zapisani v učnih načrtih.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako vzpodbuditi učence za spremljanje lastnih dosežkov?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Z obstoječo obliko ocenjevanja učiteljice nismo bile zadovoljne, zato smo za mnenje vprašale tudi starše, saj nas je zanimalo v kakšni meri opisna ocena zadostuje za spremljanje otrokovega napredka in katere načine starši še uporabljajo, da se seznanijo z učno uspešnostjo otroka. Analiza anketnega vprašalnika je pokazala, da starši pogrešajo sprotno komuniciranje v trikotniku otrok – starš – učitelj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrtovanje

Oblikovali smo projektno skupino v katero smo se vključile učiteljice razrednega pouka, vzgojiteljica in ravnatelj. Izvedli smo prvo anketiranje staršev. Na podlagi anketiranja smo naredili načrt dela – izdelati obrazec, v katerega bo učenec samostojno vpisoval svoj napredek, staršem pa bo v pomoč pri vsakodnevnem spremljanju otrokovega napredka.

Izvajanje

Dogovorili smo se za enoten obrazec, ki je razdeljen na vzgojni in učni del. Učni del obrazca je prilagojen vsebinam in standardom znanja v posameznem razredu.

Ob koncu šolskega leta 2008/09 smo izvedli anketo, saj nas je zanimalo ali je spremljanje dosežkov pozitivno vplivalo na pretočnost informacij med otrokom, staršem in učiteljem. Več kot 80% staršev je menilo, da je nov način seznanjanja z otrokovo uspešnostjo ustrezen oz.

popolnoma ustrezen. Le 2 izmed 61 staršev sta menila, da takšnega načina spremljanja ne potrebujeata. Po mnenju 62% staršev je bila otrokova pripravljenost za učenje boljša kot prej. Ostali so menili, da takšno spremljanje na učenje nima vpliva. Ob koncu šolskega leta 2009/10 smo ponovno izvedli anketo. Na ravni povprečnih ocen v primerjavi s prvim merjenjem starši obrazec še v večji meri ocenjujejo kot ustrezen (Povprečna ocena je pri prvem merjenju znašala 4,0, pri drugem merjenju pa 4,2).

Refleksija

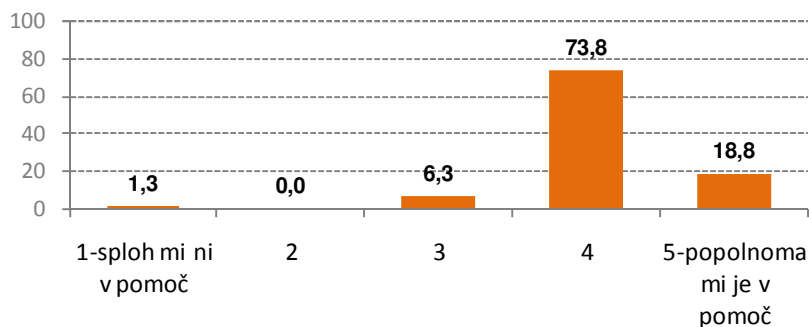
Rezultati so bili spodbudni, zato smo v letu 2009/10 svoje pozitivne izkušnje s spremljanjem dosežkov delili z učitelji, ki poučujejo na drugih šolah. Svoje delo smo predstavili na sestankih študijskih skupin.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

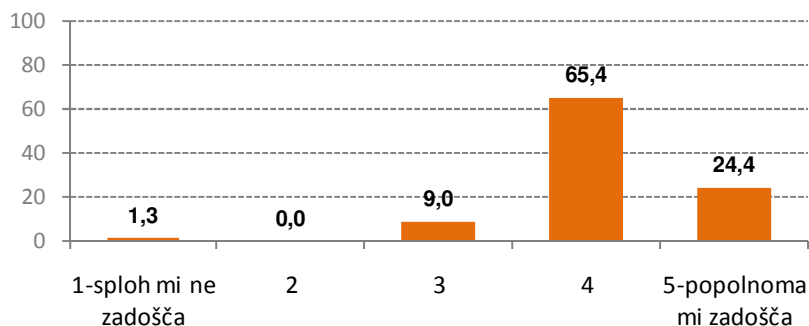
- Opisna ocena je premalo nazorna za učence in starše.
- Mesečne govorilne ure "zamujejo" z informacijami.
- Učenci so prehitro zadovoljni s svojimi dosežki.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

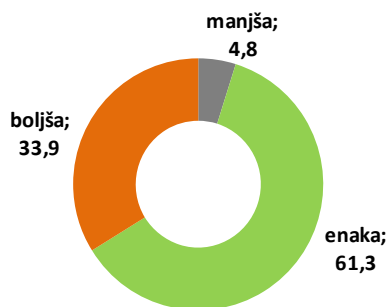
Obrazec spremljanja je staršem v pomoč.

Staršem povratna informacija večinoma zadošča za čas med govorilnima urama.

Po prvem letu je bila po mnenju 62% staršev otrokova pripravljenost za učenje boljša kot prej. Po drugem letu je 33,6% staršev menilo, da je pripravljenost za učenje še boljše kot v prejšnjem letu.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šolskem letu 2008/09 so bili v projekt vključeni učenci 1., 2. in 3. razreda OŠ Nazarje (51 učencev) in POŠ Šmartno ob Dreti (17 učencev) in njihovi starši. Naslednje leto so se v projekt vključili novi prvošolci (21 učencev) in njihovi starši.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Kvantitativno zbiranje podatkov – anketa

Metode obdelave podatkov

Metoda obdelave podatkov: univariatne analize s programom SPSS

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela so obrazci za spremljanje učenčevega napredka, ki jih uporabljajo učenci od 1. do 4. razreda osnovne šole.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci se preko obrazca seznanijo z vsebinami. Vsak posameznik pa napreduje skladno s svojimi sposobnostmi in si svoj napredek beleži. Starši imajo tedensko razumljivo povratno informacijo o otrokovem napredku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Inovacijski projekt smo predstavili na sestankih študijskih skupin. Desetim vodjem aktivov 1. VIO smo posredovali obrazce. Ob koncu šolskega leta 2009/2010 smo pridobili povratno informacijo desetih učiteljev, ki so naš anketni vprašalnik izpolnili, da se za spremljanje učenčevih dosežkov niso odločili sredi šolskega leta, ampak bodo s spremljavo pričeli v naslednjem šolskem letu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Že učenci prvega razreda se zmorejo samooceniti in spremljati svoj napredek.

Možnosti uvajanja v druga področja

Z nekaj spremembami je obrazec možno uporabiti tudi v 2. VIO.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Po dveletnem spremljanju učenčevih dosežkov in dobrem sodelovanju članov projektne skupine smo uspeli drug drugega seznaniti z najboljšimi metodami dela pri usposabljanju učencev za spremljanje napredka.

Literatura

Rutar Ilc, Zora (2003), Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. Ljubljana: ZRSŠ

Marentič – Požarnik, Barica (2000), Ocenjevanje učenja ali ocenjevanje za (uspešno) učenje?: Kako zmanjšati neskladje med nameni in učinki ocenjevanja, Vzgoja in izobraževanje, letnik 31

Osnovna šola Orehek Kranj
Zasavska 53c
4000 Kranj

HODIMO V PRIJAZNO IN UREJENO ŠOLO 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Polona Bogataj, uni. dipl. soc. delavka

Sodelavci: Duša Geč, spec. ped., Aleš Bašar, prof. športne vzgoje, Petra Podlogar, uni. dipl. soc. pedagog, Nataša Jezeršek Triler, prof. slovenskega jezika, Mateja Korošec, prof. razrednega pouka

Konzulent: Drago Novak, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V inovacijskem projektu smo želeli raziskati na katere načine lahko izboljšamo rednost pisanja domačih nalog, poskrbimo za urejenost šole in njene okolice ter učence ob tem učimo odgovornosti. Projekt je vključeval vse učence in učitelje matične in podružnične šole. V ta namen smo uvedli sprotno beleženje domačih nalog, tedensko dežurstvo učencev pri čiščenju šolske okolice, poudarjali skrb za matični razred ter izvedli dve zbiralni akciji starega papirja. Ugotovili smo, da se je število neopravljenih domačih nalog kratkoročno zmanjšalo. Učenci so se aktivno vključili v zbiralne akcije starega papirja in v akcijo Očistimo Slovenijo. Redno so čistili okolico šole in skrbeli za urejenost garderob.

Abstract:

The aim of our project was to search the ways of improving the regularity of doing homework, taking care of our school and its surroundings and through all that teach our students the responsibility. All the students and teachers of our school as well as those of our branch school participated in the project. We introduced regular homework checking and weekly cleaning up of the school surroundings. Taking care of the classroom and waste paper collection were also among the priorities of the project.

At the end of the project we found that the number of forgotten pieces of homework had decreased. The students actively joined the actions of collecting waste paper and 'Let's clean Slovenia in a day'. They carried out their tasks regarding the locker rooms and the areas around the school on a regular basis, too.

Ključne besede: domače naloge, urejenost šole in okolice, odgovornost, pozitivna klima

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V šoli smo začeli opažati nižjo motivacijo na dveh področjih: pri pisanju domačih nalog in pri skrbi za urejeno in čisto okolico šole in tudi šole same. Učenci so menili, da opravljanje domačih nalog ne vpliva na njihovo učno uspešnost, medtem ko učitelji vidijo, smiselnost domače naloge pri utrjevanje znanja in urjenju spretnosti.

V okolici šole je bilo opaziti vse več odvrženih smeti, predvsem v popoldanskem času, ko se učenci vračajo domov in čakajo na prevoz.

Posledično menimo, da se pri učencih zmanjšuje stopnja odgovornosti, tako za učenje kot tudi v skrbi za okolje. Zaradi stalnih opozoril glede pisanja domačih nalog in urejenosti šole ter njene okolice je šola postajala vse manj prijazna. Odgovornost učencev do učnih obveznosti in do šolskega okolja pa se je manjšala.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Vloga domače naloge (povzeto po gradivu Marjete Kepec, višje svetovalke Zavoda za šolstvo)
Izobraževalna:

- utrjevanje, poglobljanje, razširjanje, nadgrajevanje snovi/znanja,
- iskanje novih informacij in znanj, uporaba znanja,
- je dodana vrednost znanju, ki ga učenec dobi v šoli.

Vzgojna:

- razvijanje učnih in delovnih navad, vztrajnosti in odgovornosti za svoje delo,
- navajanje na samostojnost in organiziranje svojega časa.

Didaktična:

- razvijanje spretnosti in sposobnosti,
- urjenje spomina,
- boljše učne in delovne navade.

Možne posledice nevestnega pisanja domačih nalog:

- slabše znanje – slabša ocena,
- zaostajanje za učno snovjo,
- ponavljanje razlag, manj časa za učence,
- odklanjanje učencev, ki nimajo naloge,
- biti brez naloge postane »moderno«.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Na kakšen način skrbimo za prijazno in urejeno šolo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zaradi pozabljanja domačih nalog se učni uspeh učencev niža. Čeprav učenci ne priznavajo pomena domačih nalog, se nam je zdelo pomembno, da učenci vidijo domačo nalogo kot pripomoček za lastno učno uspešnost. Skrb za urejeno šolo in njeno okolico smo želeli prenesti tudi na učence, s tem zmanjšati število odvrženih smeti in spodbuditi odgovornejše ravnanje. Vsi se dobro počutimo v urejenem okolju, zato k temu težimo tudi v šoli. Na ta način je šola vsem bolj prijazna.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

NAČRTOVANJE IN POSNETEK STANJA

Analiza pisanja domačih nalog, urejenosti garderob na RS in čistoče šolske okolice.

IZVAJANJE

- Zapisovanje opravljenih domačih nalog in prinašanja učnih pripomočkov – vsi razredi – od 1. 10. 2009 dalje.

- Izvedba zbiralne akcije starega papirja – 7. 10. 2009 in 20. 4. 2010.
- Čiščenje šolske okolice – tedensko dežurstvo oddelkov.
- Skrb za urejenost garderob – učenci RS – od 1. 10. 2009 dalje.

REFLEKSIJA

Izvedene dejavnosti smo spremljali z rednim beleženjem in ob koncu šolskega leta zbrane podatke analizirali. Zbrali smo podatke o pozabljenih domačih nalogah, izračunali težo prinesenega papirja na posamezni oddelek, ocenili čiščenje šolske okolice in urejenost garderob. Na podlagi zbranih podatkov smo izbrali najboljši razred na predmetni in razredni stopnji ter ju nagradili.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Domače naloge smo spremljali redno in mesečno opravljali analizo. Ob koncu šolskega leta se je stanje ponovno poslabšalo, kar pripisujemo utrujenosti učencev in zmanjšani motivaciji za delo. Učenci dveh razredov, ki so bili najpogosteje brez domačih nalog, so tekom šolskega leta, dosegli izrazit napredek.

Na razredni stopnji pa se je ocenjevanje urejenosti garderob izkazalo za zelo pozitivno, saj so se učenci trudili, da so bile garderobe, matične učilnice in drugi prostori v šoli bolj urejeni.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V primerjavi z lanskim šolskim letom je povprečni učni uspeh narastel, prav tako pa je imelo letos manj učencev razredni ali popravni izpit. Vsi učenci so bili aktivno vključeni v čiščenje šolske okolice. Učenci razredne stopnje so čistili okolico skupaj s svojimi učiteljicami, učenci predmetne stopnje pa samostojno vsak dan med rekreativnim odmorom. Na razredni stopnji so skrbeli tudi za urejenost garderob.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu so sodelovali vsi učenci in učitelji naše šole.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Kazalec	Opis merjenja
Učenci	Pomoč pri beleženju manjkajočih domačih nalog, pomoč pri ocenjevanju garderob
Učitelji	Beleženje manjkajočih domačih nalog, zbiranje podatkov za svoj predmet, individualni razgovori z učenci
Projektni tim	Analiza stanja, organizacija različnih dejavnosti, obdelava podatkov

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali s kvantitativno in kvalitativno analizo.

Prikaz rezultatov

Rezultati projekta predstavljajo ocene tekmovanja vseh razredov v projektu Hodimo v prijazno in urejeno šolo, kjer smo točkovali naslednja področja:

- domače naloge,
- papir,
- urejenost garderob,
- čiščenje šolske okolice.

Rezultati po razredih (v točkah):
Največje možno število točk = 30

Razredna stopnja:

razred	domače naloge	zbiralna akcija papirja	urejenost garderob	skupaj točk
1. a	8	2	6	16
1. b	6	1	9	16
2. a	9	10	10	29
2. b	5	4	2	11
3. a	4	5	5	14
3. b	7	3	1	11
4. a	10	7	7,5	24,5
4. b	2	6	4	12
5. a	3	9	7,5	19,5
5. b	1	8	3	12

Predmetna stopnja:

razred	domače naloge	zbiralna akcija papirja	čiščenje šolske okolice	skupaj točk
6. a	9	7	9	25
6. b	8	3	10	21
6. c	7	8	10	25
7. a	11	11	9	31
7. b	4	9	10	23
8. a	10	10	10	30
8. b	1	6	9	15
8. c	6	4	8	18
9. a	5	5	4	14
9. b	2	1	2	5
9. c	3	2	3	8

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Na področju čiščenja šolske okolice, skrbi za urejenost šole in v zbiralnih akcijah starega papirja so bili cilji doseženi. Na področju pisanja domačih nalog pa so cilji delno doseženi. Spremljanje pisanja domačih nalog v šoli je bilo dobro, napredek je bil opazen pri večini otrok. Pri nekaterih učencih pa bi bilo za doseganje boljših rezultatov potrebno pridobiti tudi sodelovanje staršev. S pomočjo rednega beleženja pisanja domačih nalog natančneje vemo, kateri učenci večkrat pozabijo na nalogo in kdaj se je to zgodilo, tako da lažje iščemo vzroke.

Z dejavnostmi, ki učence spodbujajo, da urejajo šolo in njeno okolico, smo učence navajali na to, da lahko vsak s svojim delom pripomore k urejeni in čisti okolici ter da smo za urejenost prostora okoli nas odgovorni vsi. Poudarjali smo skrb za matični razred, vključevanje v projekte, ki povezujejo učence različnih generacij in razredov (projekt Z roko v roki, v katerem sodelujejo prvošolci in osmošolci).

Za razvijanje občutka odgovornosti pa je potrebno več časa, tako da smo pri tem dajali prednost različnim dejavnostmi, ki to spodbujajo in upamo, da bo to v prihodnje prineslo

pozitivne rezultate npr. ideje za izvedbo tematskih razrednih ur na temo medsebojnih odnosov in reševanja težav, pomoč pri organizaciji razrednih druženj, simbolične nagrade za dosežke, ki sodijo v okvir projekta Hodim v prijazno in urejeno šolo. Pogostejše druženje učencev na medgeneracijski in medrazredni ravni (npr. športne igre).

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z evalvacijo beleženja pisanja domačih nalog smo spoznali, da se je število pozabljenih nalog kratkoročno zmanjšalo. Trajnejših sprememb pa na tem področju nismo zaznali, mogoče tudi zato ker starši niso bili aktivneje vključeni.

Na področju urejanja šole in njene okolice smo pripomogli k urejenosti prostorov in okolice. Predvsem razveseljujoče pa je dejstvo, da se je skoraj polovica učencev naše šole prostovoljno udeležilo akcije Očistimo Slovenijo. Učenci so sodelovali v dveh zbiralnih akcijah starega papirja in skupaj zbrali preko 80 ton starega papirja. Sklepamo, da se je tudi s pomočjo tega inovacijskega projekta učence spodbudili k razmišljanju o pomenu ekologije.

Za razvijanje občutka odgovornosti pa bomo potrebovali več časa, tako da pri tem še vedno dajemo prednost različnim dejavnostmi, ki to spodbujajo in upamo, da bodo čez čas prinesle pozitivne rezultate.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vpeljali smo posebne tabele, kamor se je pisanje ali nepisanje domačih nalog beležilo dnevno, vsako šolsko uro. Tabele smo potem lahko uporabili kot pripomoček v razgovoru s starši otrok, ki imajo zaradi neopravljanja domačih nalog učne težave. Učitelji so v okviru svetovalnih ur ponudili možnost ponovne razlage učne snovi, učenci pa so sami povedali, do kdaj bodo uredili zapiske in sami predlagali okvirni čas, ki ga bodo uporabili za opravljanje domačih nalog in učenje. V preteklih letih sta se kot uspešna izkazala izdelava osebnega načrta izboljšav za posameznega otroka in roditeljski sestanek učencev in njihovih staršev na temo domačih nalog.

V čiščenje šolske okolice smo vključili vse učence naše šole, okolico so učenci čistili dnevno. Zbrali smo preko 80 ton starega papirja in sodelovali v akciji Očistimo Slovenijo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Na naši šoli ta model uporabljamo že dalj časa in vključuje vse učence vseh treh izobraževalnih obdobij. Ta model lahko uporablja vsaka osnovna in srednja šola.

Literatura

Domača naloga – izziv ali nadloga, (povzetki po predavanju Marjete Kepec, višje svetovalke Zavoda za šolstvo)

OŠ Primoža Trubarja Laško
Trubarjeva ulica 20
3270 Laško

OD PRAVLJICE DO GLEDALIŠKO – LUTKOVNE PREDSTAVE

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Dragica Radojevič

Sodelavci: Lidija Jakopič, Jasna Lapornik

Konzulent: Marija Sivec

Povzetek:

V projektu Od pravljice do gledališko - lutkovne predstave so sodelovali učenci od 2. do 4. razreda na podružnični osnovni šoli pri urah slovenskega jezika, kontinuirano vsak ponedeljek 2 uri. Cilj projekta je bil napisati lastno pravljico, jo ilustrirati nato pa nastalo pravljico oblikovati v dialog za gledališko - lutkovno predstavo, izdelati lutke in kostume ter pripraviti sceno. Z igro smo se predstavili v kraju in širši okolici. Do realizacije cilja smo potovali celo šolsko leto. Začetne skupne ure slovenskega jezika v mesecu septembru so bile v znamenju prebiranja in poustvarjanja pravljic različnih avtorjev. Sledile so aktivnosti, kjer so učenci znani pravljici spreminjali jedro, konec, začetek in osebe. Nato smo začeli pisati in sestavljati svoje izmišljene zgodbe. Učenci so ustvarjali v različnih parih ali trojkah. Pričakovani cilj inovacije je dosežen. Napisali smo pravljico, jo ilustrirali in oblikovali slikanico. Nastalo pravljico smo s skupnimi močmi spremenili v igro vlog, vloge razdelili, dramatizirali ter postopoma izdelali rekvizite, kostume in sceno za našo gledališko igro. Lutke nismo uporabili, ker so učenci bolj doživeto igrali brez njih. Z lastno gledališko igro, z naslovom Začarani žabec najde prijatelja, prirejeno po naši izmišljeni pravljici, smo se predstavili vsem učencem razredne stopnje (učencem matične šole in učencem na podružnicah), dedkom in babicam v domu starejših ter staršem in krajanom na zaključni prireditvi. Ob zaključku šolskega leta smo učencem tudi podelili našo lastno tiskano slikanico.

Ključne besede: pravljica, domišljija, dobrot, prijateljstvo, ljubezen, gledališka predstava

Abstract:

Pupils from second to fourth grade of the smaller branch school participated in the project »Od pravljice do gledališko-lutkovne predstave« (from fairytale to puppet theater show). They used two hours of mother tongue class (Slovenskega jezika) every Monday. The objective of the project was quite extensive. First to write their own fairytale, draw illustrations for it, transform it into dialogue for puppet theater performance, create puppets, costumes and scene for the play. It took us all year to achieve this goal. With this performance we introduced ourselves to local and wider public.

Our first hours together in September were spent reading and recreating fairytales from various writers. After that pupils tried to change individual parts of the existing fairytales, the characters, the beginning, the middle or the end. Then we started to write and compose our own made up stories. The pupils started creating in various groups of two or three. Expected goal of the innovation was achieved. We wrote a fairytale, created illustrations and designed a picture book. This newly formed fairytale we together transformed into role playing, casted the roles, dramatized and through time created props, costumes and scene for our play. We

decided not to use the puppets because the pupils played their roles much more realistically without them. Production of our own fairytale »Začarani žabec najde prijatelja« (enchanted frog makes a friend), was performed for all pupils from first to fifth grade of main and branch schools, elder citizens in the nursing home and parents and local public at the end of school year event. At the end of school year each pupil got his own printed copy of the picture book.

Keywords: fairytale, fantasy, kindness, friendship, love, theater play

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Prvi problem v praksi je bil, kako in kdaj organizirati pouk slovenskega jezika, če projekt poteka v treh razredih, torej v kombinaciji. Z učiteljicami smo se dogovorile za skupne ure slovenskega jezika, ki so konstantno tekle skozi celo šolsko leto ob ponedeljkih.

Drugi problem je bil, kako motivirati učence in kakšne aktivnosti organizirati, da bodo pri nastajanju pravljичne vsebine aktivni vsi. Zaradi različne starosti učencev in s tem povezanih razlik v bralno pisalnih zmožnostih posameznika, smo veliko časa namenili sestavi ustvarjalnih parov ali trojk. Pomemben faktor pri oblikovanju ustvarjalnih skupin (parov ali trojk) je bila tudi njihova medsebojna priljubljenost in možnost izbire – vendar ne vedno. Potrebno je bilo veliko motivacije in organizacije zanimivih dejavnosti, da smo prebudile njihovo domišljijo, ustvarjalnost, sposobnost izraziti sebe, svoja doživetja in želje preko izmišljenih junakov v zgodbi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Vizija brez motivacije je želja. Motivacija brez akcije so le sanje. Vizija z motivacijo lahko spreminja svet.« (Smiljan Mori).

»Besede ustvarjajo drug prostor, prostor, kamor je mogoče pobegniti le s svojim duhom. Vsak otrok, ki ga branje prevzame, prej ali slej doživi to srečno izkušnjo« (Macneil, 2000).

Cilji projekta

Napisati lastno pravljico, jo ilustrirati in oblikovati v slikanico. Nastalo pravljico oblikovati v dialog za gledališko - lutkovno predstavo, izdelati lutke in kostume ter pripraviti sceno. Predstaviti se v kraju in širši okolici.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Kako uporabiti sposobnosti in prednosti medvrstnikov za sodelovanje v pogojih kombiniranega pouka pri pouku slovenskega jezika?

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve:

Prva faza : Učenci spoznavajo pravljice različnih avtorjev in jih poustvarjajo.

Druga faza: Učenci znani pravljici spremenijo jedro, konec, začetek in osebe. Skupaj ugotavljamo, da zgodba lahko traja tako dolgo, kot sami želimo. Lahko se razvija v različne smeri. Sami odločamo ali bo vesela, žalostna...Spoznavamo, da nam domišljija omogoča potovanja v neresničen svet, besede pa so tiste, ki nam omogočajo vse to izraziti, da lahko zapišemo zase in za druge ljudi.

Tretja faza: Pisanje in sestavljanje lastne, izmišljene pravljичne vsebine v različnih parih ali trojkah. Skupno oblikovanje uvoda, jedra in zaključka pravljice. Sprotno prebiranje vseh

njihovih literarnih del. Vključevanje literarnih idej različnih skupin ali posameznikov v nastajajočo lastno pravljico.

Četrta faza: Ilustriranje pravljичnih junakov in pravljичnega dogajanja.

Peta faza: Preoblikovanje pravljичne vsebine v dialoge, igro vlog.

Šesta faza: Razdelitev vlog;

Sedma faza: Dramatizacija pravljice oz. gledališka igra; oblikovanje scene, rekvizitov...

Osma faza: Dodajanje »glasbeno - plesnih vložkov« v igro;

Deveta faza: Predstavitve gledališke igre sovrstnikom – vsem učencem razredne stopnje matične šole in podružnic, starejšim (dom starejših) ter staršem in krajanom.

Deseta faza: Slavnostna podelitev lastne slikanice vsem učencem in sodelujočim v projektu na zaključni prireditvi za starše in krajan.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi, ki smo jih izboljšali:

- Učenci so se med seboj zelo povezali. Medvrstniško povezovanje je pomagalo, da so učenci bolj pripravljeni priskočiti na pomoč sošolcu ali sosošolcem. Mlajši učenci so se spontano učili od starejših - medvrstniško učenje.
- Večja motivacija za branje, saj so učenci pogosteje segali po različnih knjigah in brali v večjem številu.
- Branje samo je vplivalo na boljše pisno (opisi, ustvarjanje in poustvarjanje besedil) in govorno izražanje. Razširilo se je besedišče učencev in razumevanje drugih literarnih vsebin.
- Učenci znajo bolje izražati sebe, svoja čustva in svoj pogled na prebrano zgodbo.
- Z ustvarjalnimi idejami so sodelovali in ustvarili ilustracije za knjigo, slikanico in s tem je bila večja vključenost učencev v vzgojno-učni proces.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj, ki smo si ga zadali, da napišemo lastno pravljico in jo tudi zaigramo, smo uspešno izvedli. Predstavili smo se šoli in v kraju. Pravljico smo izdali v knjižni obliki z naslovom: Začarani žabec najde prijatelja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni vsi učenci PŠ Rečica in učiteljice. V tem procesu so bile vključene literarne ideje različnih skupin ali posameznikov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Zanimali so nas oblikovanje uvoda, jedra in zaključka pravljice. Pridobljena vsa literarna dela smo učiteljice sprotno prebirale in vključevanje literarne ideje različnih skupin ali posameznikov v nastajajočo lastno pravljico.

Metode obdelave podatkov

Za doseganje ciljev in končnega rezultata je bil upoštevan empirični in eksperimentalni učni cikelj (Ron 2006).

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela je nastala pravljica z naslovom: Začarani žabec najde prijatelja, DVD z gledališko predstavo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V tem procesu so se učenci med seboj zelo povezali. Postali so bolj spoštljivi drug do drugega in do njihovih predlogov. Pripravljeni so priskočiti in ponuditi svojemu sošolcu, kljub tem času globalizacije in individualizacije, pomoč ter ga spodbujati, da delo opravi ali premaga težavo. Ta povezanost med njimi je prispevala k boljši klimi na šoli.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice izpeljanega projekta so zelo pozitivne. Nastala je naša lastna slikanica na katero smo zelo ponosni. Samozavest učencev in tudi nas, njihovih učiteljic, se je povečala ob pozitivnih odzivih vseh, ki so si ogledali našo gledališko predstavo. Z veseljem smo se odzvali novim povabilom, ki so nastala na osnovi pohval predhodnih gledalcev. Učenci so uživali v skupnem druženju (kombinacija treh razredov), tako pri nastajanju pravljичne vsebine kot tudi v nastopanju z gledališko igro.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenci so ob skupinskem delu odkrivali raznovrstne sposobnosti svojih vrstnikov, bili »prisiljeni« sodelovati, skupaj načrtovati in se prilagajati – vse v korist skupnemu cilju. Naša pravljica je rasla in nas sproti motivirala za nadaljnje ustvarjanje. Učenci so bili motivirani, ker smo v vsak del pravljice (uvod, jedro, zaključek) učiteljice (po temeljiti analizi njihovih izdelkov doma) vključile dobre literarne ideje različnih posameznikov oz. skupin. Posamezniki so se lahko potrjevali in izkazali tudi v nadaljevanju projekta – pri slikovnem oblikovanju slikanice (ilustracije), dramatizaciji in glasbeno - plesnih vložkih, ki so gledališko predstavo še nekoliko popestrili, učencem pa omogočili gibalne in pevske aktivnosti. Vse dejavnosti so bile v znamenju iskanja različnih poti, improvizacije in načela, da je pri oblikovanju pravljice in kasneje predstave vse mogoče...da domišljija ne pozna meja in so vse ideje dobrodošle.

Literatura

Rodari, G. (1996): Srečanje z domišljijo, Mariborski tisk, Maribor 1996

Praprotnik Zupančič, L.(2005): 1001 pravljica, Mladinska Knjiga, Ljubljana

Weigelt, U.(2004): Slaba volja, Kres, Ljubljana

Rudolf, F., Marsovčki hočejo na zemljo, berilo za 3. razred

Zupin, D.(1998): Odkrivam svet pravljič in zgodb: domače branje za 1. in 2. razred osnovne šole, Rokus, Ljubljana

Vegri, S.: Jure kvak kvak, Mladinska knjiga, Ljubljana 1994

Suhodolčan, P.: Stara muha, dobra juha, Karantanija, Ljubljana 2005

Suhodolčan, P.: Ti kanta požrešna, Karantanija, Ljubljana 2003

Mohor, M., Gracer, B.: Skrivni dnevnik ustvarjalnega branja 4, Rokus, Ljubljana 2000

V. Spolin, 1980: Improvizacijske vaje. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega, 81)

OŠ Rodica
Kettejeva 13
1230 Domžale

OBOGATITVENI PROGRAMI ZA NADARJENE UČENCE 2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Sonja Koželj-Juhant, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Milena Vidovič, ravnateljica, Vilma Vrtačnik Merčun, prof. geografije, Danica Volčin, prof. biologije, Darinka Šmit-Bahčič, prof. angleščine, Mateja Vidmar, prof. kemije, Draga Jeretina-Anžin, prof. raz. pouka, Irena Lapanje, prof. slovenščine in angleščine, Tatjana Holy-Kovačič, prof. slovenščine, Irena Jeretina, dipl. psihologinja, Marko Drobne, prof. geografije in francoščine, Eva Blatnik, učiteljica športne vzgoje, Zlatka Gasparič, prof. športne vzgoje, Katarina Škofic, prof. likovne vzgoje, Darja Žankar, prof. matematike, Ida Fidler, prof. zgodovine

Konzulent: Mag. Tanja Bezić, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V našem inovacijskem projektu smo potrdili, da nadarjen učenec ne pomeni samo visok IQ. Upoštevali smo dejstvo, da je to učenec z izrednimi sposobnostmi, potenciali, ki jih praviloma želi prikazati kot dosežke na različnih področjih. Ob tem smo pomislili na vse naše učence, ki so izstopali na posebnih učnih področjih, kreativnosti, voditeljskih sposobnostih,... Izziv so nam bili učenci, ki so pri promociji svojega talenta ostali v senci, nemotivirani. Z njimi in zaradi njih smo ustvarili prilagojene aktivnosti in obogatitvene programe, za katere menimo, da podpirajo izzive izobraževanja za 21. stoletje. V naših obogatitvenih programih nam je uspelo slediti uresničevanju ključnih kompetenc za globalno družbo, družbo znanja in razvoju individualnih potencialov za dejavno življenje v skupnosti in vseživljenjsko učenje.

Obogatitveni programi vsebujejo raznoliko ponudbo vsebin in področij. To pa učencem omogoča, da izbirajo programe po lastnih interesih, kreirajo svoj proces učenja, raziskovanja, ustvarjanja, javnega nastopanja...(personalizacija učnih procesov), pridobivajo znanja in izmenjujejo izkušnje v heterogenih medvrstniških povezavah, prepoznajo lastne potenciale in odkrivajo notranje motive za učenje ter razvijajo socialne veščine, učne strategije, samostojnost in odgovornost za delo, samozavest (npr. pri promociji dosežkov, oblikovanju novih idej, učnih potreb...).

Edinstvenost programov, ki so se v času inovacijskega projekta oblikovali je, da so nastali skupaj z učenci ter v sodelovanju s starši. Učitelji smo se prepustili izzivu drugačnih izobraževalnih potreb učencev in skupaj z učenci odkrivali nove poti do znanja s pomočjo računalniške tehnologije, drugih virov znanja v lokalnem on širšem okolju, lokalne in mednarodne izmenjave med učenci... Uspelo nam je spodbujati divergentno mišljenje, konstruktivistično učenje, odkriti raznolike poti do znanja, izboljšati učno motivacijo, širiti interese in omogočati samopotrjevanje.

Delo v obogatitvenih programih je pripeljalo do rezultata, ki ga sprva nismo načrtovali. Postali smo šola, ki vključuje, sledi individualnim potrebam vsakega posameznika, hkrati pa razvoj ključnih kompetenc integrira v redni šolski program (šola za vse). Načini dela v obogatitvenih programih so se postopoma bolj ali manj širili v tradicionalne didaktične pristope pri rednem pouku. Tako postajamo šola naravnana na učenca, seveda z njegovo poudarjeno aktivno

vlogo, ter razvojem partnerskega (učitelj – učenec) oblikovanja novih znanj, veščin in spretnosti.

Abstract:

In our innovative project it has been proved that a high IQ is not the only thing that defines a gifted and talented pupil. The fact that talented and gifted pupils have high abilities and potential, which are usually shown by results, achievements in a range of areas, has been taken into account. That is why we thought of our pupils who were more successful than their peers in different learning fields, creativity, leadership skills, etc. It was a challenge for us to recognize and motivate the students who were unseen and uninterested. Together with them we have created adapted activities and enriched programmes, for which we believe they support educational challenges of the 21st century. Through these enriched programmes we were able to follow the realisation of key competences for the global society, society of knowledge as well as the development of an individual's potential for an active life within the community and lifelong learning.

Enriched programmes offer a variety of contents and educational areas and therefore enable pupils to choose programmes according to their interests, create their own learning process as well as do research work. In addition, pupils can participate in public speaking, express their creativity, acquire knowledge and exchange experiences in heterogeneous peer groups. They can also recognise their own potential and discover inner motives for learning as well as develop their social skills, learning strategies, independence, responsibility, self-confidence (e.g. when promoting their achievements, developing new ideas, learning needs etc.)

The uniqueness of programmes that have been developed during our innovative project is that they were made in cooperation with pupils and parents. The teachers participating in the project were faced with the challenge of different educational needs of the pupils. New paths to knowledge have been found with the help of the pupils, computer technology, other sources of knowledge in the local and broader community, local and international students' exchange, etc. We have succeeded in enhancing divergent thinking and constructivist learning, discovering different ways to knowledge and understanding, improving learning motivation, and broadening students' interests. Furthermore, pupils were given opportunities for self-affirmation.

Work in enriched programmes led us to unexpected results. We have become a school which includes every individual and follows their needs as well as integrates the development of key competences into the regular school programme («school for all children»). The methods of working in the enriched programmes were gradually spread into traditional didactic approaches during regular lessons. In this way we have become a student - oriented school with the emphasis on the active role of the students, where new knowledge and skills are developed by teachers and pupils together.

Ključne besede: kreativnost, samopotrđitev, razvoj.

Problemsko stanje

Nadarjene, talentirane otroke so v preteklosti opredeljevali kot zgornjih pet odstotkov populacije pri splošnih inteligentnostnih testih. Danes to za učitelje že dolgo ne velja več. Srečujemo se z otroci, ki imajo izredne sposobnosti, potencialne, da prikažejo svoje dosežke na različnih področjih v primerjavi s svojimi vrstniki. Zaznavamo visoke zmožnosti dokazovanja na področju kreativnosti, visokih voditeljskih sposobnosti, lahko izstopajo na posebnih učnih področjih. Lahko omenimo, da so to večinoma otroci z močno notranjo motivacijo, natančnim spominom, sposobni hitrega učenja, z bogatim besednjakom. A to je bila večina, nam pa je nudil nove izzive ravno nasprotni pol, skriti nadarjeni. Le ti, ki so bili popolnoma brez motivacije za učenje, potrebovali so drugačne poti do znanja, niso bili vztrajni, ne radovedni in ne

samostojni. Potrebovali pa so nas učitelje, da smo jim ponudili roko a pustili prosto pot. Temeljne spremembe so morale nastati torej pri učiteljih – s premiki od tradicionalne in transmisivne vloge učitelja k učitelju – mentorju, usmerjevalcu in spodbujevalcu učnih procesov. Tako so nastali obogatitveni programi kot pobuda najprej učencev, preko katerih je bilo mogoče zaznati ključne probleme učenja in izzive, ki jih prinaša sodoben razvoj.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako obogatitveni programi spodbujajo razvoj identificiranih nadarjenih otrok?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Šola postaja čedalje bolj naravnana na učenca, poudarja njegovo aktivno vlogo, učitelja pa postavi kot sooblikovalca novih znanj, veščin in spretnosti. Tako učitelji najdemo zadostne razloge za iskanje načinov pridobivanja znanja v naših obogatitvenih programih za nadarjene, ki dosežejo raznoliko ponudbo vsebin in področij. Le ta pa omogočajo, da učenci izbirajo programe po lastnih interesih, prepoznavajo lastne potenciale in odkrivajo notranje motive za učenje.

Potek dela

V začetni fazi smo nadarjenim učencem učitelji inovacijskega projekta ponudili možnosti, programe, ki bi spodbujali razvoj na različnih področjih. Tako smo naredili obogatitvene programe za razvijanje višjih oblik mišljenja, vključevanje avtentičnih problemov, raziskovanje, razvijanje kreativnosti, svobode izražanja, argumentacije, iskanje alternativnih možnosti, razvijanje komunikacijskih spretnosti, razvijanje voditeljskih sposobnosti. Učenci so se nanje odzvali z velikim navdušenjem in skupaj z nami učitelji sooblikovali dejavnosti. Skupaj smo načrtovali, izvedli, včasih pa že tudi sproti evalvirali naše delo. Naredili smo tudi vprašalnik, ki nam je pokazal analizo trenutnega stanja in sicer na področju motivacije otroka, da se vključi v neko dejavnost. Zanimalo nas je ali je to del notranje ali del zunanje motivacije otroka. Izsledki te raziskave pa so nakazali nadaljno pot v posamezni dejavnosti.

Tako je v prvem letu prišlo do razmišljanja učiteljev o njihovem dosedanjem delu z nadarjenimi učenci. Le to je vsak učitelj s pomočjo medsebojnih pogovorov v skupini (kritični prijatelj) prerešetal, dopolnil, spremenil in odpravil pretekle slabe izkušnje. Dobre pa ohranil, nadgradil, hkrati pa že ustvaril nove, inovativne ideje. Držali smo se principa, da ko človek analizira preteklost, tako načrtuje prihodnost. Tako smo vse spremembe ugotovljene v letu raziskovanja, vse dobre izkušnje, inovacije uvedli v prakso dela.

Rezultat je paleta obogatitvenih programov, ki spodbujajo divergentno mišljenje, konstruktivistično učenje, raznolike poti do znanja, izboljšujejo učno motivacijo, širijo interese in omogočajo samopotrjevanje.

Obdelava podatkov

Spiralno smo se zavrteli v treh akcijskih krogih. Sprva smo opisali izziv, ki nam ga učiteljem nudi delo z nadarjenimi učenci. Nato smo z anketnim vprašalnikom analizirali obstoječe stanje (motivacija učencev za vključevanje v našo dejavnost). Analiza dejavnosti skupaj z učenci ter kolegi v timu (kritični prijatelj). Sledile so faze izboljšav, stvaritev inovacij. Seveda s ponovnim preverjanjem vseh akterjev dejavnosti. Projektna skupina je tako na novo oblikovala segmente dela z nadarjenimi učenci na naši šoli. Vsi izsledki naših samoevalvacij učitelja, rezultatov

anketnega vprašalnika, sprotne evalvacije učencev, učiteljev tima smo zabeležili tudi preko foto materialov in samorefleksijskih beležk učencev in učitelja.

Seveda pa je naša razmišljanja moderirala tudi naša konzulentka. Nobeno srečanje z njenim izredno širokim spektrom znanja na področju dela z nadarjenimi ni za nas ostalo prazen dan. Pustila je sledi, ki so vodile v vedno nove izzive tudi za nas učitelje izvajalce programa za nadarjene učence. Akcijski krog pa se je tako ponovno zavrtil.

Ugotovitve in spoznanja

Projektna skupina je ugotovila, da je naredila dobro potezo, da skupaj z učenci oblikuje in načrtuje naš obogatitveni program za nadarjene učence. Že mi učitelji smo imeli ogromno idej, vsaka novost nam je hitro postala izziv. Ko pa na to polje spustiš učence, nastane pravi orkan idej. Tako je nastajal program dejavnosti, tako bogat in raznovrsten in prav nič zacementiran. Pokazali pa so se tudi odlični rezultati dela v »svobodnem« okolju. Učenci so svoje uspehe in delo želeli prikazati tudi širše, svojim staršem, sošolcem in ostalim učiteljem. Tako so sami oblikovali Dan ustvarjalnost od A do Ž, kjer so nastopili s kreacijami, gledališkimi predstavami, umetniškim programom, predstavitev raziskovalnih nalog,..

O dosedanjem delu so nastali različni dokumentirani viri, ki predstavljajo posamezne programe: promocija in objava raziskovalnih nalog, fotoreportaže, objave na šolskih straneh, šolsko glasilo, pesniška zbirka, letni koledar, filmi, animirani filmi, televizijske in radijske oddaje, objave v lokalnem časopisu, strokovne razprave, objave učiteljev izvajalcev v strokovnih revijah, predstavitve učiteljev in učencev na organiziranih oblikah izobraževanja strokovnih delavcev, predstavitve, ki jih učenci pripravljajo za druge učence, učiteljski zbor, razstave v prostorih šole in v zunanjih ustanovah (knjižnica).

Kot poseben referenčni okvir pa razumemo letošnjo izredno dobro odzivnost otrok v dodatnih programih.

Širjenje novosti

Spoznali smo za naše otroke formulo znanja s tem, da:

- Otroci lahko izbirajo programe po lastnih interesih.
- Kreirajo svoj proces učenja, raziskovanja, ustvarjanja, javnega nastopanja...
- Pridobivajo znanja in izmenjujejo izkušnje v heterogenih medvrstniških povezavah.
- Prepoznavajo lastne potenciale in odkrivajo notranje motive za učenje.
- Razvijajo socialne veščine, učne strategije, samostojnost in odgovornost za delo, samozavest (pri promociji dosežkov, oblikovanju novih idej, učnih potreb).

Tako smo dopolnili redni šolski program z dodatnimi vsebinami, naredili premik od procesov poučevanja na proces učenja, povečali smo notranje motivacijske učne vzgibe učencev, vključenih v dejavnost ter dosegli optimalen transfer na vsa druga področja učenja. Ne smemo pa zanemariti segmenta – omogočili smo kreirati raznolike možnosti za promocijo znanja, ustvarjalnih in raziskovalnih dosežkov, sporočanja in razumevanja v materinem in tujih jezikih.

Literatura

Altricher H., Učitelji raziskujejo svoj pouk, VIZ 2/1991.

Bezić T, Rupar B., Šarić J., Načrtovanje, spremljanje in evalvacija svetovalne službe, ZRSŠ, Ljubljana, 2003.

Ferbežer I., Korez I., Težak S., Ali je ta otrok nadarjen, OŠ Cirkovce in OŠ Borisa Kidriča, Kidričevo, 2006.

Ferbežer I., Celovitost nadarjenosti, Educa, Nova Gorica , 2002.

Ferbežer I., Kukanja M., Svetovanje nadarjenim učencem, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 2008.

Galbraith J., Vodič za nadarjene, DZS, Ljubljana, 1992.

Krafft T., Semke E., Odkrijmo in razvijajmo otrokovo nadarjenost, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2008.

<http://www.shodor.org/ssep/stu/activities/index.html>

OŠ Roje
Kettejeva 15
1230 Domžale

VPLIV PLEZANJA NA PSIHOSOCIALNI RAZVOJ OTROK V POSEBNEM IN PRILAGOJENEM PROGRAMU OŠ 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Marta Krt, prof. defektologije

Sodelavci: Leon Šimenc, prof. športne vzgoje, Natalija Šimenc - varuhinja

Konzulent: Nives Markun Puhan, Zavod RS za šolstvo, Parmova 33, Ljubljana

Povzetek:

Športno plezanje je bilo še nekaj let nazaj dostopno le manjšemu krogu populacije. S postavitvijo domiselnih plezalnih sten v javne objekte (šole, vrtce ipd.) in na igrišča, pa plezanje postaja čedalje bolj priljubljen »konjiček« za mlade in stare. Plezanje se v zadnjem času čedalje bolj uveljavlja, kot pozitivna izkušnja otrok v šolah, vendar je dejavnost predvsem usmerjena na gibanje. Možnost plezanja po veliki in mali umetni plezalni steni smo že drugo leto s pridom izkoristili tudi na naši šoli. V projekt so bili vključeni učenci posebnega in prilagojenega programa naše šole. Uspešnost plezanja ni odvisna le od gibalnih sposobnosti, temveč tudi od plezalčevih osebnostnih lastnosti. Ker pa imajo otroci naših šol pogosto težave pri koordinaciji gibanja in ravnotežju, sem se osredotočila na opazovanje psihosocialnih spretnosti, ki so jih otroci razvijali ob plezanju. Zaradi specifičnih posebnosti, so bili otroci med seboj skoraj neprimerljivi. Ker so se otroci tedensko menjavali (zaradi zagotavljanja ustrezne varnosti), skozi leto niso prišli pogosto na vrsto, zato se pri večini prenos strategij plezanja na druga področja ni pokazal. Pri njih je bil pomemben napredek v primerjavi s samim seboj (manj strahu pred vstopom v steno, izboljšana tehnika plezanja, večje zaupanje v varovanje in učitelja, zmanjšanje strahu pred višino ipd.). Pri nekaterih otrocih, ki sem jih učila tudi v razredu, pa se je pokazala povezava med načinom plezanja in reakcijami v steni ter podobnim ravnanjem pri dejavnostih v razredu. Sama verjamem, da bi rezultati pokazali veliko večjo povezavo med strategijami plezanja in prenosom tega v druge situacije (reševanje problemov, konfliktov), če bi imela možnost večkrat tedensko izvajati plezanje z istimi otroki. Kljub majhnim korakom, sem lahko prišla do zaključka, da plezanje pozitivno vpliva na psihosocialni razvoj otrok.

Abstract:

A few years ago sport climbing has been accessible only to a minority of the population. By setting imaginative climbing walls in public buildings (schools, kindergartens, playgrounds etc.) climbing is becoming increasingly popular "hobby" for young and old people. Climbing as motor activity is recently claimed as a positive experience of children in schools. For the second year we practice climbing in our school on a large and small artificial climbing wall. Students with special needs were involved in the project. Climbing success depends not only on motor skills, but also on climbers personality. Because of difficulties in coordination and balance which our school children often have, I focused on the psychosocial skills that children develop with climbing. Due to specific characteristics, the children were almost incomparable

with each other. To ensure adequate security (small group) children could not climb very often through the year, that is why climbing strategies didn't show significant transfer to other areas. Anyhow, the progress was significant with himself (less fear by entering into a wall, improved climbing technique, increased confidence in the protection and teacher, less fear of height etc...). For some children, I've learned also in the classroom, has shown a link between the method of climbing and reactions in the wall and similar behaviour in the classroom. I believe that the results showed a much higher correlation between climbing and transfer strategies in other situations (problem solving, conflict), if the same children have the opportunity to climb several times a week. Despite the small steps, I can come to the conclusion that climbing has positive impact on the psychosocial development of children.

Ključne besede: plezanje, otroci s posebnimi potrebami

Problemsko stanje

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Plezanje je naravna oblika gibanja in je v razvoju človeške vrste starejša kot hoja, saj so naši predniki najprej plezali in šele nato hodili. Podobna plezanju sta lazenje in plazenje, ki se pri manjših otrocih praviloma razvijeta pred hojo. Včasih so po drevesih plezali zgolj zaradi preživetja, danes pa to delajo le še otroci na podeželju. V mestih so drevesa zamenjala razna umetna plezala, čedalje bolj pa so razširjene tudi umetne stene v šolah in vrtcih.

Športno plezanje je priljubljena, najvarnejša oblika plezanja, pri katerem med plezanjem dolgih smeri partner varuje plezalca z vrvo, na nizkih stenah pa so za varno plezanje dovolj blazine, nameščene pod steno. Pri športnem plezanju poznamo več vrst vzponov, ki se lahko opravljajo tudi v naravi.

Športno plezanje je z vidika razvoja gibalnih sposobnosti in osebnostnih lastnosti izjemno pomembno za celostni razvoj otroka.

Poleg tega, da je športno plezanje dokaj nova športna panoga, je hkrati tudi zelo atraktivna za ljudi vseh starosti. Na uspešnost plezanja vplivajo poleg fizične pripravljenosti in tehnike plezanja tudi osebnostne lastnosti plezalca. Pri reševanju raznolikih plezalskih kombinacij mora biti plezalec dovolj potrpežljiv in vztrajen ter mora imeti veliko mero zbranosti in ustvarjalnosti, če želi premagati zahtevne kombinacije zaporedja oprimkov. Če so vse te lastnosti na dovolj visoki ravni, je uspešnost v plezanju večja. Gibalne sposobnosti in morfološke značilnosti se s športnim plezanjem lahko spreminjajo. Športno plezanje pa lahko vpliva tudi na osebnostne in socialne lastnosti. Vplivi se kažejo predvsem v povečanju samozavesti, odločnosti, pogumu, frustracijski toleranci, sposobnosti koncentracije, zmanjšanju agresivnosti in v učenju smiselnega ravnanja. (Hillebrand, 1990) Pri izvajanju projekta sem se osredotočila predvsem na ta zadnji vidik.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali plezanje vpliva na psihosocialni razvoj otrok, vključenih v posebni in prilagojeni programu OŠ?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Letos bo drugo leto od kar na šoli izvajam plezanje z otroci iz posebnega programa VI. Že prvo leto sem ob plezanju otrok opazovala različne pristope in osebnostne značilnosti, ki so se kazale tako v steni kot tudi v drugih okoljih (impulzivnost, zadržanost, strahovi pred novimi situacijami, reševanje problemov, vztrajnost, samopodoba). Vse to me je napeljalo na idejo, da

bi te lastnosti bolj sistematično preučila in ob tem ugotovila kako plezanje vpliva na psihosocialni razvoj otrok s posebnimi potrebami. Letos se mi je ob raziskavi pridružil še učitelj športne vzgoje, ki je nekajkrat spremljal na plezalno steno otroke iz prilagojenega programa.

Potek dela

1. Najprej sem pregledala literaturo o plezanju, ki mi je služila kot osnova za nadaljnje delo (knjige, članki, interno gradivo s seminarja Športno plezanje v šoli).
2. Izbrala sem osem otrok iz posebnega programa in jih razdelila v tri skupine, saj je bila le tako zagotovljena varnost na plezališču. Ob plezanju je bila prisotna tudi varuhinja. Občasno se je plezanja udeležil tudi učitelj športne vzgoje z učenci prilagojenega programa VI.
3. Z AO Domžale sem se dogovorila za plezanje na visoki steni. Plezanje je potekalo 1-krat tedensko. Kadar je kateri od otrok iz skupine manjkal, sem vzela na plezanje drugega.
4. Šola je poskrbela za nakup ustrezne plezalne opreme. S tem je bila zagotovljena ustrezna varnost.
5. Sestavila sem opisno ocenjevalno lestvico, ki je vključevala: vedenje pred vstopom v steno (občutki, strah, tehnika...), vedenje pri plezanju, vedenje pri spustu navzdol, občutki po končanem plezanju, odziv na zunanje stimulacije (vzpodbude, nagrajevanje, laserska lučka...).
6. Izvajanje:
Izvedla sem 27 plezalnih uric. Ker so bile skupine tri, je vsak prišel na vrsto približno devetkrat.
7. Zbiranje podatkov:
V opazovalno listo sem zabeležila stanje na začetku, sredini in ob koncu šolskega leta. Ker je imel učitelj športne vzgoje manj ponovitev je zabeležil le začetno in končno stanje.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Materialni pogoji so bili povsem ustrezni za izvajanje plezanja. Težavo pa je predstavljala zahtevnost te dejavnosti, saj je zaradi zagotavljanja ustrezne varnosti v eni uri prišla na vrsto le ena skupina otrok (3-4 učenci). Menim, da bi rezultati pokazali večjo povezanost, če bi bilo ponovitev na posameznega učenca več.

Druga težava je bila v času: Plezalna stena je namreč na sosednji šoli in nam je vzelo kar nekaj časa, da smo se oblekli in prišli do tja. Tam je bilo seveda potrebno poskrbeti še za varnost (varovanje od zgoraj). Poleg tega je vse potekalo zelo počasi saj imajo naši otroci poleg motenj v duševnem razvoju pogosto tudi motenje koordinacije in ravnotežja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je bil eden:

Ugotoviti ali obstaja povezava med aktivnostjo plezanja in psihosocialnim razvojem otrok.

Že s prvim opazovanjem je bila takoj opazna povezava med načinom plezanja in načinom ravnanja in reagiranja posameznega otroka. Plezanje je sprva nekaterim učencem predstavljalo priložnost, drugim pa »težavo« in način kako so „to težavo“ rešili je bil zelo podoben načinu, ki ga ima vsak posamezen učenec pri reševanju problemov v drugih (šolskih) situacijah (impulzivnost, strah, preučevanje različnih možnosti, blokada). Pri otrocih je s količino ponovitev naraščalo tudi navdušenje za plezanje. Vsi so po svojih sposobnostih počasi napredovali. Izboljšali so tehniko plezanja, zmanjšali strah pred višino, pridobivali na zaupanju v varnost plezalne vrvi in varovalca. Še bolj opazen pa je bil socialni vidik te dejavnosti. Med otroki je vel pravi zdrav skupinski duh. Čeprav je plezal vsak posebej, so se med seboj vzpodbujali, navijali in si pomagali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

1. skupina – 8 otrok: starost: 7-11 let; zmerna motnja v duševnem razvoju; specifične vedenjske posebnosti otrok)
2. skupina - 6 otrok: starost: 9-15 let; lažja motnja v duševnem razvoju; specifične vedenjske posebnosti otrok

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Opisna ocenjevalna lestvica, ki vključuje: vedenje pred vstopom v steno (občutki, strah, tehnika...), vedenje pri plezanju, vedenje pri spustu navzdol, občutki po končanem plezanju, odziv na zunanje stimulacije (vzpodbude, nagrajevanje, laserska lučka...)

Rezultate sem vpisala v opazovalno listo in zabeležila začetno, vmesno in končno stanje.

Metode obdelave podatkov

Zaradi specifičnih in med seboj različnih posebnosti, so bili otroci med seboj neprimerljivi. Opazovala sem napredek otrok v primerjavi s samim seboj in razlike med obema skupinama. S preučevanjem dobljenih opisnih rezultatov sem sklepala na rezultat.

Prikaz rezultatov

V prilogi je zabeleženo začetno in končno stanje otrok 1. in 2. skupine. Pri prvi skupini sem beležila tudi vmesna opažanja, ki pa se od končnih niso veliko razlikovala, zato sem jih združila.

Ugotovitve in spoznanja

Udeleženci 1. skupine so otroci z zmerno motnjo v duševnem razvoju. Vsak ima določene povsem specifične posebnosti na vseh ravneh razvoja (fizični, psihični, kognitivni), zato so med seboj skoraj neprimerljivi. Pri njih je pomemben osebni napredek. Pri tistih, ki so bili na plezanju večkrat, so se pokazale pozitivne spremembe kot so manj strahu pred vstopom v steno, izboljšana tehnika plezanja, večje zaupanje v varovanje ipd..

Iz opazovalne liste obeh skupin je razvidno, da je napredek otrok z zmerno motnjo veliko počasnejši od otrok z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Zaradi specifičnih gibalnih in duševnih primanjkljajev je razumevanje otrok v prvi skupini oteženo in se vse skupaj dogaja bolj na izkustveni ravni. Zato opažam, da je pri teh otrocih toliko bolj pomembno zaupanje učitelju. Tako sem zasledila boljše rezultate pri otrocih, ki jih učim tudi v razredu, kot pri ostalih. Pri teh otrocih sem opazila povezavo med načinom plezanja in reakcijami v steni ter podobnim ravnanjem pri dejavnostih v razredu. Morda bi z napredovanjem v plezalnih tehnikah pri posamezniku (umirjen pristop, koncentracija, premišljeno iskanje oprimkov, uporaba vseh delov telesa za doseg cilja ipd.) lahko vplivala tudi na ustreznejše strategije reševanje konfliktov/ težav v drugih situacijah. Psihosocialni in gibalni razvoj sta torej med seboj povezana. Z napredkom na enem področju se kaže tudi napredek na drugem področju. O prenosu tega v druga okolja zaradi malo ponovitev in posebnosti otrok težko govorim, verjamem pa, da bi se z ustrezno vadbo tudi to v večji meri pokazalo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

O plezanjem v našem prostoru skoraj da ne moremo več govoriti kot o novosti, vendar pa ga največkrat povežemo z razvijanjem koordinacije, gibljivosti, vzdržljivosti ipd. S skupino otrok z

motnjami v duševnem in delno tudi gibalnem razvoju, pa sem se želela osredotočiti na razvoj psihosocialnih spretnosti, ki spremljajo plezalne izkušnje.

Možnosti uvajanja v druga področja

Že samo plezališče predstavlja otrokom novo učno okolje in nove možnosti, ki se z nekaj z malo domišljije lahko prenesejo tudi na druga področja: razvijanje prostorskih in količinskih predstav, spoznavanje barv ipd.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

»Če ne bi videl, ne bi verjel...« je bilo včasih slišati odrasle, ki so opazovali plezalne urice. Ob običajnih situacijah namreč od marsikaterega otroka ne bi pričakoval tolikšne zavzetosti in truda, kot so ga vložili za doseg zastavljenega cilja. Že ideja, da pelješ otroka z motnjo v duševnem in gibalnem razvoju na plezanje, bi morda marsikoga odvrnila od tega. Kljub vsem dvomom, ki se porajajo v nas, pa bi otroku vseeno morali dati vsaj priložnost, da se preizkusi v novosti... in nemalokrat nas bodo presenetili!

Literatura

Leskošek, B. Osnove športnega plezanja. Ljubljana: Fakulteta za šport, 2003.

Ulaga, M. Povezanost morfoloških, motoričnih in psiholoških dimenzij z uspešnostjo v športnem plezanju. Ljubljana: Fakulteta za šport, 1999.

Jereb, B. Vpliv športnega plezanja na nekatere morfološke značilnosti in motorične sposobnosti pri plezalcih starih 14 let. Šport, 49, 2001.

Interno gradivo s seminarja Športno plezanje v šoli (Fakulteta za šport Ljubljana), maj 2009.

Hillebrand, R. Tarzan oder soziale Wohnungsbau. Rotpunkt, 6, 1990.

Osnovna šola Selnica ob Dravi
Mariborska cesta 30
2352 Selnica ob Dravi

BRALNI KLUBI KOT SPODBUDA BRANJU 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Volmajer, prof. slovenščine

Sodelavci: Eva Hriberšek, prof. razrednega pouka, Zdenka Gradišnik, učiteljica razrednega pouka, Maja Vačun, prof. slovenščine in filozofije – knjižničarka, Jožica Ozmec, prof. biologije in kemije – ravnateljica.

Konzulent: mag. Majda Naji, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor

Povzetek:

Na naši šoli ugotavljamo, da zanimanje za knjigo upada. S tem upada tudi domišljija in zmožnost ubesediti vsebino misli, čustev ... Da bi knjiga zopet postala zanimiva, privlačna s pomočjo bralnih klubov poskušamo knjigo približati našim učencem. V bralnih klubih se pogovarjamo o prebrani knjigi, vsebino razširimo na aktualno dogajanje; izdelujemo izdelke, ki so povezani z vsebino knjige, ob njej se neformalno družimo, vzpostavljamo pristnejše odnose, poudarjamo tudi vzgojne teme. S tem učenci pridobivajo besedni zaklad, zopet odkrivajo svet pravljic, svet domišljije, posledično zaradi tega se dvigne tudi kultura izražanja in pisanja.

Inovacijski projekt Bralni klubi kot spodbuda branju je končan.

Ugotovili smo, da je ta projekt bil uspešen v prvi in drugi triadi, v tretji triadi pa nekako ni zaživel. Razlog za to je zagotovo ta, da imajo učenci tretje triade veliko več pouka, interesne in druge dejavnosti, pripravljajo se na tekmovanja ...

Aktivnosti, ki smo jih izpeljali:

- bralna noč za učence I. triade (9. 10. 2009); pravljice so otrokom brale upokojene učiteljica in dr. Zinka Zorko,
- branje pravljic in knjig v razredu,
- pogovori o pomenu branja in knjige,
- spodbujanje obiska knjižnice,
- v I. triadi so brali s pomočjo bralne hišice,
- bralna noč za učence II. triade (4. in 5. 6. 2010),
 - in II. triada sta organizirali dva bralna kluba (v dveh različnih terminih, knjigo so prebrali in se o njej pogovarjali);
- pravljične ure v knjižnici ter likovno ustvarjanje kot izražanje mnenja o prebranem,
- biblio-pedagoške delavnice v OPB,
- svetovanje pri izbiri knjig,
- Bralka potovalka – II. triada,
- angleška bralna značka,
- nemška bralna značka,
- spodbujanje branja s Prežihovo bralno značko in EKO bralno značko (vse triade),
- obisk pisatelja in igralca (Andrej Rozman Roza) → zaključek Prežihove bralne značke

- predstavitev knjig v jutranjem varstvu (pripravila učiteljica Barbara Volmajer); predstavljene knjige so bile: Ivo Zorman, V sedemnajstem; Anton Ingolič, Gimnazijka; Janja Vidmar, Debeluška; Marjana Moškrič, Ledene magnolije, Andersenove pravljice; Oliver Curwood, Kazan, volčji pes; Angelo Cerkvenik, Ovčar Runo,
- izvedba šolskega Cankarjevega tekmovanja,
- literarni natečaj v tednu ustvarjalnosti.

Ugotovili smo, da je potrebno učence neprenehoma spodbujati in jim predstavljati knjige, da bi posegli po njih. V I. in II. triadi so učenci še vodljivi in z vodenjem tudi preberejo ponujene knjige. Učenci v III. triadi so manj sodelovali v klubih, vendar sem izkoristila njihovo druženje v jutranjem varstvu za predstavitev knjig, o katerih smo se pogovarjali. S temi predstavitvami sem želela doseči, da pa bi posegli po teh knjigah (nekajkrat mi je uspelo, zlasti pri učenkah 8. razreda), v jutranjem varstvu so učenci predstavljali tudi knjige, ki so jih prebrali za Prežihovo bralno značko.

Četudi se je projekt zaključil, bodo učiteljice I. in II. triade v prihodnjem šolskem letu izvedle bralno noč, nadaljevalo se bo branje v OPB in pri pouku, spodbujalo se bo obiskovanje knjižnice, nadaljevala se bo Prežihova bralna značka, EKO bralna značka ter angleška in nemška bralna značka. V tednu ustvarjalnosti bo razpisan literarni natečaj, izvedeno bo Cankarjevo tekmovanje.

Učence bomo spodbujali k temu, da posežejo po knjigah, saj je branje koristno – širi jim obzorje, pridobivajo nov besedni zaklad in občutek za jezik.

Abstract:

/

Ključne besede: branje, bralno razumevanje, aktualizacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Motivacija za branje (predvsem leposlovja) je v današnjem času poplave medijev in hitremu kroženju informacij zelo šibka. Redki se odločajo, da berejo tudi knjige, ki niso za domače branje (zlasti učenci v tretji triadi, mlajšim berejo še starši). S tem, ko upada branje, upada tudi bralno razumevanje, besedni zaklad je šibek, učenci težko ubesedijo svoje misli ter jih še težje zapišejo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Koliko se bralna kultura dvigne z bralnimi klubi?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za raziskavo smo se odločili, ker ugotavljamo, da otroci malo in slabo berejo. Zelo radi sicer poslušajo branje (pravljice, zgodbe ...), sami pa po knjigah težko posežejo. V preteklih letih smo učiteljice slovenščine ugotavljale, da knjigo, ki jo predstavimo pri pouku, prebereta vsaj dva učenca v razredu. Tako smo nekako želele, da bi branje predstavile kot nekaj prijetnega, pozitivnega, zanimivega... Odločile smo se za bralne klube.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ekipo se je sestala in opredelila problem s katerim se srečujemo, vsaka učiteljica je prevzela vodenje posamezne triade in skrbela za potek projekta. Zadale smo si naloge, ki smo jih izpeljale: bralna noč (I. in II. triada), bralni večer, bralni klubi, predstavitev knjig, svetovanje pri izbiri knjig, spodbujanje bralne značke (Prežihove, angleške, nemške), zaključek projekta z obiskom Andreja Rozmana Roze.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ugotavljamo, da morajo biti otroci vodeni. Ko knjigo preberejo, se radi o njej pogovarjajo, jo aktualizirajo in tako ugotovijo, da se marsikaj iz izbrane/prebrane knjige pojavlja tudi v svakdanjem življenju. Zaradi tega so bili bralni klubi zanimivi, burni v izražanju lastnih mnenj in misli. Kot zelo dobra novost so se pokazale bralne noči. Vanje smo vključile tudi znane občane, ki so otrokom pripovedovali svoje zgodbe iz otroštva ter brali pravljice. Branje pa je postalo tudi razlog za prijetno druženje.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

S projektom smo dosegli, da je vsaj za nekatere knjiga postala pomembna, zanimiva, zabavna ter razburljiva. V projekt so se vključili tudi občani oz. krajan. Moramo pa priznati, da tiste, ki knjiga ne zanima, zelo težko spodbudiš za branje. V bralni noči so v I. in II. triadi sodelovali še vsi učenci.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki so zagotovo bralna noč, bralni klubi, bralni večer, sodelovanje z okoljem (sodelovanje občanov), sodelovanje na občinskih proslavah.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Upamo, da s tem svojim delovanjem vplivamo na učence in starše tako, da se le-ti zavedajo kako pomembno je branje, lepo izražanje, pravilno pisanje in kulturni odnos do literature, avtorjev ter bralcev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

BRALNI KLUBI – učenci se za sodelovanje v njih vključijo prostovoljno, v klubu se pogovarjamo o vnaprej določeni knjigi, ob tem pijemo čaj, grizljamo kekse in se družimo.

BRALNA NOČ – Organizirana po triadah. V I. in II. triadi sodelujejo vsi učenci. V petek zvečer jih pripeljejo starši v šolo. V šoli je organizirana večerja in večerno druženje ob knjigah in zgodbah. V soboto po zajtrku so starši prišli in jih odpeljali domov. Spali so v razredih na blazinah v spalnih vrečah.

BRALNI VEČER – Organiziran je po triadah, na določeno temo, avtorja, lit. zvrst. Dogaja se popoldne, namenjen je tako otrokom kot staršem in krajanom.

Možnosti uvajanja v druga področja

Bralni maraton v kraju, literarni večer ...

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo v medsebojnem sodelovanju, tako nas sodelavcev kot tudi širše v kraju. Tako že tri leta učiteljice skupaj z učenci sodelujemo na občinski proslavi ob dnevu kulture. Pripravili smo skupno igro, v kateri smo igrali tako učitelji kot tudi učenci. Učence spodbujamo k lepi besedi in kulturi.

Literatura

Navajanje literature po sistemu ISO

(<http://www2.arnes.si/~ljzotks2/qzm/dokumenti/literatura.html>)

Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj
Cesta 1. maja 10 a
4000 Kranj

VPLIV NEFORMALNEGA DRUŽENJA MED UČENCI IN UČITELJI

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Jasna Korenjak, univ.dipl.ped

Sodelavci: Katarina Kalan, učit. geo., zgo., Jana Kovač, učit. slj., knjižn., Neva Pogačnik, učit.mat.,fiz., Lejla Sirk, učit.slj., Andreja Zakotnik, učit.razr.p., Neža Zelinka, prof.def., Majda Štern, dipl.soc.del.

Konzulent: Marjeta Kepec, Zavod RS za šolstvo, Območna enota Kranj

Povzetek:

V literaturi se nahaja mnogo dokazov o pozitivnih učinkih šolske klime na učenca. Na naši šoli smo začutili, da bi nam izboljšanje šolske klime prineslo mnogo pozitivnih učinkov, zato smo se izboljševanja le te lotili sistematično, v okviru projekta. Osredotočili smo se na zgornji dve triadi in skušali z mnogimi delavnicami, pri katerih smo se neformalno družili učitelji in učenci, izboljšati našo klimo. Preko izvedenih anket, vprašalnikov in pogovorov smo prišli do zaključkov, da neformalno druženje učiteljev in učencev dejansko vpliva na učence in posledično izboljšuje medsebojne odnose, povečuje zanimanje za šolsko delo, zmanjšuje izostajanje učencev, zmanjšuje nasilje na šoli, povečuje medsebojno spoštovanje, spodbuja sodelovanje... Učitelji smo ugotovili, da smo se preko naših dejavnosti lažje približali učencem, ti pa so se nam zaupali, nam povedali veliko stvari iz njihovega osebnega življenja, ki bi nam sicer verjetno ostale skrite. Medosebni odnos, ki tukaj nastaja je bistvenega pomena tudi pri sami vzgojni vlogi šole. Zelo smo zadovoljni z vključitvijo vedenjsko problematičnih učencev in z rezultati, ki smo jih s tem dosegli. Menimo, da so pozitivne potrditve, ki so jih ti učenci dobili pri dejavnostih, pomembno vplivale tudi na njihovo samopodobo.

Iz vedno večje in večje udeležbe učencev pri delavnicah lahko sklepamo, da so tovrstna neformalna srečanja potrebna in zaželena ter iz mnogih razlogov tudi premalo izvajana.

Abstract:

In the literature there is much evidence about the positive effect of school climate on pupils. At our school we have undertaken a systematic approach of improving school climate because we feel that improvement of school climate will bring us many positive effects. We focused on the upper two triads and tried to improve school climate with many workshops where we hung out informally, teachers and students. Through surveys, questionnaires and discussions we came to the conclusions that an informal hanging out of teachers and pupils actually have a positive impact on the welfare of pupils. Consequently this improved their relationships, reduced absenteeism from school, violence in school, fostered mutual respect, encouraged cooperation, the interest in school work was growing... We found out that throughout workshops we have grown closer to pupils, they have confided in us more, they have told us a lot of things of their private life which would otherwise remain hidden. Growing mutual relationship is also essential in the educational role of school. We are really pleased with the inclusion of pupils with the behavioral problems in the project and the results we have achieved there. We believe that positive confirmations they got at workshops significantly

influenced their self-esteem. From greater and greater involvement of pupils in the workshops can be concluded that such informal meetings are necessary and desirable and from many reasons insufficiently implemented in schools.

Ključne besede: neformalno druženje, šolska klima, medsebojni odnosi.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Od nekdaj je bilo veliko pozornosti namenjene izobraževalni vlogi šole; šele v zadnjem času, nekaj tudi po zaslugi vzgojnega načrta, pa stopa v ospredje tudi vzgojna vloga šole. Ob analizi šolske klime za potrebe izdelave vzgojnega načrta smo naleteli na številne izjave učencev, kot npr. da so premalo povezani, da je med njimi preveč tekmovalnosti, da jih učitelji ne razumemo, da si želijo več pogovorov, boljše odnose, povezanost s sošolci. Prav tako so podobne izjave navajali starši in sicer, da si želijo več druženja izven šole, več kontakta in bolj osebni odnos učitelj – učenec. K reševanju problema so nas navedli še drugi vzroki. Nekateri starši so povedali, da so v svojih vzgojnih prizadevanjih nemočni. Na delavnicah, kjer so sodelovali učitelji, pa so nekateri izpostavili problem, da posamezni učenci kljub vzpodbudam in različnim pristopom pokažejo zelo malo zanimanja za delo. Danes smo v dobi sodobne tehnologije in pomanjkanja konkretne medsebojne komunikacije, kar v veliki meri povečuje zaprtost, individualnost, pomanjkanje empatije. Učitelji smo prepričani, da tudi pomanjkanje pozitivne samopodobe, odklanjanje pri vrstnikih pripelje do učno – vzgojnih težav, da neprilagojene oblike vedenja vplivajo na medsebojne odnose med vrstniki pa tudi med učencem in učitelji. Razmišljali smo, da bi izven pouka poiskali oblike druženja, katere bi omogočale boljše medsebojne odnose, komunikacijo in sodelovanje. Predvsem pa bi na nevsiljiv način približale šolo učencu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Šolska klima se kaže predvsem kot vzdušje na določeni šoli, to je, kako se počutijo učitelji in učenci ter kakšni so odnosi med njimi. Je način življenja šole, duh šole. (Rupar, 2003: str.16) V našem primeru smo hoteli izboljšati šolsko klimo tako, da bomo dosegli boljši uspeh učencev, zvečali samopodobo, medsebojne odnose... Raziskav, ki proučujejo posledice in vpliv ugodne šolske klime je v literaturi zaslediti veliko.

Fraser in Fisher sta potrdila pozitivno povezanost med zaznavanjem razredne klime in dosežki učencev. Ista zveza se je tudi ponovila pri učencih, ki so se v razredih počutili prijetno. Sklepamo lahko, da je za dobre učne rezultate, poleg drugih, pomembno prijetno in spodbudno vzdušje. (Zabukovec, 1998: str. 8)

Samopodoba je prav tako še ena komponenta, na katero lahko pozitivna klima veliko vpliva. Za dobro samopodobo sta najbolj odločilni dve vrsti izkušenj. Izkušnja dobrih medsebojnih odnosov in uspešnega obvladovanja življenjskih nalog v najširšem smislu. (Kos Mikuš, 2002, str 104). Zato je zelo pomembno, da šola zagotovi učencem veliko možnosti za uspešnost. Šport, glasba, krožki, socialne dejavnosti so področja, v katerih se lahko najde vsak otrok. Ni otroka, ki nima nobenega daru, ki ne bi mogel biti uspešen vsaj v nečem, kar lahko ponudi šola. (Mikuš Kos, 1991: str.45)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako vpliva neformalno druženje učencev in učiteljev na šolsko klimo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Globalni cilj projekta je bil izboljšati šolsko klimo, znotraj tega pa še več drugih ciljev, ki se s klimo povezujejo: povečati medsebojno spoštovanje in sodelovanje, zmanjšanje izostajanja učencev, zdravo preživljanje prostega časa, izboljšanje medsebojnih odnosov, med učenci samimi, med učenci in učitelji ter s tem ustvariti pogoje za boljše učne uspehe, razvijanje pozitivne komunikacije in večje sodelovanje ob neformalnih oblikah druženja, vključevanje tudi vedenjsko problematičnih in učencev iz drugih kulturnih okolij, razvijanje vrednot spoštovanja, sprejemanja drug drugega, upoštevanja razlik in medsebojne pomoči in pridobiti znanja za reševanja konfliktov.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Analiza stanja (anketni vprašalniki za klimo in nasilje)
2. Obdelava dobljenih rezultatov
3. Sestava tima za vodenje delavnic neformalnega druženja
4. Zbiranje strokovnega gradiva in izdelava akcijskega načrta za delavnice – vsak vodja delavnice za svojo delavnico
5. Izvajanje delavnic in spremljanje procesa
6. Refleksija
7. Analiza stanja (anketni vprašalniki za klimo in nasilje, evalvacijski vprašalnik za učitelje)
8. Primerjava rezultatov in primerjava z rezultati izpred dveh let
9. Poročanje in seznanitev kolektiva ter spodbujanje za vodenje tovrstnih dejavnosti

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ko smo imeli izpostavljeno željo izboljšati šolsko klimo, smo morali priti do rešitve problema. Vpeljali smo vrsto delavnic, ki bodo vključevale čim več učencev in v katerih se bomo družili učenci in učitelji. Tako so 9. razredi organizirali vsak razred svoj šolski ples, vsak učenec 8. razreda je dobil prijateljčka – prvošolčka, s katerim se je redno dobival, izdeloval izdelke ter pogovarjal. Uvedli smo prostovoljstvo (7. do 9. razred), kjer so naši učenci na Karitasu razdeljevali hrano, obiskovali krajane v domu za ostarele, jim delali družbo, nekatere pa celo obiskovali na njihovem domu. Vodili smo sobotne planinske izlete (4. do 9. razred), delavnice za osebnostno rast (5. do 6. razred), organizirali čistilne akcije in akcije zbiranja papirja in mnoge druge. Zadovoljni smo, da smo uspeli vključiti tako veliko število učencev. Trudili smo se v dejavnosti vključiti tudi čim več vedenjsko problematičnih učencev in tujcev. V prvem primeru nam je to lepo uspelo, saj so nekateri vedenjsko problematični učenci naravnost blesteli v prostovoljstvu in organiziranju šolskih plesov. V malo manjši meri smo bili uspešni pri učencih iz drugih kulturnih okolij. Ti so se dejavnosti na splošno izogibali, vendar nam je s pogovorom uspelo tudi kakšnega prepričati v nasprotno, ta pa je potem prepričal tudi kakšnega prijatelja.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Z delavnicami neformalnega druženja smo želeli izboljšati šolsko klimo. Kazalce, ki bi nam pokazali, če se je le ta izboljšala, smo merili z anketnim vprašalnikom o šolski klimi, ki smo ga sami sestavili. Ker pa je klima zelo širok pojem, smo si zadali še manjše cilje. Eden od njih je bil zmanjšati nasilje, kar smo prav tako merili z vprašalnikom o nasilju v šoli. Še en cilj je bil zvečati samopodobo učencev. To smo merili preko evalvacijskega vprašalnika odprtega tipa za učitelje. Cilja, kot sta zmanjšati izostajanje in povečati učni uspeh, pa smo preprosto merili tako, da smo primerjali podatke v redovalnici in dnevniku pred in po izpeljavi projekta.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Osredotočili smo se na učence od 5. do 9. razreda.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Poslužili smo se anketnega vprašalnika, ki smo ga sestavili za merjenje šolske klime, vprašalnika za merjenje nasilja v šoli ter evalvacijskega vprašalnika odprtega tipa za učitelje.

Metode obdelave podatkov

Po zbranih podatkih smo rezultate obdelali, razvrstili v preglednice in povzetke naredili v nekaj grafih. Uporabljali smo Microsoft Excel.

Prikaz rezultatov

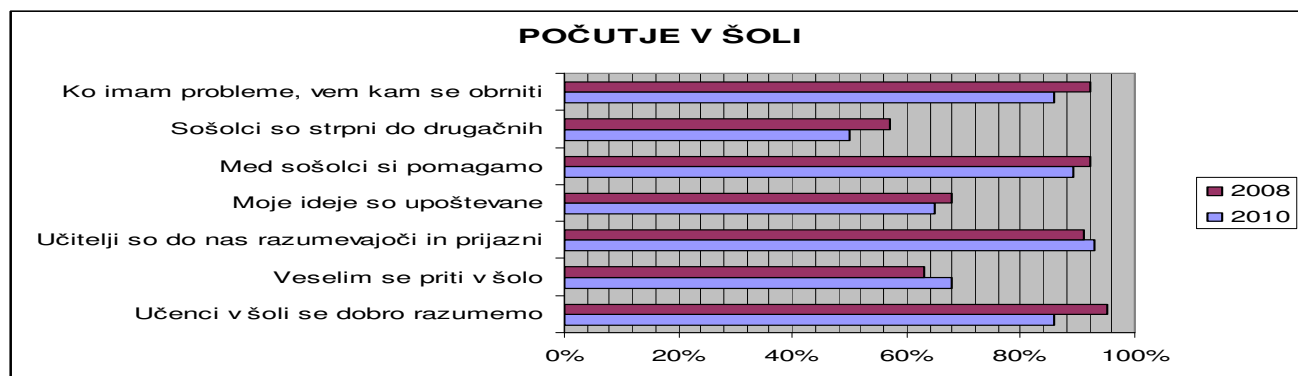
Rezultate smo prikazali grafično in tabelarično.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

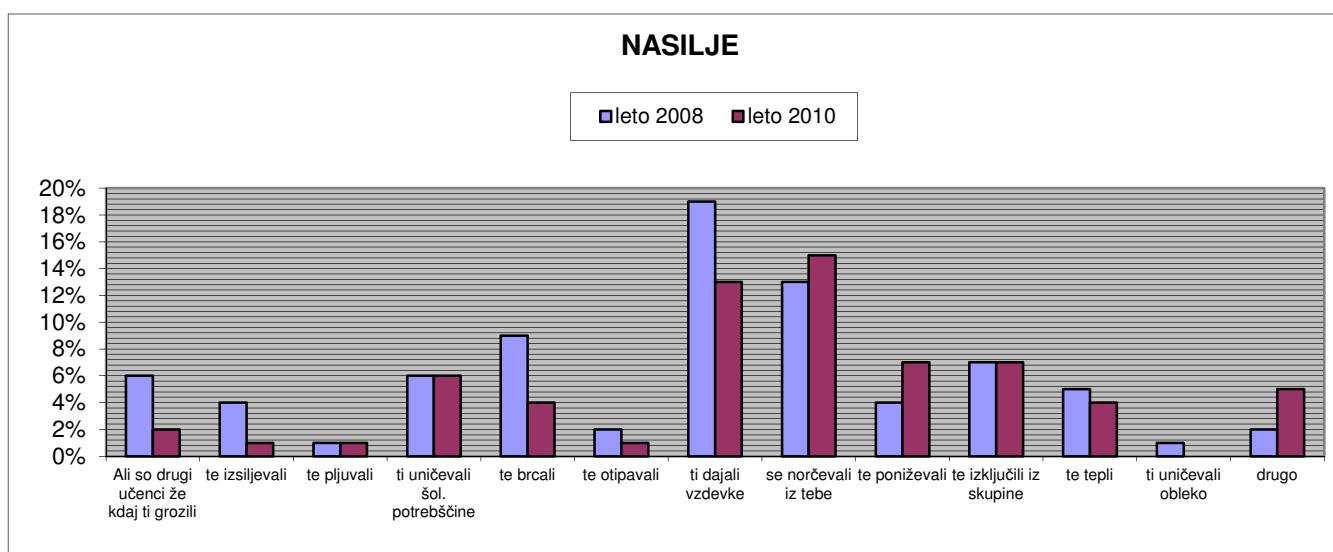
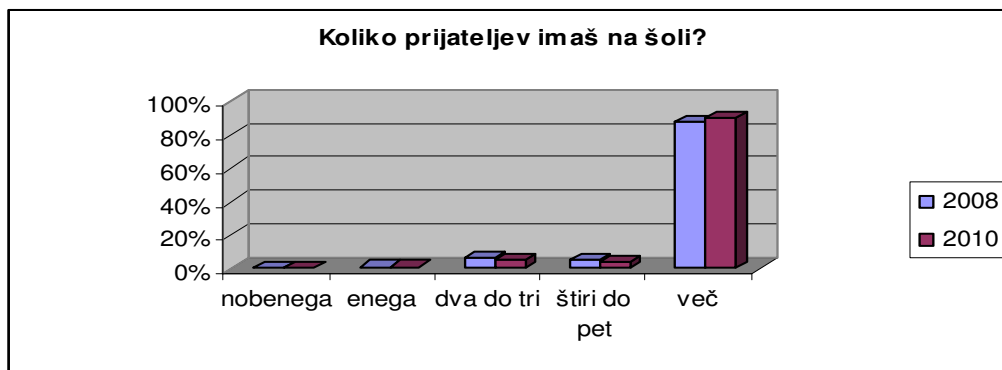
Po končani evalvaciji smo ugotovili, da smo uspeli doseči veliko večino ciljev, ki smo si jih zadali.

Kot prikazuje spodnji graf, smo počutje v šoli uspeli izboljšati. Razumevanje med učenci se je izboljšalo za 9%, trditev, da si med seboj pomagajo za 3%, strpnosti do drugačnih za 7%. Upoštevanje njihovih idej je boljše za 3%, ko imajo probleme, vedo kam se obrniti pa za 6%. Nekoliko smo razočarani nad komponento, ki je nismo uspeli obrniti v pozitivno smer in sicer, da se veselijo priti v šolo. To je zelo široko področje, ki se ga bomo še trudili popraviti. Tudi trditev, da so učitelji do njih prijazni je zdrsnila za 2%, a je podatek, da to drugače misli 91% učencev zelo visoko pri vrhu. Poleg tega pa so bili v projektu dejavni le učitelji, ki so vodili delavnice ne pa učitelji celotne šole.

Na vprašanje v anketi česa si učenci želijo v šoli so bile leta 2008 v vrhu sledeče trditve: Več zabave, boljše medsebojne odnose in več pogovorov. V letu 2010 je na prvem mestu še vedno trditev več zabave, ostali trditvi pa sta se pomaknili po lestvici navzdol. Ta podatek si razlagamo, da smo v neki meri uspeli popraviti medsebojne odnose in izpolnili potrebo po pogovarjanju, tako da ti nista več tako v ospredju.

Kar se tiče razlike med številom prijateljev, so jih imeli leta 2008 in 2010 so razlike manj očitne, vendar vseeno odstopajo šolski klimi v prid. O tem nam priča naslednji graf. Odstotki, kjer imajo učenci nobenega ali enega prijatelja ostajajo nespremenjeni. Za 2 % pa se je povečala komponenta, kjer imajo učenci v šoli več prijateljev.

Kar se tiče nasilja, se je to v osnovi zmanjšalo. Grožnje so se zmanjšale za 4%, dajanje vzdevkov za 6%, izsiljevanje za 3%, brcanje za 5%, otipavanje, pretepanje in uničevanje obleke pa za 1%. Isto je ostalo pri pljuvanju, uničevanju šolskih potrebščin in izključitvijo iz skupine. Pri norčevanju in poniževanju so rezultati obratni. Tu se je namreč nasilje povečalo za 2% in 3%. Zanimivo bi bilo tudi raziskati, kaj sodi v kategorijo drugo, kjer se je prav tako nasilje zvečalo za 3%. Če pa vse skupaj združimo, navkljub temu, da nam ni uspelo v celoti zmanjšati nasilja na vseh področjih, lahko zaključimo, da nam je uspelo nasilje na splošno zmanjšati. Od leta 2008, ko smo pričeli meriti, se je nasilje v celoti namreč zmanjšalo za 12%.

O tem, kolikokrat se je nasilje zgodilo, pa smo dobili rezultate, da se je za 5% povečalo nasilje kot enkratno dejanje, kar za 14% pa se je zmanjšalo nasilje kot večkratno dejanje.

Rezultati dobljeni na podlagi dnevnika pričajo, da se je neupravičeno izostajanje od pouka zmanjšalo kar za 33%. To si lahko razlagamo, da se je njihov interes za šolo tudi povečal.

Učna uspešnost učencev se je tudi nekoliko izboljšala. Od 98,6% se je povzpela na 99,3%. Seveda pa se moramo zavedati, da ti rezultati niso nujno posledica izključno izboljšanja šolske klime, saj tu raziskovanja ne moremo postaviti preprosto v laboratorijski prostor; življenje otrok je namreč podvrženo še drugim vplivom (izboljšana ali poslabšana družinska situacija...), ki lahko vplivajo na naše rezultate.

Kolikokrat se ti je nasilje zgodilo?	200	201
enkrat	8%	13%
dvakrat	8%	12%
večkrat	35%	21%

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Poleg očitnih ugodnih posledic, ki smo jih prikazali z merljivimi podatki, pa smo tudi zelo pozitivno presenečeni nad množično udeležbo učencev pri dejavnostih. Njihov obisk je v drugem letu projekta celo prerasel meje naših zmožnosti, zlasti pri prostovoljstvu in delavnicah za osebno rast. Ponosni smo, da smo tudi pri otrocih, ki so vedenjsko težavnejši opazili

veliko samoiniciativnost in željo prisostvovati. Opazen je bil velik napredek v njihovem vedenju, iz česar sklepamo, da je posledica pozitivnih potrditev in uspešnosti, ki so je bili tu deležni. Tudi učitelji, ki so vodili dejavnosti, poročajo, da so z učenci ustvarili pristnejši stik, izvedeli marsikaj od njih, česar v učni situaciji ne bi izpostavili so, da učenci tudi pri njihovi uri bolj sodelujejo, poleg tega pa tudi, ko se pojavijo konflikti in težave, so bolj pripravljeni prisluhniti in so lažje vodljivi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

O pozitivnih posledicah ugodne šolske klime ne gre izgubljati besed. Novost na naši šoli je predvsem cel nabor dejavnosti, ki so se izkazale za koristne in pri učencih tudi zelo priljubljene. Vsekakor kaže z njimi nadaljevati, kljub zaključku projekta.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacija je uporabna v vseh osnovnih šolah. Prav tako pa tudi v srednjih šolah, kjer se nam zdi, da še v nekoliko večji meri primanjkuje neformalnega druženja med učenci in učitelji ter tudi med samimi učenci.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izdelali in dodelali smo množico dejavnosti, ki so zaživele na šoli in se izkazale za izredno priljubljene med učenci, prav tako pa smo dokazali tudi njihov pozitiven vpliv.

Literatura

- Bergant, K. in Musek Lešnik, K. Šolska neuspešnost med otroki in mladostniki: vzroki - posledice – preprečevanje. 1.izd. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti: Educy, 2002. ISBN 961-6406-02-7
- Bučar–Ručman, A. Nasilje in mladi. 1.izd. Novo mesto: Klub mladinski kulturni center, 2004. ISBN 961-238-339-1
- MacGrath, H. In Francey, S. Prijazni učenci, prijazni razredi: učenje socialnih veščin in samozaupanja v razredu. 1. izd. Ljubljana : DZS, 1996. ISBN 86-341-1673-5
- Mikuš Kos, A. Šola in duševno zdravje. 1. izd. Murska Sobota, Pomurska založba,1991. ISBN 86-7195-067-0
- Pušnik, M. Vloga šole pri zmanjševanju nasilja: priročnik za učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje. 1.izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2003. ISBN 961-234-441-8
- Saksida, M. Mladinske delavnice. 1.izd. Nova Gorica: Mladinski center, 2006. ISBN 961-91940-0-4
- Virk-Rode, J. in Belak-Ožbolt, J. Razred kot socialna skupina in socialne igre. 2.izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1991.
- Virk-Rode, J. in Belak-Ožbolt, J. Socialne igre v osnovni šoli. 1.izd. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998. ISBN 961-234-007-2
- Zabukovec, V. Merjenje razredne klime. Priročnik za učitelje. 2.izd. Ljubljana: Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva,1998. ISBN 961-6068-14-8

Osnovna šola Stročja Vas
Stročja Vas 101
9240 Ljutomer

VPELJEVANJE SODOBNIH METOD IN OBLIK DELA ZA IZBOLJŠANJE DOSEŽKOV PRI UČENCIH IN STROKOVNO RAST UČITELJEV PRI VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNEM DELU

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Horvatić, profesorica biologije

Sodelavci: ravnateljica Marica Fijavž, diplomirana vzgojiteljica predšolskih otrok, Mateja Leskovar, univerzitetna diplomirana pedagoginja, Tadeja Jurkovič, profesorica matematike in fizike, Monika Šalamun, profesorica nemščine in zgodovine, Jasna Ivanušič, profesorica nemščine in angleščine

Konzulent: Vanda Sobočan, OŠ Bakovci

Povzetek:

Učitelji različnih predmetnih področij smo opazili, da učenci pri pouku niso bili dovolj motivirani za delo in sodelovanje, da niso sledili učiteljevim navodilom, da k pouku niso prinašali potrebščin, pogosto niso naredili domačih nalog in staršev niso seznanjali z delom v šoli. Ob prebiranju gradiva Vsaka šola odlična šola, katere avtor je David Hopkins, smo pričeli razmišljati, kaj lahko učitelji naredimo, da se stanje izboljša. Vprašanj je bilo veliko. Kako posamezniku omogočiti, da bo razvijal svoj potencial? Kako zagotoviti, da bodo vsi aktivni? Kako narediti pouk zanimiv? Kako mlade osebe navdušiti, da bodo željni novega znanja? Kako izboljšati odnos učencev do lastnega dela, s čimer bi posledično izboljšali njihove dosežke? Tako smo v pouk vključili različne metode in oblike dela, ki so zagotavljale aktivnost posameznika in njegov prispevek k oblikovanju končnega rezultata. Vsebine, cilje, dejavnosti in učne liste smo diferencirali ter vključili elemente individualizacije in personalizacije. Učne ure smo popestrili z uporabo IKT, z metodami sodelovalnega učenja, z delom na terenu, s problemskimi nalogami, s transferjem znanja v vsakdanje situacije, s poudarkom na pomembnosti prispevka vsakega posameznika; ključnega pomena pa so bile medpredmetne povezave. Pouk je potekal strnjeno, največkrat po dve uri skupaj. Izvedli smo tudi projektni dan, kjer so se prepletale vsebine, cilji in dejavnosti treh predmetov (biologija, tuji jezik nemščina in športna vzgoja). Uspešno smo vpeljali tudi sodelovalno poučevanje. Analize anketnih vprašalnikov učencev so pokazale, da je večini učencev takšen pouk zelo zanimiv. Večino elementov, ki smo jih preizkušale, so sprejeli pozitivno. Tudi analiza z ravnateljico, ki je temeljila na lestvici za spremljanje pouka, je pokazala zadovoljstvo, uspeh ter strokovno rast posameznega strokovnega delavca. Članice projektne skupine smo pogosto hospitirale druga pri drugi, kar je doprineslo k izmenjavi izkušenj in mnenj, predvsem pa idej za nove medpredmetne povezave. Ker smo na dobri poti, da presežemo samoumevnost vsakdanje rutine, bomo z razvijanjem primerov dobre prakse nadaljevale.

Abstract:

As teachers of different subject areas we observed our students were not motivated enough to work and cooperate during the lessons, they did not follow teacher's directions, they did not bring accessories to class, they often did not do their home assignments or notify their parents of school work. While reading a publication written by David Hopkins (Every School a Great School) we started thinking about improving the situation. We were dealing with a lot of questions. How to enable an individual to develop his potential? How to ensure that all students are active? How to make lessons interesting? How to inspire the youth to be eager for new knowledge? How to improve students' attitude towards their own work, which would consequently improve their achievements? So, we included various methods and forms of work into the lessons, which provided the individual's activity and his contribution to forming the final outcome. We differentiated the contents, lesson aims, activities and work sheets and included elements of individualization and personalization. We enriched the lessons by using ICT (Information and Communication Technologies), collaborative learning methods, field work, problem assignments, transfer of knowledge to everyday situations and by stressing the importance of every individual's contribution. The key meaning was set on cross-curricular links. Lessons were tightly executed, usually for two hours in a row. We also performed a project day where the contents, lesson aims and activities of three different subjects (Biology, German as a foreign language and PE) were intertwining. We successfully introduced collaborative teaching as well.

The analysis of questionnaires for students showed that most of them find that kind of lessons interesting. They accepted most of the tested elements positively. The analysis, which was based on a scale to monitor the lessons and made with the school principal, also showed contentment, success and professional growth of every expert worker. Members of project group often observed each other in class, which contributed to experience and opinions sharing or even exchanging ideas for new cross-curricular links. Since we are on a good way to exceed the normality of a daily routine, we are going to continue evolving good practice examples.

Ključne besede: sodelovalno učenje, sodelovalno poučevanje, medpredmetne povezave, aktivne metode in oblike dela, diferenciacija.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vsakoletna analiza vprašalnika o zadovoljstvu učencev s programom devetletke je pokazala, da si učenci želijo več skupinskega dela, več dela z računalnikom, več terenskega dela ... Prav tako smo učitelji opazili, da učenci pri pouku niso bili dovolj motivirani, da niso prinašali potrebščin in pogosto niso naredili domače naloge. Učenci so se vse prepogosto učili le za ocene in ne za znanje. Strokovni delavci smo zaznali problem pri diferenciaciji pouka, saj smo imeli (in imamo še danes) v oddelkih precej otrok s posebnimi potrebami. Ker so tako v oddelku učenci opredeljeni kot nadarjeni in učenci z učnimi težavami, smo želeli razvijati lastno strokovnost tudi na tem področju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

David Hopkins, avtor publikacije Vsaka šola odlična šola, je zagovornik izboljševanja šol. Prav ta publikacija je bila vir številnih idej, kako začeti uvajati spremembe v vzgojno izobraževalni proces. Prvo in za nas glavno sporočilo je bilo, da ni dovolj, če se vsak zase trudimo biti dober učitelj, za resnični napredek se moramo združiti. Opisuje model nenehnega izboljševanja, ki temelji na personaliziranem učenju, ki omogoča vsakemu učencu razvijati svoj potencial. Velikega pomena je skupno načrtovanje učno-vzgojnega procesa, ki naj bo naravnano na dosežke učenca. Učenca je potrebno obravnavati kot dejavnega partnerja pri učenju in

izkušnja učenja naj mu bo prilagojena. Posamezniku naj nudi različne metode dela, naj bo prijetna, a hkrati polna izzivov.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Izvedeti smo želeli, kako uporaba sodobnih metod in oblik dela poučevanja vpliva na strokovno rast učiteljev in na odnos učencev do lastnega učenja.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi:

- nezadovoljstvo učencev, učiteljev in vodstva šole,
- želja po izboljšanju stanja,
- želja po boljših učnih rezultatih učencev,
- strokovna rast učiteljev na področju izvajanja medpredmetnih povezav, uporabe aktivnih metod dela, diferenciacije učno vzgojnega procesa, sodelovalnega poučevanja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

2008/2009:

1. akcijski krog:

- opredelitev problema, opis in razlaga dejstev,
- iskanje idej, kako izboljšati stanje, predvidevanje možnih ovir,
- prebiranje literature, oblikovanje projektne skupine, srečanje s konzulentko, oblikovanje načrta akcijskega raziskovanja,
- predstavitev projekta strokovnim delavcem šole, staršem in učencem,
- elementi personaliziranega učenja – predstavitev strokovnim delavcem šole,
- izvedba ankete za učence o izpolnjevanju domačih nalog in učenju doma,
- izvedba Kolbovega vprašanja o učnih stilih učencev,
- tedensko izvajanje pogovornih ur za učence.

2. akcijski krog:

- izvedba vzorčnih nastopov,
- oblikovanje polletnega poročila.

3. akcijski krog:

- izvedba vzorčnih nastopov,
- izvedba projektne dne,
- oblikovanje končnega poročila.

2009/2010

1. akcijski krog:

- srečanje članov projektne skupine (pridobitev novih članov, razširitev projekta na 7. razred), oblikovanje načrta akcijskega raziskovanja,
- Kolbov vprašalnik o učnih stilih pri učencih, vključenih v projekt na novo.

2. akcijski krog:

- predstavitev Bloomove taksonomije za lažjo diferenciacijo vsem strokovnim delavcem,
- razvijanje primerov dobre prakse:
- nadgradnja lanskih vzorčnih ur, prilagojenih novi generaciji,
- načrtovanje in izvedba novih vzorčnih ur,
- polletno poročilo.

3. akcijski krog:

- razvijanje primerov dobre prakse:
- nadgradnja lanskimi vzorčnih ur, prilagojenih novi generaciji,
- načrtovanje in izvedba novih vzorčnih ur,
- letno poročilo, strokovni prispevek ob zaključku izvajanja projekta.

Skupno je bilo v šolskem letu 2009/2010 izvedeno 14 vzorčnih nastopov, od tega 2-krat v 7. razredu, 6-krat v 8. razredu in 6-krat v 9. razredu. **Vsakemu izvedenemu koraku je sledila analiza z refleksijo in načrtovanjem naslednjega koraka.** Na vzorčne nastope so bili povabljeni člani projektne skupine, strokovni sodelavci in starši.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku

Kot ključni problem smo zaznali nemotiviranost učencev za delo. Z vključevanjem aktivnih metod dela v učno-vzgojni proces ter diferenciacijo smo povečali motiviranost učencev in njihovo aktivnost; to pa je posledično izboljšalo njihov odnos do dela in njihove dosežke. Ker je pouk potekal diferencirano, smo imeli možnost spremljati sproti napredek posameznika.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Kazalci doseganja zelenega stanja	Merljivost kazalcev	DOSEŽENA STOPNJA
- aktivno sodelovanje učencev pri pouku	- ravnateljica in pedagoginja spremljata aktivnost učencev; zabeležita učence, ki ne sodelujejo	- evalvacija pokazala, da so bili aktivni vsi učenci, le enkrat je bilo opaziti nesodelovanje enega učenca
- ustvariti okoliščine, ki lajšajo učenje z ustrezno izbiro metod in oblik dela ter diferenciacijo pouka	- ravnateljica in pedagoginja spremljata ustreznost metod in oblik dela ter notranje diferenciacije pouka	- naštetih elementov pogosto združenih v eni uri, cilj uspešno realiziran - uspešna izvedba številnih vzorčnih ur je pokazatelj strokovne rasti učiteljev
- večja odgovornost učenca za lastno učenje	- redno opravljanje domačih nalog (seznam učencev z zaznamki opravljenih nalog vodi eden od učencev) - prihajanje k pogovornim uram (seznam ima učitelj)	- iz tabele razvidno, da so naloge opravljene bolj redno, v vsakem razredu po eden učenec, ki redkeje opravlja naloge (učenec z nižjimi učnimi sposobnostmi) - v prvem letu izvajanja projekta udeležba na pogovornih urah bistveno boljša kot v drugem letu
- starši so bolj seznanjeni z učenčevim delom	- starši so povabljeni k uram pouka	- udeležba staršev nizka z utemeljitvijo, da so v službi

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šolskem letu 2008/2009 je bilo v projekt vključenih 29 učencev. To so bili učenci 8. in 9. razreda, ker sva učiteljici, članici projektne skupine poučevale predvsem v teh oddelkih. V šolskem letu 2009/10 pa so bili v projekt vključeni tudi učenci 7. razreda, skupno torej 51 učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbrale z anketnimi vprašalniki (za učence, strokovne delavce in starše), z lestvico za spremljanje pouka, s fotografijami (projektni dan), refleksijo.

Metode obdelave podatkov

Obdelava podatkov: statistična obdelava anket, analiza ocene na podlagi lestvice za spremljanje pouka (z ravnateljico), izmenjava mnenj, izkušenj s strokovnimi delavci, refleksija.

Prikaz rezultatov

Anketni vprašalnik: Odnos učencev do pouka in domačih nalog

Rezultati ankete 8. razreda iz leta 2008/2009 so pokazali, da 82 % učencev rado hodi v šolo, da si želijo več terenskega dela (64 %), da so domače naloge koristne (91%), da doma porabijo za učenje približno 1 uro (55%), da pri učenju uporabljajo zvezek, delovni zvezek in učbenik (73%), da je zelo pomembno, da domačo nalogo pregleda učitelj (82%) ...

Učni stili učencev

Pri največ učencih prevladuje integrativni učni stil (v šol. letu 2008/2009 54% anketiranih učencev). Levohemisferični (25% anketiranih učencev) in desnohemisferični (21% anketiranih učencev) učni stil sta zastopana približno enakomerno. V vzorec so zajeti tudi učenci s posebnimi potrebami, vendar so izpolnili poseben vprašalnik, ob pomoči pedagoginje. Ti učenci (16%) so izpostavili, da si želijo učenje v skupini, kar sovпада z rezultati analize posamezne učne ure, kjer so izpostavili, da ne marajo samostojno iskati podatkov oziroma delati sami.

Vprašalniki za učence o vzorčnih učnih urah, v katere so bili vključeni

Analiza štirih naključno izbranih vprašalnikov o izvedbi učne ure je pokazala, da je učna snov zelo zanimiva (79,2%) in srednje zanimiva (20,8%). Pri teh urah jim je bilo najbolj všeč ali delo z računalniki, delo na terenu, skupinsko delo in drugo.

Lestvica za spremljanje učno-vzgojnega procesa s strani ravnateljice

Analiza je pokazala, da je učni proces bil osredotočen na učenca, da so učenci sodelovali, da so bili zelo motivirani za delo, da je učni proces potekal ob podpori sodobne učne tehnologije, da so bile vsebine in cilji diferencirani ...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Strokovni delavci smo dosegli osebno rast, saj smo znanje in izkušnje razvijali na področju medpredmetnih povezav, uporabe aktivnih metod dela in diferenciacije pouka. Motiviranost učencev se je povečala in njihov odnos do lastnega dela se je izboljšal. Sodelovanje s strani staršev je boljše, vendar ne v tolikšni meri, kot smo pričakovali. Kako vplivajo spremembe, uvedene v učno vzgojnem procesu, na dosežke učencev, bomo lažje natančneje opredelili s spremljanjem napredka več generacij.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice: večje sodelovanje s strokovnimi delavci, večje sodelovanje s starši, večja informiranost staršev o učno vzgojnem procesu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost kot rezultat razvijanja projekta so ure učno-vzgojnega procesa z medpredmetnimi povezavami, sodobnimi metodami dela, zaradi katerih je učni proces osredotočen na učenca, elementi diferenciacije in individualizacije.

Možnosti uvajanja v druga področja

Strokovnim sodelavcem lahko ponudimo primere dobre prakse kot vir idej za oblikovanje in načrtovanje učno-vzgojnega procesa na lastnem področju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko primere dobre prakse, ki vključujejo medpredmetne povezave, diferenciacijo, elemente individualizacije, različne metode dela, predvsem sodelovalne, sodelovalno poučevanje ...

Literatura

Rutar Ilc, Z. Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. 2. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2004. ISBN 961-234-474-4.

Peklaj, C: Sodelovalno učenje – ali kdaj več glav več zna. 1. izdaja. Ljubljana: DZS, 2001. ISBN 86-341-1950-5.

Rutar Ilc, Z. et.al. Spodbujanje aktivne vloge učenca v razredu: zbornik prispevkov. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2005. ISBN 961-234-524-4.

Hopkins, David [prevedla Urša Mužič; avtor spremne besede Andrej Koren]. Vsaka šola, odlična šola: razumeti možnosti systemskega vodenja. 1. natis. Ljubljana: Državni izpitni center, 2007. ISBN 978-961-6322-73-7.

Komljanc, N. Skriti zaklad: Inovacijski projekti vzgojno-izobraževalnih zavodov v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in Ministrstvom za šolstvo in šport (online). Ljubljana. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 2006. (citirano 07. 07. 2010). Dostopno na naslovu: http://www.zrss.si/pdf/IP_VIZ_zavodov_gradivo.pdf

Komljanc, N. Inovacijski projekti: Pravila inovacijskih projektov (online). 3. zvezek. Ljubljana. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 2007. (citirano 07. 07. 2010). Dostopno na naslovu: <http://www.zrss.si/pdf/PravilaIPmaj07.pdf>

OŠ Sveta Ana
Sveta Ana 14
2233 Sveta Ana

POTOVANJE V BRANJE

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Ksenija Mlekuž, univ. dipl. pedagog; mentor

Sodelavci: Cvetka Emeršič, učiteljica razrednega pouka; svetovalec, Ivanka Lorenčič, učiteljica razrednega pouka; svetovalec, Petra Cimerman, prof. sociologije in univ. dipl. pedagog; svetovalec, Mateja Firbas, univ. dipl. defektolog, Kristina Stepančič, vzgojiteljica; mentor, Lidija Kocbek, vzgojiteljica, (bibliotekarka); mentor, Sanela Gromilič, univ. dipl. bibliotekarka, Nataša Petek, prof. glasbe; mentor

Konzulent: Silva Škoberne, OŠ Prebold

Povzetek:

Drugošolci začno vodeno in sistematično vstopati v samostojno branje. Usvojitev tehnike branja pa zahteva veliko vaje, ki naj bi vsaj v začetnem obdobju bila vsakodnevna. V praksi pogosto ugotavljamo, da je velik del otrok težko spodbuditi, da bi branje redno vadili. Prav tako se pri učencih, ki jim usvajanje bralne tehnike dela težave, zmanjša motivacija za branje.

Kot cilj projekta smo si zastavili razvijanje bralnega interesa in motivacije za branje ter izboljšanje bralne tehnike pri vseh učencih. S pomočjo bralnega dnevnika in različnih bralnih in drugih komunikacijskih dejavnosti smo želeli najti uspešen način spodbujanja in navajanja k rednemu, vsakodnevnu branju.

Projektne aktivnosti smo izvajali v okviru pouka ter tehniškega dneva. Učinkovito smo povezali vse štiri komunikacijske dejavnosti: učenci so poslušali, pripovedovali, pisali in seveda brali. Z medpredmetnim povezovanjem smo dejavnosti obogatili še z glasbenim in likovnim področjem ter aktivno vključili tako šolsko kot potujočo knjižnico. V projektu so imeli zelo pomembno vlogo tudi starši, ki so otroke aktivno spremljali pri branju.

Pomemben dosežek in novost predstavlja tudi sistematično spremljanje napredka učencev pri branju (kakovost vezave, hitrost, pravilnost branja, razumevanje) skozi vse šolsko leto.

Abstract:

Second year pupils start with systematic and guided steps into reading for themselves. It takes a lot of practice to learn how to read and especially in the first few stages should this practice be on a daily basis. Considering the general behaviour, we often discover that lots of pupils are hard to encourage to practise reading regularly. And those pupils who are having difficulties trying to learn how to read, usually lack the extra motivation needed for this task.

The main goal of the project is to develop interest in reading and motivation for reading and also to improve reading techniques with all pupils. Through Reading Diary and different reading and other communicative techniques, we wanted to find successful way to encourage and train pupils to read regularly and on a daily basis.

These activities within the project were carried out during lessons and special days in school. We efficiently connected all four communicative activities: listening, story telling, writing and reading. These were enriched through cross-curricular teaching with musical and artistic department and we actively included school library and bibliobus. Parents also had a big role in this project, who actively assessed their children while reading. Important achievement and

novelty in this project is systematic assessment of pupil's development in reading (how they read fluently, fast, correctly and how they understand the text) throughout the year.

Ključne besede: bralna tehnika, motivacija za branje, bralni dnevnik

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Branje je ena od štirih temeljnih jezikovnih komunikacijskih dejavnosti (poleg poslušanja, govorjenja in pisanja). Otroci sprva spontano in prek igre, nato pa vodeno in sistematično vstopajo v samostojno branje, ki je tudi zahteven miselni proces. Otrok mora najprej natančno pogledati vsako črko v besedi, črki v svojem spominu poiskati ustrezen glas, nato pa skupaj povezati vse črke v besedi. Bralna spretnost oziroma usvojitvev in utrditev tehnike branja zato zahteva veliko vaje in ponavljanja, ki naj bi vsaj v začetnem obdobju bila vsakodnevna.

V praksi pogosto ugotavljamo, da je velik del otrok težko spodbuditi, da bi branje redno vadili. Prav tako se pri učencih, ki jim usvajanje bralne tehnike dela težave, zmanjša tudi motivacija za branje.

Otrok naj bi doživel, da učenje branja ni nekaj naporenega in mučnega, pač pa prinaša tudi pozitivne čustvene izkušnje in dobro počutje. Ob tem bo lažje razumel, da se je vredno potruditi in se naučiti dobro brati tudi zato, da bo pozneje lahko sam užival ob knjigah ter pridobival nova znanja. Zelo pomembno je, da branje otrokom približamo na prijeten način in tudi tako razvijamo vseživljenjsko zanimanje za branje.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pečjakova (2002) bralno motivacijo opredeljuje kot nadpomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo človeka k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in tako pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti (ponovno doživeti).

Obenem navaja, da se motivacija za branje zmanjša na prehodu iz nižje na višjo stopnjo osnovne šole. Ob vstopu v šolo so učenci motivirani za branje. Izkušnje iz časa, ko so jim brali drugi, so prijetne. Zato si želijo, da bi lahko čim prej brali samostojno. Pri učencih v nižjih razredih, ki jim usvajanje bralne tehnike dela težave, se začnejo tudi prve težave z motivacijo. Problem se poveča, ko branje postane tudi glavno sredstvo učenja in ko začne z branjem v prostem času tekmovati mnogo drugih dejavnosti, ki so za mlade bolj privlačne.

Sodobni motivacijski teoretiki govorijo o motivaciji za branje kot spletu posameznikovih ciljev in prepričanj, ki so v povezavi z branjem. Motivacija za branje je mnogovrstna in otroci niso splošno motivirani ali nemotivirani, temveč so motivirani na različne načine in za različne bralne vsebine.

Poznavanje različnih dimenzij motivacije, prepoznavanje individualnih razlik med otroki, poznavanje medsebojnega delovanja in vplivanja posameznih dejavnikov motivacije je ključnega pomena, če želimo ustvariti osnovo za razvijanje zavzetega bralca. Cilj je vzbuditi interes, spodbuditi pozitiven odnos do branja ter povečati bralne aktivnosti in bralne dosežke (Bucik, Beremo skupaj, 2003).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako pri učencih 2. razreda spodbujati motivacijo za vsakodnevno branje in s tem prispevati k uspešnejšemu usvajanju tehnike branja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Cilj našega projekta je spodbujanje bralnega interesa in motivacije za branje ter izboljšanje bralne tehnike pri vseh učencih.

S pomočjo bralnega dnevnika in različnih bralnih in drugih komunikacijskih dejavnosti smo želeli najti uspešen način spodbujanja in navajanja k rednemu, vsakodnevnemu branju.

Predvidevali smo, da bodo učenci tako krepili pozitiven odnos do branja ter hitreje in uspešneje usvojili tehniko branja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Priprava okvirnega načrta dejavnosti.
2. Seznanitev staršev s projektom, izvedba predavanja o branju za starše; predstavitev projekta učencem (v obliki delavnice).
3. Dopolnitev načrta, priprava in izvedba aktivnosti:
 - bralni dnevnik (1. del, november - december): berejo starši, otroci so v vlogi poslušalcev;
 - bralni dnevnik (2. del, januar – april): otroci vsakodnevno berejo glasno 10 minut staršem in izpolnijo bralni dnevnik;
 - skozi vse leto ob koncu tedna eden od otrok domov vzame Pravljični kovček (branje pravljice s starši, skupaj napišejo »razglednico s pravljичnega potovanja«);
 - pravljичna ura za otroke in starše v decembru;
 - druge dejavnosti: skupni obisk šolske knjižnice in obisk potujoče knjižnice s poslušanjem pravljice, ureditev bralnega kotička v razredu, dejavnosti v okviru OPB, besedne igre in uganke (delavnica), pripovedovanje, dramatizacija...;
 - izvedba glasbene delavnice v okviru dneva dejavnosti: Potovanje v deželo Olala;
 - skupni zaključek projekta s starši.
4. Sistematično spremljanje napredka učencev pri branju (oktober, januar, april, junij).
5. Refleksija; evalvacija projekta.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključno vprašanje, ki se nam je porajalo v načrtovanju projekta, je bilo, kako pritegniti k sodelovanju starše, saj je bila njihova vloga praktično nenadomestljiva.

V septembru se je večina staršev udeležila predavanja na temo branje; ob tem pa smo jim predstavili tudi projekt. Odziv staršev je bil pozitiven.

Skoraj vsi starši so se udeležili tudi decembrske pravljичne delavnice ter zaključka projekta, predvsem pa aktivno sodelovali pri branju otrok in izpolnjevanju bralnega dnevnika. Več kot polovica staršev je ob zaključku projekta v vprašalniku ocenila, da so s projektom »izredno zadovoljni«, ostali starši so izbrali oceno »zelo zadovoljni«, en starš »zadovoljni«. Negativnih odzivov ni bilo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. Bralni dnevnik

1. del bralnega dnevnika je redno in v celoti izpolnilo 24 učencev (80 %), ostalih 6 učencev (20%) je izpolnilo manj kot polovico dnevnika.
2. del bralnega dnevnika je v celoti izpolnilo 28 učencev (93,3%), 1 učenec delno, 1 učenec dnevnika ni izpolnjeval. Od tega je bilo 20 učencev takih, ki so se vsakodnevno skoraj vedno »sami spomnili na branje«, ostalih 9 učencev se je včasih spomnilo na branje ali pa so jih spomnili starši.

2. Spremljanje napredka učencev pri branju

Učenci berejo vezano. Pomoč pri vezavi potrebujejo le še trije učenci s posebnimi potrebami. Večina učencev je skozi šolsko leto uspešno napredovala pri hitrosti in pravilnosti branja ter razumevanju prebranega.

3. Refleksija otrok, vprašalnik za starše ob zaključku projekta; opazovanje

Otrokom je bil projekt zelo všeč. Bralne dnevnike so vestno izpolnjevali in jih tudi bogato opremili z risbami. Aktivno in navdušeno so sodelovali tudi v ostalih dejavnostih. Zelo pozitiven je bil tudi odziv staršev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt so bili vključeni učenci 2. razreda (2. a, 2. b); skupaj 30 učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- tedensko spremljanje izpolnjevanja bralnega dnevnika
- sistematično spremljanje napredka učencev pri branju (obrazec: kakovost vezave, pravilnost in hitrost branja, razumevanje): ugotavljanje stanja pred začetkom projekta (začetek oktobra), po zaključku 1. dela bralnega dnevnika – poslušanje (januar) in 2. dela – vsakodnevno branje (konec aprila) ter ob zaključku projekta (junij)
- refleksija otrok ob zaključku projekta
- vprašalnik za starše na začetku projekta (koliko spodbud dobi otrok za branje v družini; ali starši z otrokom obiskujejo knjižnico, ali berejo otroku, kakšen zgled bralca so sami otroku...)
- vprašalnik za starše ob zaključku projekta (ocena zadovoljstva s posameznimi dejavnostmi in projektom nasploh)
- opazovalni zapisi
- samorefleksija članov tima

Metode obdelave podatkov

- kvantitativna in kvalitativna metoda

Prikaz rezultatov

- kvantitativna in kvalitativna analiza bralnih dnevnikov
- spremljanje napredka branja otrok: primerjalna razpredelnica za posameznega otroka
- kvantitativna analiza vprašalnika za starše (september); grafični prikaz ter predstavitev rezultatov staršem na govorilni uri
- kvantitativna analiza vprašalnika za starše (ocena zadovoljstva s projektom); grafični prikaz
- kvalitativna analiza refleksije otrok ter opazovalnih zapisov

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Zastavljene cilje projekta smo uspešno dosegli. Učenci so ob bralnem dnevniku in skozi različne druge dejavnosti krepili pozitiven odnos do branja, z rednim branjem pa napredovali pri tehniki branja.

V projektu smo učinkovito povezali vse štiri komunikacijske dejavnosti: učenci so poslušali, pripovedovali, pisali in seveda brali. Z medpredmetnim povezovanjem smo dejavnosti obogatili še z glasbenim in likovnim področjem ter aktivno vključili tako šolsko kot potujočo knjižnico.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je doživel izjemen odziv pri starših. Velika večina staršev se je udeležila tako predavanja in predstavitve projekta na začetku kot tudi decembrske delavnice in zaključka projekta. Najpomembnejša pa je bila vloga in sodelovanje staršev pri branju otrok doma (bralni dnevnik, pravljичni kovček).

V okviru šole bomo projekt nadaljevali in nadgrajevali tudi v naslednjih letih ter ga vključili kot del preventivnega in proaktivnega programa vzgojnega načrta šole.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti: kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Bralni dnevnik in dejavnosti, ki smo jih izvajali v projektu, ponujajo uspešen in učinkovit način razvijanja in spodbujanja bralne motivacije.

Pomembno novost predstavlja spremljanje in beleženje napredka učencev pri branju, kar želimo kot primer dobre prakse na področju formativnega spremljanja predstaviti tudi v okviru mreže šol RAP.

Možnosti uvajanja v druga področja

Metode in oblike dela v ustrezno prilagojeni obliki lahko uporabijo učitelji tako v celotnem prvem kot tudi drugem triletju.

Literatura

Bucik, N. Motivacija za branje, V: Grosman, M. et al. Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, 2003.

Knaflič, L. et al. Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 2003.

Pečjak, S., Gradišar, A. Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2002.

Žerdin, T. Motnje v razvoju jezika, branja in pisanja. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, 2003.

Osnovna šola Šmarjeta
Šmarjeta 1
8220 Šmarješke Toplice

UČILNICA V NARAVI 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Darja Gašperšič

Sodelavci: Jožica Godec, vzgojiteljica, svetovalka, Irena Zupančič, učiteljice biologije in gospodinjstva, mentor, Helena Vidmar, učiteljica RP, mentor, Katarina Lusavec, učiteljica RP, mentor, Vida Cizel, učiteljica likovnega pouka, svetovalka, Bojan Kukman, učitelj matematike, Jože Novak, učitelj fizike in tehnike, svetovalec, Rudi Zajc, hišnik, Nevenka Lahne, avnateljica, svetnik

Konzulent: Marta Novak, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Za projekt smo se odločili iz potrebe po motivaciji za učenje in konkretizaciji pouka za trajnejše znanje ter zaradi potrebe po gibanju na svežem zraku. Vse cilje lahko uresničimo v okolici šole: v gozdu, na travniku, igrišču, ob mlaki, ribniku, potoku. Takšna oblika učenja je učencem zanimivejša, omogoča neposreden stik z naravo in konkretizacijo pojmov. Da bi pouk v naravi tudi dejansko lahko izvajali, smo morali učilnico fizično oblikovati: zapuščeni hlevček smo nadomestili s paviljonom, v gabrovem drevoredu smo namestili klopi, obnovili čebelnjak, povečali mlako in jo spremenili v pretočno, uredili vremensko hišico, načrtali gozdno in vodno učno pot, v načrtu pa je tudi umestitev trim steze v gozdno pot.

Ključne besede: učilnica v naravi, gozdna učna pot, vodna učna pot, trim steza, mlaka

Abstract:

The project has been chosen for the purpose of motivating pupils to learn and aim more practical lessons that enable more effective learning and to spend more time on fresh air. All those goals can be achieved in the school surroundings: in the forest, on the meadow, in the playground, beside the puddle, the pond, the brook. That way of learning is more interesting to pupils and enables the direct contact to nature and the concretization of the conception. The classroom has therefore been physically formulated. The isolated stable has been substituted by the pavilion, a lot of benches have been placed in the beech tree promenade, we have renovated the bee house, enlarged and transformed the puddle, settled the weather house and traced out the forest and water learning path. The running path has been placed into the forest path, too.

Key words: classroom in the nature, forest learning path, water learning path, running path, puddle

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Problem, ki smo ga zadnja leta opazali na šoli, je nemotiviranost učencev za učenje; prevladovalo je učenje na pamet, brez razumevanja, trajnost znanja je nizka. Tako smo začeli iskati rešitev za motivacijo učencev in konkretizacijo pouka, ki bi po drugi strani učitelje razbremenila (manj popoldanskega pripravljanja in nošenja didaktičnega materiala od doma).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kakšen vpliv ima učenje v naravi na doseganje pričakovanih učnih standardov in na motivacijo učencev.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želeli smo:

- kvalitetnejše in nazornejše izvajanje pouka
- trajnejše znanje
- večjo motivacijo učencev

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

ideja → načrtovanje poti do cilja → izvedba (oblikovanje delovnih listov, info tabel, postavitve paviljona, vremenske hišice, obnova mlake) → preverjanje stanja z učenci (uporaba učilnice) → načrtovanje izboljšav

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Pred obstoječo učilnico so morali učitelji ves material za pouk pripraviti doma (nekatere stvari so bile celo neizvedljive), ga prinesli v šolo, ali pa učence peljati na primeren kraj; za to je bilo potrebno precej časa pa tudi finančnih sredstev (prevoz, vodiči,...)

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- uresničitev zastavljenih ciljev (zgibanke, table, paviljon, učne poti)
- uporaba v praksi (učilnico že uporabljamo znotraj šole, pojavilo se je tudi zanimanje zunanjih obiskovalcev)

Obdelava podatkov

Naša naloga je povsem konkretna, nismo zbirali nobenih teoretičnih podatkov in jih statistično obdelovali, kot se v tej točki pričakuje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Imamo fizično postavljeno učilnico v naravi, zbirnik delovnih listov in zgibanke. Učenci učilnico radi uporabljajo, stvari, ki jih tam preizkusijo, si tudi zapomnijo. Nekaj stvari moramo do oktobra še dokončati, sicer pa bo potrebno učilnico stalno nadgrajevati.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Za učilnico se je začela zanimati širša javnost – imeli smo že prvi zunanji obisk (vodstvo po vodni učni poti).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je učilnica v naravi, ki je v okolju tudi fizično urejena, izdali smo predstavitvene zgibanke. Učilnico znotraj šole in vrtca že uporabljamo in preizkušamo, porajajo se že ideje za izboljšave in spremembe.

Možnosti uvajanja v druga področja

Del učilnice lahko uvedemo na področje turizma.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Za izvajanje dejavnosti, ki smo si jih zamislili, imamo odlične naravne danosti v okolju. Tudi sami smo pripravili veliko delovnega gradiva, primerne za takojšnjo uporabo (delovni listi, zasnova učnih poti). To lahko ponudimo drugim šolam, turistom v zdravilišču, izletniškim skupinam pa tudi krajanom in popoldanskim rekreativcem.

Literatura

Corel, J. Približajmo naravo otrokom. Celje: Mohorjeva založba, 1994.

Skupina avtorjev. Drevesa in listi, zbirka Veselje z znanostjo. Ljubljana: Pomurska založba, 1995.

Skupina avtorjev. Drobne živali, zbirka Veselje z znanostjo. Ljubljana: Pomurska založba, 1995.

Osnovna šola Vrhovci
Cesta na Bokalce 1
1000 Ljubljana

BODIMO PRIJATELJI

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Tatjana Selan dipl.vzgojiteljica

Sodelavci: Darja Skopec, profesorica ZG, Jerneja Šorli, profesorica RP, Urška Colnar, profesorica NE, Nina Fürst, profesorica RP

Konzulent: Mihaela Kerin, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V tem šolskem letu je na naši šoli že tretje leto potekal projekt Bodimo prijatelji, ki vključuje učence prvih in devetih razredov. Devetošolci, ki so se odločili sodelovati, so po svojih zmožnostih v času podaljšanega bivanja obiskovali oba prva razreda in se družili z najmlajšimi učenci naše šole.

Z njimi so se igrali, brali so jim pravljice, se pogovarjali, skupaj izdelovali, risali, slikali, plesali, neprecenljiva pa je bila tudi učna pomoč otrokom.

V letošnjem letu smo tako skupaj sodelovali pri:

- jesenski, novoletni in pomladni delavnici, na katerih smo izdelovali različne stvari,
- izdelovali vizitke, darila in izvedli nastop za starejše občane v krajevni skupnosti
- predstavili naš projekt v Postojni v okviru projekta Kras v očeh otrok in mladostnikov in se udeležili zaključnega srečanja.
- imeli Ples prijateljstva, na katerem smo zbirali hrano za Rdeči Križ, najmlajši pa so narisali tudi risbice za svoje prijatelje.

Projekt Bodimo prijatelji je veliko pripomogel k boljšemu vzdušju in sklepanju prijateljskih vezi med starejšimi in mlajšimi učenci.

Abstract:

In this school year a project Let's be friends was carried out for the 3rd year. It includes 1st and 9th graders. 9th grade participants were visiting both 1st grades in the time of extended stay and thus socialised with the youngest students of our school.

They were playing, reading fairy-tales, talking, drawing, painting, dancing and learning together.

This year we cooperated at:

- autumn, New Year's and spring workshop, where we made different things,
- making business cards, gifts and acting out a show for older people in local community,
- presenting our project in Postojna,
- the final meeting within a project Karst in the eyes of children and youngsters,
- Dance of friendship, where we were collecting food for Red cross and the youngest drew for their friends.

Project Let's be friends has contributed a lot to a better atmosphere and creating friendship network among elder and younger students.

Ključne besede: prijateljstvo, druženje, igra, sreča

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V sodobnem svetu drvimo drug mimo drugega. Nimamo več veliko časa za prijatelje oz. si ga ne vzamemo. Živimo v času računalništva, televizije in druge sodobne tehnologije.

Prav je, da si vzamemo več časa drug za drugega.

Šola ne bi smela biti samo ustanova, kjer se otroci učijo šolskega znanja, ampak bi jih morala naučiti ljubezni za življenje..

Človek je socialno bitje. Za svoje življenje rabi družbo, sočloveka, prijatelje, sam ne more živeti! Človek rabi socializacijo, to pa je proces, v katerega so vpleteni številni ljudje, od katerih so najpomembnejši: družina, prijatelji, šolski sistem (sošolci, učitelji) ter druge odrasle osebe, npr. trenerji, sosedje, sorodniki. Izmed vseh teh dejavnikov socializacije je najpomembnejša družina. Takoj za njo pa šola, saj otrok zelo veliko časa preživi v šoli, zato je pomembno, da se tam dobro počuti.

V šoli za otroka ni pomembno samo učenje in učitelji, pomembni so tudi sošolci oz. sošolke in razumevanje z njimi. Razred ponavadi sestavlja več »skupin«, ki jih povezuje več dejavnikov. Eden od teh je, da imajo posamezniki v skupini podobne skupne cilje, skupno preteklost in nekatere skupne izkušnje.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Naučimo se igrati z otrokom!

Če se ne bomo igrali, se bomo pričeli prezgodaj starati

Prof. Slavica Pogačnik- Toličič

Otroci se radi igrajo. To je njihova glavna dejavnost in potreba, v kateri so srečni.

Otroci se radi igrajo sami, s sovrstniki in odraslimi.

Značilnosti igre

- Vsaka igra je prostovoljno dejanje. Igra na ukaz ni več igra.
- Igra ni nenavadno, ne pravo življenje. To je predvsem umik iz resničnega življenja.
- Igra se od vsakdanjega življenja razlikuje po kraju in trajanju. Igro se torej doživlja znotraj časovnih in prostorskih meja. Ima lasten potek in smisel.
- Igra vsebuje dve plemeniti lastnosti, ki ju človek lahko zazna: ritem in harmonijo.
- Igra je oblika sprostitve.
- Vsaka igra ima svoje predpise. Ti določajo pravila znotraj začasnega sveta, ta pravila pa se razlikujejo od resničnih.
- Igra je boj za nekaj ali prikazovanje nečesa.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Naše prijateljstvo – pot do sreče ? !

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Druženje in igra ugodno vpliva na kakovostno aktivno preživljanje prostega časa učencev prostovoljcev in mlajših učencev v PB.

Učencem omogočiti da:

- doživljajo doživljanje v skupini kot okolje, kjer imajo enake možnosti za vključevanje v dejavnosti;
- spoznavajo sebe in druge;
- spoznavanje osnovnih življenjskih navad med vrstniki in drugimi učenci;
- seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja;
- razvijanje pozitivnih čustev drug do drugega;
- sodelovalno učenje (drug o drugem in drug od drugega);
- razvijanje veščin kritičnega mišljenja (razvijanje strpnosti, prenašanje strpnosti drugim);

Potek dela

- Vključevanje prostovoljcev poteka preko celega leta pod skrbnim vodstvom in nadzorom mentorice.
- Starejši učenci (prostovoljci) enkrat tedensko, na 14 dni ali enkrat mesečno prihajajo v OPB (oddelek podaljšanega bivanja) po svojem pouku.
- Pod vodstvom mentorice se vključujejo v dejavnosti, ki potekajo v oddelku : igra, risanje, petje, ples ...
- Starejši učenci (prostovoljci) se vključujejo v dejavnosti, ki jih veselijo.

Kronološki potek

- Uvodna delavnica z učenci prostovoljci – pomen tega projekta in kako naj bi potekala komunikacija z najmlajšimi;
- predstavitev projekta staršem in predstavitev prostovoljcev;
- predhodni pogovor mentorja in učenca prostovoljca;
- spremljanje projekta, pregled rezultatov in smernice za nadaljnjo delo.

Globalni cilji projekta

- Učenci doživljajo doživljanje v skupini kot okolje, kjer imajo enake možnosti za vključevanje v dejavnosti;
- spoznavajo sebe in druge;
- spoznavajo osnovne življenjske navade med vrstniki in starejšimi učenci;
- seznanjajo se z varnim in zdravim načinom življenja;
- razvijajo pozitivna čustva drug do drugega;
- sodelovalno učenje (drug o drugem in drug od drugega);
- razvijajo veščine kritičnega mišljenja (razvijanje strpnosti, prenašanje strpnosti drugim).

Konkretni cilji projekta

- Učenci spoznavajo, da si morajo med seboj pomagati in sodelovati, kar vsem omogoči vsem dobro počutje;
- pridobivajo konkretne izkušnje glede sprejemanja drugačnosti (spol, starost);
- spoznavajo, da so vsi, ki pripadajo družbi pomembni;
- razvijajo sposobnost vzdrževanja in uživanja v prijateljskih odnosih (reševanje konfliktov, pogajanje, dogovarjanje, medsebojna komunikacija ...);
- spoznavajo telesne podobnosti in razlike med ljudmi;
- seznanjajo se z različnimi oblikami komunikacij

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- na naši šoli so učenci med seboj povezani in so drug do drugega spoštljivi,
- medsebojna druženja in igra jim omogoča da se seznanja z različnostjo in čutijo pripadnost;
- navajajo se na raznolike oblike komunikacije (verbalna – neverbalna komunikacija, mlajši – starejši)

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za zbiranje podatkov smo uporabili podatke in rezultate, katere so naše učenke pridobile pri izdelavi raziskovalnih nalog.

1. Da za vzorec izberemo osnovno šolo, kjer se učenci pogosto med seboj družijo in osnovno šolo, kjer se načeloma med seboj ne družijo, zaradi medsebojne primerjave rezultatov.

Izbrali smo:

- osnovno šolo Vrhovci in
- osnovno šolo Kolezija.

V vsaki šoli smo anketirali po dva prva razreda učencev podaljšanega bivanja.

2. Da za vzorec izberemo učence prostovoljce različnih razredov naše šole, ki so želi v anketi sodelovati.

- učenci prostovoljci, ki v projektu sodelujejo,
- učenci višjih razredov, ki v projektu ne sodelujejo.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

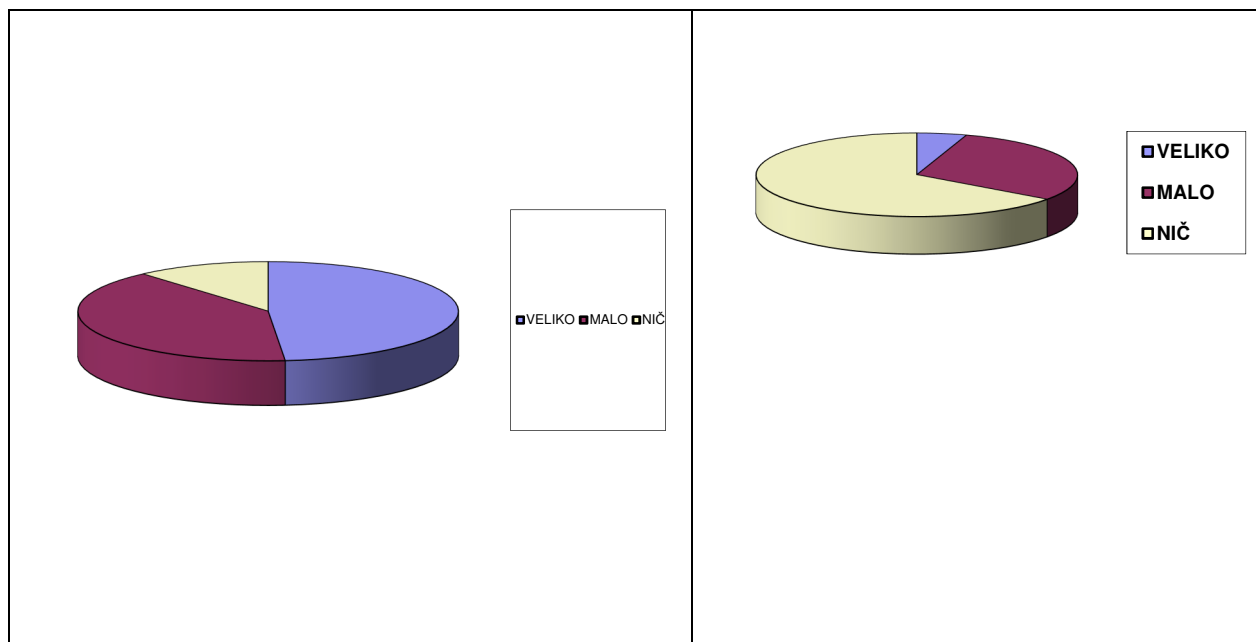
Za zbiranje podatkov smo uporabili anketo.

Metode obdelave podatkov

Uporabili smo metodologije primerjave.

Prikaz rezultatov

OŠ Vrhovci			OŠ Kolezija		
<i>Kako pogosto se družiš z devetošolci oz. starejšimi učenci?</i>					
	Število učencev	%		Število učencev	%
VELIKO	17	49 %	VELIKO	1	5 %
MALO	14	40 %	MALO	6	30 %
NIČ	4	11 %	NIČ	13	65 %
Skupaj	35	100 %	Skupaj	20	100 %

Ali kateremu devetošolcu zaupaš?

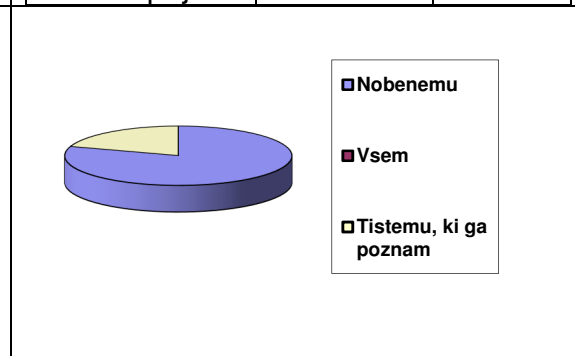
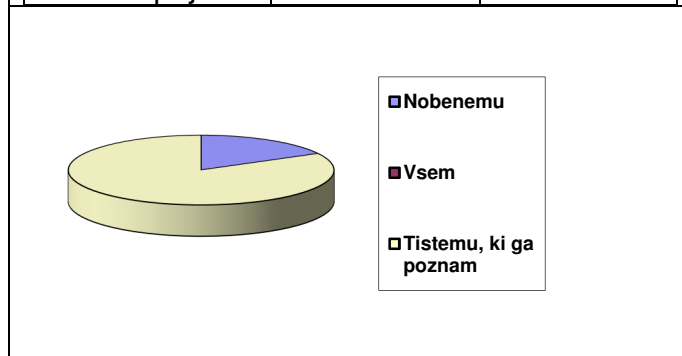
NOBENEMU

VSEM

TISTEMU, KI GA POZNAM

	Število učencev	%
NOBENEMU	6	17 %
VSEM	0	0 %
TISTEMU, KI GA POZNAM	29	83 %
Skupaj	35	100 %

	Število učencev	%
NOBENEMU	16	80 %
VSEM	0	0 %
TISTEMU, KI GA POZNAM	4	20 %
Skupaj	20	100 %

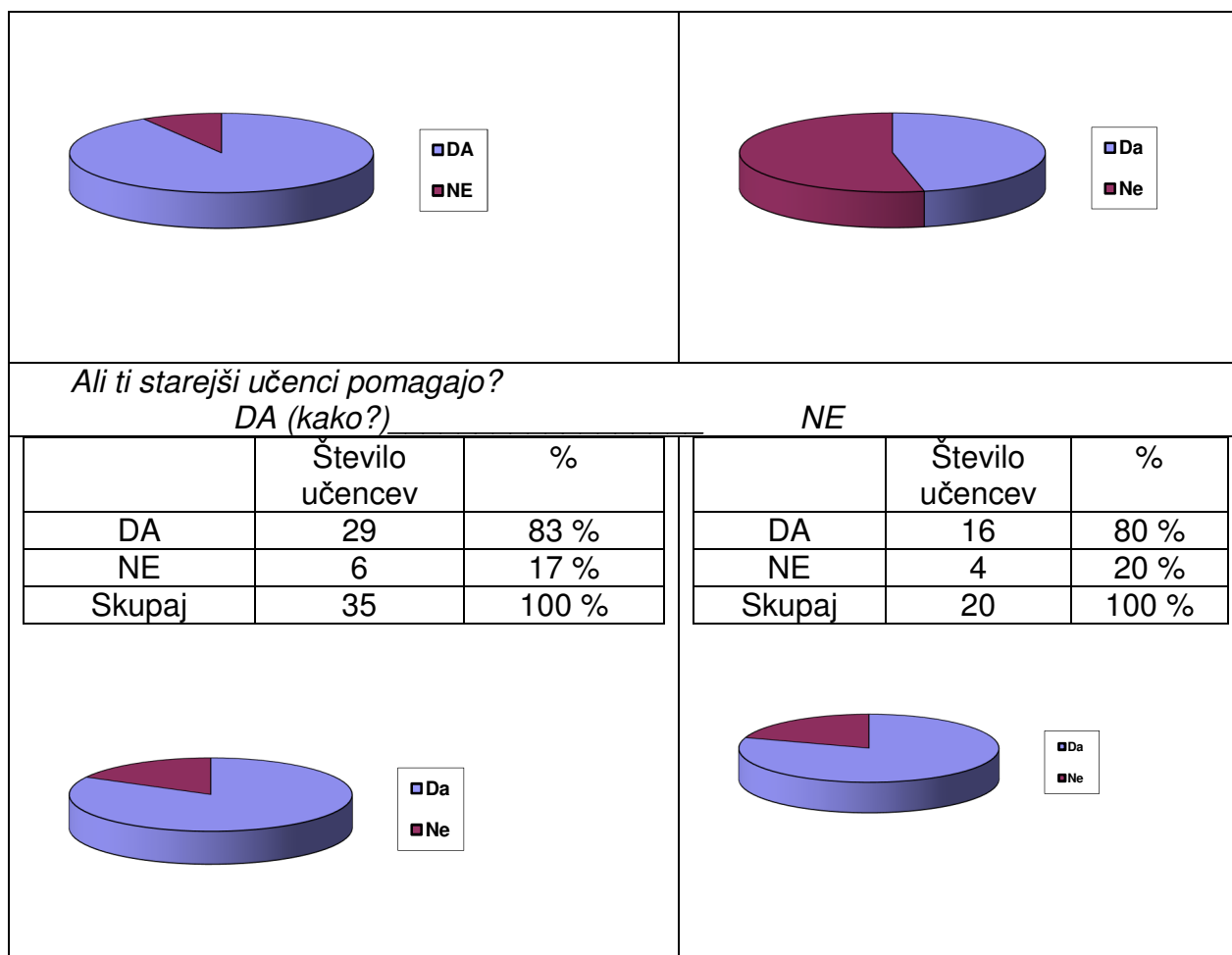
Ali ti je všeč, če se družiš z njimi?

DA

NE

	Število učencev	%
DA	32	91 %
NE	3	9 %
Skupaj	35	100 %

	Število učencev	%
DA	14	70 %
NE	6	30 %
Skupaj	20	100 %

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S primerjavo obeh anket lahko potegnemo nekaj spoznanj.

Učenci prvega razreda, kateri hodijo na osnovno šolo Vrhovci, kjer poteka projekt BODIMO PRIJATELJI, se pogosto družijo z devetošolci. Prvošolci na osnovni šoli Kolezija pa malo.

Učenci, ki hodijo na osnovno šolo Vrhovci, se devetošolcev načeloma bojijo in zaupajo le tistim, katere dobro poznajo.

Prvošolčki na osnovni šoli Kolezija, se z devetošolci ne srečujejo, zato se jih tudi ne bojijo.

Prvošolčkom, katerim je druženje omogočeno, je medsebojna igra zelo všeč in si sodelovanja še nadalje želijo. Prvošolčki na osnovni šoli Kolezija so tudi izrazili željo po medsebojnem druženju.

Prvošolčki na osnovni šoli Vrhovci so našli raznolike oblike druženja in iz tega se čuti medsebojna povezanost. Prvošolčki na osnovni šoli Kolezija pa vedo povedati, da jim devetošolci pomagajo le pri nalogi in nudenju pomoči.

Večini prvošolčkov na osnovni šoli Vrhovci je všeč, da se družijo z devetošolci, kar je tudi zelo koristno zaradi medsebojne pomoči in harmonije na šoli. Medsebojno druženje med prvošolčki in devetošolčki dobro vpliva na naše prvošolce.

- Učenci na šoli v večini poznajo projekt Bodimo prijatelji.
- Učencem prostovoljcem so se za druženje odločili zato, ker jim je druženje v veselje, da so zelo zadovoljni, da se zabavajo in so srečni.

- Učenci neprostopovoljci so v večini zapisali, da se niso vključili v projekt zato, ker nimajo časa.
- Prostopovoljci so zapisali, da druženje jemljejo kot koristno preživljanje prostega časa, radi pomagajo mlajšim, se z njimi igrajo in jih kaj naučijo.
- Najina hipoteza se je v anketi izkazala za pravilno.
- Obojim se zdi projekt dober, zanimiv in koristen, pomemben tako za prvošolčke kot ostale učence. Projekt je močno podprt tudi s strani učiteljev. Na šoli se čuti medsebojna povezanost in spoštovanje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Zanimalo nas je tudi, kako na projekt gledajo učiteljice in učitelji naše šole.

Zastavili smo jim vprašanje, kaj menijo o projektu Bodimo prijatelji. Dobili smo sledeče odgovore:

- Čudovita ideja. Menim, da starejši učenci prostopovoljci vplivajo na razvoj mlajših. Razvija se prijetna komunikacija, odnos pripadnosti, odgovornost, dolžnost, spoštovanje. Pohvala vsem prostopovoljcem, ki so s svojim sodelovanjem obogatili odnose med učenci in tako prispevali k njihovemu prijaznemu življenju na šoli, oziroma razredu.
- Pohvalno! Odnosi so temelji majhne skupnosti, pa tudi vsake nadaljnje.
- Projekt je zelo dobro zasnovan. Glavni učinek projekta vidim v zblizanju učencev višjih in nižjih razredov, zmanjšanju nasilja na šoli, boljših medsebojnih odnosih. Zlasti upam, da bodo učinki projekta vidni tudi v prihodnjih generacijah.
- Po mojem mnenju je projekt pomemben za vzpostavljanje boljše šolske klime. Naravnano je k sodelovanju med mlajšimi, ki se od svojih "mentorjev" učijo socialnih spretnosti, in starejšimi, ki pa krepijo občutek odgovornosti. Projekt zelo podpiram in upam, da se bo izvajal tudi v prihodnje.
- Projekt je zelo hvalevreden. Učenci se naučijo, prisvojijo strpnost, drugačnost, toleranco. Veliko pridobijo na samozavesti.
- Druženje mlajših in starejših učencev se mi zdi super, saj se tako eni kot drugi marsikaj naučijo drug od drugega. Prav tako so starejši učenci v veliko pomoč učiteljici, ki lahko delo organizira v manjših skupinah, saj jih oni pomagajo voditi. Mlajši učenci pa pogosto tudi raje upoštevajo navodila starejših učencev kot učiteljic.

Zanimalo nas je tudi, kako na tak projekt gledajo učiteljice sosednjih osnovnih šol v Ljubljani. Zato smo jim zastavile tri vprašanja.

Na zastavljena vprašanja smo prejeli sledeče odgovore:

1. Ali so na vaši šoli prisotne prostopoljne oblike dela. Katere?

- Druženje z učno pomočjo.
- Projekt Sonce v domu – povezava med šolo in domom upokojencev (RS in PS).
- Ne.
- Predvsem učna pomoč mlajšim.
- Da, tutorstvo (pomoč mlajšim).
- Povezovanje na različnih prireditvah.
- Skupna druženja.

2. Ali se na vaši šoli starejši učenci (devetošolci) povezujejo z mlajšimi (prvošolci) z namenom, da vzpostavijo prijateljske odnose, jim pomagajo in z njimi kvalitetno preživljajo prosti čas (npr. v OPB)?

- Da.
- Ne v okviru projektov, ker je šola majhna in se učenci med seboj dobro poznajo.
- Ne.
- Ne, ker pouk poteka na različnih lokacijah.

- Tega povezovanja je bolj malo.
- Ne, je pa krasna ideja, ki bi jo lahko/ jo tudi bomo uvedli na naši šoli.
- Da, predvsem starejši pomagajo mlajšim.
- Na prireditvah se krpi prijateljstvo.
- V letošnjem letu ne, smo pa pred leti imeli podobni projekt, vendar ni najbolje uspel.

3. Kako tako druženje vpliva na šolsko klimo (komunikacija, pomoč, nasilje ...)?

- Srečanja imajo enkrat mesečno supervizijo.
- Ugotavljamo več pozitivnih učinkov, bolj kvalitetna komunikacija, več razumevanja med učenci, več občutka, da spoštujejo drug drugega, večja varnost, manj nasilja, več smeha na hodnikih in medvrstniško učenje.
- Zagotovo jih navaja na odgovornost, na naših šolah je tega premalo. Hvala za idejo, tudi sami bomo poskušali urediti kaj v tej smeri.
- Tako sodelovanje je dobrodošlo, saj vpliva na dobre medsebojne odnose. Če bi se med seboj bolj poznali, bi se tudi bolje razumeli.
- Dobra ideja – jo bo vredno prenesti tudi na našo šolo.
- Pri nudenju pomoči, predvsem učne. Vzpostavljajo se prijateljske vezi. Starejši so vzgled mlajšim
- Zelo vpliva. Boljše počutje vseh učencev, občutek zaščite.
- To je zelo pozitivno, izboljšuje odnose, kolegialnost.
- Vsi učitelji si prizadevamo predvsem starejše učence opozarjati na strpnost. Mlajše, ki izzivajo starejše pa naj s tem prenehajo. Na razrednih urah izvajamo delavnice na to temo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vseskozi pa si prizadevamo, da se imajo naši učenci lepo.

Zavedamo se pomena medsebojnega druženja in dobrega sožitja.

Učitelja se poleg tradicionalne vzgoje in izobraževana zavezamo za "alternativno" vzgojo – vzgojo za SRCE.

Nenazadnje pa se tudi svetovna družba zavzema za vrednote, ki zamirajo in naslednje leto je leto PROSTOVOLJSTVA.

Možnosti uvajanja v druga področja

Kot delček mozaika se tak projekt lahko vključi v projekt ZDRAVE ŠOLE/VRTCA ... ali EKO PROJEKT katere koli vzgojne organizacije.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ostalim lahko preko PP, zloženke in promocijskega film predstavimo naš projekt.

Pokažemo kaj vse smo naredil in kako medsebojno druženje dobro vpliva na učence naše šole.

Literatura

Bognon, L. 1987: Igra pri pouku na začetku šolanja. Ljubljana: DZS

Carnegie, D. 1985: Kako si pridobiš prijatelje. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Fenwick, E. in Smith, T. 1997: Adolescenca. Ljubljana: Kras.

Košiček, dr. M. in T. 1975: Tudi vaš otrok je osebnost. Ljubljana – Zagreb: Kapitol 30 in Orbital – Publicitas.

Levete, S. 1998: Osamljenost in prijateljstvo. Ljubljana: DZS.

Ludvik Horvat, Ljubica Marjanovič -Umek. 1982: Igrače, igrače, igrače. Ljubljana: ČGP Delo.

Mikuž Kos, A. s skupino soavtorjev 1998: Prostovoljno delo v šolstvu. Ljubljana:Združenje Slovenska filantropija.

Vera Smiljanovič-Čolanovič, Ivan Toličič. 1977: Otroška Psihologija. Ljubljana: MK.

Alenka Kompare,Mihaela Stražišar. 2001: Psihologija. Ljubljana: DZS.

Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna
Tržaška 36
6230 Postojna

MLADOST IN MODROST

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Leon Kernel

Sodelavci: Anica Emili Podboj, Cvetka Kernel

Konzulent: Silva Škoberne

Povzetek:

V letu mladih in v letu medgeneracijskega sodelovanja smo družbo boja za obstanek spreminjali v družbo medsebojne pomoči in solidarnosti. Skušali smo uresničiti vizije posameznih dijakov. Več pozornosti smo posvetili uspešnim izven šolskim aktivnostim naših dijakov. Med organizacijami, s katerimi smo sodelovali, naj omenimo: sodelovanje z nevladnimi organizacijami kot sta Rdeči križ in Karitas, domovi upokojencev v Ilirski Bistrici, Cerknici, Logatcu, Postojni, Sežani, Vrtec Postojna, osnovno šolo Antona Globočnika Postojna, Varstveno delovnimi centri v Postojni in v Cerknici, pomoč starejšim na domu na domu, Društvo upokojencev Pivka, Društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju v Ilirski Bistrici. Oblike prostovoljne pomoči so bile:

- v družbi najmlajših v obliki varstva ter delovanja v vrtcih in varovanje otrok na domu,
- v družbi osnovnošolske mladine v obliki socializacije in nudenja učne pomoči,
- v družbi svojih vrstnikov srednješolcev v obliki učne pomoči,
- v družbi s starejšimi na domovih v obliki pomoči pri hišnih opravilih in preganjanju osamljenosti,
- v družbi starejših v domovih upokojencev v obliki družabnih pogovorov, iger, nudenju nege, udeležbi v kulturnih prireditvah z glasbenimi nastopi in drugih oblikah,
- sodelovanje v aktivnostih, ki jih organizira Rdeči križ Postojna (merjenje krvnega pritiska, sladkorja),
- sodelovanje v aktivnostih, ki jih organizira Škofijska Karitas Koper – Popoldne v Pivki.

Dijaki radi opravljajo prostovoljne dejavnosti. Občutek, da si nekemu polepšal dan je neprecenljiv. Skoraj vsi dijaki/dijakinje si želijo nadaljevati s prostovoljstvom.

Ključne besede: prostovoljstvo, medgeneracijsko sožitje

Abstract:

In the year of youth and intergenerational cooperation we have been changing the society of fight into a society, which deals with solidarity and help. We tried to realize the visions of individual students. More attention was devoted to the success of our students' extracurricular activities. Among the organizations with which we cooperated there are to mention: the involvement of NGOs like Red Cross and Caritas, retirement homes in Ilirska Bistrica, Cerknica, Logatec, Postojna, Sežana, the kindergarten in Postojna, the elementary school Anton Globočnik from Postojna, with the protection and two service centers for people with special needs in Cerknica and Postojna. Our volunteers have provided assistance to the

elderly at home, participated in the Association of Retired Persons' Association Pivka and the organization for help to persons with intellectual disabilities in Ilirska Bistrica.

Voluntary forms of assistance were:

- The protection and performance in kindergarten and the protection of children at home,
- help to pupils in elementary schools with socialization and learning aid,
- In the company of their peers in the form of high school learning aid,
- a company in the homes of elderly in the form of assistance for housework and the persecution of loneliness,
- in the company of older people in retirement homes in the form of social conversation, games, provision of health care, cultural events with musical performances,
- Our volunteers have participated in activities organized by the Red Cross Postojna (measurement of blood pressure, sugar) and the
- the activities organized by the Bishop's Charity Koper in the afternoon activities with the title Afternoon in Pivka.

Students want to carry out voluntary activities. The feeling, that you have made someone a brighter day, is priceless. Almost all pupils / students want to continue volunteering.

Key words: volunteering, intergenerational life together

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Dandanes rastejo medgeneracijski prepadi zaradi drugačne vloge družine in načina življenja v njej, kot je bilo to v preteklosti. Zaznali in evidentirali smo številne potrebe v okolju, ki smo se jih namenili reševati s pomočjo prostovoljstva.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Našo odločitev podpirajo tudi osnovna vodila Slovenske filantropije:

- Brez prostovoljne moči sploh ne gre več.
- Prostovoljstvo najbolj učinkovito pomaga ljudem.
- Pomoč posamezniku, ki je ne more nuditi družba in njene ustanove.

Prostovoljci pri svojem delu pridobivajo nove možnosti za odkrivanje in uresničevanje resničnih vrednot življenj, zlasti nesebične ljubezni, medsebojnega razumevanja in spoštovanja, iskrenosti, zanesljivosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Cilj projekta so bili:

1. Vključiti dijake in dijakinje SGLŠ Postojna v nacionalne in evropske projekte, ki že potekajo na šoli
2. Spodbuditi dijake, da sooblikujejo podobo projektov, ki potekajo na šoli
3. Dijake navdušiti za različne oblike prostovoljstva
4. Dijakom pomagati uresničiti ustvarjalne ideje v izobraževanju

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Zaradi uvajanja novega programa v zdravstveni negi se je pokazala potreba po aktivnem uvajanju dijakov v poklic. Prostovoljstvo se nam je zdel najprimernejši način za medgeneracijsko sožitje. Najprej je bilo potrebno vzpostaviti ustrezno komunikacijo. Starejši potrebujejo mlade za pomoč pri vsakdanjih opravilih, za druženje, mladi jim lahko pomagajo pri sprejemanju novosti: telefoniranju, uporabi računalnika in hišnih pripomočkov, mladi potrebujejo starejše za seznanjanje z svetom starejšega, z njegovimi zdravstvenimi težavami, razumevanju sveta.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Informiranje o področjih prostovoljnega dela in motivacija dijakov, da se v prostovoljstvo vključijo.
- Izobraževanje novih prostovoljcev je potekalo v sodelovanju s Slovensko filantropijo. Dijake smo na delavnicah seznanili:
 - z etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva,
 - pomenom nudenja svojega časa in pomoči za svojo osebno rast ter aktivno življenje v družbi, v kateri živimo,
 - krepitev medgeneracijskih vezi.
- Med dijaki smo izvedli anketo o področju vključitve v prostovoljno delo: starejši na domu ali v ustanovi, dijaki, učenci OŠ, otroci v vrtcu.
- Vzpostavitev kontakta z ustanovami.
- Vzpostavitev osebnih kontaktov in priprava urnika za vsakega posameznika posebej.
- Mentorstvo prostovoljcem.
- Evalvacija z anketo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V času prostovoljstva so se prostovoljci srečali s številnimi življenjskimi situacijami, na katere niso bili pripravljene (smrt, čustveni izpadi otrok z motnjami v razvoju). Trenutno so se morali znajti sami, v pogovoru z mentorjem pa so analizirali možne primerne odzive.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V prostovoljstvo se je vključilo 80 dijakov.

Vsak je opravil od 24 do 150 ur prostovoljnega dela.

V času prostovoljstva so se prostovoljci družili z eno do tremi različnimi osebami.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob informativnem dnevu na šoli.

Organizacija noveletnega bazarja v sodelovanju z Društvom Vezi, SVZ Dutovlje, VDC Postojna.

Sodelovanje na kulturnih prireditvah v Domu upokojencev Postojna s harmonikaši: martinovanje, kostanjev piknik, noveletna zabava, pustovanje.

Pomoč pri pripravi in nabavi naravnega materiala za delavnice v Domu upokojencev Postojna.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Tesnejša povezanost šole z okoljem.

Osebnostna rast in boljša socialna vključenost dijakov v okolju.

Izboljšanje odgovornega odnosa do sebe in drugih.
Boljša povezanost učiteljev mentorjev z dijaki tudi v rednem izobraževalnem procesu.
Povečanje interesa za prostovoljstvo med dijaki in med uporabniki.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Izdelana je metodološka in logistična podpora nadaljnjemu izvajanju prostovoljstva na naši šoli ali na kateri koli drugi šoli.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V navezovanju in vzdrževanju stikov s starejšimi, predvsem s pomoči potrebnimi.

V komunikaciji s starejšimi in med vrstniki.

Literatura

Martelanc, T. in Samec, T.. Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri. Ljubljana, Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, 2000. ISBN 961-90578-3-X.

Mikuš, A. et al. Prostovoljno delo v šolstvu. Ljubljana, Združenje Slovenska filantropija, 1998. ISBN 961-90578-1-3.

Anica Emili Podboj, Eva Čeč, lektorirala Cvetka Kernel, angleški povzetek Irena Margon

Šolski center Novo mesto
Srednja šola Metlika
Šegova 112
8000 Novo mesto

RAZVOJ IKT KOMPETENC STROKOVNIH DELAVCEV IN OSTALIH ZAPOSLENIH 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Maja Končar

Sodelavci: Branka Klarić, univ. dipl. inž., Mira Brinc, prof., Danica Fabac, prof., Nataša Kolbezen, pisarniška referentka, Natalija Kunič, prof., Aleksandra Matjašič, prof., Marija Nemanič, prof.

Konzulent: mag. Stanka Preskar, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek:

V 21. stoletju se spreminja vloga učitelja, ki iz podajalca znanja postaja usmerjevalec in koordinator izobraževanja. Predznanje učiteljev je različno, zato se različno odzivajo na potrebe po uvajanju informacijske pismenosti. Z višanjem kompetenc učiteljev za uporabo IKT pri poučevanju in učenju se povečuje uporaba IKT pri pedagoškem procesu. Hkrati se povečuje usposobljenost učiteljev za učinkovito administrativno delo z uporabo IKT.

V okviru projekta so učitelji v večji meri začeli uporabljati sodobno tehnologijo in s tem izboljšali motivacijo dijakov v razredu, saj so le ti za IKT zelo dojemljivi. Učitelji so se seznanili z različnimi strategijami uporabe IKT, nekateri so jih celo preizkusili. Še posebej velja poudariti, da so imeli učitelji kritični odnos do uporabe e-gradiv. Pri učnih urah so uporabo e-gradiv opustili, ko so opazili, da jih učenci samostojno ne želijo uporabljati in da so nekatera celo strokovno neutemeljena. Z individualnim načinom dela se je zmanjšal digitalni razkorak učiteljev. Člani projekta so uporabo IKT pri pedagoškem delu začeli razvijati v še bolj popolno obliko tako, da so odpravljali pomanjkljivosti in šibkosti na katere so naleteli med šolskim letom. Z učitelji smo se tedensko srečevali v računalniški učilnici, vsakodnevno pa smo reševali sprotne probleme.

Ključne besede: IKT, kompetence, poučevanje

Abstract:

In the 21st century the role of a teacher has been changing from being the one who transfers knowledge to become a guide and a coordinator of education. The teachers' prior knowledge varies; therefore their response to the necessity of introducing information technologies differs. As teachers' competences for using ICT at teaching and learning have been rising, the use of ICT in the educational process has been increasing as well. At the same time the skills of teachers for efficient administrative work with the use of ICT has been expanding.

The teachers involved in the project have started to use modern technologies more often to improve students' motivation in a classroom bearing in mind their perception to accept the ICT approach openly. Teachers have got familiar with the different strategies of using ICT, some of them have also tried them. What should be especially stressed is the teachers' critical attitude to the use of e-materials. Some of them gave up using them when they noticed the students' unwillingness to use them independently or when they recognized some of them as being

professionally unfounded. With an individual approach the digital gap between teachers has been decreased. Teachers in the project have started to develop the use of ICT in the educational process to the higher level by eliminating deficiencies and weaknesses they came across during the school year.

We had regular meetings once a week in the computer science classroom while solving current problems daily.

Key words: ICT, competences, teaching

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zaradi slabega predznanja učiteljev na področju IKT je uporaba računalnika pri pedagoškem procesu in administrativnem delu zelo majhna ali pa je sploh ni. Nekaterim učiteljem predstavlja veliko težavo že branje elektronske pošte in brskanje po spletu. Sodelujoči v projektni skupini smo pričakovali, da bomo z razvijanjem kompetenc na področju IKT pridobili poleg informacijske pismenosti še samozavest za uporabo IKT pri pedagoškem delu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Iz raziskave (Vidmar, 2004, str. 134), ki je bila izvedena v nekaterih osnovnih šolah, je razvidno, da so učitelji premalo usposobljeni za delo s sodobno izobraževalno tehnologijo in je zato ne uporabljajo v učnem procesu. Ugotovili so, da bi bilo potrebno organizirati izobraževanje učiteljev na področju IKT. Novi pristopi v učenju in poučevanju bi odpirali vrata učiteljevi in učenčevi ustvarjalnosti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

V 21. stoletju se spreminja vloga učitelja, ki iz podajalca znanja postaja usmerjevalec in koordinator izobraževanja. Predznanje učiteljev je različno, zato se različno odzivajo na potrebe po uvajanju informacijske pismenosti. Z višanjem kompetenc učiteljev za uporabo IKT pri poučevanju in učenju se bi povečala uporaba IKT pri pedagoškem procesu. Hkrati se bi povečala usposobljenost učiteljev za učinkovito administrativno delo z uporabo IKT.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Učiteljem dvigniti raven in kakovost znanja s področja IKT.
- Aktivna uporaba sodobne IKT za izboljšanje kakovosti svojega znanja.
- Uporaba sodobnih in kakovostnih e-gradiv, ki izkoriščajo možnost medija.
- Zmanjšati digitalni razkorak učiteljev.
- Seznaniti učitelje z novimi strategijami dela z uporabo IKT.
- Predstaviti različne možnosti uporabe IKT pri poučevanju.
- Uporaba novih strategij dela z uporabo IKT pri pouku.
- Uporaba IKT pri dnevni učni pripravi.
- Z uporabo IKT pri pouku motivirati dijake.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- analiza predhodnega znanja učiteljev,
- zbiranje predlogov učiteljev,

- izpopolnitev strokovnega znanja učiteljev,
- seznanitev s primerom dobre prakse in
- odpravljanje njegove pomanjkljivosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi velikega digitalnega razkoraka učiteljev smo delali individualno glede na predznanje učitelja. Člani so uporabo IKT pri pedagoškem delu začeli razvijati v še bolj popolno obliko tako, da so odpravljali pomanjkljivosti in šibkosti na katere so naleteli med šolskim letom.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Na podlagi mnenje učiteljev in dijakov smo uspeli spremeniti način dela pri šolskih urah. Učitelji so pridobili samozavest za uporabo IKT pri pedagoškem delu, dijaki pa so nov način dela dobro sprejeli. Odziv učiteljev je izkazal pripravljenost za sodelovanje in nadaljnje samostojno izobraževanje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri projektu so sodelovali strokovni delavci šole in ostali zaposleni.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za zbiranje podatkov smo uporabili neposredne metode (pogovor, debata, pregled in analiza dokumentacije ...).

Metode obdelave podatkov

Analizirali smo anketo, ki smo jo izvedli na začetku šolskega leta. Zbirali smo povratne informacije učiteljev in dijakov, primerjali začetno in končno stanje.

Prikaz rezultatov

Sodelujoči so se seznanjali z različnimi strategijami uporabe IKT, jih razvijali in dopolnjevali, odpravljali pomanjkljivosti in šibkosti.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Zaradi velikega digitalnega razkoraka učiteljev smo delali individualno glede na predznanje učitelja. Člani so uporabo IKT pri pedagoškem delu začeli razvijati v še bolj popolno obliko tako, da so odpravljali pomanjkljivosti in šibkosti na katere so naleteli med šolskim letom.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z vpeljavo IKT so se učitelji bolj posvetili dijakom, ki so nov način dela dobro sprejeli. Učitelji so pridobljeno znanje uporabili pri organizaciji kulturnih prireditev, informativnem dnevu in dnevu odprtih vrat.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost se kaže v večji uporabi sodobne tehnologije pri pedagoškem in administrativnem delu, večji samozavesti učiteljev in večji motivaciji dijakov.

Možnosti uvajanja v druga področja

Naše bogate izkušnje bomo uvajali v obšolske dejavnosti in v dejavnosti, ki sodijo v izobraževalni program (tečaji s področja športa, glasbeni koncerti, praksa dijakov ...).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Inovacijo lahko uporabijo učitelji, ki želijo dvigniti raven in kakovost znanja s področja IKT ter povečati uporabo IKT pri pedagoškem delu.

Literatura

Štefanc, D. Slabosti uvajanja informacijsko-komunikacijske tehnologije v šolski prostor DIDACTICA SLOVENICA: znanstvena revija za didaktiko, 2004, 19, št. 3 – 4, str. 125 – 131.

Vidmar, R. Didaktični mediji v šolskem učnem procesu DIDACTICA SLOVENICA: znanstvena revija za didaktiko, 2004, 19, št. 3 – 4, str. 132 – 136.

Šolski center Novo mesto, Srednja elektro šola in tehniška gimnazija
Šegova ulica 112
8000 Novo mesto

OPRAVLJANJE DOMAČIH NALOG

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: mag. Vesna Kralj, profesorica matematike in tehnike

Sodelavci: Tanja Zajc, profesorica matematike in tehnike; Zlatka Kocjan, svetovalna delavka, profesorica pedagogike in sociologije; Janja Blaško, profesorica matematike; Boris Plut, ravnatelj

Konzulentki: Stanka Preskar, Mojca Suban Ambrož, Zavod za šolstvo, enota Novo mesto

Povzetek:

Vsako leto smo opazili, da naši dijaki v prvih letnikih ne rešujejo nalog, jim ne pripisujejo večjega pomena in ne delajo sproti. Učitelji smo se na Srednji elektro šoli in tehniški gimnaziji odločili, da bomo domače naloge pri matematiki v prvem letniku zastavili drugače; prilagodili smo jih dijakovim sposobnostim, ciljem in nenazadnje vzgoji, navajanju na odgovorno in sprotno delo, ki naj bi prineslo rezultate. Dijaki so naloge reševali na različne načine, namene in jih soustvarjali ter povezovali več predmetnih področij.

Abstract:

Every year, we noticed that our students in the first grade did not solve the tasks, they did not see them important and did not work regularly. The teachers in Srednja elektro šola in tehniška gimnazija decided to change the concept of individual student work in mathematics, we adjusted the tasks to the abilities of students, and ultimately the aims of education, since only good and continuative work produces results. The students solved tasks in different ways, for different purposes, which helped them create and connect multiple subject areas.

Ključne besede: domače naloge, delovne navade, diferenciacija, individualizacija, sodelovalno delo, medpredmetno povezovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učitelji smo iz leta v leto pritoževali, da dijaki na prehodu iz osnovne v srednjo šolo pozabijo vso snov, ne pišejo domačih nalog in se ne učijo sproti. Ker obupavanje nad sistemom in stanjem ni pripeljalo do izboljšanja, smo se odločili, da bomo dijake na različne načine navajali na sprotno delo, jih motivirali in jim pokazali, da sprotno delo in sodelovanje vodita k uspehu. V preteklih letih smo naloge izbirali iz učbenika, včasih jih nismo preverili, zakonsko ni bilo razpisane kazni za tiste, ki jih niso opravili Vse to je vodilo v nedelo dijakov, vsako pisno ocenjevanje se je moralo ponoviti in včasih se je zdelo, da celotno šolsko leto le sestavljamo in popravljamo teste.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Pri virih smo se naslanjali predvsem na knjigi Spodbudno učno okolje v kurikularni prenovi in Partnerstvo med šolo in domom. Obe knjigi navajata, da je ena glavnih nalog šole spodbujanje k dejavnosti, miselnim procesom, ustvarjalnosti..., s čimer učenje vpliva na razvoj. Pri tem igra glavno vlogo motivacija in individualizacija ter s tem diferenciacija. Dijaki morajo biti dejavni, sodelovati in biti odvisni od stopnje sodelovanja. Najbolj se nas je dotaknila ideja usposabljanja za samostojno reševanje problemov oziroma ideja samostojnosti. (Pevac, 2009) Pri tem igrajo glavno vlogo dijaki, učitelji in starši. Čeprav predmetni učitelji nimamo neposrednih stikov s starši kot razredniki (govorilne ure, roditeljski sestanki...), obstaja vrsto posrednih sporočil, s katerimi lahko učitelj staršem sporoča napredek dijaka, njegovo delo, naloge, ki so potrebne za doseženo stopnjo znanja itd. Partnerstvo med učitelji in starši je uspešno, ko se vsi zavemo, da imamo oboji določene pravice in dolžnosti ter smo skupaj odgovorni za otrokov učno-vzgojni uspeh. (Intihar, 2002)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako dijake 1. letnika pripraviti do rednega pisanja domačih nalog pri matematiki v programih srednjega strokovnega in srednjega poklicnega izobraževanja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Glavni razlog za izpeljavo projekta je bilo naše nezadovoljstvo nad delom dijakov doma, njihovo nesamostojnostjo, nezanimanjem in posledično z našim delom, saj je bilo potrebno pisne teste ponavljati, domačih nalog iz učbenika niso opravljali. Ob občutku, da pred tablo storiš vse, povratne informacije – znanja pa ni, smo se odločili za spremembo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Dijake in starše smo želeli aktivno vključiti v izpeljavo projekta. V prvi fazi smo s pomočjo svetovalne službe izdelali vprašalnik, s katerim smo dobili informacije o preteklem delu dijakov, o zavedanju pomena domačih nalog, se seznanili z njihovimi željami in vključevanjem staršev. S potekom projekta smo seznanili starše, ki so od nas zahtevali le povratno informacijo o dijakovem delu (zapis v zvezek). Večina staršev otroke zgolj vpraša, če so nalogo naredili, neposredne pomoči ne dajejo. Z vprašalnikom smo izvedeli, da se dijaki zavedajo pomena nalog, sproti pa jih ne rešujejo, ker ni doslednega pregledovanja in kazni. Starši so zaradi specifičnosti programa izrazili željo, da ne bi delali spletne naloge (preveč sedijo za računalnikom).

V drugi fazi smo dijakom predstavili način dela, kjer smo upoštevali tudi njihove želje: naloge smo diferencirali, jih prilagodili dijakovim sposobnostim, naloge iz domačih nalog so se pojavljale na testih, vsak dijak je imel svojo zbirko opravljenih nalog in zapisane razloge, zakaj katere ni rešil. Nerešene naloge so služile kot povratna informacija učitelju in dijaku, da obravnavana snov ni osvojena in dale možnost učitelju, da manjkajoče naloge preveri pri ustnem ocenjevanju (nastala je opisna ocena domačega dela).

V tretji fazi smo želeli vzpostaviti neposreden in dostopnejši kontakt z dijaki. Uvedli smo dopolnilni pouk za dijake, ki so to potrebovali in začeli vzpostavljati in se učiti o spletnih učilnicah. Tega dela nismo uspeli dokončati in ga peljemo v naslednje leto.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Včasih so se v programe računalniški tehnik in elektrotehnik vpisovali dobri dijaki s štiricami in peticami. Ti so danes pristali na gimnazijah. Glede na to, da se v strokovne štiriletne programe

vpisujejo tudi dijaki z nižjim učnim uspehom, smo prilagodili metode poučevanja in jim tako zagotovili napredovanje.. Naloge smo diferencirali, ponudili možnost izbire in s tem aktivnega sodelovanja, se poskušali povezati s kolegi drugih predmetnih področij, naloge razdeliti po namenu (vzgojni, izobraževalni) in cilju (ponavljanje, utrjevanje, raziskovanje).

Težje je bilo rešiti težavo s časom, saj samo pregledovaje in zapisovanje ugotovitev vzame veliko časa. To smo rešili s tem, da smo prilagodili urnik in sta dve uri potekali skupaj v bloku, ena ura pa drug dan v tednu. Nekateri dijaki niso prinašali podpisanih sporočil staršev, zato je bilo potrebno posredovanje razrednika. Prvi rezultati so se pokazali šele pri tretji pisni nalogi (sredina januarja), ko so uvideli pomen ocene domače naloge, namen obširnih nalog pred testom, namen utrjevanja, raziskovanja...

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Kot cilj smo si zastavili, da bodo dijaki rešili 80% domačih nalog. Če v analizo vzamemo drugo polletje, potem lahko rečemo da je bil cilj dosežen. Na koncu leta smo beležili večjo zavzetost za opravljanje nalog. Kadar so imeli možnost izbirnega tipa, je bilo reševanje najbolj izrazito, saj so dobili občutek, da lahko aktivno sodelujejo pri načrtovanju naloge, vsak pa je lahko prišel do pohvale. Všeč jim je bila naloga odprtega tipa v kombinaciji z drugimi predmetnimi področji, ko so z eno domačo nalogo dosegli tri cilje (matematika – izrazi, predstavitev v Power Pointu – računalništvo, slovenščina - oblikovanje povzetkov in krajših sporočil, pravopis). Večina dijakov je do konca leta našla svoj najprimernejši zapis nalog, razvilo se je sodelovalno delo med učno boljšimi in šibkejšimi dijaki. Starši so bili zadovoljni z informacijami, ki so bile zapisane ob nalogah kot npr.: znaš kvadrirati dvočlenik, a pozabiš minus pred oklepajem... Največji pokazatelj uspešnosti načrtanega dela pa je zadovoljstvo dijakov, da so začutili, da se učitelj z njimi trudi in jim s tem kaže svojo naklonjenost in pripravljenost za pomoč. Pri pisnih nalogah so se izboljšali rezultati ocenjevanja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Naša ciljna skupina so bili dijaki prvega letnika srednjega strokovnega izobraževanja programov tehnik računalništva in elektrotehnik.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbrali s pomočjo anketnega vprašalnika za dijake, pogovora s starši, dijaki in učitelji, zbirnika domačih nalog za posameznega dijaka, sporočil staršev in učiteljev v zvezkih dijakov.

Metode obdelave podatkov

Anketo smo obdelali po vprašanjih in naredili odstotno analizo odgovorov in povzetke, oblikovali in analizirali rezultate, oblikovali skupne ugotovitve in cilje ter beležili delo dijakov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Prikaz rezultatov

K večji zavzetosti za domače delo lahko pripomore učitelj, ki z ustreznim načinom in odnosom pozitivno vpliva na dijake. To lahko doseže z večjim naborom nalog, izbirnostjo, raznolikostjo, doslednim preverjanjem in dajanjem povratnih informacij, ciljno naravnanimi nalogami in nenazadnje tudi z dajanjem možnosti za aktivno sodelovanje pri njihovem nastajanju. Posebno so bili veseli, ko so znano nalogo opazili na testih. Brez doslednega preverjanja in zapisovanja narejenega bi bilo vse skupaj nepredmetno, saj so hoteli, da njihovo delo ali nedelo ne ostane neopaženo. Projekt sam nam je bil včasih kot prisila, da smo aktivneje in resneje pristopili k reševanju problema, nikakor pa nismo končali. V naslednjem letu bomo vzpostavili spletno

učilnico in poskušali nadaljevati z individualizacijo. Pri dopolnilnem pouku, katerega smo uvedli v tretji fazi (konec aprila), ker nekaj dijakov ni dosegalo dovolj velikega napredka, nismo zabeležili uspeha. Dijaki so pričakovali, da bodo ponovno slišali razlago namesto, da bi aktivno postavljali vprašanja. Izkazalo se je, da je namesto dopolnilni pouk bolje uporabiti izraz brezplačne inštrukcije.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledica izpeljave projekta je predvsem zavedanje, da lahko z nenehnim izboljševanjem svojega dela ter s trudom dosežemo napredek. Samo aktivno vključevanje mladostnikov v delo je spremenilo njihov odnos do predmeta, šole, učitelja in nenazadnje poklica. Pozitivna klima prinese pozitivno samopodobo, ustvarjalen proces in s tem boljše rezultate, zaradi česar smo si zaželeli spremembe.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V našem delu je aktivno ustvarjanje ali soustvarjanje domačih nalog pri matematiki ob vseh razpoložljivih medijih izziv. Pokazala se je potreba po vključevanju dijakov v ta proces, da sodelujejo pri njihovi izbiri, sestavljanju, si prilagajajo ali izbirajo zahtevnost... Spremljava domačega dela je lep dokument, ki učitelju in dijaku prikazuje napredek, interes, težave in ponuja možnosti za ukrepanje kot dodatna razlaga, ponavljanje, utrjevanje...

Možnosti uvajanja v druga področja

Na šoli bi bilo smiselno oblikovati stališče do opravljanja domačih nalog in opredeliti njihov namen in vrednotenje. Učitelji različnih področjih se moramo povezovati, saj lahko z izdelano nalogo zajamemo več ciljev za različne predmete in s tem posledično razbremenimo otroke.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Če smo uspeli ustvariti pozitivno klimo v razredu in dijakom dali občutek, da za nas nekaj pomenijo in radi prihajamo k njim, smo naredili veliko. Nazadnje se je izkazalo, da njihovo zadovoljstvo pomeni več od ocene, ki je le posledica vsega ostalega. Na šoli imamo močno razvito stroko, s katero bi se želeli bolj povezovati, saj so naši dijaki na šoli ravno zaradi nje. Ponudimo in prilagodimo lahko pouk tako, da bodo z znanjem matematike lažje reševali naloge iz stroke, to pa potrebujejo za svojo poklicno pot. Pri svojem predmetu, kjer so dijaki imeli težave, smo našli načine, kako te težave omiliti, jim pomagati razviti njihov potencial. Pri tem lahko pomagamo tudi svojim kolegom, sami pa potrebujemo pomoč pri vključevanju v stroko.

Literatura

Pevec Semec, K. Spodbudno učno okolje v kurikularni prenovi, 1. natis, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2009, ISBN 978-961-234-748-2

Intihar, D., Kepec, M. Partnerstvo med šolo in domom, 1. natis, Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002, ISBN 961-234-410-8

Projekt: Domača naloga ni nadloga, objavljeno 2010, dostopno na:
http://www2.arnes.si/~odobrovalj/_private/Strani/Projekti/dn.htm

Domača naloga: izziv ali obveza, objavljeno 2010, dostopno na:
<http://www.zanimivo.si/ostalo/Doma-naloga-izziv-ali-obveza/>

Domače naloge, objavljeno 2007, dostopno na:
<http://www.starsi.si/druzina/komunikacija/novice/clanek/domace-nalo.html>

Šolski center Ptuj
Ekonomška šola ptuj
Volkmerjeva cesta 19
2250 Ptuj

RAZREDNIK NA POTI USPEHA 2009–2010

Vodja projekta: Leonida Arsić, prof., mentorica

Sodelavci: Mija Vaupotič Gregorinčič, prof., svetnica, Inga Kac Korunič, dipl. pedagog., svetnica

Konzulent: Vesna Drofenik

Povzetek:

Aktivnosti projekta koristijo številnim dejavnikom v vzgojno-izobraževalnem procesu, v katerega so vključeni dijaki, profesorji, starši in šolsko okolje. S projektom smo prispevali k razvijanju procesov razmišljanja in s tem sposobnosti opazovanja, opisovanja in osmišljanja opažanj. Ugotovili smo, da so dijaki spoznali in prišli do zaključka, da se je vredno truditi, srečevati se z izzivi, ki v njih zbujejo interes ter željo za kvalitetnejše učenje, boljši učni uspeh, boljši in kvalitetnejši odnos med vrstniki, povečanje motiviranosti, odgovornosti in ciljne naravnosti, povečanje obzirnosti in spoštovanja do sebe in drugih. Z doslednim in vztrajnim delom in pomočjo strokovnih delavcev ter staršev so dijaki prišli do spoznanja, da se je bilo resnično vredno truditi, saj so se naučili samoregulativnih vzorcev v organizaciji lastnega mišljenja in spodbujanja samorazvoja ter samokontrole. Med dijaki se je izboljšala samopodoba. Menimo, da smo z evalvacijo zadnjega anketnega vprašalnika, z analizo uspeha v razredu ter poklicne mature dokazali, da je naše delo po tem programu pozitivno vplivalo na dijake, razrednika, profesorje in tudi na splošno šolsko klimo.

Ugotovili smo, da se je pri dijakih v novem šolskem letu 2009/10 povečala odgovornost do šolskega dela, izboljšalo se je vedenje, prisotnost in s tem posledično učni uspeh, saj je bil rezultat poklicne mature 90%. Opazili smo pomemben napredek pri izboljšanju kulture dijakov, njihov odnos do šole in samozaupanja.

Menimo, da lahko inovacijo uporabljajo vsi razredniki in ostali strokovni delavci v srednješolskem izobraževanju. Velik vpliv osebne angažiranosti staršev pri osebнем razvoju in uspešnosti naših dijakov (četrtšolcev) je primer dobre prakse, zato menimo, da bi tudi ostali starši postali uporabniki teh novosti in jim dosledno ter vztrajno sledili. Primer dobre prakse je primeren tudi za dijaške domove.

Abstract:

The activities of this project are useful for many different factors in educational process studies in which the students, the teachers, the parents and the school environment are included. With this project we have contributed to the development process of thinking and the ability of good observation, describing and comprehending of perception. We have come to the conclusion that our students have found out and also have come to the conclusions, that it was worth making efforts, facing with the challenges that inspire their interest and wish for higher quality of learning, better and more qualitative relation among their peers, increasing of the motivation, responsibility and academic achievement, increasing of tolerance and self-respect and respect to others. With consistent and persistent work and with the help of professional workers and parents, the students have found out that their efforts were worth

making because they have learnt a lot about self-regulatory samples in the organization of their own thinking and of course with creating their self-development and self-control. The self-image among the students has also improved. We think that with the evaluation of the last questionnaire, with the analysis of their classroom success and vocational matura, we have proved that our work with this programme has positively influenced on our students, the class teacher, other teachers and also on the whole school climate.

The results of this project have also shown us that with our students the responsibility for school work has improved, there is better behaviour, presence and with this consequently the academic achievement. The results of vocational matura were 90%. There has been important progress at the improving of students' culture and their relation to the school and their self-confidence. This innovation should be used by all class teachers, other professional workers in secondary schools, and it should be also used in dorms.

Ključne besede: dijaki – šola - razrednik – starši - učenje in vedenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri šolskem delu pogosto opazamo, da dijaki ne dosegajo zastavljenih ciljev predvsem zaradi slabe motivacije. Verjamemo, da na področje motivacije lahko uspešno vplivamo s primernimi aktivnostmi, kar bi pripomoglo tudi k doseganju boljših učnih rezultatov. Pri tem lahko upoštevamo različne individualne učne stile. Pomembno je, kako dijaki informacije najlažje zaznavajo in kako te informacije urejajo in predelujejo. Na uspešno motivacijo lahko vplivamo z različnimi motivacijskimi sredstvi in tako uporabimo različne individualne učne stile.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Različni raziskovalci so razvili različno terminologijo in različno razčlenili individualne učne stile. Na splošno se vsi strinjajo, da obstajata dva glavna stila učenja. Prvi je, kako informacije najlažje zaznavamo (modalnosti), drugi pa, kako te informacije urejamo in predelujemo (katera možganska hemisfera prevladuje pri tem). Posameznikov učni stil je kombinacija zaznavanja, urejanja in predelovanja informacij. Razumevanje ključnih besed in hitrosti govora nam bo pomagalo razumeti učne modalnosti drugih (Deporter, 1996, str. 111).

Dijakom, ki jih najdemo v dveh skupinah linearnega urejanja podatkov, prevladuje leva možganska polovica, pri naključnih pa desna možganska polovica (Deporter, 1996, str. 146). Niti eden izmed stilov mišljenja ni boljši ali slabši od drugega, le različni so. Učinkovit je lahko prav vsak. Bistveno je, da ugotovimo, kateri je pri dijakih najboljši in da razvijamo tudi druge.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Pri delu z mladimi se vedno sprašujemo, kako izpeljati učne ure, da bomo dijake aktivirali, jih pritegnili z zanimivostmi, jih motivirali. Med dijaki želimo razviti razumevanje medsebojnih osebnih odnosov dijaki – starši – razrednik – šola in korelacijo med njimi.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S projektom smo želeli priti do naslednjih odgovorov:

- kako biti uspešen razrednik
- pripraviti dijake k uspešnosti glede znanja, prisotnosti, vedenja do sošolcev in učiteljev
- kako jim vzbuditi čut za odgovornost, jih pripraviti do zaupanja vase
- pripraviti dijake do spoštljivega odnosa do učiteljev, sošolcev, staršev, okolja
- povezave na različnih ravneh: dijaki – šola – starši – lokalne skupnosti

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Izpeljali smo anketo na temo razrednik – dijaki – starši med dijaki 3. in 4. letnikov. Izvajali in beležili smo razredne ure, teme na razrednih urah (uspeh, odnos, izostajanje), individualne razgovore o uspehu, izostajanju. Spremljali smo napredek nekaterih dijakov glede na učni uspeh, izostajanje in pozitiven odnos do sošolcev, razrednika, profesorjev ter staršev. S tem smo vplivali na motivacijo za boljšo prisotnost pri pouku, disciplino ter učni uspeh. Izvajali smo tudi pedagoške delavnice o metodah uspešnejšega učenja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Projekt je bil izkustvene narave z aktivno udeležbo vseh sodelujočih. Menimo, da smo prispevali k kvalitetnejšemu znanju, osebni rasti in zadovoljstvu dijakov in profesorjev, saj se zavedamo pomena kreativnosti in interdisciplinarnosti, ki so pomembni elementi v osebnem razvoju sodelujočih v projektu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Odziv dijakov in profesorjev, ki so bili vključeni v projekt, je izkazoval navdušenje in pripravljenost za sodelovanje. Tudi anketa med dijaki, s katero smo evalvirali zaključek dela, je potrdila uspešnost projekta.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Projekt smo izvajali z dijaki 3. in 4. letnikov programa ekonomski tehnik, z njihovimi starši, profesorji in svetovalno službo.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metode zbiranja podatkov – triangulacija: anketni vprašalnik, razgovori, diskusije, povratne informacije

Metode obdelave podatkov

Metode obdelave podatkov: statistična obdelava podatkov anketnega vprašalnika, zbiranje povratnih informacij, poznavanje dejstev, podatkov, pojmov, teorij, dijaki znajo analizirati, primerjati, abstrahirati, posploševati, sklepati in poiskati izvirne rešitve v novih situacijah.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo predstavili v obliki Power Pointa staršem, učiteljskemu zboru in predstavnikom razrednih skupnosti na pedagoški delavnici ob zaključku šolskega leta. V avli EŠ smo pripravili tudi slikovno gradivo (plakate) z rezultati projekta. Projekt bomo predstavili tudi v zborniku, ki bo izšel ob obletnici šole.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z analizo anketnega vprašalnika smo dobili naslednje rezultate:

78 % dijakov meni, da jim razrednik lahko izpolni vsa pričakovanja

85 % dijakov je mnenja, da ima razrednik večji občutek za toleranco in razumevanje do dijakov

82 % meni, da je razrednik lahko tudi prijatelj in zaupnik

63 % dijakov je mnenja, da je potrebna komunikacija med starši in razrednikom

58 % dijakov meni, da je potrebno, da se skupaj s starši udeležijo govorilnih ur

98 % dijakov si želi enak odnos razrednika do vseh dijakov
68 % dijakov si želi dopolnilne razlage učne snovi
86 % dijakov ima spoštljiv odnos do razrednika in profesorjev
70 % dijakov meni, da so strpni do profesorjev in sošolcev
64 % dijakov je mnenja, da je dober razrednik tisti, ki pozna dijakovo individualnost

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Aktivnosti projekta so bile izkustvene narave z aktivno udeležbo dijakov, mentorjev in staršev. Dijaki so izboljšali ocene, prisotnost pri pouku in vedenje v primerjavi z začetkom in koncem projekta.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V ospredju je povezovanje teorije in prakse, pridobivanje uporabnega znanja in ugotavljanje vzročno-posledičnih odnosov. Temu so bile prilagojene tudi metode dela, ki težijo k izkušnjskemu učenju, oblikovanju vedenjskih in etičnih vrednot.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uporabnost dobre prakse projekta bi se lahko uporabila v celotnem izobraževalnem procesu v osnovnih in srednjih šolah in dijaških domovih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Dobro usposobljen in usklajen strokovni tim z vzajemnim sodelovanjem dijakov in staršev je pot k uspehu vzgojno izobraževalnega dela.

Literatura

Deporter, Bobbi: Kvantno učenje. Ljubljana: Glotta Nova, 1996

Gossen, D., Anderson, J.: Ustvarimo razmere za dobro šolo. Radovljica: Regionalni izobraževalni center, 1994

Žagar, D., Brajša, P., Žemva, B., Kunstelj, A., Grgurevič, J., Guzelj, E.: Razrednik – vloga, delo in odgovornost. Ljubljana: Jutro, 2001

Zorko, S.: Sem Razrednik?! Maribor, 2005

Kalin, J: Pogledi na razrednikovo delo in vlogo, Sodobna pedagogika, 2001.

http://www.juliadoria.com/knjigarna/q/artikel/2416/razrednik_-_vloga_delo_in_odgovornost

http://www.supra.si/Seminarji/Sem_razrednik.htm

<http://www.zzsp.org/revija/2002/02-1-47-66.pdf>

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
Ljubljanska cesta 97
3000 Celje

UČNA POT PO IZBIRI POKLICA 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Rafael Hrustel

Sodelavci: Jadranka Seles – ravnateljica, Barbara Pajk – predavateljica višje šole, Katja Funtek - učiteljica strokovno teoretičnih predmetov, Peter Ribič - bibliotekar

Konzulentka: Anka Zupan, ZRSS, OE Maribor

Povzetek:

Dijaki ob zaključku srednje šole izberejo zaposlitev ali nadaljnje šolanje. Strah pred negotovo prihodnostjo in nesamozavest sta lahko razlog za pomanjkanje motivacije. Z ugotavljanjem stanja med dijaki zaključnih letnikov, njihovih potreb in želja na strokovnem področju smo dijakom želeli pokazati, da se izobraževanje po koncu šolanja ne konča in da je za uspešno delo pomembno ustvariti sproščeno in ustvarjalno delovno okolje. S pripravo delavnice in vključitve simulacije delovnega okolja so dijaki preizkušali in nadgrajevali svoje že pridobljeno znanje. Šolsko tekmovanje v znanem okolju je dijakom dvignilo samozavest in jih zelo motiviralo. Kritično vrednotenje lastnih sposobnosti je prvi korak k navajanju na vseživljenjsko učenje, ker le tako lahko posamezniki in stroka napredujejo.

Abstract:

When students finish their secondary school education, they have two possibilities: they can find an employment or continue with the studying. The fear of uncertain future and the lack of self-confidence could be the main reasons for the lack of their motivation. After the evaluation of senior students' professional needs and wishes, we wanted to show our students that the education does not stop at the end of school year and the relaxing and creative working place is needed for their successful work. With the creation of a workroom and the simulation of a working environment in the school, the students have upgraded their professional knowledge. Competing within the familiar school environment has raised students' self-confidence and motivation. A critical evaluation of one's own abilities is the first step to the all life learning and the basis for the individual's and professional development.

Ključne besede: dijaki, motivacija, simulacija delovnega okolja, vseživljenjsko učenje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Po končani osnovni šoli učenci izberejo ustrezno srednjo šolo. Nekateri ob koncu srednješolskega izobraževanja že vedo, kakšna bo njihova nadaljnja pot. Izbirajo med dvema možnostma, zaposlitev ali nadaljnje šolanje. Mnogo dijakov v zadnjem letniku je vse do zadnjega še neodločenih. Problem so njihova nesamozavest in negotovo stanje na področju zaposlovanja, delno nedozorelost in osebnostne težave ter strah pred negotovo prihodnostjo, kjer upravičeno pričakujejo spremembo okolja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Splošna klima v Sloveniji ali Evropi vpliva na dijake tako, da preden se sploh pojavijo kot iskalci zaposlitve na trgu dela, razmišljajo, da zaposlitve zanje ne bo. Državna stopnja brezposelnosti je izgovor o lastni brezposelnosti že pred začetkom njihove kariere. Spremljanje zaposlitvenih trendov in izpopolnjevanje v znanjih, ki jih trg dela trenutno potrebuje, je bolj značilno za brezposelne kot za še šolajočo mladino. Resnejši dijaki se v času šolanja s starostjo čedalje bolj zavedajo priložnosti, spremljajo trg dela in preko občasnih del ter praktičnega usposabljanja večajo svojo prepoznavnost. (Zaletel, A., 2006)

Problem, ki se pojavlja, je miselnost dijakov, da se med šolanjem niso dovolj usposobili. Najlažja pot oziroma najenostavnejša odločitev je nadaljevanje šolanja. Individualno zavedanje časa in prostora je sposobnost, ki jo ljudje z leti pridobimo, naloga učiteljev pa je pokazati nekatere poti in bližnjice. Skrito in sproščeno učenje z izbiro ustreznih vsebin morda res ne daje sprva v času rednega šolanja občutka usposobljenosti, v resničnih delovnih situacijah pa veliko pomeni. (Bizjak, H., 1997)

Pomanjkanje motivacije je vsakodnevni problem, s katerim se učitelji srečujemo. Če dijaki vedo, kaj hočejo, kaj jim bo to prineslo in si to tudi zaslužijo, problemov z motivacijo in delavnostjo ni. V okolju se znajo obnašati, znajo izraziti svoje sposobnosti, prepričanja in vrednote ter identiteto. (Beaver, D., 1995)

Mladi odraščajo in kot odrasle osebe na delovnih mestih bodo potrebovali nenehno nova znanja in usposobljenosti. Načrt izobraževanja za novo desetletje predvideva tudi razvijanje sistemov neformalnega in priložnostno pridobljenega znanja in povezovanja šolskega in certifikatnega sistema v luči vseživljenjskega učenja in nacionalnega ogrodja kvalifikacij. (Šverc, M., 2007)

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje želi pri tem aktivno sodelovati in povezovati ljudi vseh starosti in strokovnih usmeritev.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako ponuditi dijakom zaključnih letnikov privlačno neformalno strokovno izobraževanje po zaključku šolanja?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Še v zaključnem letniku dijaki navadno kolebajo med dvema možnostma, zaposlitvijo ali nadaljnjim šolanjem. Zato smo želeli ugotoviti želje in potrebe dijakov zaključnih letnikov na strokovnem področju. Opažamo, da so dijaki kljub obilici pridobljenega znanja nesamozavestni pri svojih odločitvah. S pripravo sproščenega delovnega okolja smo jim želeli pomagati, da svoje znanje uredijo, selekcionirajo in uporabijo. Predvsem smo jim želeli pripomoči k razvijanju občutka lastne vrednosti, odnosa do napak in pomot in jih vzpodbuditi do iskanja boljših rešitev. S pripravo vzorčne delavnice in s simulacijo delovnega okolja smo želeli z dodatno motivacijo preizkusiti oz. preveriti ter hkrati utrditi njihovo samozavest in nadgraditi njihovo znanje, pridobljeno v rednem izobraževalnem procesu. Dijake smo pritegnili kot akterje, ki oblikujejo, odločajo in nosijo velik del odgovornosti pri izpeljavi projekta. Pomembno je navajanje na vseživljenjsko učenje, ker le tako stroka in posamezniki napredujejo. V obojestransko korist in napredek želimo ohraniti s sedanji dijaki stike tudi po zaključku šolanja, vendar smo jim morali pokazati, da je poleg formalno pridobljene izobrazbe pomembna tudi neformalna.

Potek dela

Faze izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Izoblikovanje izhodiščne ideje, opis in razlaga dejstev

Naša šola že vrsto let vzgoja dijake za poklice, ki so povezani z naravo in rastlinami. To je dobra podlaga za življenje v naravi in z naravo. Dijaki dojemajo naravo kot obveznost in nekaj samoumevnega in je ne začitijo kot okolje, ki jim ponuja eksistenco in socialno varnost. Poiskati je potrebno poti za možnost zaposlitve, ki bo ponujala sprostitev in uspeh.

2. Načrtovanje akcije

Odgovore, katere težave imajo dijaki z vstopom med aktivno prebivalstvo, smo želeli izvedeti prav od dijakov. Najhitrejša je metoda ankete, čeprav smo se že ob načrtovanju bali, da rezultati ne bodo verodostojni.

3. Izvedba aktivnosti

Sledili smo načrtovanim aktivnostim in se pri tem prilagajali skupinam. Poudarek smo dali samostojnemu delu. Ugotovili smo, da dijaki nimajo dovolj samozavesti in se v nekaterih situacijah ne znajdejo dovolj dobro. Po izvedbi ankete in kasneje delavnice smo dopolnili načrt in preoblikovali aktivnosti, ki so vključevale novosti. Tekmovanje smo dodali kot dojemanje okolice na podlagi lastnih izkušenj in samoiniciativnosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Ugotoviti želje in potrebe dijakov zaključnih letnikov na strokovnem področju.
- Pripraviti simulacijo sproščenega delovnega okolja.
- Navajanje na vseživljenjsko učenje, ker le tako posamezniki in stroka napredujejo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. Anketa

Dijaki so sami sestavili anketo. Od sošolcev so želeli izvedeti, kaj želijo v življenju delati in katera znanja potrebujejo. Rezultat ankete ni bil uporaben. Anketni vprašalnik smo spremenili (upoštevali smo pripombe učiteljev). Rezultat je bil tokrat uporaben, vendar smo ugotovili, da odgovora na raziskovalno vprašanje še nimamo.

2. Delavnica

Želeli smo na vsak način motivirati dijake. Organizirali smo delavnico. Dijaki so bili tukaj bolj sproščeni. Zadolžitve so vzeli resno. Pripravljeni so bili sprejeti navodila. Želeli so, da je njihovo delo ovrednoteno.

3. Tekmovanje

Za doseg uspeha potrebujemo najprej motiv. Motiv je skupni pojem za povod, potrebo, nagon ali kaj podobnega. Motivi sami ne vodijo k dejanju, ampak jih moramo najprej prebuditi. Tekmovanje se je izkazalo kot dobra motivacija. Slabost je, da se vsi dijaki ne želijo izpostavljati. To zanje pomeni stres.

4. Simulacija delovnega okolja

Delovno okolje moramo prilagoditi nivoju dijakov. V dijakih je potrebno vzpodbuditi radovednost in interes. To včasih dosežemo, če jih presenetimo. Dogodki se odvijajo drugače, kot so dijaki pričakovali. Predvsem pa jim je potrebno ustvariti občutke doživljanja uspeha.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri prvem anketiranju je sodelovalo 21 dijakov. Ob drugem anketiranju je sodelovalo 23 dijakov. Delavnice se je udeležilo 12 dijakov. Tekmovalo je 8 dijakov. V simulaciji prijetnega delovnega okolja je bilo prisotnih 9 dijakov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Anketiranje smo opravili med dijaki zaključnih letnikov. Skupina dijakov je sama sestavila anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik je bil slabo sestavljen. Anketiranje smo ponovili. Rezultati so bili uporabni. V primeru delavnice, tekmovanja in simulacije delovnega okolja smo uporabili metodo opazovanja in razgovorov.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo pregledali, izločili neveljavne in jih opisno predstavili.

Prikaz rezultatov

Čeprav je najbolj pregleden način predstavitev v preglednici ali diagramu, smo se odločili, da rezultate pisno predstavimo.

Iz anketa, ki smo jo sicer izločili smo ugotovili, da kar 85% dijakov dobro pozna zelenjavo, 95% dijakov meni, da bi morali bolj skrbeti za okolico in 55% dijakov je mnenja, da so na šoli pridobili dovolj znanja za samostojno delo.

Iz ankete, pri sestavljanju katere smo sodelovali učitelji, je moč ugotoviti, da se je le 1/3 dijakov sama odločila za šolanje na naši šoli, ostali so sem prišli zaradi želje staršev ali nasvetov drugih. Le 16% dijakov je šolo oziroma izobraževanje na njej prej poznalo. Glede izkušenj, ki so si jih pridobili na šoli: 71% dijakov pozna tehnologijo pridelave, 83% jih zna povezovati teorijo s prakso, 50% dijakov je sposobno svoje pridelke in storitve tržiti, komunicirati z osebami pa obvlada 62% dijakov.

Pri opazovanju dijakov v delavnici so vsi samostojno delali. Ugotovili so, da se največ naučijo, kadar sami nekaj počnejo, oziroma rešujejo nek problem.

Pri tekmovanju so dijaki uporabili vsa svoja znanja in spretnosti, kjer so izrazili vso svojo inovativnost.

Simulacija delovnega okolja je za dijake predstavljala koncentracijo več problemov na enem mestu. Dijaki so morali poiskati rešitve. Tu se je pokazalo, da nekateri ne znajo logično razmišljati. Od sošolcev so se naučili ustreznega ravnanja. Pridobljeno znanje in izkušnje so uspešno uporabili v delovnem procesu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Dijaki zaključnih letnikov so sami sestavili anketo, ker so želeli zbrati, pregledati in primerjati svoje želje in potrebe na strokovnem področju.
- Rezultati ankete niso podali odgovorov na raziskovalno vprašanje.
- Spremenjeno anketo smo izvedli v drugem oddelku, kjer smo dobili odgovore na raziskovalno vprašanje.
- Pri izvedbi delavnice v sproščenem delovnem okolju so bili dijaki bolj odprti ter so lažje izražali svoje želje in potrebe na strokovnem področju.

- Tekmovanje je bilo za dijake motivacija, kjer so pridobili večjo samozavest in zavedanje svojih sposobnosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Anketirani dijaki so se bolje zavedali svojih želja in potreb na strokovnem področju. Med sabo so se začeli o tem pogovarjati. Bolj so bili prepričani v svojo odločitev nadaljnega šolanja ali zaposlitve. Dijaki, vključeni v delavnico in simulacijo delovnega okolja, so začeli nastopati bolj samozavestno, ker so se začeli zavedati lastne vrednosti in navsezadnje obilice pridobljenega znanja, ki so ga imeli priložnost uporabiti. Vzdušje, dobro voljo in visoko motiviranost so prenašali na ostale dijake. Zaradi zgledov uspešnega dela so se ostali dijaki lažje odločali za sodelovanje in šolsko tekmovanje. Kasneje so se lažje odločali za udeležbo na drugih tekmovanjih, npr. na Mednarodnem sejmu Flora, Euroskills v Italiji in vrtnarskem tekmovanju v Estoniji. Reševanje strokovnih problemov v sproščenem okolju je doprineslo k večji inovativnosti in povezovanju z okoljem, kjer so z nasveti sodelovali dijakom tudi njihovi starši, mentorji in bodoči delodajalci. Povečala se je prepoznavnost dijakov, prav tako šole in stroke.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je bila v kombinaciji simulacije delovnega okolja, ki smo jo kombinirali z resničnim okoljem. Na delavnici so dijaki pripravili cvetlične in vrtnarske izdelke. Simulacija delovnega okolja je predstavljala prodajo teh izdelkov, kjer so bili dijaki v vlogi kupcev in prodajalcev in so morali zagovarjati svoje mnenje o posameznem izdelku. Dijaki, ki so bili v vlogi zahtevnih kupcev, so blago potem v resnici prodajali obiskovalcem šole.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost, ki izhaja iz omenjenega projekta je možno uvesti na vsa področja, kjer je potrebna besedna komunikacija. Kot najboljši primer navajamo simulacijo delovnega okolja prodaje izdelkov med udeleženci delavnice, ki so se znašli v vlogi »vsevednih« prodajalcev in »zahtevnih« kupcev. Tako se dijaki ali drugi udeleženci delavnice srečujejo s prodajo blaga in storitev. Pri takšnem načinu komuniciranja kupci z različnimi vprašanji o blagu oziroma storitvi pridobijo od prodajalca informacije, ki jih sami ne poznajo. Prodajalec z iskanjem odgovorov širi svoje znanje. Obe strani veliko pridobita na samozavesti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Dijaki naše šole se zavedajo svojih dolžnosti v kasnejšem življenju. To ugotovijo skozi čas, ki ga preživijo skupaj z učitelji. Prav komunikacija med dijaki ter med dijaki in učitelji privede do spoznanj, kaj dijaki znajo in katera znanja še potrebujejo. Inovativen način razmišljanja pri reševanju problemov, ki jih imajo dijaki glede svojega znanja in njihovega nastopa v delovnem okolju je prinesel nekatere praktične strokovne rešitve, ker so dijaki lažje in bolje spoznali svoje poslanstvo.

Praktično prilagajanje temeljnih metodično teoretičnih spoznanj potrebam različnih področij socialno pedagoškega dela je smiselno le ob upoštevanju različnosti dijakov po sposobnosti in potrebah. Prav zato moramo spremeniti motivacijske prijeme, da se lahko udeležence izobraževanja angažira za določeno delo.

Izbor oblike in načina izvedbe izobraževanja je pogojen s težnjo, da bi bilo znanje dijakov kakovostno, trajno in takoj uporabno. Zato posebno pozornost namenjamo ugotavljanju potreb in zahtev dijakov ter svetovanju pri izbiri in sestavi najustrežnejšega izobraževalnega programa. S tem želimo uresničiti pomemben cilj – zadovoljni dijaki, ki se k nam vračajo in nam s tem svoje zaupanje in zvestobo vedno znova dokazujejo.

Delujemo v prepričanju, da z vlaganjem v nova znanja ohranjamo in povečujemo učinkovitost naše šole ter prepoznavnost v slovenskem prostoru. Naše delo ne obravnavamo kot strošek, temveč naložbo na poti k uspešnemu poslovanju in večanju konkurenčnosti.

Izvajamo izobraževanja v obliki predavanj, tečajev ali delavnic. Ugotovitve kažejo, da je smiselna tudi organizacija tekmovanj.

Simulacija delovnega okolja s kombinacijo resničnega delovnega okolja pa je novost, ki jo še izpopolnjujemo, omogoča dijakom in ostalim slušateljem integracijo v družbo, nova znanja s področja hortikulture, nam pa napredek pri uvajanju strokovnih rešitev na področju stroke. Postavljamo dobre temelje za vseživljenjsko učenje.

Literatura

Beaver, D. Krog odličnosti: knjiga o hitrem in nenapornem učenju. Ljubljana: J.Pergar, 1995. ISBN 961-6067-11-7.

Bizjak, H. Ustvarjalna pedagogika za tretje tisočletje: sprostivna vzgoja v pedagoški praksi. 1. id. Ljubljana: BRS, 1997. ISBN 961-90549-0-3.

Jank, W. in Meyer, H. Didaktični modeli. 1. izd. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2006. ISBN 961-234-570-8.

Šverc, M. Slovensko šolstvo včeraj, danes, jutri, Ljubljana: MŠŠ, 2007. ISBN 978-961-6101-37-0.

Zaletel, A. Kako uspešno iskati zaposlitev?: vaš nujen pripomoček za iskanje sanjskega dela!, 1. izd. Ljubljana: Moje delo, Zbirka Kariera, 2006. ISBN 961-91775-0-9.

**Tehniški šolski center Nova Gorica, Elektrotehniška in računalniška šola
Cankarjeva 10
5000 Nova Gorica**

BRATI, SPOZNATI, PISATI

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Bojana Modrijančič Reščič, profesorica slovenščine

Sodelavci: dijaki od 1. do 4. letnika Elektrotehniške in računalniške šole ter dijakinja Srednje trgovske in ekonomske šole ter Tehniške gimnazije in zdravstvene šole v Novi Gorici

Konzulent: mag. Mirjam Podsedenshek, ZRSS OE Nova Gorica

Povzetek:

V inovacijskem projektu z naslovom Brati, spoznati, pisati, s katerim sem se ukvarjala v šol. letu 2009/10 sem zaokrožila svoje delo, ki sem ga začela že leta 2005, ga nadaljujem in ga bom še izboljševala. Leta 2005 sem skupaj s svojimi dijaki Elektrotehniške in računalniške šole osnovala bralni klub, v katerem smo se enkrat mesečno pogovarjali o prebranih delih in na zahtevo dijakov ne tistih, ki so obvezna pri pouku. Tako so postali samozavestnejši tudi pri rednih urah slovenščine, saj so razmišljali o problemih, njihovi zapisi pa so postali zborna čistejši. To jih je vodilo v lastno ustvarjanje pesmi in oblikovanje 6 pesniških zbirk, ki smo jih v letu 2009/10 samostojno predstavili tudi izven VIZ v Modrijanovi knjigarni v Ljubljani in v Opatjem selu na Krasu. Pri bralnem klubu se nam je v letu 2009/10 pridružila dijakinja druge šole (SERŠ Nova Gorica) in tudi sama ustvarjala pesmi. Obiskali so nas pesniki in pisatelji in se z nami pogovarjali. Naše ustvarjanje pa je seglo še dalj, saj so dijakinja 2. letnika smeri Tehnik računalništva aprila 2010 izdali samostojni roman. Sodelovali smo pri literarnih natečajih, spomladi 2010 smo s projektom o drogi in lit. delom M. Vogrič Za šus prodam mater odgovorili tudi na natečaj Pompidou v angleščini. Pišemo tudi v spletno revijo Ventilator besed ter na spletno stran naše šole. Cilj vseh dijakov je, da bi nadaljevali s pisanjem pesmi in ustvarjanjem v bralnem klubu. Čeprav je to po rednem pouku, je to po njihovem mnenju tisti čas, ki je drugačen in odmaknjen od strogega šolskega dela.

Abstract:

In this innovation project which I was working on in this last school year I ended the work I began in 2005. In that year I started the "Reading club" together with some of my students in Elektrotehniška in računalniška šola at Tehniški šolski center Nova Gorica. Once a month we've got together and talked about the books they've read. They didn't want to read the books that were obligatory in class. I've noticed that after our meetings they became more and more self-confident in class too. They started to think deeper about presented problems, their essays became much better. All that led into creating poems which were published in 6 poetry books. We've presented them in bookshop Modrijanova knjigarna in Ljubljana in poetry evening in Opatje selo. In last year a student from another school (SERŠ Nova Gorica) joined us and she created poems which are included in last two poetry books. We hosted some Slovene poems and writers in school year 2009/10 in our "Reading club". We participated on many literary competitions including Pompidou in English language with a M. Vogrič novel Za šus prodam mater. A student of 2nd year of Elektrotehniška in računalniška šola also wrote a novel which was published in April this year. We also write to Internet magazine Ventilator

besed and on our school's Web page. All participating students in the "Reading club" wish to continue creating poems and to be active participants in the club.

Ključne besede: branje, pisanje, pesmi, bralni klub

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V modernem času srednješolci zelo malo berejo. Sami povedo, da so s tem nehali že v osnovnih šolah, ker so jim dela za domače branje pretežka oz. oddaljena od njihovega doživljanja, saj govorijo o življenju, ki se je korenito spremenilo. Ko sem jim ponudila mladinska dela oz. tista, ki govorijo o današnjem času, so jih hlastno prebirali, še več, celo sami so marsikaj zapisali in jih v razredu tudi predstavili. Nekateri so to počeli v prozi, drugi v pesmih. Današnji srednješolci zelo tenkočutno sprejemajo dogajanje v življenju, ki jih prizadeva. In veseli me, da so pripravljeni svoje delo nadaljevati, nadgrajevati in samostojno, s pomočjo nove tehnologije, tudi uporabljati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V teoriji je veliko priročnikov, ki strokovno osvetljujejo problem branja v današnjih srednjih šolah, vendar mislim, da se mora temu približati predvsem profesor slovenščine. Sama sem bila prepričana, da dijaki ne smejo zapustiti srednje šole, ne da bi vsaj nekaj brali. Želela sem doseči, da jim predmet slovenščine ne bi bil odveč, ampak zelo prijeten. Mislim, da sem to dosegla, saj ob njihovih besedah *Ali je res že konec ure?* in *Pri Vaši uri je zelo sproščeno* učitelj ve, da jim je približal predmet, ki je zanje še kako pomemben v življenju. Čeprav se v novih učbenikih (Branja 1 (2009) in 2 (2009) pojavljajo dela mladinske književnosti, menim, da mora slavist oz. slovenist sam ponuditi dijakom še več in tista dela, ki jih bodo radi brali in bodo primerna njihovi starosti in doživljanju sveta.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

V svojem projektu sem se spraševala, ali sta branje in pisanje aktivnosti, ki vplivata na oblikovanje srednješolca v strokovni šoli. Ugotovila sem, da ti dve aktivnosti na srednješolca še kako vplivata, saj se današnja mladina skoraj ne zna pogovarjati. Veliko težavo pa ji predstavlja pisanje oz. zborni čist zapis. Zato se pojavi zadrega, ko marsikdo ugotovi, da tega ne zna. To pa se lahko prenese tudi na današnje izobražence. Ker je pismenost za vse ljudi nujna, moramo otroke vzgajati že v šoli. Predvsem pa moramo poskrbeti, da k problemu ne bodo pristopili z odporom, pač pa bodo z veseljem tudi sami vzgajali naslednje rodove.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Raziskavo sem izpeljala, ker sem skušala v klasični pouk, ki dijakom ni blizu, vpeljati nekaj novega, drugačnega in hkrati zanimivega. Povedali so mi, da sicer berejo, a se ne izpostavljajo. Vedno so imela prednost dekleta, saj je nekako samoumevno, da se le-te znajo izražati. Ker sem pri šolskih esejih opazila, da imajo tudi fantje dispozicije za pisanje, sem s tem nadaljevala. Mati dijaka, večkrat nagrajenega na natečaju Slovenske znanstvene fundacije, mi je celo povedala, da ja sin v osnovni šoli veliko pisal, a ni hotel, da bi o tem kdo vedel. Hkrati pa želim s svojim delom zanikati predpostavko, da fantje ne berejo in dokazati, da so še kako pismeni, le spodbuditi jih je potrebno.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt se je nekako začel že leta 2005 z bralnim klubom, nadaljeval l. 2006 s 1. pesniško zbirko Poezija iz razreda, povečalo se je tudi število dijakov, ki obiskujejo bralni klub, saj jih je tudi do 23. Prvotnim dijakom smeri Tehnik računalništva so se v letu 2009/10 pridružile dijakinje smeri Zdravstveni in Ekonomski tehnik. V tem letu smo v klub povabili pet avtorjev, s katerimi smo se pogovarjali: Stello Kos, Ivana Sivca, Marijo Vogrič, Ferija Lainščka ter Mirana Košuto. Govor in pisanje dijakov sta težila k zbornemu jeziku Ker so si dijaki pridobili izkušnje in samozavest, so uspešno sodelovali na različnih literarnih natečajih: Haiku, Glas ženske, Slovenska znanstvena fundacija, Ekološki natečaj, Moj prosti čas, Lions club ... Še vedno pišejo v spletno revijo Ventilator besed. V letu 2009/10 so dijaki dosegli ogromno: izid samostojnega romana, izid 5. in 6. pesniške zbirke Stihi življenja in Skrivnosti časa, sodelovanje na natečaju v angleščini Pompidou ter samostojno predstavitev pesniških zbirk izven VIZ V Modrijanovi knjigarni v Ljubljani in v Opatjem selu na Krasu, njihovo delo pa se kaže tudi na šolski spletni strani.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem projekta je bilo branje, saj to oblikuje dijakovo razmišljanje in individualno pisanje. Branje ni bilo več nekaj odvečnega, pač pa so dijaki začeli razmišljati o prebranem in to tudi samostojno zapisovali oz. vrednotili. Pokazali so, da jim izzivi niso tuji, saj so stremeli k novostim – samostojni nastop, predstavitev, samoiniciativnost.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Mladostniki se zavedajo pomena slovenskega jezika, socialnih zvrsti, njihovo lastno pisanje in govor se izboljšujeta, nastopanje pred množico je samozavestno, njihove izkušnje pa so spodbudile tudi mene – njihovo mentorico, da sem o vsem pisala v obliki strokovnih člankov v revijah Slovenščina v šoli (XIII/3), Zgodovina v šoli (XVIII/3–4), Mentor (30/3) ter pripravila prispevek za Bralno društvo Slovenije (2009) in prispevke za spletno revijo Ventilator besed.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Leta 2005, ko sem začela z bralnim klubom, je bilo pri urah 8–15 dijakov 2. letnika smeri Računalniški tehnik. V letu 2009/10, ki ga zajema inovacijski projekt, pa se je bralnega kluba udeleževalo 15–23 dijakov od 1. do 4. letnika smeri Tehnik računalništva, bivši dijak omenjene smeri oz. študent, dijakinje smeri Zdravstveni tehnik in dijakinja smeri Ekonomski tehnik. Povečalo se je torej število dijakov, prihajale pa so tudi dijakinje drugih šol in smeri.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pesmi in tekste v prozi so mi najprej prinašali klasično (napisane na listih papirja), kasneje, tudi v letu 2009/10 so in še pošiljajo po elektronski pošti. To počnejo tudi študentje oz. tisti, ki so že zaključili srednješolsko izobraževanje.

Metode obdelave podatkov

Dela dijakov lektoriram, korigiram, usmerjam njihovo prozno in pesniško delo.

Prikaz rezultatov

Rezultat našega dela je 6 pesniških zbirk, v letu 2009/10 sta nastali kar 2 (Stihi življenja, Skrivnosti časa), roman Dve plati življenja, uspešno sodelovanje na natečajih v pisanju haikujev, Slovenske znanstvene fundacije, Lions cluba, zamejskega Glas ženske ..., v spletni

reviji (www.ventilatorbesed.com), na spletni strani šole (www.tsc.si/ers/), moji strokovni prispevki v strokovnih revijah in sodelovanje pri Bralnem društvu Slovenije.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Pripravljenost dijakov za delo in njihovo udejstvovanje je pripomoglo k spoznanju, da tudi fantje na strokovni šoli berejo ter samozavestno in samoiniciativno sodelujejo pri zadolžitvah izven šole.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Novinarka Radia Koper je nekoč dijake vprašala, če jim ni nerodno reči, da pišejo pesmi in gredo k bralnemu klubu, namesto da bi igrali nogomet. Fantje so vztrajali, češ da smo si ljudje različni. In nekateri pač berejo in pišejo pesmi. K temu spodbujajo tudi svoje sošolce, prijatelje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost pri mojem delu je spontano uvajanje in nadgrajevanje začetega dela. Vse to je posledica branja, spoznanja problema in zapisa. Tako nastanejo pesmi, roman, nastop izven zavoda ...

Možnosti uvajanja v druga področja

Pri našem delu smo posegli tudi v druga področja, ki jih ponuja naša šola. Dijaki so poleg pisanja pesmi tudi risali tako prostoročno kot tudi računalniško (likovno in računalniško področje), zbirke so oblikovali računalniško, za projekt Pompidou pa uporabili računalniški program PowerPoint (računalniško področje).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močna sem na svojem področju slovenščine, saj delam z besedili, tudi žanrskimi, in s posamezniki. Hkrati lahko uporabim pridobljeno znanje dijakov s področja njihove stroke – računalništva. Sama lahko ponudim svoj način dela tudi ostalim kolegom, da izboljšajo svoje ter da spoznajo, da lahko nezanimive stvari postanejo svoje nasprotje.

Literatura

Ambrož, D. et al. *Branja 1* : berilo in učbenik za 1. letnik gimnazij in štiriletnih strokovnih šol. 1. prenovljena izdaja. 1. natis. Ljubljana: DZS, 2009. ISBN 978-961-02-0052-9.

Cuderman, V. et al. *Branja 2* : berilo in učbenik za 2. letnik gimnazij in štiriletnih strokovnih šol. 1. prenovljena izdaja. 1. natis. Ljubljana: DZS, 2009. ISBN 978-961-02-0053-6.

Modrijančič Reščič B. Obisk pisateljice v bralnem klubu na srednji strokovni šoli. *Slovenščina v šoli*: Didaktični iz(od)zivi, 2009, XIII. letnik, številka 3, str. 46–51.

Modrijančič Reščič B. Bevkova povest v bralnem klubu na strokovni šoli. *Zgodovina v šoli*:

Primeri dobre prakse za srednje šole, 2009, XVIII. letnik, številka 3–4, str. 80–83.

Modrijančič Reščič B. Bralni klub na srednji strokovni šoli. *Mentor*: Mentorstvo, 2009, XXX. letnik, številka 3, str. 90–91.

VIZ OŠ Sveti Jurij ob Ščavnici, Enota vrtec Sonček
Ulica Edvarda Kocbeka 4
9244 Sveti Jurij ob Ščavnici

POIŠČIMO SVOJ NOTRANJI MIR S SPROSTITVENO VZGOJO

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mojca Kukovec, dipl. vzg.

Sodelavci: Marko Kraner, mag. manag., Vera Mihalič, dipl. vzg., Marija Slavič, vzg., Andreja Majcen, dipl. vzg., Dragica Pertoci, vzg., Marija Rudolf, dipl. vzg., Lidija Ropoša, dipl. vzg., Mateja Maguš, dipl. vzg.

Konzulent: Nives Zore, Zavod RS za šolstvo

Povzetek vsebine:

Oliver Wendell Holmes je dejal:

"Ugotovil sem, da v življenju ni tako pomembno, kje smo, ampak kam smo namenjeni.

Da bi pripluli do nebeškega pristana, moramo pluti, včasih z vetrom, včasih proti njemu - toda pluti moramo - ne smemo se ustaviti na naplavini ali se zasidrati pred ciljem."

Življenje, ki ga živimo je kot ladja, ki pluje z vetrom ali proti njemu. Kar naprej nekam hitimo, priganjajo nas obveznosti, dolžnosti. Kar naprej nekdo nekaj pričakuje od nas, vedno imamo premalo časa, energije in občutimo napetost, za večino od nas postaja življenje zelo stresno.

Otroci v današnjem modernem času potrebujejo sprostitev in mir. Potrebujejo tišino, da lahko občutijo in doživijo svoja čustva, tako se lažje osredotočijo na tisto kar delajo, najdejo ravnotežje v sebi in si na tak način naberejo novih moči. Stalni nemir, motnje koncentracije, vedenjske motnje, motnje spanja, vse to so posledice hitrosti in preobremenjenosti s katero živimo in so značilne tako za otroke, kot tudi za odrasle.

Vsega tega se zavedamo tudi v našem vrtcu. Prav zaradi tega smo se odločili za ta projekt. Sestavili smo projektno skupino, ki je zajemala strokovne delavke iz vseh skupin vrtca. S tem smo zajeli vsa starostna obdobja, saj smo želele raziskati kako otroku v različnih starostnih obdobjih približati in ponuditi dejavnosti, ki ga bodo sprostile in ga hkrati dodatno motivirale k aktivnejšemu delu. Danes imamo na razpolago precej literature, v kateri najdemo opisane najrazličnejše oblike sproščanja za otroke. Z njeno pomočjo smo nato začele odkrivati različne igre, ki smo si jih prilagajali glede na zmožnosti otrok v posameznem obdobju. Glede na razpoložene otroke ali za razrešitev konflikta smo izbirali med različnimi sprostitevni tehnikami: telesne sprostitvene vaje, sprostitev z dihanjem, sprostitev s telesnim stikom., sprostitev s polaganjem rok ali drgnjenjem dlani (kroženje energije), sprostitev z masažo, sprostitev s spodbujanjem čutil, sprostitev z barvami in oblikami, sprostitev z meditacijskimi vajami, tibetanske vaje... lahko je potekala individualno, v manjših skupinah ali pa tudi s celotno skupino kot sprostitevna ura.

Ključne besede: vrtec, sprostitevna vzgoja, tehnike sproščanja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otroci so v današnjem modernem času ves čas izpostavljeni hitremu tempu življenja, ki se na njih preko različnih prenašalcev odraža zelo negativno. Med igro, izvajanjem različnih dejavnosti se težje umirijo, pogosteje prihaja do konfliktov med njimi. Otroci potrebujejo mirno in ljubeznivo okolje kjer se lahko sprostijo, začutijo ljubezen, mir in doživijo sprostitev. Zato je pomembno, da jim to okolje nudi vrtec.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otrok se velikokrat sploh ne zaveda, da je njegovo telo v nenehni pripravljenosti, to pa se kaže v njegovi napetosti: ob prehodu čez prometno cesto, poslušanju hrupne glasbe, gledanju nasilnih prizorov, ob doživljanju sporov v družini... Vsi ti vtisi sicer res ne ogrožajo otrokovega fizičnega življenja vendar jih telo sprejema in spoznava kot take. Človekov organizem se namreč še ni prilagodil modernemu tempu življenja in zato ne zna presojati, kdaj mu grozi resnična nevarnost in kdaj je alarm lažen. (Srebot, 1996)

Psihologi menijo, da so značilnosti ustvarjalnih in zadovoljnih ljudi med drugim tudi tele: uživati znajo tudi v samoti in tišini (sami s seboj), znajo se ukvarjati sami s seboj in črpati iz svojih lastnih virov; najbolje se počutijo v naravnem okolju; so v tesni povezavi s svojimi čustvi; pri vseh odločitvah poslušajo svoj notranji glas.

Sprostitutvena vzgoja torej veliko prispeva k razvoju otrokovih ustvarjalnih zmogljivosti, zato si želimo, da bi postala sestavni del današnjega vzgajanja otrok, saj je pomembna in v današnjem času celo nujna alternativa tistemu delu otrokovega sveta, ki je poln nedejavnega in površnega doživljanja. (Srebot, 1996)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako otroku v različnih starostnih obdobjih približati in ponuditi dejavnosti, ki ga bodo sprostile in ga hkrati dodatno motivirale k aktivnejšemu delu?

Cilji

S sprostitutveno vzgojo otrok v sebi najde svoj mir iz katerega lahko potem črpa nove moči.

Sprostitutvene igre otroku pomagajo in omogočajo, da se med seboj spoznavajo, se učijo poslušati drug drugega, razumeti in se živeti v drugega.

Otroku omogočiti zadovoljevanje potreb po gibanju in sprostitvi, razvijanju čustvenih, spoznavnih in socialnih sposobnosti.

Prvotne cilje, ki smo si jih zastavile smo nato skozi sam proces izvajanja spremenile in prilagodile glede na starostna obdobja, saj se je delo v obeh obdobjih razlikovalo.

1. starostno obdobje

- Otroku zagotovimo varnost.
- Ob sprostitutvenih igrah otroku omogočimo spodbujanje čustvenih, spoznavnih in socialnih sposobnosti.

2. starostno obdobje

- Otrok si ob sprostitutvenih igrah pridobiva zaupanje v sebe in druge.
- S sprostitutvenimi igrami otrok občuti in obvladuje svoje telo ter nadzira svoje vedenje.
- S sprostitutveno vzgojo prispevati k razvoju otrokovih ustvarjalnih zmogljivosti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V projektne skupini smo si zastavili raziskovalno vprašanje in cilje katere bi radi uresničili skozi izvajanje projekta. S projektom smo seznanili vse strokovne delavce in starše. Začeli smo se še dodatno izobraževati na tem področju in pridobljeno znanje vnašati v svoje delo. S pomočjo opazovalnega lista smo opazovali dinamiko skupine, kdaj otroci postanejo nemirni in kdaj jim upade koncentracija. Projektna skupina je izvajalna redne sestanke, kjer smo se pogovarjali o stanju v skupini, skupaj reševali probleme, ki so se pojavljali. V vsakem akcijskem krogu smo s pomočjo opazovalnih listov preverjali napredek v skupini. V sam projekt smo vključili tudi starše in z njimi izpeljali delavnice po oddelkih. Starši so nam večkrat zastavljali vprašanje kako lahko umirimo celo skupino otrok, ko imajo oni težave že pri enem ali dvema.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ko je naš projekt zaživel v oddelkih smo takoj opazili, da bo potrebno spremeniti cilje za prvo in drugo starostno obdobje, saj le-teh ne bi mogli realizirati zaradi razlik, ki se med obema obdobjema pojavljajo. V prvem starostnem obdobju je potrebnega več individualnega dela, telesnega stika, ljubkovanja, v drugem starostnem obdobju pa je poudarek na izvajanju različnih iger, pogovorih in masažah.

Otrokom je bilo potrebno omogočiti in dopustiti možnost izbiranja pri sodelovanju in izvajanju sprostivnih igr.

Velik vpliv na izvajanje sprostivnih iger ima tudi sam prostor.

Zelo pomembno pa je tudi to, da odrasla oseba ki izvaja sprostivno vzgojo mora biti ob tem sproščena in umirjena.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilje, ki smo si zadali na začetku smo skozi leto realizirali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je sodelovalo sedem oddelkov, od tega so bili trije oddelki prvega starostnega obdobja in štirje oddelki drugega starostnega obdobja.

Metode zbiranja podatkov

Strokovne delavke so pri svojem delu uporabljale različne metode zbiranja podatkov –metode opazovanja, beleženja, razgovora, svetovanja. V pomoč so nam bili tudi ocenjevalni listi s katerimi smo spremljali in beležili stanje v skupinah.

Metode obdelave podatkov

Obdelava rezultatov ocenjevalnih listov, anekdotskih zapisov, razgovori na rednih srečanjih članov projektne skupine.

Prikaz rezultatov

Otroci so postali bolj umirjeni, v skupinah več ne opažamo toliko konfliktov. Ob pomoči iger so bili otroci bolj umirjeni. (kar je bilo tudi razvidno iz ocenjevalnih listov, ki smo jih opravile v zadnjem akcijskem krogu). Pri izvajanju dejavnosti so vztrajnejši. Prav tako so na ta način spoznali veliko novih iger, te pa so pripomogle k temu, da so se otroci med sabo bolje spoznali ter zblížali.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj, opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z izvajanjem sprostivnih iger smo pripomogli k bolj sproščenemu, umirjenemu in ustvarjalnemu življenju vseh nas. Otroci postajajo bolj pozorni in prijazni drug do drugega. Prav tako smo ugotovili, da se razlikuje delo v prvem in drugem starostnem obdobju. Velik vpliv pa ima na izvajanje sprostivnih iger tudi sam prostor (igralnica, telovadnica, travnik, letni časi...).

Otroci so dejavnosti zelo pozitivno sprejeli in se jih sedaj večkrat igrajo tudi sami. Prav tako pa tudi strokovne delavke opažamo, da z njimi pritegnemo otrokovo pozornost, kar nam je v pomoč za nadaljnje delo.

Naše osnovno vodilo ob tem projektu je tako postalo:

DAN V VRTCU NAJ NE MINE BREZ UMIRITVE, SPROSTITVE SAJ S TEM POSKRIBIMO ZA DOBRO POČUTJE OTROK IN ODRASLIH V VRTCU.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sprostivna vzgoja je na otroke večinoma vplivala zelo pozitivno. Z izvajanjem le-teh smo otrokom ustvarili varno in prijazno okolje. S temi dosežki smo seznanili tudi starše in za njih tudi pripravili zbirko iger, ki jim bo v pomoč pri izvajanju iger doma.

Možnosti uvajanja v druga področja

Umirjen in sproščen pristop zelo pozitivno vpliva na otroke. Menimo, da naša spoznanja, ugotovitve lahko uporabljajo vsi, ki so v stiku in delajo z otroki: vzgojitelji, učitelji in pa seveda tudi starši, ki jih je potrebno ozavestiti, kako lahko svoje otroke pomirijo, motivirajo. Uporabljamo jih lahko načrtovano ali pa nenačrtovano.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Predvsem smo spoznale kako zelo pomembno je, da smo pri delu z otroki sproščeni in pozitivno naravnani, da s svojo umirjenostjo vplivamo na otroke. Spoznali smo različne načine sproščanja in jih ustrezno uporabljamo pri svojem delu.

Literatura

Srebot, Renata: Potovanje v tišino: sprostivna vzgoja za otroke; Ljubljana: DZS, 1996

Mailand, Pauline: Posnemajmo živali; Radovljica: Didakta, 1998

Baptiste, Baron: Moj očka je presta; Kranj: Damodar, 2007

Wilmes – Mielenhausen, Brigitte, Kje je doma tišina?: otroci in starši odkrivajo poti do sprostivne; Radovljica: Didakta, 1999

Vrtec Bled
Trubarjeva 7
4260 Bled

MOJ DOM – MOJ KRAJ – MOJA DEŽELA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Tatjana Rituper - dipl. vzgojiteljica

Sodelavci: Eva Torkar Justin – pomočnica vzgojiteljice, Saša Jelenc - knjižničarka

Konzulent: Karmen Usar, ZRSS – OE Kranj

Povzetek:

Inovacijski projekt smo izvajali dve leti. V prvem letu so otroci predstavljali svoje domove, prihajali do spoznanj o pomembnosti in posebnosti njihovih domov. Otroci so izdelovali plakat s fotografijami svojih domov, kjer so se ustavljali, domove primerjali in opisovali, predstavljali svoj dom drugim otrokom. Domove so tudi izdelovali z različnim materialom, jih risali, spoznavali deklamacijo »Dom«....

Spoznavali so tudi svoj kraj, njegove značilnosti, zanimivosti, posebnosti in lepote kraja, v katerem živijo. Znamenitosti in značilnosti kraja smo si v večini tudi ogledali, krajani pa so nam predstavili znamenite stare obrti v Gorjah - zvončarstvo, žage ob reki Radovni, čebelarstvo, živinorejo,... Skozi bajke in pripovedke smo spoznavali ljudsko izročilo kraja Gorje, narečni jezik, obenem pa tudi ugotavljali kako je bilo nekoč in kako je danes. Otroci so prihajali do spoznanj, kdo v kraju skrbi, da je njim udobno in da lahko dobro živijo- ob tem smo spoznavali tudi pomembne stavbe in poklice v samem kraju - trgovino in trgovce, stavbo občine in zaposlene v njej, vključno z županom občine, pošto in poštarje, kulturni dom, osnovno šolo z učenci in učitelji, počitniški dom kamor prihajajo otroci iz drugih krajev na počitnice. Nevarne in oddaljene kraje pa smo spoznavali s pomočjo IKT tehnike - s pomočjo računalnika smo gledali fotografije in se pogovarjali ob njih. Ob obiskih različnih znamenitosti, zanimivosti pa je sočasno nastajal tudi plakat, na katerem so fotografije naših popotovanj in zapiski izjav otrok ob gledanju fotografij. Ob legendi Sveti Jurij ubije zmaja pa smo po Gorjah raziskovali, kje vse se pojavlja sveti Jurij, saj je zaščitnik Gorij. Otroci so Sv. Jurija slikali ob reprodukciji slike in ga izdelovali iz gline, saj smo v kraju našli tako kipe kot slike tega junaka. Za konec pa smo izdelali še maketo kraja Gorje.

Naslednje leto pa je bila pred nami zahtevnejša naloga-spoznavali smo našo deželo Slovenijo. Otroci so najprej pripovedovali, kaj vse vedo o Slovenij, iz tega je nastal plakat, ki smo ga ves čas dopolnjevali. Strokovni delavki sva izdelali zemljevid Slovenije p področjih - vsako področje ima svojo barvo. S pomočjo asociacij smo spoznavali področja Slovenije – gorenjsko - kjer so gore; dolensko, ki je na zemljevidu doli, primorsko, ki je pri morju, notranjsko, ki je notri, med dvema pokajinama, prekmurje, ki je preko – čez reko, ki se imenuje Mura,... Spoznavali smo simbole Slovenije: zastavo, himno, lipo.

Da bi ta abstrakten pojem Slovenija otrokom še bolj približala, sem kupila sestavljanko in zemljevid »Medved Lovro raziskuje slovenijo«, v skupino sem prinesla plišasto igračko Lovrota, ki je postal naš stalni spremljevalec in dodatni član naše skupine, saj nas je spremljal povsod – na raziskovanjih, sprehodih, izletih, kot tudi v igralnici, pri hranjenju, igri, pogovorih. Zaradi oddaljenosti krajev, v letošnjem letu nismo tolko popotovali kot lansko leto. Obiskali smo bližnje kraje - Bled, Lesce, Radovljico z rednim avtobusom. V teh krajih smo si ogledali značilnosti teh krajev in pomembne stavbe, podali smo se po »Poteh kulturne dediščine«, na katerih smo spoznali pomembne može naše bližnje okolice: Vrbe, Doslovč, Breznice, Zabreznice, ob tem pa smo izdelali tudi knjigo o našem popotovanju.

Ljubljano smo spoznali skozi pesnitev dr. F. Prešerna »Povodni mož«, ob tem pa smo na skladbo Vltava zaplesali tudi ples Urške in Povodnega moža, spoznavali pa smo jo tudi ob pravlji »Zmaj Direndaj« in fotografijah.

Dolenjsko nam je predstavil »Medved Lovro«, saj je prišel iz Kočevskih gozdov, s seboj pa je prinesel tudi fotografije Kočevja in svojih bratov medvedov v gozdovih.

Štajersko nam je predstavil eden od dečkov, ki je bil na počitnicah na Pohorju, vrnil pa se je s plakatom, ki so ga izdelali doma. V vrtcu pa nam je ob plakatu predstavil Pohorje in bližnji kraj Maribor.

Na primorsko nas je popeljal gusar Berto in nam predstavil Piran, otroci pa so pripovedovali o krajih, ki jih poznajo na primorskem. Izdelali so morsko obalo s peska, kamenčkov, školjk in rib. Koroško smo spoznavali s pomočjo Kralja Matjaža in Tine Maze, v prekmurje pa nas je popeljala štorclja Cicolina, poizkusili smo tudi njihovo značilno jed- prekmursko gibanico, ki je vsem zelo tehnika.

Na notranjsko pa smo kar odpotovali z avtobusom. Zmajček Jami nas je popeljal po lepotah podzemnega sveta, v sled močnih doživetij pa je nastala maketa postojnske jame.

O vseh področjih, ki smo jih spoznavali pa smo si ogledovali tudi fotografije po računalniku, poiskali smo jih na zemljevidu medveda Lovrota, jih poiskali po knjigah o Sloveniji, ter jih označili na »našem zemljevidu« z risbami pripovedk, pesnitev, ali aktivnosti. Sproti pa smo primerjali kraje z našim krajem Gorje, ugotavljali razlike in podobnosti.

Projekt smo zaključili z razstavo izdelkov in fotografij v osnovni šoli Gorje in v knjižnici Gorje.

Abstract:

We have been working on the innovation project for two years. In the first year the children were introducing their homes and they were coming to realisation on importance and specialities of their homes. Children were making poster with photographs of homes, where they stopped, comparing and describing them and introducing their home to other children.

They were also making homes out of different materials, draw them and they were learning a declamation »Home«.

Next to this children were getting to know their place, its characteristics, interesting things, peculiarities and beauties of the place where they live. Mostly we also took a look at sights and main features of the place and locals introduced us famous old crafts – bells making, sawmill on river Radovna, beekeeping, stockbreeding,...Through myths and folk tales we were learning about the folk tradition of the place, dialectal language, at the same time we were finding how it used to be once and how people are living nowadays.

Children were discovering who takes care for their well-being and living a normal life in their town. At such occasions we were meeting the important professions and buildings – shops and merchants, municipal building with its employees, together with mayor, post office and postmen, cultural home, primary school with teachers and pupils, as well as holiday home, where children from other places are coming on their vacations. But learning about more dangerous or distant places was going with the help of IKT technique - looking pictures and photos on the computer and talking about them. Next to our visits of different sights and interesting things also a poster was occurring at the same time, on which photos of our travels are presented, together with notes and statements of the children, commenting the experiences on their way. Next to the legend Saint George kills a dragon we were discovering around Gorje where all the picture or statue of St. George appears, as it a protector of Gorje.

Children were painting the image of St. George upon to reproduction of his picture and they were making him from clay, as we found statues as well as pictures of this hero around Gorje. We made also a model of place Gorje for an end.

But next year we faced with even more demandful task – we were discovering our country Slovenia. First, the children were telling what all they already know about it. Out of this there occurred a poster, that we were completing it all the time. Educational workers made a map of Slovenia, divided on regions – every region with different colour. We were discovering the regions of Slovenia with the help of associations – Gorenjska, where the mountains are;

Dolenjska – down on the map; Primorska – situated by the seaside; Notranjska – which is inside, between two other regions; Prekmurje – over the river, named Mura,...We were learning about the symbols of Slovenia – the flag, the national anthem, the lime.

With intention to make more familiar the abstract concept of Slovenija, I bought a picture puzzle and a map »Bear Lovro discovers Slovenia«. I brought a plush toy of bear Lovro to our group, which has become our permanent companion and additional member of our group, as it has accompanied us everywhere – on our discoveries, walks, trips, as well as in playroom, at feeding, conversations.

Because of the distance of places we didn't travel so much as previous year. We were visiting nearby places – Bled, Lesce, Radovljica – all with the regular bus. We took a look of the characteristics of those places and important buildings. We went round the »Route of Cultural Heritage«, on which we've been getting to know about important people from our close and wider surroundings : Vrba, Doslovče, Breznica, Zabreznica, and then we made also a book about our wanderings.

We were discovering Ljubljana through the poem of Dr. France Prešeren »Waterman«, next to this we danced also a dance of Urška and Waterman on a composition Vltava. We were meeting with Ljubljana also by the fairy tale »Dragon Noise« and the photographs.

Bear Lovro introduced Dolenjska to us, as he came from Kočevje forests. He brought also photographs of Kočevje and of his brothers bears in their forests.

Štajerska was introduced by one of the boys, who spent his vacation on Pohorje and he came back with a poster, that they made him at home. In the kindergarten the boy presented with this poster Pohorje and nearby city Maribor to us.

A pirate Berto took us to Primorska, introducing us a small town Piran. Children were telling about the places, which they already know in this region. Then they made a seastrand out of sand, small stones, mussels and fish.

We were meeting Koroška with the help of fairy person King Matjaž and alpine skier Tina Maze. To Prekmurje took us a stork Cicolina. We took a bite of their characteristic dish – gibanica, that we all liked it very much.

On Notranjska we were departed by bus. Little Dragon Jami drove us round the beauties of the underground world and due to strong experiences there arose a model of Postojna Cave.

We were looking at the photographs on the computer about all regions that we have met and discovered through our journeys. We searched different places on the map of Bear Lovro, looked for them in the books about Slovenia and then marked them on »our map« with drawings of fairy tales, poems and activities. We compared places with our place Gorje at the same time, founding out the differences and similarities.

We finished this project with an exhibition of products and photographs in Primary school Gorje and in Library Gorje.

Ključne besede: Otroci, raziskovanje, primerjanje, nova spoznanja

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Kako otroke vključiti v odkrivanje novosti na način, da jih ne poučujemo, temveč da se učijo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Bruner (1985) je mnenja, da ima otrokovo učenje značilnosti raziskovanja, kadar zadostimo naslednjim merilom: proces spoznavanja je utemeljen na predhodnih znanjih, izkušnjah, na pojmovanju otrok; zagotovljena je čim večja samostojnost otrok v procesu zbiranja informacij, spoznanja se aplicirajo, ne le skladiščijo.

Dlgoročni cilj učenja z raziskovanjem je ohraniti radovednost in trajno motivacijo za spoznavanje novega. Raziskovalni pristop predpostavlja preseganje kulturno – transmisijskega vzorca učenja in uveljavljanje nekaterih prednosti sodobnejših pojmovanj učenja, ki poudarjajo

pomen razvoja otrokovih sposobnosti, potencialov, konstruiranje znanja in celovit razvoj (Marentič Požarnik 2000)

Raziskovanje daje prednost procesom pred produktom, oziroma končnim rezultatom (kurikulum za vrtce 1999).

Korezak je bil prepričan, da sta otrok in otroštvo vredna sama po sebi; poudarjal je pravico otrok, da so ljubljene in spoštovani.

Hoffman (1994) meni, da mora strokovnjak odstopiti od moči, ki mu jo daje posedovanje resnic in dokončnih odgovorov na vprašanja, od moči, ki mu pripada. Namesto tega naj vedno znova ustvarja priložnost za razgovor, iskanje skupnih interpretacij, in za soustvarjanje rešitev. Skladno z konceptom perspektive moči (Saleebey 1992) je naloga vzgojitelja, da mobilizira moč človeka (njegove talente, znanja, sposobnosti, osebne vire), z namenom podpreti njegova lastna prizadevanja za doseganje življenjskih ciljev in vizij, ki jih določa sam.

»Akcijsko raziskovanje je proces, v katerem udeleženci proučujejo njihovo lastno pedagoško prakso tako, da sistematično in natančno uporabljajo raziskovalne postopke« (Đano Novak).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kaj je tisto, kar je v našem kraju prav posebno in tega ni drugje, kaj pa najdemo v našem kraju in tudi drugje. Kaj pa najdemo drugje, pa v našem kraju ne? Kako bi to ugotovili?

Kako bi otroke na njim razumljiv in zanimiv način popeljali v spoznavanje širokega pojma v tolikšni meri, da bi ga ponotranjili.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S širitvijo obzorja želiva otrokom dati možnost, da cenijo sebe, svojo kulturo, ravno tako pa druge in drugačne, njihovo kulturo in njihov način življenja. Pričakujeva, da bodo otroci ozavestili dejstvo, da smo ljudje različni pa vendar enakovredni.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Strokovni team načrtuje akcijo- problem,, čas izvajanja, kdo izvaja projekt, zastavi si cilj(zakaj, kaj pričakujemo, zastavimo si točno določen namen), kje se bo izvajalo aktivnosti, kaj- področja, sredstva

Problem predstaviva otrokom

Otroci iščejo ideje, zamisli, kako bi se spopadli s problemom- odrasli jih zapiševa

Preizkušamo predloge, ideje otrok,

Opazujemo, otroci opisujejo dogajanja, izdelujemo foto plakate, otroci razlagajo spoznanja do katerih so prišli, odrasli usmerjava z vprašanji, spodbudami

Refleksiramo dogajanja, spoznanja, ugotavljamo, kaj bi bilo smiselno spremeniti, dopolniti,

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Izkušnja raziskovanja je dala otrokom sporočilo, da je radovednost zaželjena. Uspelo nama je ustvariti ozračje, ki je spodbujalo ustvarjalnost in iskričnost idej. Otroci so bili sprva začudeni, presenečeni, ko sva jih spraševali o idejah, sprva so bile ideje osamljene, ko pa so otroci dobili izkušnjo, da jih jemljeva resno, da njihove ideje upoštevava in jih uresničujemo, so ideje postajale vse pogostejše in kreativnejše.

Otroci so dobili izkušnje, da so vse ideje dobrodošle in sprejete.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Raven otrokove udeležbe življenja v vrtcu se je dvignila, otroci so postali pomembni člani v skupini, ki prevzemajo odgovornost za veliko vidikov življenja skupine.

Otroci so se naučili problem opredeliti, predvidevali so, katere ideje so uresničljive, katere neuresničljive, jih preizkušali in se učili na osnovi preizkušenj.

Otroci so pridobili izkušnjo, da je prispevek vsakega otroka zaželen in njihove ideje enakovredne.

Otroci so se naučili timskega dela, postali so strpnejši do drugače mislečih, naučili so se poročati o skupnih ugotovitvah in spoznanjih.

Vzpostavila se je močna povezava otrok – strokovni delavki - starši

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Fotografiranje dogodka, fotografije nalepimo na plakat, otroci komentirajo fotografije, starši dajejejo mnenja, vprašanja, pogovori med otroki in starši

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Strokovni delavki - fotografirava, zapisujeva ideje, predloge otrok, urejava plakate

Zunanji sodelavci - prinašajo gradivo, piskutirajo ob slikovnem, pisnem gradivu nastalem v skupini

Starši - intervju, ki ga izvedejo otroci, anekdotski zapiski, mnenja, anketa

Metode obdelave podatkov

Posredno - opazovanje, poslušanje, po potrebi usmerjanje

Neposredno - analiza dokumentacije - fotografij, zapiskov, anketa, intervju, avdiovizuelna sredstva, diskusija

Prikaz rezultatov

Anketa: Odgovori na anketna vprašanja je pokazala, da jih je 57,14% zelo zadovoljnih, 42,86% pa zadovoljnih s takim načinom dela in spoznanji, ki so jih otroci pridobili. Delno zadovoljnih in nezadovoljnih staršev ni bilo.

Plakati s fotografijami - otroci se pogosto ustavljajo ob njih in ob njih diskutirajo

Starši se pogovarjajo, sprašujejo o dogajanjih, ki so jim jih opisali otroci, ponujajo pomoč pri organizaciji obiskov - tovarne čokolade Gorenjka, Letališča dr. Jožeta Pučnika Ljubljana, srečanja ob zaključku inovacijskega projekta v Kranjski Gori, spremstvo na izletih.

Refleksija tima- ugotavljamo, da kljub temu, da sva strokovni delavki stopili nekaj korakov nazaj in vlogo vodenja prepustili otrokom, se počutiva zadovoljni, veseli sva, da sva se odločili zaupati otrokom in s tem tudi sami skupaj z otroki notranje rasli.

Refleksija v skupini - Otroci reflektirajo pretekla dogajanja, opisujejo spoznanja, do katerih so prišli in svoja pričakovanja, ki so se, ali se niso uresničila, svoje občutke ob tem, obenem načrtujejo dejavnosti za vnaprej.

Refleksija staršev - starši ob prebiranju izjav otrok, ogledovanju fotografij in skozi pripovedovanje otrok spoznavajo, kaj in kako potekajo aktivnosti, ob tem sprašujejo, predlagajo, kaj bi lahko še, ponudijo pomoč ali podporo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projektno delo, kot sva ga izvajali, zahteva od strokovnih delavk razmislek o tem, kako bi izvajanje projektne dela v vrtcu obogatili s problemi, ki so izziv predvsem otrokom. Povdarek pri našem projektu je bil na tem, da z otroki sodelujeva, komunicirava, jih obravnavava kot

partnerje, zaupava v njihove sposobnosti. To pa je bila priložnost za demokratično odločanje in aktivno participacijo otrok v oddelku. Vzpostavili so se tesni medsebojni odnosi tako med otroki, kot med otroki in strokovnima delavkama, kot tudi med strokovnima delavkama - otroki in starši.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Ob zaključku projekta smo postavili razstavo s prikazom dogajanj in izdelkov med samim projektom. Ob otvoritvi projekta smo izvedli slavnostno otvoritev, na kateri so otroci zapeli himno, zaplesali ples Povodnega moža in Urške in deklamirali deklamacijo »Dom«. Poleg vabil po oglasnih deskah v Gorjah, smo podali kratek prispevek v radiju Triglav - Jesenice, osebno pa smo razposlali vabila ravnateljici Vrtca Bled, ravnatelju osnovne šole Gorje, Županu občine Gorje, svetnikom in občinski upravi, seveda pa tudi našim sodelavkam v enoti Gorje. Naši konzulentki, ga. Karmen Usar pa sem ga poslala po elektronski pošti. Vabila in plakate so izdelali otroci sami. Žal je bil odziv sila skromen, od vseh povabljenih se je otvoritve razstave ogledalo največ staršev in najine sodelavke, saj se je otvoritev razstave štela kot del sestanka enote. Iz vrtca Bled se je otvoritve udeležila ga. pomočnica ravnateljice, odziva s strani občine in osnovne šole pa ni bilo. Res pa je, da je bila razstava postavljena teden dni, kogar je zanimalo, si je dogajanje lahko ogledal. Čez poletje pa je razstava postavljena v knjižnici Gorje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Skozi projekt so se ustvarjale priložnosti za smiselno komunikacijo odraslih in otrok, vspostavili smo svojstveno klimo, v kateri je bilo čutiti medsebojno zaupanje, in vzajemno prepoznavanje pričakovani, želja, in pripravljenost tako odraslih kot otrok za raziskovanje novega, neobičajnega. Strokovni delavki sva pozorno poslušali, opazovali in prepoznavali odzive otrok ne le verbalno, temveč tudi skozi risbo, mimiko, igro vlog... Klima pa se ni spremenila tudi po končanem projektu, komunikacija je ostala enako sproščena, otroci pa so ostali kompetentni soustvarjalci dnevnega dogajanja v njihovem vrtcu.

Možnosti uvajanja v druga področja

Takšen način dela je mogoče uvajati na vseh področjih izobraževalnega procesa, le pogum, volja in spontanost sta pogoj, da to uspe, pa tudi nekoliko ustvarjalnosti in pripravljenosti na dodatno delo, vsaj kar se tiče refleksij in načrtovanja v timih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naučili smo se upoštevati otroka kot enakovrednega, kompetentnega soustvarjalca dogajanja v oddelku, ki je sposoben načrtovati, izpeljati in reflektirati dogajanja v vrtcu. Znamo prisluhniti otrokom, jim pustiti prosto pot pri raziskovanju, odkrivanju in iskanju rešitev, s tem pa bogatimo tako otroke, kot tudi sebe.

Literatura

Fotografije

Zemljevid Slovenije

DR. France Prešeren: Poezije (Zdravljica, Povodni Mož)

Kajetan Kovič: Zmaj Direndaj

Kralj Matjaž - legenda

KaKo je nastalo blejsko jezero – legenda

Kunaver Dušica – Slovenske bajke in pripovedke: Legenda o Babjem zobu

Bitežnik Bojan B. (2005): Zmajček Jami v Postojnski jami – Postojna; Postojnska jama, turizem

Galerija v vrtcu, v šoli in doma

Spletni zvezki – ZRSŠ

Bruner j. (1985).Models of the learner

Hoffman L. (1994) a reflective stance of family therapy

Marentič Požarnik B. (2000) Psihologija učenja in pouka - Ljubljana; Dzs

Vrtec Ciciban Novo mesto
Ragovska ulica 18,
8000 Novo mesto

KAM GREDO SMETI?

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mateja Turk, dipl. vzg

Sodelavci: Claudia Uhan Jerele, vzg., Alja Pezelj, dipl.vzg., Zvonka Jamnik, dipl.vzg., Vesna Čeval, dipl.vzg., Darja Prešern, vzg., Irena Bele, vzg.

Konzulent: mag. Stanka Preskar, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek

Nastajanje odpadkov je pojav, ki spremlja človeštvo že od samega začetka. Dolga stoletja z odpadki ni bilo težav, v zadnjem obdobju pa so zaradi naraščanja prebivalstva postali pereč problem. Vsakdo bi si moral prizadevati za čisto okolje ter se zavedati odgovornosti za zmanjšanje odpadkov.

Tako smo se v našem vrtcu odločili, da otroke že v zgodnjem otroštvu seznanimo s problematiko kopičenja odpadkov in s posledicami le-teh. Aktivno smo se vključevali v različne dejavnosti in pritegnili k raziskovanju tudi druge enote Vrtca Ciciban Novo mesto.

Med projektom smo se povezovali z različnimi službami, ki so vsaki enoti vrtca omogočile aktivno ločevanje odpadkov, v kar so se vključili otroci in njihovi starši, hkrati pa tudi zaposleni. Najpomembnejši del pri raziskovanju projekta je bilo razmišljanje otrok. Vzgojiteljice, ki smo bile vključene v projekt, smo za otroke in starše pripravile različne aktivnosti. Otroci v prvi starostni skupini so dajali pobude za dejavnosti, ki izvirajo iz osebnih interesov in namenov, izbirali so materiale in se odločali, kaj z njimi početi. Tako je bila že najmlajšim otrokom ponujena priložnost za usvajanje ločevanja odpadkov. V starejših skupinah pa so otroci reševali raziskovalna vprašanja, razmišljali o posledicah kopičenja odpadkov, podajali ideje in pobude ter načrt dela za različne aktivnosti v vrtcu. Svojo kreativnost so otroci razvijali v ustvarjalnem eko-kotičku, delavnicah s starši ter pri urejanju okolice vrtca. Vsakodnevno so v vrtcu nastajali različni izdelki (instrumenti, lutke, didaktične igre,...). Prišli smo do spoznanja, da otroci za igro ne potrebujejo samo industrijsko izdelanih igrač, temveč ustvarjalnost razvijajo ob igri z nestrukturiranim materialom, kamor spada tudi odpadni material. Preko dejavnosti so otroci razmišljali tudi o načinu zmanjšanja odpadkov in tako pripomogli k varčnejšemu načinu življenja v vrtcu.

Abstract:

Since the beginning of time, people besides other materials have also produced waste, and for centuries this was not considered a problem at all. However, due to population growth, in the recent years the waste disposal became increasingly difficult to handle. Thus, it became evident that people shall do its best to ensure a clean environment and take responsibility to reduce waste.

On that account, our kindergarten decided to educate even small children about the problems with waste disposal and the harmful effects of waste. Different activities have been pursued and other Ciciban Novo mesto kindergarten units have joined the research process.

During the project, we worked together with various services in order to ensure active waste separation in each kindergarten unit. Children and their parents actively participated in the project activities. The most important part of the project research was the active involvement of

children, as they contributed their ideas, initiatives and a working plan for the research. Nursery nurses included in the project prepared various activities for children and their parents. Children in the first age group proposed initiatives which they considered important; they were selecting materials and deciding what to do with them. Thus, young children were given an opportunity to adopt the waste collection and separation. On the other side, older children were solving research questions, thinking about harmful effects of waste accumulation and contributed many ideas for project activities. Children's creativity evolved with the help of the creative eco-corner, workshops with parents and during cleaning up the surroundings of the kindergarten. In the course of project activities, different products were created such as instruments, puppets, didactic games etc. In the end it became evident that children do not need only fabricated toys; their creativity is mainly developed through unstructured materials including waste materials. By means of the project activities, children started to reduce waste and contributed to the sustainable way of life.

Ključne besede: odpadki, ekologija, izdelki iz odpadnega materiala

UVOD

Pravijo, da se v predšolskem obdobju otroci naučijo največ preko posnemanja in opazovanja. Pri tem je pomemben tudi vrtec. V njem smo namreč vzgojitelji tisti, ki tem majhnim bitjem ponudimo izkušnje in ustrezno vedenje. Veliko se z njimi pogovarjamo, skupaj z njimi iščemo odgovore na zastavljena vprašanja ter jih spodbujamo k razmišljanju in raziskovanju. Zaščita okolja in narave postaja iz dneva v dan pomembnejša, zato si pred onesnaževanjem in njegovimi posledicami ne moremo več zatiskati oči. Ločevanje pri izvoru je najpomembnejše za učinkovito recikliranje. To pomeni: odlaganje različnih vrst odpadkov v različne vreče, koše ali zabojnike. Otrokom smo zato predstavili omenjeni problem, v katerem so pri reševanju raziskovalnega vprašanja aktivno sodelovali.

Cilji projekta

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.
- Razvijanje predstave o nastajanju odpadkov, zbiranju in ločevanju ter o pomenu možnosti predelave odpadkov.
- Aktivno sodelovanje pri zbiranju, ločevanju odpadkov in pri njihovi ponovni uporabi.
- Seznanitev s posledicami kopičenja odpadkov za okolje in zdravje.

AKCIJSKO RAZISKOVANJE

Raziskovalna vprašanja

Na kakšen način otroci spoznavajo odpadke in kako jih ločujejo?

Na kakšen način lahko zmanjšamo število odpadkov?

Pristop preko akcijskega raziskovanja nam ponuja možnost za poglobljeno razmišljanje, kompetitivnost (učinkovitost) ter za boljšo notranjo stabilnost.

V projektu smo se najprej vprašali, na kakšen način otroci spoznavajo odpadke in kako jih ločujejo. Čez čas pa smo opazili, da otroci pravilno ločujejo odpadke, vendar se ne zavedajo posledic kopičenja odpadkov. Zato smo si v drugem akcijskem krogu postavili novo raziskovalno vprašanje »Na kakšen način lahko zmanjšamo število odpadkov?«.

Potek dela

Pri raziskovanju projekta smo se najprej lotili prvega raziskovalnega vprašanja »Na kakšen način otroci spoznavajo odpadke in kako jih ločujejo?«. Tako smo spoznavali različne materiale odpadkov, jih ločevali sprva v zabojnikih, ki so jih izdelali otroci sami. Sodelovali smo s Komunalo Novo mesto, ki je pripomogla k urejanju ekoloških otokov in nam priskrbel različne zabojnike.

Starši so aktivno sodelovali v projektu. V vrtec so prinašali različne neuporabne odpadne embalaže, plastenke, predmete in podobno. Iz tega odpadnega materiala smo v vsakem oddelku izdelali eko-kotiček, v katerem so bili otroci ustvarjalni. Starše smo seznanili z ločevanjem odpadkov, na eko-delavnicah pa so prav tako ustvarjali skupaj z otroki. Vse dejavnosti, ki so potekale v vrtcu so izvirale iz otroških idej, tako so otroci aktivno sodelovali pri načrtovanju, izvajanju in evalvaciji.

Nadaljevanje projekta je bilo usmerjeno v drugo raziskovalno vprašanje »Na kakšen način lahko zmanjšamo št. odpadkov?«. Temu vprašanju smo posvetili največ časa, vse dejavnosti so znova izvirale iz otroških idej.

Ločevanje odpadkov

Otroke je v svet ločevanja odpadkov popeljala lutka Razbojnik Konzerva. Razbojnik je živel v umazanem gozdu, zato so ga otroci povabili, naj ostane pri njih in ga naučili ločevati odpadke ter zdravega in kulturnega načina življenja. Skupaj z lutko so hodili na izlete, brali pravljice in izdelali veliko likovnih izdelkov.

Razbojnik Konzerva

Prepoznavanje simbolov in barv za pravilno ločevanje

Postopek izdelave papirja

Zelo zanimiv je bil postopek recikliranja in vsak otrok je iz starega papirja izdelal novo pisemsko ovojnico.

Prvi korak izdelave.

Drugi korak izdelave.

In reciklažni papir je izdelan.

Izdelki in domišljajske igre iz odpadnega materiala

V eko-kotičku so vsakodnevno nastajali zanimivi izdelki iz odpadnega materiala. Ideja, da otroci sami izdelajo dinosavra je bila otrokom najbolj zanimiva. Za izdelavo dinosavra so uporabili različne velikosti plastenk, časopisni papir, lepilni trak ter lepilo iz moke. Otroci so imeli možnost, da so vsakodnevno raziskovali in se igrali z odpadnim materialom.

Izdelovanje dinozavra

Igra z odpadnim materialom

Sodelovanje s starši

Vzgojitelji se zavedamo, da je sodelovanje s starši v vrtcu zelo pomembno, zato večkrat na leto pripravimo aktivna srečanja s starši.

Delavnice s starši na temo ločevanja odpadkov smo izpeljali v zelo prijetnem vzdušju, kjer so starši skupaj z otroki ustvarjali iz odpadnega materiala. Izdelali so lutke, igrače in glasbila.

Zmanjšanje št. odpadkov

Raziskovalno vprašanje, kako zmanjšati število odpadkov, nam je bilo v največji izziv.

Ker so otroci večkrat na dan pili vodo iz avtomata, torej iz plastičnih kozarcev, so jih na dan porabili kar precej, zato smo se odločili, da bomo zmanjšali njihovo porabo. Kartonski podstavek od jogurtov smo uporabili kot pladenj za plastične kozarce. Da so otroci vedeli, kateri izmed kozarcev je njihov, pa smo na dno vsake odprtine prilepili znak vsakega izmed otrok.

Zaključek

Aktivno ločevanje odpadkov poteka v vseh enotah našega vrtca, saj so pred vsako enoto vrtca postavljeni ekološki otoki, v vsaki igralnici pa imamo tri ločevalne koše: za plastiko, za papir in za mešane odpadke. Tako že najmlajši otroci skupaj s strokovnimi delavci vsakodnevno spoznavajo materiale in jih spretno ločujejo, kar se prenaša tudi na starše.

Otroci so preko igre usvojili ločevanje odpadkov. Svojo kreativnost so razvijali v eko-kotičkih ter delavnicah s starši. Vsakodnevno so v vrtcu nastajali različni izdelki (instrumenti, lutke, didaktične igre,...) iz odpadnih materialov. Preko dejavnosti smo z otroki razmišljali tudi o načinu zmanjšanja odpadkov in tako pripomogli k varčnejšemu načinu življenja v vrtcu.

Če otroci vedo, zakaj zbiramo in ločujemo odpadke in razumejo pomen predelave odpadkov ter tudi sami aktivno sodelujejo pri ločevanju, zbiranju odpadkov in morebitni ponovni uporabi, potem je večja verjetnost, da bodo tudi kot odrasli iskali nove možnosti in načine za zmanjševanje odpadkov.

Literatura

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Repulike Slovenije za šolstvo.

Menih, K., Srebot, R. (1996). Igrajmo se ekologijo. Kranj: Domus.

Parker, S. (2004). Odpadki in recikliranje. Ljubljana: Pomurska založba.

Posvet vrtcev Slovenije. (2009). Spodbujanje otrokovih kompetenc v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Steiner, M., Wiegel, U. in ostali. (2008) Ravnanje z odpadki. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.

Vrtec Črnuče
Dunajska 400
1231 Ljubljana- Črnuče

RAZLIČNOST NAS BOGATI - KAKO JO IZKORISTITI

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Levin Judita, vzgojiteljica

Sodelavci: Andreja Klopčič - Hološević (ravnateljica), Tomc Sonja (pomočnica ravnateljice), Katja Lindav (svetovalka), Sova Lidija, Vengust Tanja, Drljepan Vlasta, Jerman Marjeta, Magda Koren, Sergeja Sovič, Jasmina Furman, Jana Križman, Minka Rajh, Mira Došler - Foerstnerič, Danica Spreizer, (vzgojiteljice), Kores Leon (pomočnik vzgojiteljice), Alenka Engelman, Urša Vižintin, Červek Silva, Mrak-Kranjc Irena, Mlakar Maja, Zakrajšek Tjaša, Tatjana Oven, Mojca Verbič, Julija Barič, Brigita Colarič, Tina Kok, Liljana Žižek, Romana Kuhar, Larisa Bračič (pomočnice vzgojiteljic),

Konzulent: Nives Zore, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V poletnih mesecih 2008, smo zaradi stiske staršev otrok ob menjavi oddelkov in menjavi strokovnih delavk začutili, da je čas za spremembe. Da bi lahko pomagali staršem, smo morali najprej sami poiskati nekaj odgovorov. Priložnost in izziv, da odgovorimo na zastavljena vprašanja, nam je ponudil razpis I.P., zato smo se odločili za sodelovanje.

Od staršev smo preko izvedene ankete dobili odgovore na najbolj pereča vprašanja; ali nas vse poznajo, ali jih motijo menjave strokovnih delavk, odsotnost, kaj jih najbolj skrbi. Po obdelavi vrnjenih vprašalnikov, smo se domenili za strategije in aktivnosti.

Strokovne delavke smo tako predstavile svoje aktivnosti v drugih oddelkih, organizirali smo medsebojno sodelovanje med skupinami. Dosegli smo večjo prepoznavnost med nami in otroci, preko otrok pa tudi s starši. Otroci so nas bolj sproščeno sprejemali in povezovali z dejavnostmi, ki smo jih izvajali v drugih oddelkih, na ta način pa smo pridobili zaupanje staršev.

Po prvem letu je za zaključek sledila še predstava za starše v katero so bile vključene vse skupine otrok in vse strokovne delavke. Predstava je starše nadvse navdušila.

V naslednjem šolskem letu smo po temeljitem razmisleku, intervjujih staršev in otrok izpeljali nekaj dodatnih aktivnosti. Po seznanjanju staršev, kaj želimo doseči, so nam sami ponudili pomoč. Aktivnosti so bile zelo zanimive. Starši so predstavili svoje poklice. Od starih staršev smo se učili pletenja košar, se družili in igrali z njimi. Starejši otroci so mlajšim pripovedovali

pravljice. Obiskali in razveselili smo oskrbovance Doma starejših občanov v Domžalah. Oba obiska sta bila zelo uspešna. Vsi vpleteni pa ponosni na otroke. V sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije smo v središču mesta uspešno izvedli tek na smučeh. Za otroke vseh skupin smo organizirali igre na snegu. Sodelovali smo na festivalu "Igrajmo se skupaj". Tako sta skupini starejših otrok izvedli dramatizaciji na velikem odru na Prešernovem trgu, nato pa smo se udeležili še delavnic, ki so potekale v ta namen.

Vse te dejavnosti so prispevale k večji prepoznavnosti, več pogovorom, sodelovanja med vsemi udeleženci, ki smo sodelovali v projektu.

Abstract:

In the summer months of 2008 we observed that transferring children to different groups or changing childcare workers caused considerable stress to parents and their children, so we decided that it is time to make some changes. To help the parents, we first had to ask ourselves some questions, and find answers. The I.P. tender offered us with a challenge a great opportunity to methodically answer those questions so we decided to participate.

Parents participated in a poll and by doing so gave us insight on some of the more burning questions, like: do parents know all of us, are they disturbed by staff changes and absences, what worries them the most, etc... After analyzing poll results we decided on new strategies and activities.

We presented our activities in different groups of children and organised cross-group cooperation. All of this contributed to better cooperation between us and the children and through them with their parents. Children accepted us more easily through all the activities in other groups. We also strengthened the support and trust of their parents.

We concluded the first year with a performance for the parents which included children from all groups and all the child care workers. The show was a complete success.

In the next school year after careful consideration and lots of parent and children interviews, we added some new activities. We presented our goals to the parents and they offered to help.

The activities were very interesting. Parents presented their professions. We learned basket weaving from grandparents. We involved grandparents in playful activities. Older children told fairytales to younger ones. We visited the Home for the elderly Domžale twice and made a lot of people there very happy. Both visits were very nice and everyone was very proud of the children. With the help of the Olympic Committee we successfully organised a ski run in the city centre. We organised games in the snow for children from all groups. We participated in the festival "Let's play together". Two senior groups of children performed a play on the big stage on the Prešern square. We also took part of different workgroups.

All these activities contributed to a better understanding of one another and to more communication and cooperation among all who participated in the project.

Ključne besede: strah pred neznanim; druženje in igra; odprtost do različnosti

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V poletnih mesecih smo beležili stiske staršev in otrok ob menjavi strokovnih delavce v času letnih dopustov. Starše in otroke so spremembe vznemirjale, ker niso dobro poznali ostalih

strokovnih delavcev iz sosednjih oddelkov. Svoje stiske so prenašali na otroke, posledica pa je bila slaba volja, občasno jok in odklanjanje bivanja v vrtcu. Zaradi vsega tega se tudi strokovni delavci nismo dobro počutili.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Prepoznavanje težav, kako jih rešiti?

Povečati in izboljšati komunikacijo, se seznaniti z AR.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako dobro medsebojno poznavanje in povezovanje vpliva na vzdušje in počutje otrok, staršev in odraslih v oddelkih v vrtcu.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Neprijetno počutje strokovnih delavk ob reakcijah staršev in otrok, če niso bile iz njihovega oddelka.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Začetno beleženje, intervjuji staršev, nato iskanje možnih rešitev. Redno učenje in sestajanje, izmenjava mnenj. Odločitev za sodelovanje pri I.P., seznanjanje staršev za odločitev, povabilo k sodelovanju le-teh. Iskanje povezovanj med skupinami, nato dobre rešitve sodelovanja nadgraditi. Izvedba vprašalnika o medsebojnem poznavanju, strahovih, ki pestijo starše.

Povečanje načrtovanih medsebojnih sodelovanj in druženj med oddelki, starši in odraslimi.

Vključitev starih staršev v dejavnosti, igro.

Beleženje sprememb v odnosih med vsemi udeleženci, sprotno iskanje rešitev za izboljšave.

Odločitev za sodelovanje z Dom starejših občanov v Domžalah in na mednarodnem festivalu "Igrajmo se skupaj".

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi povečanega skupnega druženja med oddelki, so nas otroci bolj spoznali, bolje sprejemali, preko njih pa so tudi starši dobili večje zaupanje.

Prav tako se je med strokovnimi delavkami povečala povezanost, saj smo imeli skupen cilj.

Starejši otroci so bili ponosni, da so lahko sodelovali v tako raznolikih dejavnostih, tudi izven vrtca.

Starši in stari starši, ki so opravili predstavitve poklicev so bili nadvse zadovoljni, saj so dobili bližji pogled v vzgojno delo. To je prineslo veliko večje zaupanje, saj so ugotovili, da to ni lahko ali preprosto delo.

Ker so se prav vsi sodelujoči potrudili, je bil tudi ponos na dobro opravljeno delo upravičeno velik.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Otroci se med seboj veliko bolje poznajo, ter se družijo tudi izven bivanja v vrtcu, skupaj s starši.

Spontano pogosteje izražajo zadovoljstvo s kakovostjo dela v vrtcu.

Zelo veliko jim pomenijo skupne akcije: zbiranje sredstev za nakup plezalne piramide, predstava vseh skupin " Nekoč je bila..." v Kulturnem domu Črnuče....

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vse strokovne delavke smo na srečanjih vsak mesec strnile svoja opažanja, zabeležke.

Preko vprašalnika smo dobili vpogled v problem.

Dodatno smo se izobraževale, nato pa naše dobre izkušnje skušale prenesti v vse oddelke.

Starši so se pridružili I:P: s svojimi predlogi in razmišljanji, kar nam je bilo v pomoč.

Na naših srečanjih smo ugotavljale koliko se medsebojno poznavanje in zaupanje v strokovne delavke povečuje, dogovarjale za strategije.

Veliko so pomagala sprotne beleženja izjav otrok in staršev. Povprašali smo jih ob različnih priložnostih: delavnicah, druženjih, pogovornih uricah.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Zbiranje opažanj, nato vprašalniki za starše. Po obdelavi vprašalnikov določitev strategij za delo. Izbira najbolj enostavnih načinov za povečanje druženja in prepoznavanja (jutranja igra, skupne dejavnosti, kostonjev piknik)

Beleženje odzivov staršev na druženja. Beleženje odzivov med strokovnimi delavkami. Veliko pogovorov, iskanje rešitev, izboljšano sodelovanje med vsemi udeleženci.

Metode obdelave podatkov

Zbiranje podatkov, obdelava vprašalnikov, izmenjava zabeležk izjav otrok in staršev pa tudi strokovnih delavcev, vodstva.

Prikaz rezultatov

Večja medsebojna povezanost med vsemi udeleženci v I.P. Otroci poimensko poznajo strokovne delavke in nimajo težav. Starši kljub selitvi v drugo enoto, zaradi gradbenih del, ne izražajo nestrinjanja in nelagodja. Otroci normalno prihajajo v vrtec.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Tekom celega obdobja izvajanja projekta se je povečala povezanost med vsemi sodelujočimi v projektu.

Preko različnih aktivnosti smo pridobili dovolj sredstev za nakup plezalne piramide v enoti Sonček.

V enoti Sapramiška jih je vse povezala skupna predstava za starše " Nekoč je bila", ki je potekala v Kulturnem domu v Črnučah.

Starši spontano izražajo zadovoljstvo s kakovostjo dela v vrtcu.

Izpeljali smo dve srečanja z varovanci v Dom starejših občanov v Domžalah. Vsi smo bili s srečanjem zelo zadovoljni.

Sodelovali smo v mednarodnem projektu "Igrajmo se skupaj" z dvema skupinama otrok z dramatizacijami na velikem odru Prešernovega trga.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Veliko večja prepoznavnost vrtca, povezovanje s starši se je še povečalo, kar se kaže tudi v pomoči, ki so nam jo ponudili pri selitvi v obnovljeno enoto Sonček.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Povezovanje strokovnih delavk in predstavitev dejavnosti v drugih oddelkih.

Povečano medsebojno načrtovano druženje med oddelki.
Večja povezanost med enotama Sapramiška in Sonček.
Povezovanje z Domom starejših občanov v Domžalah.
Vključitev staršev in starih staršev v vzgojne procese, predstavljanje znanj, poklicev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Možna povezava z drugimi ustanovami, več sodelovanja z še z ostalima enotama vrtca.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo bili v tem, da smo iz problema znali izluščiti izziv in ga kot takega predstaviti staršem. Nato v prepričevanju in medosebnem sodelovanju, ter iz vsega nekaj pridobiti v dobro vseh nas.

Literatura:

Zavod RS za šolstvo, MŠŠ(1999), Kurikulum za vrtce

Spletni zvezek akcijskega raziskovanja: <http://www.zrss.si/zvezekAR>

Komljanc Dr. Natalija, Zavod RS za šolstvo(2007): Akcijsko raziskovanje - Mehanizem za razvoj novosti

Vrtec Viški gaj
Reška ulica 31
1000 Ljubljana

Vrtec Hansa Christiana Andersena
Rašiška ulica 7
1000 Ljubljana

Dr. France Prešeren
Erjavčeva cesta 29
1000 Ljubljana

KAKO DOŽIVLJAM, USTVARJAM, SE UČIM...

2008–2010

Vodje inovacijskega projekta:

Dragica Ropret Žumer – pomočnica ravnateljice

Tamara Danieli – pomočnica ravnateljice

Natalija Kučič Nikolič – svetovalna delavka (leto 2008/2009)

Damjana Jurman – svetovalna delavka (leto 2009/2010)

Sodelavci:

Zunanja sodelavka: mag. Mojca Leben (ETNIKA – Zavod za varstvo kulturne dediščine, Ljubljana)

Vrtec Hansa Christiana Andersena, Rašiška ulica 7, Ljubljana

1. Breda Rus, vzgojiteljica
2. Sabina Kranjc, pomočnica vzgojiteljice
3. Mojca Kuhar, pomočnica vzgojiteljice
4. Lili Bedekovič, vzgojiteljica
5. Maja Marovt, pomočnica vzgojiteljice
6. Maja Cjuha, vzgojiteljica
7. Sabina Sečnik, pomočnica vzgojiteljice
8. Sonja Modlic, vzgojiteljica
9. Petra Zidanšek, pomočnica vzgojiteljice
10. Katja Mihelič, pomočnica vzgojiteljice
11. Anja Podveržen, vzgojiteljica
12. Petra Gaber, pomočnica vzgojiteljice
13. Anuška Brazda, vzgojiteljica
14. Tina Zalezina, pomočnica vzgojiteljice
15. Mojca Hodnik Cergol, vzgojiteljica
16. Patricija Obreza, vzgojiteljica
17. Zvezdana Retelj, pomočnica vzgojiteljice

18. Barbara Šraj, pomočnica vzgojiteljice
19. Katja Šraj, pomočnica vzgojiteljice
20. Darja Arh, pomočnica vzgojiteljice

Vrtec Viški gaj, Reška ulica 31, 1000 Ljubljana

1. Helena Sprager, vzgojiteljica
2. Ana Kučar, vzgojiteljica
3. Natalija Žitko, vzgojiteljica
4. Lea Rozman, vzgojiteljica
5. Tanja Ogrinc, vzgojiteljica
6. Katarina Crnko, vzgojiteljica
7. Natja Potočnik, vzgojiteljica
8. Ljilja Simonič, vzgojiteljica,
9. Jolanda Koritnik, vzgojiteljica
10. Melita Penovič, vzgojiteljica

Vrtec dr. France Prešeren, Erjavčeva c. 29, 1000 Ljubljana

1. Andreja Zrimec Nabergoj, vzgojiteljica
2. Martina Brajič, vzgojiteljica
3. Nuška Kukovica, vzgojiteljica
4. Jasmina Šincek, pomočnica vzgojiteljice
5. Tatjana Mrzlikar, vzgojiteljica
6. Vesna Kučan, pomočnica vzgojiteljice

Konzulentka: mag. Katica Pevce Semec, ZRSŠ, OE Kranj

Povzetek:

Projektna skupina treh vrtcev (Vrtec Hansa Christiana Andersena, Vrtec Viški gaj, Vrtec dr. France Prešeren) je v sodelovanju z zunanjima sodelavkama, svetovalko Zavoda RS za šolstvo Katico Pevce Semec in plesno koreografinjo Mojco Leben, v okviru projekta, ki je trajal dve šolski leti, raziskovala vpliv multisenzorične motivacije na razvoj otrokovih socialnih veščin, ki jih otroci potrebujejo za aktivno vključevanje v širšo družbo. Na podlagi opredelitve socialnih kompetenc smo oblikovali instrumentarije za spremljanje otrokovega napredka na področju socialnih veščin. Dejavnosti v okviru projekta so temeljile na profesionalnem razvoju strokovnih delavcev v okviru načrtovanja, spremljanja, dokumentiranja in evalvacije dejavnosti, ki so temeljile na izrazu telesa ob glasbi in so jih strokovni delavci povezovali z vsemi področji dejavnosti izvedbenega kurikula. Kot rezultat projekta lahko navedemo tudi dvig kakovosti same izvedbe dejavnosti v oddelkih, ki smo jih obogatili z dejavnostmi, ki multisenzorično motivirajo otroke za nadaljnje učenje in raziskovanje.

Abstract:

The project team of three Kindergartens (Kindergarten Hansa Christiana Andersena, Kindergarten Viški gaj, Kindergarten dr. France Prešeren) that were engaged in the project work with a support of counsellor Katica Pevce Semec from the Board of Education and a professional pedagogue for dance - Mojca Leben. The aim of the project was to research the effect of »multisenzorial motivation« based on artistic experience. After several discussions on social competences which are needed for preschool children to successfully take part in society took place within the project stuff we have formed scales for observing social competences of preschool children. The project aim was to foster professional development of preschool teachers focusing on the area of observation, documentation, evaluation and reflection. One of the impact of the project were high quality activities for children based on artistic expression.

Ključne besede: multisenzorična motivacija, umetniška izkušnja, socialne kompetence, izraz telesa ob glasbi

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Osnovo našega raziskovanja predstavlja več letno delo na področju multisenzorične motivacije za učenje otrok in odraslih v vrtcu, ki smo ga nadgradili v okviru inovacijskega projekta z nazivom »Kako doživljam, ustvarjam, se učim...«.

Ob spoznanju, da otroci in odrasli ob aktivnostih izraza telesa ob glasbi (ki smo jo poimenovali multisenzorična motivacija za učenje), pospešeno razvijajo zavedanje sebe in zavedanje okolice ter se tako celostno razvijajo, smo se trije vrtci (Vrtec dr. France Prešeren, Vrtec Hansa Christiana Andersena in Vrtec Viški gaj iz Ljubljane) odločili načrtno pristopiti k raziskovanju lastne prakse na področju multisenzorične motivacije za učenje. Povezali smo se v mrežo in v sodelovanju z ZRSŠ v okviru programa Skriti zaklad, v šolskem letu 2006/2007, pričeli s projektom pod naslovom »Zaplesane slike«.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Dosedanje raziskovanje je bilo usmerjeno predvsem na profesionalni razvoj strokovnih delavcev v vrtcu. Temeljal je na usposabljanjih, katerih namen je bil ozaveščanje vloge odraslega, iskanje različnih likovnih, kiparskih, glasbenih, plesnih in jezikovnih izzivov, ki so predstavljali osnovo za učenje in razvijanje kompetenc predšolskega otroka.

Kot navaja dr. Robi Kroflič, se je: » ... ukvarjanje z umetnostjo pokazalo kot eno najučinkovitejših orodij osebnostnega razvoja posameznika ter zagotavljanja kakovosti življenja.« (Kroflič, 2007). Nadalje Kroflič opredeljuje ukvarjanje z umetnostjo kot eno od splošnih kurikularnih področij, ki lahko zagotovijo odprt razvoj osebne identitete v duhu sprejemanja mnogoterih življenjskih perspektiv. Imaginacija, metafora in naracija so ključne dimenzije umetniške izkušnje, ki ji zagotavljajo, da je ena od avtentičnih oblik vstopanja posameznika v odnose z življenjskim okoljem in spoznavanja resnice lastnega bivanja. Te dimenzije so posebno pomembne za etično usmeritev dialoške pedagogike, ki za vzpostavitev dialoga med seboj in drugimi predpostavi pred-etični pogoj odprtosti za vstop v spoštljiv odnos do drugega. Umetniška izkušnja ima veliko vrednost tudi na ravni oblikovanja splošne izobrazbe strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (glej Kroflič, 2007).

Strokovne delavke so dosegle velik napredek na področju načrtovanja, izvajanja, dokumentiranja in reflektiranja izvedenih dejavnosti ob kritičnem prijatelju. Izvedene in dokumentirane dejavnosti so analizirale tako ob kritičnem prijatelju kot tudi znotraj posameznih timov.

Kot rezultat dela so nastale opazovalne lestvice za evidentiranje napredka otrok, ki jih bo potrebno v nadaljevanju dopolniti oziroma nadgraditi z že obstoječimi lestvicami za spremljanje otrokovega napredka in učenja v slovenskem prostoru na način, ki bo primeren in prilagojen posamezni skupini oz. vrtcu.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako multisenzorična motivacija otrok s pomočjo glasbenih, likovnih, gibalnih (plesnih) in jezikovnih vzpodbud vpliva na večjo zmožnost vključevanja otrok v širšo družbo.

Naša operativna cilja sta bila:

- Opredeliti, katere sposobnosti mora razviti otrok, da se lahko aktivno vključuje v širšo družbo.
- Oblikovati instrumentarije za spremljanje otrokovega napredka na socialnem področju.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Opredeliti ključne kompetence, ki jih otrok potrebuje za aktivno vključevanje v širšo družbo.
- Načrtno spremljanje otrokovega napredka (preko oblikovanega instrumentarija za spremljanje otrokovega napredka).
- Načrtovanje in evalviranje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.
- Spremljanje in nadgrajevanje lastne prakse strokovnih delavcev.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Opredelitev spretnosti, ki jih mora razviti otrok, da se lahko aktivno vključuje v širšo družbo.
2. Oblikovanje instrumentarijev za spremljanje otrokovega učenja in napredka na socialnem področju.
3. Spremljanje otrokovega razvoja in vodenje zapisov za posameznega otroka oz. skupino s pomočjo izdelanega instrumentarija.
4. Iskanje izzivov in načrtovanje vzgojno-izobraževalnega procesa na področju umetnosti v prepletanju z ostalimi področji kurikula.
5. Evalvacija in spremljanje lastnega profesionalnega razvoja.
6. Izobraževanje sodelujočih na skupnih srečanjih vseh, v projekt vključenih vrtcev ob sodelovanju zunanje sodelavke in konzulentke.
7. Interna izobraževanja sodelujočih znotraj posameznega vrtca z namenom profesionalnega razvoja posameznika in hkrati širjenje primerov dobre prakse in spoznanj na ostale strokovne sodelavce vrtca.
8. Predstavitve načina dela in novosti strokovnim sodelavcem, staršem ter širši javnosti.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

- Iskanje novih možnosti za smiselno načrtovanje in izvedbo primerov dejavnosti na področju umetnosti, z namenom spodbujanja in razvoja socialnih veščin pri predšolskih otrocih.
- Spremljanje in analiziranje dejavnosti, ki podpirajo raziskovalno vprašanje.
- Raziskovanje in nadgrajevanje lastne prakse – nadaljnji profesionalni razvoj strokovnih delavcev.
- Na podlagi analize stanja že oblikovanih instrumentarijev, ki obstajajo v slovenskem prostoru na področju socialnih veščin, oblikovati širši nabor opazovalnih lestvic, ki so uporabne za evidentiranje napredka otrok.
- Nadaljnja aplikacija lastnih izkušenj in spoznaj odraslih ob aktivnosti izraza telesa ob glasbi na neposredno delo z otroki.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Opredelili smo spretnosti, ki naj bi jih otrok razvil, da se lahko aktivno vključi v širšo družbo.
- Oblikovali smo instrumentarij za spremljanje otrokovega napredka na področju socialnih veščin/kompetenc.
- Na podlagi zapisov opažanj o otroku smo načrtovali nadaljnje dejavnosti na področju umetnosti.
- Spremljanje otrok smo ciklično ponavljali. Na podlagi ugotovitev o napredku posameznih otrok smo načrtovali nadaljnje korake in si zastavili nove cilje. Realizirali smo jih predvsem ob dejavnostih izraza telesa ob glasbi. Zaradi različno hitrega

napredka pri posameznih otrocih so bile dejavnosti načrtovane za vsakega otroka posebej, najpogosteje pa smo jih izvajali ob aktivnostih celotne skupine.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Število strokovnih delavcev:

- skupaj 36 strokovnih delavcev (vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic),
- 4 koordinatorice projekta (2 svetovalni delavki in 2 pomočnici ravnateljic).

Število v projekt vključenih skupin oziroma otrok:

- Vrtec dr. France Prešeren: 113 otrok (starost od 1 do 6 let)
- Vrtec Viški gaj: 2008/09: 7 skupin oz. 123 otrok; 2009/10: 7 skupin oz. 126 otrok (starost od 1 do 6 let)
- Vrtec Hansa Christiana Andersena: 8 skupin oz. 172 otrok (42 otrok v starosti od 1. do 3. leta in 130 otrok v starosti od 3. do 6. leta)

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V okviru projekta smo kombinirali uporabo več različnih metod pri proučevanju raziskovalnega problema. Uporabili smo metodo akcijskega raziskovanja, znotraj katere smo oblikovali primere instrumentarijev za opazovanje socialnih veščin ter kritično ovrednotili – analizirali anekdoteske zapise in druge oblike dokumentacije (videoposnetki) ter tako pridobili celovitejši vpogled v proučevani problem.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali tako, da smo kritično ovrednotili anekdoteske zapise opažanj o otrocih.

Prikaz rezultatov

Oblikovani instrumentariji za opazovanje na področju socialnih kompetenc, ki zajemajo stopnjo samostojnosti, otrokov emocionalni razvoj, komunikacijo ter odnos do sebe in drugih.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- Nabor instrumentarijev za opazovanje socialnih veščin pri predšolskih otrocih.
- Kakovostnejša načrtovanje, izvedba, dokumentacija in evalvacija izvedenih dejavnosti.
- Klima v vrtcih, ki temelji na učenju, sodelovanju in povezovanju znotraj vrtca in znotraj vseh v projekt vključenih vrtcev in zunanjih sodelavcev.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Na podlagi projekta se je dvignila kakovost dela v projekt vključenih vrtcih na področju profesionalnega razvoja strokovnih delavcev, na področju kakovosti izvedbe procesa vzgojno-izobraževalnih dejavnosti, ki so jih v oddelkih izvajali strokovni delavci ter na področju celotne klime znotraj in med vrtci, ki so bili vključeni v projekt.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Uporaba umetnosti s poudarkom na izrazu telesa ob glasbi predstavlja novo metodo dela, ki spodbuja razvoj socialnih veščin ter motivacijo za učenje in napredek otrok na vseh področjih dejavnosti kurikula, še zlasti na področju umetnosti.

Možnosti uvajanja v druga področja

Koncept multisenzorične motivacije je uporaben na vseh področjih otrokovega razvoja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju dejavnosti izraza telesa ob glasbi, ki spodbuja motivacijo otrok za učenje na vseh področjih. Drugim lahko predstavimo primere dobre prakse ter nabor instrumentov za spremljanje otrokovega napredka na področju socialnih veščin.

Literatura

Kroflič, B.: Ustvarjalni gib – tretja razsežnost pouka. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 1999.

Kroflič, R.: Vzgojna vrednost estetske izkušnje. *Sodobna pedagogika*: 3/2007, 12-30.

Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod za šolstvo, 1999.

Marjanovič Umek, L., Fekonja, U., Kavčič, T., Poljanšek, A.: Kakovost v vrtcih. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2002.

Marjanovič Umek, L.: Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2004.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U.: Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje; Znanstvena založba Filozofske fakultete, Ljubljana 2008

Zupančič, M., Kavčič, T.: Otroci od vrtca do šole: razvoj osebnosti in socialnega vedenja ter učna uspešnost prvošolcev. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2007.

Štirn, P.: Razvoj empatije kot del vzgoje v zgodnjem otroštvu. *Sodobna pedagogika*: 2005-4.

Wambach, M., Wambach, B.: Konvergentna pedagogika v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1996.

Wambach, M., Wambach, B.: Drugačna šola: Konvergentna pedagogika v osnovni šoli. Ljubljana: DZS, 1999.

Vrtec Jožice Flander
Focheva 51
2000 Maribor

Vrtec Jadvige Golež
Betnavska 100
2000 Maribor

PROJEKT AJABIBA ALI POČITEK IN IGRA Z ROKO V ROKI

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Vilma Borucky svetovalka

Sodelavci: Sodelavce bom vpisala in priložila kot prilogo

Konzulent: Fanika Fras Berro

Povzetek:

Inovacijski projekt Ajabiba ali Počitek in igra z roko v roki smo sprejeli zato, da bi lahko ob igrah in aktivnostih projekta uresničevali pomembna načela in cilje kurikuluma na nov in inovativen način.

Umaknili smo se od utečenega pristopa priprave in izvajanja počitka otrok v prvem starostnem obdobju.

Inovacijski projekt Ajabiba poteka v različnih fazah in akcijskih krogih, ki se izmenjujejo in omogočajo zasledovanje ciljev in vrednotenje novosti.

Rdeča nit inovacije (nov element) je lutka – Ajabiba zaspanka, ki otroke animira, spodbuja in z njimi opravlja dejavnosti in igre priprave in odhoda otrok k počitku v vsaki skupini na nov način. Počitek poteka v dveh krogih. Počitkov krog je namenjen pripravi počitka, spalni krog pa umirjanju in spanju.

Izvajanje inovacijskega projekta Ajabiba se tako stalno nadgrajuje in prilagaja posamezni skupini, starosti otrok, času v šolskem letu, potrebam otrok, posebnostim okolja in novim izzivom, ter tako preverja in evalvira nove kombinacije elementov. Odrasle pa zavezuje k dobremu opazovanju otrok, sprotni refleksiji in evalvaciji (zelo kratki in enostavni z otroki), poglobljeni v tandemu in strokovno podkrepljeni v timu. Izboljšave pa omogočajo nenehno preoblikovanje modela počitka otrok in spodbujajo k sodelovanju tudi starše, ki nove izkušnje, ki so jih pridobili v Inovacijskem projektu Ajabiba, že uspešno prenašajo tudi v domače okolje

Abstract:

The Ajabiba or Resting and Playing Hand in Hand innovation project was introduced in order to implement important aspect and goals of the curriculum in a new and innovative way - through project games and activities.

We have moved away from the familiarized approach to preparing children from the first age period for their rest and its realization.

The Ajabiba innovation project takes place in different phases and action circles, which are exchanging and enable the pursuit of goals and the evaluation of novelties.

The central theme of the innovation (new element) is a puppet – a sleepy head named Ajabiba, which animates children, encourages them and helps them do all the activities and games, which prepare children for their rest. The activities change constantly and vary from one group to another. The resting period takes place in two circles. The resting circle is meant for resting preparations, while the sleeping circle is intended for calming down and sleeping.

The implementation of the Ajabiba innovation project is constantly upgraded and adjusted to individual groups, age of children, time of the school year, children's needs, distinctive features of the environment and new challenges, and thereby continuously revises and evaluates new combinations of elements. Adults, who participate in the project, are bound to child monitoring, continuous reflection and evaluation (very short and simple with inclusion of children). Cooperation of adults in pair enables a more thorough reflection and evaluation, while working in teams offers the necessary professional basis and support. Improvements enable a constant remodelling of the children's resting model and encourage the cooperation of parents, who are already successfully using the experience, gathered in the Ajabiba innovation project, in home environment.

Ključne besede: Ajabiba, počitek, igra

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Počitek in spanje otrok sta bila v vrtcu preveč: togo, časovno, strogo določena, še posebej pri otrocih prvega starostnega obdobja.

Da bi postal počitek za mlajše otroke čim bolj prijeten in prijazen, bi bilo potrebno opustiti tiste dejavnosti in neprimerne načine ravnanja pri organizaciji in izvedbi počitka, ki niso v skladu s cilji Kurikuluma in njegovimi načeli.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Z inovacijskim projektom Ajabiba ali Počitek in igra z roko v roki, smo se odločili za veliko spremembo – reorganizacijo počitka pri mlajših otrocih (**v iskanju novega elementa**).

Odločili smo se in želimo, da bi postal počitek otrok **prijetna dejavnost otrok in sprejemljivejši za starše**, bolj odprt željam in pobudami otrok ter osebni in prijeten slehernemu otroku v skupini.

V oddelkih prvega starostnega obdobja želimo spremeniti vse tiste rutinske dejavnosti in načine dela pri izvajanju počitka, ki niso usklajeni z **načeli Kurikuluma za vrtce**.

Tako bomo stare, stroge, rigidne, preveč rutinske in enolične dejavnosti pri počitku zamenjali z novimi, predvsem takšnimi:

- ki dopuščajo iniciativo otrok, izbiro in spremembe,
- ki, so zanimive in polne presenečenj,
- ki potekajo brez naglice in umirjeno in so prijazne in prijetne za vse otroke.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako dvigniti kakovost medsebojnih interakcij med otroki ter med otroki in odraslimi v vrtcu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V iskanja novega elementa smo se odločili za novo poimenovanje počitka otrok. Projekt Ajabiba ali Počitek in igra z roko v roki že v svojem naslovu pokažeta na nov element in bistvo projekta; da bo to prijazen projekt, ki ponuja roko roki in z Ajabibo srce otrokovemu srcu.

Za vse otroke v vrtcu namreč želimo, da bi se počutili v vrtcu prijetno **pred počitkom med njim in po njem; da bi tako postale lepe tudi njihove sanje in bi lažje pričakali svoje starše do njihovega prihoda.**

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt poteka v različnih fazah (5 faz) in treh akcijskih krogih letno, ki se nadgrajujejo in omogočajo zasledovanje ciljev in vrednotenje novosti. Rdeča nit inovacije je lutka – Ajabiba zaspanka, ki otroke animira in z njimi opravlja dejavnosti priprave in odhoda k počitku, v vsaki skupini na svoj način.

V prvem akcijskem krogu Ajabiba s strokovnima delavkama uvaja nov počitek, ki poteka v petih fazah. V drugem akcijskem krogu, pritegne v animacijo počitka posamezno skupino in nato posameznega otroka. V tretjem krogu se Ajabiba **občasno tudi** vključi v dnevno rutini in usmerjene dejavnosti otrok tekom dneva in z njimi vzpostavi edinstvene medsebojne odnose, pomaga pri premagovanju ovir in reševanju konfliktnih situacij, s svojim pravičnim in nepristranskim sodelovanjem.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Načela Kurikuluma za vrtec nam nalagajo delovanje in pristope, ki otrokom omogočajo izbiro, sodelovanje, načrtovanje, individualnost in zadovoljevanje potreb otrok, spoštovanje posebnosti, zasebnosti ter smiselno povezovati vse naše dejavnosti z razvojem in učenjem otrok...

Projekt Ajabiba ali Počitek in igra z roko v roki smo sprejeli zato, ker smo lahko ob igranih aktivnostih projekta, uresničevali pomembna načela kurikuluma, se umaknili od utečenega pristopa k zanimivejši bolj odprti in prijaznejši obliki priprave in izvajanja počitka za **ves** najmlajše otroke v vrtcu.

Izvajanje projekta je **prilagojeno** posamezni skupini in otrokom in je odvisna od starosti otrok, potrebam otrok, posebnostim okolja, letnemu času...Odrasle pa zavezuje k dobremu opazovanju otrok, sprotni kratki refleksiji in evalvaciji z otroki, poglobljeni v tandemu in strokovno podkrepljeni v tim in na skupnih srečanjih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Otroci (prvo starostno obdobje) so bili med izvajanjem projekta sproščeni, veseli – sprejeli so ga za svojega, **kot nov način življenja v vrtcu**. Z dobrim počutjem, ki je bilo vidno pri otrocih so pridobivali **zaupanje** (vključevali so se, izražali želje verbalno ali še neverbalno, izbirali igre, soigralce...) **strpnost**, (počakati na vrsto, poslušati druge), **si razvijali komunikacijo** (neverbalno in verbalno), **izkušnje** ob uspešnosti svojega delovanja ter **zaupanje v sposobnosti** in **okolje**. Dobili so tudi **možnost odločanja** in **izkušnjo po izbiri** igre in dejavnosti, ki so jo izbrali. Ta izkušnja je otrokom še posebej dragocena, saj so se kratke refleksije in evalvacije izvajale vsakodnevno skupaj z otroki (po sposobnostih njihovega razumevanja in sodelovanja) glede na fazo projekta in akcijski krog.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektu je bilo vključenih 20 tandemov – **celotna populacija** vsi otroci in strokovni delavci prvega starostnega obdobja in kombinirani oddelki v starosti otrok od 2. – 4. let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Koraki v akcijske raziskovanju:

- Identifikacija ideje
- Analiza situacije
- Akcija
- Opazovanje spremljanje
- Refleksije
- Merjenje
- Mnenja staršev

Metode obdelave podatkov

Sestanki 3 x letno s predstavitev poročil posameznih tandemov – to je povprečno 42 poročil letno (tri leta).

Skupni zbirnik ugotovitev iz vseh poročil 2 x letno – svetovalna delavka

Izmenjava mnenj, iskanje rešitev, problemov, novosti, ki so vezne na izvajanje akcijskih krogov, postavljanje novih hipotez znotraj posameznega tandemoma...

Hospitacije

Svetovanje

Priprava treh videoposnetkov izvedbe počitka v oddelkih:

Starost otrok: 1- 2 leti

2 – 3 leta

2 – 4 leta

Predstavitve projekta staršem in **vključitev v izvedbo projekta** v decembru ali marcu, ki je potekala tako, da so bili starši vključeni **neposredno v izvajanje počitka** ob svojem otroku, in analiza počitka s straši v vsakem oddelku, kjer se je izvajal projekt.

Prikaz rezultatov

Zardi velike izvajalcev projekta/ dokumentacije, je nemogoče predstaviti tako obsežen prikaz rezultatov na kratko.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

V Vrtcu Jožice Flander in Vrtcu Jadvige Golež smo se odločili **v celoti preoblikovati oz.** spremeniti **počitek otrok v vrtcu** v prvem starostnem obdobju – starost otrok 1. – 3. let in v kombiniranih oddelkih otrok starih 2. – 4. let. Lotili smo se razvoja spremembe na peti ravni. Projekt poteka že 3 leta v 13 tandemih Vrtca Jožice Flander in 9. tandemih Vrtca Jadvige Golež.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V Inovacijskem projektu smo postopoma prehodili vse ravni razvoja novosti in dosegli preoblikovanje vzgojno – izobraževalnega procesa na področju počitka najmlajših otrok v vrtcu. Peta razvojna raven je zelo kompleksna in znotraj posameznih oddelkov poteka različna dinamika razvoja posameznika in skupine. Dosegli smo referenčni cilj in s tem nov način izvajanja edukacije.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt se v omenjenih vrtcih ne more širiti, ker ga že izvajajo vsi strokovni delavci. Projekt lahko izvajajo tudi drugi vrtci, ob ustreznih strokovnih spodbudi in vodenju, ki sem ga pripravljena nuditi.

Radi bi izdati tudi priročnik/knjigo, za izvajanje inovacijskega projekta Ajabiba, saj želimo, da bi bil na razpolago vsem tistim, ki bi želeli novost vpeljati tudi v svoje vrtce. Pri tem računamo na pomoč ZRSS.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt je možno prenašati na druga področja in v dnevno rutino, kar smo tudi storili v skladu z načrtom projekta, ki je to vseboval. In ugotovili, da smo dobro uporabili pri sporih in agresivnih reakcijah otrok, spodbujali higijenska opravila, praznovali praznike, telovadili, hranjenju...

Tako smo npr.: lahko spodbujali neješčne otroke, da so poskusili hrano z Ajabibo....

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Menimo, da je inovacijski projekt Ajabiba spremenil način dela z otroki na vseh področjih kurikulumov, še posebej pa pri izvajanju počitka v vrtcu (skriti kurikulum). Pozitivno je prispeval k večji samozavesti otrok, spodbujal samostojnost itd. Posebej pa je bil podpora ob dvigu kakovosti interakcij vseh udeležencev v vzgojnem procesu, tudi staršev, saj so bili sproti obveščeni o poteku projekta, sodelovali v aktivnostih in jo spodbujali. Drugim lahko ponudimo svojo inovacijo.

Literatura

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Praper, P. (1992). Tako majhen pa že nervozen. Ljubljana: Educa.

Vrbovšek, B in Lepičnik – Vodopivec, J. (2005). Prikriti kurikulum v kurikulumu – rutina ali izziv v vrtcu. Ljubljana: Supra.

Komljanc, N. (2008). Akcijsko raziskovanje – orodje za razvoj novosti. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

PRILOGA 1

VRTEC JOŽICA FLANDER FOCHEVA 51 2000 MARIBOR		VRTEC JADVIGE GOLEŽ BETNAVSKA 100 2000 MARIBOR	
Ime priimek	Ped. naziv	Ime in priimek	Ped. naziv
NEVENKA PEKLAR	vzg.	RUT ŠTADLER	vzg.
MIHELA KAUCIČ	vzg.	ANA ŠKOFLIČ	vzg.
ALBINCA HAUPTMAN	vzg.	JASNA ŠENVETER	vzg.
VERONIKA PEROVIČ	vzg.	ZVEZDA ČERNE	vzg.
JASNA ŠTUHEC	vzg.	DARJA ŠETAR	vzg.
BOŽENA KEKEC	vzg.	JANJA DULAR	vzg.
LIDIJA PEJČIČ	vzg.	IDA JARČIČ	vzg.
BOJANA VIDOVIČ	vzg.	MARTA HRŽENJAK	vzg.
MAJDA UNGER	vzg.		
SILVA DRAMLIČ	vzg.	TATJANA JANUŠ	pom. vzg.
DRAGICA KRAJNC	vzg.	JELKA VOZAR	pom. vzg.
VALERIJA GORIČANEC	vzg.	KARMEN DAJČMAN	pom. vzg.
GABRIELA LEBARIČ	vzg.	OLGA GRADIŠNIK	pom. vzg.
		HELENA ŠERS	pom. vzg.
SABINA ROBIČ	pom.vzg.	VERA KOSTEL	pom. vzg.
DOLORES ŠIKMAN	pom.vzg.	FANI PRELOG	pom. vzg.
LUKA MAGAJNA	pom.vzg.	MELITA KNECHTL	
ZDENKA MLAKAR	pom.vzg.	MOJCA VERDNIK	
EVA FILIPIČ	pom.vzg.		
TINKA PAHERNIK	pom.vzg.		
VIKTORIJA CESAR	pom.vzg.		
MAJDA COBL	pom.vzg.		
KARMEN PEČNIK	pom.vzg.		
LILJANA HRIBERŠEK	pom.vzg.		
MOJCA ŠILEC	pom.vzg.		
TAMARA ROŠKER	pom.vzg.		
KATJA ŽURA	pom.vzg.		
MARJANCA MENART	pom.vzg.		
TATJANA ARAM	pom.vzg.		

Vrtec Ljutomer
Fulneška ulica 5
9240 Ljutomer

»GIBANJE – IZZIV IN POTREBA ZA ZDRAVJE OTROK IN ODRASLIH 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mateja Vajda - diplomirana vzgojiteljica

Konzulent: Fanika Fras Berro

Povzetek:

Postavili smo si dva cilja in jima skušali slediti. Redno smo izvajali gibalne dejavnost (načrtno ali spontano), s pestro uporabo športnih in drugih pripomočkov. Izziv nam je bil vključevati starše – odrasle v dejavnosti- gibanje. Vključili smo jih že v samo načrtovanje teh dejavnosti, kar se nam zdi ključnega pomena. Presenetila nas je njihova pripravljenost sodelovati v takšnih dejavnostih, pa ne samo udeležiti se takšnih dejavnosti, ampak jih tudi organizirati, izvesti, v lastni režiji, za celotno skupino otrok. Ponuditi jim nekaj novega, zanimivega drugačnega.

Živimo v okolju, ki nas kar kliče, vabi h gibanju, zato ga maksimalno izkoriščamo v vseh letnih časih in v različnih vremenskih razmerah. Ni ga lepšega kot sprehod v dežju, skakanju po lužah, seveda s primerno obutvijo. Otroke ozaveščamo s primerno športno opremo, h kateri spada tudi primerna obutev. Tukaj bi poudarila, da škornje za sprehod v dežju, obujeva tudi strokovni delavki. Tako čofotamo po lužah vsi. Prav zabavno je, tudi za naju.

Pomembno je, se tudi sam vključiti v samo gibanje in ne biti samo opazovalec (sankanje, gibanje, preizkušanje, se ne bati tudi sam vleči v sneg, skočiti v luži, pasti kot otrok,...).

Potrebi po gibanju in igri sta otrokovi primarni potrebi. Z gibanjem telesa je pogojeno zaznavanje okolice, prostora, časa in samega sebe. Otrok čuti veselje, varnost, ugodje, pridobi si samozaupanje in samozavest.

Pozitivne spodbude so temeljne motivacijske metode.

Ključne besede: gibanje, izziv, potreba, odrasli, otroci

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Omogočiti otroku vsakodnevno gibalno dejavnost. Ozavestiti odrasle in otroke o pomenu in potrebi za zdravje in kvalitetnejši način življenja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Gibanje - izziv in potreba

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Premajhna vsakodnevna gibalna aktivnost otrok in odraslih.
- Ponuditi otrokom in odraslim nekaj novega drugačnega, zanimivega.
- Vključiti odrasle v gibanje.
- Ozaveščanje otrok in odraslih o pomenu gibanja za zdravje in način aktivnega življenjskega sloga.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Načrt, organizacija dela, sama izvedba, evalvacija, ugotovitve.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Sodelovanje staršev in vključevanje le-teh.
- Želja in potreba po gibanju.
- Zadovoljstvo vseh sodelujočih.
- Sodelovanje z različnimi institucijami.

Obdelava podatkov

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Vsakodnevni zapisi, opazovanje, fotografije, snemanja, pogovor...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Osveščanje otrok in odraslih o zdravem načinu življenja se nam zdi dandanes nekaj pomembnega. Nekoč je bilo mogoče gibanje nekaj samoumevnega, dandanes pa v tem hitrem tempu, stresu, ki nam ga nalaga vsakdan, je gibanja vse manj.

Z drobnimi spodbudami, izzivi, dobrim načrtovanjem, lahko prispevamo k izboljšanju stanja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Mediji, radio, ... dnevi brez avtomobila v vrtec, pohodi v bližnjo in daljno okolico, druženje in izvedba pohoda ter sodelovanje z drugimi institucijami (Zdravstveni Dom, Dom starejših občanov, Občina, ŠIC – nova telovadnica (judo, namizni tenis).

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dober odziv staršev in otrok.

Želja po sodelovanju, po drugačnosti,...

Možnosti uvajanja v druga področja

Lahko bi popestrili še z drugimi področji.

Medpodročna povezava med posameznimi dejavnostmi pri načrtovanju dela v vrtcu pa tako je, ker tudi mora biti.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V pestrosti, organizaciji dela, v dobrem sodelovanju s starši, v zavedanju pomembnosti gibanja in zdravega načina življenja...

Literatura

Kurikulum za vrtce, Ministrstvo za šolstvo in šport, oktober 2007

Priročnik h kurikulumu;

Metodologija Korak za korakom,...

Vrtec Mavrica Brežice
Šolska ulica 5
8250 Brežice

POGLEJTE, TO ZMOREM SAM! METODOLOGIJA FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM PRI SPODBUJANJU OTROKOVE SAMOSTOJNOSTI 2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Silvija Jelen, dipl. vzg. predšol. otrok

Sodelavci: Ana Kupina, ravnateljica, Saša Pohar, pomočnik ravnateljice, Nataša Kostrevc, dipl. vzg. predšol. otrok, Nevenka Ogorevc, vzg., Ana Žalac, dipl. vzg. predšol. otrok.

Konzulent: Sonja Bobek Simončič, Vrtec Ciciban Sevnica, Naselje heroja Maroka 22, 8290 Sevnica

Povzetek:

Sodelovanje med vrtcem in starši je pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje, saj prav to sodelovanje veliko prispeva k ustreznemu dopolnjevanju družinske in institucionalne vzgoje (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 24).

Pomembnosti tega se v vrtcu Mavrica Brežice zelo zavedamo in ob stalni spodbudi in podpori ravnateljice nenehoma stremimo k izboljšavam, k odličnosti.

V vsakem šolskem letu smo poskušali s kakšno novo obliko sodelovanja s starši in ob tem pridobivali bogate izkušnje, ki pa jih skušamo v vsakem novem šolskem letu še nadgraditi.

Tako kot postaja jasno, da »klasični, frontalni« pouk v šolah ne daje več pravih rezultatov, tako se naš strokovni tim za inovacijski projekt, ki deluje že drugo šolsko leto, zaveda, da je tudi pri sodelovanju s starši potrebno ubrati nove metode.

Strokovni delavci vrtca se ne vidimo več v vlogi »učiteljev«, ki bodo starše naučili pravilnega ravnanja z otrokom, pač pa v vlogi aktivnih svetovalcev, ki s primernim pristopom pridobijo starše za aktivno sodelovanje.

Ko se je tim prvič sestel in lotil naloge, smo imeli pred sabo eno jasno dejstvo: družina je danes drugačna, kot je bila prej, delovna mesta staršev so vprašljiva, ravno tako delovni čas, starši so dandanes veliko bolj obremenjeni in vendar bolj razmišljujoči o razvoju otroka, vzgoji. Eden od vidikov je bil, da staršem ne vsiljujemo svojega načina in ne kritiziramo njihovega, pač pa naj bi ob formativnem spremljanju svojega otroka kot ponujeni obliki izkustvenega učenja sami ugotovili, kaj njihov otrok že zmore in katero spretnost bi glede na svojo starost tudi že lahko obvladal, če bi starši ravnali drugače.

Na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi moralo sodelovanje s starši postati načrtno in ciljno, nova metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem pa del izvedbenega kurikuluma našega vrtca.

Tako smo pričeli z uvajanjem nove metode na nivoju celega vrtca.

Ključne besede: medsebojno sodelovanje vrtca z družinami, aktivno sodelovanje staršev, metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem.

Abstract:

Cooperation between a nursery school and parents is an important viewpoint of the quality of preschool upbringing due to the fact that this cooperation contributes to an appropriate supplement of family and institutional upbringing. (Curriculum for nursery schools, 1999, p. 24)

At the Nursery School Mavrica (Rainbow) Brežice we are well aware of the importance of this fact and, therefore, we constantly focus on improvements, on perfection.

With every new school year we have tried to apply new methods of the cooperation with parents and have meanwhile obtained rich experience, which we intend to upgrade in each subsequent school year.

It is becoming clear in schools that "classic"/"frontal" manner of executing lessons does not provide satisfying results anymore - we could draw the distinction between this fact and the fact that our expert team of innovation project, which has been operating for two years, is aware of the same necessity of applying new methods when cooperating with parents.

The expert workers of our nursery school definitely do not see themselves in the role of "teachers", who teach parents the correct handling with their children, anymore. They see themselves in the role of active advisers, who persuade parents into active cooperation, using a suitable approach.

When the team first met and dealt with the task, we had in mind one clear fact: family today is different from what it was in the past – the posts of parents are questionable as well as working hours. Parents are nowadays much more occupied and yet more thoughtful regarding the development and the upbringing of their children.

One of the viewpoints was that we should not force our manner upon parents and criticise theirs, but to rather make parents realise - through formative supervision of their child - what their child can do already and which skill he would have been able to master by a certain stage according to his age if they had handled their upbringing differently.

At one of the team's meetings we discovered that the cooperation with parents should become planned and aimed, and that the new methodology of formative supervision of children's development as assistance to parents should become a part of the executive curriculum of our nursery school. This is why we have started the initiation into the new method on the scale of the whole nursery school.

Key words: cooperation of a nursery school and families, active cooperation of parents, methodology of formative supervision of children's development as assistance to parents.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

- starši opravijo veliko opravil namesto otrok in jih s tem nevede zavirajo v razvoju samostojnosti,
- strokovni delavci želimo starše podučiti, kako spodbujati razvoj otrokove samostojnosti, vendar ne na kritičen frontalni način. Kateri način bi bil najboljši?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Izkustveno učenje je vsako učenje v neposrednem stiku z resničnostjo, ki jo proučuje...Gre za neposredno srečanje s pojavom, ne za razmišljanje o takem srečanju ali o možnosti, da bi kaj naredili v resnični situaciji.« (Kolb v Marentič Požarnik, str. 123)

- Če bi strokovni delavci v vrtcu staršem ponudili obliko izkustvenega učenja (opazovanje lastnega otroka z opazovalno lestvico, ipd. - uporaba metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja), bi starši sami prišli do spoznanj, kako samostojen naj bi bil otrok določene starosti.
- Kaj lahko starši in vrtec skupaj storijo, da bi izboljšali spodbujanje samostojnosti pri otrocih?

Cilji projekta:

- Poglobiti znanja za razumevanje in komuniciranje z družinami.
- Izboljšanje medsebojnega sodelovanja s starši na področju spodbujanja samostojnosti (s pomočjo metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja).

Raziskovalno vprašanje

Kako razširiti primer dobre prakse med sodelavce?

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ko se je tim prvič sestel in lotil naloge, smo imeli pred sabo eno jasno dejstvo: družina je danes drugačna, kot je bila prej, delovna mesta staršev so vprašljiva, ravno tako delovni čas, starši so dandanes veliko bolj obremenjeni in vendar bolj razmišljujoči o razvoju otroka, vzgoji.

Dejstvo je bilo tudi, da imajo manj časa in posledično zaradi pomanjkanja le-tega veliko dejavnosti opravljajo namesto otroka.

Še vedno smo razmišljali v smislu, da je staršem potrebno ponuditi čim več kakovostnih predavanj na temo samostojnosti otroka, pravilnega ravnanja z otrokom, saj smo se zavedali, da otrokom na tak način ne nudijo dovolj spodbud za razvoj samostojnosti pri dejavnostih, ki bi jih otrok določene starosti že zmoget opraviti sam.

V projekt so se vključili trije oddelki različnih starosti in pričeli smo z delom.

Obisk predavanj je bil skromen, zato smo iskali boljše rešitve. Medtem ko smo razvijali inštrumentarij, izdelovali opazovalne lestvice za različne starosti otrok, sestavljali anketne vprašalnike za sodelavce in starše, timsko ugotavljali, kako najbolje pristopiti staršem in otrokom, smo po rezultatih vrnjenih anketnih vprašalnikov ugotovili, kje je razlog.

Na podlagi rezultatov anketnega vprašalnika smo ugotovili, da strokovne delavke menijo, da je za starše večinoma manj pomembno, da je njihov otrok samostojen, medtem ko so starši na isto vprašanje odgovorili 94 %, da je to za njih izrednega pomena. Strokovne delavke so menile, da starši le včasih svojemu otroku omogočajo dovolj samostojnosti, starši pa, da pogosto. Iz tega smo sklepali, da morda starši ne vedo ravno veliko o razvojni starosti in zmožnostih svojega otroka, jasno pa so tako eni kot drugi v skoraj 95% izrazili željo po medsebojnem sodelovanju, tako da je lahko tim idejo razvijal naprej.

Zato smo se odločili, da pripravimo opazovalne lestvice, na katere bodo tako strokovni delavci, kot tudi starši beležili svoja opažanja pri določenih dejavnostih otroka. Da ne bi pojma samostojnost zastavili preširoko in se zapletli v mrežo dognanj, smo opazovanje omejili na obuvanje in oblačenje.

Ugotovili smo, da so starši, takoj ko so imeli možnost postati aktivni sodelavci v projektu »Poglejte, to zmorem tudi sam!«, k stvari pristopili povsem drugače.

Eden od vidikov je bil, da staršem v teh treh oddelkih nismo tako ali drugače vsiljevali svojega načina in ne kritizirali njihovega, pač pa so ob formativnem spremljanju svojega otroka sami ugotovili, kaj njihov otrok že zmore in katero spretnost bi glede na svojo starost tudi že lahko obvladal, če bi oni sami ravnali drugače. Na tej stopnji projekta se je zgodil ustvarjalni preboj in na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi moralo sodelovanje s starši postati načrtno in ciljno na nivoju celega vrtca, nova metodologija formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem pa del izvedbenega kurikulumu našega vrtca.

Tako smo v naslednjem šolskem letu (2009/2010) s projektom nadaljevali in pričeli s širjenjem pridobljene izkušnje med sodelavce. Svoje nove vidike, ki smo jih pridobili s timskim delom v prejšnjem šolskem letu, smo jim prenesli na prvem skupnem srečanju vzgojiteljskega zbora v

novem šolskem letu, ki smo ga organizirali sodelavci tima, za nadaljnje delo pa smo kolektiv razdelili na manjše skupine po starostnih obdobjih, ki ima vsaka svojo mentorico (sodelavko tima za inovacijski projekt, ki je projektne dejavnosti že izvajala praktično v svojem oddelku).

AKTIVNOSTI, KI SMO JIH IZVEDLI ZA DOSEGO CILJEV:

1. Delovna srečanja članov tima.
2. Izobraževanje, študij literature in konzultacije članov tima s konzulentko.
3. Organizacija strokovnih predavanj o družini v današnjem času za strokovne delavce in starše.
4. Oblikovanje mentorskih središč za strokovne delavce različnih starostnih skupin otrok.
5. Oblikovanje inštrumentarija z namenom posnetka dejanskega stanja pri strokovnih delavcih, starših in otrocih (anketni vprašalniki, opazovalne lestvice, metodični postopki, smernice za refleksijo in evalvacijo strokovnih delavcev ob zaključku projekta).
6. Načrtovanje, izvajanje in spremljanje dejavnosti za otroke in starše, refleksije, evalvacije, zbirniki vprašalnikov, opazovalnih lestvic.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na enem od timskih srečanj smo ugotovili, da bi moralo sodobno sodelovanje s starši temeljiti na izkustvenem učenju in ne na frontalni obliki vzgojitelj-starši. **Tako smo na nivoju celega vrtca preizkusili metodo formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem.**

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Strokovne delavke so ob koncu projekta izdelale evalvacijo in refleksijo celoletnega projektne dela v skupini, smernice za izdelavo le-teh smo oblikovali v projektne timu.

Želeli smo pridobiti sledeče podatke:

1. KRATEK OPIS POTEKA PROJEKTA V VAŠEM ODDELKU (ključni mejniki, spretnost – če ste jo izbrali, dejavnosti, ki so spremljale projekt ipd.).
2. VAŠA OPAŽANJA PRI ODZIVANJU STARŠEV OB IZVAJANJU PROJEKTA.
3. VAŠI OBČUTKI IN OPAŽANJA PO KONČANEM PROJEKTU;
 - Kakšne spremembe ste opazili v odnosih med strokovnimi delavci v skupini in starši po končanem projektu?
 - Kakšno je vaše mnenje o mentorskih srečanjih?
 - Ali ste začutili, da se je vaša vloga (vloga odraslega v vrtcu) ob drugačni metodi sodelovanja z družinami v čem spremenila – če da, pojasnite, kako?
 - Zapišite svoje misli in občutke, ki so se vam porajale ob izvajanju projekta; ali so bile morda v začetku kaj drugačne, kot na koncu?
 - Ali ste s pomočjo metode formativnega spremljanja otrokovega razvoja (opazovanje otrok, izobraževalni sestanek s starši, načrtovanje dejavnosti za učenje spretnosti, izmenjava informacij s starši,) našli bolj učinkovito obliko sodelovanja s starši v korist spodbujanja otrokovega razvoja?
 - Mnenja, pobude, pripombe, nasveti...
4. PRIMERJAVA NAPREDKA OTROK PRI USVAJANJU IZBRANE SPRETNOSTI (tabela)

Obdelava podatkov

Prikaz rezultatov

REZULTATI, UGOTOVITVE IN SPOZNANJA:

1. Sodelovanje med družinami in vrtcem je bilo v našem vrtcu že pred začetkom projekta na visoki ravni, na pobudo inovacijskega projekta pa je v letošnjem šolskem letu potekalo na

drugačen način kot doslej. Staršem je bila s pomočjo formativne metode spremljanja razvoja otrok ponujena oblika izkustvenega učenja na področju spodbujanja samostojnosti, v njej so se prepoznali kot aktivni sodelavci pri spodbujanju samostojnosti pri svojem otroku.

2. Nova metodologija se je izkazala za dobro, zato smo ta način dela prenesli na nivo celega vrtca, kot del izvedbenega kurikula.
3. Strokovne delavke so novo obliko sodelovanja z družinami v večini ocenile kot dobro in uspešno in uporabno tudi na drugih področjih dejavnosti v vrtcu.
4. Napredek je viden pri večji strpnosti staršev pri čakanju na otroka v garderobi in vztrajanju pri tem, da otrok naredi sam, kar že zmore. Glede na rezultate anketnih vprašalnikov po končanem projektu so starši pozitivno sprejeli nov način sodelovanja z vrtcem.
5. Iz tabel merjenj dosežkov otrok je viden tudi napredek pri usvajanju spretnosti, vendar strokovne delavke menijo, da napredek ni nujno odvisen od projektnega sodelovanja, pač pa od razvojnega obdobja otroka.
6. Strokovne delavke so označile delovna srečanja v obliki mentorskih središč za zelo dobra in si želijo te oblike strokovnega sodelovanja še naprej.
7. V projektu je nastal kakovosten inštrumentarij, ki ga lahko uporabljajo vrtci in tudi šole v prvi triadi pri uvajanju formativnega spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč staršem, torej pri uvajanju nove oblike sodelovanja s starši.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Starši se kot aktivni sodelavci vključijo v spodbujanje samostojnosti svojih otrok s pomočjo metode formativnega spremljanja razvoja svojega otroka.

CIKLUS IZVAJANJA METODE FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM:

1. ANKETNI VPRAŠALNIK O PRIPRAVLJENOSTI STARŠEV ZA AKTIVNO SODELOVANJE
 - Pridobimo podatek, kako dobro so starši seznanjeni s tem, kaj njihov otrok zmore na področju skrbi zase.
 - Izvemo, v kolikšni meri je za starše pomembno, da je njihov otrok samostojen.
 - Izvemo, ali si starši želijo aktivnega sodelovanja z vrtcem pri doseganju večje samostojnosti otrok.

* **specifika pri novincih, starih od 12 do 18 mesecev:**

- starše uvedemo v pojem SAMOSTOJNOST na izobraževalnih roditeljskih sestankih.
- Pojem predstavimo in pojasnimo, zakaj je tako zelo pomembno, da otroka usmerjamo v samostojnost že od zgodnjih začetkov v njegovem razvoju.
- Strokovno argumentiramo, dovzetni smo za njihova vprašanja in svetujemo, če se po le- tem izkaže potreba.
- Upoštevamo razvojne značilnosti 12-18 mesecev starih otrok in vse psihične stiske, ki se pojavljajo pri otrocih in starših ob vstopu v vrtec (**separacija in individualizacija**-druga polovica prvega leta; **ambivalenca** -drugo leto). (po Praper, online)
- staršem omogočimo prvi stik z opazovalno lestvico, ki pomeni informacijo, kaj naj bi otrok pri starosti 12-18 mesecev že zmoget narediti samostojno (na različnih področjih).
- S tem dosežemo prvo aktivno sodelovanje staršev, ozavestimo jih skozi njihovo lastno opazovanje svojega otroka, omogočimo jim, da se izkustveno učijo,
- Že na tej stopnji se izognemo frontalni obliki poučevanja VZGOJITELJ-STARŠI starše sprejmemo kot aktivno sodelujoče pri spodbujanju razvoja samostojnosti pri otrocih.

- V naslednjem letu otrokovega življenja v vrtcu večina staršev metodo formativnega spremljanja že bežno pozna in ve, čemu je namenjena, zato nadaljujemo z opazovalnimi lestvicami, ki so že bolj specifično usmerjene na neko področje samostojnosti (obuvanje in oblačenje, prehranjevanje ipd.).

2. OPAZOVALNE LESTVICE

Opazovanje v domačem okolju izvajajo starši, v vrtcu pa strokovni delavci.

- Starši se srečajo z obliko formativnega spremljanja otrokovega razvoja.
- Starši se ob opazovanju svojega otroka seznanijo s stopnjo samostojnosti, ki jo otrok določene starosti že lahko dosega.
- Strokovni delavci dobijo vpogled v stopnjo samostojnosti posameznega otroka.
- Rezultati obeh opazovanj pokažejo, katero spretnost je smiselno načrtno razvijati na nivoju celotnega oddelka.

3. SREČANJE S STARŠI V OBLIKI DELAVNICE

- Z aktivnim sodelovanjem na delavnici starši predstavijo svoje izkušnje in spoznajo dejavnosti, ki spodbujajo razvijanje izbrane spretnosti na področju samostojnosti.
- Starši na ta način spoznajo, da »dril« ni edini način za uspeh, pač pa lahko usvajanje spretnosti dosežemo preko igre, ki je najbolj optimalen način za uspešno učenje predšolskega otroka.
- Strokovni delavci na tej stopnji sodelovanja s starši nastopijo kot aktivni svetovalci, ki skupaj s starši poiščejo primerno obliko dejavnosti za spodbujanje razvoja določene spretnosti.
- Strokovni delavci in starši sklenejo skupne dogovore, ki jih med procesom upoštevajo.
- Starši izpolnijo vprašalnik, ki nam poda informacijo, ali je nova oblika sodelovanja za njih sprejemljiva in ali si v bodoče še želijo sodelovati z vrtcem v tej obliki.

4. NAČRTNO SPODBUJANJE RAZVOJA SPRETNOSTI

- Obdobje, v katerem starši in strokovni delavci s pomočjo različnih dejavnosti spodbujajo otroka pri razvijanju izbrane spretnosti. (npr.: igra z gumbi – »Nadaljuj niz«, igra z vrvicami, poišči par copatku, ipd.).
- Izmenjava izkušenj, procesno načrtovanje, individualni pristop.

5. PONOVRNO OPAZOVANJE OTROK

- Po obdobju 4-mesečnega načrtnega spodbujanja otrokove samostojnosti izvedemo starši in strokovni delavci ponovno načrtno opazovanje otrok.

6. EVALVACIJA

- Starši izpolnijo anketni vprašalnik, na podlagi katerega dobimo informacijo o vtisih staršev po končanem procesu in kako doživljajo formativno metodo spremljanja otrokovega razvoja kot pomoč pri spodbujanju otrokove samostojnosti.
- Rezultati opazovanja nam pokažejo napredek razvoja samostojnosti posameznega otroka.

Možnosti uvajanja v druga področja

METODO FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM lahko kot novo obliko sodelovanja s starši v vrtcih in šolah v prvi triadi uporabljamo pri spodbujanju otrokovega razvoja na vseh področjih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

METODO FORMATIVNEGA SPREMLJANJA OTROKOVEGA RAZVOJA KOT POMOČ STARŠEM smo preverjali in uporabljali dve leti; prvo leto delovanja tima za IP v treh oddelkih vrtca, drugo leto pa smo jo uvedli na nivo celega vrtca.

Na ta način smo teorijo preizkusili tudi v praksi, kjer se je izkazala za dober način sodelovanja vrtca in družin.

Uvajanje in izvedbo metode lahko predstavimo in svetujemo v primeru, ko bi se tudi drugi vrtci odločili uvajati to sodobno metodo.

Literatura

Bahovec, D.E. et al. *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 1999. ISBN 961-6222-42-2

Batistič, Zorec. M. *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*: Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2003. ISBN 961-6406-13-2

Hansen, A.K. et al. *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti*: Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, 2000. ISBN 961-6086-11-1

Ivić, I. et al. *Razvojni koraki: pregled razvojnih značilnosti otrokovega razvoja od rojstva do sedmega leta*. (Prevod iz srbskega jezika Kristijan Musek Lešnik). Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2002. ISBN 961-6406-10-8

Marentič Požarnik, B. *Psihologija učenja in pouka*. 1. izdaja, 2. natis. Ljubljana: DZS, 2003. ISBN 86-341-2624-2

Marjanovič, Umek, L. *Razvojna psihologija: Razprave Filozofske fakultete*. Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete. Ljubljana: Založba Rokus. d.o.o. ISBN 86-7207-146-8 (broš.)

Praper, P. (online). *Psihični razvoj otroka*. (povzeto 11. 06. 2010). Dostopno na naslovu: <http://www.babybook.si/razvoj-otroka/stopnje-otrokovega-razvoja>.

Zorman, M. et al. *Udejanje načel vseživljenjskega učenja v vrtcu, osnovni šoli in srednji šoli s pomočjo razvojnega načrtovanja: Gradivo za razvojno načrtovanje; Program Phare 2003-vseživljensko učenje*. 1. izdaja, 1. natis. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo, 2006. ISBN 961234-575-9,

Vrtec pri OŠ Duplek
Korenska cesta 31
2241 Spodnji Duplek

GOVORICA PLESA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Baštič

Sodelavci: ravnatelj: Đano Novak, ped.vodja: Milena Drevenšek, vzgojiteljice: Barbara Krajnc, Nataša Horvat, Jerneja Plešivčnik, Tatjana Leskošek, Sabina Premzl, Barbara Čučko, Barbara Hazenmali, Vilka Tement, Anja Holc.

Konzulent: Mirjam Senica

Povzetek:

Spoznale smo, da smo preko projekta ponovno obudile znanje in zavedanje, da je ples in gibanje izjemnega pomena pri predšolskih otrocih. Razširile smo svoje poznavanje gibalno plesnih iger in v svoje vsakdanje delo vnesle svežino in dodatno motivacijo za delo.

Kot vzgojiteljice otrok, smo si s tem projektom razvila še boljše vidno, tipno in slušno občutljivost, si razvile sposobnost prepoznavanja različnih možnosti izražanja ter si tudi same razvila večjo samopodobo.

Otroci so skozi potek samo pridobivali in napredovali. Zavedamo se, da s svojim pozitivnim pristopom tega prenašamo tudi na otroke. Otroci so bili izjemni pri sprejemanju in sodelovanju. Vzgojiteljice smo pa opazile kako lahko skozi drugačne dejavnosti spoznavamo otroke in jim na drug način pomagamo in jih usmerjamo.

V samem procesu smo napredovale tudi same. Spoznale smo, da je včasih težko poskusiti nekaj novega in nekaj v čem nismo najbolj domači. Skozi to spoznanje zdaj lažje razumemo tudi otroke.

Razširil se nam je tudi spekter v katerem zdaj vidimo kje vse lahko uporabimo gibalno plesne igre in tako z gibanjem in igro pomagamo otrokom na zabaven in povsem nov način pridobivat spretnosti in znanja.

Abstract:

We realized that we revive the project through knowledge and awareness of the dance and the movement of the utmost importance in preschool children. We extend their knowledge of physical games and dance in their daily work and bring additional fresh motivation.

As educators of children, we have developed this project with an even better visual, haptic and aural sensitivity, we developed the ability to recognize the different possibilities of expression and to develop themselves more self-esteem.

Children are only acquired through the course and progress. We know that with his positive approach that also transmit to children. Children were extraordinary in the adoption and collaboration. Teachers have observed how we can through different activities learn about children and help them in other ways to orient.

In the very process itself we all advanced. We recognize that it is sometimes difficult to try something new and something in what we are not familiar. Through this recognition we now better understand the children.

We have extended the range in which we now see where we can use dance and movement games to help children play in a fun and completely new way so they can acquire skills and knowledge.

Ključne besede: ples, gibanje, gibalno plesne igre, umetnost

Problemsko stanje

V vrtcu sem opazila, da se vse manj poslužujemo plesa in plesnih iger tudi za spodbujanje drugih dejavnosti in načrtnega usmerjanja k razvoju določenih sposobnosti. Želela sem si predstaviti še drugačen pristop h gibalno plesnim igram, kot način s katerim lahko popestrimo dejavnosti v vrtcu in dodamo svežino. S tem pa obudimo znanje gibalno plesnih iger, razširimo spekter in popestrimo vsakdan v vrtcu.

V vsaki skupini smo vzgojiteljice poiskale specifične probleme in se lotile reševanja le the skozi gibalno plesne igre. Povdarek smo dajale na dnevno rutino otrok v vrtcu.

Vsa gibanja od plezanja, do tekanja, do valčka in tudi stanje popolnega miru je lahko uporabljeno v besednjaku plesa, ker imajo vsa potencial, da postanejo komunikativna. Gibanje in aktivnost, ki temeljijo na plesu, spodbujajo otrokovo kreativnost, izraznost in individualnost medtem, ko se razvijajo telesna, socialna, emocionalna, komunikativna ali kognitivna spretnost.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje:

Kako bodo gibalno plesne igre vplivale na boljše vključevanje otrok v skupino.

Cilj:

Bolj kreativen pristop pri socialnem razvoju otroka s pomočjo gibalno plesnih iger.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave:

Razlog je bil najprej poskusiti nekaj novega in poskusiti razširiti znanje in veselje do plesa vodje projekta na ostale sodelavke in nato na otroke.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve:

- opazovanje otrok pri plesnih igrah,
- povezovanje plesnih iger z glasbo, rekviziti, petjem pesmic,
- opazovanje in beleženje posameznika in celotne skupine,
- ples kot redna usmerjena zaposlitev in kot dopolnilo dnevne rutine (v koloni, v garderobi, čakanje na obrok,...)

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta:

- opazovanje otrok pri oblačenju, obujanju in njihove težave: potiskanje noge v čevelj, roke v rokav, povezniti kapo na glavo (orientacija na telesu),
- izražanje otrok skozi čute - vid, sluh, misli: razvijanje socialnih spretnosti,

- fina motorika - držanje pisal, držanje škarij in rezanje, zavezovanje vezalk na čevljih, zapiranje gumbov,
- orientacija v prostoru - zmanjšati število padcev, zaletavanj, potiskanja, zanašanje otrok v koloni, v krogu, počasno reagiranje, iskanje kje je kaj in kje sem.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta:

- opazovanje napredka otrok z upoštevanjem razvojnih značilnosti.

Obdelava podatkov

Obdelavo podatkov bom prikazala na enem od vzorcev. Bilo jih je več, ker se je projekt izvajal v petih skupinah različnih starostnih obdobji.

Opis vzorca:

Skupina otrok drugega starostnega obdobja starih od 3 do 4 leta. V skupini je 13 deklic in 6 dečkov.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija):

Beleženje v tabele.

Podatke smo zbirali tako, da smo zabeležili koliko otrok se zna obuti, sezuti, koliko otrok zmore sleči in obleči majico, hlače, odpret in zapret gumbe, koliko otrok si povezne kapo na glavo, obleče rokavice, jakno.

Metode obdelave podatkov:

Procentualni prikaz.

Prikaz rezultatov:

V tabelah.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj:

- Ples je izjemnega pomena pri predšolskih otrocih.
- Razširile smo svoje poznavanje gibalno plesnih iger in v svoje vsakdanje delo vnesle svežino in dodatno motivacijo za delo.
- Opazile smo kako lahko skozi drugačne dejavnosti spoznavamo otroke in jim na drug način pomagamo in jih usmerjamo.
- Spoznale smo, da je včasih težko poskusiti nekaj novega in nekaj v čem nismo najbolj domači in najboljši. Skozi to spoznanje zdaj lažje razumemo otroke in jim dajemo podporo in ljubezen.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju:

- V samem okolju - vrtcu - smo opazile večje zanimanje otrok za ples. Otroci se veselijo the dejavnosti in so takoj motivirani za delo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti:

Novost je vnašanje gibalno plesnih iger v dnevno rutino v vrtcu kot tudi umerjene dejavnosti za lažje vključevanje otrok v skupino. Pridobivanje na samozavesti, občutku lastne vrednosti in pripadnosti skupini kot tudi občutku vrednosti kot osebi.

Možnosti uvajanja v druga področja:

Novost se lahko uvaja na vsa področja dejavnosti v vrtcu. Prav tako se lahko izvaja na družabnih srečanjih s starši. Uvaja se lahko v prvi triadi in oddelkih podalšanega bivanja. Kjerkoli si želimo izboljšati področje našega ali otrokovega delovanja najde področje Govorice plesa svoje mesto.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim:

Močni smo v tem, da prepoznavamo drugačne in nove pristope k že ustaljeni praksi.

Literatura

Paul Rooyackers. 101 dance games for children: Fun and creativity with movement. Hunter house. Alameda CA.1996. A Smart fun book. ISBN - 10: 0-89793-171-8.

Paul Rooyackers 101 more dance games for children: Fun and creativity with movement. Hunter house. Alameda CA. 2003. A Smart fun book. ISBN 0-89793-383-4.

Huberta Wiertsema. 101 movement games for children: Fun and learning with playful movement. Hunter house. Alameda CA. 2002. A smart fun book. ISBN 0-89793-346-X.

Rudolf Laban. Mojstrstvo gibanja: The mastery of movement. Mestno gledališče Ljubljansko. Ljubljana. 2002. ISBN 961-6369-07-5.

Robi Kroflič et.al. , uredila Ljubica Marjanovič Umek. Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulu za vrtce. 1. natis. Obzorja, Maribor. 2001. ISBN 961-230-191-3.

Gordana Schmidt (online). Začetni program joge za otroke. Dostopno na naslovu: <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/zacetniprogramjoge.pdf>.

Gordana Schmidt (online). Vodena vizualizacija. Dostopno na naslovu: <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/vodenavizualizacija.pdf>.

Gordana Schmidt (online). Tibečančki. Dostopno na naslovu: <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/tibetancki.pdf>.

Gordana Schmidt (online). Gibalne zgodbe. Dostopno na naslovu: <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/gibalne%20zgodbe.pdf>.

Gordana Schmidt (online). Gibalne igre v dvojicah. Dostopno na naslovu: <http://www2.arnes.si/~gschmi/studenti/GIBALNE%20IGRE%20V%20DVOJICAH/gibigrevdvojicah.pdf>.

Vrtec Slovenske Konjice
Slomškova 1
3210 Slov. Konjice

UČENJE JE IGRA OB GIBANJU 2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Irena Hajd

Sodelavci:

Jelka Brečko, vzgojiteljica, Darja Habjan, vzgojiteljica, Marija Juhart, vzgojiteljica, Duška Novak, vzgojiteljica, Vera Štante, vzgojiteljica, Zlatka Vetrih, dipl. Vzgojiteljica

Konzulent: Mirjam Senica, višja svetovalka ZRSS

Povzetek:

S projektom Učenje je igra ob gibanju smo želeli ugotoviti stanje gibljivosti otrok in moč vplivanja na razvoj le tega. Z načrtovanim, vodenim in rednim izvajanjem gibalno športnih dejavnosti smo vplivali na razvoj motoričnih sposobnosti predšolskih otrok. V ta namen smo v Vrtec Slovenske Konjice, enoti Tatenbahova izvedli dva sklopa v obliki pedagoškega eksperimenta. V sklopu HOJA so otroci načrtovano in organizirano izvajali intenzivne vsakodnevne sprehode, opravili pohodniške izlete v bližnjo in daljno okolico vrtca. Poudarek na elementarnih igrah in gibalnih aktivnostih z žogo je bil v drugem sklopu ŽOGA. Otroci različnih starostnih obdobj so bili deležni kvalitetnih gibalno športnih vsebin, ki bodo nadgradnja predhodnih že usvojenih gibalnih znanj in temelj za nadaljnji razvoj gibalnih sposobnosti otrok. Pomembno vlogo pri projektu smo imeli odrasli, tako strokovni delavci, starši in zunanji sodelavci. Izvedli smo eksperiment, katerega smo sproti preverjale z motoričnimi testi. Rezultati so pokazali napredek na področju gibalnih sposobnosti otrok, ki so bili vključeni v projekt. Otroci so pridobili na kvaliteti preživljanja prostega časa. Dejavnosti so imele vzgojni in socialni učinek, saj so se otroci skozi igro navajali na spoštovanje pravil in sodelovanja v skupini. Zastavljene cilje smo uresničevali ne glede na letni čas in vremenske razmere.

S projektom Učenje je igra ob gibanju smo naredili majhen korak na dolgi poti gibanja skozi življenje.

Ključne besede: predšolski otrok, gibanje, motorične sposobnosti, hoja, žoga

Abstract:

With the project Učenje je igra ob gibanju (Learning is a game with movement) we wanted to determine the mobility of the children and the influence on its development. With planned, controlled and regular pursuance of motor sport activities we affected the development of preschool children' motor abilities. For this purpose kindergarten Vrtec Slovenske Konjice, unit Tatenbahova, conducted two projects in the form of pedagogic experiment. In the project HOJA (walk) children performed planned and organised intensive everyday walks, hiking in near and far surroundings of the kindergarten. The emphasis on the elementary games and motor activities with the ball was included in the second project ŽOGA (ball). The children of different ages received quality motor sport activities, which are the upgrade of previously assimilated motor knowledge and the foundation for further development of children' motor abilities. The adults, experts, parents and other co-workers played an important role in this

project too. We performed an experiment, which we supervised regularly with motor tests. The results showed improvement in the field of children' motor abilities, which were included in the project. Children also achieved better quality of spending their free time. The activities had an educational and social effect, since the children gained respect for the rules and cooperation in the group through playing. The set goals were achieved regardless of the season and weather conditions.

With the project Učenje je igra ob gibanju we made a small step in the long journey of movement through life.

Key words: preschool children, movement, motor abilities, walking, ball

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Neozaveščenost staršev oziroma širše populacije, posledica gibalno manj spretni otroci.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Gibalno športna aktivnost je skladen celostni razvoj otroka nujno potrebna in otroku smo jo dolžni zagotavljati v primerni količini in kakovosti. Vsak otrok se na gibalne spodbude, ki so mu ponujene na primeren in njegovim sposobnostim prilagojen način, odziva pozitivno.

(Pišot in Jelovčan, 2006, str. 10)

Potrebi po gibanju in igri sta primarni otrokovi potrebi. Z gibanjem si otroci razvijajo intelektualne sposobnosti. Tudi pri socialnem in emocionalnem razvoju imata igra in gibanje pomembno vlogo. (Kurikulum za vrtce, 1999)

Pomembno je razvijati in ustvarjati učenje skozi gibanje in gibanje skozi igro. Ko se otroci skozi igro učijo gibati, se hkrati skozi gibanje učijo. S tem rastejo v sposobnejše osebe, izzivajo svojo ustvarjalnost in se pri iskanju rešitev učijo razmišljat. (Konda, 2009, str. 8)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako bomo spodbujali in dosegli veselje in željo do gibalnih aktivnosti, ki bodo otrokom omogočale pridobivanje spretnosti hoje in dejavnosti z žogo.

- Analizirati, načrtovati, organizirati in izvajati ter evalvirati pogoje (prostor, čas, sredstva) in dejavnosti, ki so v skladu z otrokovimi gibalnimi zmožnostmi.
- Otrokom ponujati pester izbor aktivnosti iz področja gibanja in z dodajanjem vsebin omogočiti pridobivanje novih znanj, spretnosti in doživetij na vseh področjih njegovega razvoja (intelektualni, čustveni, socialni).
- Izkušnje pridobljene z načrtnim delom posredovati staršem, strokovnim sodelavkam in javnosti preko zloženek, študijskih zapisov, video posnetkov,...

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Naše ugotovitve stanje.
- Želja po pozitivni spremembi.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Ugotovitev stanja.
- Opredelitev problema.
- Iskanje novih poti za reševanje problema.
- Pridobivanje teoretičnih znanj.
- Preizkušanje novih teorij.
- Testiranje motoričnih sposobnosti.
- Izvajanje.
- Refleksija.
- Testiranje motoričnih sposobnosti.
- Širjenje projekta na sodelavce in otroke drugih enot vrtca.
- Izdaja priročnika.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Nezainteresiranost, odpor do gibalnih dejavnosti.
- Nespretnost pri naravnih oblikah gibanja.
- Utrujenost in slaba kondicija.
- Slaba koordinacija telesa.
- Manj gibalno spretni otroci.
- Življenjski slog današnjih družin.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- samozavestni,
- bolj zdravi,
- spretni,
- vzdržljivi,
- vztrajni,
- strpni,
- umirjeni otroci.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskovalni vzorec je bilo vključenih 6 skupin (136 otrok) drugega starostnega obdobja (3 - 6 let).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za pridobivanje podatkov o gibalnih sposobnostih otrok smo uporabili baterijo testov osnovne motorike. (Rajtmajer, 1997)

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali s pomočjo deskriptivne statistike motoričnih testov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so prikazani v tabelah in grafih povprečne Z-vrednosti vseh motoričnih testov skupaj.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z dobro načrtovanim in strokovnim delom smo v veliki meri vplivali na razvoj gibalnih sposobnosti otrok. Otroci so bili deležni kvalitetnih gibalno športnih vsebin, ki so temelj za nove aktivnosti in nadgradnjo predhodnih že usvojenih gibalnih znanj.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Prepoznavnost v kraju kot športno gibalni vrtec.
- Vključevanje drugih enot.
- Zadovoljstvo staršev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

- Izdaja priročnika.
- Neposredna predstavitev dejavnosti strokovnim delavkam v drugih enotah.
- Povabilo in sodelovanje otrok ostalih enot na zaključni prireditvi.

Možnosti uvajanja v druga področja

Kot primer dobre prakse vidimo možnost uvajanja, širjenja projekta med strokovne delavke in otroke drugih enot Vrtca Slovenske Konjice.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

- Gibalno področje, timskem delu.
- Priročnik, znanje, izkušnje.

Literatura

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana, MŠŠ; Urad RS za šolstvo.

Pišot, R. (2006): Vsebine gibalno športne vzgoje v predšolskem obdobju. Koper: Založba Annales.

Priročnik k kurikulumu za vrtce (2001): Otrok v vrtcu. Maribor: Založba Obzorja.

Rajtmajer, D. (1990): Metodika telesne vzgoje – Predšolska vzgoja. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Rajtmajer, D. (1997): Diagnostično-prognostična vloga norm nekaterih motoričnih sposobnosti pri mlajših otrocih. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Videmšek, M., Pišot, R. (2007): Šport za najmlajše. Ljubljana: Fakulteta za šport, inštitut za šport.

Pišot, R., Planinšec, J. (2005): Struktura motorike v zgodnjem otroštvu. Koper: Univerza na Primorskem. Založba Annales.

Pišot, R., Jelovčan, G. (2006): Vsebina gibalne / športne aktivnosti v predšolskem obdobju. Koper: Univerza na Primorskem. Založba Annales.

Vrtec Šentvid
Ulica pregnancev 6
1000 Ljubljana

LET'S HAVE FUN

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Katja Zalar

Sodelavci: Katja Zalar, dipl. vzgojiteljica, Urška Kljun, dipl. vzgojiteljica, Milena Jerman, dipl. vzgojiteljica, Maja Guštin, pomočnica vzgojiteljice, Helena Pugelj, dipl. vzgojiteljica

Konzulent: mag. Katica Pevcec Semec, Zavod republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Tri in štiriletni otroci imajo omejen besedni zaklad v materinem jeziku, okoli tretjega leta začnejo tvoriti tri in večbesedne stavke. Glede na to, je bil moj osnovni cilj razumevanje in ne govor angleščine. Želela sem jih vključiti v zanimive, razumljive dejavnosti in jim omogočiti čim več spoznavanja z melodiko angleškega jezika. Otroci jezik začnejo uporabljati sami, ko so pripravljeni.

Predšolski otroci imajo kratkotrajno pozornost, niso popolnoma samozavestni pri uporabi materinega jezika in so na zelo različnih razvojnih stopnjah, sposobnosti posameznih otrok se lahko močno razlikujejo.

Rime in pesmi spodbujajo gibanje in ponavljanje besed in fraz. Igre in dejavnosti naj vključujejo gibanje, tako se otroci učijo z aktivnostjo celega telesa. Igre so najpomembnejša dejavnost predšolskih otrok in otroci jih imajo radi. S pomočjo iger eksperimentirajo, odkrivajo in vstopajo v interakcijo z okoljem. Način učenja preko igre naredi tuji jezik otrokom takoj uporaben: jezik, ki se ga učijo, v igri zaživi.

Abstract:

Children from 3-4 years old have very limited vocabulary in their first language, and from the age of 3 are generally just beginning to string together utterances of more than three to four words. As such, my main focus with such young learners is not language production, but language comprehension. I want to engage the children in interesting, comprehensible activities while providing them with lots and lots of English input. The children will speak when they are ready.

Preschool children have a very short attention span, they are not fully confident in their own language, they develop at very different rates so we have a mixed ability group.

Rhymes and songs are great for movement and frequent repetition of vocabulary and phrases. Games and activities should include movement so the children learn through what is known as the total physical response. Games are fun and children like to play them. Through games children experiment, discover, and interact with their environment. The game context makes the foreign language immediately useful to the children. It brings the target language to life.

Ključne besede: metoda igre, učenje celih stavkov (oz. po metodi »grozda« = cluster)
Fluency, Accuracy, Exercise (lahkotnosti = otrok ne popravljamo, natančnosti, vaje).

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri izvajanju IP Let's Have Fun moram upoštevati različne razvojne stopnje otrok (najmlajši otrok v skupini je bil ob začetku izvajanja projekta star tri leta in dva meseca, najstarejši štiri leta in osem mesecev). Zaradi različne razvojne stopnje otrok se pojavlja velika razlika v sposobnosti koncentracije pri posameznih dejavnostih ter količini informacij, ki so jih sposobni sprejeti oziroma jih želijo pridobiti. Ker s sodelavko veliko dejavnosti izvedeva individualno in v manjših skupinah otrok, pa razlika v razvojni stopnji otrok, njihovih sposobnostih, željah in zahtevah ni moteča v procesu usvajanja angleščine.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otroci, stari 3 in 4 leta imajo omejen besedni zaklad, nekateri šele začenjajo tvoriti večbesedne stavke. Cilj je bil zato prvo leto spoznavanje z melodiko tujega jezika, naslednje leto pa tudi razumevanje jezika. Da bi bila cilja učenja angleščine uresničena, mora jezik ostati objekt igre, znanje pa mora izvirati iz obstoječega znanja. Izhajale smo iz znanih pesmi (Ringa raja, Mojster Jaka), didaktičnih iger (spomin, domine, človek ne jezi se, obleci deklico, dečka), znanih gibalnih iger (barvice, semafor...) v slovenščini, jih nato izvajali v angleščini in kasneje dodajali nove igre in pesmi v angleščini.

Ker sem v literaturi našla zelo malo virov na temo poučevanja angleškega jezika v predšolskem obdobju, sem si večinoma pomagala z internetnimi viri, spletnimi stranmi tujih jezikovnih šol angleščine za predšolske otroke, informacijami z enotedenskega tečaja »1 Week Course for European Teachers of English at Primary Level, Maidstone« (Cmepius: Comenius 2.2) v Maidstoneu, VB, ter predvsem s cilji in predlogi dejavnosti iz Kurikuluma za vrtce.

Vire teorije in prakse poučevanja angleščine predšolskih otrok sem našla na naslednjih internetnih straneh:

Super Simple Songs
Lil' Fingers Storybooks
ESL Preschool Games for Kindergarten
Children's Nursery Rhymes, Action Songs
Children's Short Stories
Free e-books
Children's Storybooks Online...

Ostali viri:

Različne didaktične igre (spomin, domine, človek ne jezi se) - prevedene

Različne otroške knjige (Dear Zoo, The Very Hungry Caterpillar,...)

Izbor pesmi, ki sem jih dobila na »1 Week Course for European Teachers of English at Primary Level« (Cmepius: Comenius 2.2) v Maidstoneu, VB.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

S katerimi igrami spodbuditi otroke v vrtcu, da bo prvo srečanje s tujim jezikom zanje prijetno doživetje in se bodo povezovale z obstoječimi dejavnostmi kurikula?

Cilji:

- Otrokom omogočiti različno doživljanje zvočnosti in ritma tujega jezika (angleščine), razvijanje jezikovne zmožnosti (ob vsakodnevnih dejavnostih in v različnih socialnih situacijah) skozi igro, nudenje enakih možnosti vsem otrokom.
- Pripraviti zapis primerov uspešne prakse z refleksijo udeležencev.

- Spoznati in nadgraditi znanje o posebnostih zgodnjega učenja tujih jezikov.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Znanje angleščine se mi zdi izredno pomembno, tako zaradi hitrega pretoka informacij, kot tudi z multikulturnega vidika. Vodilo je, da je otroku prvi stik z jezikom prijeten in da hkrati ostaja izziv, ki otroka pritegne, torej da jezik postane objekt igre.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. OPREDELITEV PROBLEMA

Na kakšen način najbolj učinkovito učiti angleščino predšolske otroke, tudi tiste, ki so šele dobro začeli tvoriti večbesedne stavke.

2. PREGLED LITERATURE

Pregled knjig, ki so na voljo, učbenikov, pesmi, didaktičnih iger, gibalnih iger, iskanje metod poučevanja tujega jezika za predšolske otroke

3. OPREDELITEV HIPOTEZE

Učenje angleščine poteka najbolj učinkovito preko igre, tako bo prvo srečanje s tujim jezikom za predšolske otroke prijetno doživetje in motivacija za učenje.

4. IZBOR METOD

Opazovanje z udeležbo

5. ZBIRANJE PODATKOV

Sistematično beleženje, nestrukturiran intervju

6. ANALIZA REZULTATOV

Tematska analiza

ZAKLJUČKI:

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Največji problem je bilo poiskati primerne pesmi, igre, didaktične igre, pravljice, gibalne igre... Problem smo rešile tako, da smo nekaj iger prevedle, nato pa z informacijami preko interneta (tuje jezikovne šole, strani za učitelje,...) poiskale primerne didaktične materiale.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Otroci so začeli uporabljati angleščino v spontani igri, torej so pridobili nova znanja in učenje razumeli kot igro. Zapis primerov dobre prakse z refleksijo smo pripravile. Pomembno se mi zdi, da pri učenju tujega jezika predšolskih otrok otroku najprej omogočimo veliko »inputa« tujega jezika: veliko iger, pesmi, dejavnosti in gibalnih dejavnosti. Ko so pripravljene, ko razumejo povedano, začno sami tuj jezik tudi uporabljati. Pri nas je bil velik preskok v drugem letu izvajanja projekta Let's have Fun, ko so jezi začeli sami uporabljati in ga kmalu zatem vključevati v spontano igro.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Skupina 22-ih otrok, od tega 10 dečkov in 12 deklic. Štirje otroci so stari 5 let, 18 jih je starih 6 let. 20 jih je bilo vključenih v projekt dve leti, dva otroka le drugo leto.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)
Sistematično beleženje, nestrukturiran intervju

Metode obdelave podatkov
Kvalitativna metoda (otroci so poročevalci)

Prikaz rezultatov

Vseh 22 otrok se je aktivno vključevalo v učenje angleščine, vsi so si sami, spontano jemali didaktične materiale, pripravljene za učenje angleščine, 20 jih je angleščino pričelo (seveda občasno) uporabljati v spontani igri ter pri rutinskih dejavnostih. Iz konkretnih situacij, ko sem opazovala in beležila njihovo igro, je bilo razvidno, da angleške besede in fraze uporabljajo smiselno in jih razumejo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Na zaključnem nastopu smo zapeli deset pesmi, uporabili tri fraze, povedali izštevanko in se igrali eno gibalno igro. Otroci so bili pri nastopu suvereni, razumeli so kaj pojejo / govorijo. Učenje angleščine skozi igro jim je prvo leto omogočilo seznanjanje z melodiko jezika in jih že potegnilo v poskuse govorjenja. V drugem letu so samoiniciativno začeli besede ponavljati, pripevati in peti (delno že v prvem letu, vendar manjkrat), nato so začeli angleščino uporabljati pri rutinskih dejavnostih in v spontani igri. Glede na uporabo angleščine v spontani igri sklepam, da jim je bilo učenje prijetno in zanje le igra, to pa je za predšolske otroke edini primeren način učenja: z igro in lastno aktivnostjo ter udeležbo pri dejavnostih.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Otroci so angleščino začeli uporabljati pri spontani igri in pri rutinskih dejavnostih v vrtcu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Učenje angleščine preko igre in preko rutinskih dejavnosti (na pobudo otrok), vključevanje angleščine v načrtovane teme (skladnost ciljev).

Možnosti uvajanja v druga področja

Učenje angleščine preko igre bi lahko uvajali v vseh področjih dejavnosti kurikula, saj izhaja iz otroku že znanih dejstev in širi znanje tujega jezika preko lastne aktivnosti pri udeležbi v katerikoli dejavnosti oziroma igri.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo precej obsežen nabor pesmi, didaktičnih in gibalnih iger, ki smo jih uporabili pri učenju angleščine.

Literatura

Internetni viri

Vrtec Škratek Svit Vodice
Frana Seška cesta 15
1217 Vodice

ANGLEŠČINA V VRTCU

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Katja Hribar, vzg.

Sodelavci:

Ožji projektni tim: Hedvika Rosulnik, ravnateljica, Petra Gams, vzg.

Širši projektni tim: Tilka Bobnar, Anica Pišlar, Klementina Čebulj, Jerneja Merčun, Silva Kunstelj, Mateja Stegel, Draga Koncilja, Tjaša Globočnik.

Konzulentka: mag. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V našem projektu smo si za cilj zastavili integrirano učenje angleškega jezika v vrtcu. V projekt so bili vključeni otroci zadnje starostne skupine pred vstopom v šolo. Dve vzgojiteljici, ki sta hkrati tudi obe profesorici tujega jezika, sta vodili angleške urice dvakrat tedensko po pol ure v manjših skupinah (okrog 10 otrok). Predhodno sta pripravili mapo učnih listov, ki so služili kot pomoč pri učenju, hkrati pa so omogočali povezovanje različnih področij razvoja, ki jih predvideva Kurikulum za vrtce. S projektom smo želeli ustvariti spodbudno okolje, ki bo omogočalo stik z angleščino skozi igro, gibanje, glasbo, umetnost in otrokova ostala razvojna področja in spoznavanje angleščine integrirati v otroški vsakdan. Za realizacijo zastavljenega cilja smo poskusno uvajali več novosti: organizacija angleških koticov v oddelku, omogočanje stika z angleščino tudi s strani vzgojiteljic v oddelku in ne le s strani tujejezičnih učiteljic, navezovanje tem pri angleških uricah na obravnavane teme pri delu v oddelku, povezovanje angleščine z vsemi področji Kurikula za vrtce. Dejavnosti, ki so bile organizirane za otrokovo spoznavanje angleškega jezika, so bile dobro izbrane in so prinesle dobre rezultate. Otroci so pridobili veliko znanja, veselja do stika s tujim jezikom in za učenje angleščine v prihodnje. Vseeno pa bi bilo potrebno za integriranost tujega jezika v vsakdan v vrtcu v prihodnje vzgojiteljicam v oddelku starejših otrok omogočiti izobraževanje na področju zgodnjega poučevanja tujega jezika ali pa zagotoviti dodatno osebje kot pomoč vzgojiteljici pri vzgojno-izobraževalnem delu, ki bi na vseh področjih kurikuluma vključevalo tudi vsebine oziroma aktivnosti v tujem jeziku.

Abstract:

The goal of our project was to integrate English into other activities in the preschool. Children in the last age group participated in the project. English »lessons« were organized twice a week for groups of 10 children by two preschool teachers who are teachers of foreign languages as well. Materials were prepared in advance to help connect English with other areas of the curriculum for preschools. In organizing activities we wished to create a stimulative learning environment which would provide contact to English language through play, movement, music, art and other domains of child's development. We wanted to integrate English into other activities of the children and with this goal in mind we implemented the following activities: English corners in the playrooms, providing contact to English by preschool teachers (and not just English teachers), adjusting topics in English lessons to the topics that were being discussed in the groups, connecting English to other areas of the curriculum. The activities were well chosen and provided good results such as the children gaining a lot of

knowledge and great interest to learn English in the future. However we find that for the implementation of English in preschool activities educators need to have the opportunity to be additionally trained for language teaching or should receive help by experts of this field.

Ključne besede: predšolska vzgoja, zgodnje spoznavanje tujega jezika, integracija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Stroka s področja tujega jezika poudarja številne prednosti, ki jih prinaša zgodnje spoznavanje s tujim jezikom. V vrtcih je pogosto dejavnosti, povezane s tujim jezikom, težko organizirati na način, ki otroku omogoča celostno spoznavanje s tujim jezikom, saj primanjkuje kadra, ki bi razpolagalo z ustreznim znanjem. Vrtcem in njihovim pedagoškim delavcem bi bile lahko v pomoč skupne smernice za integracijo tujega jezika v vrtce, ki bi omogočala povezovanje tujejezičnih vsebin z vsebinami z vseh ostalih področij otrokovega razvoja, hkrati pa bi upoštevale značilnosti otrokovega razvoja v predšolskem obdobju.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Zgodnje poučevanje tujega jezika nedvomno prinaša številne prednosti; med drugim denimo otroci razvijejo zelo naravno izgovorjavo, ritem in melodijo tujega jezika, zaradi še nedokončanega razvoja možganov imajo zmožnost, tuj jezik razviti veliko prej in bolje kot odrasli, razvijejo pa tudi bolj pozitiven odnos do drugih kultur in višjo kulturno kompetenco ... (Brumen 2009, Curtain 1990). Pri vpeljevanju zgodnjega učenja tujega jezika pa je potrebno upoštevati, da se mlajši otroci učijo drugače kot odrasli in mladostniki; svet doživljajo bolj celostno, razmišljajo bolj konkretno, se hitro učijo, a tudi hitro pozabljajo, se ne bojijo delati napake v tolikšni meri kot odrasli, še vedno razvijajo osnovne koncepte v materinščini, imajo manj stika s tujim jezikom v vsakdanjem življenju in so bolj dojemljivi za slušno podobo jezika. Ker se pri pedagoškem delu v vrtcu vsebine z različnih področij kurikula prepletajo in naj bi jih otroci spoznavali tem bolj celostno, se zdi smiselno, da bi morale biti tudi spoznavanje tujega jezika na tej stopnji neločljivo povezano z ostalimi vsebinami. Ena izmed metod zgodnjega učenja tujega jezika, ki omogoča integriranost tujega jezika z ostalimi pedagoškimi vsebinami, je tako imenovana jezikovna kopel. Gre za metodo poučevanja tujega jezika, kjer je tuj jezik zgolj sredstvo sporazumevanja, medtem ko se otroci učijo oziroma spoznavajo druge (nejezikovne) vsebine ali opravljajo vsakdanja rutinska opravila (Gregorn, 2010).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Učenje v vrtcu v primerjavi s šolskim učenjem poteka veliko bolj spontano in celostno. Z našim projektom smo skušali ugotoviti, kako je v vrtcu mogoče učenje angleščine integrirati v vsakdan v vrtcu in pri tem upoštevati značilnosti učenja predšolskega otroka.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Spoznavanje angleščine v našem vrtcu poteka že nekaj let. Z letošnjim projektom smo skušali dognati, kako bi lahko otrokom stik z angleščino omogočili tudi izven angleških uric, torej pri pedagoškem delu v oddelku, in kako bi bilo mogoče tujejezične vsebine čim bolj povezati s vsemi področji Kurikula za vrtce.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Sprva smo načrtovali načine, kako bi lahko otrokom omogočili čim več stika s tujim jezikom in ustvarili bogato okolje za pridobivanje pozitivnih izkušenj s tujim jezikom. Na angleških uricah, ki so potekale dvakrat tedensko, sva učiteljici skušali otrokom usvajanje jezika omogočiti preko aktivnosti, ki so jim v veselje: preko igre, glasbe, s pomočjo slikovnega materiala in ob gibalnih in likovnih zaposlitvah. V posameznih oddelkih so vzgojiteljice tudi dodatno utrjevale naučeno besedišče in pesmi. Po prvi evalvaciji sem ugotovila, da imajo nekatere vzgojiteljice težave pri integraciji tujega jezika v svoje delo, zato sem izdelala materiale, ki bi jim lahko služili kot pomoč. Dane pripomočke so nekatere vzgojiteljice nato uporabile za organizacijo angleškega kotička v igralnici, kjer so imeli otroci ves čas dostop do slikovnega materiala s tematskih področij, ki smo jih obravnavali pri angleških uricah. Po besedah vzgojiteljic je angleščina našla prostor v igri otrok celo takrat, ko so jim bile na voljo vse igrače in vsi igralni kotički. V drugi polovici šolskega leta smo skušali vsebine pri uricah angleščine v večji meri prilagoditi vsebinam, ki so jih otroci spoznavali v oddelku pri svoji vzgojiteljici. Ob koncu šolskega leta smo organizirali predstavitev za starše, kjer smo tudi od staršev prejeli povratno informacijo o odzivu otrok, z otroki pa smo se tudi osebno pogovarjali o tem, kaj jim je bilo pri spoznavanju angleščine najbolj v veselje in kaj jim ni bilo všeč. Ob koncu je bila opravljena tudi evalvacija z vsemi vzgojiteljicami, ki so sodelovale v projektu.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključen problem je bil in ostaja pomanjkanje znanja angleščine nekaterih vzgojiteljic, zaradi česar je v nekaterih skupinah integracija angleščine med ostale vsebine postala predvsem naloga tujejezične učiteljice. Za premostitev dane težave bi bilo potrebno omogočiti izobraževanje vsem vzgojiteljicah, ki z znanjem tujega jezika ne razpolagajo v zadostni meri.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Veselje otrok za rabo tujega jezika in za nadaljnje učenje in stik s tujim jezikom kažejo, da smo uspeli ustvariti spodbudno okolje za spoznavanje s tujim jezikom. V prihodnje pa bi veljalo energijo usmerjati k še boljši integriranosti angleščine v pedagoško delo znotraj oddelka, za kar bi bilo potrebo dodatno usposabljanje vzgojiteljic.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec predstavljajo otroci v vrtcu pred vstopom v šolo in njihove vzgojiteljice.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Povratne informacije o poteku projekta smo pridobivali s pomočjo pogovorov z otroki in z vsemi sodelujočimi vzgojiteljicami, ki pa so rešile tudi vprašalnik o sodelovanju pri projektu.

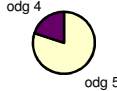
Metode obdelave podatkov

Na podlagi pogovorov z otroki in vzgojiteljicami so bili oblikovani skupni zaključki o uspehu projekta, vprašalniki pa so bili statistično obdelani s pomočjo programa Excel.

Prikaz rezultatov

Pri vprašalniku so vzgojiteljice odgovarjale na vprašanja s pomočjo 5-stopenjske ocenjevalne lestvice, pri čemer je številka 1 pomenila, da se s trditvijo v celoti ne strinjajo, številko 5 pa so obkrožile, v kolikor so se s trditvijo popolnoma strinjale. Vse vzgojiteljice so mnenja, da so otroci s projektom veliko pridobili. Hkrati so vse rade sodelovale pri projektu in le-ta zanje ni

pomenil dodatne obremenitve. Pri sledečih treh vprašanjih pa so se njihovi odgovori nekoliko razlikovali:

Menim, da imam dovolj znanja, da otrokom pri delu v skupini omogočam stik s tujim jezikom.	Rada bi se udeležila izobraževanja na področju učenja tujega jezika.	Zdi se mi pomembno, da se otroci s tujim jezikom srečajo že v predšolskem obdobju.
		

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Angleščini, ki je do sedaj potekala le kot dodatna dejavnost zunaj oddelka, smo s projektom odprli vrata v vsakdanje pedagoško delo v skupini. Z angažiranjem vzgojiteljic in dogovarjanjem med njimi in učiteljicama tujega jezika smo uspeli po eni strani zagotoviti mesto angleščini v oddelku (z materiali in dejavnostmi, ki so jih izvajale vzgojiteljice). Hkrati pa so se teme pri angleških uricah prilagodile temam, ki so jih otroci spoznavali pri rednem delu v skupini in tako smo uspeli angleščino navezati na ostala področja kurikuluma. Spoznali smo, da je mogoče angleščino med ostale dejavnosti v vrtcu integrirati le, če so vpletene vzgojiteljice za to motivirane in primerno usposobljene.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naš projekt je šele odprl pot angleščini med ostale pedagoške dejavnosti v vrtcu in v prihodnje bomo skušali iskati nove poti, kako angleščino vplesti med ostale dejavnosti oddelka.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost našega projekta je vpeljevanje angleščine v vsakdan v vrtcu in ne le organizacija spoznavanja angleščine kot dodatne dejavnosti, ki poteka ločeno od dela v skupini.

Možnosti uvajanja v druga področja

Menim, da je uvajanje spoznavanja tujega jezika v vrtcih izziv, ki bo v vedno večji meri predmet strokovne debate in tako si bodo vprašanja, ki se ob našem projektu zastavljajo nam, kmalu zastavljala številnim vrtcem po Sloveniji. Zatorej pričakujem, da bodo tako vprašanja kot spoznanja iz našega projekta aktualna na celotnem področju predšolske vzgoje.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Želimo si, da bi iz naših izkušenj lahko črpali drugi, hkrati pa si mi želimo učiti iz spoznanj drugih vrtcev, ki so se podali na podobno pot.

Literatura

Brumen, M. Evropske smernice za učenje tujih jezikov na predšolski in razredni stopnji osnovne šole. Revija za elementarno izobraževanje, 2008, let. 1, št. 3-4, str. 140-145.

Curtain, H. Foreign Language Learning: An Early Start (online). 1990. (citirano 18. 8. 2010).
Dostopno na naslovu:
<http://www.ericdigests.org/pre-9218/start.htm>

Gregorn, M. Stalička razrednih učiteljev o jezikovni kopeli na razredni stopnji osnovne šole.
Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek za razredni
pouk, 2010.

Vrtec Trbovlje
Rudarska cesta 10a
1420 Trbovlje

»NAŠE IGRISČE MINI UČILIŠČE«

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: vzgojiteljica Marinka Žnidaršič

Sodelavci: ravnateljica Gordana Vranešič, pomočnica ravnateljice Helena Dolanc, vzgojiteljica Greta Potočin, vzgojiteljica Miranda Poropatič

Konzulent: Urška Stritar, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V vrtcu Trbovlje, enota Barbara, smo zaposleni in otroci želeli spremeniti veliko travnato brežino nad vrtcem v funkcionalno in smiselno učno okolje. Pri uresničevanju načrta smo upoštevali želje in ideje otrok, zaposlenih ter mnenja različnih strokovnjakov (geolog, krajinski arhitekt, športni pedagog, botanik, gozdar, vrtnar, strokovni sodelavci,...). Sredstva smo pridobili sami (celo leto smo zbirali časopisni papir, izdelali novoletne voščilnice, ter darilne vrečke za katere smo uporabili nakupovalne plastične vrečke. Strokovni delavci, vodstvo vrtca, tehnični delavci, otroci, starši in predstavniki delovnih organizacij smo z uspešnim dogovarjanjem in aktivnostmi sledili izpolnjevanju naših zamisli in želja – uresničevanju zastavljenega projekta. Sedaj že uživamo v rezultatih našega dela:

- v sadovnjaku z različnimi sadnimi drevesi,
- na trim stezi v mladem gozdičku (posajena avtohtona drevesa iz Zasavja) – »hobotnica« so jo poimenovali otroci, ker ima osem postaj,
- v zeliščnem kotičku (sušenje in priprava čaja iz mete, melise in kamilic, »metina potica«, darila za rojstne dni otrok – »naš čaj«)
- v kotičku z jagodičevjem (ribez).
- ohranili pa smo tudi del avtohtonega travnika, ki nam daje možnosti raziskovanja trave, rož in žuželk.

Otroci so bili aktivni udeleženci v vseh vzgojnih procesih, z lastnim delom so spoznavali in pridobivali znanja iz vseh področjih ter si oblikovali pozitiven odnos do narave, vrstnikov in dela. Spoznali so, da si morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati, da bi lahko ta delovala ter omogočala uresničevanje zastavljenih želja, ciljev, dobro počutje, ugodje in veselje ob uresničenem. Ob delu in igri so spoznavali samega sebe in svoje telo ter pridobivali zaupanje v samega sebe in si pridobili pozitivno samopodobo.

Uspelo nam je, ker smo vse ovire na poti premagovali skupaj in jih jemali kot izziv.

Abstract:

In Kindergarten Trbovlje, unit Barbara, the employees and the children wanted to transform the big grassy slope above the kindergarten into functional and sensible learning environment. In realizing the plan, we took into consideration the wishes and ideas of the children, the employees and opinions of various experts (a geologist, landscape architect, sports geologist, botanist, forester, gardener, professional co-workers, etc.). We gathered funds by means of our own efforts (throughout the year we collected newspaper, made New Year's cards and gift bags, for which we used plastic shopping bags, on International Women's Day the children performed at a working organization, etc.). By successful discussions and organization,

together with professional workers, kindergarten management, technical workers, children, parents and representatives of working organizations, we followed the path of fulfilment of our expectations and ideas– realization of the set project. Now we are already enjoying the fruits of our labour:

- in the fruit garden with different fruit trees,
- on the exercise path in the young forest (autochthon trees from the Zasavje region are planted) – named »octopus« by children, as it has eight stations,
- In the herbs corner (drying and preparation of tea from mint, balm and camomile, »metovka«, gifts for birthdays of our children – »our tea«),
- In the corner with berries (currant bush),
- we have also preserved a part of autochthon meadow, giving us the options to explore grass, flowers and bugs.

The children were active participants in all learning processes, they explored and gained knowledge from all fields and formed a positive attitude towards nature, peers and work. They learnt that all people in a certain society should help each other and work together, in order for the society to function and enable fulfilment of set wishes, goals, well-being, comfort and joy upon the realization. Through work and play they got to learn themselves and their own bodies, gained confidence and built a positive self-image.

We have succeeded because we conquered all the obstacles on the way together and treated them as challenges.

Ključne besede: načrtovanje, sodelovanje, aktivno učenje otroka, trim steza, jagodičevje, sadovnjak, zelišča, spretnostna igrala.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Premalo igralne in učne površine na prostem, hkrati pa velika neizkoriščena in neuporabna travnata brežina nad vrtcem.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Neuporabno površino smo želeli spremeniti v funkcionalno in smiselno učno okolje. Iskali smo možne rešitve, ki smo jih našli predvsem z medsebojnim sodelovanjem: v vrtcu oddelkih z otroki, s strokovnimi timi, s sodelavci in s strokovnjaki kot so geolog, krajinski arhitekt, športni pedagog, botanik, gozdar, vrtnar.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko zaposleni, otroci in starši spremenimo igrišče vrtca v igrivo, zabavno naravno učno okolje.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi za raziskavo izhajajo iz Kurikula za vrtce (1999), saj spodbuden, varen in zdrav prostor predstavlja »tretjega vzgojitelja v vrtcu«. V ta namen smo neuporaben in neizrabljen prostor želeli spremeniti v uporabnega. Pri projektu smo upoštevali in uresničevali načela Kurikula za vrtce: predvsem načelo načela aktivnega učenja otrok, načelo sodelovanja s starši ter načelo timskega načrtovanja in vrednotenja vzgojno-izobraževalnega dela.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V projektu so potekale naslednje aktivnosti:

- pregled in opis stanja
- zbiranje idej
- pridobivanje strokovnih mnenj in načrtov
- pridobivanje sredstev
- izbira in nabava igral
- izkop in postavitve igral
- spoznavanje in uporaba igral
- zasaditev sadovnjaka
- zasaditev zeliščnega vrta
- zasaditev jagodičevja
- ureditev brežin ob igralih – prinašanje zemlje in sejanje trave
- zasaditev avtohtonih gozdnih dreves
- zasaditev vrb žalujsk
- pridobitev miz in klopi
- ureditev poti med igrali
- refleksija in evalvacija projekta,
- predstavitev in seznanitev rezultatov dela drugim

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Problemi, s katerimi smo si belili glave pri realizaciji projekta:

- plazovit teren,
- kako in na kakšen način v kriznih časih pridobiti sredstva
- osvetlitev razlogov za preureditev brežin s stanovalci naselja nad vrtcem
- kako in na kakšen način aktivno vključevati starše in delovne organizacije
- upoštevanje standardov varnosti pri postavitvi igral.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekt:

- Spremenjeno igrišče po načrtu krajinskega arhitekta in po standardih o postavitvi igral, upoštevanje vseh predpisov in aktivno sodelovanje otrok pri vseh fazah projekta.
- Anketa za starše
- Intervju z otroki
- Portfolio projekta
- Evalvacija projekta

Obdelava podatkov

Pri projektu smo se držali zastavljene metodologije, uporabili smo tudi različne tehnike:

- Opazovanje otrok in dokumentiranje njihovih spoznanj ob opazovanju procesa
- KWL (kaj že vemo, kaj želimo vedeti, kaj smo izvedeli/spoznali?)
- Grafični prikazi s stolpčni in vrstični prikazi;
- Primerjalne tabele (merjenje, primerjanje, opazovanje);
- Fotografije,
- Portfolio projekta, v katerem je razviden napredek v projektu .

Zanimivi so rezultati ankete za starše. Sodelovale so tri skupine otrok (64), vrnjenih je bilo 15 anket. Iz njih lahko razberemo naslednje pobude in želje:

- Vse pohvale za vaš trud. Najlepše poplačilo vašega truda pa so nasmejani zadovoljni obrazi otrok. Le tako naprej. Hvala v imenu otrok.
- Pohvale vodji projekta za vse ideje in železno voljo, da je projekt v tako kratkem času speljala (seveda ob pomoči celega kolektiva in otrok) do konca.
- Pohvalno za takšno organizacijo, res se trudite za otroke, da se v vrtcu počutijo domače.
- Čestitam vzgojiteljicam in vsem sodelujočim za odlično izvedbo projekta. Vsem pohvale.
- Lepo je videti, da ste kljub krizi uspeli pridobiti sredstva za pridobitev igrišča.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Realizirali smo vseh 5 akcijskih krogov projekta. Pridobili smo igrišče, ki so ga otroci poimenovali HOBOTNICA. S skupnimi močmi smo spremenili travnato brežino v novo učno, rekreativno in igralno okolje:

Na igrišču najdemo:

- spretnostna igrala (večja gibalna spretnost otrok, pravilna uporaba igral)
- zelišča (otroci jih poznajo, pravilno poimenujejo in uporabljajo)
- jagodičevje (poznajo črn in rdeč ribez in njegovo uporabnost)
- zemlja, kompostnik (otroci poznajo lastnosti in pomen zemlje in kompostnika)
- sadno drevje (otroci poznajo postopek sajenja, rasti, cvetenja, spoznajo drevesne škodljivce, postopek obrezovanja dreves, plodove pa še čakamo)
- gozdna drevesa (otroci poznajo avtohtona gozdna drevesa,

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Bistveno je bilo konstruktivno sodelovanje med vsemi vpletenimi, otroci so pridobili pozitiven odnos do narave. Z zasaditvijo sadnih in gozdnih dreves smo preprečili erozijo in prispevali h kompaktnosti plazovitega terena, k estetskemu videzu in uporabnosti zapuščene travnate brežine.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt smo predstavili z različnimi dejavnostmi:

Uraden svečan zaključek projekta in **otvoritev igrišča** (povabljeni vsi sodelujoči):

- predstavitev projekta preko fotografij na plakatih
- pogostitev z uporabo naših zelišč (zeliščni čaj, metova potica)
- podelitev zahval sodelujočim
- prikaz dejavnosti na novem igrišču z aktivnostjo otrok
- kratka predstavitev vodje projekta na radiu Slovenija
- predstavitev na spletni strani »Biba leze« 24ur.com
- uporabljajo ga otroci iz vseh enot Vrtca Trbovlje.

Možnosti uvajanja v druga področja

V projektu so bila vključena in zajeta vsa področja Kurikula za vrtce, smiselno je bilo prepletanje z EKOLIGIJO, izstopala je povezanost z družbenim, kulturnim in gospodarskim okoljem (s krajem).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim?

Projekt brez dvoma lahko služi kot kvaliteten vzor, model, izziv drugim vrtcem, šolam, uporabljen pa je bil tudi kot izhodišče za diplomsko nalogo študentke na Pedagoški fakulteti.

Literatura

dr. Komljanc, N. (2009). AR- orodje za razvoj novosti. Najdeno na spletni strani www.zrss.si. (dne 24. 6. 2009). Ljubljana.

mag. Kramer, M., Koželj, M. (2009). Spletni zvezek akcijskega raziskovanja, najdeno na spletni strani [http:// www.zrss.si/zvezkar](http://www.zrss.si/zvezkar). Ljubljana.

dr. Komljanc, N. Ravni razvoja novosti

Osnovna šola Sveti Jurij
Sveti Jurij 13
9262 Rogašovci

Z MAJHNIMI KORAKI S PRAVLJICO V SVET

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Bernarda Skledar, vzgojiteljica

Sodelavci: Aleksander Mencigar, mag. manag., prof., ravnatelj, Anita Fartek, univ. dipl. psih., Danijela Hajdinjak, vzgojiteljica, Aleksandra Gider, pomočnica vzgojiteljice, Lilijana Nemeč, pomočnica vzgojiteljice, Nataša Gomboc, vzgojiteljica, Anita Cener, pomočnica vzgojiteljice

Konzultent: Fanika Fras Berro, ZRSS OE Maribor

Povzetek

Za branje ni nikoli prezgodaj in nikoli prepozno, za vsakega posameznega otroka je eden najpomembnejših temeljev za doseg dobrega in zadovoljivega uspeha. V pričujočem prispevku se osredotočamo na vlogo, ki jo v kontekstu poseganja za knjigo nosijo vzgojitelji, starši in otroci sami. Predstaviti želimo, kako smo se v našem vrtcu lotili izboljševanja, da bi otroci pogosteje posegali po knjigi.

Ugotavljamo, da za doseg ustreznih rezultatov ni odgovoren zgolj ali v večji meri le otrok, temveč imajo v tem smislu veliko in neprecenljivo vlogo poleg, seveda, otrok, vzgojiteljev predvsem tudi starši. **Vprašanje o tem, kdaj naj začnemo otroku brati, je povezano z vprašanjem, kakšno vsebino ponujamo otroku. Za različne starosti so primerne različne vsebine in različno trajanje branja. Pomembno pa je, da ponudimo otroku branje takrat, ko ga je pripravljen sprejeti kot nekaj zanimivega.**

Otroci se glede pripravljenosti za poslušanje pripovedovanja, ali branja zgodbic med seboj razlikujejo. Nekateri moti, če morajo mirovati, nekaterim vsebina ni zanimiva ali razumljiva in se hitro naveličajo. Če želimo otroka navdušiti za branje, moramo poskrbeti, da se bo med branjem dobro počutil. To bo prispevalo k temu, da mu bo branje ostalo v spominu kot nekaj prijetnega. Zato si bo želel, da se ta izkušnja ponovi. Govorimo o ustreznem motiviranju otrok in predvsem individualizaciji. Potrebno se je namreč posvetiti individualno vsakemu otroku, v reševanje problema pa je nujno vključiti starše. Šele popoln in aktiven »pedagoški trikotnik« (otrok – starš – vzgojitelj) daje ustrezne rezultate in vodi do želenega cilja.

Ključne besede: poseganje po knjigi - pravljici, pripovedovanje, branje, besedišče, individualizacija, sodelovanje vrtca – doma.

Abstract:

It is never too late or too early for the children to learn reading. It is the most important fundament for each individual pupil for achieving good aims. In this content we focus on the role of pupil's interest and the teachers' and parents' motivation.

We want to present how we improve motivation in the kindergarten for children to like books and reading.

We found out that achieving good results is not only the effort of a pupil but also the methods of the educators and parents. At what age reading skills should start is connected to the question, what kind of content should be given to them.

Various ages demand various topics and duration of reading.

It is important for the children to start with reading the stories, when they are ready for it. Children differ in their interest and readiness for listening to the stories told or read.

Some children get upset when sitting still, some do not like the content, or do not understand it. They can get bored.

If we want to motivate children for reading, we have to make sure they feel well. This will make them want to repeat this experience again. Here we also talk about proper motivation and individualisation. We must take into consideration each and every pupil individually.

When solving any kind of problems, we must include parents. Only a well active pedagogical triangle (child-parent-educator) enables good results and achievement of aims.

Key words: taking a book - fairy tale, telling a story, reading, vocabulary, individualisation, cooperation kindergarten-home.

Problemsko stanje

Izhodiščni problem se je nahajal na treh področjih – pri vzgojiteljih, pri starših in predvsem pri otrocih.

a) V našem vrtcu opazimo, da vzgojitelji, ki delajo z otroki, pripovedujejo in berejo otrokovi starosti primerne pravljice, zgodbe, uganke, pesmice, uprizarjajo lutkovne igrice in otrokom že v predšolskem obdobju omogočajo stik s knjižnim jezikom. Vsebine morajo biti otrokom razumljive in blizu, da jim vzbudijo čustva in fantazijo. Pogosto so izbrane na podlagi okoliščin in interesa otrok. Vzgojitelj mora posredovati vsebino tako, da jo doživijo vsi, ali vsaj večina otrok.

Vzgojitelj med pripovedovanjem oz. branjem spodbuja povezanost skupine, saj se ustvarja interakcija med otroci ter med otroci in vzgojiteljem. Pomembna vzgojiteljeva naloga je, da ustvarja v spodbudno okolje, kamor sodi tudi to, da zna prisluhniti otrokom, ko si izmišljajo besedila. Vzgojitelj lahko besedila zapisuje in jih zbrana ob primerni priložnosti predstavi staršem. Pogosto pa se dogaja, da vzgojitelji berejo in pripovedujejo otrokom vsako leto ista književna dela. To pa ni spodbudno. Ugotavljamo da bi do branja in pripovedovanja otrokom morali imeti vsekakor boljši odnos.

b) Naše ugotovitve glede na odgovore staršev na vprašanja iz anketnega vprašalnika so, da bi morali starši svojim otrok več brati oz. pripovedovati. Na našem trgu je velika in razmeroma kakovostna ponudba otroških knjig, ki so primerne za otroke v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju. Ker pa mnoge starše tako velik izbor spravlja v zadrego, saj ne vedo, katero knjigo izbrati za svojega otroka, je najbolje, da v takem primeru obišejo knjižnico, kjer knjižničar ali knjižničarka predstavi otrokovi starosti primerno knjigo, gradivo ali dejavnost. Zelo dobro je, če starši otroka v knjižnico včlanijo zgodaj, saj se mu tako razvija interes do knjige. Na tak način pa imajo na voljo dovolj bralnega gradiva. Obiskujejo naj tudi posebne prireditve za otroke v knjižnici: ure pravljic, igralne urice s knjigo, razstave. Pomembno je tudi, da starši z otrokom obišejo knjigarno in mu občasno knjigo tudi kupijo. Zelo pomembno je, da ima otrok nekaj svojih knjig v družinski knjižnici oz. knjižno polico s svojimi knjigami. Da pa bi spodbudili družinsko branje, smo organizirali izposojlo knjig.

c) V našem vrtcu ugotavljamo, **prav tako kot strokovnjaki, čemu otroka vzgajati ob knjigi, kajti otrok ob knjigah razvija domišljijo, razvija in bogati govor, mišljenje, intelektualne sposobnosti in samostojnost, pridobiva odnos do knjige, spoznava knjižni jezik, ima možnost, da si sam izbira knjige, postaja samostojen, ustvarjalen – izmišlja si lastne zgodbe, lažje se uči brati in pisati, knjiga otroku predstavlja tudi zabavo, ga sprošča in veseli, knjiga utrjuje vezi med otroki in odraslimi. Branje je torej zabaven in hkrati**

preprost način, da pomagamo otroku izboljšati njegovo duševno zdravje. Spodbujamo pa tudi njegov čustveni, intelektualni in socialni razvoj, ter krepimo čustveno vez med posrednikom in otrokom. Pomembno je tudi, da pri izbiri literature upoštevamo otrokovo razvojno stopnjo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati govorne sposobnosti predšolskega otroka s pomočjo pravljic.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Odnos otrok do knjig v našem vrtcu je že dlje časa problem. Otroci so čedalje bolj zanemarjali pravljice in druge knjige. Ugotavljamo, da so s tem povezane tudi slabše razvite govorno – jezikovne sposobnosti otrok. Zelo malo staršev doma prebere kakšno knjigo. Nekateri doma nimajo nobene svoje knjige. Zato smo izvedli izposojajo knjig na dom.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V delavnicah za otroke smo izpostavili vsebine o pomenu branja oz. pripovedovanja. K sodelovanju smo povabili tudi starše, ki so se nam z veseljem in tudi aktivno pridružili. Prav tako smo izvedli pravljíčne urice s pravljíčarko. Med tem se je izboljšalo vedenje in odnos otrok do knjig, pridobili pa so tudi pozitivne izkušnje in razvili svoje govorno – jezikovne sposobnosti. Novostim, ki smo jih uvedli v sklopu projekta, bomo v našem vrtcu v bodoče še nadgrajevali. Izvedli pa smo tudi strokovno srečanje s konzulentko.

Vzgojitelji izvajajo:

- boljše načrtovanje
- sumativno in formativno spremljanje dela
- priprava končne analize o dosežkih

Starši:

- branje oz. pripovedovanje knjig
- nudijo pomoč pri izvedbi delavnic in lastna aktivnost

Otroci:

- pripovedovanje, ustvarjanje pravljíčnih vsebin dobi zanje smisel in je ena od najbolj zanimivih dejavnosti z otroki na področju jezika

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Na podlagi analize ankete se je pokazalo, da starši zanemarjajo pravljíce in druge knjige, posledično imajo otroci slabše govorno – jezikovne sposobnosti.

Za rešitev problema je potrebno vključiti vse tri vpletene v vzgojno izobraževalni proces – otroke, vzgojitelje in starše. Po drugi strani pa je potrebna individualizacija, torej individualno reševanje problema, saj so vzroki za slabše razvite govorno – jezikovne sposobnosti otrok lahko različni. Zato so individualno na govorilnih urah starši predstavili svoje videnje o tem, kako bi pričujoči problem rešil in se obvezali, kaj bi v smeri reševanja težave storili sami. Nastali so izredno zanimivi dogovori med vrtcem in starši. Z rezultati smo zadovoljni, saj se je odnos do knjige spremenil in dvignile so se tudi govorno – jezikovne sposobnosti otrok.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Najpomembnejši kazalec uspešnosti je seveda uspeh sam v primerjavi z začetnim stanjem.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi in sami izvedbi inovacijskega projekta so sodelovale tri skupine otrok. Vključeni so bili tudi njihovi starši in vzgojiteljice. To pomeni, da je delo potekalo na bazi, ki je številčno prešibka za posploševanje. Tudi raziskava je potekala na malem vzorcu, zaradi česar izsledkov prav tako ni mogoče posplošiti. Za samo institucijo, kjer je projekt bil izpeljan, pa je velikega pomena, saj v veliki meri pripomore k kvalitetnejšemu delu in je dovolj kakovostna za nadaljnji razvoj.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

TRIANGULACIJA

KAZALEC	OPIS MERJENJA (načini merjenja, viri podatkov ...)
vzgojitelji	Anketa, opazovanje, individualni razgovori, delavnice za otroke in starše
otroci	aktivno sodelovanje, delavnice za otroke in za starše
starši	anketa, individualni razgovori, delavnice za otroke in za starše

Metode obdelave podatkov

Anketni vprašalnik je bil razdeljen staršem že v preteklem šolskem letu pred pričetkom projekta. Ugotavljali smo obstoječe stanje in izsledki raziskave so opredeljeni pod točko Problemsko stanje. Nadaljnje delo smo spremljali na podlagi opazovanja, ob izvajanju delavnic za otroke in starše. Delo smo na omenjeni podlagi prilagajali potrebam in se končno dovolj približali zelenemu stanju.

Prikaz rezultatov

Rezultati projekta pravzaprav predstavljajo primerjavo stanja v šolskem letu 2008/2009 na področju govorno – jezikovnih sposobnosti otrok in aktualnim stanjem ob koncu šolskega leta 2009/2010 kakor je to opisano v točki III.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotavljamo, da smo preko inovacijskega projekta dosegli predvideni cilj. V našem vrtcu so novi načini dela preverjeni kot primeri »dobre prakse«, ki jih bomo še naprej razvijali in izpopolnjevali. Pri razvijanju teh pristopov smo v času projekta namenili veliko časa načrtovanju in vrednotenju/evalvaciji vloge otrok in odraslih.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice izpeljave projekta so za vrtec in širše družbeno okolje pozitivne. Vrtec kot institucija je uspešnejši, če so uspešnejši njihovi otroci, zadovoljstvo ob dosežkih, ki so višji, je vsestransko, dvignila se je motiviranost za delo, motiviranost staršev za sodelovanje z vrtcem in vzgojiteljev za dodatno izpopolnjevanju na pedagoškem področju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Ker so rezultati našega dela spodbudni, bomo z enakim delom nadaljevali tudi naslednja leta, vendar ne več v okviru inovacijskega projekta. Inovacijo je pozitivno sprejela in jo uporablja celotna institucija in v bodoče jo bomo izvajali konstantno, saj jo razumemo kot konstantno razvijanje obstoječe »dobre prakse«.

Možnosti uvajanja v druga področja

V našem vrtcu inovacijo že uporabljamo. Želimo si tudi sodelovanja tudi z nekaterimi drugimi vrtci, ki bi poskušale uporabiti naše izkušnje v lastni praksi in v lastnem prostoru.

Literatura

Strokovne literature in virov posebej ne povzemamo ali citiramo. Navajamo izsledke svojega dela in rezultate raziskave v našem vrtcu.

Gimnazija Škofja Loka
Podlubnik 1b,
4220 Škofja Loka

VZGOJA ZA ODGOVORNO VEDENJE

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Janez Kokalj, univ. dipl. psih., prof. psihologije (2008–2010)

Sodelavci: Ana Marija Notar Rihtaršič, prof. slovenščine in sociologije, Ana Prevc Megušar, univ. dipl. muzikolog, prof. glasbe, Anica Hvala, prof. tehnike in fizike, Lili Mravlja, prof. angleščine in nemščine, Maja Gril Juvan, prof. latinščine in grščine, Marjeta Petek Ahačič, prof. francoščine in ruščine, Tadeja Plut, prof. slovenščine, Mateja Košnik, univ.dipl. psih.,svetovalna delavka

Konzulentka: dr. Tanja Rupnik Vec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Med temeljnimi družinskimi in družbenimi vrednotami danes vedno pogosteje spet govorimo o odgovornosti. Danski družinski terapevt Jasper Jull v svojih najnovejših delih posveča temu področju osrednjo pozornost, in sicer ločuje pojma osebna odgovornost in socialna odgovornost. Oba pojma temeljita na postavljanju mej, ki pomembno določajo odnose med ljudmi. Razmejevanje med pravicami in dolžnostmi ter njihovo povezovanje pomeni razumevanje posledičnega odnosa med dejanjem posameznika in posledicami, ki jih to dejanje povzroči v njegovem ožjem in širšem družbenem okolju. Da bi pa v šoli uspeli v prizadevanjih za resnično izboljšanje čustveno-socialne klime v razredu in s tem v šoli, moramo tako učitelji kot tudi starši poznati kompetence in spretnosti, ki naj bi jih razvil osebno zdrav mladostnik.

Učitelji hitro prepoznamo različnost dijakov na intelektualnem področju, v zadrego pa nas večkrat spravi presojanje vedenjsko-motivacijskega področja dijaka. Včasih kar nekaj časa ne vemo, koga imamo v resnici pred seboj v razredu.

Projekt *Vzgoja za odgovorno vedenje* je eden od možnih načinov pomoči dijaku pri usvajanju potrebnih čustveno-motivacijskih in z njimi povezanih intelektualnih kompetenc, spretnosti in sposobnosti. Razvili smo nekaj pripomočkov za delo v razredu, brez katerih je sistematično razvijanje odgovornosti v medosebnih odnosih bistveno manj učinkovito.

Rezultati vprašalnika *Doživljanje razredne klime* so nam pokazali, da dijaki potrebujejo avtoriteto: intelektualno dovolj sposobnega, a asertivnega in ne samo prijaznega učitelja, ki zna ustvariti ravnotežje med strogostjo in sproščenostjo in spoštuje tudi trud, ne samo dijakovega uspeha. Predvsem pa ne marajo učitelja, ki ignorira nered v razredu, ki je neodločen, ki popušča, je nedosleden, besedno agresiven, ki zaradi posameznih dijakov kaznuje vse ostale v razredu ... Dijaki sami so ugotovili, da so za graditev solidarnosti, enakovrednosti, spoštovanja in pravičnosti med seboj potrebni temeljni kamni tradicionalnih in družinskih vrednot, kot so poštenost, empatija, prijaznost, resnicoljubnost, dobrot, strpnost in odgovornost.

Abstract:

Among the basic social and family values it is responsibility that is again more and more frequently spoken about. In his latest works, the Danish family therapist Jasper Juul pays the most attention to this particular topic and makes a distinction between the terms personal

responsibility and social responsibility. Both terms are based on setting limits which determine the relationships between people. Making a clear line between the rights and the duties as well as their interaction means understanding of the consequential relationship between the action of an individual and the consequences made by that action in the individual's closer and wider social environment. In order to achieve a true improvement of the socio-emotional atmosphere in the classroom and therefore in school, the teachers as well as the parents should know the competences and the skills which a youngster with a strong and healthy personality should develop. These are: good understanding of oneself, respect of social boundaries as well as the ability to set personal boundaries, understanding of freedom and responsibility, ability to choose and persistence in solving problems.

Teachers are quick to recognise the intellectual diversity of students but are frequently hesitant when it comes to behavioural motivational area of a student. It can happen that it takes quite a while before we know who we actually have in the classroom.

The project Education for responsible behaviour is one of the possible means of enabling the students to establish the necessary emotional motivational and therefore intellectual competences, skills and abilities strongly reflected in the abilities of setting limits. We have developed a few aids for classroom work without which the systematic development in interpersonal relations is decidedly less effective.

The results of the survey How do I see the classroom atmosphere? reveal that the students need authority: an intellectually capable and assertive, not only nice teacher who is able to create a balance between being strict and relaxed, who respects effort and not only students' achievements. Above all, students do not like a teacher who ignores indiscipline, is indecisive and inconsistent, verbally aggressive and punishes the whole class because of a few individuals... The students came to a conclusion that building solidarity, equality, respect and fairness requires basic traditional values such as honesty, empathy, kindness, truthfulness, goodness, tolerance and responsibility.

Ključne besede: vzgoja, odgovornost, mladostnik, učitelj, šola

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Profesor in terapevt William Damon v svoji knjigi *Večja pričakovanja – premagovanje kulture popustljivosti doma in v šoli* opozarja, da živimo v času, ko se etika pretirane osredotočenosti na otroka in mladostnika uporablja in zlorablja za spodbujanje njegove pretirane pozornosti samo nase. Eden najbolj pronicljivih mislecev današnjega časa Umberto Galimberti poudarja, da študije in statistike kažejo, da ima sedanja generacija več čustvenih težav, kot so jih imele prejšnje. Pravi, da zato, ker so danes mladi bolj osamljeni, pasivni, jezni, bolj uporniški, bolj živčni in bolj impulzivni ter agresivni, s tem pa manj pripravljeni na življenje.

Nimajo čustvenih orodij, s katerimi bi v sebi spodbudili samozavest, samoobvladovanje in empatijo; brez teh sicer lahko govorijo, ne morejo pa poslušati, reševati sporov in delati. Poudarja, da družba, ki namesto solidarnosti, komunikacije in medsebojne pomoči mladim ponuja le uspeh, denar in pretirano osredotočenost na zunanjo podobo, spodbuja asocialno naravo, ki je v moderni kulturi čedalje bolj značilna za družino. Opažamo, da se vzgojna problematika iz nje prenaša v vrtec in v osnovno šolo in kljub obveznim vzgojnim načrtom v njej se vedno bolj seli naprej v srednjo šolo, tudi v gimnazije. Pedagoška stroka učiteljev ni pripravila na posledice vzgojne permisivnosti in globalnega individualizma ter brutalne tekmovalnosti v družbi, zato učitelji za razvoj socialne odgovornosti mladostnikov v šolskem prostoru še ne znajo ustrezno sistemsko poskrbeti.

Z izkušenim in mednarodno prizanim psihologom in terapevtom dr. Hubertom Požarnikom se učitelji, skupaj s starši, vedno bolj sprašujemo: ... *So otroci (in mladostniki – op. pisca) danes bližje vzgojnemu idealu, ki pravi, naj bodo **sproščeni, vendar ne razpuščeni; samostojni,***

vendar ne samovoljni; pravični, vendar ne iz preračunljivosti; osebno svobodni, vendar tudi odgovorni?

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Teoretična podlaga projekta vsebuje glavne vidike mladostnikovega življenja, ki vplivajo na njegov osebni razvoj in se konkretno izražajo v nekaj osnovnih temeljnih **pravica**, v pojmu **odgovornosti**, v prizadevanju za **asertivnost**, v položajih **samospoštovanja**, v različnih področjih **samopodobe** ter v poznavanju **potreb in vrednot**, ki predstavljajo temelj motivacije posameznika. Glede na to je bila s pomočjo primerov **vedenjsko-motivacijskih klasifikacij** otrok in mladostnikov (opisanih v pedagoški literaturi), ki se pojavljajo v večini šolskih razredov, narejena klasifikacija, ki približno ustreza izkušnjam učiteljev tudi v našem šolskem prostoru. Kot glavno **vodilo** projekta pa so nam služile temeljne **kompetence in spretnosti osebno zdravega** mladostnika, med katerimi po težavnosti uresničevanja v šoli posebej izstopajo problemi svobode, odgovornosti in postavljanja socialnih mej. Ob tem je pomembno upoštevati dejstvo, da v življenju učenca in dijaka obstaja več **skupin socialnih norm in pravil**, ki **vsa vedno delujejo istočasno**. V šolski skupnosti izhajamo najprej iz usmeritev, norm, pravil, zapovedi in prepovedi, ki veljajo v širšem družbenem okolju, na te se vežejo pravila hišnega reda šole, ki vključujejo tudi pravila v specifičnih okoliščinah (statusi dijakov ...). Vsa ta pravila in dogovori služijo učitelju, da jih smiselno konkretizira, pri tem pa ne more odstopati od bistvenih splošno sprejetih družbenih norm in ne more razveljavljati skupno sprejetih šolskih pravil. Iz sistema restitucije discipline (po Gossenovi) smo si izposodili princip spodbujanja mladostnikovega stika s seboj, ki sloni na **zapisu lastnega neodgovornega vedenja v razredu** in šoli. V tem primeru učitelj dijaka spodbudi k razmisleku s pomočjo **lista za načrtovanje odgovornega vedenja**: učitelj zahteva, da **dijak svoje moteče vedenje in korake za odpravo le tega takoj po dejanju opiše na listu**. Na ta način se že med poukom lažje umiri, se sooči s postavljeno socialno mejo, se usmeri v razmišljanje o spremembi utirjenega neodgovornega vedenja in se lažje sooči s posledicami.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati čustveno-socialni uvid dijaka v šolski situaciji?

Gre za izostritev moralnega čuta za odgovorno vedenje dijakov v šolski situaciji, kar pomeni spoznavanje, sprejemanje in uveljavljanje povezanosti pravic z dolžnostmi, spoznavanje osebnih in socialnih mej ter ostalih čustveno-socialnih kompetenc. Posledično to pomeni lažje uveljavljanje dobre čustvene in socialne klime v šoli.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V projektni skupini smo združili moči nekateri od učiteljev, ki opažamo, da v šolskem prostoru na področju vzgoje manjkajo bistvena oprijemališča za delo z mladimi. Vzgojna nemoč učiteljev v naših šolah se večinoma odraža v prijazno pasivno permisivnem pristopu, ki ga imamo za demokratičnega, vendar nam povzroča vedno bolj neobvladljive težave. V gimnazijah se soočamo z vztrajnim porastom manipulativne preračunljivosti in besedne agresivnosti, v marsikateri srednji šoli pa se vedno pogosteje soočajo z besedno, nebesedno in fizično agresivnostjo dijakov. V vprašalniku, ki ga je leta 2006 izvedel SVIZ na temo nasilja učencev in dijakov nad učitelji in vzgojitelji, smo med oblikami nasilja nad učitelji navedli tudi nemir med poukom (klepetanje, neposlušanje, ropotanje, zvonjenje mobilnih telefonov ...). Med odgovori najdemo tudi druge vrste nasilja: preklinjanje, žaljenje, zafrkavanje, grožnje, poniževanje, klevetanje, fizični napad, šikaniranje, izsiljevanje, spolno nadlegovanje in uničevanje lastnine.

V slovenskem izobraževalno preozko naravnem šolskem principu v praksi velja, naj »pretirana« vzgojna prizadevanja učiteljev v razredu in šoli »po nepotrebnem ne motijo pridobivanja novih znanj učencev in dijakov.« V zadnjih dveh desetletjih kljub evidentnemu

naraščanju vzgojnih težav, ki vedno bolj krnijo prav izobraževalna prizadevanja učiteljev, s šolskega vrha ni bilo zaznati jasnih spodbud za postavitev konkretne vrednotne naravnosti šole. Učitelji smo tako ostali brez jasno in dovolj konkretno definiranih izhodišč za vzgojno delo, posledično pa tudi brez ustreznih praktično uporabnih pripomočkov za ugotavljanje in usmerjanje kvalitete šolske klime. Razlogi za aktivnejše vzgojno delo učiteljev na šolah so več kot zgovorni.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Že v začetku šolskega leta 2007/2008 sem začel spodbujati učiteljske kolege, da bi se aktivno vključili v reševanje vzgojne problematike na šoli, konkretno pri delu v razredu. Zbrali smo se v skupnico in si v **1. koraku** zadali nalogo, da se bomo najprej seznanili s pravicami otroka. Na podlagi **40 pravic** smo izbrali nekaj temeljnih pravic dijaka v vzgojnem procesu. Te pravice so: biti **nemoten** med poukom; biti **varen** v razredu in v šoli; **truditi se za** dobre medsebojne **odnose** (skupaj s sošolci in učitelji); pravica, da učitelji in ostali šolski delavci dijaka spodbujajo k **spoštovanju ljudi** drugačnega socialnega statusa, jezika, naroda, rase, veroizpovedi ali svetovnega nazora; pravica **naučiti se sprejemati vedno več in vedno zahtevnejše odgovornosti**.

Ob tem smo postavili samo eno dolžnost, in sicer **dolžnost razvijati odgovornost**. To pa tako, da **dijak s svojim obnašanjem ne krati pravic in ne ovira izpolnjevanja dolžnosti nikomur**.

2. korak smo naredili že kakšno leto pred tem, ko smo v okviru celotnega pedagoškega zbora na eni od konferenc izbrali **situacije** v razredu, ki so **za učitelja** najbolj **moteče**.

V **3. koraku** smo na podlagi izbranih motečih situacij oblikovali **5 temeljnih načel sožitja**, ki vključujejo:

- *vstop učitelja v razred in njegov pozdrav*
- *odsotnost izjav ali vprašanj, ki motijo učni proces*
- *odsotnost vpadanja v besedo*
- dolžnost dijaka, da pazi, da v času, ko trenutno ne more aktivno sodelovati pri pouku, ne moti ne sebe, ne sošolcev in ne učitelja
- načelo strpnosti, ki zahteva iskrenost (odsotnost zavajanja, laganja, manipuliranja) in obzirnost (razumevanje drugih in odsotnost psihičnega in fizičnega nasilja).

Na tej podlagi so v **4. koraku** dijaki v izbranih razrednih skupnostih najprej določili **temeljna vedenja in lastnosti**, ki nam zagotavljajo, da lahko živimo v **sožitju** drug z drugim. Z dijaki 2. letnika smo to storili med poukom psihologije, ostali člani projektne skupine so to storili med eno od svojih ur. Z dijaki 2. letnika smo to opravili že tretje zaporedno šolsko leto in ugotovitve so skoraj enoznačne. Tradicionalne ali univerzalne vrednote (poštenost, skromnost, iskrenost, dobronamernost, spoštovanje drugega, odgovornost) se izkažejo kot temeljne za razvoj t.i. demokratičnih vrednot (enakopravnost, solidarnost, razumevanje, pravičnost, strpnost). Na podlagi tega so dijaki sami skušali določiti **splošna pravila sožitja v družbi**, v naslednjem koraku pa **konkretna pravila za sožitje v razredu**.

Razredniki in učitelji projektne skupine smo **izbranim razrednim skupnostim predstavili projekt** kot način, ki nam bo pomagal v procesu ustvarjanja čim bolj konstruktivne socialne in učne klime v razredu in šoli.

5. korak: spoznavanje skupin dijakov z različnimi **vedenjsko-motivacijskimi lastnostmi**, ki jih imamo učitelji pred seboj **v razredu**. Ob upoštevanju najmanj treh različnih vedenjsko motivacijskih klasifikacij iz naše in tuje strokovne literature sem oblikoval shemo najpogostejših vedenjsko motivacijskih vzorcev dijakov, ki jih imamo vsakodnevno pred seboj. Shema **Koga imamo v razredu** je tako postala dobra osnova za oblikovanje praktično uporabnega **Vedenjsko-motivacijskega profila dijaka**, ki smo ga kot orientacijski instrument spremljanja dijaka člani projektne skupine uspešno preizkusili v praksi. Večina učiteljev ga je

najprej sicer odklonila zaradi strahu pred tem, da bi dijake preveč stigmatizirali, preveč določili ... (pozabili so, da ljudi okrog sebe – seveda tudi dijake – nezavedno v svoji glavi še kako popredačkamo). Vsak član projektne skupine je v prvem krogu posameznega leta projekta izpolnil 3–5 profilov in to ponovil ob koncu drugega akcijskega kroga. Ker so bili to le poskusi, ki smo jih premleli na sestankih skupine, rezultatov ni mogoče spraviti v številke. Na prvem mestu v shemi *Koga imamo v razredu* najdemo skupino avtonomnih, notranje motiviranih, visoko aktivnih, vztrajnih in odgovornih dijakov, ki se jih učitelji vedno najbolj razveselimo. Zadovoljni smo tudi z marljivimi dijaki, ki nam vestno in odgovorno sledijo ter imajo visoke cilje. Naslednjo skupino predstavljajo tisti, ki so glede na svoje sposobnosti preveč ambiciozni in za svoj uspeh pretirano garajo. Nekaterim od njih težko pomagamo, še posebej če so anksiozni, preodgovorni in nesproščeni, kar se vse večkrat odrazi v depresivnih simptomih in v motnjah prehranjevanja. Naslednje skupine predstavljajo dijaki z nihajočo ali pomanjkljivo motivacijo, ki se odraža v raztresenosti, nemirnosti, pasivnosti; med njimi najdemo tudi dijake z učnimi in vedenjskimi težavami. Na splošno pa se v šolah vedno bolj pogosto soočamo s preračunljivimi, koristolovskimi dijaki, ki s svojim trajno manipulativnim vedenjem postavljajo na preizkušnjo meje učiteljeve potrpežljivosti. Opazili smo, da obstajajo nove kombinacije vedenj; v nekaterih razredih hitro postanemo pozorni na učno relativno uspešne dijak, ki so zelo preračunljivi, kar pa je bilo v preteklosti bolj izjema kot pravilo. Resno problematični so tisti, ki ob iskanju svoje identitete zavračajo upravičeno učiteljevo avtoriteto, so nemotivirani in razdiralni uporniki, pri katerih včasih ugotovimo, da trpijo zaradi motenj vedenja in osebnosti. Taki pripeljejo učitelja na rob, pa tudi čez rob njegovih zmogljivosti.

6. korak je pomenil velik izziv, saj smo morali ustvariti **pripomočke za spremljanje in beleženje vedenjsko motivacijske klime** v razredu, še posebno **neodgovornega** vedenja določenih dijakov. Zasnova sem **ček listo neodgovornega vedenja**, skupaj pa smo jo dodelovali, spreminjali in do konca projekta se je izoblikovalo več različic: preprosta lista za razred z okvirnimi postavkami; okvirna ček lista za 5 dijakov; ček lista za 5 dijakov z natančnimi postavkami in individualna ček lista z natančnimi postavkami. Na ta sistem smo vezali tudi uporabo **listov za načrtovanje odgovornega vedenja**, kot vodili za razmejevanje med **konstruktivnim** in **neodgovornim** vedenjem pa služita: **5 temeljnih načel sožitja** in **ček lista neodgovornega vedenja**. Razredniku smo ponudili **dnevnik načrtovanja odgovornega vedenja dijaka** – list, ki mu omogoča hiter in časovno ter vsebinsko jasen vpogled v razvoj uresničevanja 5 načel sožitja. Da bi pa bile socialne meje in posledice nespoštovanja le teh dovolj konkretno postavljene, smo morali ustvariti jasno **sistematizacijo ukrepanja**, kar pa se dotakne prav vsakega učitelja na šoli. Na tej točki sistem še ni v polnosti zaživel, saj se o skupnih kriterijih na ravni šole še nismo uspeli dogovoriti. Poleg tega smo predlagali, da se ček lista in načrtovalni listi v mapi prinesejo v razred – skupaj z dnevnikom. To v praksi še ni zaživel – učitelji ugovarjajo, da se z delom na tem področju načelno strinjajo, da pa v razredu ni pravega časa za to in da se s tem moti pouk.

Temeljne elemente in ugotovitve projekta smo uvrstili na spletno stran naše šole takoj v začetku šolskega leta 2008/2009, nekaj osnov pa smo pod naslovom predprojekt predstavili že v teku šolskega leta 2007/08.

Februarja 2009 smo v okviru **7. koraka** izvedli vprašalnik **Doživljanje razredne klime**. Uporabili smo ga kot enega od triangulacijskih elementov in hkrati kot vir motiviranja dijakov za sodelovanje v projektu. Vprašalnik vsebuje **14 motečih situacij v razredu, zaželene in nesprejemljive lastnosti in postopke učitelja** ter predloge **šolskih pravil**. Ob predstavitvi rezultatov na pedagoški konferenci je bilo zanimanje zanje med učitelji res veliko in to je projektno skupinico še dodatno motiviralo za nadaljnje delo na tem področju.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Zaradi nezainteresiranosti vedno večjega števila dijakov, ki se kaže v zmanjšani uspešnosti, zmanjšani koncentraciji, neredu, klepetanju, v arogantno-ignorantskem vedenju nekaterih, v veliki potrebi po uporabi tehnično komunikacijskih naprav med poukom je tako v osnovni šoli kot tudi v srednji šoli narasla potreba po **postavitvi in spoštovanju socialnih mej**, ki

omogočajo kvalitetno komunikacijo tako med dijaki kot tudi med dijaki in učitelji. Ključni problem, s katerim smo učitelji vedno pogosteje soočeni, je **pomanjkanje motivacije, kompetenc in spretnosti, ki naj bi jih razvil osebno zdrav mladostnik**. Te pa so: **dober stik s seboj** (poznavanje sebe), **spoštovanje socialnih mej** (dogovori, zahteve, pravila), **poslušanje** (informacij, mnenj, zahtev, kritike), **svoboda in odgovornost** (povezava med svojimi pravicami in pravicami drugih ter med pravicami in dolžnostmi, med svojim dejanjem in odgovornostjo za posledice teh dejanj), **pomanjkanje vztrajnosti** (vzdržati napor in pri tem obdržati motivacijo za aktivnost), **sposobnost izbire** (zaradi ene možnosti se je potrebno odreči drugi), **reševanje problemov** (aktivno soočanje z življenjskimi nalogami). Vse to so pogoji za ustvarjalno sožitje s seboj, z naravo in drugimi ljudmi. Opazili smo, da razvijanje **časovne perspektive** pri dijakih – tako na učnem in še posebej na **vzgojnem področju** –, ki jo učitelj lahko doseže preko **spremljanja** in vsaj občasnega **beleženja dogajanja v razredu, spodbuja manj odgovorne** dijake, da se **učijo spoštovati skupna načela in dogovore**, ob tem pa **odgovornejšim pomaga do večjega vpliva v razredu**.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Glavna naloga, ki smo si jo zadali, je bila omogočiti **bolj tekoče, manj moteno delo učitelja in dijakov**. Največ energije smo vložili v **smiselno postavljanje socialnih mej**, s čimer smo dosegli tudi možnosti za izboljšanje stika dijaka s samim seboj, povečale so se možnosti za razumevanje nujnosti poslušanja – ne samo govornika –, omogočali smo, da je bil dijak postavljen pred izbire, ki vključujejo tako lastne kot tuje pravice in dolžnosti.

V ta namen smo uporabili temeljna pedagoško-psihološka znanja, uporabili nekatere od **40 pravic**, ustvarili shemo **Koga imamo v razredu, Vedenjsko-motivacijski profil, Ček listo neodgovornega vedenja, Liste za načrtovanje odgovornega vedenja, 5 načel sožitja, Dnevnik odgovornega vedenja** za razrednika, konkretno **sistematizacijo postopnosti ukrepanja**, ki je pa nismo mogli realizirati na ravni šole, zato je bila tudi uporaba instrumentov za spremljanje manj sistematična.

Ob vsem tem pa smo se kot projektna skupina povezali, izmenjavali svoje izkušnje in v zadnjem krogu iskali načine, kako bi ustvarili relativno enostaven in učinkovit sistem postavljanja mej v razredu, ki bi bil osnova za vse nadaljnje korake dela z mladimi. Na tej točki so nas nekateri ostali učitelji individualno prosili, naj jim bolj pojasnimo, kaj delamo. Z nekaterimi smo rešili nekaj problemov na način, kot smo ga predvideli v projektu.

Ta projekt prinaša preglednost dela, časovno in vsebinsko perspektivo tako za dijaka kot za učitelja ter utrjuje medsebojno zaupanje tako v razredu kot v zbornici.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projektni skupini je v obeh letih sodelovalo 7 učiteljev, svetovalna delavka in vodja. Občasno je sodeloval tudi ravnatelj, specialni pedagog Marko Juhant in seveda naša konzulentka Tanja R. Vec.

Izven te skupine smo občasno sodelovali z nekaterimi kolegi. Občasno smo sodelovali z razredniki, še posebej s tistimi iz 1. in 2. letnika. Ti so obveščali starše, občasno smo o tem spregovorili tudi z bolj zainteresiranimi starši, ki so nas pri delu spodbujali. V projekt smo vključili oddelke, ki jih člani projektne skupine poučujemo: vsak od članov po 1 razredno skupnost, kot vodja sem v projekt vključil vseh 6 oddelkov, ki sem jih poučeval.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Učitelji smo uporabljali literaturo, predavanja na to temo, dnevno opazovanje, anekdotske zapise, lastne sheme, lastno ček listo neodgovornega vedenja, liste neodgovornega vedenja, vedenjsko-motivacijski profil, pogovore z dijaki, pogovore s starši, informacije na roditeljskih sestankih in govorilnih urah, pogovore s kolegi in razredniki, analize dogajanja v razredih na konferencah učiteljskega zbora, pogovore s starši, vprašalnik Doživljanje razredne klime.

Dijaki so predlagali vrednote in razredna pravila, ki so se pokazala kot dober približek osnovnih 5 načel sožitja, ki smo jih na podlagi motečih situacij v razredu oblikovali učitelji sami.

Metode obdelave podatkov

Refleksije o povečani samozavesti bolj konstruktivnih dijakov, ki so vedno pogosteje upali izraziti potrebo po osnovnem delovnem miru v razredu, o vztrajnem zmanjševanju motečega vedenja in porastu občutljivosti za uvid v lastna ravnanja, o zmanjšanju števila konfliktnih situacij v razredu, o daljši obdobjih nemotenega pouka in povečani motivaciji za delo pri manj odgovornih dijakih, o počasi naraščajočem zanimanju sodelavcev in tudi staršev za uvedbo projekta na ravni šole, vsega tega ne moremo izraziti v izmerljivih kategorijah.

Vprašalnik *Doživljanje razredne klime* je bil delno vrednoten kvantitativno, delno pa kvalitativno.

Prikaz rezultatov

Aktivnosti v okviru šole v zvezi s projektom *Vzgoja za odgovorno vedenje*

Šolsko leto	2008/09		2009/10		2010/11
Akcijski krogi	1.	2.	1.	2.	
ČLANI PROJEKTNE SKUPINE – PS	7	7	7	7	razredniki 1. in 2. l.
OBISK KONZULENTKE		1		1	
SREČANJA PS	13	13	7	8	
PREDSTAVITVE UČITELJSKEMU ZBORU	2	2			
SREČANJE PS Z RAZREDNIKI 1.,2.,3. L			1	1	
IZBRANI RAZREDI	vsak član PS po 1 oddelčno skupnost, vodja vseh 6, ki sem jih poučeval				
SREČANJA PS Z RAVNATELJEM	1		1		
INTERNETNA OBJAVA: PROJEKTI	1		1		
PRISPEVEK O PROJEKTU VOV		letopis	obvestila dijakom	letopis	obvestila dijakom: kot del šol. pravil
OBVEŠČANJE STARŠEV	razredniki		razredniki		
KRITIČNI SODELAVCI	občasno: 3- 5		občasno: 3 - 5		

Vprašalnik, ki so ga v februarju 2009 izvedli razredniki 1. in 2. letnika s svojimi dijaki.

DOŽIVLJANJE RAZREDNE KLIME

..... dijaki 1. in 2. letnika — bolj diferencirani dijaki

Med poukom me moti:

	VEDNO	POGOSTO	REDKO	NIKOLI
1. zamujanje profesorja	1	2	3	4
2. zamujanje sošolcev	1	2	3	4
3. polglasno ali glasno klepetanje sošolcev med poukom	1	2	3	4
4. neumestne pripombe sošolcev medtem, ko vsi ostali poslušamo	1	2	3	4
5. učitelji prevečkrat spregledajo moteče vedenje pri sošolcih	1	2	3	4
6. da sošolec zanika očitno lastno vpletenost v motenje pouka	1	2	3	4
7. da nekdo od sošolcev očita drugim motenje pouka, sebe pa pri tem neupravičeno izvzame	1	2	3	4
8. da sošolec kljub vsem dogovorom, pravilom in načelom vztrajno ignorira učiteljevo upravičeno uveljavljanje določenih zahtev	1	2	3	4
9. da učitelj ne izpostavi jasno in jedrnatno sošolca, ki vztrajno moti potek pouka	1	2	3	4
10. da učitelj od motečega sošolca ne zahteva aktivnega sodelovanja pri odpravi motnje pouka, v katero je ta vpleten	1	2	3	4
11. neodločnost in neuspešnost učitelja pri uveljavljanju pogojev za normalno – nemoteno delo med poukom	1	2	3	4
12. da učitelj dopušča, da nekateri dijaki ne prevzamejo odgovornosti za svojo vlogo pri motenju pouka	1	2	3	4
13. premalokrat poudarjena pravica do nemotene pouka s strani učiteljev	1	2	3	4
14. da smo dijaki sami premalo odločni pri zahtevi, naj učitelji utišajo sošolce, ki vztrajno motijo njih in nas	1	2	3	4

ZAZELENE LASTNOSTI UCITELJA

KVALITETA – ZANIMIVOST – JEDRNATOST - RAZUMLJIVOST POUKA
HUMOR – ZABAVNOST - SPROSCENOST
PRAVICNOST – ODKRITOST – POŠTENOST – FERPLEJ – EMPATIČNOST - DOBROSČRNOST
AVTORITETA - RED PRI POUKU MIRNA ODLOCNOST
RAVNOTEŽJE MED STROGOSTJO in SPROSCENOSTJO
RAZUMEVANJE DIJAKOV - SPOSOBNOST UČITELJA ZA KOMPROMIS - PREDVIDLJIVOST
POZITIVNA KOMUNIKACIJA – POSLUŠANJE – PRIJAZNOST – PRIPRAVLJENOST POMAGATI
SPOSTOVANJE POSAMEZNIKA BREZ PREDSDOKOV – VAŽEN JE TRUD, NE SAMO USPEH DIJAKA
NACRTNOST: UCITELJEVA ZAVZETOST ZA POUK - RAZGLEDANOST
DOSLEDNOST – IZPOLNJEVANJE OBLJUB – DRŽANJE BESEDE – ODLOČNO UKREPANJE
PRILAGODLJIVOST – POTRPEŽLJIVOST – VZDRŽLJIVOST - DOBROVOLJNOST
SPOSOBNOST MOTIVIRANJA

NESPREJEMLJIVE LASTNOSTI UCITELJA

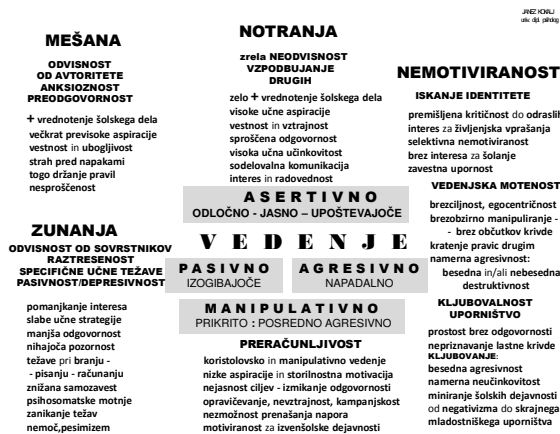
NERED in UČITELJEVA IGNORANCA NEREDA V RAZREDU, NESAMOZAVEST, POPUSCANJE, NERVOZNOST
UCITELJ BREZ AVTORITETE, UČITELJ DOPUŠČA NORCEVANJE IN ZAFRKAVANJE
NEODLOČNOST, NEMOČ, PANIKA, STRAH UCITELJA PRED DIJAKI
KAZENSKO SPRAŠEVANJE, GROŽNJE
NEUPRAVICENO, KRIVICNO OBTOŽEVANJE ob MOTENJU
DIJAK MOTI – VSI PA SMO KAZNOVANI
BESEDNA AGRESIVNOST: NESRAMNOST DO DIJAKOV, ZBADANJE, ZMERJANJE, CINIZEM, ŽALJENJE
NEDOSLEDNOST UCITELJA: NEIZPOLNJEVANJE OBLJUB
SLABA, NEJASNA, PREHITRA RAZLAGA – NEORGANIZIRANOST UČITELJEVEGA DELA
GROŽNJE IN POŠILJANJE IZ RAZREDA
PREGLASNO ALI PRETIHO GOVORJENJE
OBRAVNAVA DIJAKOV S PREDSDOKI: POPUŠČANJE, FAVORIZIRANJE POSAMEZNIKOV, NENENAKOST
UKVARJA SE LE S POSAMEZNIKI – PREMALO Z RAZREDOM, PROBLEM IZPOSTAVITVE POSAMEZNIKA
NEPRAVICNOST – NEPOŠTENOST – DVOJNA MERILA
NEMOTIVIRANOST UCITELJA – SLABA VOLJA – PESIMIZEM – NEPOTRPEŽLJIVOST - ŽIVČNOST
NEZANIMIV POUK: MONOTONIJA, DOLGCAS
NEPOSUŠANJE DIJAKA – MNENJ in TEZAV – PODCENJEVANJE - ZANICEVANJE
PRESTROGO ALI KRIVICNO – SUBJEKTIVNO OCENJEVANJE
PRETIRANA STROGOST: ZAHTEVA PO POPOLNI TIŠINI, PREVEC PRAVIL
NESPREJEMANJE KOMPROMISOV

MOTEČE SITUACIJE, V KATERIH SE ZNAJDE UČITELJ V RAZREDU

1. Ko učitelj **vstopi**, večina (ali večja skupina) dijakov **ignorira** njegov pozdrav in ne oziraje se na njegovo prisotnost nemoteno **nadaljuje z glasnim pogovorom**.
2. Nekdo od dijakov **ne utihne** in se še naprej **glasno pogovarja** in **dogovarja** z nekaterimi sošolci.
3. Dvojica ali skupina dijakov **pride** v razred za **učiteljem**, ob tem se dijaki **polglasno** ali **glasno pogovarjajo**, nekateri ob tem **jedo** ali **pijejo**; **moteče** (nebesedno in/ali besedno, tako da **začenjajo komunikacijo** s sošolci), si **iščejo** svoje mesto ter s tem **primorajo učitelja**, da **prekine pouk** in jih **opomni**, da je njihovo vedenje moteče.
4. Ko so se dijaki že **umirili**, nekdo od njih z **neumestno pripombo namerno povzroči preusmeritev pozornosti** sošolcev od vsebine pouka; ti se **odzovejo** s **smehom, ropotanjem, govorjenjem** in **splošno nemirnostjo**.
5. Dijak **nekontrolirano** (nenamerno ali **namerno**) **vpada v besedo** nekemu, ki ravnokar govori: **vpraša** ali **izjavi** nekaj, kar **ne spada** v **vsebino** ali **način poteka** določene šolske ure pri določenem učitelju.
6. Dijak **polglasno** ali **glasno** ter **nekorektno** (**izzivalno, nesramno, agresivno...**) **komentira vsebino** in **potek** pouka ter **postopke** in **odločitve** učitelja in sošolcev.
7. Dijak **manipulira** tako, da **izkorišča glasnost učiteljevega glasu** kot ščit za svoje **polglasne** ali **glasne pogovore**, ob tem pa se **obrača** in **sklanja** **naprej, vstran in nazaj** ter si ob tem **pokriva usta** z dlanmi ali s šolskimi pripomočki. Pogosto ob tem **nedolžno – predrzno opazuje** učitelja in ob njegovem **opominu** gladko **zanika očitno** in **namerno motenje** pouka.
8. Ob **razpravi v razredu** se dijaki vedejo kot **nestrpni majhni otroci**: **vpadajo** v besedo, **ne prenesejo stališč drugih** in se vedejo **čustveno nekontrolirano** in/ali **žaljivo**; ob **učiteljevem opozorilu** postanejo **užaljeni, jezni, sovražni, manipulativni, uporni, predrzni...**
9. Nekateri dijaki **pri pouku** le občasno, zelo malo ali pa sploh **ne sodelujejo**; tudi če imajo učne pripomočke, jih (skoraj) ne uporabljajo. Navadno **se obračajo k sošolcem** in jih **nebesedno** (s **pregledom, grimasami, spakovanjem, z nemo abecedo, s šumenjem, tihiimi glasovi, polglasnimi žvižgi, glasnim zehanjem ali vzdihovanjem**) in **besedno** (z **vztrajnim šepetanjem ter polglasnim ali glasnim govorjenjem**) ter glasnim **ropotanjem namerno spodbujajo k motenju** pouka.
10. Ob **prisotvovanju** kulturnih in drugih **prireditvev** v okviru šolskega programa se dogajajo **podobne motnje** kot v **razredu**: **šumenje s papirčki, ropotanje, polglasno in glasno govorjenje ter odhajanje s kraja predstave, koncerta...**
11. Nekateri dijaki **med poukom uporabljajo lastne tehnične pripomočke**: pouk "spremljajo" s **slušalkami** v ušesih, **poslušajo** glasbo, si **pošiljajo sporočila** preko mobilnih telefonov, **igrajo** igrice, možno je **skrivno snemanje** pouka...
12. **Zadnjih nekaj minut** pred odmorom **posameznik** ali **skupina dijakov** začne s **pospravljanjem** šolskih potrebščin, kar sproži **prekinitev pozornosti** ostalih dijakov. Motnja vodi v **narasčajočo glasnost** medsebojnih pogovorov in v **kaotičen** zaključek šolske ure.

JANEZ KOKALJ, univ. dipl. psiholog

Vedenjsko-motivacijska klasifikacija

Osnovni princip vedenjsko-motivacijskega profila

AVTONOMEN	3	relativno NEODVISEN	2	ODVISEN od uveljavitve PREDODGOVORNE	1	MEMBRAN oblika OF SOŠOLCEV	- 1	PRERAČUNLJIV	- 2	UPORNIK	- 2
MOTIVACIJA			2							-2	
SAMOCENA					1					-1	
ODGOVORNOST			1								-2
ORGANIZACIJA					1						-2
POZORNOST			1							-1	
AKTIVNOST			2							-1	
ASPIRACIJE	3										-2
KOMUNIKACIJA			2							-1	
ČUSTVENO VEDENJSKA USMERITVA	3									-1	
UČINKOVITOST			2								-2

točke/dijak: 18 6 10 2 -2 -5 -8
konstruktivno, relativno neodvisno vedenje -15 preračunljivo uporništvu

Osveščanje temeljnih vrednot sožitja in postavljanje pravil

RAZREDNA

P * USKLAJUJEM MNENJA : KOMPROMIS
* SPOŠTUJEM DOGOVORE
* UPOŠTEVAM MNENJA DRUGIH
* SPREJMEM VZPODBUDE UČITELJEV in RAVNATELJA

R * CENI TUDI TISTEGA, KI JE PO USPEHU SLABŠI OD TEBE
* NE MOTI OSTALIH PRI DELU
* IMAM PRAVIČO DO NEMOTENEGA POUKA
* POMAGAJ DRUGIM

A * KO NEKDO GOVORI, GA OSTALI POSLUŠAMO
* PRISLUHNEM DRUGIM
* POSLUŠAM VODJO
* POSLUŠAM IN SODELUJEM

V * ODPOVEM SE SVOJEMU INTERESU ZARADI SKUPNEGA INTERESA
* TRUDIM SE ZA BOLJŠE MEDSEBOJNE ODNOSE
* NE SODIM PO KRIVEM
* NE SKAČEM V BESEDO
* NE MOTIM SOŠOLCEV
* NE VMEŠAVAM SE
* NE VSLUJEM SVOJEGA MNENJA

S P L O Š N A * BODI DOBER DO DRUGIH

ČESAR NE ŽELIM, DA DRUGI STORI MENI, TEGA MU TUDI SAM/A NE SMEM STORITI
RAVNAJ Z DRUGIM TAKO KOT SAM/A ŽELIM, DA DRUGI RAVNA S TABO
SPOŠTUJ BLIŽNEGA KAKOR SAMEGA SEBE
LJUBI SVOJEGA SOVRAŽNIKA
PRAVEGA PRIATELJA SPOZNAŠ V NESREČI

MOJE PRAVICE SO OMEJENE S PRAVICAMI DRUGIH
NE SODI PO ZUNANJEM IZGLEDU
TRUDI SE ZA DOBRE MEDOSEBNE ODNOSE
SPOŠTUJ DRUGEGA
KDOR DAJE, TA PREJEMA

BODI
BREZ PREDODKOV
KOMUNIKATIVEN
SODELUJOČ
SOLIDAREN
PRIJAZEN

NE BODI
NEUVEDEN
NESPREJEMAJOČ
NESTRPEN
AROGANTEN

2. letnik in 3.b. generacija: 2007/08
2008/09
2009/10

5 načel sožitja v razredu in šoli

- Pouk se začne z vstopom učitelja v učilnico in z njegovim pozdravom.
Brez motenj se lahko začne le pod pogoje, da ni potrebna posebna reakcija učitelja, da bi ustvaril primerne pogoje za začetek dela.
To pomeni, da se takoj po vstopu učitelja v razred umirim in se pripravim na pouk.
Dežurna dijaka sta dolžna brez učiteljevega opozorila poročati o izostankih sošolcev.
- Ne sprašujem in ne izjavljam ničesar, kar ni v skladu z vsebino in načinom dela pri določenem učitelju in pri določeni šolski uri.
- Če želim med poukom kaj vprašati ali povedati, pazim, da nikomur nenamerno, še manj pa namerno ne vpadam v besedo. Preden spregovorim, se s pogledom prepričam, ali ni kdo že pred menoj želel spregovoriti.
- Če med poukom trenutno ne morem več aktivno sodelovati, je moja prva dolžnost, da na noben način (z nebesednimi znaki, šepetanjem, s polglasnim ali glasnim govorjenjem, s šumenjem, ropotanjem...) ne motim dela v razredu in k temu ne spodbujam sošolcev.
Na noben način tudi ne motim poteka kulturnih in drugih (javnih) prireditev v okviru šole.
- Načelo strpnosti zahteva spoštovanje drugačnosti sošolcev, učiteljev in ostalih delavcev šole. To pomeni, da sem do sebe in do drugih iskren(a) in obziren(a).
Iskrenost izključuje *laganje, zavajanje ter manipuliranje z ljudmi*.
Obzirnost vključuje razumevanje drugih *in odsotnost psihičnega in fizičnega nasilja*.
Psihično nasilje pomeni *posmehovanje, dajanje zoprnih vzdevkov, žaljenje (nesramne pripombe, neprimerne in grde besede, zbadljivke, žaljivke, preklinjanje), izsiljevanje, grožnje in zastraševanje*.
Fizično nasilje pomeni *odrivanje, otipavanje, klofutanje, lasanje, pljuvanje, metanje stvari v vrtev, brcanje, boksanje, davljenje, pretepanje, , napad s hladnim ali strelnim orožjem*.
Temeljna dolžnost dijaka/inje je razvijati odgovoren odnos do pravic in dolžnosti vseh, ki so udeleženi v vzgojno-izobraževalnem procesu, in sicer tako, da s svojim obnašanjem ne krati pravic in in ne ovira izpolnjevanja dolžnosti nikomur.
Če dijak zavrne učiteljevo zahtevo po sodelovanju pri reševanju problema, ki je nastal (tudi) zaradi njegovega vedenja, je že sama zavrnitev lažja kršitev šolskega reda.

Individualna ček lista neodgovornega vedenja

PRIIMEK: Ima: RAZRED: RAZREDNIK: ŠOLSKO LETO:

zaporedna številka VPISA		1		2		3		4		5		
D A T U M												
BESEDNO MOTENJE		I list NOV		II list NOV		III list NOV		IV list NOV		V list NOV		
A	POL - GLASNO motenje pouka - PO VSTOPU učitelja v razred			P		R		R		O		U
B	VPADANJE v besedo drugih, neumestne PRIPOMBE - vprašanja			O		A		A		P		K
C	vztrajno UGOVARJANJE učitelju			G		Z		Z		O		O
BESEDNA AGRESIVNOST				O		R		R		M		R
A	ZBADLJIVOST - POSMEHOVANJE - IZZIVANJE			V		E		E		I		
B	PROVOKATIVEN vzklik - žvižg - vpitje - navijaštvo...			O		D		D		N		R
C	PREKLINJANJE - GROŽNJE - IZSILJEVANJE			R		N		N				A
NEBESEDNO MOTENJE						I		I				Z
A	OBJESTNO - PROVOKATIVEN pogled - kretnje - drža telesa			U		K		K				R
B	VZTRAJNO OBRAČANJE k sošolcem med poukom			Č								E
FIZICNO MOTENJE				I				S				D
A	OBJESTNO povzročanje HRUPA med poukom			T		D		T				I
B	UPORABA = ZLORABA osebne TEHNOLOGIJE med poukom			E		N		A				K
C	povzročanje ŠKODE na inventarju, METANJE in RAZBIJANJE stvari			L		E		R				A
D	MOTENJE javnih PRIREDITEV v okviru šole			J		V		Š				
E	VSILJIVO dotikanje, ODRIVANJE sošolcev					N		I				
ŠOLSKE OBVEZNOSTI						I						
A	pogosto ZAMUJANJE k pouku					K						
B	NEUPORABA učnih PRIPOMOČKOV in GRADIV - PASIVNOST											
C	VZTRAJNO BREZ domačih NALOG					O						
D	pasivnost – MALOMARNOST reditelja					V						
E	GOLJUFANJE: tuj izdelek = moja lastnina, PLONKANJE											

NAČRTOVANJE ODGOVORNEGA VEDENJA - UČITELJ

PRIIMEK:ime:Razred: List: I - II - III - IV
 DATUM: Šolska ura Šolski predmet
 UČITELJ: Razrednik:.....

OPIS V E D E N J A DIJAKA/INJE:

Dijak/inja je s svojim **NEODGOVORNIM** vedenjem **kršil/a**

1. 2. 3. 4. 5.

temeljno **NAČELO SOŽITJA** v razredu in v šoli.

OPOMBE in USMERITVE PROFESORJA:

Podpis profesorja:

DATUM VPOGLEDA RAZREDNIKA *Podpis:*.....
 DATUM VPOGLEDA RAVNATELJA *Podpis:*.....
 DATUM VPOGLEDA STARŠA/SKRBNIKA *Podpis:*.....

NAČRTOVANJE ODGOVORNEGA VEDENJA - D I J A K

PRIIMEK: ime:Razred: List: I - II - III - IV
 DATUM: Šolska ura Šolski predmet
 UČITELJ..... Razrednik:.....

OPIS VEDENJA, ZARADI KATEREGA SEM **DOBIL/A** NAČRTOVALNI LIST

S svojim **NEODGOVORNIM** vedenjem sem **kršil/a**

1. 2. 3. 4. 5.

temeljno **načelo sožitja** v razredu in v šoli.

NAČRTUJEM ODGOVORNEJŠE VEDENJE:

Podpis dijaka/inje :

DATUM VPOGLEDA RAZREDNIKA: *Podpis:*.....
 DATUM VPOGLEDA RAVNATELJA: *Podpis:*.....
 DATUM VPOGLEDA STARŠA/SKRBNIKA: *Podpis:*.....

DNEVNIK NAČRTOVANJA ODGOVORNEGA VEDENJA

DIJAK: PRIIMEK IME Razred

RAZREDNIK

NAČELA SOŽITJA

DATUM	načrtovalni list UČITELJ	načrtovalni list DIJAK	NEURESNIČENO						URESNIČENO				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V pretirano intelektualističnem ozračju današnje šole je resničen dosežek vsak korak učitelja, ki ima sploh pogum za sistematično delo na vzgojnem področju. Pri dijakih, ki so sodelovali v projektu, smo zaznali povečano samozavest bolj konstruktivnih dijakov, kar se kaže v pogostejšem izražanju potrebe po osnovnem delovnem miru v razredu. V oddelkih, kjer je delo v projektu potekalo bolj intenzivno, smo opazili vztrajen trend zmanjševanja motečega vedenja v razredu ter hkratni porast občutljivosti dijakov za uvid v lastna ravnanja.

Opazili smo zmanjšanje števila konfliktnih situacij v razredu, daljša obdobja nemotenega pouka in povečano motivacijo za delo pri manj odgovornih dijakih. Opazili pa smo tudi počasi naraščajoče zanimanje nekaterih sodelavcev in tudi staršev za uvedbo projekta na ravni šole. Vse te kategorije bomo mogoče lahko izrazili v številčnih kategorijah šole, če se bodo elementi projekta pojavljali v šolski praksi vsaj še nekaj zaporednih let.

Rezultati vprašalnika nas obvezujejo. Najprej zaradi konstruktivnih, odgovornejših dijakov, ki za svoje osebno izgrajevanje v šolskem okolju sicer ne potrebujejo posebne učiteljeve pomoči. Potrebujejo pa našo pomoč v smislu ustvarjanja in ponujanja spodbudnega delovnega okolja, za kar pa so prikrajšani ob učitelju, ki so ga opisali v rubriki *nezaželene lastnosti učitelja*.

Velik dosežek za nas je vztrajanje pri sistematičnem delu z dijaki na področju, ki je v Sloveniji, tako v osnovni kot tudi v srednji šoli, še zelo zanemarjeno. Zdržali smo in pripeljali razmišljanja o vlaganju v vzgojno področje v zbornico, med dijake in starše. Postavili smo trdna torišča za postavljanje meja med poukom in za boljše pogoje za bolj širokopasovno pozornost učiteljev in staršev na osebni razvoj mladostnikov.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Bolj odprto se lahko pogovarjamo o problemih tako s sodelavci kot s starši, tudi z nekaterimi svetovalnimi delavci, ravnatelji, pa tudi s prijatelji in seveda z bolj zainteresiranimi dijaki. Praktično uporabni instrumenti za dnevno spremljanje pouka in sistematika postavljanja konkretnih socialnih mej v šolskem okolju nudijo možnost uporabe v osnovnih in srednjih šolah.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gre za jasno, teoretično podprto, v praksi delno preizkušeno novost postavljanja konkretnih socialnih meja v razredu, kar predstavlja temelj razvoja odgovornosti pri učencih ali dijakih. Ob tem se dijaki okrepijo tudi na značajskem področju, vse to pa pripomore k povečanju psihičnega zdravja in bogatejšim osebnostnim rezultatom.

Možnosti uvajanja v druga področja

Vsa področja vzgoje in izobraževanja.

Literatura

Kroflič, Robi: **Šola – izkustveni prostor socialnega učenja in/ali moralne vzgoje?** Sodobna pedagogika, 5/2002.

Kovač Šebart, Mojca: **Pravilo postane pravilo, ko ga udejanjimo.** Vzgoja in izobraževanje, 6/2005.

Krušič, Zvone: **Vzgojna naravnost kot del temeljne kulturne naravnosti.** Vzgoja in izobraževanje, 2/2006.

Bečaj, Janez: **Radi bi imeli strpne in solidarne učence, silimo pa jih v tekmovalnost in individualizem.** Vzgoja in izobraževanje, 6/2005.

Didakta, št. 10/11, 1993 (40 pravic) - 22. maj 1994 - 16. maj 1995
Učenci, ki bi v šoli lahko dosegli več (povzetek iz knjige Could do better, Mandel, Marcus, 1995).

Chalvin, M. J.: **Kako preprečiti konflikte.** Radovljica: Didakta, 2004.

Marentič Požarnik, B.: **Psihologija učenja in pouka.** Ljubljana: DZS, 2000.

Fromm, E.: **Človek za sebe : psihološka raziskava etike.** Ljubljana: Amalietti, 2002.

Ayers, Harry in Gray, Francesca: **Vodenje razreda.** Ljubljana: Educy, 2002.

Smrdu, Maja in drugi: **Športna morala.** Ljubljana: Zavod za fair play in strpnost v športu, 2005.

Shapiro, Lawrence E.: **Čustvena inteligenca otrok.** Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999.

Ščuka, Viljem: **Šolar na poti do sebe.** Radovljica: Didakta, 2007.

Požarnik, Hubert: **Pogum za vzgojo.** Spletni portal: **časnik.si**
(<http://www.casnik.si/index.php/author/hpozarnik/>, 2. 8. 2010).

Galimberti, U.: **Grozljivi gost : nihilizem in mladi.** Ljubljana: Modrijan, 2009.

Jull, J. in Jensen, H.: **Od poslušnosti do odgovornosti.** Radovljica: Didakta, 2009.

Jull, J.: **Kompetentni otrok : Družina na poti k novim temeljnim vrednotam.**
Radovljica : Didakta, 2008.

Jull, J.: **Družinske vrednote.** Radovljica: Didakta, 2009.

Jull, J.: **To sem jaz! Kdo si pa ti?** Radovljica: Didakta, 2008.

Nasilje – nenasilje. Ljubljana: i2, 2002.

Predavanja Cvetke Bizjak, Janeza Bečaja, Marka Juhanta

Osnovna šola Minke Namestnik Sonje
Partizanska ul. 20
2310 Slov. Bistrica

VRSTNIŠKO UČENJE OTROK V DOMU ŠOLE

2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Zdenka Černelič, socialna delavka specialistka

Sodelavci: Vani Šeligo, vzgojitelj v domu šole, Silva Potočnik, vzgojiteljica v domu šole, Rebeka Kolar, vzgojiteljica v domu šole, Marjetka Doberšek, medicinska sestra v domu šole.

Konzulent: Jočica Pika Gramc, Zavod RS za šolstvo Ljubljana

Povzetek:

Inovacijski projekt Vrstniško učenje smo pričeli izvajati v Domu učencev osnovne šole Minke Namestnik Sonje v šolskem letu 2007/08. Nadaljevali smo ga v letih 2008/09 in 2009/10. Potreba po spremembi je izšla iz želje otrok po več druženja z vrstniki. Starši so poročali, da imajo otroci doma manj možnosti druženja, vključevanja in učenja od vrstnikov. Več stikov z vrstniki, nove izkušnje in doživetja smo želeli ponuditi otrokom strokovni delavci doma šole. Nismo bili zadovoljni s stanjem in želeli smo spremembo.

Kdo sploh smo? Smo Dom učencev pri osnovni šoli Minke Namestnik Sonje iz Slovenske Bistrice, ki izobražuje otroke z motnjo v duševnem in telesnem razvoju, od lažje do težke motnje. Več kot 40% naših učencev od ponedeljka do petka živi v domu šole, izven primarne družine. V tem času jim poleg strokovne učne pomoči želimo omogočiti maksimalen napredek na vseh področjih in praktične življenjske izkušnje za lažje vključevanje v družbo. Učiti jih želimo za življenje izven doma šole.

Jeseni 2007 leta smo v naš dom posadili seme. Nismo vedeli, kaj bo zraslo iz njega. Nismo šli v trgovino in nekaj kupili. Vprašali smo otroke in starše ter k sodelovanju povabili dijakinje Srednje šole Slov. Bistrica.

Sprva šibka ideja je rastle in se bogatila. V procesu invencije, v katerem smo maksimalno upoštevali želje otrok, smo odkrivali in razvijali različne dejavnosti, se povezovali z okoljem ter pridobivali in se bogatili vsi: otroci, dijakinje in strokovni delavci. Projekt smo v obliki delavnic, ki so potekale vsako sredo 1 uro, izvajali od oktobra do aprila. Vključili smo še Srednjo zdravstveno šolo Maribor, Pedagoško fakulteto Maribor in zunanje izvajalce.

V šolskem letu 2010/11 po sklepu sveta šole projekt postaja način življenja v našem domu.

Abstract:

We have started to implement innovative project- Peer learning in the home of elementary school in school year 2007/08. We have continued with the project in next years.

Whence the need for new ways of working? The need has emerged from the desire for more socialization with peers. Parents reported that children at home have less chance of socialization, integration and learning from peers. We wanted to offer children more communications with peers, new experiences and adventures.

Who are we? We are home to students in elementary school, which educates children with easier or heavier distortion in mental development. More than 40% of our pupils live from Monday to Friday at home of elementary school. In the meantime we want to provide them

maximum progres in all areas and practical life experience for better integration into the society.

In Autumn 2007 we planted a seed in our home. We didn't know what will grow from it. We didn't go to the store and buy something there. We asked pupils and parents and invited students of Secondary School Slovenska Bistrica.

Initially weak idea has grown. In this process we considered maximum amount of children wishes. Project was conducted every Wednesday for 1 hour from October to April. We also included Secondary School of Nursing in Maribor, Faculty of Education in Maribor and external contractors.

In school year 2010/11 this project will become a way of life in our home.

Ključne besede: komunikacija, inkluzija, otroci s posebnimi potrebami, prostovoljno delo, vrstniško učenje, mladinsko delo, osebnostna in strokovna rast, celosten razvoj, vseživljenjsko učenje

Problemsko stanje

Otroci z motnjo v duševnem in telesnem razvoju imajo manj možnosti druženja z vrstniki in tako manj možnosti neformalnega učenja od njih. V petih dneh, ki jih preživijo v domu šole jim želimo poleg strokovne pomoči na učnem področju ponuditi čim več dejavnosti za maksimalen napredek na vseh področjih. Želimo, da pridobijo čim več praktičnih življenjskih izkušenj za celosten osebnostni razvoj in lažje vključevanje v okolje.

Cilji projekta

1. Dvigniti samopodobo in samospoštovanje otrok za boljše vključevanje v okolje.
2. Z vrstniškim učenjem dobijo otroci odgovore o za njih pomembnih vprašanjih od vrstnikov.
3. Ponuditi možnosti za sklepanje novih prijateljstev, možnosti za druženje in zabavo.

V 2. in 3. letu izvedbe inovacijskega projekta smo si postavili še dva nova cilja:

1. Eno delavnico mesečno pripravijo in izvedejo srednješolke same.
2. Vključevanje novih šol in širjenje projekta navzven.

Potek dela

Vsako leto smo v mesecu septembru vprašali otroke, kaj si želijo, da bi se dogajalo na naših srečanjih. Na Srednji šoli Sl. Bistrica smo predstavili projekt in povabili k sodelovanju dijakinje in dijake 2. letnikov. V strokovnem timu smo oblikovali okvirni načrt dela, ki smo ga v okviru krogov akcijskega raziskovanja evalvirali, dopolnjevali in spreminjali. V drugem letu izvajanja projekta smo opazili, da so dijakinje sposobne samostojno pripravljati delavnice in voditi otroke. V tretjem letu izvajanja smo projekt razširili na Srednjo zdravstveno šolo Maribor in Pedagoško fakulteto Maribor ter dejavnosti širili izven zavoda.

Otrokom je bil nov način dela všeč. Z nestrpnostjo so pričakovali srede in pogosto spraševali »Ali je danes sredo? Kdaj pridejo srednješolke?« Zelo so se razveselili vsakega njihovega obiska. V delavnice so se vsi zelo aktivno vključevali in po svojih najboljših močeh prispevali k izvedbi nalog in dejavnosti.

Kazalci, ki kažejo na uspešnost našega dela so bili: zadovoljstvo učenjev, aktivno sodelovanje, nestrpno pričakovanje prostovoljk, sproščen klepet, druženje in sklepanje prijateljstev s prostovoljkami.

Obdelava podatkov

V projekt je bilo vključenih letno od 16 do 19 otrok z motnjo v duševnem razvoju in maksimalno 8 prostovoljk, dijakinj srednjih šol in študentka. Letno je bilo izvedenih 26 delavnic, od katerih so jih 7 samostojno načrtovale in izvedle srednješolke.

Izvedene delavnice so bile iz različnih področij: razvijali in urili smo komunikacijske in socialne spretnosti ter veščine, poudarjali smo preventivne in zdravstveno vzgojne vsebine, izvajali smo delavnice praktičnega dela, rekreirali smo se, zabavali in sproščali. V zadnjem letu smo imeli rdečo nit delavnic državljansko vzgojo in etiko, ki smo jo izvajali strokovni delavci enkrat mesečno. K izvajanju delavnic smo povabili tudi zunanje izvajalce, npr. Center za pomoč mladim iz Maribora.

Podatke smo zbirali s pomočjo opazovanja, pogovora, fotografiranja in snemanja, anketiranja, refleksij, evalvacij otrok, izdelkov in predstavitev. Pridobljene podatke smo strokovni delavci analizirali, se o njih pogovarjali in izmenjevali izkušnje na sestankih tima. Predstavljali smo jih otrokom in dijakinjam. Dogovarjali smo se o tem, kaj je bilo dobro in kaj bomo izboljšali.

Z rezultati skupnega dela smo bili zadovoljni. V tretjem letu izpeljave projekta smo opazili, da so učenci postali sproščeni in pogumni v navezovanju stikov in vzpostavljanju odnosov z vrstniki in drugimi ljudmi tudi v novem in nepoznanem okolju.

Ugotovitve in spoznanja

V projektu smo se spremenili vsi: otroci, dijakinje in strokovni delavci. Otroci so postali samozavestnejši. Pridobili so veliko informacij o za njih pomembnih temah od vrstnikov. Srednješolke so po enoletnem uvajanju pričele samostojno pripravljati in voditi delavnice. Strokovni delavci smo na osnovi narejenega in merjenega iskali in odkrivali nove pristope in načine dela. Projekt smo širili navzven, saj smo aktivnosti izvajali tudi izven šole: na Srednji šoli Slov. Bistrica, Centru za pomoč mladim v Mariboru, Vrtcu Otona Župančiča v Sl. Bistrici.

Predstavili smo se na razstavi Zavoda za šolstvo in šport, Inovacija najde pot, v Srednji šoli Sl. Bistrica in preko pisma Srednji zdravstveni šoli Maribor ter Pedagoški fakulteti Maribor.

Presegli smo zastavljene cilje. Dosegli smo visoko stopnjo notranje motivacije otrok in srednješolk za različne dejavnosti in veščine s področja vseživljenjskega učenja in celostnega razvoja. Najbolj nas je presenetilo sproščeno in enakopravno vključevanja otrok s posebnimi potrebami, motnjo v duševnem razvoju v nepoznanem okolju.

Širjenje novosti

Vrstniško učenje se lahko izvaja v šolah, domovih, društvih in drugih organizacijah, ki želijo vzpodbuditi različne poti za lastno učenje, različne oblike povezovanja generacij, različne kompetence in orodja za komunikacijo. Imeli smo priložnost razvijati stvari po svoje in vključili smo velik krog ljudi, pri katerih smo spodbujali njihovo kreativnost in ustvarjalnost.

Drugim lahko ponudimo predstavitve izpeljave projekta, načina dela in dosežkov. Prav tako lahko ponudimo prikaz praktičnih delavnic neformalnega vrstniškega učenja in sodelovanja.

V šolskem letu 2010/11 po sklepu sveta šole projekt postaja način življenja v našem domu.

Literatura

Mrgole, A. (2003). Kam z mularijo, Ljubljana: Založba Aristej

Peček, M., Razdevšek-Pučko, C. (2003). Uspešnost in pravičnost v šoli, Ljubljana: Pedagoška fakulteta

Pecelj Lukan, P (2009). Elementi mladinskega dela v Sloveniji, Ljubljana: Save

Maretič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka, Ljubljana: DZS

Šolsko svetovalno delo, 1/2, 2010

OŠ Toneta Čufarja
Čufarjeva 11
1000 Ljubljana

UPORABA PROMETHEAN INTERAKTIVNE TABLE IN SHAREPOINT SERVICESA 2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: mag. Majda Jurkovič, prof RP, svetnica

Sodelavci: Darinka Marinčič – pom. ravnatelj, Mateja Penca – učiteljica, Mira Reya Dobernik – strokovna sodelavka, David Železnikar in Peter Klemen Gačnik – dijaka, Hamza Đogić – učenec.

Konzulent: mag. Radoslav Wechtersbach, ZRSS, Ljubljana

Povzetek:

Z novimi tehnologijami in različnimi organizacijskimi oblikami je precej možnosti in priložnosti za razširitev in obogatitev tradicionalne vloge učitelja. S sodobnimi oblikami dela je v ospredje stopila vloga učitelja kot usmerjevalca in spodbujevalca učnega procesa. Pri sodobnem poučevanju je uvajanje novosti nujno potrebno za kvaliteten pouk. Ena takšnih novosti v slovenskem šolskem prostoru so interaktivne naprave – interaktivne table, ki so bile na natečaju Ministrstva za šolstvo in šport prvič ponujene v razpisu junija 2007, čeprav so jo posamezne osnovne šole kupile in uvajale že pred tem. Na OŠ Toneta Čufarja smo poleg uvajanja interaktivne table s šolskim letom 2008/09 pričeli še z uvajanje druge novosti, to je s praktičnim usposabljanjem dveh dijakov, ki se izobražujeta na Srednji šoli tehniških strok Šiška za poklic računalnikarja. Tako je nastalo partnerstvo med osnovno in srednjo šolo.

Učenci, učitelji in dijaka na praksi pridobivajo znanja za učinkovito in uspešno uporabo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije z namenom učinkovitega in uspešnega iskanja, vrednotenja, hranjenja, obdelave in uporabe informacij. Dijaki na praksi pridobijo sposobnost uporabe strokovnega znanja pri reševanju realnih praktičnih problemov v stroki, sodelujejo pri spopolnjevanju učiteljev ter jim pomagajo pri reševanju tehničnih problemov (pri namestitvi in uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije). Dijaka, učitelji, učenci in starši so naravnani v vseživljenjsko učenje in razvijanje ključnih kompetenc za uspešno sodelovanje v družbi.

Abstract:

With new technologies and different forms of organisation there are many possibilities and opportunities for expanding and enriching the traditional role of a teacher. With contemporary methods of work the role of the teacher as someone who guides and stimulates learning process came to the front. In contemporary teaching it is necessary to include new technologies to provide good quality lessons. One of these new technologies is interactive devices-interactive white board. The first time that the Ministry of Education and Sport offered such interactive white boards was in the call for tender in July 2007. Some schools had bought and introduced them before this. Tone Čufar primary school started introducing interactive white boards in the school year 2008/09. At the same time we started with practical training of two students. They attend Technical Vocational Secondary School Šiška – computer operator

school programme. This way we developed a partnership between primary and secondary school.

Pupils, teachers and students on practical training gain knowledge for efficient and successful use of contemporary ICT (information and communication technologies) in order to be able to efficiently and successfully find, assess, store, process and use information. Students on practical training gain the ability to use technical knowledge for solving real practical problems, they participate in training teachers and help them solve technical difficulties (installation and use of ICT). Students, teachers, pupils and parents strive after lifelong learning and developing key competencies for successful social participation.

Ključne besede: praktično usposabljanje, interaktivna tabla, medpredmetno povezovanje, ključne kompetence

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Z uvajanjem novih tehnologij pri pouku in vključitvijo dveh dijakov na praktičnem usposabljanju v delo in življenje šole, so se pričele tudi spremembe na področju poučevanja in učenja v razredu. V šolskem letu 2009/2010 smo se odločili, da bomo uvajali nove tehnologije – interaktivno tablo v 4. razredu.

Odločili smo se za akcijsko raziskovanje s katerim želimo ugotoviti ali dijaka na praktičnem usposabljanju dosega poklicne in ključne kompetence. Dijaka sta bila na praktičnem usposabljanju z delom v obdobju od septembra 2009 do januarja 2010. Pri učencih četrtega razreda pa nas zanima, če zaradi uvajanja novih tehnologij zaznavajo medpredmetne povezave, ter v kolikšni meri jih lahko vključimo v medpredmetno načrtovanje.

Od primernosti uvajanja sprememb je zelo odvisno, ali bo uvajanje spremembe učinkovito in uspešno. Vsako uvajanje sprememb je vedno pogojeno s posebnostmi delovnega okolja in ljudi, ki naj bi spremembe vpeljevali.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V sodobni šoli naj bi učitelj ustvarjal take razmere za učenje in poučevanje, da bi usposobil učence za samostojno kakovostno učenje in jih spodbudil, da ohranijo in razvijejo željo po globljem razumevanju sebe in sveta okoli sebe, težnjo po razvoju svojih zmožnosti, po nadaljnjem izobraževanju, kar spada med najpomembnejše cilje šolanja za uspešno življenje v kompleksni in negotovi prihodnosti (Marentič Požarnik, 2002, 8). Po Beauchamp in Parkinson (2005) ima tako učitelj v učnem procesu vlogo usmerjevalca, opazovalca in spodbujevalca. Valenčič Zuljanova (2002) meni, da mora biti pouk voden tako, da učenec postane v vzgojno-izobraževalnem procesu čim bolj aktiven in samostojen, kar pomeni, da postopoma prevzame večji del odgovornosti za svoj proces pridobivanja znanja in osebnega razvoja ob hkratnem pridobivanju metakognitivnih spretnosti, ki ga pomembno osamosvajajo in usposablajo za samostojno učenje, ki je podlaga vseživljenjskega učenja. Enako naj bi veljalo tudi za praktično usposabljanje študentov ali dijakov. Praktično usposabljanje običajno povezujemo z izkustvenim učenjem: dijak naj bi »izvajal neko dejavnost, analiziral izvedbo oziroma rezultate dejavnosti, premislil, kako bi odpravil ugotovljene pomanjkljivosti ter jih skušal odpraviti (Cencič in Cencič, 1994).«

Na Srednji šoli tehniških strok Šiška izobražujejo za poklic računalnikar. V procesu izobraževanja si dijak pri praktičnem delu v šoli in praktičnem usposabljanju z delom v delovni organizaciji pridobiva naslednje poklicne in ključne kompetence:

- sestavljanje računalnikov,
- vzdrževanje in odpravljanje napak strojne opreme,

- nameščanje in vzdrževanje informacijske programske opreme,
- zavarovanje sistema pred zlorabami in programskimi vsiljivci,
- svetovanje in pomoč uporabnikom na področju strojne in programske opreme,
- izvajanje osnovnih meritev na komunikacijskih inštalacijah ter opremi,
- uporabo aktivnih elementov lokalnih računalniških omrežij,
- povezovanje računalniških sistemov v lokalna omrežja in medmrežja,
- zagotavljanje varnosti v lokalnih računalniških omrežjih,
- polaganje in ožičenje različnih vrst komunikacijskih inštalacij,
- uporabo katalogov elementov, izdelkov in polizdelkov ter druge strokovne literature,
- razvijanje organizacijske kulture na delovnem mestu in v okolju,
- komuniciranje z delovnim okoljem in s strankami,
- uporabo tehniških predpisov in standardov,
- zagotavljanje kakovosti opravljenih storitev ali dela,
- varovanje zdravja in okolja pri delu,
- pripravo kalkulacije in obračuna ter naročanje,
- aktivno sodelovanje v projektnem delu,
- načrtovanje in organizacijo svojega dela,
- izbiro ustreznih materialov,
- kontroliranje svojega dela.

Nekatera znanja dijak usvaja skozi vsa tri leta šolanja, nekatera (zahtevnejša strokovna znanja) pa v drugem in tretjem oziroma samo tretjem letniku šolanja. (<http://www.s-ssts.lj.edus.si/>, 1. 9. 2008)

Od primernosti uvajanja sprememb je zelo odvisno, ali bo uvajanje spremembe učinkovito in uspešno. Vsako uvajanje sprememb je vedno pogojeno s posebnostmi delovnega okolja in ljudi, ki naj bi spremembe vpeljevali. Če želimo oblikovati dobro učno izkušnjo Eurydice (2002), moramo ustvariti raznoliko in spodbudno učno okolje s kombinacijo ustreznih učnih metod, oblik, pripomočkov in medijev. Aldridge in Fraser (2003, 42) in Beauchamp (2006, 94) menijo, da se je v zadnjem času pojavilo največ sprememb v mnogih šolah zaradi uvajanja in uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT), ki postaja vse bolj običajna. Reboljeva (2008, 45) meni, da uvajanje e-učenja v vsako šolo zahteva tudi nekatere globalne spremembe v njej sami: pozitiven odnos do znanja in do učenja kot procesa, pozitivno reakcijo na prizadevanja in uspehe učiteljev, ki vlagajo v to smer. Cox (2004, 89) je ugotovila, da so pri vpeljavi IKT novosti v poučevanje ključnega pomena inovativni učitelji. Brečko in Vehovar (2008, 138), navajata, da je poleg organizacijskih in sistemskih faktorjev za to, ali bodo učitelji v poučevanje vključili IKT, pomembni osebni faktorji. Brečko, Prevodnik, Vehovar (2008) menijo, da mednje sodijo tudi IKT-kompetence učitelja. Aldridge in Fraser (2003, 42) in Beauchamp (2006, 94) navajajo, da učno okolje, ki ga ustvarjajo učitelji z vpeljavo tehnologij, vpliva na uspeh učencev ter na spreminjanje stališč o njihovi lastni učinkovitosti. Učenci so se sposobni spopadati z bolj zapletenimi koncepti zaradi jasnejše, bolj učinkovite in bolj dinamične predstavitve učne vsebine. Poveča se zmogljivost zadovoljitve različnih stilov učenja, kar omogoča učencem, da so bolj ustvarjalni pri pripravi predstavitve določene učne vsebine in komunikaciji s sošolci in učiteljem.

Cilji projekta

Odkritje novih tehnologij, informacij o izobraževanju in njihovi uporabi, učnih vsebin in knjižnic ter uporaba v praksi ter uspešen zaključek praktičnega usposabljanja dijakov.

Raziskovalno vprašanje

Kako se bosta dijaka na praksi vključila v življenje in delo na šoli?

Ali bosta dijaka pri praktičnem usposabljanju z delom v delovni organizaciji – v osnovni šoli pridobila poklicne in ključne kompetence?

Koliko bodo učenci napredovali pri pridobitvi osnovnih IKT kompetenc?

Ali učenci ob uporabi interaktivne table in e-gradiv pridobivajo spretnosti za pridobivanje znanja z različnih predmetnih področij?

Kakšno pomoč in podporo potrebuje učitelj za delo z interaktivno tablo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za izpeljavo raziskave smo se odločili, ker smo v slovenskem prostoru prvi pričeli z izvajanjem tako imenovanega praktičnega usposabljanja dijakov, oziroma partnerstva med srednjo in osnovno šolo. Zanimalo nas je tudi, kako sodobne tehnologije vplivajo na poučevanje in učenje v 4. razredu osnovne šole.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Vsako leto učitelji in dijaki Srednje šole tehniških strok Šiška povabijo učence tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja, da preživijo dan na njihovi šoli. Učenci spoznavajo praktično plat izobraževanja na srednji šoli ali kot so zapisali na spletni strani šole, vzbujajo interes učencev 6. do 9. razreda osnovne šole za nadaljevanje šolanja na področju poklicnega izobraževanja v elektro stroki. Na enem izmed obiskov na njihovi šoli se je porodila ideja, da bi se dijaki, ki so šele zapustili prag osnovne šole, vrnili nazaj v osnovno šolo ter si na praktičnem usposabljanju z delom v delovni organizaciji – osnovni šoli pridobili poklicne in ključne kompetence.

Dijaka sta opravljala praktično usposabljanje v šolskem letu 2008/2009 ter 2009/2010. Po novem sistemu izobraževanja poteka praktično usposabljanje v šoli in pri delodajalcu – praktično usposabljanje z delom (v nadaljevanju PUD).

Trajanje praktičnega usposabljanja z delom z individualno ali kolektivno učno pogodbo:

2. letnik - 6 tednov strnjeno

3. letnik 18 tednov strnjeno

Določen je le minimalni standard praktičnega usposabljanja z delom, ki znaša 24 tednov.

V lanskem šolskem letu sta dijaka 2. letnika prihajala na šolo enkrat tedensko. Njuno delo je bilo vezano predvsem na vzdrževanje in odpravljanje napak strojne opreme, sestavljanje računalnikov, nameščanje in vzdrževanje informacijske programske opreme, zavarovanje sistema pred zlorabami in programskimi vsiljivci ter svetovanje in pomoč uporabnikom na področju strojne in programske opreme. Pred zaključkom šolskega leta smo dobili na šoli prvo interaktivno tablo. Dijaka sta sodelovala pri predstavitvi in usposabljanju za delo s tablo. Premična interaktivna tabla je bila nameščena v kemijski učilnici, vendar se je zaradi različnih zapletov bolj malo uporabljala. Dijaka sta ob zaključku prakse izrazila željo po nadaljnjem praktičnem usposabljanju na naši šoli.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Dijaka sta se že pred pričetkom šolskega leta prišla na šolo ter se dogovorila z go. ravnateljico za opravljanje praktičnega usposabljanja. Prvi dan smo skupaj pregledali poklicne in ključne kompetence ter se dogovorili za potek dela. Vsak petek smo pregledali opravljene obveznosti ter se dogovorili za dela in naloge v prihajajočem tednu. Dijaka sta se po potrebi vključevala tudi v neposreden vzgojno-izobraževalni proces. Pri delu sta bila zelo vestna, odzvala sta se na prošnje učiteljev, po odpravi nevednosti, ki so se pojavile na strojni ali programski opremi. V veliko pomoč sta bila tudi pri uporabi še dveh novih interaktivnih tabel, ki sta nameščeni v 1. in 4. razredu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Pridobivali smo znanja za učinkovito in uspešno uporabo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije z namenom učinkovitega in uspešnega iskanja, vrednotenja, hranjenja, obdelave in uporabe informacij.

Učenci so pridobili IKT kompetence ter v večji meri zaznavli medpredmetno povezovanje.

Dijaka sta zelo uspešno opravila zaključni izpit na katerem sta predstavila namestitvev in uporabo interaktivne table Promethean ter s tem zaključila poklicno usposabljanje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec raziskovanja predstavlja 20 učencev 4. razreda, dijaka na praktičnem usposabljanju ter zaposleni učitelji.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Odločili smo se za akcijsko raziskovanje. Potek raziskave je iterativen proces (Mesec, 1998), v katerem se posamezne faze raziskave ne vrstijo togo ena za drugo, ampak se pri vsakem naslednjem koraku vračamo nazaj in preverjamo ugotovitve v smislu sekvenčne analize (periodični pregled in ponovna interpretacija). Kvalitativna raziskava je potekala urejeno po fazah, kjer je sosledje podrejeno iterativnosti in sekvenčni analizi.

Metode obdelave podatkov

Intervjuji z učitelji, dijakoma in učenci so bili kvalitativno obdelani. Kvalitativna analiza je po Deyu (1998) krožni proces analize podatkov, ki zajema opisovanje, klasificiranje in povezovanje podatkov. Po vsakem akcijskem koraku smo opravili analizo različnih gradiv.

Prikaz rezultatov

Že od začetka šolskega leta smo aktivno vključevali učence v delo z interaktivno tablo tako v času rednega pouka kot v času podaljšanega bivanja. V tem času sem je dogodila tudi prva nesreča, otroci so s predmetom, ki so ga vrgli v zrak prmeknili projektor. Dijaka sta imela delo z nameščanjem projektorja. Ob tem so se učenci tudi prvič srečali s kalibracijo table. V čim večji meri smo jih skušali vključiti v pripravo in izpeljavo medpredmetnih povezav ob uporabi interaktivne table. Na temelju izkušenj, spoznanj in učenju postopkov iz različnih predmetnih področij učenci gradijo pojmovni aparat, se učijo novega znanja, ki jim omogoča vključitev v kulturo v kateri živimo. Vendar pa je s stališča učenca znanje, ki se ga naučijo pri enem predmetu, še nekaj časa zelo zahtevno, tako da ga zelo težko povezuje in uporablja pri drugih predmetih. O tem smo se prepričali s pomočjo vprašalnika ki smo ga ponudili učencem na začetku šolskega leta.

Ob zaključku smo ob pregledu dokumentacije obnovili in evalvirali delo ter tako dobili zaokroženo podobo dela. Ob tem ko smo analizirati izvedbo tematskega načrta, katerega cilj je bil skupno načrtovanje medpredmetnih povezav, smo učence spodbujali, da analizirajo delo učitelja, lastne aktivnost, aktivnost drugih, medsebojne odnose ter pripravo materiala. Skupaj z učenci smo ugotavljali, kako in na katerih področjih bi lahko preverjali in ocenjevali znanje. Večina učencev je zelo samostojna pri delu na interaktivni tabli ter vešča pri uporabi pisala in možnosti, ki nam jih ponuja. Zaradi občasnega tresenja stropa v učilnici smo morali večkrat kalibrirati tablo.

Ugotovili smo, da z drugačnim načinom dela in vključevanjem učencev v načrtovanje dela in pripravo prostora in materialov, le ti zaznavajo medpredmetne povezave. Ob zaključku šolskega leta smo o tem z vprašalnikom pridobili informacije. Učenci so ob uporabi interaktivne table in e-gradiv pridobili spretnosti za pridobivanje znanja z različnih predmetnih področij; menijo, da so pri delu samostojnejši; zaznavajo medpredmetno povezovanje.

Dijaka sta zelo uspešno opravila zaključni izpit na katerem sta predstavila namestitev in uporabo interaktivne table Promethean ter s tem zaključila poklicno usposabljanje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V Slovenskem prostoru smo prvi izvajali tako imenovano praktično usposabljanje dijakov. O tem smo se prepričali na konferenci SIRIKT, kjer smo novost tudi predstavili.

Dijaki na praksi sta pridobila sposobnost uporabe strokovnega znanja pri reševanju realnih praktičnih problemov v stroki, sodelovala sta pri spopolnjevanju učiteljev ter jim pomagala pri reševanju tehničnih problemov (pri namestitvi in uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije). Dijaka, učitelji, učenci in starši smo bili naravnani v vseživljenjsko učenje in razvijanje ključnih kompetenc za uspešno sodelovanje v družbi.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

S to dejavnostjo nadaljujemo in bomo nadaljevali tudi v prihodnjih letih, ker se za to delo zanimajo tudi drugi dijaki SŠTS Šiška.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Praktično usposabljanje dijakov SŠTS Šiška v osnovni šoli.

Uporaba interaktivne table pri vseh predmetih v 4. razredu.

Sodelovanje učencev, učiteljev in dijakov na praktičnem usposabljanju.

Uvid v pomen učenja ključnih kompetenc in vseživljenjskega učenja.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uvajanje in uporaba interaktivne table v vseh razredih, pri vseh predmetih.

Opravljanje prakse dijakov drugih srednjih šol – npr. pomoč učencem pri učenju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Uvajanje dijakov v praktično usposabljanje v osnovi šoli. Pri delu z interaktivno tablo.

Literatura

Aldridge, J. M., Fraser, B. J. (2003). Effectiveness rich and learning of a technology out comes-focused environment. V: Khine, M. S., Fisher, D. (ur). Technology-Rich Learning Environments. Scientific Publishing Company, New Jersey, London, Singapore, Hong Kong, 41–71.

Beauchamp, G. (2006). New Technologies and 'New Teaching': A Process of Evolution? V: Webb, R. Changing Teaching and Learning in the Primary School. Buckingham, GBR: Open University Press, 94–187.

Brečko, B.N., Vehovar, V. (2008). Informacijsko-komunikacijska tehnologija pri poučevanju in učenju v slovenskih šolah. Ljubljana, Pedagoški inštitut.

- Brečko, B.N., Prevodnik, K., Vehovar, V. (2008). Evalvacija stanja ter ukrepi za izboljšanje IKT pismenosti »Konkurenčnost Slovenije 2006 – 2013«. Ljubljana, RIS, <http://www.ris.org> (20. 12. 2009).
- Cox, M. (2004). Using Information and Communication Technologies (ICT) for Pupils' learning. V: Nicholls G.(ed.) An Introduction to Teaching. London, RoutledgeFalmer, 44–66.
- Beauchamp, G., Parkinson, J. (2005). Beyond the 'wow' factor: developing interactivity with the interactive whiteboard. *School Science Review*, 86, 316, 97–103.
- Cencič, M., Cencič, M. (1994). Praktično usposabljanje učiteljskih kandidatov. Ljubljana: pedagoška fakulteta.
- Dey, I. (1998). *Qualitative Data Analysis*. London, New York, Routledge.
- Eurydice (2002). Key competencies. A developing concept in compulsory education. European Unit Brussels. <http://www.eurydice.org> (24. 10. 2005).
- Marentič Požarnik, B. (2002). Notranja učna motivacija kot pogoj in cilj kakovostnega izobraževanja: Vzgoja in izobraževanje. *Letnik* 33, št.3 (8-13)
- Mesec, B. (1998). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana, Visoka šola za socialno delo.
- Rebolj, V. (2008). E-izobraževanje skozi očala pedagogike in didaktike. Radovljica, Didakta.
- Srednja šola tehniških strok Šiška <http://www.s-ssts.lj.edus.si/> (1.9.2008)
- Valenčič Zuljan, M. (2002). Kognitivno-konstruktivističen model pouka in nadarjeni učenci. *Didactica Slovenica*. 17, 3–4, 3–12.

OŠ Ketteja in Murna
Koširjeva 2
1000 Ljubljana

STARŠI IN RAZREDNA KLIMA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Topolovec Klanke, profesorica razrednega pouka

Sodelavci: Svetlana Radulj, profesorica razrednega pouka, Damijana Kavčič, profesorica razrednega pouka, Nina Lešnjak Lepša, profesorica razrednega pouka, Bernarda Pirc, profesorica razrednega pouka, Kristina Angelov Troha, profesorica razrednega pouka, Katja Zule, profesorica razrednega pouka, Sabina Pokovec, vzgojiteljica, Damjana Medved, profesorica slovenskega jezika, Matjaž Zupan, profesor športne vzgoje

Konzulent: Nada Nedeljko, ZRSS OE Maribor

Povzetek:

V šolskem letu 2008/09 smo na OŠ Ketteja in Murna pričeli z izvajanjem inovacijskega projekta z naslovom Starši in razredna klima s področja Razredna klima kot kriterij kakovosti delovanja šole. Zanimalo nas je, kako izboljšati klimo v nekaterih oddelkih, kjer slaba klima negativno vpliva na vsakodnevno šolsko delo in kakšna je vloga staršev pri vzpostavljanju dobre razredne klime. Do te ideje smo prišli na podlagi dejstva, da je dobra razredna klima ravno v tistih oddelkih, v katerih starši sodelujejo s šolo in se udeležujejo različnih aktivnosti povezanih s šolo. Predvidevali smo, da dober odnos staršev s šolo in učitelji vpliva na odnos otrok do šole ter do sošolcev. Sklepali smo, da bomo težave hitreje in lažje reševali, kjer so starši pripravljeni za produktivno sodelovanje.

Po opredelitvi problema in študiju strokovne literature smo se lotili ugotovljana klime s pomočjo anketnega vprašalnika, ki smo ga razdelili staršem. Po skupni analizi smo naredili načrt dejavnosti za izboljšanje klime po razredih. Z zanimivimi dejavnostmi smo poskušali pritegniti starše in jim dati pozitivne izkušnje povezane s šolo in učitelji. Cilj je bil dosežen in naše hipoteze so se potrdile.

V šolskem letu 2009/10 smo si zadali nov cilj, saj smo želeli k sodelovanju s šolo pritegniti tudi starše starejših učencev. V ta namen smo ponudili aktivnosti, v katerih so imeli možnost sodelovanja tudi starejši učenci ter njihovi starši. Velik pomen smo dajali ozaveščanju staršev, da njihovo aktivno sodelovanje s šolo pomembno vpliva na razredno klimo. Ob končni analizi smo ugotovili, da je zastavljen cilj dosežen.

Abstract:

In the school year 2008-09 we started at primary school Kette and Murn with the innovative project entitled Parents and classroom climate in the area of Classroom climate as a quality criterion in the operation of the school. We wanted to see how to improve the climate in some classes, where bad climate has a negative impact on the daily school work and what is the role of parents in establishing good classroom climate. We got this idea from the fact that a good classroom climate is in those classrooms, in which parents participate in school and participate in various activities connected with the school. We assume that a good relationship of parents with the school and teachers can influence on the attitudes of learners to school and to classroom mates. We came to the conclusion that the problem will be solved quickly and easily, where parents are prepared for productive cooperation.

After defining the problem and studying the literature we have embarked on the determination of climate by means of a questionnaire, which was distributed to parents. After analysis, we have made a plan to improve the climate in classes. With its many activities, we try to involve parents and give them a positive experience with the school and teachers. The objective has been achieved and our hypotheses were confirmed.

In the school year 2009/10 we set ourselves a new goal, because we wanted to involve the parents of older learners. Therefore we offered activities, in which they have had the opportunity to participate some older learners and their parents. We give great importance to raising the awareness of parents on their active involvement with the school as a significant impact on classroom climate. At the final analysis we found that the set objective is achieved.

Ključne besede: razredna klima, starši, sodelovanje s starši

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V praksi se je pokazalo, da v nekaterih oddelkih slaba razredna klima negativno vpliva na šolsko delo. Pri reševanju tega problema smo želeli vključiti starše, saj se je predhodno že izkazalo, da je v oddelkih z dobro klimo sodelovanje staršev s šolo boljše, kar ima vzajemni vpliv na dobro razredno klimo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Cankar (2009) poudarja, da pri razvijanju partnerskega odnosa med šolo in starši šola potrebuje program partnerstva, ki lahko združi šolo in družino v aktivnostih, ki vplivajo na uspešnost učencev. Pri tem imajo pomembno vlogo učitelji, ki starše usmerjajo k učinkovitejšemu sodelovanju. Kalan (2009) piše o pozitivnih vplivih sodelovanja med učitelji in starši in poskuša razčleniti vrednost, ki bi jo morali v tem sodelovanju videti starši. Žagar (2001) navaja različne oblike sodelovanja razrednika in staršev ter definira njihov namen, potek in pomen.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako starše spodbujati k aktivnejšemu sodelovanju s šolo in jih ozaveščati, da njihovo sodelovanje s šolo vpliva na boljšo klimo v razredu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V praksi se je na naši šoli pokazalo, da je v oddelkih, kjer starši produktivno sodelujejo s šolo, boljša razredna klima, kar posledično vpliva na kvalitetno šolsko delo. Ta model dobre prakse smo želeli prenesti na oddelke, kjer je tega sodelovanja manj in je posledično slabša razredna klima.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Po opredelitvi problema smo pridobili teoretično znanje, izmenjali izkušnje dobre prakse ter naredili načrt dejavnosti, s katerimi bomo starše pritegnili k aktivnemu sodelovanju s šolo. Pri načrtovanju konkretnih akcij smo določili, kdo je zadolžen ter kje, kdaj in kako se bo aktivnost izvajala. Naredili smo načrt spremljanja in zbiranja podatkov ter način izvedbe evalvacije.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Ključna problema sta bila dva. In sicer, kako k sodelovanju s šolo privabiti starše učencev, ki imajo s šolo in vzgojno-izobraževalnimi institucijami slabše izkušnje ter kako pritegniti starše starejših učencev. Želeli smo prikazati, da je njihovo sodelovanje s šolo lahko zabavno in da pomembno vpliva na razredno klimo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Za kazalce uspeha smo določili:

- število staršev, ki se bodo udeležili posameznih ponujenih aktivnosti;
- mnenje staršev o vsebini, izvedbi aktivnosti ter o smiselnosti aktivnejšega sodelovanja s šolo ter vplivom njihovega sodelovanja na razredno klimo;
- spremembe razredne klime v posameznih oddelkih;
- počutje učiteljev, staršev in učencev po skupno izvedenih dejavnostih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je zajemal okrog 500 učencev in njihovih staršev naše šole, kar predstavlja večino.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Za ugotavljanje stanja smo kot prvo metodo izbrali anketni vprašalnik, ki smo jih razdelili staršem. Vsak član tima je sproti beležil opazovanja glede napredka pri razredni klimi glede na število in oblike sodelovanja staršev s šolo. Pozorni smo bili predvsem na socialne odnose med učenci. S skupinsko diskusijo smo analizirali spoznanja in ugotovitve ter na podlagi refleksije načrtovali nov akcijsko-raziskovalni korak.

Metode obdelave podatkov

Kot prvo metodo smo uporabili obdelavo anketnega vprašalnika, s katero smo pridobili mnenja staršev in naredili analizo stanja. V nadaljevanju projekta smo se posluževali predvsem skupinskega dialoga.

Prikaz rezultatov

Z analizo anketnega vprašalnika smo ugotovili, da so starši mlajših učencev bolj zavzeti za različne oblike sodelovanja s šolo. Večina staršev starejših otrok navaja, da se udeležujejo le formalnih oblik druženja, kar nekaj teh staršev bi se skupaj z otroci udeležilo športnih dejavnosti in zanimivih predavanj o vzgoji in mladostniških težavah.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Potrdila se je naša hipoteza, da pozitivno naravnano in pogostejše sodelovanje staršev s šolo vpliva na mnenje otrok o šoli, šolskem delu, o njihovem odnosu do sošolcev in nenazadnje tudi do učiteljev. V oddelkih, kjer se starši aktivno vključujejo v različne formalne in neformalne oblike sodelovanja in so razvili partnerski odnos z učiteljem, so odnosi med učenci boljši, učenci se v šoli bolje počutijo. Težave, povezane z medsebojnimi odnosi ali z učno snovjo, se rešujejo hitreje, lažje in bolj produktivno. Starši imajo občutek, da prispevajo k napredku svojega otroka in s tem k boljši smpodobi otroka. Ta pa ima pomembno vlogo pri oblikovanju razredne klime.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naš projekt se je ciljno in vsebinsko povezoval z drugimi večjimi projekti, ki so potekale na šoli (Fit Slovenija, EKO šola). Ti projekti imajo veliko povezavo z zdravim načinom življenja, s pomebnostjo gibanja in čistega okolja. Če k temu dodamo še razvijanje pozitivnih medsebojnih odnosov, ugotovimo, da so vsi udeleženci so pridobili kompetence, ki so pomembne za kvalitetno in bogatejše življenje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost našega projekta se dotika medsebojnih odnosov vseh treh udeležencev vzgojno-izobraževalnega procesa. Predvsem se nanaša na vprašanja, s katerimi dejavnostmi spodbujati pozitivne odnose. V našem projektu smo preizkusili dejavnosti s področja kulture, športa, ustvarjalnosti. Izkazalo se je, da so starši v nižjih razredih zelo zavzeti za različne oblike sodelovanja s šolo, da so samoiniciativni in potrebujejo le malo spodbude s strani učitelja. V višjih razredih se ta zavzetost zmanjšuje. S ponujenimi dejavnostmi s področja športa smo uspeli pritegniti kar nekaj staršev starejših učencev. Same aktivnosti smo povezali z izvajanjem različnih projektov (FIT Slovenija, EKO šola) in tako širše usmislili ponujene dejavnosti.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uporabniki dosežene novosti so v šolstvu učitelji, učenci in starši, saj se novost nanaša na medsebojne odnose vseh udeleženi v vzgojno-izobraževalnem procesu. Pridobljene socialne veščine, pozitivne izkušnje, dobra samopodoba in vse, kar je pridobljeno v procesu izvajanja inovacijskega projekta, lahko uporabljamo v vsakodnevnih življenjskih situacijah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju organizacije različnih dejavnosti, na področju iskanja zanimivih oblik sodelovanja s starši. Drugim lahko ponudimo dragocene izkušnje z omenjenih področij.

Literatura

Kalin, J. et al. Izzivi in smernice kakovostnega sodelovanja med šolo in starši. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009. Zbirka razprave FF. ISBN 978-961-237-338-2

Cankar, F. et al. Šola kot stičišče partnerjev: sodelovanje šole, družine in lokalnega okolja pri vzgoji in izobraževanju otrok. 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2009. ISBN 978-961-234-747-5

Žagar, D. et al. Razrednik – vloga, delo in odgovornost. Ljubljana: Jutro, 2001. ISBN 961-6006-97-5

OŠ Dolenjske Toplice
Pionirska cesta 35
8350 Dolenjske Toplice

UVAJANJE ELEMENTOV IGRALNE TERAPIJE V OSNOVNO ŠOLO

2007–2010

Vodja inovacijskega projekta: Petra Škof, dipl. psiholog

Sodelavci: učiteljice razredne stopnje: Katica Avguštin, Maja Bobnar, Rosana Dular, Mira Hrovat, Irena Glavan, Urša Bučar in Miha Potočar; razredniki 8.b, 8.a in 6.b: Nada Medle, Dejan Žnideršič, Helena Jordan in Maja Klakočar; svetovalna delavka, Helena A. Krajačič; Irena Šmid Hudoklin, ravnateljica; Darja Brezovar, ravnateljica do 2008

Konzulent: Jasna Škarič, ZRSS (do leta 2008)

Povzetek:

Število otrok z učnimi težavami in težavami v socialni integraciji vsako leto narašča. Običajni načini pomoči, ki jih na šolah nudimo tem otrokom (dopolnilni pouk, ISP in DSP) mnogokrat ne zadoščajo. Ugotovili smo, da določene težave s katerimi se ti otroci spopadajo, žal niso rešljive v omejenem številu ur, ki so jim namenjene. Z uvajanjem elementov igralne terapije v osnovno šolo smo v prvi vrsti uspešno pomagali učencem z učnimi težavami in težavami v socialni integraciji pri:

- premagovanju čustvenih in vedenjskih težav,
- izboljšanju odnosov z vrstniki,
- razvijanju pozitivne samopodobe,
- učenju praktičnih načinov sproščanja,
- učenju samodiscipline in
- učenju socialnih veščin.

Poleg tega pa smo z uvajanjem posameznih elementov igralne terapije, ki smo jih pričeli vnašati v nekatere oddelke šole, preoblikovali del razrednih ur v ure, kjer so razredniki in učenci, s pomočjo izvajalca igralne terapije, odkrivali, spoznavali in poskrbeli tudi za tista »zrna njihovih duš«, ki jih v vsakodnevnih izvajanjih izobraževalnega programa ne morejo izraziti. S tem so se učenci med seboj in z razredniki povezali ter spoznali na drugačen način. Posledično so v tem obdobju postali mnogo manj težavni, poleg tega pa so se s pomočjo vizualizacije naučili sprostiti pred preverjanji znanj in tako dosegali bistveno boljše rezultate.

Abstract:

The number of children with learning difficulties and difficulties in social integration is unstopably growing in Slovenian primary schools. Teachers and educational psychologists are facing the specific situations again and again, in which all sorts of support and help aren't enough for some of those children. In our school we realized that some specific issues and problems those children are facing weren't addressed enough or not at all. Our aim was to help those children in some other, new way, since all "usual" ways of helping them seemed didn't seem to be enough. With integrating elements of play therapy we focused on unaddressed issues and problems concerning those children and helped them to:

- overcome the emotional and behavioural problems,
- improve peer-to-peer relationships,
- increase their self-esteem,
- teach them to relax,
- develop self-control and self-discipline and
- improve social skills.

We also integrated elements of play therapy into some other classes and positive changes can be seen on a daily basis. The most important improvement is that with the help of play therapist the relationship between children and their class teacher is changing. They are together starting to discover, recognize and take care of those "grains of their souls", that can not be expressed through everyday educational programme and they became less problematic classes. They also learned to relax before tests with the visualisation technic and they achieved much better test results.

Ključne besede: učenci z učnimi težavami, težave v socialni integraciji, igralna terapija, razredne ure.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Že leta in leta ugotavljamo, da število otrok z učnimi težavami in otrok s težavami v socialni integraciji nezadržno narašča. Učitelji in svetovalni delavci se soočamo s težavami, ko pomoč, ki jo nudimo otrokom (dopolnilni pouk, ISP, DSP...) enostavno ni dovolj. Pri ugotavljanju razlogov za takšno stanje smo ugotovili, da se je življenje otrok zelo spremenilo, saj so otroci z uvajanjem devetletne osnovne šole vstopili v šolski prostor eno leto prej, poleg tega so v poplavi popoldanskih dejavnosti tudi njihovi popoldnevi zasedeni z vodenimi dejavnostmi in nenazadnje so v današnjem času tudi starši mnogo bolj obremenjeni in so otroci mnogokrat prepuščeni sami sebi, družbi televizije in računalnika.

Ugotovili smo, da otroci zaradi naštetih razlogov nekako »izgubljajo priložnost«, da bi se igrali in v prostem času družili z vrstniki, kar je izredno pomembno za razvoj pozitivne samopodobe, učenje socialnih veščin, in kot bomo kasneje videli tudi za normalen razvoj možganov.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Igra je otrokov osnovni in naravni način izražanja in je enako pomembna kot ljubezen, hrana in spanje. Po najnovjših ugotovitvah nevroznanosti, je igra ključnega pomena za pravilen razvoj možganov. Med igro (predvsem prosto simbolno igro) je nevrološki razvoj izredno hiter in učinkovit, saj se še nepovezani nevroni z neverjetno hitrostjo povezujejo in tvorijo nove sinapse. Zato smo se odločili ponuditi otrokom z učnimi težavami in težavami v socialni integraciji novo obliko pomoči in sicer skupinsko igralno terapijo.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako s pomočjo uvajanja igralne terapije pomagati učencem z učnimi težavami in s težavami v socialni integraciji?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Že leta in leta ugotavljamo, da število otrok z učnimi težavami in otrok s težavami v socialni integraciji nezadržno narašča. Učitelji in svetovalni delavci se soočamo s težavami, ko pomoč, ki jo nudimo otrokom (dopolnilni pouk, ISP, DSP...) enostavno ni dovolj. S popolnoma drugačnim pristopom, to je z uvajanjem elementov igralne terapije želimo skupini otrok z učnimi težavami in težavami v socialni integraciji pomagati pri:

- premagovanju čustvenih in vedenjskih težav,
- izboljšanju odnosov z vrstniki,
- razvijanju pozitivne samopodobe,
- učenju praktičnih načinov sproščanja,
- učenju samodiscipline in
- učenju socialnih veščin.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Do sedaj smo izvedli tri akcijske kroge.

Prvi akcijski krog smo pričeli s kratko predstavitvijo igralne terapije učiteljem šole in pozvali tiste, ki bi se projektu želeli priključiti. Z velikim zanimanjem so se odzvali učitelji razredne stopnje. Ti učitelji so mi pomagali izbrati učence, ki bi potrebovali tovrstno pomoč. Tako so izbrali 12 otrok, ki smo jih razdelili v dve skupini po šest otrok. Zaradi lažje organizacije dela smo ure igralne terapije organizirali kot interesno dejavnost in jo poimenovali »Čudežni svet igre«. Poleg tega, smo opremili malo sobico za individualno igralno terapijo, kjer sem delala enkrat tedensko z dvema otrokoma. Po šestih mesecih smo intenzivnega dela smo naredili evalvacijo in rezultati so bili nad vsemi pričakovanji.

V drugem akcijskem krogu smo šli korak naprej in uvedli elemente igralne terapije v celoten razred. Izbrali smo razred, v katerem so imeli učenci težave predvsem z medsebojnimi odnosi in odnosi z učitelji.

V tretjem akcijskem krogu smo pričeli uvajati elemente igralne terapije v tri ostale razrede in pričeli uporabljati nekatere metode pri rednem pouku. Za izredno učinkovito se je izkazala vizualizacija in ponovitev le te pred preverjanji znanja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Čeprav je celoten razred mnogo večja skupina kot 4-6 otrok (ker se v praksi izvaja), smo ugotovili, da je potrebno upoštevati vseh osem osnovnih principov igralne terapije (Axline's basic principles). To smo učinkovito izvedli natančno načrtovanim sedežnim redom (varen prostor), z začetnim in zaključnim ritualom ter prostovoljnim sodelovanjem.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

O doseganju ciljev nazorno govorijo izredni rezultati na vprašalnikih prednosti in težav in evalvacijskih vprašalnikih, ki smo jih izvajali ob koncu vsake ure igralne terapije.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

1. **akcijski krog:** 14 učencev starih od 7 – 11 let
2. **akcijski krog:** 22 učencev (12 učencev starih od 7-11 let in 20 učencev 6. razreda)
3. **akcijski krog:** 57 učencev (6. in 8. razred)

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Goodmanov obrazec prednosti in težav (SDQ Goodman's): za učitelje, starše in učence
- individualni razgovori z učitelji in starši
- vprašalnik o merjenju klime v razredu

- evalvacijski vprašalnik ob koncu vsake ure in po vizualizaciji pred preverjanji znanja

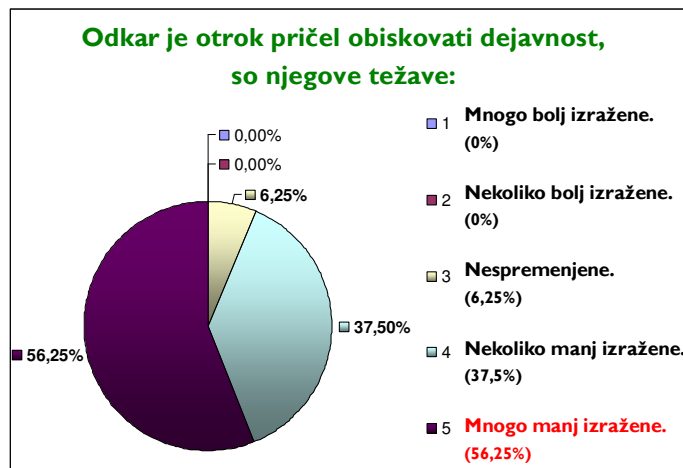
Metode obdelave podatkov

- analiza rezultatov

Prikaz rezultatov

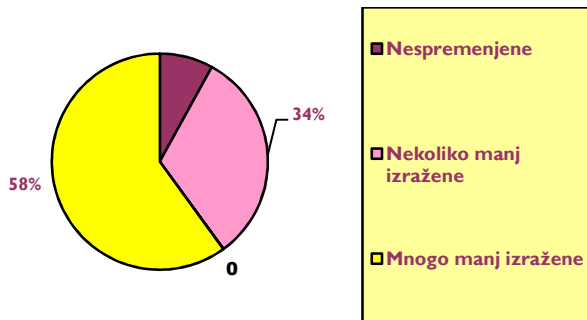
1. akcijski krog

Glede na analizo SDQ vprašalnikov in razgovorov, so učitelji in starši poročali o vidnem izboljšanju otrokovega vedenja, kar je vidno tudi v spodnji tabeli, saj so odgovori na vprašanje sledeči:

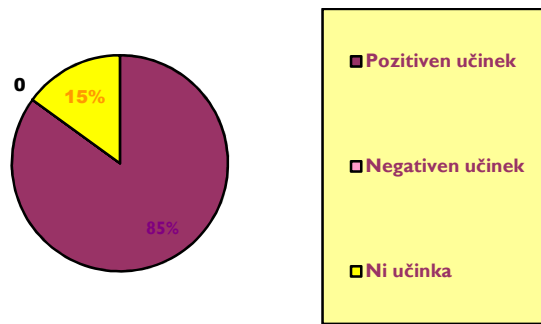
2. akcijski krog – 6. razred – velika skupina (20 učencev)

Odkar je otrok pričel obiskovati dejavnost so njegove težave:

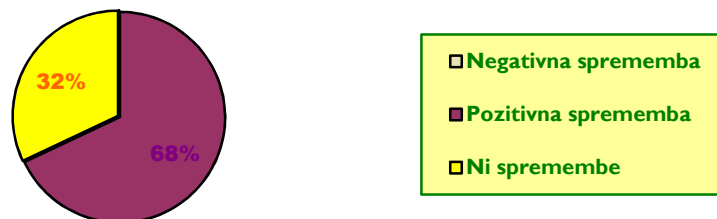

3. akcijski krog – 6. razred in dva 8. razreda (57 učencev)

Odzivi učencev na evalvacijskih vprašalnikih (št. vprašalnikov: 571)

Odzivi učiteljev o spremembi klime v razredu (št. vprašalnikov: 34)

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Z uvajanjem igralne terapije smo dosegli vse zastavljene cilje in cilje celo presegli z uvajanjem elementov v celotne razrede, kjer se je vidno izboljšala klima v razredih, učenci pa so lažje premagovali vsakodnevne stiske pred preverjanji znanj.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci so se predvsem naučili umiriti, kar je v današnjem času prava redkost. Tako starši kot učitelji, so vsakodnevno poročali o pozitivnih učinkih našega projekta.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Z uvajanjem elementov igralne terapije v osnovno šolo smo v prvi vrsti uspešno pomagali učencem z učnimi težavami in težavami v socialni integraciji. Poleg tega pa smo z uvajanjem posameznih elementov igralne terapije, ki smo pričeli vnašati v nekatere oddelke šole preoblikovali del razrednih ur v ure, kjer so razredniki in učenci, s pomočjo izvajalca igralne terapije, odkrivali, spoznavali in poskrbeli tudi za tista »zrna njihovih duš«, ki jih v vsakodnevnih izvajanjih izobraževalnega programa ne morejo izraziti. S tem so se učenci med seboj in z razredniki povezali in spoznali na drugačen način in posledično v tem obdobju postali mnogo manj težavni, poleg tega pa so se s pomočjo vizualizacije naučili sprostiti pred preverjanji znanj in tako dosegali bistveno boljše rezultate.

Možnosti uvajanja v druga področja

Projekt bi lahko prenesli na druge osnovne šole, saj se je izkazalo, da otroci več kot potrebujejo dejavnosti, ki smo jih v projektu izvajali, vsaj enkrat tedensko.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Predstavitev projekta in izobraževanje.

Literatura

Wilson, K., Ryan, V. *Play Therapy: A non-directive approach for children and adolescents.*

Bailliere Tindall Elsevier, second edition. 2005. ISBN 0-7020-2771-5

Mills, C.J. *Reconnecting ro the Magic of Life*, Imaginal Press. 1999. ISBN 0-9673280-0-4.

Goodyear-Brown, P. *Digging for Burried Treasure*. Paris Goodyear-Brown. 2002. ISBN 1-932203-11-7.

Oaklander, V. *Windows to Our Children*. The Gestalt Journal Press. 1988. ISBN 0-939266-06-7.

Vtič Tršinar, D. *Iskalci biserov*: priročnik za razredne ure. Ekološko-kulturno društvo: Za boljši svet. 2004. ISBN 961-90914-3-4.

**Zavod za usposabljanje Janeza Levca
De Dom
Karlovška 18
1000 Ljubljana**

ČLOVEK NE JEZI SE

2009–2010

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Četina, prof.def.

Sodelavci: Tamara Lipičar, prof.def.

Konzulent: Jožica Gramc

Povzetek:

V Domu Zavoda Janeza Levca smo si v tem šolskem let zadali cilj, da bi otroke in mladostnike s posebnimi potrebami naučiti aktivnega preživljanja prostega časa, in tako aktivno vplivali na zmanjšanje različnih oblik nasilnega vedenja. Če bodo mladi aktivni v prostem času, na nek neprisiljen in sproščen način, se ne bodo posluževali različnih oblik nasilja, naučili se bodo ravnanja v konfliktnih situacijah, sprejemanja samostojnih odločitev in občutka pripadnosti (skupini).

Izvajalci projekta smo vzgojitelji, ki otroke in mladostnike, ki bivajo v našem Domu, zelo dobro poznamo. Posamezne delavnice so vzgojitelji načrtovali skupaj z njimi. Saj bodo delavnice le tako zaživele in pritegnile k sodelovanju še ostale, manj motivirane otroke in mladostnike. Tiste, ki se »uspešno skrivajo«.

Abstract:

This school year's agenda in Home department of Special Education Centre Janez Levec was to engage our pupils in active leisure as much as possible. When youngsters are active while spending free time in a relaxed and unforceful manner, they are less likely to engage in violent behavior and more likely to develop social skills, some of which are needed for successful conflict handling, independent decision making, etc.

Educators who knew pupils very well were responsible for executing the agenda. This was achieved mostly through workshops. Workshops were designed together with pupils, so that even the less motivated ones would find them attractive.

Ključne besede: medsebojni odnosi, nasilje, prosti čas, otroci in mladostniki s posebnimi potrebami

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Prosti čas je pomemben socialni dejavnik. Družbene razmere se ne odražajo samo pri oblikovanju identitete mladih, temveč tudi v izgradnji njihovega življenjskega stila, posledično s tem pa tudi prostega časa.

Prosti čas je z vsemi svojimi nalogami še poseben pomemben za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami, ki so velikokrat postavljeni na rob družbenega dogajanja. Naloga vzgojitelja je, da pomaga mladim omogočiti takšno preživljanje prostega časa, da bo zadovoljevalo njihove potrebe in opravljalo svoje funkcije.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

V prostem času prihajajo do izraza interesi, ki jih imajo mladi. Raziskave (Ule, 1995) srednješolske mladine kažejo, da se zanima predvsem za medsebojne odnose, kar je popolnoma skladno z vrednotami. Pomembna so prijateljstva, zabava, potovanja, spolnost in ljubezen. V drugo skupino interesov spadajo interesi za šolo in izobraževanje, šport, znanost in tehniko. To področje interesov pripada smeri kreativnega samopotrjevanja v smislu individualizacije življenjskih procesov mladih.

Prosti čas meji na področje človekove zasebnosti, katere pomen narašča. Pri mladih postaja vse bolj osrednje življenjsko področje. Postaja mesto samorealizacije posameznika in ne mesto dolžnosti in obveznosti. Da bi mladim to uspelo uresničiti, težijo k partnerskim odnosom, in ne k hierarhijam in delitvi moči. (Ule, 1995)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali kvalitetno in aktivno preživljanje prostega časa vpliva na zmanjšanje različnih oblik nasilnega vedenja pri otrocih in mladostnikih s posebnimi potrebami?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Med otroki in mladostniki v Domu se pojavljajo najrazličnejše vrste nasilja-ustrahovanje, trpinčenje, preganjanje, posmehovanje, izključevanje. Odrasli smo običajno bolj pozorni na oblike nasilja, ki so vidnejše, ustrahovanja pa so bolj boleča in imajo trajnejše posledic.

Zato smo mladim ponudili delavnice, družabne in športne igre, kjer so imeli vsi priložnost, da se bolje spoznajo in možnost, da na neprisiljen, sproščen način sklenejo marsikatero prijateljstvo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Inovacijski projekt temelji na različnih delavnicah (športne igre, socialne igre, družabne igre...). Izvajajo se enkrat tedensko. Posamezni vzgojitelj načrtuje in pripravi določeno delavnico. Zelo pomembno je, da pri načrtovanju aktivno vključi tudi otroke in mladostnike (lahko tudi starše). Skupaj naredijo načrt za posamezno aktivnost in jo izvedejo.

Pri evalvaciji so prisotni vsi. Z matičnimi vzgojitelji otroci in mladostniki na skupinskih sestankih tedensko vrednotijo posamezno delavnico. Svoja mnenja, prispevke pa zapišejo in objavijo v domskem glasilu Mulc.

Namen projekta je povezovanje in sklepanje prijateljstva. Skupine so sestavljene glede na interese in individualne potrebe, sposobnosti otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

V času trajanja projekta so potekala srečanja in evalvacijski sestanki z izvajalci projekta. Zbrali smo se vsaj enkrat mesečno, evalvirali delo in ocenili rezultate. Na mesečnih aktivih

vzgojiteljev pa so tudi ostali vzgojitelji in strokovni delavci podali svoje mnenje in videnje funkcioniranja otrok in mladostnikov v matičnih skupini. V okviru delavnic je nastala tudi brošura Levški bontonček.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Če mladi pomagajo pri pripravi in izvedbi projekta (posameznih delavnic, športnih aktivnosti, družabnih iger ...), k sodelovanju pritegnejo tudi ostale vrstnike. Vsi imajo tako priložnost, da se bolje spoznajo in možnost, da na neprisiljen, sproščen način sklenejo marsikatero prijateljstvo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Ugotavljam, da je delo specialnega pedagoga kot vzgojitelja ključna pri sooblikovanju prostega časa otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki bivajo v instituciji. Prosti čas je tako mladim pomagal poleg večje izbire dejavnosti in odnosov,

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- otroci in mladostniki s posebnimi potrebami, ki bivajo v Domu Janeza Levca

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Evalvacija poteka skozi vse leto. Pri evalvaciji so prisotni vsi. Z matičnimi vzgojitelji otroci in mladostniki na skupinskih sestankih tedensko vrednotijo posamezno delavnico. Svoja mnenja, prispevke pa zapišejo in objavijo v domskem glasilu Mulc.

V času trajanja projekta so potekala srečanja in evalvacijski sestanki z izvajalci projekta. Zbrali smo se vsaj enkrat mesečno, evalvirali delo in ocenili rezultate. Na mesečnih aktivih vzgojiteljev pa so tudi ostali vzgojitelji in strokovni delavci podali svoje mnenje in videnje funkcioniranja otrok in mladostnikov v matičnih skupini.

Po zaključku projekta smo pripravili pregled vseh aktivnosti in pisno oceno srečanja v domski kroniki. Svoje mnenje in oceno so podajali tudi vsi sodelujoči otroci in mladostniki in svoje prispevke objavljali v domski reviji.

Na evalvacijske sestanke so bili vabljeni tudi starši, kjer so podali svoja mnenja in opažanja.

V mesecu oktobru so vzgojitelji izvedli sociogram znotraj posameznih vzgojnih skupin. Sociogram so ponovili ob koncu šolskega leta in primerjali dobljene rezultate.

Metode obdelave podatkov

Sociogram je pokazal prijateljske vezi in priljubljenost v posameznih vzgojnih skupinah.

Uporabljena je bila sociometrična tehnika.

Prikaz rezultatov

Po obdelavi zbranih podatkov smo oblikovali sociometrične tabele za posamezne vzgojne skupine.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Prosti čas je čas, ko si mladostniki želijo sproščeno uživati in se hkrati zateči iz sveta odraslih v svoj, vrstniški svet. Zato ne preseneča želja, da si mladi, ki bivajo v Domu Janeza Levca, svoj prosti čas najraje organizirajo sami. Vendar pa se vsakodnevno dogaja, da je ta čas

največkrat izrazito neustvarjalni. Zato je naloga specialnega pedagoga, da skupaj z njimi poišče poti in možnosti za bolj kreativno in kvalitetno preživljanje prostega časa.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Prosti čas ne pomeni brezdolja posameznika. To je čas s katerim razpolaga človek po svojih hotenjih in nagibih. Življenje v vzgojno-izobraževalni ustanovi ponuja izbiro možnosti spodbujanja otrok in mladostnikov. Prosti čas naj bi bil tisti, v katerem naj bi se le-ti svobodno izražali, zadovoljili svoje potrebe, se o načinu preživljanja in aktivnosti odločali sami. Prosti čas je torej lahko priložnost, ki jo vzgojitelj izkoristi v prid mladostnika tako, da z ustreznimi aktivnostmi, poskuša omiliti težave tam, kjer se pri posamezniku kažejo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt Človek ne jezi, poleg aktivnega preživljanja prostega časa, ponuja s svojimi delavnicami možnost, da mladi sami definirajo področja dela in se s spodbudami ali »pozitivne« prisile začnejo ukvarjati z reševanjem svojih problemov!

Možnosti uvajanja v druga področja

Posamezne aktivnosti prenesti znotraj posameznih vzgojnih skupin, in tako utrditi pozitivne medsebojne odnose med mladimi, ter okrepiti občutek pripadnosti skupini.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje, ki smo jih pridobivali skozi leto.

Literatura

Lešnik, R. Prosti čas: delo, človek, družba, vzgoja. Maribor: Založba Obzorja, 1982.

Ule, M. Pri(e)hodnost mladine. Ljubljana: DZS, 1995.

Ule, M. et.at. Socialna ranljivost mladih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Urad RS za mladino, Aristej, 2000.

Skalar, V. Vzgojni zavodi na prelomu tisočletja. Socialna pedagogika, 2000, let. 4, št. 1., str. 27 - 36.

Skalar V. Prosti čas mladih. V: Magnetogram in sklepi drugega otroškega parlamenta: Zveza prijateljev mladine Slovenije, 1992, str. 154.

Zavod za usposabljanje Janeza Levca
De Dom
Karlovška 18
1000 Ljubljana

RAJE HRUŠKA KAKOR BUŠKA

2008–2010

Vodja inovacijskega projekta: Radika Muhič, dipl. spec. ped.

Sodelavci: Manja Kenda, prof.def., Andreja Četina, prof. def.

Konzultent: Sonja Dobravc

Povzetek:

V dvehletnem projektu smo prosti čas otrok in mladostnikov v našem domu organizirali, prilagajali in oblikovali po njihovi meri. Aktivnosti so se razvile iz njihovih značilnosti in potreb po razvoju domišljije, odkrivanju novosti in potrebi po praktičnih izkušnjah. Temeljni namen teh aktivnosti je uresničevanje potreb po uveljavitvi in priznanju ter primerjanju z drugimi, kar je pomembno za razvoj njihove pozitivne samopodobe. Naše izkušnje kažejo, da so najbolj uspešne tiste dejavnosti, ki se izvajajo izven doma v novem, naravnem okolju, kjer mladostnik soodloča, prevzema odgovornosti, se potrjuje in s tem spoznava sebe in svoje sposobnosti. S takim pristopom smo izboljšali medsebojne odnose in klimo v domu, ki se je razvila po pojavu različnih oblik nasilnih dejanj.

Izvajalci projekta smo bili vzgojitelji v sodelovanju s starši in ostalimi delavci doma. Projekt se je odvijal preko različnih delavnic, športnih aktivnosti, kulturnih prireditev, likovnih in fotografskih zapisov, skupinske diskusije, evalvacije in refleksije. Iz lastnih izkušenj smo gradili nove vzgojne pristope, uresničevali nove zamisli in s tem v našem domu spreminjali nekatere sistemske oblike vzgoje. Tudi vzgojitelji smo preko empatije spoznavali mladostnika in s tem tudi samo osebnostno rasti.

Ključne besede: samopodoba, otroci in mladostniki s posebnimi potrebam, prosti čas, lastne izkušnje, nasilje, empatija

Abstract

The two-year project was free time of children and youth in our home which was organized, adapted and developed according to their custom. Activities have evolved from their characteristics and needs to develop imagination, discovering new and need for practical experience. The basic purpose of these activities is to meet the needs of the entry into force and the recognition and comparison with others which is important to develop their positive self-image. Our experience shows that the most successful activities are those that are carried out outside the home in a new, natural environment where the adolescent voice is in decisions, assuming responsibility, supports and thus learn about himself and his abilities. With this approach we improve the relations and climate in the home, which was developed after the onset of various forms of violent acts.

Project implementation were educators in collaboration with parents and other adults at home. The project took place through various workshops, sports activities, cultural events, art and

photographic records, group discussions, evaluation and reflection. From our own experience, we build new educational approaches, pursue new ideas and this in our home system changed some forms of care. Even teachers get to know the adolescents through the understanding adolescent and therefore only grow personally themselves.

Key words: self, children and youth with special needs, free time, personal experiences, violence, empathy

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V našem domu živijo otroci in mladostniki s posebnimi potrebami. Njihov čas je organiziran tako, da so dopoldan v šoli, popoldan in zvečer pa običajno v domu. Dom se nahaja v središču mesta. Na majhnem prostoru biva veliko otrok in mladostnikov. Poleg tega se otroci in mladostniki razlikujejo po vrsti in stopnji primanjkljajev na različnih področjih: socialnem, čustvenem in telesnem. Izhajajo iz različnih kulturnih in socialnih okolij in so mnogokrat potisnjeni na rob družbenega dogajanja. V takšnem vzdušju so se v zadnjem času začele pojavljati različne oblike nasilnih dejanj. V domu imamo v okviru sistemskih rešitev organiziran prosti čas, kot so interesne dejavnosti, interne zabave in razna domska dogajanja. S projektom smo začeli nekaj drugačnega, kar v osnovi ni nič novega, dati otrokom in mladostnikom, kar jim pripada KVALITETEN PROSTI ČAS.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ko govorimo o organizaciji prostega časa v okviru vgojnoizobraževalnih institucij prihaja do protislovja, kajti prosti čas predstavlja svobodo posameznika, ki jo izživi po lastnih potrebah, na drugi strani pa je organiziranje pristočasnih aktivnosti dolžnost in odgovornost inštitucije. Če se mladostnik osredotoči le na obveznost in odgovornost, bo ta izgubila pomen prostovoljnosti in zgrešila pomen prostega časa. Če se mladostnik osredotoči na zadovoljstvo, ki mu ga aktivnost nudi, in s tem na svobodo, bo prosti čas dosegel svoj namen. Prosti čas vsebuje tudi del, ki ni strukturiran, ko se lahko sami odločijo, kaj bodo počeli, običajno je to krajši čas po opravljeni obvezni dejavnosti (šoli, dežurnem delu, obroku). Zavodi oziroma vzgojne skupine, ki zavestno gojijo kulturo prostega časa mladostnikov v večdimenzionalnem pomenu, se pri tem zgledujejo po zdravih družinah, kjer naj bi njihovi otroci preživljali prosti čas na podoben način. Hkrati pa izhajajo iz empiričnega spoznanja, da je mladostnikom v preteklosti manjkala prav ta pomembna psihohigienska, čustvena in intencionalna možnost, ki je pomemben pogoj zdravega osebnostnega razvoja.

Če jemljemo te ugotovitve za kolikor tolikor točne, potem gre za nekakšno kompenzacijo manjkajočih izkušenj iz preteklosti, hkrati pa za anticipativno učenje smotrne izrabe človekovega prostega časa, kar je za naše mladostnike še zlasti pomembno v preventivnem pogledu. (Škoflek, 1989)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

V kakšni meri kvalitetno in aktivno preživljanje prostega časa vpliva na zmanjšanje pojavljanja različnih oblik nasilja pri otrocih in mladostnikih s posebnimi potrebami.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Med otroki in mladostniki v domu so v zadnjem letu v porastu najrazličnejše vrste nasilja, kot so ustrahovanje, trpinčenje, preganjanje, posmehovanje, izključevanje. Odrasli smo običajno bolj pozorni na oblike nasilja, ki so vidnejše, ustrahovanje pa je bolj skrito in ima trajnejše posledice. Kljub nekaterim sistemskim poskusom nismo bili dovolj uspešni (spremembe,

dopolnitve in posodobitve pravilnika v primeru nasilja med mladostniki, individualni pogovori, psihološke obravnave).

Največje število nasilnih dejanj se je dogajalo v prostem času otrok in mladostnikov. Po številnih sestankih, refleksijah in poročilih o učinkih sankcij in ukrepov smo ugotovili, da je potrebno problemu pristopiti bolj široko in poglobljeno. Odločili smo se, da otroke in mladostnike vključimo v aktivnejše reševanje problemov, ki so privedli do pojave nasilnih dejanj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt smo začeli z anketnim vprašalnikom za otroke in mladostnike. Odgovarjali so na vprašanja, če so bili kdaj v poziciji storilca in če so bili žrtve nasilnih dejanj v domu. Potekale so intenzivne delavnice po vseh skupinah. Vključeni so bili vsi delovci doma (tema: notranji in medsebojni konflikti, igre vlog). Zaživel je naš anonimni nabiralnik, nastala je zgibanka »Raje hruška kakor buška«, po kateri je projekt dobil ime.

Vzgojiteljica in dva mladostnika sta se izobraževala za mediatorje. Povečali smo obseg športnih dejavnosti v domu in se vključili v meddomska tekmovanja. Mladostniki so bili na taboru v Kranjski Gori in na jadraniu. V dveletnem delu so nastale samostojne in skupne likovne razstave mladostnikov, izšla je tudi interna zbirka pesmi, posneli smo veliko filmov in fotografij in tako dokumentirali naše dejavnosti.

V času trajanja projekta so potekala srečanja in evalvacijski sestanki z izvajalci projekta. Zbrali smo se vsaj enkrat mesečno, evalvirali delo in ocenili rezultate. Na mesečnih aktivih vzgojiteljev pa so tudi ostali vzgojitelji in strokovni delavci podali svoje mnenje o psihosocialnem funkcioniranju otrok in mladostnikov v matičnih skupinah.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Prvi signal, da je prisotno nasilje, smo dali vzgojitelji. Strinjali smo se, da je nasilje resen problem med mladostniki v našem domu. Začeli smo tako, da smo zgradili močno mrežo sodelovanja in podpore. Projekt je naletel na podporo vodstva. Vedeli smo, kaj našim otrokom in mladostnikom manjka. Dobili so priložnost, da se izrazijo na pravi način: soustvarjajo, organizirajo, doživijo in oblikujejo dejavnosti po lastni meri. Njihov prosti čas je dobil nov smisel: je čas druženja, povezovanja in čas novih priložnosti.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Ugotavljamo, da je delo vzgojitelja ključno pri sooblikovanju prostega časa otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki bivajo v domu. Za zdrav osebostni razvoj potrebujejo aktiven in kvaliteten prosti čas. Najboljši kazalci so manjše število nasilnih dejanj, boljši šolski uspeh, uspešna zaposlitev, kvalitetni partnerski odnosi, boljši odnosi v domu in družini.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Otroci in mladostniki s posebnimi potrebami, ki bivajo v Domu Janeza Levca

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

- Anketa med vzgojitelji o prisotnosti različnih oblik nasilnih dejanj med otroci in mladostniki v domu. Anketo smo ponovili na koncu dveletnega projekta.

- Anketni vprašalnik z otroki in mladostniki. Odgovarjali so na 2 vprašanji: če so bili storilci in če so bili žrtve nasilnih dejanj v domu. Za razreševanje konfliktov smo uporabljali vrstniško mediacijo.
- Izdelava dokumentacije: zgibanka «Raje hruška kakor buška«, dokumentiranje dogodkov vprašanja, opažanja, likovni in literarni zapisi, ladijski dnevniki, fotografiranje, snemanje filmov.

Pri evalvaciji so bili zajeti vsi sodelujoči. Z matičnimi vzgojitelji so otroci in mladostniki na skupinskih sestankih tedensko vrednotili posamezno aktivnost v obliki različnih delavnic. Svoja mnenja, prispevke pa so zapisali in objavljali v domskem glasilu Mulc.

V času trajanja projekta so potekala srečanja in evalvacijski sestanki z izvajalci projekta. Zbrali smo se vsaj enkrat mesečno, evalvirali delo in ocenili rezultate. Na mesečnih aktivih vzgojiteljev pa so tudi ostali vzgojitelji in strokovni delavci podali svoje mnenje in videnje funkcioniranja otrok in mladostnikov v matični skupini.

Metode obdelave podatkov

Mladostniki so izpolnjevali 2 verziji vprašalnika, če so bili v poziciji storilca nasilnih dejanj oziroma v poziciji žrtve. Merili smo pogostost storjenih nasilnih dejanj in pogostost doživljanja nasilnih dejanj s štirimi stopnjami: nikoli, redko, pogosto, vedno. Vzgojitelji so s pomočjo ankete odgovarjali na vprašanja o prisotnosti nasilnih dejanj v skupinah, vrsti in pogostosti dejanj.

- Analiza dokumentacije (ladijski dnevniki, zapisi s tabora Kranjska Gora skozi moje oči, zgibanka Raje hruška kakor buška, zapisovanje in posredovanje anonimnih vprašanj, odgovori na vprašanja v glasilu Mulc).

Prikaz rezultatov

Dobljeni rezultati so pokazali, da so se nasilna dejanja, kar se tiče neposrednega fizičnega nasilja zmanjšala za 40%, zmanjšalo se je število mladostnikov, ki so imeli izkušnje s kriminalnimi dejanji s 7% na 3 5%, zmanjšalo se je število mladostnikov, ki so izvajali spolno nasilje s 5 na 1-2 %. Število mladostnikov, ki izvajajo besedno nasilje se je zmanjšalo za 10%.

Povečalo se je število mladostnikov, ki doživljajo pozitivne izkušnje (stisk roke, pomoč prijatelju, pripravljane prijetnega presenečenja..) za 30%. Anketa med mladostiki po bivanju na taboru v Kranjski gori je pokazala, da jih 95% želi tudi naslednje leto sodelovati.

Na začetku projekta je 70% vzgojiteljev menilo, da je treba problemu nasilja v domu posvetiti resno pozornost. Po dveh letih dela se je število vzgojnih ukrepov zmanjšalo za 40%. Mnenje vzgojiteljev je, da so novi načini reševanja problema zelo učinkoviti. Na prvem mestu so izpostavili zanimive, atraktivne in nove aktivnosti, šport, zabavne in sprostitvene vsebine in mediacijo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Prosti čas otrok in mladostnikov v našem domu je najkvalitetnejši del vzgojnega procesa. Ta prosti čas je njihov čas s čim manj nadzora in kontrole odraslih. Dejavnosti morajo biti atraktivne, zanimive, nove in po možnosti v drugem okolju. S temi dejavnostmi so mladostniki uresničevali svojo potrebo po ustvarjalnosti, odkrivali svoje sposobnosti, krepili zavest in pozitivno samopodobo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Prosti čas je priložnost, ki jo vzgojitelj izkoristi v prid mladostnika. Z zanimivimi in atraktivnimi dejavnostmi razvija smisel za življenje in delo v skupini, kar utrjuje prijateljstvo med njimi, čut pripadnosti in varnosti. Poleg tega mladostniki lahko uporabljajo in preizkušajo v šoli

pridobljena znanja, ki jih lahko poglobljajo in dopolnjujejo. Ob teh dejavnostih se socialno potrjujejo in lažje širijo socialno mrežo v svoji širši okolici.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Projekt Raje hruška kakor buška je z novim pristopom do prostega časa otrok in mladostnikov vplival na vzgojni proces. Vnesel je novosti pri vrednotenju udeležbe mladostnika v tem procesu. Poleg aktivnega preživljanja prostega časa projekt ponuja s svojimi delavnicami možnost, da mladi sami definirajo področja dela in se s strokovnimi spodbudami začnejo ukvarjati z reševanjem svojih problemov. Prenesli smo del odgovornosti na mladostnike. Dobili so novo vlogo soorganizatorja, odgovornega partnerja z realnimi pravicami in dožnostmi pri sodelovanju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Posamezne aktivnosti smo vgradili v delo znotraj posameznih vzgojnih skupin, in tako utrditi pozitivne medsebojne odnose med mladostniki ter okrepili občutek pripadnosti skupini. Skupna doživetja in pozitivne izkušnje so povezale dom horizontalno in vertikalno, otroke in mladostnike ter z odraslimi. Z aktivnim preživljanjem prostega časa smo uresničevali potrebo po zdravem načinu življenja in ohranjanju našega duševnega zdravja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnje, ki smo jih pridobivali skozi dveletno delo z mladostniki in vzgojitelji: osebna rast, empatija, pripadnost skupini, domu, želja po ustvarjalnosti, potreba po sodelovanju in iskanju novosti, predvsem ljubezen do svojega poklica.

Literatura

Lešnik, R. Prosti čas: delo, človek, družba, vzgoja. Maribor: Založba Obzorja, 1982.

Ule, M. Pri(e)hodnost mladine. Ljubljana: DZS, 1995.

Skalar, V. Vzgojni zavodi na prelomu tisočletja. Socialna pedagogika, 2000, let. 4, št. 1., str. 27 - 36.

Škoflek, I. Socialna pedagogika: prosti čas mladih. 1989, str.227. Ljubljana univerziten knjižnica.

Winterhoff, M. Zakaj postajajo naši otroci tirani. Ljubljana. Založba učila, 2009.

Žorž, B. Razvajenost rak sodobne družbe. Ljubljana. Mohorjeva založba, 2002.

OŠ Mozirje
Šolska ulica 23
3330 Mozirje

UPORABA IKT PRI POUKU MATEMATIKE

2006–2010

Vodja inovacijskega projekta: Mojca Štor, prof. matematike

Sodelavci: Marjana Herček, prof. razrednega pouka (2006/07, 2007/08), Judita Marovt, prof. razrednega pouka (2006/07), Mateja Majhen, prof. razrednega pouka (2007/08), Urška Finkšt, prof. razrednega pouka (2008/09), Tinkara Verbuč Rosenstein, prof. kemije in biologije (2007/08), Andreja Hramec, dipl. psihologinja, ravnateljica (2006/07 – 2009/10)

Konzulent: mag. Sonja Zajc, ZRSŠ, OE Celje

Povzetek:

Z izvedbo inovacijskega projekta smo želeli kvalitativno in kvantitativno povečati uporabo IKT na naši šoli. Ker se tak proces začne odvijati najprej v glavah učiteljev in je sprememba vidna šele kasneje v načinu poučevanja, smo želeli sebi in drugim prikazati pozitivne učinke uporabe IKT. Z uporabo metode akcijskega raziskovanja, s skrbnim načrtovanjem našega dela, beleženjem in analizo podatkov ter samorefleksijo smo spreminjali lastno prakso. V času izvedbe inovacijskega projekta smo pridobili nekaj novih članov in razširili uporabo IKT na šoli. Doseženi rezultati nam kažejo, da smo delo dobro zastavili in nas spodbujajo k nadaljnji načrtovani uporabi IKT pri poučevanju.

Sprva smo inovacijski projekt zastavili le pri pouku matematike, natančneje pri poučevanju geometrije in se omejili le na uporabo enega programa. Nato smo projekt razširili na več predmetov in oddelkov, vključili nove programe in ostala e-gradiva. S preišljeno uporabo IKT v vseh delih učne ure med učence prinašamo novost, delujemo motivacijsko in njihovo znanje je trajnejše in nazornejše. Krepimo sposobnost učencev za delo z računalnikom in razvijamo digitalno kompetenco.

Abstract:

By implementing the innovative project, our aim was to increase the use of ICT at our school in a quantitative and a qualitative sense. Since the process starts in the consciousness of the teachers and the consequent change in the teaching methods can not be immediately observed, we wanted to demonstrate the positive effects of ICT use. We adjusted our own practical work by using the method of action research and by careful work planning, data recording, data analysis and self-reflection. At the time of implementation of the innovative project we acquired new staff members and expanded the use of ICT at the school. The achieved results show that the project rests on a solid base and motivate us to continue with planned use of ICT in teaching.

At first, the innovative project was implemented only in mathematics classes, more precisely in teaching geometry, and was limited to the use of a single programme. Later on, the project was expanded to include more subjects and classes, new programmes and other e-materials. A well thought-out use of ICT in all sections of the classroom lesson brings innovation among the pupils, builds their motivation and makes the acquired knowledge last longer and be more demonstration-oriented, thus increasing the pupils' ability to work with computers and developing their digital competence.

Ključne besede: IKT, matematika, naravoslovje, digitalna kompetenca

Keywords: ICT (information and communication technology), mathematics, natural science, digital competence

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Naša razmišljanja o ustrezni uporabi IKT pri pouku, razmišljanja o njeni smiselnosti in hkrati tudi naši dvomi, so nas pripeljali do prijave za sodelovanje v inovacijskem projektu.

Imeli smo ustrezno opremljeno računalniško učilnico z manjšim številom delovnih mest, ki je bila vse premalo zasedena. Učitelji smo imeli premalo izkušenj z uporabo IKT, dvomili smo v njeno smiselnost in se spraševali, kje in kdaj jo smotno uporabiti. Spreminjanje odnosa do IKT je potekalo kar nekaj časa, vmes so se pojavljali novi dvomi in vprašanja. Skupaj smo iskali odgovore nanje v razredu, med seboj izmenjali ogromno mnenj in izkušenj.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Svoje delo smo začeli z uporabo programa dinamične geometrije – RiŠ. Didaktično ustrezna uporaba programov dinamične geometrije nudi podporo procesu učenja geometrijskih vsebin na vseh nivojih abstrakcije in posploševanja in jo lahko uporabljamo v vseh etapah učnega procesa, hkrati pa je močno motivacijsko sredstvo. Z uporabo programa za dinamično geometrijo je pri pouku v primerjavi s tradicionalnimi metodami (z uporabo tradicionalnega geometrijskega orodja) omogočena:

- didaktično učinkovitejša izgradnja geometrijskih pojmov,
- dinamična ponazoritev odnosov med geometrijskimi pojmi,
- dinamična ponazoritev geometrijskih konstrukcij,
- velika natančnost risanja,
- animacija predstavitve odnosov med objekti, kar omogoča poglobljeno razumevanje le-teh.

Didaktična uporaba IKT ne nadomešča uporabe tradicionalnega načina poučevanja, temveč ga kvalitetno dopolnjuje in omogoča:

- eksperimentiranje in samostojno odkrivanje pojmov, njihovih lastnosti in odnosov med njimi ter s tem razumevanje pomena različnih zakonitosti,
- boljše razumevanje abstraktnih, vendar osnovnih pojmov,
- visoko kvalitetne možnosti vizualizacije.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

V kolikšni meri uporaba IKT pri pouku matematike vpliva na boljše razumevanje in trajnejše pomnjenje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na OŠ Mozirje smo ugotavljali, da pri pouku matematike še vedno premalo uporabljamo računalnik oziroma ustrezne računalniške programe. Naše mnenje je bilo, da je uporaba IKT smotna že v nižjih razredih OŠ, saj hkrati prispeva k večji računalniški pismenosti učencev. Zaradi velike nazornosti pri uporabi IKT je v višjih razredih učencem omogočeno lažje sledenje učiteljevi razlagi in osvajanje lastnosti geometrijskih pojmov.

S samo uporabo IKT smo imeli premalo izkušenj in nekaj dvomov. Ker je bila računalniška učilnica majhna in v njej premalo število delovnih mest za vse učence enega oddelka, nas je

zanimalo še sodelovanje med učenci pri delu z računalnikom in izbor partnerja za delo. Hkrati smo želeli izboljšati kvalitete uporabe IKT.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- zaznavanje problema, opis problema in prijava za sodelovanje v inovacijskem projektu,
- oblikovanje delovne skupine, dogovori o delovanju,
- seznanitev z akcijskim raziskovanjem,
- seznanitev delovne skupine s programom RiŠ in namestitev programa na šolske računalnike,
- samoizobraževanje učiteljev,
- določitev učnih sklopov in oblikovanje učnih gradiv,
- diagnoza stanja po posameznih oddelkih,
- uporaba gradiv pri pouku,
- zbiranje podatkov – preverjanje znanja, anketni vprašalnik in beleženje učiteljevih opazovanj,
- refleksija, izmenjava mnenj, načrtovanje dela v naslednjem akcijskem krogu,
- predstavitev inovacijskega projekta na pedagoški konferenci šole, aktivu matematikov šole, strokovnem aktivu matematikov in fizikov Zgornje Savinjske doline.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitve so prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- dvom v pozitivne učinke na znanje učencev pri uporabi IKT – vsi rezultati projekta kažejo, da uporaba IKT vsekakor pozitivno in ne negativno vpliva na znanje in učencev;
- dvom v lastne sposobnosti uporabe IKT – s projektom smo vsi sodelujoči pridobili ogromno izkušenj in izmenjali mnenja, napotke za delo:
- računalniška učilnica - v času izvajanja projekta smo učilnico prenovili in posodobili; skoraj ni več potrebno delo v parih, učenci lahko samostojno delajo na svojih računalnikih;
- oprema šole z IKT – z računalniki in projektorjem smo opremili skoraj vse učilnice na šoli.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- učenci z veseljem uporabljajo IKT tudi za neobvezno domače delo, sami poiščejo in predlagajo nove programe in e-gradiva;
- pri urah, ko uporabljamo IKT, je opazno sodelovanje med učenci in strpno delo v parih;
- uporaba računalniške učilnice in ostale IKT se je kvantitativno in kvalitativno povečala;
- počasi, a vztrajno navdušujemo tudi ostale učitelje naše šole;
- uporaba čedalje več programov in ostalih e-gradiv;
- zadovoljstvo udeležencev projekta, saj rešitve iščemo skupaj in poglobljeno razmišljamo o spreminjanju lastne prakse.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za vzorec smo vsako leto izbrali vsaj dva oddelka – paralelki. Naključno smo izbrali aktivni in kontrolni razred. V aktivnem razredu smo pri poučevanju uporabljali IKT, v kontrolnem pa smo poučevali po klasičnih metodah. Ker oddelki med seboj niso enakovredni, smo se po prvem

letu izvajanja projekta odločili, da v vsakem akcijskem krogu oddelka zamenjata vlogi aktivnega in kontrolnega razreda.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

V vsakem krogu izvajanja projekta smo najprej izvedli diagnozo stanja. Z nekaj kratkimi vprašanji ali nalogami smo preverili predznanje obeh razredov.

Ob koncu poglavja in ponovno nenapovedano čez mesec dni smo izvedli preverjanje znanja v obeh razredih. Naloge smo izbirali tako, da jih je nekaj bolj ustrezalo klasičnim metodam, nekaj pa uporabi IKT. S tem smo preverjali naše domneve, kje bodo učenci aktivnega in kje učenci kontrolnega razreda bolj uspešni.

Občasno smo učencem dali anketni vprašalnik, v katerem smo zbirali njihove občutke ob uporabi IKT pri pouku.

Ves čas smo z opazovanjem in zapiski učitelja beležili splošno počutje in stanje v razredih ter zapisali kakšno iskrico, delo učencev smo tudi fotografirali.

Metode obdelave podatkov

- Diagnoza stanja:
- Učencem smo v pisni obliki zastavili nekaj vprašanj in nalog, ki so jih reševali na začetku poglavja. Odgovore smo analizirali in naredili primerjavo po razredih.
- Preverjanje znanja:
- Prikazano znanje učencev smo primerjali po posameznih nalogah in v skupnem seštevku točk ter povprečno oceno.
- Anketni vprašalnik:
- Zbrali smo odgovore učencev, jih razvrstili in ovrednotili.
- Opazovanja in zapiske učitelja smo v delovni skupini predstavili, med seboj primerjali in vrednotili. Ta del je bil precej subjektiven, a so bila mnenja kljub temu precej enotna.

Prikaz rezultatov

Diagnoza stanja nam je pokazala predznanje učencev, ki se pogosto po razredih ni močno razlikovalo, občasno so bile razlike večje, le enkrat pa je bila ta razlika res velika.

Preverjanja znanja so nam pokazala, da je v začetku uporabe programov aktivni razred dosegal podobne ali nekaj slabše rezultate. V istem številu ur so spoznali novo snov in še uporabo programa. Kasneje, ko so programe že poznali in je njihova uporaba postala rutina, se je pokazalo, da aktivni razredi preverjanja pišejo bolje. Tudi v drugem poskusu čez mesec dni so bili boljši, čeprav sta pogosto oba razreda padla v ocenah. Zgodilo se je tudi, da je aktivni razred v drugem poskusu preverjanje pisal brez padca ocene ali z minimalnim dvigom. Pogosto pa smo opazili, da aktivni razred boljše rešuje težje naloge, pri lažjih nalogah so bili rezultati podobni. Imeli smo tudi primer, ko je obe preverjanji boljše pisal kontrolni razred, vendar se je ta razlika zmanjšala čez mesec dni, diagnostika pa je že prej pokazala, da je imel ta razred veliko boljše predznanje.

Razlike v prid kontrolnemu razredu so se pojavile v nalogah, kjer uporaba IKT ni bila mogoča. Pri uporabi IKT le pri uvodni motivaciji (uporabljali smo računalniške predstavitve izdelane v programu PowerPoint) nismo zaznali bistvenih razlik v znanju učencev. Iz tega sklepamo, da je bistvena učenčeva aktivna uporaba IKT in ne toliko učiteljeva.

Anketni vprašalnik je pokazal, da so učenci uporabo IKT označili kot srednje zahtevno (55%) in enostavno (45%), nihče pa ni menil, da je za zahtevna. Pri uporabi programov so navedli, da so programi pregledni in da si snov tako lažje in hitreje zapomnijo. V računalniški učilnici so rajši vsi naenkrat (75%) in ne le polovica razreda (25%). Ker so delali v dvojicah, smo jih povprašali, kako izberejo sodelavca. Izberejo sodelavca, ki jim omogoči, da tudi sami delajo z računalnikom (65%) in ne toliko po sposobnostih (35%). Da so z uporabo IKT njihovi zapiski v zvezkhi preglednejši, jih je potrdilo 90%.

Učitelji so zaznali boljšo motivacijo za delo in navdušenje učencev za delo z računalnikom. Kar precej učencev je programe uporabljalo za domače delo. Pogrešamo pa povratne informacije oziroma do njih težje pridemo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob smiselnem in načrtovanem vodenju je lahko računalnik učitelju v veliko pomoč pri izvajanju nekaterih vsebin, s katerimi uresničujemo splošne cilje pouka ali uresničujemo cilje učnih načrtov. Z uporabo IKT smo dosegli večjo motivacijo za delo in sodelovalno učenje.

Računalnik je bil vključen v vse faze pouka, najpogosteje v fazi ponavljanja in utrjevanja, redkeje v fazi obravnave nove snovi. Pouk je na ta način učencem zanimivejši, saj je bolj razgiban. Delitev učencev v manjše skupine se ni obnesla. Delo je bilo lažje in za učitelja bolj pregledno, učenci pa rajši delajo v parih, kot sprejmejo delitev razreda.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učitelji so pokazali zanimanje za naše delo, nekaj se jih je projektu priključilo. Ostali so se pogosteje odločili za uporabo IKT pri svojem delu. Opazen je porast uporabe računalniške učilnice na šoli. Učenci so navdušeni nad tem načinom dela, IKT uporabljajo tudi pri domačem delu in sami iščejo nove programe in e–gradiva.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Poučevanje matematike s pomočjo IKT prinaša kvaliteto v delo učitelja in znanje učenca in ne izpodriva klasičnega poučevanja. Na nekaterih področjih izboljša znanje osnovnih pojmov, njihovo nazornost in s tem posledično trajnost znanja.

Možnosti uvajanja v druga področja

Uporaba IKT je možna pri vseh predmetih in različnih skupinah, potrebno je le tehtno razmisliti o količini in načinu uporabe.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V okviru projekta smo poiskali precejšnje število uporabnih programov, spletnih strani in e–gradiv. Nabrali smo izkušnje z uporabo IKT pri pouku, spoznali pasti njene uporabe in se prepričali v njene dobre plati.

Literatura

Cotič, M. et. al. (2007). Svet matematičnih čudes. Ljubljana. DZS.

Kolman, A. et. al. (2003). Naravoslovje 7. Ljubljana. Rokus.

Kokolj Voljč, V, Gradivo za izobraževanje multiplikatorjev

Kurillo, D. (1994). Letna razporeditev učne snovi (Presečišče 5). Ljubljana. DZS.

Maroška, R. et. al. (1997). Presečišče 5. Ljubljana. DZS.

Strnad, M. et. al. (2003). Presečišče 7. Ljubljana. DZS.

Učni načrt - Matematika. (2002). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo

Učni načrt - Naravoslovje. (2002). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo

Vesenjak P. et. al. (2003). Matematika za radovedneže 5. Ljubljana. PIKAL.

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo